

Uchwała nr 380/2008
Komisji Nadzoru Finansowego
z dnia 17 grudnia 2008 r.

w sprawie

zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka, w tym zakresu i warunków stosowania metod statystycznych oraz zakresu informacji załączanych do wniosków o wydanie zgody na ich stosowanie,

zasad i warunków uwzględniania umów przelewu wierzytelności, umów o subpartycypację, umów o kredytowy instrument pochodny oraz innych umów niż umowy przelewu wierzytelności i umowy o subpartycypację, na potrzeby wyznaczania wymogów kapitałowych,

warunków, zakresu i sposobu korzystania z ocen, nadawanych przez zewnętrzne instytucje oceny wiarygodności kredytowej oraz agencje kredytów eksportowych,

sposobu i szczegółowych zasad obliczania współczynnika wypłacalności banku,

zakresu i sposobu uwzględniania działania banków w holdingach w obliczaniu wymogów kapitałowych i współczynnika wypłacalności

oraz określenia dodatkowych pozycji bilansu banku ujmowanych łącznie z funduszami własnymi w rachunku adekwatności kapitałowej oraz zakresu, sposobu i warunków ich wyznaczania

Na podstawie art. 128 ust. 6 pkt 1, 3, 4, 5 i 7 oraz art. 141j ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe (Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665 z późn. zm.¹⁾) uchwała się co następuje:

§ 1.1. O ile przepisy niniejszej uchwały nie stanowią inaczej, aktywa i pasywa bilansowe oraz pozycje pozabilansowe wycenia się zgodnie z zasadami określonymi w ustawie z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2002 r. Nr 76, poz. 694 z późn. zm.²⁾) w szczególności dla celów uchwały wycena powinna uwzględniać pomniejszenie aktywów o utworzone rezerwy celowe, uzyskane dyskonta i premie, odpisy z tytułu utraty wartości oraz odpisy z tytułu trwałej utraty wartości.

2. Bank stosujący Międzynarodowe Standardy Rachunkowości, Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej oraz związane z nimi interpretacje zgodnie z art. 2 ust. 3 ustawy o której mowa w ust. 1 wycenia aktywa i pasywa bilansowe oraz pozycje pozabilansowe zgodnie z tymi przepisami.

§ 2. 1. Bank dokonuje podziału operacji na portfel handlowy i portfel bankowy.

¹ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 126, poz. 1070, Nr 141, poz. 1178, Nr 144, poz. 1208, Nr 153, poz. 1271, Nr 169, poz. 1385 i 1387 i Nr 241, poz. 2074, z 2003 r. Nr 141, poz. 1178, Nr 144, poz. 1208, Nr 153, poz. 1271, Nr 169, poz. 1385 i 1387 i Nr 241, poz. 2074, z 2003 r. Nr 50, poz. 424, Nr 60, poz. 535, Nr 65, poz. 594, Nr 228, poz. 2260 i Nr 229, poz. 2276, z 2004 r. Nr 64, poz. 594, Nr 68, poz. 623, Nr 91, poz. 870, Nr 96, poz. 959, Nr 121, poz. 1264, Nr 146, poz. 1546 i Nr 173, poz. 1808, z 2005 r. Nr 83, poz. 719, Nr 85, poz. 727, Nr 167, poz. 1398 i Nr 183, poz. 1538, z 2006 r. Nr 104, poz. 708, Nr 157, poz. 1119, Nr 190, poz. 1401 i Nr 245, poz. 1775, z 2007 r. Nr 42, poz. 272 i Nr 112, poz. 769 oraz z 2008 r. Nr 171, poz. 1056, Nr 192, poz. 1179 i Nr 209, poz. 1315.

² Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2003 r. Nr 60, poz. 535, Nr 124, poz. 1152, Nr 139, poz. 1324, Nr 229, poz. 2276, z 2004 r. Nr 96, poz. 959, Nr 145, poz. 1535, Nr 146, poz. 1546, Nr 213, poz. 2155, z 2005 r. Nr 184, poz. 1539, Nr 267, poz. 2252, z 2006 r. Nr 157, poz. 1119, i Nr 208, poz. 1540 oraz z 2008 r. Nr 63, poz. 393, Nr 144, poz. 900 i Nr 171, poz. 1056.

2. Do portfela handlowego zalicza się operacje zgodnie z zasadami określonymi w załączniku nr 3 do uchwały.

3. Portfel bankowy obejmuje operacje niezaliczone do portfela handlowego, w szczególności udzielanie kredytów, pożyczek, składanie lokat i przyjmowanie depozytów, wykonywane w ramach działalności banku lub też w celu zarządzania płynnością.

§ 3. 1. Skalę działalności handlowej banku oblicza się na dany dzień jako stosunek sumy nominalnych kwot operacji zawartych w tym dniu, zaliczonych do portfela handlowego do sumy bilansowej powiększonej o sumę nominalnych kwot operacji pozabilansowych nierozliczonych do końca tego dnia (tj. operacji, których umowny termin rozliczenia nie minął oraz nierozliczonych operacji, których termin rozliczenia minął).

2. Skalę działalności handlowej banku uznaje się za znaczącą począwszy od pierwszego dnia miesiąca następującego po dniu, w którym spełniony jest przynajmniej jeden z poniższych warunków:

1) średnia arytmetyczna dziennych sum nominalnych kwot operacji zawartych w każdym spośród 250 dni roboczych bezpośrednio poprzedzających dzień obliczenia, zaliczonych do portfela handlowego, przekroczyła równowartość 15 000 000 euro obliczoną w złotych według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski, zwany dalej „NBP”, obowiązującego w danym dniu;

2) spośród 250 dni roboczych bezpośrednio poprzedzających dzień obliczenia istnieją cztery takie dni, w których suma nominalnych kwot operacji zaliczonych do portfela handlowego zawartych w każdym z tych dni z osobna przekroczyła równowartość 20 000 000 euro obliczoną w złotych według kursu średniego ogłaszanego przez NBP obowiązującego w danym dniu;

3) średnia arytmetyczna skali działalności handlowej obliczona za 250 dni roboczych bezpośrednio poprzedzających dzień obliczenia przekroczyła 0,05;

4) spośród 250 dni roboczych bezpośrednio poprzedzających dzień obliczenia istnieją cztery takie dni, w których skala działalności handlowej przekroczyła 0,06.

3. Bank może zaprzestać uznawania działalności handlowej za znaczącą począwszy od dnia, w którym bank stwierdzi, że w ciągu poprzedzających 250 dni roboczych nie był spełniony żaden z warunków wymienionych w ust. 2.

4. Bank zobowiązany jest, z częstotliwością niezbędną do sprawdzenia warunków wymienionych w ust. 2, do obliczania skali działalności handlowej, dokumentowania tych obliczeń oraz prowadzenia ewidencji operacji zaliczonych do portfela handlowego w wykazie operacji przeprowadzonych w dniu, dla którego dokonano obliczenia, według wzoru określonego w załączniku nr 3 do uchwały.

§ 4. 1. Bank, którego skala działalności handlowej jest znacząca, oblicza w każdym dniu roboczym łączny dzienny wynik rynkowy (zysk lub stratę) obejmujący:

1) dzienny wynik rynkowy na operacjach zaliczonych do portfela handlowego, rozumiany jako zmiana wyceny tych operacji według wartości godziwej w danym dniu, w tym - operacji zawartych w tym dniu i rozliczonych w tym samym dniu;

2) dzienny wynik rynkowy z tytułu zmian kursów walutowych i cen towarów na operacjach zaliczonych do portfela bankowego, rozumiany jako zmiana wyceny tych operacji w danym dniu wynikająca ze zmiany kursów walutowych i cen towarów, w tym - operacji zawartych w tym dniu i rozliczonych w tym samym dniu.

2. W dziennym wyniku rynkowym:

- 1) uwzględnia się koszty finansowania operacji, rozumiane jako obliczone lub oszacowane koszty pozyskania pasywów banku;
- 2) można uwzględnić rzeczywiste lub potencjalne przychody z inwestycji środków pozyskanych z operacji.
3. W celu ustalenia dziennego wyniku rynkowego oraz straty, o której mowa w § 5 ust. 1 pkt 1 lit. b, bank może wykorzystywać system wewnątrzbankowych cen transferowych określony i zaakceptowany przez zarząd banku.
4. W przypadku braku wiarygodnych informacji o cenach stanowiących podstawę wyceny operacji według wartości godziwej, bank dokonuje ich oszacowania za pomocą technik estymacyjnych.

§ 5. 1. Dodatkowe pozycje bilansu banku, o których mowa w art. 128 ust. 6 pkt 1 ustawy, o której mowa w zdaniu wstępnym, zwanej dalej „ustawą – Prawo bankowe”, zwane dalej „kapitałem krótkoterminowym”, określa się jako:

1) sumę:

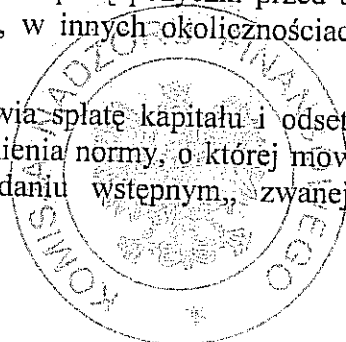
- a) zysku rynkowego, o którym mowa w § 4 ust. 1 - obliczonego narastająco do dnia sprawozdawczego, pomniejszonego o znane obciążenia, w tym dywidendy, w zakresie w jakim nie został zaliczony do funduszy własnych lub podzielony w inny sposób,
- b) straty (ze znakiem ujemnym) na wszystkich operacjach zaliczonych do portfela bankowego, obliczonej narastająco do dnia sprawozdawczego, z wyłączeniem strat z tytułu zmian kursów walutowych i cen towarów, w zakresie w jakim nie została ujęta w funduszach własnych lub pokryta w inny sposób,
- c) zobowiązań z tytułu otrzymanych pożyczek podporządkowanych spełniających warunki wymienione w ust. 2,
- d) wartości kapitału podmiotów zależnych – dla celów określonych w § 11, w przypadku gdy wartość kapitału podmiotu zależnego jest ujemna i nie pomniejsza funduszy własnych banku,

w przypadku gdy suma ta jest dodatnia, w kwocie nie przewyższającej sumy wymogów kapitałowych, o których mowa w § 6 ust. 1 pkt 2 i 3 oraz w pkt 4 do wysokości sumy wymogów kapitałowych określonych w § 8 pkt 1 lit. a załącznika nr 12 do uchwały, albo

2) zero – w przypadku gdy suma, o której mowa w pkt 1, jest niedodatnia.

2. Zobowiązanie z tytułu otrzymanej pożyczki podporządkowanej, uwzględnione w kapitale krótkoterminowym, musi spełniać następujące warunki:

- 1) pożyczka nie została zaliczona do funduszy własnych banku;
- 2) pierwotny termin spłaty pożyczki wynosi co najmniej 2 lata;
- 3) środki z tytułu pożyczki zostały w pełni wpłacone;
- 4) umowa pożyczki uniemożliwia spłatę pożyczki przed umownym terminem bez zgody Komisji Nadzoru Finansowego, w innych okolicznościach niż likwidacja lub upadłość banku;
- 5) umowa pożyczki uniemożliwia spłatę kapitału i odsetek w sytuacji gdyby miało to spowodować naruszenie wypełnienia normy, o której mowa w art. 128 ust. 1 pkt 2 lit. a ustawy, o której mowa w zdaniu wstępnym, zwanej dalej „normą adekwatności kapitałowej”;

6) zaliczona do kapitału krótkoterminowego kwota otrzymanych pożyczek podporządkowanych nie przekracza 150% kwoty, o jaką fundusze podstawowe przewyższają wyższą z kwot określonych jako:

- a) połowa wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego,
- b) różnica wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego i funduszy uzupełniających.

3. Bank uwzględniający zobowiązanie z tytułu otrzymanej pożyczki podporządkowanej w kapitale krótkoterminowym zobowiązany jest zawiadomić Komisję Nadzoru Finansowego o przewidywanym obniżeniu sumy funduszy własnych i kapitału krótkoterminowego do poziomu niższego niż 120% całkowitego wymogu kapitałowego.

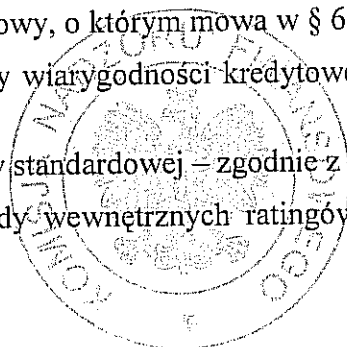
4. Kapitał krótkoterminowy może być wykorzystywany przy ustalaniu przestrzegania normy adekwatności kapitałowej, wyłącznie przez banki, których skala działalności handlowej jest znacząca.

§ 6. 1. Wymogi kapitałowe obejmują:

- 1) łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego - obliczony zgodnie z załącznikiem nr 4 do uchwały;
- 2) łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rynkowego, w tym:
 - a) łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego – obliczony zgodnie z załącznikiem nr 6 do uchwały,
 - b) łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka cen towarów - obliczony zgodnie z załącznikiem nr 7 do uchwały,
 - c) łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka cen kapitałowych papierów wartościowych - obliczony zgodnie z załącznikiem nr 8 do uchwały,
 - d) łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych - obliczony zgodnie z załącznikiem nr 9 do uchwały,
 - e) łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka ogólnego stóp procentowych - obliczony zgodnie z załącznikiem nr 10 do uchwały;
- 3) łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rozliczenia, dostawy oraz ryzyka kredytowego kontrahenta - obliczony zgodnie z załącznikiem nr 11 do uchwały;
- 4) łączny wymóg kapitałowy z tytułu przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań - obliczony zgodnie z załącznikiem nr 12 do uchwały;
- 5) łączny wymóg kapitałowy z tytułu przekroczenia progu koncentracji kapitałowej - obliczony zgodnie z załącznikiem nr 13 do uchwały;
- 6) łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego - obliczony zgodnie z załącznikiem nr 14 do uchwały.

2. Obliczając wymóg kapitałowy, o którym mowa w § 6 ust. 1 pkt 1:

- 1) bank uwzględnia oceny wiarygodności kredytowej, w zależności od przyjętej metody, odpowiednio:
 - a) w przypadku metody standardowej – zgodnie z załącznikiem nr 15 do uchwały,
 - b) w przypadku metody wewnętrznych ratingów – zgodnie z załącznikiem nr 5 do uchwały;

2) bank może uwzględniać:

- a) kompensowanie transakcji pozabilansowych – zgodnie z załącznikiem nr 16 do uchwały,
- b) techniki redukcji ryzyka kredytowego – zgodnie z załącznikiem nr 17 do uchwały,
- c) umowy związane z sekurytyzacją aktywów – zgodnie z załącznikiem nr 18 do uchwały.

3. Suma wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka, o której mowa w art. 128 ust. 1 pkt 2 ustawy, o której mowa w zdaniu wstępnym, zwana dalej „całkowitym wymogiem kapitałowym”, obejmuje:

- 1) wymogi kapitałowe, o których mowa w ust. 1 - w przypadku banków, których skala działalności handlowej jest znacząca;
- 2) wymogi kapitałowe, o których mowa w ust. 1 pkt 1, pkt 2 lit. a i b oraz pkt 4-6 - w przypadku banków, których skala działalności handlowej nie jest znacząca.

§ 7. Wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka rynkowego, oblicza się na podstawie pozycji pierwotnych w instrumentach bazowych, określających rodzaje i wielkość ryzyka obciążającego poszczególne operacje zawarte i nierozliczone do końca dnia sprawozdawczego, wyznaczonych zgodnie z ogólnymi zasadami określonymi w § 1 - 16 załącznika nr 2 do uchwały oraz z uwzględnieniem zasad szczegółowych określonych w załącznikach nr 6-10 do uchwały.

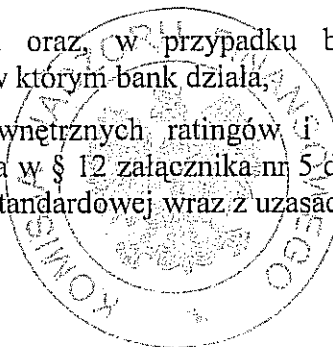
§ 8. 1. Po uzyskaniu zgody, o której mowa w art. 128 ust. 3 i 128 d ust. 1 i 8 ustawy, o której mowa w zdaniu wstępnym, do obliczania wymogów kapitałowych, o których mowa:

- 1) w § 6 ust. 1 pkt 1 - bank może stosować metodę wewnętrznych ratingów, o której mowa w załączniku nr 5 do uchwały;
- 2) w § 6 ust. 1 pkt 2 - bank może stosować metodę wartości zagrożonej, o której mowa w załączniku nr 19 do uchwały;
- 3) w § 6 ust. 1 pkt 2 lit. a - bank może stosować metodę mieszaną, o której mowa w § 17 załącznika nr 6 do uchwały;
- 4) w § 6 ust. 1 pkt 6 - bank może stosować zaawansowaną metodę pomiaru, o której mowa w § 34-68 załącznika nr 14 do uchwały;
- 5) w § 6 ust. 1 pkt 6 - bank może stosować alternatywne wskaźniki dla metody standardowej w zakresie ryzyka operacyjnego, o których mowa w § 27 - 31 załącznika nr 14 do uchwały.

2. Do wniosku o wydanie zgody na stosowanie metody, o której mowa w ust. 1 pkt 1, bank załącza:

1) informacje dotyczące:

- a) charakterystyki banku oraz, w przypadku banku działającego w holdingu, charakterystyki holdingu, w którym bank działa,
- b) wybranej metody wewnętrznych ratingów i zakresu jej stosowania oraz, w przypadku, o którym mowa w § 12 załącznika nr 5 do uchwały, zakresu stosowania do części ekspozycji metody standardowej wraz z uzasadnieniem,

c) planu stopniowego wdrożenia metody wewnętrznych ratingów w przypadku, o którym mowa w § 1 ust. 2 załącznika nr 5 do uchwały,

d) spełniania przez bank warunków, o których mowa w § 2 ust. 3 pkt 2 i 3 załącznika nr 5 do uchwały,

e) w przypadku banku zamierzającego stosować własne oszacowania strat z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD) i współczynników konwersji spełniania przez bank warunku, o którym mowa w § 2 ust. 3 pkt 4 załącznika nr 5 do uchwały,

f) struktury systemów wykorzystywanych do gromadzenia i przetwarzania danych na potrzeby metody wewnętrznych ratingów oraz pomiaru i raportowania ryzyka w banku, a także rozwiązań przyjętych przez bank w zakresie zarządzania bazami danych,

g) założeń oraz struktury systemów ratingowych, o których mowa w § 124 załącznika nr 5 do uchwały, uwzględniających w szczególności zgodność z wymogami określonymi w załączniku nr 5 do uchwały, w tym zestawienie stosowanych systemów ratingowych,

h) systemu oraz procedur monitorowania i kontroli ryzyka kredytowego, o których mowa w § 256-261 załącznika nr 5 do uchwały oraz dodatkowo w § 248 załącznika nr 5 do uchwały, w przypadku banku zamierzającego obliczać ważone ryzykiem kwoty ekspozycji kapitałowych według metody modeli wewnętrznych,

i) charakterystyki oraz wyników procesu zatwierdzania oszacowań wewnętrznych w banku, o którym mowa w § 242 - 246 załącznika nr 5 do uchwały oraz dodatkowo systemu zatwierdzania i dokumentowania modeli wewnętrznych, w przypadku banku zamierzającego obliczać ważone ryzykiem kwoty ekspozycji kapitałowych według metody modeli wewnętrznych, o którym mowa w § 249-255 załącznika nr 5 do uchwały,

j) wpływu metody wewnętrznych ratingów na wymogi kapitałowe w podziale na jednostki biznesowe i klasy ekspozycji,

k) samooceny banku w zakresie spełniania kryteriów stosowania metody wewnętrznych ratingów, o których mowa w załączniku nr 5 do uchwały;

2) zestawienie dokumentów wewnętrznych banku dotyczących informacji, o których mowa w pkt 1 lit. d-i oraz kopie tych dokumentów na nośniku elektronicznym.

3. Bank może uzyskać zgodę na stosowanie metod, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i 3, pod warunkiem, że dla wybranej metody, na dzień złożenia wniosku o wydanie zgody na stosowanie metody wartości zagrożonej, ustalona na podstawie weryfikacji historycznej, o której mowa w § 14 załącznika nr 19 do uchwały, liczba dni - spośród 250 dni roboczych bezpośrednio poprzedzających dzień obliczenia, w których dzienna strata rynkowa na pozycjach pierwotnych objętych metodą wartości zagrożonej przekroczyła wartość zagrożoną wyznaczoną na dany dzień roboczy - nie przewyższa 10.

4. Do wniosku o wydanie zgody na stosowanie metod, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i 3, bank załącza:

1) informacje dotyczące:

a) charakterystyki banku oraz, w przypadku banku działającego w holdingu, charakterystyki holdingu, w którym bank działa, a także metody i zakresu jej stosowania do obliczania wymogów kapitałowych,

b) procedur zarządzania ryzykiem, zgodnie z § 3 załącznika nr 19 do uchwały,

- c) metody wartości zagrożonej, uwzględniające przepisy § 5 - 13 załącznika nr 19 do uchwały oraz sposobu spełnienia przez wykorzystywany w tej metodzie model wartości zagrożonej wymagań, o których mowa w § 7 załącznika nr 19 do uchwały,
- d) szczegółowych kryteriów wyodrębniania pozycji pierwotnych objętych modelem wartości zagrożonej, o których mowa w § 17 pkt 1 załącznika nr 6 do uchwały, wraz z uzasadnieniem,
- e) procedur kontroli wewnętrznej przestrzegania normy adekwatności kapitałowej,
- f) specyfikacji i weryfikacji założeń modelu wartości zagrożonej,
- g) źródeł i metod aktualizacji danych wykorzystywanych w modelu wartości zagrożonej,
- h) sposobu szacowania parametrów modelu wartości zagrożonej, w tym schematu ważenia danych,
- i) założeń i przyjętych zasad weryfikacji modelu wartości zagrożonej, o których mowa w § 14 - 18 załącznika nr 19 do uchwały, w tym szczegółowych zasad wyznaczania rzeczywistych dziennych strat i strat rewaluacyjnych,
- j) specyfiki sytuacji banku w zakresie podejmowanego ryzyka, uwzględniające w szczególności wymogi określone w § 7 załącznika nr 19 do uchwały,
- k) zastosowania modelu wartości zagrożonej do obliczania wymogów kapitałowych za okres roku poprzedzającego datę przedłożenia wniosku, wraz z analizą wypełnienia normy adekwatności kapitałowej,
- l) samooceny banku w zakresie spełniania warunków stosowania metody wartości zagrożonej, o których mowa w części I załącznika nr 19 do uchwały;

2) zestawienie dokumentów wewnętrznych banku dotyczących informacji, o których mowa w pkt 1 lit. b - i oraz kopie tych dokumentów na nośniku elektronicznym.

5. Do wniosku o wydanie zgody na stosowanie metody, o której mowa w ust. 1 pkt 4, bank załącza:

1) informacje dotyczące:

- a) charakterystyki banku oraz, w przypadku banku działającego w holdingu, charakterystyki holdingu, w którym bank działa,
- b) zakresu stosowania metody do obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego oraz planu stopniowego wdrożenia zaawansowanej metody pomiaru, jeżeli bank zamierza skorzystać z przepisów § 68 załącznika nr 14 do uchwały,
- c) struktury i założeń wewnętrznego systemu pomiaru z uwzględnieniem norm jakościowych określonych w § 36-41 załącznika nr 14 do uchwały oraz norm ilościowych określonych w § 42-60 załącznika nr 14 do uchwały, a także norm dotyczących ryzyka operacyjnego określonych w uchwale Komisji Nadzoru Finansowego nr 383/2008 z dnia 17 grudnia 2008 r. w sprawie szczegółowych zasad funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz szczegółowych warunków szacowania przez banki kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego (Dz. Urz. KNF Nr 8, poz. ...),
- d) źródeł, zarządzania i metod aktualizacji wykorzystywanych danych, w szczególności struktury systemów wykorzystywanych do gromadzenia i przetwarzania danych na

potrzeby zaawansowanej metody pomiaru oraz oceny i raportowania ryzyka w banku, a także rozwiązań przyjętych przez bank w zakresie zarządzania bazami danych,

e) wewnętrznego procesu zatwierdzania systemu pomiaru ryzyka operacyjnego,

f) wykorzystywania ubezpieczenia i innych mechanizmów transferu ryzyka operacyjnego, zgodnie z § 61 – 65 załącznika nr 14 do uchwały,

g) zasad alokacji wymogu kapitałowego pomiędzy poszczególne podmioty holdingu oraz sposobu uwzględniania efektów dywersyfikacji, w przypadku banków działających w ramach holdingu i zamierzających stosować zaawansowaną metodę pomiaru zgodnie z § 66 i 67 załącznika nr 14 do uchwały,

h) samooceny banku w zakresie spełniania norm ilościowych i jakościowych, o których mowa w lit. c;

2) zestawienie dokumentów wewnętrznych banku dotyczących informacji, o których mowa w pkt 1 lit. c - g oraz kopie tych dokumentów na nośniku elektronicznym.

6. Jeżeli bank stosujący metodę określoną w ust. 1 pkt 1, przestaje spełniać warunki stosowania tej metody określone w załączniku nr 5 do uchwały, jest zobowiązany przedstawić Komisji Nadzoru Finansowego harmonogram przywrócenia stanu zgodnego z tymi warunkami albo wykazać, że skutki braku zgodności są nieistotne.

7. Jeżeli ustalona na podstawie weryfikacji historycznej, o której mowa w § 14 załącznika nr 19 do uchwały, liczba dni - spośród 250 kolejnych dni roboczych bezpośrednio poprzedzających dzień obliczenia, w których dzienna strata rynkowa na pozycjach pierwotnych objętych metodą wartości zagrożonej przekroczyła wartość zagrożoną wyznaczoną na dany dzień roboczy - przewyższa 10, lub nastąpiła zmiana stanu faktycznego w stosunku do danych wymienionych w ust. 4 pkt 1, bank jest zobowiązany do podjęcia środków niezbędnych do poprawy funkcjonowania modelu wartości zagrożonej.

§ 9.1. W razie przekroczenia normy adekwatności kapitałowej, bank niezwłocznie przesyła do Komisji Nadzoru Finansowego zawiadomienie sporządzone według wzoru określonego w załączniku nr 20 do uchwały.

2. Bank realizujący program naprawczy lub przejmujący inny bank krajowy zagrożony upadłością lub likwidacją ze względu na złą sytuację ekonomiczną, wykonuje obowiązek, o którym mowa w ust. 1, poprzez przekazywanie do NBP danych określonych w uchwale nr 23/2003 Zarządu Narodowego Banku Polskiego z dnia 25 lipca 2003 r. w sprawie trybu i szczegółowych zasad przekazywania przez banki do Narodowego Banku Polskiego danych niezbędnych do ustalania polityki pieniężnej i okresowych ocen sytuacji pieniężnej państwa oraz oceny sytuacji finansowej banków i ryzyka sektora bankowego (Dz. Urz. NBP Nr 16, poz. 26 z późn. zm.³).

§ 10. Współczynnik wypłacalności banku, z zastrzeżeniem § 15 ust. 1 i 2, oblicza się w procentach jako pomnożony przez 100 ułamek, którego:

1) licznikiem jest wartość funduszy własnych powiększona z zastrzeżeniem § 5 ust. 4, o kapitał krótkoterminowy;

2) mianownikiem jest pomnożony przez 12,5 całkowity wymóg kapitałowy.

§ 11. 1. Bank zobowiązany do sporządzania skonsolidowanego sprawozdania finansowego, niezależnie od obowiązku przestrzegania normy adekwatności kapitałowej w ujęciu

³ Zmiany tekstu uchwały zostały ogłoszone w Dz. Urz. NBP z 2004 r. Nr 1, poz. 1, Nr 5, poz. 11 i Nr 20, poz. 38, z 2005 r. Nr 9, poz. 16 i z 2006 r. Nr 10, poz. 10 i Nr 12, poz. 15.

indywidualnym, zobowiązany jest dodatkowo do przestrzegania normy adekwatności kapitałowej w ujęciu skonsolidowanym, uwzględniając działanie banku w holdingu w sposób określony w ust. 2.

2. W celu uwzględnienia działania banku w holdingu, bank ujmuje w rachunku normy adekwatności kapitałowej w ujęciu skonsolidowanym:

1) skonsolidowane fundusze własne – rozumiane jako fundusze własne obliczone przy odpowiednim zastosowaniu zasad określonych dla banków podlegających nadzorowi skonsolidowanemu określonych w uchwale nr 381/2008 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 grudnia 2008 r. w sprawie innych pomniejszych funduszy podstawowych, ich wysokości, zakresu i warunków pomniejszenia o nie funduszy podstawowych banku, innych pozycji bilansu banku zaliczanych do funduszy uzupełniających, ich wysokości, zakresu i warunków ich zaliczania do funduszy uzupełniających banku, pomniejszeń funduszy uzupełniających, ich wysokości, zakresu i warunków pomniejszenia o nie funduszy uzupełniających banku; oraz zakresu i sposobu uwzględniania działania banków w holdingach w obliczaniu funduszy własnych (Dz. Urz. KNF Nr 8, poz. ...), zwanej dalej „uchwałą w sprawie funduszy własnych”;

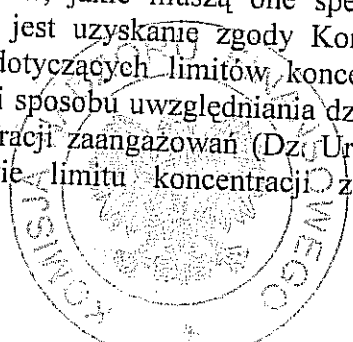
2) skonsolidowany kapitał krótkoterminowy – rozumiany jako dodatkowe pozycje bilansu, o których mowa w art. 128 ust. 6 pkt 1 ustawy - Prawo bankowe, wyznaczone na podstawie skonsolidowanego sprawozdania finansowego banku przy odpowiednim zastosowaniu zasad określonych w § 5 uchwały;

3) skonsolidowane wymogi kapitałowe – rozumiane jako wymogi kapitałowe, obliczone przy odpowiednim zastosowaniu zasad określonych w uchwale z pominięciem wpływu podmiotów konsolidowanych metodą praw własności, przy czym:

a) skonsolidowany portfel handlowy obejmuje operacje zaliczone przez bank i podmioty ujęte w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym do ich portfeli handlowych (zgodnie z ich pierwotną klasyfikacją dokonaną przez te podmioty), a w przypadku gdy podmioty te nie wyodrębniają portfela handlowego i portfela bankowego, odpowiedniej klasyfikacji operacji dokonuje bank sporządzający skonsolidowane sprawozdanie finansowe, zgodnie z zasadami stosowanymi do własnych operacji,

b) skonsolidowany portfel bankowy stanowią pozostałe operacje,

c) przez skonsolidowane przekroczenie limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań rozumie się przekroczenie limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań obliczone na podstawie skonsolidowanego sprawozdania finansowego banku przy odpowiednim zastosowaniu zasad określonych dla banków podlegających nadzorowi skonsolidowanemu w uchwale nr 382/2008 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 grudnia 2008 r. w sprawie szczegółowych zasad i warunków uwzględniania zaangażowań przy ustalaniu przestrzegania limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań, określenia zaangażowań, wobec których nie stosuje się przepisów dotyczących limitów koncentracji zaangażowań i dużych zaangażowań oraz warunków, jakie muszą one spełniać, określenia zaangażowań, wobec których wymagane jest uzyskanie zgody Komisji Nadzoru Finansowego na niestosowanie przepisów dotyczących limitów koncentracji zaangażowań i dużych zaangażowań oraz zakresu i sposobu uwzględniania działania banków w holdingach w obliczaniu limitów koncentracji zaangażowań (Dz. Urz. KNF Nr 8, poz. ...), zwanej dalej „uchwałą w sprawie limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań”;

d) skonsolidowane przekroczenie progu koncentracji kapitałowej – rozumiane jako przekroczenie progu koncentracji kapitałowej obliczone przy odpowiednim zastosowaniu zasad określonych w załączniku nr 13 do uchwały, przyjmując za podstawę obliczania tego progu skonsolidowane fundusze własne obliczone w sposób określony w pkt 1.

§ 12. Bank zobowiązany jest w zakresie niezbędnym do realizacji postanowień uchwały opracować w formie pisemnej wewnętrzną procedurę, zatwierdzoną przez zarząd banku, obejmującą szczegółowe zasady: wyodrębniania portfela handlowego i bankowego, wyznaczania pozycji pierwotnych, ustalania wyniku rynkowego, ustalania straty na operacjach zaliczonych do portfela bankowego, stosowania technik estymacyjnych, klasyfikacji ekspozycji do poszczególnych klas ekspozycji na potrzeby obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego, przypisywania ekspozycjom wag ryzyka kredytowego, przeprowadzania rachunku adekwatności kapitałowej oraz stosowania normy adekwatności kapitałowej w ujęciu skonsolidowanym.

§ 13. 1. W odniesieniu do okresu obserwacji, o którym mowa w § 197 ust. 1 załącznika nr 5 do uchwały bank, który nie posiada zgody na posługiwanie się własnymi oszacowaniami strat z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD) oraz współczynnikami konwersji, może korzystać w chwili wdrażania metody wewnętrznych ratingów z danych obejmujących okres co najmniej trzech lat, przy czym okres ten będzie wzrastał każdego roku o rok, do osiągnięcia długości co najmniej pięciu lat.

2. W odniesieniu do okresu obserwacji, o którym mowa w § 203 ust. 1 załącznika nr 5 do uchwały, bank może korzystać w chwili wdrażania metody wewnętrznych ratingów z danych obejmujących okres co najmniej trzech lat, przy czym okres ten będzie wzrastał każdego roku o rok, do osiągnięcia długości co najmniej pięciu lat.

3. W odniesieniu do okresu obserwacji, o którym mowa w § 218 załącznika nr 5 do uchwały, bank może korzystać w chwili wdrażania metody wewnętrznych ratingów z danych obejmujących okres co najmniej trzech lat, przy czym okres ten będzie się co roku wydłużał o jeden rok, do osiągnięcia długości co najmniej pięciu lat.

4. W odniesieniu do okresu obserwacji, o którym mowa w § 227 załącznika nr 5 do uchwały, bank może korzystać w chwili wdrażania metody wewnętrznych ratingów z danych obejmujących okres co najmniej trzech lat, przy czym okres ten będzie się co roku wydłużał o jeden rok, do osiągnięcia długości co najmniej pięciu lat.

5. Jeżeli wniosek, o którym mowa w § 8 ust. 2, został złożony przed dniem 31 grudnia 2009 r., Komisja Nadzoru Finansowego może wydać zgodę na skrócenie wymogu trzyletniego stosowania, o którym mowa w § 2 ust. 3 pkt 3 załącznika nr 5 do uchwały, do okresu nie krótszego niż jeden rok.

6. Wydanie zgody, o której mowa w ust. 5, jest uzależnione od oceny przez Komisję Nadzoru Finansowego stopnia, w jakim system wewnętrznych ratingów banku spełnia minimalne wymagania określone w załączniku nr 5 do uchwały, jak również od okresu, w jakim system ten był stosowany przez bank przed datą złożenia wniosku.

7. Jeżeli wniosek, o którym mowa w § 8 ust. 2 uwzględniający podejście, o którym mowa w § 8 ust. 2 pkt 1 lit. e, został złożony przed dniem 31 grudnia 2008 r., Komisja Nadzoru Finansowego może wydać zgodę na skrócenie wymogu trzyletniego stosowania, o którym mowa w § 2 ust. 3 pkt 4 załącznika nr 5 do uchwały, do okresu nie krótszego niż dwa lata.

8. Wydanie zgody, o której mowa w ust. 7, jest uzależnione od oceny przez Komisję Nadzoru Finansowego stopnia, w jakim system wewnętrznych ratingów banku spełnia minimalne

wymagania określone w załączniku nr 5 do uchwały, jak również od okresu, w jakim system ten był stosowany przez bank.

9. Do dnia 31 grudnia 2010 r. ważona wartością ekspozycji średnia wartość oszacowanej straty z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD), o której mowa w załączniku nr 5 do uchwały, dla wszystkich ekspozycji detalicznych zabezpieczonych na nieruchomościach mieszkalnych i nieobjętych gwarancjami rządów centralnych nie może wynosić mniej niż 10%.

§ 14.1. Bank obliczający kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem zgodnie z metodą wewnętrznych ratingów, do dnia 31 grudnia 2009 r. utrzymuje fundusze własne na poziomie określonym na podstawie § 6 ust. 3, jednak nie niższym, niż określono odpowiednio w pkt 1, 2 lub 3:

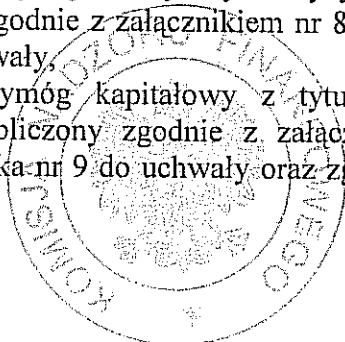
- 1) 95% porównawczego całkowitego wymogu kapitałowego obliczonego zgodnie z ust. 3 – w okresie od dnia 1 stycznia 2007 r. do dnia 31 grudnia 2007 r.;
- 2) 90% porównawczego całkowitego wymogu kapitałowego obliczonego zgodnie z ust. 3 - w okresie od dnia 1 stycznia 2008 r. do dnia 31 grudnia 2008 r.;
- 3) 80% porównawczego całkowitego wymogu kapitałowego obliczonego zgodnie z ust. 3 - w okresie od dnia 1 stycznia 2009 r. do dnia 31 grudnia 2009 r.

2. Bank stosujący zaawansowaną metodę pomiaru do obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego, w okresie od dnia 1 stycznia 2008 r. do dnia 31 grudnia 2009 r. utrzymuje fundusze własne na poziomie, określonym na podstawie § 6 ust. 3, jednak nie niższym, niż określono odpowiednio w pkt 1 lub 2:

- 1) 90% porównawczego całkowitego wymogu kapitałowego obliczonego zgodnie z ust. 3 - w okresie od dnia 1 stycznia 2008 r. do dnia 31 grudnia 2008 r.;
- 2) 80% porównawczego całkowitego wymogu kapitałowego obliczonego zgodnie z ust. 3 - w okresie od dnia 1 stycznia 2009 r. do dnia 31 grudnia 2009 r.

3. Porównawczy całkowity wymóg kapitałowy stanowi sumę następujących składowych:

- 1) porównawczy łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego - obliczony zgodnie z § 1-29 załącznika nr 21 do uchwały, § 1-3 i § 100 - 101 załącznika nr 4 do uchwały oraz § 9-11 załącznika nr 16 do uchwały;
- 2) porównawczy łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rynkowego, w tym:
 - a) porównawczy łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego – obliczony zgodnie z załącznikiem nr 6 do uchwały, z wyłączeniem przepisów § 4 załącznika nr 6 do uchwały,
 - b) porównawczy łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka cen towarów - obliczony zgodnie z załącznikiem nr 7 do uchwały, z wyłączeniem § 15 załącznika nr 7 do uchwały,
 - c) porównawczy łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka cen kapitałowych papierów wartościowych - obliczony zgodnie z załącznikiem nr 8 do uchwały, z wyłączeniem § 12-18 załącznika nr 8 do uchwały,
 - d) porównawczy łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych - obliczony zgodnie z załącznikiem nr 9 do uchwały, z wyłączeniem § 4-14 załącznika nr 9 do uchwały oraz zgodnie z § 30-35 załącznika nr 21 do uchwały,

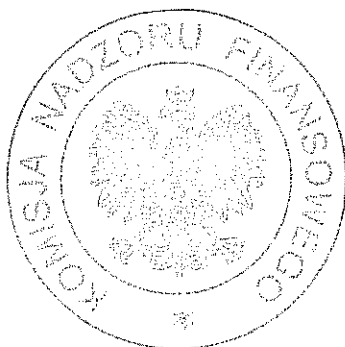
- e) łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka ogólnego stóp procentowych - obliczony zgodnie z załącznikiem nr 10 do uchwały;
- 3) porównawczy łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rozliczenia, dostawy oraz ryzyka kredytowego kontrahenta - obliczony zgodnie z § 36-48 załącznika nr 21 do uchwały;
- 4) porównawczy łączny wymóg kapitałowy z tytułu przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań - obliczony zgodnie z załącznikiem nr 12 do uchwały;
- 5) łączny wymóg kapitałowy z tytułu przekroczenia progu koncentracji kapitałowej - obliczony zgodnie z załącznikiem nr 13 do uchwały.

§ 15. Do dnia 31 grudnia 2012 r. przy obliczaniu kwot ekspozycji ważonych ryzykiem do celów określonych w § 4 załącznika nr 4 do uchwały w odniesieniu do ekspozycji wobec rządów lub banków centralnych państw członkowskich denominowanych i finansowanych w walucie krajowej państwa członkowskiego stosuje się taką samą wagę ryzyka, która byłaby przypisana do ekspozycji wobec Skarbu Państwa i Narodowego Banku Polskiego, denominowanych i finansowanych w złotych.

§ 16. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2009 r.

w imieniu
Komisji Nadzoru Finansowego

Przewodniczący
Komisji Nadzoru Finansowego

PRZEWODNICZĄCY
KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO
Stanisław Kluz

Załącznik nr 1 do uchwały nr 380/2008
Komisji Nadzoru Finansowego
z dnia 17 grudnia 2008 r.
(poz.)

SPIS ZAŁĄCZNIKÓW

Załącznik nr 1 - SPIS ZAŁĄCZNIKÓW

Załącznik nr 2 - OGÓLNE ZASADY OBLICZANIA POZYCJI W INSTRUMENTACH BAZOWYCH

Załącznik nr 3 - WYODRĘBNIANIE PORTFELA HANDLOWEGO ORAZ WYKAZ OPERACJI ZALICZONYCH DO PORTFELA HANDLOWEGO

Załącznik nr 4 – OBLICZANIE WYMOGU KAPITAŁOWEGO Z TYTUŁU RYZYKA KREDYTOWEGO - ZASADY OGÓLNE, ZASTOSOWANIE METODY STANDARDOWEJ

Załącznik nr 5 – ZASTOSOWANIE METODY WEWNĘTRZNYCH RATINGÓW DO OBLICZANIA WYMOGU KAPITAŁOWEGO Z TYTUŁU RYZYKA KREDYTOWEGO

Załącznik nr 6 - OBLICZANIE WYMOGU KAPITAŁOWEGO Z TYTUŁU RYZYKA WALUTOWEGO

Załącznik nr 7 - OBLICZANIE WYMOGU KAPITAŁOWEGO Z TYTUŁU RYZYKA CEN TOWARÓW

Załącznik nr 8 - OBLICZANIE WYMOGU KAPITAŁOWEGO Z TYTUŁU RYZYKA CEN KAPITAŁOWYCH PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH

Załącznik nr 9 - OBLICZANIE WYMOGU KAPITAŁOWEGO Z TYTUŁU RYZYKA SZCZEGÓLNEGO CEN INSTRUMENTÓW DŁUŻNYCH

Załącznik nr 10 - OBLICZANIE WYMOGU KAPITAŁOWEGO Z TYTUŁU RYZYKA OGÓLNEGO STÓP PROCENTOWYCH

Załącznik nr 11 - OBLICZANIE WYMOGU KAPITAŁOWEGO Z TYTUŁU RYZYKA ROZLICZENIA, DOSTAWY ORAZ RYZYKA KREDYTOWEGO KONTRAHENTA

Załącznik nr 12 - OBLICZANIE WYMOGU KAPITAŁOWEGO Z TYTUŁU PRZEKROCZENIA LIMITU KONCENTRACJI ZAANGAŻOWAŃ I LIMITU DUŻYCH ZAANGAŻOWAŃ

Załącznik nr 13 - OBLICZANIE WYMOGU KAPITAŁOWEGO Z TYTUŁU PRZEKROCZENIA PROGU KONCENTRACJI KAPITAŁOWEJ

Załącznik nr 14 - OBLICZANIE WYMOGU KAPITAŁOWEGO Z TYTUŁU RYZYKA OPERACYJNEGO

Załącznik nr 15 - ZASADY STOSOWANIA OCEN WIARYGODNOŚCI KREDYTOWEJ NADAWANYCH PRZEZ ZEWNĘTRZNE INSTYTUCJE OCENY WIARYGODNOŚCI KREDYTOWEJ ORAZ STOSOWANIA OCEN WIARYGODNOŚCI KREDYTOWEJ NADAWANYCH PRZEZ AGENCJE KREDYTÓW EKSPORTOWYCH

Załącznik nr 16 - WYZNACZANIE EKWIWALENTU BILANSOWEGO TRANSAKCJI POZABILANSOWYCH W CELU UWZGLĘDNIENIA RYZYKA KREDYTOWEGO KONTRAHENTA

Załącznik nr 17 - OGRANICZANIE RYZYKA KREDYTOWEGO

Załącznik nr 18 - OBLICZANIE KWOT EKSPOZYCJI WAŻONYCH RYZYKIEM W PRZYPADKU SEKURYTYZACJI AKTYWÓW

Załącznik nr 19 - METODA WARTOŚCI ZAGROŻONEJ

Załącznik nr 20 - ZAWIADOMIENIE O PRZEKROCZENIU NORMY ADEKWATNOŚCI KAPITAŁOWEJ

Załącznik nr 21 - OBLICZANIE PORÓWNAWCZEGO WYMOGU KAPITAŁOWEGO

Załącznik nr 22 - ZASADY PRZYPISYWANIA EKSPOZYCJI Z TYTUŁU KREDYTOWANIA SPECJALISTYCZNEGO DO KATEGORII RYZYKA PRZEZ BANKI STOSUJĄCE METODĘ WEWNĘTRZNYCH RATINGÓW

Załącznik nr 2 do uchwały nr 380/2008

Komisji Nadzoru Finansowego

z dnia 17 grudnia 2008 r.

(poz.)

OGÓLNE ZASADY OBLICZANIA POZYCJI W INSTRUMENTACH BAZOWYCH

Część I. Wyznaczanie pozycji pierwotnych w instrumentach bazowych

§ 1. Instrumenty bazowe oraz parametry cenowe określono dla potrzeb obliczania łącznych wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka rynkowego, o których mowa w załącznikach nr 6 - 10 do uchwały.

§ 2.1. Pozycje pierwotne w instrumentach bazowych wyznacza się w zakresie:

1) operacji bilansowych - oznaczających operacje, których wynikiem są aktywa i zobowiązania bilansowe;

2) operacji pozabilansowych - oznaczających operacje, których wynikiem są zobowiązania pozabilansowe - obejmujących:

a) pozabilansowe operacje warunkowe - których wynikiem są:

- pozabilansowe udzielone i otrzymane zobowiązania warunkowe (o charakterze gwarancyjnym i dotyczące finansowania),

- kredytowe instrumenty pochodne – których wynikiem są pozabilansowe udzielone lub otrzymane zobowiązania do nabycia, zbycia lub gotówkowego rozliczenia instrumentu bazowego stanowiącego aktywa referencyjne, w przypadku zajścia określonego zdarzenia kredytowego,

b) transakcje pozabilansowe (transakcje pochodne) - których wynikiem są pozabilansowe zobowiązania związane z realizacją operacji terminowych, w szczególności terminowe transakcje kupna/sprzedaży, zamiany, depozytowo/lokacyjne, w tym:

- pozabilansowe transakcje bieżące – oznaczające transakcje pozabilansowe, których realizacja nastąpi w określonym w umowie terminie nie dłuższym niż 2 dni robocze od dnia zawarcia transakcji (tj. 48 godzin od zamknięcia dnia, w którym zawarto transakcję, bez godzin przypadających na dni wolne od pracy), przy z góry ustalonym poziomie parametru cenowego,

- pozabilansowe transakcje terminowe proste – oznaczające transakcje pozabilansowe, których realizacja nastąpi w określonym w umowie terminie dłuższym niż 2 dni robocze od dnia zawarcia transakcji (tj. 48 godzin od zamknięcia dnia, w którym zawarto transakcję, bez godzin przypadających na dni wolne od pracy), przy z góry ustalonym poziomie parametru cenowego,

- pozabilansowe transakcje terminowe opcyjne (opcje, w tym warranty) - oznaczające transakcje pozabilansowe polegające na kupnie lub sprzedaży prawa do nabycia lub zbycia określonej ilości instrumentu bazowego, których

realizacja może nastąpić w określonym w umowie terminie lub okresie, przy z góry ustalonym poziomie parametru cenowego.

2. Wykaz typowych pozabilansowych transakcji pochodnych określa § 31.

§ 3.1. Z zastrzeżeniem załączników nr 4 – 14, pozycje pierwotne (długie, krótkie) w instrumentach bazowych oblicza się jako:

- 1) salda (Wn, Ma) bilansowe lub pozabilansowe wynikające z operacji bilansowej, pozabilansowej operacji warunkowej lub pozabilansowej transakcji bieżącej;
- 2) salda (Wn, Ma) wynikające z teoretycznych operacji bilansowych (w szczególności bilansowych operacji depozytowych lub lokacyjnych) lub z teoretycznych pozabilansowych transakcji bieżących (w szczególności pozabilansowych transakcji bieżących kupna lub sprzedaży), stanowiących odwzorowanie pozabilansowej transakcji terminowej, zapewniające realizację celu jej zawarcia, przy zachowaniu jej profilu ryzyka (dekompozycja pozabilansowej transakcji terminowej).

2. Banki, które obliczają porównawczy całkowity wymóg kapitałowy, dla celów ust. 1, uwzględniają także przepisy załącznika nr 21 do uchwały.

§ 4.1. Opcje na stopy procentowe, instrumenty dłużne, kapitałowe, indeksy giełdowe, towary lub towarowe transakcje pochodne, terminowe kontrakty giełdowe na instrumenty finansowe, transakcje wymiany walut obcych, oraz gwarancje subskrypcyjne (warranty) na instrumenty dłużne, instrumenty kapitałowe oraz towary, uwzględnia się w rachunku pozycji pierwotnych w kwotach ich ekwiwalentów delta, równych nominalnym kwotom opcji, pomnożonym przez odpowiadający im współczynnik delta, przy czym:

- 1) współczynnik delta opcji rozumiany jest jako iloraz zmiany wartości opcji i implikującego tę zmianę dowolnie małego przyrostu wartości instrumentu bazowego opcji;
- 2) w przypadku opcji oferowanych w obrocie giełdowym należy stosować współczynniki delta ustalone przez giełdy dla tych transakcji;
- 3) w przypadku opcji oferowanych w obrocie pozagiełdowym należy stosować współczynniki delta obliczone na podstawie własnych modeli wyceny opcji.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1 pkt 3, bank zobowiązany jest uzyskać zgodę Komisji Nadzoru Finansowego na obliczanie współczynników delta na podstawie własnych modeli wyceny opcji. Do wniosku o wydanie zgody bank załącza:

- 1) opis modelu wyceny opcji, stanowiącego podstawę obliczania współczynnika delta;
- 2) specyfikację i weryfikację założeń modelu wyceny opcji;
- 3) specyfikację produktową zakresu stosowania modelu wyceny opcji;
- 4) opis źródeł i metod aktualizacji danych wykorzystywanych przez model wyceny opcji;
- 5) informację o sposobie szacowania parametrów modelu wyceny opcji;
- 6) opis procedur wewnętrznych w zakresie zarządzania ryzykiem oraz księgowej ewidencji transakcji opcyjnych;
- 7) ocenę wrażliwości współczynników delta względem zmian wartości instrumentu bazowego opcji.

3. Warunkiem uzyskania zgody, o której mowa w ust. 2, jest spełnienie przez bank następujących warunków:

- 1) model wyceny opcji zapewnia zgodność z cenami rynkowymi opcji;
- 2) założenia teoretyczne modelu wyceny opcji są spełnione lub bank wykaże, że ich niespełnienie nie wpływa istotnie na wielkość obliczonych współczynników delta;
- 3) mechanizm dostarczania danych dla potrzeb modelu jest niezależny od działalności handlowej banku i osób lub komórek organizacyjnych wykorzystujących obliczone współczynniki delta, przy czym warunek ten można uznać za spełniony również jeśli istnieje bieżąca, niezależna weryfikacja danych wprowadzanych przez osoby lub komórki organizacyjne wykorzystujące obliczone współczynniki delta;
- 4) metody aktualizacji danych zawierają mechanizmy zapewniające poprawność i aktualność danych wykorzystywanych w modelu, przy czym bank posiada odpowiednie procedury, w przypadku, gdy danych nie można zaktualizować;
- 5) bank korzysta ze wszystkich dostępnych źródeł danych; bank może pominąć źródło danych, jeśli uzna i wykaże, że dane z tego źródła są wyraźnie mniej wiarygodne niż dane z pozostałych źródeł;
- 6) bank na bieżąco aktualizuje i dokumentuje wykorzystywane źródła danych;
- 7) w przypadku, gdy biorąc pod uwagę typowy zakres zmienności cen instrumentu bazowego opcji, wartość instrumentu bazowego opcji ma znaczący wpływ na obliczane współczynniki delta, bank dokonuje korekt odpowiednio zwiększających wartość obliczonego współczynnika delta lub zapewnia w inny sposób zgodność wyznaczonego ekwiwalentu delta z wielkością ekspozycji;
- 8) estymacja parametrów modelu zapewnia możliwie najlepsze wykorzystanie dostępnych danych, przy czym bank może stosować uproszczenia lub pominąć dane, o ile wykaże, że nie wpływa to istotnie na wielkość obliczonych współczynników delta lub że pominięcie danych poprawia jakość modelu wyceny opcji;
- 9) za stosowanie modelu wyceny opcji odpowiada właściwa komórka kontroli ryzyka a procedury wewnętrzne w zakresie zarządzania ryzykiem zapewniają właściwą kontrolę nad weryfikacją modelu wyceny, danymi, estymacją parametrów oraz stosowaniem modelu oraz zapewniają niezależność funkcjonowania modelu od działalności handlowej banku i osób lub komórek organizacyjnych wykorzystujących obliczone współczynniki delta.

§ 5. Bank, który zawiera terminowe transakcje opcyjne zobowiązany jest do kontroli i limitowania ryzyka wynikającego z wpływu innych niż zmiany bieżących parametrów cenowych czynników wpływających na wartość opcji oraz dokonywania korekt odpowiednio zwiększających wartość obliczonego współczynnika delta.

§ 6. Do banku, który zawiera terminowe transakcje opcyjne wyłącznie w sposób zapewniający jednoczesne (każdorazowe i natychmiastowe) zawarcie przeciwstawnej terminowej transakcji opcyjnej o tych samych parametrach, nie stosuje się § 4 ust. 2.

§ 7. Operacje złożone, polegające na:

- 1) zawarciu transakcji pozabilansowej (transakcja zewnętrzna), której przedmiotem jest inna transakcja pozabilansowa (transakcja wewnętrzna) - uwzględnia się w rachunku pozycji pierwotnych zgodnie z zasadami określonymi w niniejszym załączniku zastosowanymi do transakcji zewnętrznej, przy czym dla transakcji tej przyjmuje się wartość nominalną transakcji wewnętrznej;

2) jednoczesnym zawarciu kilku operacji - rozkłada się na operacje składowe i uwzględnia się odrębnie w rachunku pozycji pierwotnych zgodnie z zasadami określonymi w niniejszym załączniku.

§ 8. Operacje, których wynikiem są zarówno aktywa lub zobowiązania bilansowe jak i zobowiązania pozabilansowe rozkłada się odpowiednio na operacje bilansowe i operacje pozabilansowe i uwzględnia w rachunku pozycji pierwotnych odrębnie zgodnie z zasadami określonymi w niniejszym załączniku.

§ 9. Dzień zapadalności pozycji pierwotnej oznacza wynikający z umowy ostateczny dzień spłaty wszystkich zobowiązań związanych z pozycją pierwotną, przy czym:

1) bieżąca pozycja pierwotna oznacza pozycję pierwotną, której dzień zapadalności przypada w terminie nie dłuższym niż 2 dni robocze od dnia zawarcia transakcji (tj. 48 godzin od zamknięcia dnia, w którym zawarto transakcję, bez godzin przypadających na dni wolne od pracy);

2) terminowa pozycja pierwotna oznacza pozycję pierwotną, której dzień zapadalności przypada w terminie dłuższym niż 2 dni robocze od dnia zawarcia transakcji (tj. 48 godzin od zamknięcia dnia, w którym zawarto transakcję, bez godzin przypadających na dni wolne od pracy).

§ 10. Gwarantowanie emisji papierów wartościowych (dłużnych i kapitałowych) bank może uwzględnić, z zastrzeżeniem § 11, w rachunku pozycji pierwotnych w kwocie zobowiązania do objęcia (zakupu), po z góry ustalonej cenie i w z góry ustalonym terminie, papierów wartościowych (dłużnych lub kapitałowych) pochodzących z nowej emisji, pomniejszonej o kwoty dokonanych subskrypcji i otrzymanych regwarancji od stron trzecich na podstawie umów.

§ 11. Gwarantowanie emisji papierów wartościowych bank może uwzględnić w rachunku pozycji pierwotnych jako iloczyn kwoty określonej w § 10 i odpowiednich współczynników przeliczeniowych określonych w tabeli 1.

Tabela 1

Okres	Współczynniki przeliczeniowe
od podpisania umowy do dnia zerowego	0%
w pierwszym dniu roboczym po dniu zerowym	10%
w drugim i trzecim dniu roboczym po dniu zerowym	25%
w czwartym dniu roboczym po dniu zerowym	50%
w piątym dniu roboczym po dniu zerowym	75%
w szóstym i dalszych dniach roboczych po dniu zerowym	100%

Dzień zerowy oznacza dzień, w którym bank staje się bezwarunkowo zobowiązany do zakupu znanej ilości papierów wartościowych po uzgodnionej cenie.

§ 12. Terminowe kontrakty giełdowe na stopy procentowe (*interest rate futures*), umowy dotyczące pozabilansowych transakcji terminowych na stopy procentowe (*FRA*) i terminowe

zobowiązania zakupu lub sprzedaży instrumentów dłużnych podlegają dekompozycji na pozycje pierwotne zgodnie z poniższymi zasadami:

- 1) długa pozycja w terminowych kontraktach giełdowych na stopy procentowe generuje:
 - a) krótką pozycję odpowiadającą zaciągniętej pożyczce wymagalnej w terminie dostawy określonym w umowie,
 - b) długą pozycję z tytułu posiadanych aktywów z terminem zapadalności identycznym z terminem zapadalności instrumentu lub pozycji referencyjnej, która jest przedmiotem danego terminowego kontraktu giełdowego;
- 2) krótka pozycja z tytułu sprzedanej pozabilansowej transakcji terminowej na stopę procentową, generuje:
 - a) długą pozycję zapadającą w terminie obejmującym termin rozliczenia transakcji oraz okres obowiązywania umowy,
 - b) krótką pozycję wymagalną w terminie rozliczenia transakcji;
- 3) w przypadku terminowych kontraktów giełdowych na stopy procentowe i terminowych umów stopy procentowej zarówno zaciągniętą pożyczkę, jak i aktywa, w celu obliczenia wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka szczególnego instrumentów dłużnych, zalicza się do pozycji o niskim ryzyku szczególnym;
- 4) pozycja z tytułu terminowego zobowiązania zakupu instrumentu dłużnego generuje:
 - a) krótką pozycję odpowiadającą zaciągniętej pożyczce wymagalnej w terminie dostawy instrumentu,
 - b) długą pozycję w instrumencie dłużnym;
- 5) w przypadku terminowego zobowiązania zakupu instrumentu dłużnego, do celów obliczenia wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka szczególnego instrumentów dłużnych, zaciągniętą pożyczkę zalicza się do pozycji o niskim ryzyku szczególnym, natomiast instrument dłużny wpisuje się do tej kolumny tabeli, która będzie właściwa dla danego instrumentu.

§ 13. Do celów obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka ogólnego stóp procentowych transakcje zamiany (*swap*) należy dekomponować na operacje bilansowe – transakcja *swap* na stopy procentowe, zgodnie z którą bank otrzymuje zmienną stawkę oprocentowania i płaci stawkę stałą, generuje:

- 1) długą pozycję w instrumencie o zmiennym oprocentowaniu zapadającym w najbliższym terminie przeszacowania stopy procentowej;
- 2) krótką pozycję w instrumencie o stałym oprocentowaniu o tym samym terminie zapadalności, co cała transakcja *swap*.

§ 14. Zasady uwzględniania w rachunku pozycji pierwotnych kredytowych instrumentów pochodnych zostały omówione w § 17 - 26.

§ 15. Pozycje pierwotne w instrumentach bazowych wyraża się w wartości bilansowej, przy czym bieżące pozycje pierwotne wyrażone w walutach obcych przelicza się na złote według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski obowiązującego w dniu sprawozdawczym w trybie przyjętym dla ich wyceny tak jak na dzień bilansowy.

§ 16.1. W obliczeniach wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka walutowego, o których mowa w załączniku nr 6 do uchwały oraz wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka szczególnego i ogólnego cen kapitałowych papierów wartościowych, o których mowa w załączniku nr 8 do

uchwały, bank wyłącza pozycje pierwotne z tytułu jednostek uczestnictwa w instytucji zbiorowego inwestowania, obliczając wymóg kapitałowy z tytułu wymienionych składowych ryzyka jako 40% pozycji netto z tytułu każdej z tych jednostek.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, bank uwzględnia odrębnie w obliczeniach wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka walutowego oraz wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka szczególnego i ogólnego cen kapitałowych papierów wartościowych kwoty odpowiadające 20% pozycji netto z tytułu każdej z tych jednostek.

Część II. Uwzględnianie kredytowych instrumentów zabezpieczających w rachunku pozycji pierwotnych w portfelu handlowym

SPRZEDAWCA ZABEZPIECZENIA

§ 17. Bank, który w wyniku zawarcia umowy dotyczącej kredytowego instrumentu pochodnego przyjmuje na siebie ryzyko kredytowe („sprzedawca zabezpieczenia”), obliczając wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rynkowego uwzględnia, o ile przepisy uchwały nie stanowią inaczej, wartość nominalną określoną w tej umowie.

§ 18. Bank, o którym mowa w § 17, z zastrzeżeniem przypadków transakcji swap przychodu całkowitego (*total return swap*), obliczając ryzyko szczególne cen instrumentów dłużnych, zamiast terminu zapadalności zobowiązania stosuje termin rozliczenia umowy dotyczącej kredytowego instrumentu pochodnego, przy czym poszczególne transakcje podlegają dekompozycji na pozycje pierwotne zgodnie z poniższymi zasadami:

1) swap przychodu całkowitego (*total return swap*) generuje:

- a) pozycję długą z tytułu ryzyka ogólnego stóp procentowych dla zobowiązania referencyjnego,
- b) pozycję krótką z tytułu ryzyka ogólnego stóp procentowych dla obligacji rządowej, zapadającej w najbliższym terminie przeszacowania stopy procentowej, której przypisuje się wagę ryzyka równą 0% w rachunku wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego na podstawie metody standardowej,
- c) pozycję długą z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych dla zobowiązania referencyjnego;

2) swap ryzyka kredytowego (*credit default swap*) generuje:

- a) syntetyczną pozycję długą z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych dla zobowiązania podmiotu referencyjnego, chyba że instrument pochodny posiada zewnętrzną ocenę wiarygodności kredytowej, rozumianą jako, ocena wiarygodności kredytowej nadaną przez zewnętrzną instytucję oceny wiarygodności kredytowej oraz spełnia, określone w załączniku nr 9 do uchwały, warunki dotyczące pozycji dłużnych o obniżonym ryzyku, w którym to przypadku generowana jest długa pozycja z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych dla tego instrumentu pochodnego,
- b) w przypadku należnych spłat premii lub odsetek w ramach produktu, przepływy środków pieniężnych przedstawia się jako pozycje nominalne w obligacjach rządowych;

3) jednopodmiotowy instrument dłużny powiązany ze zdarzeniami kredytowymi (*a single name credit linked note*) generuje:

- a) pozycję długą z tytułu ryzyka ogólnego stóp procentowych dla instrumentu dłużnego,

- b) syntetyczną pozycję długą z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych dla zobowiązania podmiotu referencyjnego oraz dodatkową pozycję długą z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych dla instrumentu dłużnego,
- c) jeżeli instrument dłużny powiązany z ryzykiem kredytowym posiada zewnętrzną ocenę ratingową oraz spełnia warunki dotyczące pozycji dłużnych o obniżonym ryzyku, nie generuje pozycji, o których mowa w lit. a i b, lecz wyłącznie pozycję długą z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych dla tego instrumentu;
- 4) instrument dłużny wielopodmiotowy powiązany ze zdarzeniami kredytowymi (*a multiple name credit linked note*) zapewniający proporcjonalne zabezpieczenie generuje:
- a) długą pozycję z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych dla tego instrumentu,
- b) długą pozycję z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych dla zobowiązań każdego z podmiotów referencyjnych, gdzie całkowitą wartość nominalną (notional) umowy przypisuje się każdej z pozycji proporcjonalnie do udziału procentowego w całkowitej wartości nominalnej, jaką stanowi każda ekspozycja wobec podmiotu referencyjnego, przy czym gdy możliwe jest wyodrębnienie więcej niż jednego zobowiązania podmiotu referencyjnego, podstawę określenia ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych stanowi zobowiązanie o najwyższej wadze ryzyka,
- c) jeżeli instrument dłużny wielopodmiotowy powiązany z ryzykiem kredytowym posiada zewnętrzną ocenę wiarygodności kredytowej oraz spełnia warunki dotyczące pozycji dłużnych o obniżonym ryzyku, nie generuje pozycji, o których mowa w lit. a i b, lecz wyłącznie pozycję długą z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych dla tego instrumentu;
- 5) kredytowy instrument pochodny uruchamiany pierwszym niewykonaniem zobowiązania (*first-asset-to-default credit derivative*) generuje długie pozycje z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych odpowiadające wartościom nominalnym zobowiązań każdego z podmiotów referencyjnych, przy czym jeśli kwota maksymalnej płatności w przypadku zdarzenia kredytowego jest mniejsza niż wymóg kapitałowy wyznaczony według zasady omówionej w pierwszej części zdania, wówczas kwotę maksymalnej płatności można przyjąć jako wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka szczególnego tego instrumentu;
- 6) kredytowy instrument pochodny uruchamiany drugim niewykonaniem zobowiązania (*second-asset-to-default credit derivative*) generuje długie pozycje z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych odpowiadające wartościom nominalnym zobowiązań każdego z podmiotów referencyjnych z pominięciem zobowiązania podmiotu o najniższym wymogu kapitałowym z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych, przy czym, jeśli kwota maksymalnej płatności w przypadku zdarzenia kredytowego jest niższa niż wymóg kapitałowy wyznaczony według zasady omówionej w pierwszej części zdania, wówczas kwotę tę można przyjąć jako wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych dla tego instrumentu;
- 7) jeżeli instrument, o którym mowa w pkt 5 lub 6 posiada zewnętrzną ocenę wiarygodności kredytowej oraz spełnia warunki dotyczące pozycji dłużnych o obniżonym ryzyku, sprzedawca zabezpieczenia musi uwzględnić jedynie pozycję pierwotną z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych odpowiadającą ocenie wiarygodności kredytowej instrumentu pochodnego.

NABYWCA ZABEZPIECZENIA

§ 19. Bank, który transferuje ryzyko kredytowe („nabywca zabezpieczenia”) określa pozycje pierwotne w sposób symetrycznie przeciwny do sposobu określonego w § 18 dla pozycji sprzedawcy zabezpieczenia, z wyjątkiem instrumentu dłużnego powiązanego ze zdarzeniami kredytowymi (*credit linked note*), który nie generuje krótkiej pozycji u emitenta, przy czym:

- 1) jeśli w danym momencie obowiązuje opcja wykupu (*call*) połączona z przyrostem wartości odsetek danego instrumentu (*step-up*), moment ten traktuje się jako termin zapadalności ochrony kredytowej;
- 2) w przypadku kredytowego instrumentu pochodnego uruchamianego *n*-tym niewykonaniem zobowiązania zezwala się nabywcy ochrony kredytowej na kompensowanie ryzyka szczególnego dla *n-1* instrumentów bazowych (tzn. *n-1* aktywów o najniższym obciążeniu ryzykiem szczególnym).

§ 20. Bank, który wycenia instrumenty pochodne określone w § 4 ust. 1, § 12 i 13, według bieżącej wartości rynkowej i zarządza ryzykiem ogólnym stóp procentowych obciążającym transakcje na zasadzie dyskontowania przepływów pieniężnych, z zastrzeżeniem § 21, może posługiwać się modelami wrażliwości celem obliczania pozycji, o których mowa wyżej, może również stosować te modele w stosunku do wszelkich obligacji, w których przypadku wiarytelność główna spłacana jest regularnie przez cały okres do wykupu, a nie jednorazową płatnością kwoty kapitału w terminie wykupu.

§ 21. Bank może stosować model wrażliwości po uzyskaniu zgody Komisji Nadzoru Finansowego, przy czym:

- 1) model powinien generować pozycje o tej samej wrażliwości na zmianę stopy procentowej, jak związane z nimi przepływy pieniężne;
- 2) należy ocenić tę wrażliwość w odniesieniu do niezależnych ruchów przykładowych stóp procentowych dobranych w różnych punktach krzywej dochodowości, przy czym należy umieścić przynajmniej jeden punkt badania wrażliwości w każdym przedziale czasowym wyznaczonym w tabeli określonej w § 6 załącznika nr 10 do uchwały;
- 3) obliczone pozycje włącza się do wyliczeń wymogów kapitałowych zgodnie z przepisami załącznika nr 10 do uchwały.

§ 22. Bank, który nie posługuje się modelami na zasadach określonych w § 20 i 21, może uznać za w pełni kompensujące się pozycje w instrumentach pochodnych, które spełniają łącznie następujące warunki 1, 4 oraz odpowiednio 2 albo 3:

- 1) pozycje są wyrażone w tej samej walucie;
- 2) stopy referencyjne związane z pozycjami o zmiennej stopie procentowej są identyczne lub różnica między nimi nie przekracza 20 punktów bazowych;
- 3) kupony związane z pozycjami o stałej stopie procentowej są identyczne lub różnica między nimi nie przekracza 20 punktów bazowych;
- 4) najbliższe terminy przeszacowania oprocentowania pozycji o zmiennej stopie procentowej a w przypadku pozycji o stałej stopie procentowej, rezydualne terminy zapadalności pozycji nie różnią się o więcej niż:
 - a) 0 dni – w przypadku terminów krótszych niż 1 miesiąc,
 - b) 7 dni – w przypadku terminów od 1 miesiąca do jednego roku,
 - c) 30 dni – w przypadku terminów przekraczających jeden rok.

§ 23. Bank przekazujący papiery wartościowe lub gwarantowane prawa do tytułu do tych papierów w ramach umowy z udzielonym przyrzeczeniem odkupu (*repo*) oraz bank udzielający pożyczki papierów wartościowych włączają te papiery wartościowe do obliczeń swoich wymogów kapitałowych, pod warunkiem że papiery te spełniają kryteria zaliczania do portfela handlowego określone w załączniku nr 3 do uchwały.

UWZGLĘDNIANIE W RACHUNKU WYMOGU KAPITAŁOWEGO Z TYTUŁU RYZYKA SZCZEGÓLNEGO CEN INSTRUMENTÓW DŁUŻNYCH POZYCJI PIERWOTNYCH WYNIKAJĄCYCH Z EKSPOZYCJI ZABEZPIECZONYCH KREDYTOWYMI INSTRUMENTAMI POCHODNYMI

§ 24. Obliczając wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych, pomija się pozycję pierwotną wynikającą z ekspozycji bazowej zabezpieczonej kredytowym instrumentem pochodnym oraz wynikającą z zabezpieczenia w przypadku, gdy wartości po obu stronach (pozycji krótkiej i pozycji długiej) zmieniają się przeciwstawnie i głównie w tym samym zakresie, co ma miejsce w następujących sytuacjach:

- 1) obie pozycje zawierają identyczne instrumenty;
- 2) długa pozycja gotówkowa jest zabezpieczona transakcją swap przychodu całkowitego (lub odwrotnie), a zobowiązanie referencyjne oraz ekspozycja bazowa (tj. pozycja gotówkowa) są idealnie dopasowane, przy czym termin zapadalności samej transakcji swap może się różnić od terminu zapadalności ekspozycji bazowej.

§ 25. Obliczając wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych uwzględnia się 20 % wielkości pozycji pierwotnej wynikającej z ekspozycji bazowej zabezpieczonej kredytowym instrumentem pochodnym lub wynikającej z zabezpieczenia (w zależności od tego, która z kategorii generuje wyższy wymóg kapitałowy) gdy pozycje te zmieniają się przeciwstawnie i głównie w tym samym zakresie oraz gdy:

- 1) występuje idealne dopasowanie zobowiązania referencyjnego, terminu zapadalności zarówno zobowiązania referencyjnego, jak i kredytowego instrumentu pochodnego, oraz waluty ekspozycji bazowej;
- 2) zasadnicze elementy umowy kredytowego instrumentu pochodnego nie wpływają w sposób znaczący na różnicę między zmianą cen kredytowego instrumentu pochodnego a zmianami cen zobowiązania referencyjnego.

§ 26. Obliczając wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych uwzględnia się pozycję pierwotną wynikającą z ekspozycji bazowej zabezpieczonej kredytowym instrumentem pochodnym lub wynikającą z zabezpieczenia (w zależności od tego, która z nich generuje wyższy wymóg kapitałowy) gdy pozycje te zmieniają się przeciwstawnie, co ma miejsce w następujących sytuacjach:

- 1) pozycja pierwotna spełnia warunki określone w § 24 pkt 2, ale występuje niedopasowanie aktywów między zobowiązaniem referencyjnym a ekspozycją bazową, przy czym spełnione są następujące wymogi:
 - a) zobowiązanie referencyjne ma stopień uprzywilejowania kredytowego równy lub niższy od zobowiązania bazowego,
 - b) zobowiązanie bazowe oraz zobowiązanie referencyjne pochodzą od tego samego dłużnika oraz zawierają podlegające wykonaniu z mocy prawa obustronne klauzule stwierdzenia niewykonania zobowiązań (*cross default*) lub przyspieszenia takiego stwierdzenia (*cross acceleration*);
- 2) pozycja pierwotna spełnia warunki określone w § 24 pkt 1 lub § 25, ale występuje niedopasowanie walut lub terminów zapadalności między zabezpieczeniem ryzyka

kredytowego a bazowym składnikiem aktywów (niedopasowania walutowe powinny zostać ujęte w rachunku wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka walutowego zgodnie z załącznikiem nr 6 do uchwały);

3) pozycja pierwotna spełnia warunki określone w § 25, ale występuje niedopasowanie aktywów między pozycją gotówkową a kredytowym instrumentem pochodnym, przy czym bazowy składnik aktywów ujmuje się jako zobowiązanie podlegające dostawie w umowie dotyczącej kredytowego instrumentu pochodnego.

Część III. Obliczanie pozycji zagregowanych

§ 27. Pozycję netto w danym instrumencie bazowym oblicza się jako bezwzględną wartość różnicy pomiędzy sumą długich i sumą krótkich pozycji pierwotnych bilansowych i pozabilansowych w danym instrumencie bazowym, przy czym pozycję tę oznacza się jako:

- 1) długą – gdy różnica ta jest dodatnia;
- 2) krótką – gdy różnica ta jest ujemna;
- 3) domkniętą – gdy różnica ta jest równa zero.

§ 28. Pozycję całkowitą oblicza się jako:

- 1) sumę długich lub sumę krótkich pozycji netto w poszczególnych instrumentach bazowych, w zależności od tego, która z tych sum jest wyższa;
- 2) sumę długich pozycji netto w poszczególnych instrumentach bazowych - gdy sumy, o których mowa w pkt 1, są sobie równe.

§ 29. Globalną pozycję netto oblicza się jako bezwzględną wartość różnicy między sumą długich i sumą krótkich pozycji netto w instrumentach bazowych, przy czym pozycję tę oznacza się jako:

- 1) długą - gdy różnica ta jest dodatnia;
- 2) krótką - gdy różnica ta jest ujemna;
- 3) domkniętą - gdy różnica ta jest równa zero.

§ 30. Globalną pozycję brutto oblicza się jako sumę długich pozycji netto i krótkich pozycji netto w instrumentach bazowych.

Część IV. Rodzaje pozabilansowych transakcji pochodnych

§ 31. Typowe pozabilansowe transakcje pochodne obejmują:

- 1) umowy stopy procentowej:
 - a) jednowalutowe transakcje zamiany stóp procentowych (*Single-Currency Interest Rate Swap*),
 - b) transakcje zamiany stopy bazowej (*Basis-Swap*),
 - c) terminowe umowy stopy procentowej (*Forward Rate Agreement*),
 - d) terminowe umowy na stopy procentowe typu „futures” (*Interest Rate Futures*),
 - e) zakupione opcje stopy procentowej,
 - f) umowy o podobnym charakterze, inne niż wymienione w lit. a – e;
- 2) umowy wymiany walutowej i umowy dotyczące złota:
 - a) transakcje zamiany walutowo-procentowe (*Cross-Currency Interest Rate Swap*),

- b) terminowe umowy walutowe,
 - c) terminowe umowy giełdowe na waluty typu „futures” (*Currency Futures*),
 - d) zakupione opcje walutowe,
 - e) umowy o podobnym charakterze, inne niż wymienione w lit. a – d,
 - f) umowy dotyczące złota o charakterze podobnym do wymienionych w lit. a - e;
- 3) umowy podobne do wymienionych w pkt 1 lit. a - e oraz w pkt 2 lit. a - d dotyczące innych aktywów bazowych lub indeksów, w tym w szczególności:
- a) kontrakty finansowe na transakcje różnicowe,
 - b) transakcje opcyjne, transakcje typu futures, swap, umowy terminowe na stopę procentową oraz inne transakcje pochodne:
 - odnoszące się do papierów wartościowych, instrumentów dewizowych, stóp procentowych lub oprocentowania, albo innych transakcji pochodnych, indeksów finansowych lub środków finansowych, które można rozliczać materialnie lub w środkach pieniężnych,
 - odnoszące się do transakcji towarowych, które należy rozliczać w środkach pieniężnych lub w środkach pieniężnych z opcją jednej ze stron (w przeciwnym przypadku mogą powodować niedotrzymanie warunków umowy lub innego rodzaju zdarzenie unieważnienia umowy),
 - odnoszące się do transakcji towarowych, które można materialnie rozliczać pod warunkiem, że podlegają one obrotowi na rynku regulowanym lub w alternatywnym systemie obrotu (MTF), o którym mowa w art. 3 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. Nr 183, poz. 1538 z późn. zm.⁴),
 - odnoszące się do transakcji towarowych, które można materialnie rozliczać oraz niewymienionych w inny sposób w lit. c i nieprzeznaczonych do celów handlowych, które wykazują właściwości innych pochodnych transakcji finansowych, uwzględniając między innymi, czy są one rozliczane przez uznane izby rozrachunkowe lub podlegają regularnym spekulacyjnym transakcjom różnicowym,
 - odnoszące się do kontraktów na instrumenty towarowe dotyczące indeksów pogody, opłat przewozowych, dopuszczalnych poziomów emisji oraz stawek inflacji lub innych urzędowych danych statystycznych, które należy rozliczać w środkach pieniężnych lub z opcją jednej ze stron (w przeciwnym przypadku, mogą powodować niedotrzymanie warunków lub innego rodzaju zdarzenie unieważnienia kontraktu), a także wszelkiego rodzaju inne transakcje pochodne dotyczące aktywów, praw, zobowiązań, indeksów oraz instrumentów bazowych niewymienionych w lit. a – d oraz w pkt 4, które wykazują właściwości innych transakcji pochodnych, uwzględniając, między innymi, czy podlegają one obrotowi na rynku regulowanym lub w alternatywnym systemie obrotu, są rozliczane przez uznawane izby rozrachunkowe, lub podlegają regularnym spekulacyjnym transakcjom różnicowym.

⁴ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i Nr 157, poz. 1119.

Załącznik nr 3 do uchwały nr 380/2008
Komisji Nadzoru Finansowego
z dnia 17 grudnia 2008 r.
(poz.)

WYODRĘBNIANIE PORTFELA HANDLOWEGO ORAZ WYKAZ OPERACJI ZALICZONYCH DO PORTFELA HANDLOWEGO

Część I. Kryteria zaliczania do portfela handlowego

ZASADY OGÓLNE

§ 1. Portfel handlowy banku obejmuje:

- 1) operacje dokonywane na własny rachunek w celach handlowych, tj. z zamiarem uzyskania korzyści finansowych w krótkich okresach z rzeczywistych lub oczekiwanych różnic między rynkowymi cenami zakupu i sprzedaży lub też z innych odchyłeń cen lub parametrów cenowych, w tym w szczególności stóp procentowych, kursów walutowych, indeksów giełdowych;
- 2) operacje dokonywane w celu zabezpieczenia ryzyka wynikającego z operacji zaliczonych do portfela handlowego.

§ 2. Do portfela handlowego zalicza się w szczególności następujące rodzaje operacji, jeśli spełniają warunki określone w § 1 pkt 1 i 2:

- 1) giełdowe i pozagiełdowe terminowe transakcje pozabilansowe;
- 2) operacje dokonywane w ramach świadczenia usług pośrednictwa finansowego na hurtowym rynku finansowym (na rachunek własny w imieniu klienta), nawet jeżeli pozycje pierwotne wynikające z tych operacji są w pełni kompensowane pozycjami przeciwnymi;
- 3) operacje polegające na gwarantowaniu emisji papierów wartościowych (dłużnych i kapitałowych).

§ 3. Bank może zaliczać do portfela handlowego instrumenty wynikające z zaangażowania, o którym mowa w § 2 ust. 1 lit. a uchwały w sprawie funduszy własnych i traktować je odpowiednio, jako instrumenty kapitałowe lub dłużne, jeżeli:

- 1) bank wykaże, iż w zakresie tych instrumentów jest aktywnym animatorem rynku, co należy rozumieć jako częste zawieranie umów, których przedmiotem są te instrumenty;
- 2) bank posiada odpowiednie systemy i mechanizmy kontroli regulujące obrót tymi instrumentami;
- 3) zaangażowanie w zakresie żadnego z tych instrumentów nie przekracza 10% kapitału podmiotu, którego dany instrument dotyczy.

§ 4. Związane z działalnością handlową terminowe transakcje dokonywane na podstawie umowy z udzielonym przyrzeczeniem odkupu (repo), które zostały zaliczone przez bank do portfela bankowego, mogą dla celów obliczania wymogu kapitałowego zostać zaliczone do portfela handlowego o ile podjęcie to stosowane jest konsekwentnie w odniesieniu do wszystkich transakcji typu repo związanych z działalnością handlową, przy czym:

1) transakcje typu repo związane z działalnością handlową definiuje się jako te, które spełniają kryteria zaliczenia do portfela handlowego i których przedmiotem transakcji z obu stron są środki pieniężne lub papiery wartościowe zaliczane do portfela handlowego;

2) niezależnie od portfela, do którego zostały zaliczone, wszystkie transakcje typu repo podlegają obciążeniu z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta dla transakcji z portfela bankowego, zgodnie z § 98 załącznika nr 4 do uchwały.

§ 5. W odniesieniu do pozycji zaliczonych do portfela handlowego powinny być spełnione następujące warunki:

1) zasady wyodrębniania portfela handlowego, o których mowa w § 12 uchwały określają w szczególności horyzont czasowy dla poszczególnych rodzajów operacji w portfelu handlowym;

2) określone są zasady i procedury w zakresie aktywnego zarządzania pozycjami portfela handlowego, przewidujące:

a) ustalanie limitów pozycji i monitorowanie tych limitów pod względem adekwatności,

b) swobodę pracowników w zakresie zawierania umów skutkujących otwieraniem pozycji oraz zarządzania nimi w ramach uzgodnionych limitów oraz zgodnie z uzgodnioną strategią,

c) procedury dotyczące zarządzania ryzykiem przewidują przekazywanie zarządowi banku sprawozdań na temat pozycji,

d) monitorowanie pozycji w oparciu o informacje rynkowe, ocenę zbywalności lub możliwości zabezpieczenia pozycji oraz wiążących się z nią rodzajów ryzyka, w tym w szczególności ocenę jakości i dostępności danych rynkowych stosowanych do procesu wyceny, poziomu obrotu rynkowego, wielkość transakcji zawieranych na rynku;

3) powinny istnieć jasno określone zasady i procedury dotyczące monitorowania pozycji w aspekcie strategii handlowej banku, w tym monitorowania wielkości obrotu i pozycji przeterminowanych w jego portfelu handlowym.

WEWNĘTRZNE INSTRUMENTY ZABEZPIEZAJĄCE

§ 6.1. Bank może uwzględnić w portfelu handlowym wewnętrzne instrumenty zabezpieczające, rozumiane jako pozycje, które w istotny sposób lub całkowicie kompensują element ryzyka składowego pozycji lub zestawu pozycji w portfelu bankowym.

2. Pozycje powstające z tytułu stosowania wewnętrznych instrumentów zabezpieczających kwalifikują się do traktowania właściwego dla pozycji portfela handlowego, pod warunkiem że utrzymywane są z przeznaczeniem handlowym oraz że spełnione są ogólne kryteria dotyczące przeznaczenia handlowego i ostrożnej wyceny, określone w § 1 - 5 oraz § 10 - 13, a w szczególności:

1) pierwotnym celem wewnętrznych instrumentów zabezpieczających nie jest uniknięcie lub obniżenie wymogów kapitałowych;

2) wewnętrzne instrumenty zabezpieczające są we właściwy sposób dokumentowane i podlegają szczegółowym wewnętrznym procedurom zatwierdzenia i kontroli;

3) wewnętrzne instrumenty zabezpieczające prowadzi się na warunkach rynkowych;

4) główną częścią ryzyka rynkowego wywołanego wewnętrznym instrumentem zabezpieczającym zarządza się w portfelu handlowym w ramach zatwierdzonych limitów;

5) wewnętrzne instrumenty zabezpieczające są uważnie monitorowane przy zachowaniu odpowiednich procedur.

3. Podejście, o którym mowa w ust. 2, nie narusza wymogów kapitałowych stosowanych w odniesieniu do należących do portfela bankowego pozycji objętych wewnętrznym instrumentem zabezpieczającym.

4. Niezależnie od ust. 2 i 3, w przypadku, gdy bank zabezpiecza pozycję zaliczoną do portfela bankowego przed ryzykiem kredytowym przy użyciu kredytowego instrumentu pochodnego zaksięgowanego w portfelu handlowym (stosuje wewnętrzny instrument zabezpieczający), uznaje się, że dla celów rachunku wymogów kapitałowych pozycja z portfela bankowego nie jest zabezpieczona, dopóki bank nie nabędzie od uznanego zewnętrznego dostawcy ochrony kredytowej, zabezpieczenia wynikającego z zawarcia umowy o kredytowy instrument pochodny, który spełnia wymagania określone w § 42 ust. 1 załącznika nr 17 do uchwały w odniesieniu do ekspozycji z portfela bankowego. Jeżeli taka ochrona zostaje nabyta i uznana dla celów rachunku wymogów kapitałowych jako instrument zabezpieczający pozycję z portfela bankowego, do portfela handlowego nie zalicza się ani wewnętrznego ani zewnętrznego zabezpieczającego instrumentu pochodnego.

Część II. Systemy i mechanizmy kontroli

ZASADY OGÓLNE

§ 7. Bank ustanawia i utrzymuje systemy i mechanizmy kontroli w celu zapewnienia ostrożnej i wiarygodnej wyceny pozycji.

§ 8. Systemy i mechanizmy kontroli, zawierają co najmniej następujące elementy:

1) udokumentowane zasady i procedury dotyczące procesu wyceny, które określają zakres odpowiedzialności za różne obszary wchodzące w skład procesu wyceny, źródła informacji o rynku oraz przegląd ich adekwatności, częstotliwość dokonywania niezależnej wyceny, godziny odczytywania dziennych cen zamknięcia, procedury wycen korygujących, procedury weryfikacji na koniec miesiąca oraz weryfikacji doraźnej;

2) przejrzysty i niezależny od jednostki organizacyjnej banku zawierający operacje, system przekazywania informacji do jednostki organizacyjnej odpowiedzialnej za proces wyceny.

§ 9. Nadzór nad systemami i mechanizmami kontroli sprawuje zarząd banku.

METODY OSTROŻNEJ WYCENY

§ 10.1. Wycena według wartości rynkowej jest wyceną pozycji dokonywaną co najmniej raz dziennie według łatwo dostępnych cen zamknięcia, pochodzących z niezależnych źródeł, takich jak: kursy giełdowe, notowania elektroniczne lub notowania pochodzące od kilku niezależnych podmiotów pośredniczących (brokerów) o dużym doświadczeniu na danym rynku.

2. Dokonując wyceny według wartości rynkowej, stosuje się ostrożniejszy z kursów kupna lub sprzedaży, chyba że bank jest aktywnym animatorem rynku w zakresie danego rodzaju instrumentu finansowego lub towaru i może dokonać zamknięcia po średnim kursie rynkowym.

3. W przypadku, gdy wycena według wartości rynkowej nie jest możliwa, przed obliczeniem wymogów kapitałowych dla portfela handlowego, banki muszą dokonać wyceny ich pozycji lub portfeli według modelu. Wycena według modelu oznacza dowolną wycenę, która

powstała w drodze odwzorowania, ekstrapolacji lub została obliczona w inny sposób na podstawie danych rynkowych i która spełnia wymogi określone w ust. 4.

4. Dokonując wyceny według modelu, bank powinien spełnić następujące wymogi:

- 1) zarząd banku otrzymuje informacje, które składniki portfela handlowego poddawane są wycenie według modelu, wraz z opisem wyjaśniającym ewentualny wpływ tego podejścia na pomiar ryzyka i wyników prowadzonej działalności;
- 2) wykorzystywane dane rynkowe odpowiadają w miarę możliwości cenom rynkowym, a adekwatność danych rynkowych dla pozycji podlegającej wycenie oraz parametry modelu ocenia się odpowiednio często;
- 3) w miarę dostępności stosuje się metody wyceny, które stanowią przyjętą praktykę rynkową dla danych transakcji finansowych lub towarowych;
- 4) model opracowuje się lub zatwierdza niezależnie od jednostki organizacyjnej zawierającej operacje oraz poddaje się go niezależnym testom obejmującym weryfikację formuł obliczeniowych i założeń oraz zastosowanego oprogramowania a w przypadku, gdy model został stworzony przez bank, opiera się go na założeniach, które zostały oszacowane i sprawdzone przez osoby odpowiednio wykwalifikowane, niezwiązane z procesem tworzenia modelu;
- 5) wprowadzone zostały procedury kontroli zmian modelu;
- 6) przechowywana jest zabezpieczona kopia modelu, którą wykorzystuje się do okresowego sprawdzenia wycen uzyskiwanych przy pomocy modelu;
- 7) jednostka organizacyjna lub osoby zarządzające ryzykiem posiadają wiedzę w zakresie słabych stron stosowanego modelu oraz sposobów ich uwzględnienia poprzez korekty wyników wyceny;
- 8) model poddawany jest regularnemu przeglądowi w celu określenia jego dokładności w szczególności poprzez dokonanie oceny prawidłowości założeń, analizy zysku i strat w zestawieniu ze zmianami czynników ryzyka, porównanie rzeczywistych wartości zamknięcia pozycji z wynikami modelu.

5. Oprócz codziennej wyceny według wartości rynkowej lub według modelu, która może być przeprowadzana przez pracowników jednostki organizacyjnej banku zawierającej operacje, bank dokonuje niezależnej weryfikacji cen, polegającej na sprawdzaniu co najmniej raz w miesiącu (lub częściej w zależności od charakteru rynku lub działalności handlowej) cen rynkowych lub danych wsadowych do modelu pod względem ich poprawności i niezależności. Weryfikacji cen rynkowych i danych wsadowych do modelu dokonuje jednostka organizacyjna niezależna od jednostki organizacyjnej banku zawierającej operacje. W przypadku gdy niedostępne są źródła cen lub źródła te są subiektywne, bank wykorzystuje mechanizmy korekt wyceny.

ZASADY OGÓLNE W ZAKRESIE KOREKT WYCENY LUB REZERW

§ 11. Bank zobowiązany jest do ustanowienia i stosowania procedur dotyczących konieczności uwzględniania korekt wyceny lub tworzenia rezerw.

§ 12. Korekt wyceny lub utworzenia rezerw dokonuje się z tytułu: niezrealizowanej marży kredytowej, kosztów zamknięcia pozycji, ryzyka operacyjnego, przedterminowego rozwiązania umowy, kosztów inwestycji i finansowania, przyszłych kosztów administracyjnych oraz, w przypadku stosowania wyceny według modelu, ryzyka modelu.

SZCZEGÓLNE ZASADY DLA POZYCJI O OGRANICZONEJ PŁYNNOŚCI

§ 13.1. Pozycje o ograniczonej płynności mogą powstać na skutek określonych zdarzeń rynkowych oraz zdarzeń wynikających z działalności banku (np. pozycje o dużej koncentracji lub pozycje przeterminowane).

2. W celu określenia konieczności utworzenia rezerwy na wycenę pozycji o ograniczonej płynności, bank uwzględnia w szczególności:

- 1) czas, jaki byłby potrzebny do zabezpieczenia ryzyka z tytułu pozycji pierwotnej;
- 2) zmienność i średnią rozpiętość cen kupna i sprzedaży;
- 3) dostępność notowań rynkowych (liczba i wskazanie aktywnych animatorów rynku);
- 4) zmienność i średni wolumen zawieranych kontraktów;
- 5) koncentrację na rynku;
- 6) rozkład pozycji pod względem terminów rozliczenia;
- 7) stopień, w jakim wycena opiera się na modelu;
- 8) wpływ innych niż wymienione powyżej, składowych ryzyka związanych z modelem.

3. W przypadku stosowania wycen dokonanych przez stronę trzecią lub wycen według modelu bank ustala, czy należy zastosować korekty wyceny. Bank dokonuje analizy potrzeby ustanowienia rezerw dla pozycji o ograniczonej płynności oraz na bieżąco dokonuje przeglądu ich adekwatności.

4. W przypadku, gdy korekta wyceny lub tworzone rezerwy są przyczyną istotnych strat w bieżącym roku obrotowym, pomniejszają one fundusze podstawowe banku, zgodnie z uchwałą w sprawie funduszy własnych.

5. Inne, niż wymienione w ust. 4, zyski lub straty wynikające z korekt wyceny lub utworzenia rezerw, uwzględnia się w obliczeniach dziennego wyniku rynkowego na operacjach zaliczonych do portfela handlowego na potrzeby kalkulacji kapitału krótkoterminowego banku.

6. Korekty wyceny lub utworzone rezerwy, przekraczające korekty lub rezerwy przewidziane przez standardy rachunkowości, którym podlega bank, należy uwzględniać zgodnie z ust. 4, jeżeli powodują istotne straty, lub zgodnie z ust. 5, w pozostałych przypadkach.

Część III. Zasady uwzględniania pozycji w portfelu handlowym

§ 14. Bank określa zasady i procedury ustalania, które pozycje należy zaliczyć do portfela handlowego na potrzeby obliczania wymogów kapitałowych, zgodnie z kryteriami określonymi w § 1 – 6, przy czym:

- 1) zasady te i procedury uwzględniają możliwości banku i stosowane przez bank praktyki w zakresie zarządzania ryzykiem;
- 2) zgodność zaliczania z zasadami i procedurami jest w pełni udokumentowana i podlega okresowej ocenie przez komórkę audytu wewnętrznego.

§ 15. Zasady i procedury, o których mowa w § 14, określają w szczególności:

- 1) działalność, którą bank uznaje za handlową i zalicza do portfela handlowego do celów obliczania wymogów kapitałowych;
- 2) zakres, w jakim pozycja podlega codziennej wycenie rynkowej w odniesieniu do aktywnego, płynnego rynku dwustronnego;

3) w przypadku pozycji podlegających codziennej wycenie opartej na modelu – zakres, w jakim bank może:

a) rozpoznać wszystkie istotne rodzaje ryzyka związane z pozycją,

b) zabezpieczyć się przed wszystkimi istotnymi rodzajami ryzyka związanymi z pozycją za pomocą instrumentów dla których istnieje aktywny, płynny rynek dwustronny,

c) dokonywać miarodajnych oszacowań podstawowych założeń i parametrów stosowanych w modelu;

4) zakres, w jakim bank może i jest zobowiązany dokonywać wycen pozycji, które mogą być systematycznie weryfikowane przez otoczenie;

5) zakres, w jakim występują ograniczenia prawne lub inne ograniczenia, które nie pozwalają bankowi na upłynnienie lub zabezpieczenie pozycji w krótkim czasie;

6) zakres, w jakim bank może i jest zobowiązany aktywnie zarządzać ryzykiem związanym z pozycją w ramach swojej działalności handlowej;

7) zakres, w jakim bank może dokonywać transferu ryzyka lub pozycji między portfelem handlowym a bankowym oraz warunki dokonywania takich transferów.

Część IV. Wykaz operacji zaliczonych do portfela handlowego

§ 16. Bank prowadzi ewidencję operacji zaliczonych do portfela handlowego w wykazie sporządzonym według następującego wzoru:

Operacje zawarte w dniu
zaliczone do portfela handlowego

Wyszczególnienie (wg rodzajów operacji, instrumentów bazowych)	Portfel handlowy (kwoty nominalne operacji w tys. zł)
Operacje bilansowe:	
Razem operacje bilansowe	
Operacje pozabilansowe:	
Razem operacje pozabilansowe	
Razem operacje bilansowe i pozabilansowe	
Skala działalności handlowej	

Załącznik nr 4 do uchwały nr 380/2008

Komisji Nadzoru Finansowego

z dnia 17 grudnia 2008 r.

(poz.)

OBLICZANIE WYMOGU KAPITAŁOWEGO Z TYTUŁU RYZYKA KREDYTOWEGO - ZASADY OGÓLNE, ZASTOSOWANIE METODY STANDARDOWEJ

Część I. Zasady ogólne

§ 1. Bank, którego skala działalności handlowej nie jest znacząca, oblicza łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego w zakresie portfela bankowego i portfela handlowego łącznie.

§ 2. Bank, którego skala działalności handlowej jest znacząca, oblicza łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego w zakresie portfela bankowego.

§ 3.1. Łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego oblicza się jako sumę ekspozycji ważonych ryzykiem pomnożoną przez 8%.

2. Przez ekspozycję należy rozumieć aktywo lub udzielone zobowiązanie pozabilansowe.

§ 4. 1. Sumę kwot ekspozycji ważonych ryzykiem, o której mowa w § 3 ust. 1, oblicza się jako sumę wartości bilansowych oraz ekwiwalentów bilansowych poszczególnych kategorii ekspozycji pomnożonych przez procentowe wagi ryzyka, zgodnie z jedną z poniższych metod:

- 1) przypisane ekspozycjom zgodnie z § 7 - 99 – w metodzie standardowej;
- 2) wyznaczone dla ekspozycji, zgodnie z załącznikiem nr 5 do uchwały - w metodzie wewnętrznych ratingów;
- 3) wyznaczone dla ekspozycji w wyniku zastosowania kombinacji metod wskazanych w pkt 1 i 2.

2. Przy wyznaczaniu wymogów kapitałowych zgodnie z metodą wewnętrznych ratingów określoną w załączniku nr 5 do uchwały, należy uwzględniać ryzyko rozmycia rozumiane jako ryzyko zmniejszenia kwoty nabytych wierzytelności poprzez kredyty gotówkowe lub bezgotówkowe udzielane dłużnikowi.

§ 5. Bank stosujący metodę standardową lub stosujący metodę wewnętrznych ratingów, określoną w załączniku nr 5 do uchwały, ale nie stosujący własnych oszacowań strat z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD) i współczynników konwersji określonych w § 14 i 15 załącznika nr 5 do uchwały, może zgodnie z zasadami określonymi w załączniku nr 17 do uchwały, uwzględniać ograniczenie ryzyka kredytowego przy obliczaniu kwot ekspozycji ważonych ryzykiem w portfelu bankowym lub przy obliczaniu kwot oczekiwanych strat w obliczeniach korekt funduszy własnych, o których mowa w § 2 ust. 1 lit. c oraz § 3 ust. 4 uchwały w sprawie funduszy własnych.

§ 6. W rachunku wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego, bank może uwzględniać umowy związane z sekurytyzacją aktywów, zgodnie z załącznikiem nr 18 do uchwały.

Część II. Metoda standardowa

ZASADY OGÓLNE

§ 7.1. W metodzie standardowej wartość ekspozycji w przypadku aktywów jest równa wartości bilansowej a w przypadku udzielonych zobowiązań pozabilansowych jest równa ekwiwalentowi bilansowemu ekspozycji.

2. Do obliczania kwot ekspozycji ważonych ryzykiem, wagi ryzyka przypisuje się wobec wszystkich ekspozycji zgodnie z przepisami niniejszego załącznika, z wyjątkiem ekspozycji stanowiących pomniejszenia funduszy własnych banku, którym należy przypisywać wagę ryzyka 0%.

3. Ekspozycje zalicza się do poszczególnych klas ekspozycji określonych w § 20.

§ 8.1. Wagę ryzyka przypisuje się zgodnie z klasą, do której należy dana ekspozycja oraz stopniem jakości kredytowej ekspozycji lub podmiotu w zakresie określonym w § 24-100.

2. Jeżeli ekspozycja objęta jest ograniczeniem ryzyka kredytowego, ekspozycji może być przypisana waga ryzyka zgodnie z załącznikiem nr 17 do uchwały.

3. W przypadku udzielonych zobowiązań pozabilansowych efekty posiadanego ograniczenia ryzyka kredytowego należy uwzględnić przed wyznaczeniem ekwiwalentu bilansowego ekspozycji.

§ 9. Stopień jakości kredytowej ekspozycji lub podmiotu określa się na podstawie uchwały, o której mowa w zdaniu wstępnym § 2 załącznika nr 15 do uchwały, przy wykorzystaniu ocen wiarygodności kredytowej opracowanych przez zewnętrzne instytucje oceny wiarygodności kredytowej lub na podstawie ocen wiarygodności kredytowej opracowanych przez agencje kredytów eksportowych, zgodnie z § 28 niniejszego załącznika.

§ 10. Stopień jakości kredytowej ekspozycji wyznacza się zgodnie z zasadami określonymi w załączniku nr 15 do uchwały, w szczególności stopień jakości kredytowej danej ekspozycji może zostać ustalony na podstawie oceny wiarygodności kredytowej innej ekspozycji lub oceny wiarygodności kredytowej dłużnika.

§ 11. Ekspozycjom, których spłata uzależniona jest od podmiotu innego niż dłużnik, przypisuje się wyższą z wag ryzyka przypisanych dłużnikowi lub temu podmiotowi.

§ 12. Z wyjątkiem ekspozycji wynikających z instrumentów będących składnikami funduszy podstawowych innego kontrahenta, określonymi w § 2 ust. 1 lit. a uchwały w sprawie funduszy własnych, ekspozycjom banku wobec kontrahenta, który jest w stosunku do niego podmiotem dominującym, podmiotem zależnym lub innym podmiotem zależnym wobec podmiotu dominującego albo podmiotem blisko powiązany, przypisuje się wagę ryzyka kredytowego 0%, jeżeli spełnione są następujące warunki:

- 1) kontrahent jest bankiem, instytucją finansową lub przedsiębiorstwem pomocniczych usług bankowych objętym odpowiednimi wymogami ostrożnościowymi;
- 2) kontrahent jest objęty tą samą pełną konsolidacją, co bank;
- 3) kontrahent objęty jest tymi samymi procedurami oceny, pomiaru i kontroli ryzyka kredytowego, co bank;
- 4) kontrahent ma siedzibę na terenie Rzeczypospolitej Polskiej;
- 5) nie istnieją obecnie i nie są przewidywane w przyszłości przeszkody o istotnym znaczeniu lub przeszkody natury prawnej w szybkim transferze funduszy własnych lub spłaty ekspozycji przez kontrahenta na rzecz banku.

§ 13.1. Ekwiwalent bilansowy transakcji pochodnych określonych w § 31 załącznika nr 2 do uchwały oblicza się zgodnie z załącznikiem nr 16 do uchwały z uwzględnieniem efektów

kompensowania poprzez odnowienie zobowiązań oraz innych umów ramowych o kompensowaniu, o których mowa w art. 85 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. Nr 60, poz. 535 z późn. zm.⁵), zwanych dalej „umowami ramowymi o kompensowaniu”, uwzględnianych dla celów tych metod zgodnie z załącznikiem nr 16 do uchwały.

2. Ekwiwalent bilansowy transakcji z przyrzeczeniem odkupu (repo), umów udzielenia bądź zaciągnięcia pożyczki papierów wartościowych lub towarów, transakcji z długim terminem rozliczenia oraz transakcji z opcją uzupełnienia zabezpieczenia kredytowego może być określany zgodnie z załącznikiem nr 16 albo 17 do uchwały.

§ 14. Ekwiwalent bilansowy z tytułu niespłaconych ekspozycji kredytowych kontrahenta centralnego, o którym mowa w załączniku nr 16 do uchwały, oblicza się zgodnie z § 7 załącznika nr 16 do uchwały.

§ 15. W przypadku banku stosującego metodę kompleksową traktowania zabezpieczeń finansowych zgodnie z załącznikiem nr 17 do uchwały, jeżeli ekspozycja ma formę papierów wartościowych lub towarów zbywanych lub przekazywanych w formie kredytu w ramach transakcji z przyrzeczeniem odkupu (*repo*) lub transakcji udzielenia bądź zaciągnięcia pożyczki papierów wartościowych lub towarów, transakcji z długim terminem rozliczenia oraz transakcji z opcją uzupełnienia zabezpieczenia kredytowego, wartość ekspozycji powiększa się o korektę z tytułu zmienności stosownie do rodzaju papierów wartościowych lub towarów, zgodnie z przepisami § 69 - 78 załącznika nr 17 do uchwały.

§ 16. Ekspozycje ważne ryzykiem z tytułu sekurytyzowanych pozycji uwzględnia się w rachunku wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego zgodnie z zasadami określonymi w załączniku nr 18 do uchwały.

§ 17. Ekwiwalent bilansowy ekspozycji z tytułu udzielonych zobowiązań pozabilansowych oblicza się zgodnie z § 100 - 101.

§ 18. W § 24 - 99 określono zasady przypisywania wag ryzyka, przy czym jeżeli nie wskazano możliwości lub konieczności przypisania innej wagi ryzyka, ekspozycjom przypisuje się wagę ryzyka 100%.

§ 19. Szczegółowe zasady obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego metodą standardową zostały omówione w § 20- 101.

KLASY EKSPOZYCJI

§ 20. 1. Każdą ekspozycję zalicza się do jednej z następujących klas:

- 1) ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec rządów i banków centralnych;
- 2) ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec jednostek samorządu terytorialnego oraz władz lokalnych;
- 3) ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec organów administracji i podmiotów nieprowadzących działalności gospodarczej;
- 4) ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec wielostronnych banków rozwoju;
- 5) ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec organizacji międzynarodowych;

⁵ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2003 r. Nr 217, poz. 2125, z 2004 r. Nr 91, poz. 870 i 871, Nr 96, poz. 959, Nr 121, poz. 1264, Nr 146, poz. 1546, Nr 173, poz. 1808 i Nr 210, poz. 2135, z 2005 r. Nr 94, poz. 785, Nr 183, poz. 1538 i Nr 184, poz. 1539 oraz z 2006 r. Nr 47, poz. 347, Nr 133, poz. 935 i Nr 157, poz. 1119.

- 6) ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec instytucji;
- 7) ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec przedsiębiorców;
- 8) ekspozycje detaliczne lub warunkowe ekspozycje detaliczne;
- 9) ekspozycje lub ekspozycje warunkowe zabezpieczone na nieruchomościach;
- 10) ekspozycje przeterminowane;
- 11) ekspozycje należące do nadzorczych kategorii wysokiego ryzyka;
- 12) ekspozycje z tytułu obligacji zabezpieczonych;
- 13) pozycje sekurytyzacyjne;
- 14) ekspozycje krótkoterminowe wobec instytucji i przedsiębiorców;
- 15) ekspozycje z tytułu jednostek uczestnictwa w instytucjach zbiorowego inwestowania;
- 16) inne ekspozycje.

2. Przez instytucje należy rozumieć banki krajowe, instytucje kredytowe, firmy inwestycyjne oraz banki zagraniczne.

3. Przez przedsiębiorców należy rozumieć przedsiębiorców oraz przedsiębiorców zagranicznych w rozumieniu ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 173, poz. 1807 z późn. zm.⁶), a także osoby fizyczne w zakresie ekspozycji niespełniających kryteriów określonych w § 21 ust. 1.

4. Przez ekspozycję zabezpieczoną na nieruchomości należy rozumieć ekspozycję, dla której ustanowiono zabezpieczenie na nieruchomości, przy czym kwota tego zabezpieczenia jest nie niższa niż kwota ekspozycji bez uwzględnienia pomniejszenia o utworzone rezerwy celowe, uzyskane dyskonta i premie oraz odpisy z tytułu trwałej utraty wartości.

5. Przez zabezpieczenie na nieruchomości należy rozumieć hipotekę na nieruchomości, hipotekę na użytkowaniu wieczystym, własnościowym spółdzielczym prawie do lokalu mieszkalnego, własnościowym spółdzielczym prawie do lokalu użytkowego, prawie do domu jednorodzinnego w spółdzielni mieszkaniowej, prawie do lokalu mieszkalnego w domu budowanym przez spółdzielnię mieszkaniową w celu przeniesienia jej własności na członka.

6. Ekspozycję uznaje się za przeterminowaną, jeżeli przeterminowanie przekracza 90 dni a przeterminowana kwota przekracza w przypadku ekspozycji detalicznych 500 złotych, a w przypadku pozostałych klas ekspozycji, przeterminowana kwota przekracza 3000 złotych.

§ 21.1. Bank może zakwalifikować ekspozycję do klasy ekspozycji detalicznych wymienionych w § 20 ust. 1 pkt 8, jeżeli ekspozycja spełnia następujące warunki:

1) ekspozycja jest ekspozycją wobec osoby lub osób fizycznych, lub wobec małego lub średniego przedsiębiorcy, przy czym za małego lub średniego przedsiębiorcę należy uznać podmiot spełniający co najmniej jedno z następujących kryteriów:

a) roczny obrót netto nie przekroczył w co najmniej jednym z dwóch ostatnich lat obrotowych równowartości w złotych kwoty 50 000 000 euro, przeliczonej według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski, obowiązującego w dniu sporządzenia bilansu przedsiębiorcy,

⁶ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 281, poz. 2777, z 2005 r. Nr 33, poz. 289, Nr 94, poz. 788, Nr 143, poz. 1199, Nr 175, poz. 1460, Nr 177, poz. 1468, Nr 178, poz. 1480, Nr 179, poz. 1485, Nr 180, poz. 1494 i Nr 183, poz. 1538 oraz z 2006 r. Nr 17, poz. 127, Nr 144, poz. 1043 i 1045, Nr 158, poz. 1121, Nr 171, poz. 1225 i Nr 235, poz. 1699.

b) suma aktywów bilansu na koniec co najmniej jednego z dwóch ostatnich lat nie przekroczyła równowartości w złotych kwoty 43 000 000 euro, przeliczonej według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski, obowiązującego w dniu sporządzenia bilansu przedsiębiorcy;

2) ekspozycja jest jedną ze znacznej liczby ekspozycji cechujących się podobną charakterystyką, które nie są zarządzane równie indywidualnie, jak ekspozycje zaliczane do klasy ekspozycji wobec przedsiębiorców;

3) całkowita kwota, którą dłużnik lub grupa powiązanych dłużników jest winna bankowi, podmiotowi dominującemu wobec banku oraz podmiotom zależnym od banku, łącznie z wszelkimi przeterminowanymi ekspozycjami, jednak z wyłączeniem ekspozycji lub ekspozycji warunkowych efektywnie zabezpieczonych na nieruchomościach mieszkalnych, nie może według zebranych przez bank z należytą starannością informacji, przekraczać równowartości w złotych kwoty 1 000 000 euro, przeliczonej według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski, obowiązującego w dniu sprawozdawczym.

2. Kwotę ekspozycji, o której mowa w ust. 1 pkt 3, określa się jako sumę ekspozycji bilansowych brutto.

§ 22. Wartość bieżącą minimalnych detalicznych rat z tytułu umowy leasingu można zaliczyć do kategorii ekspozycji detalicznych.

§ 23. Papierów wartościowych nie zalicza się do klasy ekspozycji detalicznych.

PROCENTOWE WAGI RYZYKA

§ 24.1. Ekspozycje są rozumiane łącznie ze związanymi z nimi innymi ekspozycjami, jeśli ekspozycje te ujęte są w rachunku wyników.

2. Poszczególnym ekspozycjom należy przypisywać wagi ryzyka przy uwzględnieniu zasad określonych w § 9 – 20 załącznika nr 15 do uchwały.

Tytuł I. Ekspozycje wobec rządów lub banków centralnych

§ 25. Z zastrzeżeniem § 26-29, ekspozycjom wobec rządów lub banków centralnych, przypisuje się wagę ryzyka na podstawie tabeli 1, w zależności od posiadanej zewnętrznej oceny wiarygodności kredytowej.

Tabela 1

Stopień jakości kredytowej	1	2	3	4	5	6	Brak zewnętrznej oceny wiarygodności kredytowej
Waga ryzyka	0%	20%	50%	100%	100%	150%	100%

§ 26. Ekspozycjom wobec Europejskiego Banku Centralnego przypisuje się wagę ryzyka równą 0%.

§ 27.1. Ekspozycjom wobec Skarbu Państwa oraz Narodowego Banku Polskiego oraz rządów i banków centralnych państw członkowskich, denominowanym i finansowanym w walutach krajowych kredytobiorców, przypisuje się wagę ryzyka 0%.

2. Za ekspozycje wobec Skarbu Państwa uznaje się ekspozycje wobec centralnych organów administracji rządowej, organów kontroli państwowej i ochrony prawa, sądów, trybunałów, wojewodów i urzędów wojewódzkich.

3. W przypadku ekspozycji wobec organów i podmiotów państw członkowskich, których zakres działania odpowiada zakresowi działania organów i podmiotów, o których mowa w ust. 2, denominowanych i finansowanych w walutach krajowych kredytobiorców, bank jest zobowiązany do zweryfikowania informacji o statusie dłużnika.

§ 28. Oceny wiarygodności kredytowej przyznawane przez agencje kredytów eksportowych mogą być stosowane dla celów adekwatności kapitałowej pod warunkiem, że oceny te spełniają jedno z poniższych kryteriów:

1) są to uzgodnione oceny wiarygodności kredytowej nadane przez agencje kredytów eksportowych uczestniczące w „Porozumieniu w sprawie wytycznych dla oficjalnie wspieranych kredytów eksportowych” OECD;

2) agencja kredytów eksportowych przyznająca oceny wiarygodności kredytowej, publikuje sporządzone przez siebie oceny i stosuje zatwierdzoną przez OECD metodologię nadawania ocen, a jej ocena jest powiązana z jedną z ośmiu minimalnych wywozowych składek ubezpieczeniowych (MEIP), określonych w ramach metod zatwierdzonych przez OECD.

§ 29. Ekspozycjom wobec rządów lub banków centralnych, które posiadają uznaną ocenę wiarygodności kredytowej nadaną przez Agencje Kredytów Eksportowych, do celów ważenia ryzykiem przypisuje się wagę ryzyka zgodnie z tabelą 2.

Tabela 2

MEIP	0	1	2	3	4	5	6	7
Waga ryzyka	0%	0%	20%	50%	100%	100%	100%	150%

Tytuł II. Ekspozycje wobec jednostek samorządu terytorialnego oraz władz lokalnych

§ 30. Ekspozycjom wobec jednostek samorządu terytorialnego w Rzeczypospolitej Polskiej, miasta stołecznego Warszawy i ich związków oraz jednostek samorządu terytorialnego i władz lokalnych państw członkowskich przypisuje się, z zastrzeżeniem § 31, wagi ryzyka w zależności od zewnętrznej oceny wiarygodności kredytowej rządu centralnego właściwego dla jednostki samorządu terytorialnego lub władz lokalnych, zgodnie z tabelą 3.

Tabela 3

Stopień jakości kredytowej przypisany	1	2	3	4	5	6	Brak zewnętrznej oceny wiarygodno
---------------------------------------	---	---	---	---	---	---	-----------------------------------

rządowi centralnemu							ści kredytowej rządu centralnego
Waga ryzyka	20%	50%	100%	100%	100%	150%	100%

§ 31.1. Denominowanym i finansowanym w złotych ekspozycjom wobec jednostek samorządu terytorialnego w Rzeczypospolitej Polskiej, miasta stołecznego Warszawy oraz ich związków, bank może przypisać wagę ryzyka kredytowego 20%.

2. Ekspozycjom wobec jednostek samorządu terytorialnego i władz lokalnych państw członkowskich, bank może przypisać wagę ryzyka kredytowego w wysokości przypisanej jednostkom samorządu terytorialnego i władz lokalnych przez właściwe władze kraju dłużnika.

§ 32. Ekspozycjom wobec jednostek samorządu terytorialnego i władz lokalnych krajów trzecich, rozumianych jako kraje inne niż Rzeczpospolita Polska i państwa członkowskie, przypisuje się, z zastrzeżeniem § 34, wagi ryzyka w zależności od nadanej tym ekspozycjom zewnętrznej oceny wiarygodności kredytowej, zgodnie z tabelą 4.

Tabela 4

Stopień jakości kredytowej	1	2	3	4	5	6	Brak zewnętrznej oceny wiarygodności i kredytowej
Waga ryzyka	20%	50%	50%	100%	100%	150%	100%

§ 33. Ekspozycjom wobec kościołów i związków wyznaniowych posiadających osobowość prawną, o ile posiadają one uprawnienia do pobierania podatków, przypisuje się wagę ryzyka zgodnie z zasadami przewidzianymi dla jednostek samorządu terytorialnego i władz lokalnych, z wyłączeniem § 31.

§ 34. Ekspozycjom wobec jednostek samorządu terytorialnego i władz lokalnych kraju trzeciego, bank może przypisać wagę ryzyka odpowiadającą ekspozycjom wobec rządu centralnego tego kraju, jeżeli:

- 1) regulacje ostrożnościowe w kraju trzecim są co najmniej równoważne regulacjom stosowanym w Rzeczypospolitej Polskiej i państwach członkowskich a właściwe władze kraju trzeciego traktują ekspozycje wobec jednostek samorządu terytorialnego i władz lokalnych jak ekspozycje wobec rządu centralnego;
- 2) bank uprzednio poinformuje Komisję Nadzoru Finansowego, przedkładając:
 - a) informacje dotyczące rodzaju, wielkości i struktury ekspozycji,

b) uzasadnienie celowości zastosowania preferencyjnego podejścia, obejmujące analizę porównawczą regulacji ostrożnościowych obowiązujących w kraju dłużnika i regulacji obowiązujących w Rzeczypospolitej Polskiej i państwach członkowskich.

§ 35. Bank, który zastosował podejście, o którym mowa w § 34, zobowiązany jest do monitorowania informacji, o których mowa w § 34 pkt 2 lit. b.

Tytuł III. Ekspozycje wobec organów administracji i podmiotów nieprowadzących działalności gospodarczej

§ 36. 1. Z zastrzeżeniem § 37-41, ekspozycjom wobec organów administracji i podmiotów nieprowadzących działalności gospodarczej przypisuje się wagę ryzyka równą 100%.

2. Przez organy administracji i podmioty nieprowadzące działalności gospodarczej należy rozumieć:

1) podmioty sektora publicznego;

2) instytucje niekomercyjne stanowiące odrębne osoby prawne działające na rzecz gospodarstw domowych, których podstawowe przychody, pomijając uzyskiwane ze sporadycznej sprzedaży, stanowią dobrowolne wpłaty pieniężne lub wkłady w naturze od gospodarstw domowych, dotacje instytucji rządowych i samorządowych oraz dochody z tytułu własności;

3) kościoły i związki wyznaniowe, które nie mogą być zaliczone do kategorii jednostek samorządu terytorialnego lub władz lokalnych.

3. Przez podmioty sektora publicznego należy rozumieć:

1) organy administracji podległe rządowi centralnemu, jednostkom samorządu terytorialnego lub władzom lokalnym oraz organom, które w opinii właściwych władz wykonują takie same funkcje, co jednostki samorządu terytorialnego lub władze lokalne;

2) niekomercyjne przedsiębiorstwa, których właścicielem jest rząd centralny, dysponujące odpowiednimi gwarancjami;

3) organy niezależne administracyjnie, regulowane prawnie, które znajdują się pod nadzorem publicznym.

§ 37. Z zastrzeżeniem § 38-41, ekspozycjom wobec organów administracji i podmiotów nieprowadzących działalności gospodarczej posiadających status podmiotów sektora publicznego przypisuje się wagi ryzyka w zależności od zewnętrznej oceny wiarygodności kredytowej rządu centralnego właściwego dla danego podmiotu, zgodnie z tabelą 5.

Tabela 5

Stopień jakości kredytowej przypisany rządowi centralnemu	1	2	3	4	5	6	Brak zewnętrznej oceny wiarygodności kredytowej
Waga ryzyka	20%	50%	100%	100%	100%	150%	100%

§ 38.1. Za krajowe podmioty sektora publicznego uznaje się:

- 1) organy władzy publicznej, z wyjątkiem centralnych organów administracji rządowej, organów kontroli państwowej i ochrony prawa, sądów, trybunałów, wojewodów i urzędów wojewódzkich, jednostek samorządu terytorialnego oraz miasta stołecznego Warszawy i ich związków;
- 2) państwowe i samorządowe jednostki budżetowe, zakłady budżetowe i gospodarstwa pomocnicze jednostek budżetowych;
- 3) państwowe i samorządowe fundusze celowe;
- 4) państwowe szkoły wyższe;
- 5) podmioty, których działalność finansowana jest z budżetu państwa lub budżetów jednostek samorządu terytorialnego;
- 6) państwowe i samorządowe jednostki badawczo-rozwojowe;
- 7) państwowe i samorządowe instytucje kultury;
- 8) Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego i zarządzane przez nie fundusze;
- 9) Narodowy Fundusz Zdrowia;
- 10) Polską Akademię Nauk i tworzone przez nią jednostki organizacyjne;
- 11) Rzecznika Ubezpieczonych;
- 12) inne państwowe i samorządowe osoby prawne utworzone na podstawie odrębnych ustaw w celu wykonywania zadań publicznych, z wyłączeniem przedsiębiorców, banków i spółek prawa handlowego.

2. Ekspozycjom wobec krajowych podmiotów sektora publicznego można przypisać wagę ryzyka 0% w zakresie ekspozycji objętych gwarancjami lub poręczeniami Skarbu Państwa, spełniającymi kryteria określone w załączniku nr 17 do uchwały, przy czym bank jest obowiązany do zweryfikowania informacji o posiadaniu przez podmiot gwarancji lub poręczenia Skarbu Państwa.

§ 39. Ekspozycjom wobec podmiotów sektora publicznego państw członkowskich, bank może przypisać wagę ryzyka kredytowego w wysokości przypisanej temu podmiotowi przez właściwe władze kraju dłużnika.

§ 40. Ekspozycjom wobec podmiotów sektora publicznego kraju trzeciego, którego regulacje ostrożnościowe są co najmniej równoważne regulacjom stosowanym w Rzeczypospolitej Polskiej oraz państwach członkowskich, bank może przypisać wagę ryzyka kredytowego w wysokości przypisanej temu podmiotowi przez właściwe władze kraju dłużnika, o ile uprzednio poinformuje Komisję Nadzoru Finansowego o zastosowanym podejściu, przedkładając:

- 1) informacje dotyczące rodzaju, wielkości i struktury ekspozycji;
- 2) uzasadnienie celowości zastosowania preferencyjnego podejścia, obejmujące analizę porównawczą regulacji obowiązujących w kraju dłużnika i regulacji obowiązujących w państwach członkowskich.

§ 41. Bank, który zastosował podejście, o którym mowa w § 40, zobowiązany jest do monitorowania informacji, o których mowa w § 40 pkt 2.

Tytuł IV. Ekspozycje wobec wielostronnych banków rozwoju

§ 42. Z zastrzeżeniem § 44 - 45, ekspozycjom wobec wielostronnych banków rozwoju, w tym w szczególności Międzyamerykańskiej Korporacji Inwestycyjnej, Czarnomorskiego Banku Handlu i Rozwoju oraz Środkowoamerykańskiego Banku Integracji Gospodarczej, przypisuje się wagi ryzyka zgodnie z tabelą 6, w zależności od nadanej tym ekspozycjom lub podmiotom zewnętrznej oceny wiarygodności kredytowej.

Tabela 6

Stopień jakości kredytowej	1	2	3	4	5	6
Waga ryzyka	20%	50%	50%	100%	100%	150%

§ 43. Ekspozycjom wobec wielostronnych banków rozwoju, które nie posiadają zewnętrznej oceny wiarygodności kredytowej przypisuje się wagę ryzyka 50%.

§ 44. Wagę ryzyka równą 0 % przypisuje się ekspozycjom wobec następujących wielostronnych banków rozwoju:

- 1) Międzynarodowy Bank Odbudowy i Rozwoju;
- 2) Międzynarodowa Korporacja Finansowa;
- 3) Międzyamerykański Bank Inwestycyjny;
- 4) Azjatycki Bank Rozwoju;
- 5) Afrykański Bank Rozwoju;
- 6) Bank Rozwoju Rady Europy;
- 7) Nordycki Bank Inwestycyjny;
- 8) Karaibski Bank Rozwoju;
- 9) Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju;
- 10) Europejski Bank Inwestycyjny;
- 11) Europejski Fundusz Inwestycyjny;
- 12) Wielostronna Agencja Gwarantowania Inwestycji;
- 13) Międzynarodowy Mechanizm Finansowania Szczepień;
- 14) Islamski Bank Rozwoju.

§ 45. Zadeklarowanym należnym wpłatom na poczet kapitału Europejskiego Banku Inwestycyjnego przypisuje się wagę ryzyka 20 %.

Tytuł V. Ekspozycje wobec organizacji międzynarodowych

§ 46.1. Ekspozycjom wobec organizacji międzynarodowych, z zastrzeżeniem ust. 2, przypisuje się wagę ryzyka 100%.

2. Ekspozycjom wobec następujących organizacji międzynarodowych przypisuje się wagę ryzyka 0 %:

- 1) Wspólnota Europejska;
- 2) Międzynarodowy Fundusz Walutowy;
- 3) Bank Rozrachunków Międzynarodowych.

Tytuł VI. Ekspozycje wobec instytucji

Dział 1. Zasady ogólne

§ 47.1. Z zastrzeżeniem § 48-57 ekspozycjom wobec instytucji, przypisuje się wagi ryzyka według metody opartej na zewnętrznej ocenie wiarygodności kredytowej.

2. Ekspozycjom wobec firm inwestycyjnych przypisuje się wagi ryzyka według zasad jak dla ekspozycji wobec instytucji.

§ 48. Ekspozycjom wobec instytucji finansowych licencjonowanych i nadzorowanych przez właściwe władze odpowiedzialne za licencjonowanie i nadzorowanie instytucji oraz podlegającym wymogom ostrożnościowym równoważnym tym, którym podlegają instytucje, przypisuje się wagi ryzyka według zasad jak dla instytucji.

§ 49. Ekspozycjom wobec instytucji, nieposiadającej zewnętrznej oceny wiarygodności kredytowej nie przypisuje się wagi ryzyka niższej, niż waga stosowana w przypadku ekspozycji wobec rządu lub banku centralnego kraju, w którym instytucja ma siedzibę.

§ 50.1. Ekspozycjom wobec instytucji, których pierwotny efektywny termin zapadalności jest dłuższy niż 3 miesiące, z zastrzeżeniem § 82, przypisuje się wagę ryzyka według tabeli 7, w zależności od zewnętrznych ocen wiarygodności kredytowej, przypisanych tym ekspozycjom na podstawie § 11 i 12 załącznika nr 15 do uchwały.

Tabela 7

Stopień jakości kredytowej	1	2	3	4	5	6
Waga ryzyka	20%	50%	50%	100%	100%	150%

2. Ekspozycjom wobec instytucji, którym to ekspozycjom nie można przypisać zewnętrznych ocen wiarygodności kredytowej i których pierwotny efektywny termin zapadalności jest dłuższy niż 3 miesiące, nadaje się wagę ryzyka 50%.

§ 51.1. Ekspozycjom wobec instytucji, których pierwotny, efektywny termin zapadalności jest nie dłuższy niż trzy miesiące, z zastrzeżeniem § 52 – 54 oraz § 82, przypisuje się preferencyjną wagę ryzyka według tabeli 8, w zależności od zewnętrznych ocen wiarygodności kredytowej, przypisanych tym ekspozycjom na podstawie § 12 załącznika nr 15 do uchwały.

Tabela 8

Stopień jakości kredytowej	1	2	3	4	5	6
Waga ryzyka	20%	20%	20%	50%	50%	150%

2. Ekspozycjom wobec instytucji, którym to ekspozycjom nie można przypisać zewnętrznych ocen wiarygodności kredytowej i których pierwotny efektywny termin zapadalności jest nie dłuższy niż trzy miesiące, nadaje się wagę ryzyka 20%.

3. Ekspozycjom wobec instytucji, których pierwotny termin zapadalności jest nie dłuższy niż trzy miesiące, jeżeli istnieje zamiar ich odnawiania po upływie terminu zapadalności tak, że ich termin zapadalności efektywnie przekracza trzy miesiące, nie uznaje się za ekspozycje, których pierwotny efektywny termin zapadalności jest nie dłuższy niż trzy miesiące.

Dział 2. Uwzględnianie krótkoterminowych zewnętrznych ocen wiarygodności kredytowej

§ 52. Jeżeli, żadna ekspozycja wobec instytucji nie posiada krótkoterminowej zewnętrznej oceny wiarygodności kredytowej, ogólne podejście preferencyjne do ekspozycji, określone w § 51 stosuje się do wszystkich ekspozycji wobec tej instytucji, których pierwotny, efektywny termin zapadalności nie przekracza trzech miesięcy.

§ 53. Jeżeli istnieje ekspozycja wobec instytucji, posiadająca zewnętrzną krótkoterminową ocenę wiarygodności kredytowej, która pozwala na przypisanie identycznej lub bardziej korzystnej wagi ryzyka niż wynikająca z zastosowania ogólnego podejścia preferencyjnego do ekspozycji, określonego w § 51, wagi ryzyka przypisuje się na podstawie następujących zasad:

1) danej ekspozycji przypisuje się wagę ryzyka wynikającą z posiadanej zewnętrznej krótkoterminowej oceny wiarygodności kredytowej zgodnie z § 82;

2) pozostałym ekspozycjom, których pierwotny, efektywny termin zapadalności jest nie dłuższy niż trzy miesiące, przypisuje się wagę ryzyka zgodnie z ogólnym podejściem preferencyjnym do ekspozycji określonym w § 51.

§ 54. Jeżeli istnieje ekspozycja wobec instytucji posiadająca zewnętrzną krótkoterminową ocenę wiarygodności kredytowej, z której wynika konieczność zastosowania mniej korzystnej wagi ryzyka niż wynikająca z zastosowania ogólnego podejścia preferencyjnego do ekspozycji określonego w § 51, wagi ryzyka przypisuje się na podstawie następujących zasad:

1) danej ekspozycji przypisuje się wagę ryzyka wynikającą z posiadanej zewnętrznej krótkoterminowej oceny wiarygodności kredytowej zgodnie z § 82;

2) wszystkim ekspozycjom wobec tej instytucji, których pierwotny, efektywny termin zapadalności jest nie dłuższy niż trzy miesiące, nieposiadającym oceny wiarygodności kredytowej, przypisuje się taką samą wagę ryzyka, jak waga ryzyka wynikająca z zewnętrznej krótkoterminowej oceny wiarygodności kredytowej posiadanej przez ekspozycję określoną w pkt 1.

Dział 3. Ekspozycje w walucie krajowej, których pierwotny, efektywny termin zapadalności jest nie dłuższy niż trzy miesiące

§ 55. Ekspozycjom wobec banków krajowych lub instytucji kredytowych, denominowanym i finansowanym w walucie krajowej dłużnika, których pierwotny, efektywny termin zapadalności jest nie dłuższy niż trzy miesiące, z zastrzeżeniem § 82, może być przypisana waga ryzyka 20%.

Dział 4. Ekspozycje z tytułu inwestycji kapitałowych oraz instrumentów stanowiących składniki funduszy własnych

§ 56.1. Przez fundusze własne instytucji należy rozumieć także ich odpowiedniki w odniesieniu do firm inwestycyjnych.

2. Ekspozycjom z tytułu inwestycji kapitałowych oraz instrumentów stanowiących składniki funduszy własnych emitowanych przez instytucje, z zastrzeżeniem § 7 ust. 2, przypisuje się wagę ryzyka 100 %.

Dział 5. Ekspozycje z tytułu rezerwy obowiązkowej

§ 57. W przypadku, gdy ekspozycja wynika z przewidzianego w prawie krajowym lub regulacjach Europejskiego Banku Centralnego obowiązku utrzymywania przez bank rezerwy obowiązkowej, a środki te podlegają ochronie na wypadek upadłości banku, w którym środki są utrzymywane, ekspozycji można przypisać wagę ryzyka równą wadze ryzyka Narodowego Banku Polskiego.

Tytuł VII. Ekspozycje wobec przedsiębiorców

§ 58. Ekspozycjom wobec przedsiębiorców, które posiadają zewnętrzną ocenę wiarygodności kredytowej, z zastrzeżeniem § 82, przypisuje się wagę ryzyka według tabeli 9.

Tabela 9

Stopień jakości kredytowej	1	2	3	4	5	6
Waga ryzyka	20%	50%	100%	100%	150%	150%

§ 59. Ekspozycjom wobec przedsiębiorców, które nie posiadają zewnętrznej oceny wiarygodności kredytowej, przypisuje się wagę ryzyka 100% lub wagę ryzyka rządu centralnego w zależności od tego, która z wartości jest wyższa.

Tytuł VIII. Ekspozycje detaliczne

§ 60. Ekspozycjom detalicznym, które spełniają kryteria określone w § 21, przypisuje się wagę ryzyka 75 %.

Tytuł IX. Ekspozycje zabezpieczone na nieruchomościach

§ 61. Z zastrzeżeniem § 62-69, ekspozycjom zabezpieczonym na nieruchomościach przypisuje się wagę ryzyka 100%.

§ 62.1. Ekspozycji, lub jej części efektywnie zabezpieczonej na nieruchomości mieszkalnej, która jest lub będzie zamieszкана lub przeznaczona pod wynajem przez właściciela można, z zastrzeżeniem ust. 3, przypisać wagę ryzyka 35%.

2. Części ekspozycji zabezpieczonej na nieruchomości mieszkalnej, która nie jest uznana za efektywnie zabezpieczoną, można, z zastrzeżeniem ust. 3, przypisać wagę ryzyka zgodnie z przepisami niniejszego załącznika.

3. Ekspozycji, lub jej części efektywnie zabezpieczonej na nieruchomości mieszkalnej, która jest lub będzie zamieszкана lub przeznaczona pod wynajem przez właściciela, a w przypadku której:

1) spełnione są kryteria określone w § 21, oraz

2) wysokość raty kapitałowej lub odsetkowej uzależniona jest od zmian kursu waluty lub walut innych niż waluty przychodów osiągniętych przez dłużnika,

przypisuje się wagę ryzyka 75%.

§ 63. Ekspozycji z tytułu umowy leasingu, której przedmiotem jest stanowiąca własność banku nieruchomość mieszkalna, podlegająca przepisom, na mocy których finansujący zachowuje prawo własności tych nieruchomości dopóki korzystający nie skorzysta z opcji zakupu, można przypisać wagę ryzyka 35%.

§ 64.1. Z zastrzeżeniem ust. 2, przepisy § 62 i 63 mają zastosowanie, jeżeli spełnione są następujące warunki:

1) wartość nieruchomości mieszkalnej, na której ustanowiono zabezpieczenie, nie zależy głównie od wiarygodności kredytowej dłużnika, przy czym nie dotyczy to sytuacji, w której czynniki makroekonomiczne wpływają zarówno na wartość nieruchomości, jak i na zdolność kredytową dłużnika;

2) ryzyko kredytowe dłużnika nie zależy głównie od przychodów generowanych przez nieruchomość mieszkalną lub projekt, w rozumieniu § 1 załącznika nr 22 do uchwały, stanowiące przedmiot zabezpieczenia, ale od zdolności dłużnika do spłaty zobowiązania z innych źródeł, co oznacza, że spłata zobowiązania nie zależy głównie od przepływu środków pieniężnych generowanego przez nieruchomość stanowiącą przedmiot zabezpieczenia;

3) spełnione są wymogi minimalne dotyczące uznawania zabezpieczeń określone w § 34 załącznika nr 17 do uchwały oraz zasad wyceny, o których mowa w § 81 załącznika nr 17 do uchwały.

2. Ekspozycję lub jej część uznaje się za efektywnie zabezpieczoną na nieruchomości mieszkalnej do wysokości nie wyższej niż:

1) 50% wartości ustalonej na podstawie wyceny rzeczoznawcy majątkowego (jeżeli wycena nie uwzględnia wcześniej powstałych obciążeń, to wartość tę uprzednio pomniejsza się o łączną ich kwotę) lub

2) 60% bankowo-hipotecznej wartości nieruchomości, ustalonej zgodnie z art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o listach zastawnych i bankach hipotecznych (Dz.U. z 2003 r. Nr 99, poz. 919 z późn. zm.⁷).

§ 65. W przypadku ekspozycji zabezpieczonej na nieruchomości mieszkalnej położonej na terytorium państwa członkowskiego, w którym na podstawie decyzji właściwych władz nie stosuje się kryterium wskazanego w § 64 ust. 1 pkt 2, bank ustala efektywnie zabezpieczoną część ekspozycji przy zastosowaniu podejścia przyjętego przez te władze i może przypisać tej części ekspozycji wagę ryzyka 35%.

§ 66. Z zastrzeżeniem § 68-69, wagę ryzyka 50% można przypisać ekspozycji lub jej części, która:

1) jest efektywnie zabezpieczona na nieruchomości komercyjnej usytuowanej na terytorium państwa członkowskiego, w którym właściwe władze dopuszczają przypisywanie wagi 50% ekspozycjom tak zabezpieczonym;

2) jest związana z umową leasingu nieruchomości dotyczącą stanowiącej własność banku nieruchomości komercyjnej usytuowanej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub państwa członkowskiego i podlega przepisom ustawowym, na mocy których finansujący zachowuje prawo własności tych nieruchomości dopóki korzystający nie skorzysta z opcji zakupu.

⁷ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2005 r. Nr 184, poz. 1539 i Nr 249, poz. 2104.

§ 67. Za nieruchomość komercyjną uznaje się nieruchomość nie będącą nieruchomością mieszkalną.

§ 68. 1. W przypadku, o którym mowa w § 66 pkt 1 oraz pkt 2, w zakresie ekspozycji efektywnie zabezpieczonej na nieruchomości komercyjnej usytuowanej na terenie państwa członkowskiego, wagę ryzyka 50% można przypisać części ekspozycji uznanej za efektywnie zabezpieczoną, ustalonej przy zastosowaniu podejścia przyjętego przez właściwe władze.

2. W przypadku ekspozycji zabezpieczonej na nieruchomości komercyjnej usytuowanej na terenie Rzeczypospolitej Polskiej mają zastosowanie przepisy § 66 pkt 2, jeżeli spełnione są następujące warunki:

1) wartość nieruchomości nie może zależeć głównie od wiarygodności kredytowej dłużnika, przy czym nie dotyczy to sytuacji, w której czynniki makroekonomiczne wpływają zarówno na wartość nieruchomości, jak i na zdolność kredytową dłużnika;

2) ryzyko dłużnika nie może zależeć głównie od przychodów generowanych przez nieruchomość lub projekt, w rozumieniu § 1 załącznika nr 22 do uchwały, stanowiące przedmiot zabezpieczenia, ale od zdolności dłużnika do spłaty zobowiązania z innych źródeł;

3) spełnione są wymogi minimalne dotyczące uznawania zabezpieczeń określone w § 34 załącznika nr 17 do uchwały oraz zasad wyceny, o których mowa w § 81 załącznika nr 17 do uchwały.

3. W przypadku ekspozycji, o których mowa w ust. 2, wagę ryzyka 50% można przypisać części ekspozycji efektywnie zabezpieczonej na nieruchomości komercyjnej, określonej jako nieprzekraczająca limitu obliczonego zgodnie z jednym z poniższych warunków:

1) 50% aktualnej wartości rynkowej danej nieruchomości;

2) 50% aktualnej wartości rynkowej nieruchomości lub 60% wartości bankowo-hipotecznej - w zależności, która z tych wartości jest niższa – jeżeli nieruchomość jest usytuowana na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub państwa członkowskiego, w którym stosowana jest wycena bankowo-hipoteczna nieruchomości.

§ 69. Części ekspozycji zabezpieczonej na nieruchomości komercyjnej, która nie jest uznana za efektywnie zabezpieczoną, można przypisać wagę ryzyka zgodnie z przepisami niniejszego załącznika.

Tytuł X. Ekspozycje przeterminowane

§ 70. Z zastrzeżeniem § 72-73, w przypadku ekspozycji przeterminowanej, jej niezabezpieczonej części przypisuje się następujące wagi ryzyka:

1) 150%, jeżeli utworzono rezerwę celową lub odpis z tytułu utraty wartości w wysokości poniżej 20% wartości brutto niezabezpieczonej części ekspozycji;

2) 100%, jeżeli utworzono rezerwę celową lub odpis z tytułu utraty wartości w wysokości nie niższej niż 20% wartości brutto niezabezpieczonej części ekspozycji.

§ 71. Zabezpieczoną część ekspozycji przeterminowanej określa się z uwzględnieniem zabezpieczeń uznawanych dla celów ograniczania ryzyka kredytowego.

§ 72. W przypadku ekspozycji zabezpieczonych na nieruchomości mieszkalnej, przeterminowanych o ponad 90 dni, ekspozycji w kwocie netto (pomniejszonej o rezerwę celową lub odpisy z tytułu utraty wartości) przypisuje się następujące wagi ryzyka:

- 1) wagę ryzyka 100%, jeżeli utworzono rezerwę celową lub odpis z tytułu utraty wartości w wysokości poniżej 20% wartości brutto ekspozycji;
- 2) 75%, jeżeli utworzono rezerwę celową lub odpis z tytułu utraty wartości w wysokości nie niższej niż 20% wartości brutto ekspozycji.

§ 73. Ekspozycjom zabezpieczonym hipoteką ustanowioną na nieruchomości komercyjnej, przeterminowanym o ponad 90 dni, przypisuje się wagę ryzyka 100%.

Tytuł XI. Ekspozycje należące do nadzorczych kategorii wysokiego ryzyka

§ 74. Ekspozycjom, którym towarzyszy szczególnie wysokie ryzyko, w szczególności akcjom podmiotów niedopuszczonym do obrotu na rynku regulowanym kapitałowych papierów wartościowych w rozumieniu art. 15 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. Nr 182, poz. 1538, z późn. zm.⁴), udziałom w tych podmiotach, z wyjątkiem przedsiębiorstw pomocniczych usług bankowych, w których banki są zaangażowane kapitałowo, przypisuje się wagę ryzyka 150%.

§ 75. Ekspozycjom nieprzeterminowanym, którym na podstawie przepisów niniejszego załącznika, przypisanoby wagę ryzyka 150% - ze względu na utworzone rezerwy celowe lub odpis z tytułu utraty wartości, bank może przypisać wagi ryzyka zgodnie z następującymi zasadami:

- 1) 100%, jeżeli utworzono rezerwę celową lub odpis z tytułu utraty wartości w wysokości nie niższej niż 20 % wartości brutto ekspozycji;
- 2) 50% jeżeli utworzono rezerwę celową lub odpis z tytułu utraty wartości w wysokości nie niższej niż 50% wartości brutto ekspozycji.

Tytuł XII. Ekspozycje z tytułu obligacji zabezpieczonych (*covered bonds*)

§ 76.1. Obligacje zabezpieczone oznaczają obligacje zabezpieczone jednym z uznanych instrumentów, określonych w § 77, które zostały wyemitowane przez bank lub instytucję kredytową podlegające na mocy prawa szczególnemu nadzorowi publicznemu służącemu do ochrony posiadaczy obligacji.

2. Poprzez ochronę posiadaczy obligacji należy rozumieć w szczególności, że kwoty pochodzące z emisji tych obligacji muszą być inwestowane w aktywa, które podczas całego okresu ważności obligacji są w stanie pokryć roszczenia związane z obligacjami oraz, które w przypadku niewypłacalności emitenta, zostaną wykorzystane na zasadzie pierwszeństwa w celu zwrotu kwoty głównej i należnych odsetek.

§ 77.1. Za uznane instrumenty, uznaje się:

- 1) ekspozycje wobec rządów i banków centralnych, podmiotów sektora publicznego, jednostek samorządu terytorialnego lub władz lokalnych Rzeczypospolitej Polskiej lub państw członkowskich, bądź też ekspozycje przez te podmioty gwarantowane;
- 2) ekspozycje wobec rządów i banków centralnych krajów trzecich, wielostronnych banków rozwoju i organizacji międzynarodowych, które kwalifikują się do 1 stopnia jakości kredytowej lub ekspozycje przez te podmioty gwarantowane, oraz ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego, samorządów terytorialnych władz lokalnych krajów trzecich lub ekspozycje przez te podmioty gwarantowane, które są wazone ryzykiem tak jak ekspozycje wobec instytucji lub wobec rządów i banków centralnych i które kwalifikują się do 1 stopnia jakości kredytowej, oraz wymienione w pierwszej części zdania ekspozycje, jeżeli kwalifikują się do minimum 2 stopnia jakości kredytowej, pod

warunkiem, że nie przekraczają one 20% nominalnej kwoty niewykupionych obligacji zabezpieczonych wyemitowanych przez instytucje;

3) ekspozycje wobec instytucji, które kwalifikują się do 1 stopnia jakości kredytowej zgodnie z niniejszym załącznikiem, przy czym:

a) całkowita wartość tego rodzaju ekspozycji nie może przekraczać 15% wartości nominalnej kwoty niewykupionych obligacji zabezpieczonych wyemitowanych przez instytucje,

b) limit określony w lit. a nie obejmuje ekspozycji z tytułu przeniesienia i obsługi płatności dłużników lub ekspozycji z tytułu przychodów z postępowania upadłościowego dłużników, w zakresie kredytów zabezpieczonych na nieruchomościach, które to płatności przekazywane są posiadaczom obligacji zabezpieczonych,

c) wymóg dotyczący stopnia 1 jakości kredytowej nie obejmuje ekspozycji wobec banków i instytucji kredytowych, których termin rozliczenia nie przekracza 100 dni, o ile te banki i instytucje kredytowe kwalifikują się co najmniej do 2 stopnia jakości kredytowej;

4) kredyty zabezpieczone hipoteką na nieruchomości mieszkalnej, do wysokości mniejszej z następujących wartości (w kwocie ekspozycji głównej):

a) łącznej wartości zabezpieczeń obejmującej wszystkie zabezpieczenia określone w pkt 1 - 3,

b) 80% wartości nieruchomości stanowiących zabezpieczenie lub jednostek priorytetowych wyemitowanych przez francuskie Fonds Communs de Créances lub instytucje sekurytyzacyjne działające na podstawie przepisów Rzeczypospolitej Polskiej lub państwa członkowskiego zabezpieczające ekspozycje dotyczące nieruchomości mieszkalnych, o ile co najmniej 90% aktywów takich Fonds Communs de Créances lub instytucji sekurytyzacyjnych działających na podstawie przepisów Rzeczypospolitej Polskiej lub państwa członkowskiego stanowią hipoteki w połączeniu z wartością wszystkich wcześniejszych zabezpieczeń do wysokości mniejszej z następujących wartości (w kwocie ekspozycji głównej):

- ekspozycji z tytułu jednostek priorytetowych,
- łącznej wartości zabezpieczeń,
- 80% wartości nieruchomości obciążonych hipoteką,

a jednostki priorytetowe kwalifikują się do 1 stopnia jakości kredytowej, jeżeli wartość takich jednostek nie przekracza 20% nominalnej kwoty ekspozycji,

przy czym, ekspozycje z tytułu przeniesienia płatności dłużników lub ekspozycji z tytułu przychodów z postępowania upadłościowego dłużników kredytów z zabezpieczeniem w postaci nieruchomości jednostek priorytetowych lub dłużnych papierów wartościowych nie są uwzględniane przy wyliczaniu 90% limitu;

5) kredyty zabezpieczone na nieruchomościach komercyjnych lub udziałami w fińskich przedsiębiorstwach mieszkaniowych, do wysokości mniejszej z następujących wartości (w kwocie ekspozycji głównej):

a) łącznej wartości zabezpieczeń obejmującej wszystkie zabezpieczenia określone w pkt. 1 - 4,

b) 60% wartości nieruchomości ustanowionych jako zabezpieczenie lub zabezpieczone przez jednostki priorytetowe wyemitowane przez francuskie Fonds Communs de Créances lub instytucje sekurytyzacyjne działające na podstawie przepisów Rzeczypospolitej Polskiej lub państwa członkowskiego zabezpieczające ekspozycje dotyczące nieruchomości komercyjnych, o ile co najmniej 90% aktywów takich Fonds Communs de Créances lub instytucji sekurytyzacyjnych działających na podstawie przepisów Rzeczypospolitej Polskiej lub państwa członkowskiego stanowią hipoteki w połączeniu z wartością wszystkich wcześniejszych zabezpieczeń do wysokości mniejszej z następujących wartości (w kwocie ekspozycji głównej):

- ekspozycji z tytułu jednostek priorytetowych,
- łącznej wartości zabezpieczeń,
- 60% wartości nieruchomości obciążonych hipoteką,

a jednostki priorytetowe kwalifikują się do 1 stopnia jakości kredytowej, jeżeli wartość takich jednostek nie przekracza 20% nominalnej kwoty ekspozycji,

c) limit wartości nieruchomości ustanowionych jako zabezpieczenie, o którym mowa w lit. b może wynosić 70% jeżeli:

- wartość wszystkich aktywów ustanowionych jako zabezpieczenie dla obligacji zabezpieczonych przekracza nominalną wartość należności z tytułu obligacji zabezpieczonych o co najmniej 10%, a roszczenia właścicieli obligacji spełniają wymogi pewności prawnej określone w załączniku nr 17 do uchwały,
- roszczenia właścicieli obligacji mają pierwszeństwo przed wszystkimi innymi roszczeniami do danego zabezpieczenia,

przy czym ekspozycje z tytułu przeniesienia i zarządzania płatnościami dłużników lub postępowania upadłościowego dłużników kredytów z zabezpieczeniem w postaci nieruchomości jednostek priorytetowych lub dłużnych papierów wartościowych nie są uwzględniane przy wyliczaniu 90% limitu;

6) ekspozycje z tytułu kredytów z zabezpieczeniem na statkach, o ile całkowita wartość zastawów na statkach, łącznie z wszystkimi uprzywilejowanymi zastawami na statkach, wynosi maksymalnie 60 % wartości statku stanowiącego zabezpieczenie.

2. Pojęcie „zabezpieczone”, o którym mowa w § 76 ust. 1, obejmuje także przypadki, w których składniki majątku określone w pkt 1 – 6 przeznaczone są zgodnie z obowiązującymi przepisami wyłącznie do ochrony właściciela obligacji przed stratami.

3. Do dnia 31 grudnia 2010 r. nie ma zastosowania górny limit 20% w odniesieniu do uprzywilejowanych udziałów, emitowanych zgodnie z pkt 4 i 5 przez francuskie Fonds Communs de Créances lub równorzędną jednostkę sekurytyzacyjną, o ile te uprzywilejowane udziały otrzymały ocenę kredytową uznanej zewnętrznej instytucji oceny wiarygodności kredytowej, odpowiadającą najwyższej ocenie wiarygodności kredytowej, którą instytucja oceny wiarygodności kredytowej przyznaje obligacjom zabezpieczonym.

§ 78. W odniesieniu do nieruchomości stanowiących zabezpieczenie obligacji zabezpieczonych, instytucja powinna spełniać wymogi minimalne dotyczące uznawania zabezpieczeń określone § 34 załącznika nr 17 do uchwały oraz zasad wyceny, o których mowa w § 81 załącznika nr 17 do uchwały.

§ 79. Obligacje zabezpieczone wyemitowane przed 31 grudnia 2007 r. kwalifikują się do traktowania preferencyjnego, o którym mowa w § 80, aż do terminu ich rozliczenia.

§ 80. Obligacjom zabezpieczonym przypisuje się wagę ryzyka na podstawie wagi przypisanej uprzywilejowanym, niezabezpieczonym ekspozycjom wobec emitującej je instytucji, przy czym pomiędzy wagami ryzyka występują następujące zależności:

- 1) jeżeli ekspozycjom wobec instytucji przypisuje się wagę ryzyka 20%, wówczas obligacji zabezpieczonej przypisuje się wagę ryzyka 10%;
- 2) jeżeli ekspozycjom wobec instytucji przypisuje się wagę ryzyka 50%, wówczas obligacji zabezpieczonej przypisuje się wagę ryzyka 20%;
- 3) jeżeli ekspozycjom wobec instytucji przypisuje się wagę ryzyka 100%, wówczas obligacji zabezpieczonej przypisuje się wagę ryzyka 50%;
- 4) jeżeli ekspozycjom wobec instytucji przypisuje się wagę ryzyka 150%, wówczas obligacji zabezpieczonej przypisuje się wagę ryzyka 100%.

Tytuł XIII. Ekspozycje sekurytyzacyjne

§ 81. Wagi ryzyka ekspozycji ważonych ryzykiem dla ekspozycji z tytułu pozycji sekurytyzacyjnych określa się zgodnie z załącznikiem nr 18 do uchwały.

Tytuł XIV. Ekspozycje krótkoterminowe wobec instytucji i przedsiębiorców

§ 82. Ekspozycjom wobec instytucji lub przedsiębiorców, które posiadają zewnętrzną krótkoterminową ocenę wiarygodności kredytowej, przypisuje się wagę ryzyka według tabeli 10.

Tabela 10

Stopień jakości kredytowej	1	2	3	4	5	6
Waga ryzyka	20%	50%	100%	150%	150%	150%

Tytuł XV. Ekspozycje z tytułu jednostek uczestnictwa w instytucjach zbiorowego inwestowania

§ 83. Z zastrzeżeniem § 84 - 90, ekspozycjom z tytułu jednostek uczestnictwa w instytucjach zbiorowego inwestowania przypisuje się wagę ryzyka 100%.

§ 84. Ekspozycjom z tytułu jednostek uczestnictwa w instytucjach zbiorowego inwestowania, które posiadają zewnętrzną ocenę wiarygodności kredytowej, przypisuje się wagę ryzyka według tabeli 11.

Tabela 11

Stopień jakości kredytowej	1	2	3	4	5	6
Waga ryzyka	20%	50%	100%	100%	150%	150%

§ 85. Jeżeli dana pozycja w jednostkach uczestnictwa instytucji zbiorowego inwestowania wiąże się ze szczególnie wysokim ryzykiem, pozycji tej należy przypisać wagę ryzyka 150%.

§ 86.1. Bank może określić wagę ryzyka dla ekspozycji z tytułu jednostek uczestnictwa instytucji zbiorowego inwestowania zgodnie z § 88 - 90 pod warunkiem, że uzyska zgodę Komisji Nadzoru Finansowego.

2. Wniosek, o wydanie przez Komisję Nadzoru Finansowego zgody, o której mowa w ust. 1, zawiera:

1) informacje potwierdzające, że instytucja zbiorowego inwestowania jest zarządzana przez spółkę podlegającą właściwemu nadzorowi w Rzeczypospolitej Polskiej lub państwie członkowskim lub że spełnione są następujące kryteria:

a) instytucja zbiorowego inwestowania zarządzana jest przez spółkę podlegającą regulacjom nadzorczym uznawanym za równoważne regulacjom obowiązującym w Unii Europejskiej,

b) zapewniona jest należyta współpraca pomiędzy Komisją Nadzoru Finansowego a władzami nadzorczymi właściwymi dla instytucji zbiorowego inwestowania;

2) prospekt emisyjny instytucji zbiorowego inwestowania lub inny, równoważny dokument, zawierający następujące informacje:

a) kategorie aktywów, do inwestowania w które instytucja zbiorowego inwestowania jest upoważniona,

b) limity inwestycyjne, jeśli są stosowane, oraz metody ich obliczania;

3) informacje o miejscu i częstotliwości publikowania rocznych sprawozdań z działalności instytucji zbiorowego inwestowania, w celu umożliwienia dokonania nie rzadziej niż raz do roku oceny aktywów i pasywów, przychodów i operacji w danym okresie sprawozdawczym.

§ 87. Jeżeli instytucja zbiorowego inwestowania z państwa trzeciego została uznana w państwie członkowskim za spełniającą kryteria określone w § 86 ust. 2 pkt 1, bank może określić wagę ryzyka dla jednostek uczestnictwa tej instytucji zbiorowego inwestowania zgodnie z przepisami § 88 - 90 bez dokonywania własnej oceny i zgody Komisji Nadzoru Finansowego, jeżeli zawiadomi o tym Komisję Nadzoru Finansowego.

§ 88. Jeżeli bank posiada wiedzę na temat ekspozycji bazowych instytucji zbiorowego inwestowania, może przypisać jednostce uczestnictwa średnią wagę ryzyka obliczoną poprzez odpowiednie zastosowanie do tych ekspozycji zasad stosowanych dla przypisywania wag ryzyka określonych w niniejszym załączniku.

§ 89. Jeżeli bank nie posiada wiedzy na temat ekspozycji bazowych instytucji zbiorowego inwestowania, może przypisać jednostce uczestnictwa średnią wagę ryzyka obliczoną poprzez odpowiednie zastosowanie zasad stosowanych dla przypisywania wag ryzyka określonych w niniejszym załączniku zakładając, że instytucja zbiorowego inwestowania w pierwszej kolejności inwestuje w maksymalnie dozwolonym zakresie w te klasy ekspozycji, które wiążą się z najwyższym wymogiem kapitałowym, następnie zaś inwestuje w klasy ekspozycji uszeregowane pod względem wag ryzyka w porządku malejącym, aż do osiągnięcia limitu inwestycyjnego.

§ 90. Bank może zlecić podmiotowi zewnętrznemu dokonanie obliczeń wagi ryzyka dla instytucji zbiorowego inwestowania zgodnie z metodami określonymi w § 88 - 89, jeżeli bank zweryfikuje poprawność metodologii tych obliczeń.

Tytuł XVI. Inne ekspozycje

§ 91. Rzeczowym aktywom trwałym przypisuje się wagę ryzyka 100%.

§ 92. Rozrachunkom z kontrahentami, których tożsamości nie można ustalić, przypisuje się wagę ryzyka 100%.

§ 93. Środkom pieniężnym w kasie i równoważnym pozycjom gotówkowym przypisuje się wagę ryzyka 0%.

§ 94. Środkom pieniężnym w drodze przypisuje się wagę ryzyka 20%.

§ 95. Aktywom wynikającym z wyceny transakcji pozabilansowych oraz należnych odsetek związanych z tymi transakcjami pomniejszonych o nierozliczoną prowizję, przypisuje się wagę ryzyka 0%.

§ 96. Pakietom akcji i udziałom przypisuje się wagę ryzyka 100%, jeżeli nie pomniejszają funduszy własnych.

§ 97. Złoto w sztabach zdeponowane we własnych skarbcach lub złożone do depozytu imiennego do wysokości zabezpieczenia w złocie otrzymuje wagę ryzyka 0%.

§ 98. W przypadku umów sprzedaży aktywów z przyrzeczeniem odkupu oraz bezwarunkowych zakupów terminowych (*outright forward purchases*) należy przypisywać wagi ryzyka odpowiadające aktywom, których dotyczą umowy, a nie kontrahentom transakcji.

§ 99. W przypadku, gdy bank dostarcza ochronę kredytową obejmującą koszyk ekspozycji i gdy według warunków tej ochrony n-te, określone w umowie niewykonanie zobowiązania dotyczącego ekspozycji uruchamia płatność, a takie zdarzenie kredytowe oznacza realizację umowy o ochronę kredytową, wówczas produktowi takiemu przypisuje się wagę ryzyka:

1) zgodnie z zasadami określonymi w załączniku nr 18 do uchwały, o ile posiada on zewnętrzną ocenę kredytową uznanej instytucji oceny wiarygodności kredytowej;

2) jeżeli produkt nie posiada ratingu uznanej instytucji oceny wiarygodności kredytowej, wówczas:

a) wagi ryzyka dla każdej z ekspozycji wchodzących w skład koszyka, wyliczając n-1 ekspozycji, są sumowane począwszy od najwyższej wagi, do maksymalnej wartości 1250% i mnożone przez wartość nominalną ochrony dostarczanej przez kredytowy instrument pochodny, dając w rezultacie kwotę aktywów ważoną ryzykiem,

b) ekspozycje nieujęte w kumulacji n-1 ekspozycji określa się, przyjmując, że są to takie ekspozycje, które cechuje niższa kwota ważona ryzykiem niż kwota ważona ryzykiem dowolnej ekspozycji ujętej w kumulacji.

OBLICZANIE EKWIWALENTU BILANSOWEGO EKSPOZYCJI Z TYTUŁU UDZIELONYCH ZOBOWIĄZAŃ POZABILANSOWYCH

Tytuł I. Ekwiwalent bilansowy ekspozycji z tytułu udzielonych pozabilansowych zobowiązań warunkowych

§ 100. Ekwiwalent bilansowy ekspozycji z tytułu udzielonego pozabilansowego zobowiązania warunkowego oblicza się jako iloczyn nominalnej wartości zobowiązania i procentowej wagi ryzyka produktu przypisanej mu zgodnie z poniższą klasyfikacją:

1) waga ryzyka produktu 0% (ryzyko niskie) - niewykorzystane zobowiązania kredytowe (zobowiązania udzielenia kredytu, zakupu papierów wartościowych, udzielenia gwarancji, poręczenia lub akceptu), które można bezwarunkowo wypowiedzieć w każdej chwili bez uprzedzenia, lub które umożliwiają w sposób efektywny automatyczne unieważnienie wskutek pogorszenia wiarygodności kredytowej dłużnika;

2) Waga ryzyka produktu 20% (ryzyko nisko-średnie):

a) udzielone akredytywy dokumentowe, dla których zabezpieczenie stanowi wysłany towar oraz inne udzielone zobowiązania wygasające z chwilą realizacji transakcji będącej ich podstawą, dla których zabezpieczenie stanowi wysłany towar,

b) niewykorzystane zobowiązania kredytowe (zobowiązania udzielenia kredytu, zakupu papierów wartościowych, udzielenia gwarancji, poręczenia lub akceptu) z pierwotnym terminem zapadalności do jednego roku, których nie można bezwarunkowo wypowiedzieć w każdej chwili bez uprzedzenia lub które nie umożliwiają w sposób efektywny automatycznego unieważnienia wskutek pogorszenia wiarygodności kredytowej dłużnika;

3) waga ryzyka produktu 50% (ryzyko średnie):

a) akredytywy dokumentowe otwarte i akredytywy dokumentowe potwierdzone, z wyłączeniem akredytyw objętych wagą ryzyka produktu 20%,

b) udzielone gwarancje jakości odsprzedawanych towarów (aktywów) i gwarancje zapłaty odszkodowania (w szczególności gwarancje przetargowe, gwarancje dobrego wykonania umowy, gwarancje zapłaty cła i gwarancje zapłaty podatku) oraz inne udzielone gwarancje i poręczenia nie stanowiące zabezpieczenia aktywów osób trzecich (niemające charakteru substytutu kredytu),

c) nieodwołalne akredytywy zabezpieczające niestanowiące zabezpieczenia aktywów osób trzecich,

d) niewykorzystane zobowiązania kredytowe (zobowiązania udzielenia kredytu, zakupu papierów wartościowych, udzielenia gwarancji, poręczenia lub akceptu) z pierwotnym terminem zapadalności powyżej jednego roku;

4) waga ryzyka produktu 100% (ryzyko wysokie):

a) udzielone gwarancje i poręczenia zabezpieczające aktywa osób trzecich (mające charakter substytutu kredytu),

b) nieodwołalne akredytywy zabezpieczające aktywa osób trzecich (mające charakter substytutu kredytu),

c) udzielone akcepty,

d) udzielone poręczenia wekslowe,

e) udzielone zobowiązania z tytułu transakcji z prawem zwrotu przedmiotu transakcji lub roszczeń z nim związanych,

f) umowy sprzedaży aktywów z prawem odkupu,

g) nieopłacona część akcji i papierów wartościowych,

h) pozostałe udzielone pozabilansowe zobowiązania warunkowe, nieobjęte niższymi wagami ryzyka.

Tytuł II. Ekwiwalent bilansowy ekspozycji z tytułu transakcji pozabilansowych

§ 101. Ekwiwalent bilansowy ekspozycji z tytułu transakcji pozabilansowych, z zastrzeżeniem § 13 – 15, oblicza się zgodnie z załącznikiem nr 16 do uchwały.

Załącznik nr 5 do uchwały nr 380/2008
Komisji Nadzoru Finansowego
z dnia 17 grudnia 2008 r.
(poz.)

ZASTOSOWANIE METODY WEWNĘTRZNYCH RATINGÓW DO OBLICZANIA WYMOGU KAPITAŁOWEGO Z TYTUŁU RYZYKA KREDYTOWEGO

Część I. Zasady ogólne

§ 1.1. Z zastrzeżeniem § 12, banki, podmioty dominujące wobec banków oraz podmioty od nich zależne wdrażają metodę wewnętrznych ratingów w odniesieniu do wszystkich ekspozycji.

2. Za zgodą Komisji Nadzoru Finansowego proces wdrażania metody wewnętrznych ratingów może odbywać się stopniowo w odniesieniu do:

- 1) poszczególnych klas ekspozycji wymienionych w § 6 ust. 1 w ramach tej samej jednostki organizacyjnej banku;
- 2) różnych jednostek organizacyjnych w ramach tej samej grupy;
- 3) stosowania własnych oszacowań strat z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD) i współczynników konwersji do obliczania wag ryzyka dla ekspozycji określonych w § 6 ust. 1 pkt 1-3.

3. W przypadku klasy ekspozycji detalicznych wymienionej w § 6 ust. 1, pkt 4, wdrożenie metody wewnętrznych ratingów może być dokonywane stopniowo w odniesieniu do różnych kategorii ekspozycji, którym odpowiadają różne współczynniki korelacji zgodnie z § 34, 38 i 39.

4. W przypadku klas ekspozycji wymienionych w § 6 ust. 1, pkt 1-3, wdrożenie metody wewnętrznych ratingów może być dokonywane stopniowo w odniesieniu do homogenicznych pod względem profilu ryzyka podklas ekspozycji, w szczególności z uwzględnieniem klas ekspozycji, o których mowa w § 20 ust. 1 pkt 1-7 załącznika nr 4 do uchwały.

§ 2.1. Wdrażanie metody wewnętrznych ratingów odbywa się w okresie i zgodnie z warunkami określonymi, na wniosek banku, w zgodzie, o której mowa w § 1 ust. 2.

2. Dobór kolejności w ramach stopniowego wdrażania, o którym mowa w § 1 ust. 2, nie może mieć na celu minimalizacji wymogów kapitałowych banku, lecz powinien wynikać z istotności klas ekspozycji i jednostek organizacyjnych banku, ich profili ryzyka oraz spełnienia przez poszczególne systemy ratingowe banku wymogów zawartych w niniejszym załączniku.

3. Komisja Nadzoru Finansowego wydaje zgodę na stosowanie przez bank metody wewnętrznych ratingów, jeżeli stwierdzi, że stosowane przez bank systemy zarządzania ryzykiem oraz oceny ekspozycji na ryzyko kredytowe są solidne i kompleksowo wdrożone, w szczególności zaś spełnione są następujące normy jakościowe:

- 1) systemy ratingowe banku pozwalają na pełną ocenę charakterystyki dłużnika i transakcji, na miarodajne różnicowanie ryzyka oraz dokładne i konsekwentne szacowanie ilościowych miar ryzyka;
- 2) wewnętrzne ratingi oraz oszacowania dotyczące niewykonania zobowiązań oraz strat stosowane w obliczaniu wymogów kapitałowych oraz związane z nimi systemy i procesy odgrywają kluczową rolę w procesie zarządzania ryzykiem i procesie decyzyjnym, jak również w procesie udzielania kredytów, wewnętrznej alokacji kapitału i ładzie korporacyjnym banku;
- 3) bank stosował dany system ratingowy dla celów pomiaru i zarządzania ryzykiem kredytowym przez okres co najmniej trzech lat przed dniem wydania zgody Komisji Nadzoru Finansowego na stosowanie metody wewnętrznych ratingów, przy czym system ten w znacznym stopniu spełniał w tym okresie wymagania określone w niniejszym załączniku;
- 4) w przypadku banku zamierzającego stosować własne oszacowania strat z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD) i współczynników konwersji, bank stosował własne oszacowania strat z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD) i współczynników konwersji dla celów pomiaru i zarządzania ryzykiem kredytowym przez okres co najmniej trzech lat przed wydaniem zgody Komisji Nadzoru Finansowego, przy czym oszacowania te w znacznym stopniu spełniały w tym okresie wymagania określone w niniejszym załączniku;
- 5) w banku istnieje niezależna komórka kontroli ryzyka kredytowego odpowiedzialna za systemy ratingowe;
- 6) bank gromadzi i przechowuje wszystkie odpowiednie dane, aby zapewnić skuteczne wsparcie procesów pomiaru oraz zarządzania ryzykiem kredytowym;
- 7) bank dokumentuje posiadane systemy ratingowe, założenia ich budowy oraz przesłanki wyboru ich struktury;
- 8) bank przeprowadza wewnętrzny proces zatwierdzania systemów ratingowych.

§ 3. Jeżeli bank stosuje metodę wewnętrznych ratingów do którejkolwiek z klas, jest obowiązany stosować tę metodę także do klasy ekspozycji kapitałowych.

§ 4. Z zastrzeżeniem § 1-3 oraz § 12, bank, który otrzymał zgodę na stosowanie metody wewnętrznych ratingów, nie może korzystać z metody standardowej w obliczeniach wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego, chyba że uzyska zgodę Komisji Nadzoru Finansowego po przedstawieniu jej wniosku wraz z uzasadnieniem.

§ 5. Z zastrzeżeniem § 1 i 2 oraz § 12, bank, który otrzymał zgodę na stosowanie metody wewnętrznych ratingów obejmującą stosowanie własnych oszacowań strat z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD) oraz współczynników konwersji nie może powrócić do korzystania z oszacowań strat z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD) i współczynników konwersji, o których mowa w § 88 i 89 oraz § 118 pkt 1- 4, chyba że uzyska zgodę Komisji Nadzoru Finansowego po przedstawieniu jej wniosku wraz z uzasadnieniem.

§ 6.1. Każda ekspozycja zostaje przypisana do jednej z następujących klas:

- 1) ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec rządów i banków centralnych;
- 2) ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec instytucji;
- 3) ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec przedsiębiorców;
- 4) ekspozycje detaliczne lub warunkowe ekspozycje detaliczne;

- 5) ekspozycje kapitałowe;
 - 6) pozycje sekurytyzacyjne;
 - 7) inne aktywa niebędące ekspozycjami kredytowymi.
2. Do klasy ekspozycji wobec rządów i banków centralnych zalicza się także następujące ekspozycje:
- 1) ekspozycje wobec jednostek samorządu terytorialnego i władz lokalnych, traktowanych jako ekspozycje wobec rządów centralnych zgodnie z załącznikiem nr 4 do uchwały;
 - 2) ekspozycje wobec jednostek sektora publicznego zgodnie z załącznikiem nr 4 do uchwały;
 - 3) ekspozycje wobec wielostronnych banków rozwoju oraz organizacji międzynarodowych, którym przypisuje się wagę ryzyka równą 0% zgodnie z załącznikiem nr 4 do uchwały.
3. Przez ekspozycje wobec instytucji należy rozumieć ekspozycje wobec banków krajowych, instytucji kredytowych, firm inwestycyjnych i banków zagranicznych, przy czym jako ekspozycje wobec instytucji traktuje się także następujące ekspozycje:
- 1) ekspozycje wobec jednostek samorządu terytorialnego i władz lokalnych, które nie są traktowane jak ekspozycje wobec rządów centralnych zgodnie z załącznikiem nr 4 do uchwały;
 - 2) ekspozycje wobec jednostek sektora publicznego traktowane zgodnie z § 37 i 39 załącznika nr 4 do uchwały;
 - 3) ekspozycje wobec wielostronnych banków rozwoju, którym nie przypisuje się wagi ryzyka równej 0% zgodnie z załącznikiem nr 4 do uchwały.
4. Bank może zakwalifikować ekspozycję do klasy ekspozycji detalicznych wymienionych w § 6 ust. 1 pkt 4, jeżeli ekspozycja spełnia następujące warunki:
- 1) jest to zaangażowanie wobec osoby lub osób fizycznych albo wobec małego lub średniego przedsiębiorcy, przy czym za małego lub średniego przedsiębiorcę należy uznać podmiot spełniający co najmniej jedno z następujących kryteriów:
 - a) roczny obrót netto nie przekroczył w co najmniej jednym z dwóch ostatnich lat obrotowych równowartości w złotych kwoty 50 000 000 euro, przeliczonej według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski, obowiązującego w dniu sporządzenia bilansu przedsiębiorcy,
 - b) suma aktywów bilansu na koniec co najmniej jednego z dwóch ostatnich lat nie przekroczyła równowartości w złotych kwoty 43 000 000 euro, przeliczonej według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski, obowiązującego w dniu sporządzenia bilansu przedsiębiorcy;
 - 2) w przypadku małego lub średniego przedsiębiorcy, całkowita kwota, którą dłużnik lub grupa powiązanych dłużników jest winna bankowi, podmiotowi dominującemu wobec banku oraz jednostkom zależnym banku, łącznie z wszelkimi przeterminowanymi ekspozycjami, ale z wyłączeniem ekspozycji lub ekspozycji warunkowych z zabezpieczeniem na nieruchomościach mieszkalnych, nie może według zebranych przez bank z należytą starannością informacji, przekraczać równowartości w złotych kwoty 1 000 000 euro, przeliczonej według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski, obowiązującego w dniu sprawozdawczym;

3) ekspozycje te są traktowane w procesie zarządzania ryzykiem banku w sposób konsekwentny i jednolity;

4) nie są zarządzane równie indywidualnie, jak ekspozycje zaliczane do klasy ekspozycji wobec przedsiębiorców;

5) każda ekspozycja stanowi jedną ze znacznej liczby podobnie zarządzanych ekspozycji.

5. Bieżącą wartość minimalnych, detalicznych rat z tytułu umowy leasingu zalicza się do ekspozycji detalicznych.

§ 7. Następujące ekspozycje zalicza się do klasy ekspozycji kapitałowych:

1) ekspozycje nie mające charakteru instrumentu dłużnego, podporządkowane, przenoszące roszczenie rezydualne do majątku lub dochodów emitenta;

2) ekspozycje dłużne, podobne do ekspozycji określonych w pkt 1.

§ 8. W ramach klasy ekspozycji wobec przedsiębiorców, bank osobno klasyfikuje ekspozycje z tytułu kredytowania specjalistycznego, które posiadają następujące cechy:

1) ekspozycja stanowi zaangażowanie wobec podmiotu, który został stworzony specjalnie w celu finansowania aktywów rzeczowych lub operowania nimi;

2) ustalenia umowne dają kredytodawcy znaczny stopień kontroli nad aktywami oraz dochodem przez nie generowanym;

3) głównym źródłem spłaty zobowiązań jest dochód generowany przez aktywa objęte finansowaniem.

§ 9. Wszelkie zobowiązania kredytowe nieprzypisane do klas ekspozycji wymienionych w § 6 ust. 1 pkt 1, 2 i 4-6 zalicza się do klasy wymienionej w § 6 ust. 1 pkt 3.

§ 10. Klasa ekspozycji wymieniona w § 6 ust. 1 pkt 7 obejmuje także wartość rezydualną przedmiotu leasingu, jeśli nie została ona zaliczona do kwoty ekspozycji z tytułu leasingu zgodnie z przepisami § 112.

§ 11. Metodologia stosowana przez bank do celów przypisywania ekspozycji do różnych klas powinna być spójna i stosowana konsekwentnie.

§ 12.1. Bank, który uzyskał zgodę na stosowanie metody wewnętrznych ratingów obejmującą obliczanie kwot ekspozycji ważonych ryzykiem oraz kwot oczekiwanych strat w odniesieniu do jednej lub więcej klas ekspozycji, może w zakresie określonym w tej zgodzie (stałe wyłączenie ze stosowania metody wewnętrznych ratingów), stosować metodę standardową obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego, o której mowa w załączniku nr 4 do uchwały, w odniesieniu do:

1) ekspozycji lub ekspozycji warunkowych wobec rządów i banków centralnych, jeżeli liczba istotnych kontrahentów jest ograniczona, a wdrożenie systemu ratingowego w odniesieniu do tych kontrahentów byłoby dla banku nadmiernie uciążliwe;

2) ekspozycji lub ekspozycji warunkowych wobec instytucji, jeżeli liczba istotnych kontrahentów jest ograniczona, a wdrożenie systemu ratingowego w odniesieniu do tych kontrahentów byłoby dla banku nadmiernie uciążliwe;

3) ekspozycji w jednostkach organizacyjnych oraz klas i podklas ekspozycji, które są nieistotne, co do wielkości oraz profilu ryzyka, przy czym ważona ryzykiem suma ekspozycji wyłączonych na tej podstawie z metody wewnętrznych ratingów, nie przekracza 15% ogólnej sumy ekspozycji ważonych ryzykiem obliczonej na podstawie załącznika nr 4 do uchwały;

- 4) ekspozycji wobec Skarbu Państwa oraz krajowych podmiotów sektora publicznego, jeżeli można przypisać im wagę ryzyka 0%, zgodnie z załącznikiem nr 4 do uchwały;
 - 5) ekspozycji banku wobec kontrahenta będącego podmiotem wobec niego dominującym, podmiotem zależnym lub podmiotem zależnym od podmiotu dominującego wobec banku, pod warunkiem, że kontrahent jest instytucją, instytucją finansową lub przedsiębiorstwem pomocniczych usług bankowych objętym odpowiednimi wymogami ostrożnościowymi lub przedsiębiorstwem blisko powiązany z bankiem;
 - 6) ekspozycji z tytułu udziałów kapitałowych w podmiotach, których zobowiązaniom kredytowym można w metodzie standardowej obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego przypisać wagę ryzyka równą 0%;
 - 7) ekspozycji kapitałowych powstałych w ramach programów państwowych wspierających określone sektory gospodarki, które zapewniają znaczne subsydia inwestycyjne dla banków i wiążą się z nadzorem rządowym oraz ograniczeniami dotyczącymi inwestycji kapitałowych, przy czym wyłączenie ograniczone jest do łącznej wartości 10% sumy funduszy podstawowych oraz funduszy uzupełniających banku;
 - 8) ekspozycji z tytułu rezerw obowiązkowych utrzymywanych w innym banku, o których mowa w § 57 załącznika nr 4 do uchwały;
 - 9) gwarancji Skarbu Państwa, spełniających wymogi, o których mowa w § 41 załącznika nr 17 do uchwały;
 - 10) innych ekspozycji kapitałowych niż wymienione powyżej, w przypadku których właściwe władze w państwie członkowskim wyraziły zgodę na stosowanie wobec nich metody standardowej obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego.
2. Do celów ust. 1 pkt 3 klasa ekspozycji kapitałowych banku uznawana jest za istotną, z zastrzeżeniem ust. 3, jeżeli łączna wartość ekspozycji, z wyłączeniem ekspozycji kapitałowych powstałych w ramach programów państwowych wymienionych w ust. 1 pkt 7, przekracza w skali minionego roku średnio 10 % funduszy własnych banku.
3. W przypadku, gdy liczba ekspozycji kapitałowych, rozumianych jako ekspozycje w pojedynczych pakietach akcji, udziałów lub kapitałowych papierów wartościowych zamiennych na akcje jest mniejsza niż 10, klasa ekspozycji kapitałowych banku uznawana jest za istotną do celów ust. 1 pkt 3, jeżeli łączna wartość ekspozycji kapitałowych, z wyłączeniem ekspozycji kapitałowych powstałych w ramach programów państwowych wymienionych w ust. 1 pkt 7, przekracza w skali minionego roku średnio 5% funduszy własnych banku.
- § 13.1. Kwoty ekspozycji wazone ryzykiem w odniesieniu do ryzyka kredytowego ekspozycji należących do jednej z klas wymienionych w § 6 ust. 1 pkt 1 – 5 i 7, są obliczane, jeżeli nie pomniejszają funduszy własnych, zgodnie z § 17-61.
2. Kwoty ekspozycji wazone ryzykiem w odniesieniu do ryzyka rozmycia nabytych wierzytelności, obliczane są zgodnie z § 62-64. Jeżeli bank ma w stosunku do nabytych wierzytelności pełne prawo regresu do sprzedawcy nabytych wierzytelności, w zakresie ryzyka niewykonania zobowiązań i ryzyka rozmycia, ekspozycja taka może być traktowana jako ekspozycja z zabezpieczeniem.
3. Obliczanie kwot ekspozycji wazonych ryzykiem w odniesieniu do ryzyka kredytowego oraz ryzyka rozmycia oparte jest na następujących parametrach związanych z rozpatrywaną ekspozycją: prawdopodobieństwie niewykonania zobowiązania (PD), stracie w przypadku

niewykonania zobowiązań (LGD), terminie zapadalności (M) oraz wartości ekspozycji, przy czym wartości PD i LGD mogą zostać ujęte osobno lub łącznie, zgodnie z § 80 - 108.

4. Parametr PD jest miarą prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania w okresie jednego roku.

5. Parametr LGD (strata z tytułu niewykonania zobowiązania) oznacza stosunek straty na ekspozycji z powodu niewykonania zobowiązania przez kontrahenta do kwoty ekspozycji w chwili niewykonania zobowiązania, przy czym strata oznacza stratę ekonomiczną, uwzględniającą istotne skutki dyskonta oraz istotne, pośrednie i bezpośrednie, koszty inkasa w ramach danej ekspozycji.

6. W odniesieniu do ryzyka kredytowego ekspozycji należących do klasy ekspozycji kapitałowych wymienionej w § 6 ust. 1 pkt 5, Komisja Nadzoru Finansowego może wydać zgodę na stosowanie metody wewnętrznych ratingów obejmującej obliczanie przez bank kwot ekspozycji ważonych ryzykiem zgodnie z § 45-59, przy czym warunkiem umożliwiającym stosowanie metody określonej w § 52-56, jest spełnianie przez bank wymogów minimalnych określonych w § 247-255.

7. W odniesieniu do ryzyka kredytowego ekspozycji z tytułu kredytowania specjalistycznego, o którym mowa w § 8, Komisja Nadzoru Finansowego może wydać zgodę na obliczanie przez bank kwot ekspozycji ważonych ryzykiem zgodnie z § 25-29, jeżeli przedkładając wniosek o wydanie zgody na stosowanie metody wewnętrznych ratingów lub zatwierdzenie zmian w stosowanej już metodzie, bank przedstawi szczegółowe zasady przypisywania wag ryzyka wykorzystując w tym zakresie ogólne zasady przedstawione w § 29.

8. W przypadku ekspozycji należących do klas wymienionych w § 6 ust. 1 pkt 1 – 4, bank stosuje własne oszacowania wartości PD zgodnie z § 8 ust. 2 – 6 uchwały oraz § 124-261 niniejszego załącznika.

9. W przypadku ekspozycji należących do klas wymienionych w § 6 ust. 1 pkt 4, bank dokonuje własnych oszacowań wartości LGD oraz współczynników konwersji zgodnie z § 8 ust. 2 – 6 uchwały oraz § 124-261 niniejszego załącznika.

10. W przypadku ekspozycji należących do klas wymienionych w § 6 ust. 1 pkt 1 – 3, bank stosuje wartości LGD określone w § 88 i 89 oraz współczynniki konwersji określone w § 118 pkt 1 - 4.

11. W przypadku wszystkich ekspozycji należących do klas wymienionych w § 6 ust. 1 pkt 1 – 3, za zgodą Komisji Nadzoru Finansowego, bank może stosować własne oszacowania LGD oraz współczynników konwersji, zgodnie z § 8 ust. 2 – 6 uchwały oraz § 124-261 niniejszego załącznika.

12. Kwoty ekspozycji ważone ryzykiem w przypadku ekspozycji sekurytyzowanych oraz ekspozycji należących do klasy wymienionej w § 6 ust. 1 pkt 6 obliczane są zgodnie z załącznikiem nr 18 do uchwały.

13. Jeżeli ekspozycje z tytułu jednostek uczestnictwa instytucji zbiorowego inwestowania spełniają kryteria określone w § 86 - 87 załącznika nr 4 do uchwały, a bank posiada informacje na temat wszystkich ekspozycji bazowych instytucji zbiorowego inwestowania, bank analizuje ekspozycje bazowe, aby obliczyć kwoty ekspozycji ważone ryzykiem oraz kwoty oczekiwanych strat zgodnie z metodami określonymi w niniejszym załączniku.

14. Jeżeli bank nie spełnia warunków pozwalających na stosowanie wobec ekspozycji z tytułu jednostek uczestnictwa instytucji zbiorowego inwestowania metod określonych w niniejszym

załączniku, kwoty ekspozycji ważone ryzykiem oraz kwoty oczekiwanych strat obliczane są zgodnie z następującymi metodami:

1) w przypadku ekspozycji należących do klasy ekspozycji wymienionej w § 6 ust. 1 pkt 5, zgodnie z metodą określoną w § 47-51. Jeżeli bank nie jest w stanie w tym celu dokonać rozróżnienia między ekspozycjami kapitałowymi niedopuszczonymi do obrotu na regulowanym rynku kapitałowych papierów wartościowych, ekspozycjami z tytułu kapitałowych papierów wartościowych dopuszczonych do obrotu na giełdzie a innymi ekspozycjami kapitałowymi, traktuje takie ekspozycje jak inne ekspozycje kapitałowe;

2) w przypadku wszystkich innych ekspozycji bazowych, stosuje się metodę standardową obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego określoną w załączniku nr 4 do uchwały, z zastrzeżeniem następujących zmian:

a) ekspozycjom przypisuje się odpowiednią klasę oraz nadaje się wagę ryzyka odpowiadającą następnemu, wyższemu w kolejności stopniowi jakości kredytowej w stosunku od stopnia, który zostałby normalnie przypisany danej ekspozycji,

b) ekspozycjom związanym z wyższymi stopniami jakości kredytowej, którym normalnie przypisanoby wagę ryzyka równą 150%, przypisuje się wagę ryzyka równą 200%.

15. Jeżeli ekspozycje w formie jednostek instytucji zbiorowego inwestowania nie spełniają kryteriów określonych w § 86 - 87 załącznika nr 4 do uchwały, a bank nie posiada informacji o wszystkich ekspozycjach bazowych instytucji zbiorowego inwestowania, bank analizuje wspomniane ekspozycje bazowe oraz oblicza kwoty ekspozycji ważone ryzykiem oraz kwoty oczekiwanych strat zgodnie z metodami określonymi w § 47-51. Jeżeli bank nie jest w stanie w tym celu dokonać rozróżnienia między ekspozycjami kapitałowymi niedopuszczonymi do obrotu na regulowanym rynku kapitałowych papierów wartościowych, ekspozycjami z tytułu kapitałowych papierów wartościowych dopuszczonych do obrotu na giełdzie a innymi ekspozycjami kapitałowymi, traktuje takie ekspozycje jak inne ekspozycje kapitałowe. Do tych celów ekspozycje inne niż kapitałowe przypisuje się do jednej z klas (ekspozycje kapitałowe niedopuszczone do obrotu na regulowanym rynku kapitałowych papierów wartościowych, ekspozycje z tytułu kapitałowych papierów wartościowych dopuszczonych do obrotu na giełdzie lub inne ekspozycje kapitałowe) określonych w § 47 i 48, zaś nieznanne ekspozycje zalicza się do klasy innych ekspozycji kapitałowych.

§ 14. Bank może sam dokonywać obliczeń lub polegać na obliczeniach i sprawozdaniach innego podmiotu, średnich kwot ekspozycji ważonych ryzykiem w oparciu o ekspozycje bazowe instytucji zbiorowego inwestowania, zgodnie z następującymi metodami, upewniwszy się, co do poprawności obliczeń i sprawozdań:

1) w przypadku ekspozycji należących do klasy wymienionej w § 6 ust. 1 pkt 5, zgodnie z metodą określoną w § 47-51. Jeżeli bank nie jest w stanie w tym celu dokonać rozróżnienia między ekspozycjami w papierach kapitałowych niepublicznych, ekspozycjami w giełdowych papierach wartościowych i innymi ekspozycjami kapitałowymi, traktuje takie ekspozycje jako inne ekspozycje kapitałowe;

2) w przypadku wszystkich innych ekspozycji bazowych, stosuje się metodę standardową obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego, o której mowa w załączniku nr 4 do uchwały, z zastrzeżeniem następujących zmian:

a) ekspozycjom przypisuje się odpowiednią klasę oraz nadaje się wagę ryzyka odpowiadającą następnemu, wyższemu w kolejności stopniowi jakości kredytowej w stosunku od stopnia, który zostałby normalnie przypisany danej ekspozycji,

b) ekspozycjom związanym z wyższymi stopniami jakości kredytowej, którym normalnie przypisanoby wagę ryzyka równą 150%, przypisuje się wagę ryzyka równą 200%.

§ 15.1. Kwoty oczekiwanych strat ekspozycji należących do klas wymienionych w § 6 ust. 1 pkt 1 – 5, są obliczane zgodnie z metodami określonymi w § 65-75.

2. Obliczenia kwot oczekiwanych strat, o których mowa w § 15 ust. 1, opierają się na tych samych parametrach wejściowych PD, LGD oraz wartości ekspozycji, jakie są stosowane do obliczania kwot ekspozycji ważonych ryzykiem. W przypadku ekspozycji, dla której wystąpiło niewykonanie zobowiązania, a bank stosuje własne oszacowania strat z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD), oczekiwana strata (EL) odpowiada, dokonaneemu przez bank zgodnie z § 212, najlepszemu oszacowaniu oczekiwanej straty dla ekspozycji, dla której wystąpiło niewykonanie zobowiązania (EL_{BE}).

3. Kwoty oczekiwanych strat w przypadku ekspozycji sekurytyzowanych obliczane są zgodnie z załącznikiem nr 18 do uchwały.

4. Kwoty oczekiwanych strat w przypadku ekspozycji należących do klasy wymienionej w § 6 ust. 1 pkt 7 wynoszą zero.

5. Kwoty oczekiwanych strat w odniesieniu do ryzyka rozmycia nabytych wierzytelności obliczane są zgodnie z metodami określonymi w § 62-64.

6. Kwoty oczekiwanych strat w przypadku ekspozycji wymienionych w § 13 ust. 13 i 14 obliczane są zgodnie z metodami określonymi w § 65-75.

§ 16.1. Szczegółowe zasady obliczania kwot ekspozycji ważonych ryzykiem oraz kwot oczekiwanych strat zostały określone w § 17-79.

2. Zasady wyznaczania parametrów prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania (PD), straty z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD) oraz terminu zapadalności (M) zostały określone w § 80-108.

3. Zasady wyznaczania wartości ekspozycji zostały określone w § 109-123.

4. Minimalne wymagania dla stosowania metody wewnętrznych ratingów zostały określone w § 124-261.

Część II. Kwoty ekspozycji ważone ryzykiem oraz kwoty oczekiwanych strat

OBLICZANIE KWOT EKSPOZYCJI WAŻONYCH RYZYKIEM DLA RYZYKA KREDYTOWEGO

Tytuł I. Ekspozycje ważone ryzykiem wobec przedsiębiorców, instytucji, rządów i banków centralnych

Dział 1. Zasady ogólne

§ 17. Z zastrzeżeniem § 23-33, kwoty ekspozycji ważone ryzykiem dla ekspozycji wobec przedsiębiorców, instytucji, rządów i banków centralnych oblicza się według wzorów:

$$\text{Korelacja (R)} = 0,12 \cdot \frac{1 - \exp(-50 \cdot PD)}{1 - \exp(-50)} + 0,24 \cdot \left[1 - \frac{1 - \exp(-50 \cdot PD)}{1 - \exp(-50)} \right]$$

$$\text{Współczynnik terminu zapadalności (b)} = (0,11852 - 0,05478 \cdot \ln(PD))^2$$

Waga ryzyka (RW) =

$$\left[LGD \cdot N \left(\sqrt{\frac{1}{1-R}} \cdot N^{-1}(PD) + \sqrt{\frac{R}{1-R}} \cdot N^{-1}(0,999) \right) - PD \cdot LGD \right] \cdot \frac{1 + (M - 2,5) \cdot b}{1 - 1,5 \cdot b} \cdot 12,5 \cdot 1,06,$$

gdzie $N(x)$ oznacza dystrybuantę standaryzowanej zmiennej losowej o rozkładzie normalnym (tj. prawdopodobieństwo, że wartość zmiennej losowej o rozkładzie normalnym ze średnią zero i wariancją 1 jest mniejsza lub równa x), $N^{-1}(z)$ oznacza odwrotność dystrybuanty standaryzowanej zmiennej losowej o rozkładzie normalnym, a termin zapadalności (M) wyrażony jest w latach.

§ 18. Kwota ekspozycji ważona ryzykiem jest równa iloczynowi wagi ryzyka, obliczonej zgodnie z § 17 oraz wartości ekspozycji.

§ 19. Jeżeli PD równa się 0, to RW wynosi 0.

§ 20. Jeżeli PD równa się 1, to:

1) w odniesieniu do ekspozycji dla których nastąpiło niewykonanie zobowiązania i względem których bank stosuje wartości LGD zgodnie z § 88 i 89, RW wynosi 0;

2) w odniesieniu do ekspozycji dla których nastąpiło niewykonanie zobowiązania i względem których bank stosuje własne oszacowania strat z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD), RW wynosi $\max\{0; 12,5 \times (LGD - EL_{BE})\}$, przy czym parametr EL_{BE} , szacowany przez bank, stanowi najlepsze oszacowanie wysokości oczekiwanych strat na ekspozycjach, dla których nastąpiło niewykonanie zobowiązania, a zarówno LGD , jak i EL_{BE} wyznaczane są zgodnie z § 212.

§ 21. Kwotę ważoną ryzykiem dla każdej ekspozycji, która spełnia wymagania określone w § 27 i 43 załącznika nr 17 do uchwały, można skorygować według następującego wzoru:

kwota ekspozycji ważona ryzykiem = $RW \times$ wartość ekspozycji $\times (0,15 + 160 \times PD_{pp})$,

przy czym PD_{pp} oznacza PD dostawcy ochrony.

§ 22. Parametr RW , o którym mowa w § 21, oblicza się przy użyciu odpowiedniego wzoru na wagę ryzyka określonego w § 17-20 dla ekspozycji, PD dłużnika i LGD porównywalnej ekspozycji bezpośredniej wobec dostawcy ochrony. Czynniki terminu zapadalności (b) oblicza się przy użyciu niższej spośród dwóch wartości: PD dostawcy ochrony i PD dłużnika.

§ 23.1. W celu obliczenia wagi ryzyka dla ekspozycji wobec przedsiębiorcy, którego całkowita roczna wartość sprzedaży w ujęciu skonsolidowanym dla grupy kapitałowej, w której skład wchodzi ten przedsiębiorca nie przekracza równowartości w złotych kwoty 50 000 000 euro, bank może skorzystać z poniższego wzoru korelacji.

$$\text{Korelacja } R = 0,12 \cdot \frac{1 - \exp(-50 \cdot PD)}{1 - \exp(-50)} + 0,24 \cdot \left[1 - \frac{1 - \exp(-50 \cdot PD)}{1 - \exp(-50)} \right] - 0,04 \cdot \left(1 - \frac{S - 5}{45} \right),$$

gdzie S oznacza wyrażoną w milionach euro (w celu podstawienia do wzoru) równowartość kwoty całkowitej sprzedaży rocznej i spełnia zależność:

$$5 \leq S \leq 50$$

Wartość sprzedaży niższa niż kwota równowartości w złotych 5 000 000 euro jest traktowana jako kwota równowartości 5 000 000 euro. W przypadku nabytych wierzytelności całkowita

sprzedaż roczna jest równa średniej wartości sprzedaży w puli ważonej wartością indywidualnych ekspozycji z puli. Przez pulę należy rozumieć określony przez bank zbiór wierzytelności.

2. Równowartości kwoty całkowitej sprzedaży, o których mowa ust. 1, oblicza się według średniego kursu ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski, obowiązującego w dniu sporządzenia sprawozdania grupy kapitałowej, w której skład wchodzi przedsiębiorca, o którym mowa w ust. 1.

§ 24. Bank zastępuje całkowitą roczną wartość sprzedaży grupy kapitałowej, o której mowa w § 23 ust. 2, całkowitą sumą bilansową, jeżeli suma bilansowa jest bardziej miarodajnym wskaźnikiem wielkości firmy, niż całkowita roczna wartość sprzedaży.

Dział 2. Ekspozycje z tytułu kredytowania specjalistycznego

§ 25. W przypadku ekspozycji związanych z kredytowaniem specjalistycznym, jeżeli bank nie jest w stanie wykazać, że jego oszacowania PD spełniają wymogi minimalne określone w § 190-204, bank przypisuje im wagi ryzyka zgodnie z tabelą 1.

Tabela 1

Rezydualny termin zapadalności	kategoria 1	kategoria 2	kategoria 3	kategoria 4	kategoria 5
poniżej 2,5 roku	50%	70%	115%	250%	0%
2,5 roku lub więcej	70%	90%	115%	250%	0%

§ 26. W odniesieniu do ekspozycji wymienionych w § 25, bank może stosować następujące preferencyjne wagi ryzyka:

- 1) 50% względem ekspozycji, które należą do kategorii 1, a których rezydualny termin zapadalności przekracza 2,5 roku;
- 2) 70% względem ekspozycji, które należą do kategorii 2, a których rezydualny termin zapadalności przekracza 2,5 roku.

§ 27. Bank może stosować preferencyjne wagi ryzyka, o których mowa w § 26, pod warunkiem że wystąpi z wnioskiem oraz uzyska zgodę Komisji Nadzoru Finansowego.

§ 28. Wniosek, o którym mowa w § 27, zawiera:

- 1) informacje wskazujące, że standardy polityki kredytowej banku względem ekspozycji, których dotyczy wniosek, są odpowiednio wysokie;
- 2) opis profilu ryzyka ekspozycji, których dotyczy wniosek, wskazujący, że profil ten jest na tyle korzystny, że uzasadnia stosowanie preferencyjnych wag ryzyka.

§ 29.1. Przypisując wagi ryzyka ekspozycjom związanym z kredytowaniem specjalistycznym, bank uwzględni co najmniej następujące czynniki:

- 1) kondycja finansowa;
- 2) otoczenie polityczne i prawne;
- 3) charakterystyka transakcji lub aktywów;
- 4) kondycja sponsora i dewelopera, w tym strumień przychodów z tytułu partnerstwa publiczno-prywatnego;

5) pakiet zabezpieczający (*security package*).

2. Jeżeli kwota ekspozycji związanych z kredytowaniem specjalistycznym jest w ocenie banku znacząca, bank, przypisując wagi ryzyka, uwzględnia charakter kredytowania specjalistycznego, wyróżniając następujące rodzaje kredytowania określone szczegółowo w § 1 – 4 załącznika nr 22 do uchwały:

- 1) finansowanie projektów;
- 2) nieruchomości przychodowe;
- 3) finansowanie obiektów;
- 4) finansowanie towarów.

3. Przypisując wagi ryzyka, bank dokonuje przypisania ekspozycji do kategorii ryzyka określonych w tabeli 1 z uwzględnieniem zasad określonych w załączniku nr 22 do uchwały.

Dział 3. Ekspozycje z tytułu nabytych wierzytelności przedsiębiorców

§ 30. W odniesieniu do nabytych wierzytelności przedsiębiorców bank musi spełniać wymagania minimalne, określone w § 237-241. W odniesieniu do nabytych wierzytelności przedsiębiorców bank może korzystać ze standardów kwantyfikacji ryzyka dla ekspozycji detalicznych, określonych w § 124-261, o ile spełnione są łącznie następujące warunki:

- 1) nabyte wierzytelności przedsiębiorców, poza wymaganiami określonymi w § 237-241, spełniają dodatkowo warunki określone w § 42;
- 2) korzystanie ze standardów kwantyfikacji ryzyka dla ekspozycji przedsiębiorców, zgodnie z przepisami § 124-261, byłoby nadmiernie uciążliwe dla banku.

§ 31. W przypadku nabytych wierzytelności przedsiębiorców, zwrotne rabaty przy zakupie, zabezpieczenie lub gwarancje częściowe stanowiące ochronę pierwszej straty z tytułu niewykonania zobowiązania, strat spowodowanych ryzykiem rozmycia lub z tytułu obu rodzajów strat, bank może traktować jak pozycje pierwszej straty w odniesieniu do pozycji sekurytyzacyjnych, dla których wagi ryzyka bank wyznacza w oparciu o przepisy załącznika nr 18 do uchwały.

§ 32. W przypadku, gdy bank dostarcza ochronę kredytową dla koszyka ekspozycji i gdy według warunków tej ochrony n -te niewykonanie zobowiązania dotyczącego ekspozycji uruchamia płatność, a takie zdarzenie kredytowe oznacza rozwiązanie umowy stanowiącej podstawę ekspozycji – wówczas produktowi takiemu przypisuje się wagi ryzyka określone na podstawie załącznika nr 18 do uchwały, o ile posiada on zewnętrzną ocenę wiarygodności kredytowej uznanej zewnętrzną instytucji oceny wiarygodności kredytowej.

§ 33. Jeżeli produkt, o którym mowa w § 32, nie posiada oceny wiarygodności kredytowej nadanej przez uznaną zewnętrzną instytucję oceny wiarygodności kredytowej, wówczas wagi ryzyka ekspozycji z koszyka ekspozycji są sumowane, z wyłączeniem $n-1$ ekspozycji, dopóki suma kwot oczekiwanych strat pomnożona przez 12,5 oraz kwot ekspozycji ważonych ryzykiem nie osiągnie wartości nominalnej ochrony z tytułu kredytowego instrumentu pochodnego, pomnożonej przez 12,5. Nieujęte w kumulacji $n-1$ ekspozycji określa się przyjmując, że są to takie ekspozycje, które cechuje niższa kwota ważona ryzykiem niż kwota ważona ryzykiem dowolnej ekspozycji ujętej w kumulacji.

Tytuł II. Ekspozycje detaliczne

§ 34. Z zastrzeżeniem przepisów § 37-41, ważne ryzykiem kwoty ekspozycji detalicznych oblicza się według wzorów:

$$\text{Korelacja } R = 0,03 \cdot \frac{1 - \exp(-35 \cdot PD)}{1 - \exp(-35)} + 0,16 \cdot \left[1 - \frac{1 - \exp(-35 \cdot PD)}{1 - \exp(-35)} \right],$$

$$\text{Waga ryzyka } RW = \left[LGD \cdot N \left(\sqrt{\frac{1}{1-R}} \cdot N^{-1}(PD) + \sqrt{\frac{R}{1-R}} \cdot N^{-1}(0,999) \right) - PD \cdot LGD \right] \cdot 12,5 \cdot 1,06,$$

gdzie $N(x)$ oznacza dystrybuantę standaryzowanej zmiennej losowej o rozkładzie normalnym (tj. prawdopodobieństwo, że wartość zmiennej losowej o rozkładzie normalnym ze średnią zero i wariancją 1 jest mniejsza lub równa x). $N^{-1}(z)$ oznacza odwrotność dystrybuanty standaryzowanej zmiennej losowej o rozkładzie normalnym.

§ 35. Kwota ekspozycji ważona ryzykiem jest równa iloczynowi wagi ryzyka, obliczonej zgodnie z § 34 oraz wartości ekspozycji.

§ 36. Dla parametru PD równego 1 (ekspozycja, dla której zaszło niewykonanie zobowiązania), parametr RW wynosi: $\max \{0; 12,5 \times (LGD - EL_{BE})\}$, przy czym parametr EL_{BE} , szacowany przez bank, stanowi możliwie najlepsze oszacowanie wysokości oczekiwanych strat na ekspozycji, dla której zaszło niewykonanie zobowiązania, a zarówno LGD, jak i EL_{BE} wyznaczone są zgodnie z § 212.

§ 37. Kwotę ekspozycji ważoną ryzykiem dla ekspozycji wobec małych i średnich przedsiębiorców, o których mowa w § 6 ust. 4, która to ekspozycja spełnia wymagania określone w § 27 i 43 załącznika nr 17 do uchwały, można obliczać zgodnie z § 21.

§ 38. W przypadku ekspozycji detalicznych zabezpieczonych na nieruchomościach korelacja (R) równa 0,15 zastępuje wartość wynikającą ze wzoru na korelację w § 34.

§ 39. W przypadku odnawialnych ekspozycji detalicznych określonych w § 40 pkt 1-5 wartość korelacji (R) równa 0,04 zastępuje wartość wynikającą ze wzoru na korelację w § 34.

§ 40. Ekspozycje, z zastrzeżeniem § 41, uznaje się za odnawialne ekspozycje detaliczne, jeżeli spełnione są następujące warunki:

- 1) są to ekspozycje wobec osób fizycznych;
- 2) ekspozycje są odnawialne, niezabezpieczone oraz w zakresie, w jakim są niewykorzystane, są natychmiastowo i bezwarunkowo odwoływalne przez bank, przy czym:
 - a) ekspozycje odnawialne oznaczają ekspozycje, w przypadku których wartości ekspozycji wobec klientów mogą ulegać wahaniom w zależności od ich decyzji, co do zaciągania i spłacania kredytu do wysokości limitu określonego przez bank,
 - b) niewykorzystane linie kredytowe można uznać za bezwarunkowo odwoływalne, jeżeli warunki umowy pozwalają bankowi odwołać je w pełnym zakresie dopuszczalnym w ramach przepisów w zakresie ochrony praw konsumenta;
- 3) maksymalna wysokość ekspozycji wobec jednej osoby fizycznej w subportfelu wynosi równowartość w złotych kwoty 50 000 euro, obliczonej według średniego kursu ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski obowiązującego w dniu sporządzenia sprawozdania;
- 4) bank potrafi wykazać, że wykorzystanie wartości korelacji zawartej w § 39 ogranicza się do portfeli, które wykazują niską zmienność stóp straty w porównaniu ze średnim poziomem stóp strat, w szczególności w przedziale niskich wartości PD;

5) przypisanie danej podklasy ekspozycji do odnawialnych ekspozycji detalicznych jest zgodne z charakterystyką ryzyka danej podklasy.

§ 41. Bank może do kategorii odnawialnych ekspozycji detalicznych zaliczyć zabezpieczone linie kredytowe, powiązane z rachunkiem oszczędnościowo-rozliczeniowym, przy czym w takim przypadku bank nie może uwzględniać w oszacowaniach strat z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD) kwot przewidywanych do odzyskania z zabezpieczenia.

§ 42. Nabyte wierzytelności mogą być traktowane, jak ekspozycje detaliczne, jeżeli spełniają wymogi minimalne określone w § 237-241 oraz następujące warunki:

1) bank nabył wierzytelności od podmiotu niepowiązanego z nim kapitałowo lub organizacyjnie, a jego ekspozycja wobec dłużnika wierzytelności z tytułu nabytej wierzytelności nie obejmuje żadnych ekspozycji inicjowanych bezpośrednio lub pośrednio przez bank;

2) nabycie wierzytelności odbywa się na warunkach komercyjnych obowiązujących sprzedającego i dłużnika, w konsekwencji nabycie ekspozycji wewnątrzgrupowych oraz ekspozycji rozliczanych za pomocą kont przeciwstawnych firm, które handlują między sobą, nie spełnia tego wymogu;

3) bank, który nabywa wierzytelności, ma prawo do wszelkich wpływów z tytułu nabytych wierzytelności lub do określonej proporcji wpływów;

4) portfel nabytych wierzytelności jest należycie zdywersyfikowany.

§ 43. W przypadku nabytych wierzytelności, traktowanych jak ekspozycje detaliczne, rabaty zwrotne przy zakupie, zabezpieczenie lub gwarancje częściowe stanowiące ochronę pierwszej straty z tytułu niewykonania zobowiązań czy rozmycia, lub z tytułu obu tych rodzajów strat, bank może traktować jak pozycje pierwszej straty w odniesieniu do pozycji sekurytyzacyjnych, w oparciu o przepisy załącznika nr 18 do uchwały.

§ 44. W przypadku mieszanej puli nabytych wierzytelności detalicznych, gdzie bank nabywający nie jest w stanie oddzielić ekspozycji zabezpieczonych na nieruchomościach i odnawialnych ekspozycji detalicznych od innych ekspozycji detalicznych, stosuje się funkcję wagi ryzyka dla ekspozycji detalicznych skutkującą najwyższymi wymogami kapitałowymi.

Tytuł III. Ekspozycje w papierach kapitałowych

Dział 1. Zasady ogólne

§ 45. Bank może korzystać z różnych metod w odniesieniu do różnych portfeli kapitałowych papierów wartościowych, jeżeli do celów zarządzania ryzykiem korzysta wewnętrznie z różnych metod, przy czym w przypadku wykorzystywania różnych metod ich wybór musi być konsekwentny i nie może wynikać z dążenia do arbitrażu regulacyjnego.

§ 46. Bank może ujmować ekspozycje kapitałowe wobec przedsiębiorstw pomocniczych usług bankowych zgodnie z zasadami traktowania klasy ekspozycji określonej w § 6 ust. 1 pkt 7.

Dział 2. Uproszczona metoda wazenia ryzykiem

§ 47. Ustala się następujące wagi ryzyka:

- 1) 190% dla ekspozycji w papierach kapitałowych niepublicznych w należycie zdywersyfikowanych portfelach;
- 2) 290% dla ekspozycji w giełdowych papierach kapitałowych;

3) 370% dla wszystkich innych ekspozycji kapitałowych.

§ 48. Kwota ekspozycji ważona ryzykiem jest równa iloczynowi wagi ryzyka, ustalonej zgodnie z § 47 oraz wartości ekspozycji.

§ 49. Krótkie pozycje bilansowe i instrumenty pochodne w portfelu bankowym mogą kompensować długie pozycje w zakresie tych samych ekspozycji kapitałowych, pod warunkiem, że instrumenty te zostały jednoznacznie desygnowane jako instrumenty zabezpieczające określone ekspozycje kapitałowe, oraz że będą pełnić funkcję zabezpieczenia jeszcze przez co najmniej rok.

§ 50. Krótkie pozycje, inne niż wymienione w § 49 traktuje się jak pozycje długie, przy czym odpowiednią wagę ryzyka stosuje się do wartości bezwzględnej każdej pozycji. W przypadku pozycji o niedopasowanych terminach zapadalności stosuje się metodę dla ekspozycji wobec przedsiębiorców, zgodnie z § 96.

§ 51. Bank może uznać nierzeczywistą ochronę kredytową, uzyskaną dla ekspozycji w papierach kapitałowych, zgodnie z metodami określonymi w § 2, 4, 5 – 7 załącznika nr 17 do uchwały.

Dział 3. Metoda oparta na PD/LGD

§ 52. Kwoty ekspozycji ważone ryzykiem oblicza się według wzorów określonych w § 17 - 20, przy czym jeżeli bank nie posiada wystarczających informacji, by skorzystać z definicji niewykonania zobowiązania określonej w § 171-179, wagi ryzyka należy przemnożyć przez współczynnik równy 1,5.

§ 53. Na poziomie indywidualnej ekspozycji suma kwoty oczekiwanych strat pomnożona przez 12,5 oraz kwoty ekspozycji ważonej ryzykiem nie przekracza wartości ekspozycji pomnożonej przez 12,5.

§ 54. Bank może uznać nierzeczywistą ochronę kredytową, uzyskaną dla ekspozycji w papierach kapitałowych zgodnie z metodami określonymi w § 2, 4, 5 – 7 załącznika nr 17 do uchwały.

§ 55. Dla celów § 54 stosuje się następujące wartości parametru LGD:

- 1) 90% dla ekspozycji wobec dostawcy instrumentu zabezpieczającego;
- 2) 65% dla ekspozycji w papierach kapitałowych niepublicznych w odpowiednio zdywersyfikowanych portfelach.

§ 56. Dla celów § 54 wartość M wynosi 5 lat.

Dział 4. Metoda modeli wewnętrznych

§ 57. Kwoty ekspozycji ważone ryzykiem stanowią potencjalną stratę banku z tytułu ekspozycji kapitałowych, obliczoną z wykorzystaniem wewnętrznych modeli wartości zagrożonej, pomnożoną przez 12,5. Potencjalna strata banku z tytułu ekspozycji kapitałowych równa się wyznaczonej przez model, na podstawie długoterminowej próby i przy założonym jednostronnym przedziale ufności 99 %, stracie w odniesieniu do różnicy pomiędzy kwartalnymi stopami zwrotu z ekspozycji a odpowiednią stopą wolną od ryzyka.

§ 58. Ważone ryzykiem kwoty indywidualnych ekspozycji nie są niższe od sumy minimalnych kwot ekspozycji ważonych ryzykiem, wymaganych w ramach metody opartej na PD/LGD, oraz odpowiadających im kwot oczekiwanych strat pomnożonych przez 12,5 i obliczonych na podstawie wartości PD, o których mowa w § 105 pkt 1 oraz odpowiednich wartości LGD, o których mowa w § 106-107.

§ 59. Bank może uznać ochronę kredytową nieruchomości, uzyskaną dla ekspozycji w kapitałowych papierach wartościowych, zgodnie z załącznikiem nr 17 do uchwały.

Tytuł IV. Obliczanie kwot ekspozycji ważonych ryzykiem dla innych aktywów niebędących ekspozycjami kredytowymi

§ 60. Z zastrzeżeniem § 61 kwoty ekspozycji ważone ryzykiem oblicza się według wzoru:

Kwota ekspozycji ważona ryzykiem = 100% x wartość ekspozycji.

§ 61.1. Jeżeli ekspozycja stanowi wartość rezydualną umowy leasingu, kwotę ekspozycji ważoną ryzykiem w danym roku należy wyznaczyć w następujący sposób:

Kwota ekspozycji ważona ryzykiem = $1/t \times 100\% \times$ wartość ekspozycji,

gdzie t oznacza liczbę lat do końca obowiązywania umowy leasingu.

2. W przypadku środków pieniężnych w kasie i równoważnych pozycji gotówkowych kwoty ekspozycji ważone ryzykiem oblicza się według wzoru:

Kwota ekspozycji ważona ryzykiem = 0% x wartość ekspozycji.

3. W przypadku środków pieniężnych w drodze kwoty ekspozycji ważone ryzykiem oblicza się według wzoru:

Kwota ekspozycji ważona ryzykiem = 20% x wartość ekspozycji.

OBLICZANIE KWOT EKSPOZYCJI WAŻONYCH RYZYKIEM DLA RYZYKA ROZMYCIA NABYTYCH WIERZYTELNOŚCI

§ 62. Wagi ryzyka dla ryzyka rozmycia nabytych wierzytelności przedsiębiorstw oraz wierzytelności detalicznych oblicza się według wzoru określonego w § 17 - 20.

§ 63. Wartości PD i LGD określa się zgodnie z § 80 - 108, wartość ekspozycji określa się zgodnie z § 109 - 123, a wartość M wynosi 1 rok.

§ 64. Bank nie musi uwzględniać ryzyka rozmycia, jeżeli jest ono nieznaczące. Na żądanie Komisji Nadzoru Finansowego, bank jest zobowiązany uzasadnić zastosowane podejście.

OBLICZANIE KWOT OCZEKIWANYCH STRAT

Tytuł I. Zasady ogólne

§ 65. O ile przepisy załącznika nie stanowią inaczej, wartości PD i LGD określa się zgodnie z § 80 - 108, natomiast wartość ekspozycji określa się zgodnie z § 109 - 123.

§ 66. Współczynnik oczekiwanych strat (EL) oznacza ułamek, którego:

1) licznik stanowi kwota oczekiwanej straty na ekspozycji w związku z potencjalnym niewykonaniem zobowiązania przez kontrahenta lub wartości rozmycia w skali jednego roku;

2) mianownik stanowi kwota ekspozycji w chwili stwierdzenia niewykonania zobowiązania.

Tytuł II. Ekspozycje wobec przedsiębiorców instytucji, rządów i banków centralnych oraz ekspozycji detalicznych

§ 67. Kwoty oczekiwanych strat dla ekspozycji wobec przedsiębiorców, instytucji, rządów i banków centralnych oraz ekspozycji detalicznych oblicza się według wzorów:

Współczynnik oczekiwanych strat (EL) = PD × LGD,
Kwota oczekiwanych strat = EL × wartość ekspozycji.

§ 68. Dla celów § 67, w przypadku ekspozycji obciążonych niewykonaniem zobowiązania (PD równe 1), o ile bank stosuje własne oszacowania strat z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD), parametr EL odpowiada EL_{BE} , najlepszemu oszacowaniu oczekiwanych strat dla ekspozycji obciążonych niewykonaniem zobowiązania, wyznaczonemu zgodnie z § 212.

§ 69. Parametr EL dla ekspozycji objętych traktowaniem, o którym mowa w § 21 wynosi 0.

Tytuł III. Ekspozycje związane z kredytowaniem specjalistycznym

§ 70. Do ekspozycji związanych z kredytowaniem specjalistycznym, którym bank przypisuje wagi ryzyka według metod określonych w § 25-33, stosuje się wartości EL zgodnie z tabelą 2.

Tabela 2

Rezydualny termin zapadalności	katgoria 1	katgoria 2	katgoria 3	katgoria 4	katgoria 5
Poniżej 2,5 roku	0%	0,4%	2,8%	8%	50%
2,5 roku lub więcej	0,4%	0,8%	2,8%	8%	50%

§ 71. Jeżeli bank uzyskał zgodę Komisji Nadzoru Finansowego, o której mowa w § 27, wartość parametru EL wynosi:

- 1) 0% dla ekspozycji należących do kategorii 1;
- 2) 0,4% dla ekspozycji należących do kategorii 2 .

Tytuł IV. Kwoty oczekiwanych strat dla ekspozycji w papierach kapitałowych

§ 72. Jeżeli kwoty ekspozycji wazone ryzykiem oblicza się zgodnie z § 47-51, kwoty oczekiwanych strat dla ekspozycji w papierach kapitałowych mogą być obliczane według wzoru:

Kwota oczekiwanych strat = $EL \times$ wartość ekspozycji,

przy czym ustala się następujące wartości współczynnika oczekiwanych strat (EL):

- 1) 0,8% dla ekspozycji w papierach kapitałowych niepublicznych (private equity) w należycie zdywersyfikowanych portfelach;
- 2) 0,8% dla ekspozycji w giełdowych papierach kapitałowych;
- 3) 2,4% dla wszystkich innych ekspozycji kapitałowych.

§ 73. Jeżeli kwoty ekspozycji wazone ryzykiem oblicza się zgodnie z § 57-59, wówczas kwoty oczekiwanych strat dla ekspozycji w papierach kapitałowych oblicza się według wzorów:

Współczynnik oczekiwanych strat (EL) = $PD \times LGD$,

Kwota oczekiwanych strat = $EL \times$ wartość ekspozycji.

§ 74. Jeżeli kwoty ekspozycji wazone ryzykiem oblicza się zgodnie z § 52-56, wówczas kwoty oczekiwanych strat dla ekspozycji w papierach kapitałowych wynoszą 0%.

Tytuł V. Kwoty oczekiwanych strat dla ryzyka rozmycia nabytych wierzytelności

§ 75.1. Kwoty oczekiwanych strat z tytułu ryzyka rozmycia w odniesieniu do nabytych wierzytelności oblicza się według wzoru:

Współczynnik oczekiwanych strat (EL) = PD × LGD,

Kwota oczekiwanych strat = EL × wartość ekspozycji.

2. Jeżeli bank wykaze, że ryzyko rozmycia jest nieznaczne, nie musi być ono uwzględniane w obliczeniach kwot oczekiwanych strat.

TRAKTOWANIE KWOT OCZEKIWANYCH STRAT

§ 76. Kwoty oczekiwanych strat, obliczane zgodnie z metodami określonymi w § 67-71 oraz § 75, odejmuje się od sumy korekt wartości i rezerw dotyczących przedmiotowych ekspozycji.

§ 77. Dyskonto z tytułu nabytych ekspozycji bilansowych, obciążonych w momencie nabycia niewykonaniem zobowiązania określonym w § 109, traktuje się w ten sam sposób, co korekty wartości.

§ 78. Kwoty oczekiwanych strat dla ekspozycji sekurytyzowanych nie są ujmowane w obliczeniach, o których mowa w § 76.

§ 79. Korekty wartości i rezerwy dotyczące ekspozycji sekurytyzowanych nie są ujmowane w obliczeniach, o których mowa w § 76.

Część III. Wartości parametrów PD, LGD oraz M

EKSPOZYCJE WOBEC PRZEDSIĘBIORCÓW, INSTYTUCJI, RZĄDÓW I BANKÓW CENTRALNYCH

Tytuł I. Prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania (PD)

§ 80. Wartość PD w przypadku ekspozycji wobec przedsiębiorców lub instytucji wynosi co najmniej 0,03%.

§ 81. Dla nabytych wierzytelności przedsiębiorców, w przypadku których bank nie jest w stanie wykazać, że jego oszacowania wartości PD spełniają wymogi minimalne określone w § 124 - 261, wartości PD określa się zgodnie z następującymi zasadami:

- 1) w przypadku ekspozycji uprzywilejowanych z tytułu nabytych wierzytelności przedsiębiorców wartość PD określa się jako iloraz oszacowanej przez bank wartości EL i wartości strat z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD) dla tych wierzytelności;
- 2) w przypadku ekspozycji podporządkowanych z tytułu nabytych wierzytelności przedsiębiorców, wartość PD określa się jako oszacowaną przez bank wartość EL, przy czym dopuszcza się zastosowanie oszacowanej wartości PD, jeżeli bank ma zgodę na stosowanie własnych oszacowań strat z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD) dla ekspozycji wobec przedsiębiorców oraz może w wiarygodny sposób wyodrębnić wartości PD i LGD ze swoich oszacowań EL dla nabytych wierzytelności przedsiębiorców.

§ 82. Wartość PD dla dłużników, którzy nie wykonali swoich zobowiązań, wynosi 100%.

§ 83. Przy ustalaniu PD bank może uwzględnić nierzeczywiste zabezpieczenie kredytowe, zgodnie z § 5 załącznika nr 4 do uchwały oraz § 2 - 8 załącznika nr 17 do uchwały.

§ 84. Bank, który korzysta z własnych oszacowań strat z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD), może uwzględnić nierzeczywiste zabezpieczenie kredytowe, korygując wartości PD zgodnie z przepisami § 91.

§ 85. W odniesieniu do ryzyka rozmycia nabytych wierzytelności przedsiębiorców wartość PD jest równa oszacowanej dla ryzyka rozmycia wartości EL, przy czym bank może zastosować własne oszacowania PD, jeżeli uzyskał zgodę na korzystanie z własnych oszacowań strat z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD) dla ekspozycji wobec

przedsiębiorców oraz może w wiarygodny sposób wyodrębnić wartości PD i LGD ze swoich oszacowań EL z tytułu ryzyka rozmycia dla nabytych wierzytelności przedsiębiorców.

§ 86. W odniesieniu do ryzyka rozmycia nabytych wierzytelności przedsiębiorców, przy ustalaniu PD bank może uwzględnić rzeczywistą ochronę kredytową, zgodnie z § 5 załącznika nr 4 do uchwały oraz § 2 - 8 załącznika nr 17 do uchwały.

§ 87. Bank, który korzysta z własnych oszacowań LGD w odniesieniu do ryzyka rozmycia nabytych wierzytelności przedsiębiorców, może uwzględnić rzeczywistą ochronę kredytową w drodze dopasowania PD zgodnie z § 91.

Tytuł II. Strata z tytułu niewykonania zobowiązania (LGD)

§ 88. Przy ustalaniu LGD banki mogą uwzględnić ochronę kredytową rzeczywistą i nierzeczywistą, zgodnie z § 5 załącznika nr 4 do uchwały oraz § 2 - 8 załącznika nr 17 do uchwały.

§ 89. Bank może stosować następujące wartości LGD:

- 1) 45% dla ekspozycji uprzywilejowanych bez uznanego zabezpieczenia;
- 2) 75% dla ekspozycji podporządkowanych bez uznanego zabezpieczenia;
- 3) obligacjom zabezpieczonym, określonym w § 76 - 80 załącznika nr 4 do uchwały można przypisać LGD równe 12,5%;
- 4) do dnia 31 grudnia 2010 r. obligacjom zabezpieczonym, o których mowa w pkt 3, można przypisać LGD równe 11,25% w następujących przypadkach:
 - a) aktywa zabezpieczające obligacje, określone w § 77 ust. 1 pkt 1 - 3 załącznika nr 4 do uchwały, kwalifikują się do 1 stopnia jakości kredytowej, zgodnie z przepisami tego załącznika,
 - b) w przypadku, gdy aktywa określone w § 77 ust. 1 pkt 4 i 5 załącznika nr 4 do uchwały stanowią zabezpieczenie, odpowiednie górne limity, o których mowa w każdym z tych punktów, wynoszą 10% nominalnej kwoty wyemitowanych obligacji,
 - c) aktywa określone w § 77 ust. 1 pkt 6 załącznika nr 4 do uchwały nie stanowią zabezpieczenia,
 - d) zabezpieczone obligacje podlegają ocenie ryzyka kredytowego wyznaczonej zewnętrznej instytucji oceny wiarygodności kredytowej, a instytucja ta umieszcza je w najwyższej kategorii oceny ryzyka kredytowego przyznawanego przez tę instytucję;
- 5) 45% dla uprzywilejowanych, nabytych wierzytelności przedsiębiorców, gdy bank nie jest w stanie wykazać, że oszacowania wartości PD spełniają minimalne wymogi określone w § 124 - 261;
- 6) 100% dla podporządkowanych, nabytych wierzytelności przedsiębiorców, gdy bank nie jest w stanie wykazać, iż oszacowania wartości PD spełniają minimalne wymogi określone w § 124 - 261;
- 7) 75% dla ryzyka rozmycia nabytych wierzytelności przedsiębiorców.

§ 90. Dla ryzyka rozmycia i ryzyka kredytowego bank może oszacować wartość LGD względem nabytych wierzytelności przedsiębiorców, jeżeli ma zgodę na stosowanie własnych oszacowań strat z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD) dla ekspozycji przedsiębiorców oraz może w wiarygodny sposób wyodrębnić wartości PD i LGD ze swoich oszacowań EL dla nabytych wierzytelności przedsiębiorców.

§ 91. Jeżeli bank uzyskał zgodę Komisji Nadzoru Finansowego na korzystanie z własnych oszacowań strat z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD) dla ekspozycji wobec przedsiębiorców, instytucji, rządów i banków centralnych, wówczas bank może uwzględnić nierzeczywistą ochronę kredytową, korygując szacunkowe wartości PD lub LGD zgodnie z wymogami minimalnymi określonymi w § 124 - 261 i na podstawie posiadanej zgody. Bank nie przypisuje ekspozycjom zabezpieczonym gwarancjami takich skorygowanych wartości PD lub LGD, które powodowałyby, że skorygowana w ten sposób waga ryzyka byłaby niższa niż waga ryzyka porównywalnej, bezpośredniej ekspozycji wobec gwaranta.

§ 92. Współczynnik LGD porównywalnych ekspozycji bezpośrednich wobec dostawcy ochrony jest dla celów § 21-22 równy współczynnikowi LGD przypisanemu niezabezpieczonemu instrumentowi albo względem gwaranta albo dłużnika, w zależności od tego, czy dostępne informacje i struktura gwarancji wskazywałaby, że kwota do odzyskania w przypadku niewykonania zarówno przez gwaranta, jak i dłużnika zobowiązań w trakcie obowiązywania umowy dotyczącej zabezpieczonej transakcji zależałaby od sytuacji finansowej odpowiednio gwaranta lub dłużnika.

Tytuł III. Termin zapadalności (M)

§ 93.1. Bank posiadający zezwolenie na korzystanie z własnych oszacowań współczynników LGD i współczynników konwersji dla ekspozycji wobec przedsiębiorców, instytucji, rządów i banków centralnych, z zastrzeżeniem przepisów § 94-96, oblicza wartość M dla każdej z tych ekspozycji zgodnie z ust. 2 – 6, przy czym w żadnym przypadku wartość M nie może przekraczać 5 lat.

2. Dla instrumentu posiadającego harmonogram przepływu środków pieniężnych, M oblicza się według wzoru:

$$M = \max \left(1; \min \left(\frac{\sum_t t \cdot CF_t}{\sum_t CF_t}; 5 \right) \right)$$

gdzie CF_t oznacza przepływy środków pieniężnych (kwota główna, odsetki i prowizje) należnych zgodnie z umową ze strony dłużnika w okresie t.

3. Dla transakcji pozabilansowych objętych ramową umową o kompensowaniu zobowiązań M jest równe średnioważonemu, rzeczywistemu terminowi zapadalności ekspozycji, przy czym M wynosi co najmniej 1 rok; do ważenia terminu zapadalności używa się kwot nominalnych ekspozycji.

4. Dla ekspozycji z tytułu całkowicie lub niemal całkowicie zabezpieczonych transakcji pozabilansowych określonych w § 31 załącznika nr 2 do uchwały oraz całkowicie lub niemal całkowicie zabezpieczonych transakcji z opcją uzupełnienia zabezpieczenia kredytowego, objętych ramową umową o kompensowaniu zobowiązań, M jest równe średnioważonemu, rzeczywistemu terminowi zapadalności ekspozycji, przy czym M wynosi co najmniej 10 dni; do ważenia terminu zapadalności używa się wartości nominalnych transakcji.

5. Jeżeli bank posiada zgodę Komisji Nadzoru Finansowego na stosowanie własnych oszacowań PD dla nabytych wierzytelności przedsiębiorców, w odniesieniu do kwot wykorzystanych, M jest równe średnioważonemu terminowi zapadalności wierzytelności nabytych, przy czym M wynosi co najmniej 90 dni. Do ważenia terminu zapadalności bank używa wartości ekspozycji z tytułu nabytych wierzytelności. Tę samą wartość M bank stosuje do kwot niewykorzystanych w ramach instrumentu zatwierdzonej linii zakupu wierzytelności pod warunkiem, że instrument ten zawiera skuteczne zobowiązania umowne, mechanizmy uruchamiania przedterminowego wykupu lub inne mechanizmy chroniące nabywający bank

przed znacznym pogorszeniem jakości przyszłych wierzytelności, do nabycia których jest zobowiązany w okresie ważności instrumentu. W innym przypadku, M dla kwot niewykorzystanych oblicza się jako sumę najdłuższego terminu zapadalności potencjalnej wierzytelności w ramach umowy zakupu i terminu zapadalności instrumentu zakupu, przy czym M wynosi co najmniej 90 dni.

6. W przypadku każdego instrumentu, innego niż wymienione w § 93 lub jeżeli bank nie może obliczyć wartości M zgodnie z ust. 2, M jest równe maksymalnej liczbie lat pozostających dłużnikowi do pełnego wywiązania się ze zobowiązań umownych, przy czym M wynosi co najmniej 1 rok.

7. W przypadku banku, który przy obliczaniu wartości ekspozycji stosuje metodę modeli wewnętrznych, o której mowa w § 34 - 73 załącznika nr 16 do uchwały, gdy termin zapadalności najdłuższej obowiązującej spośród wszystkich umów objętych pakietem kompensowania (*netting set*), o którym mowa w § 1 pkt 5 załącznika nr 16 do uchwały, jest dłuższy niż jeden rok, wartość M wyznacza się zgodnie z następującym wzorem:

$$M = \text{MIN} \left(\frac{\sum_{k=1}^{ik \leq 1 \text{ rok}} \text{Efektywna } E_k * \Delta t_k * df_k + \sum_{ik > 1 \text{ rok}}^{\text{termin zapadalności}} E_k * \Delta t_k * df_k}{\sum_{k=1}^{ik \leq 1 \text{ rok}} \text{Efektywna } E_k * \Delta t_k * df_k}; 5 \right)$$

gdzie df oznacza nieobarczony ryzykiem czynnik dyskontowy dla okresu t_k , natomiast pozostałe symbole zdefiniowane są w § 34 - 73 załącznika nr 16 do uchwały.

8. Bank, który stosuje metodę modeli wewnętrznych do obliczania jednostronnej korekty wyceny kredytowej (C_{VA}), może za zgodą Komisji Nadzoru Finansowego, stosować parametr efektywnego czasu trwania kredytu, którego wartość liczona jest przy użyciu modelu jako M.

9. W przypadku pakietów kompensowania, w których wszystkie umowy posiadają pierwotny termin zapadalności krótszy niż jeden rok, bank stosuje formułę określoną w ust. 2.

10. Dla celów § 21-22, M stanowi efektywny termin zapadalności ochrony kredytowej, nie krótszy jednak niż jeden rok.

11. O ile przepisy niniejszego załącznika nie stanowią inaczej, M wynosi 0,5 roku dla ekspozycji z tytułu transakcji z udzielonym lub otrzymanym przyrzeczeniem odkupu oraz transakcji udzielania lub przyjmowania pożyczek papierów wartościowych lub towarów oraz 2,5 roku dla pozostałych ekspozycji.

§ 94. M wynosi co najmniej 1 dzień dla:

- 1) całkowicie zabezpieczonych transakcji pozabilansowych określonych w § 31 załącznika nr 2 do uchwały;
- 2) całkowicie zabezpieczonych transakcji z opcją uzupełnienia zabezpieczenia kredytowego;
- 3) transakcji z przyrzeczeniem odkupu lub transakcji udzielania i zaciągania pożyczek papierów wartościowych lub towarów.

§ 95.1. Warunkiem zastosowania podejścia, o którym mowa w § 94 jest zawarcie w umowach dotyczących transakcji, obowiązku codziennego uzupełniania zabezpieczenia kredytowego oraz dokonywania codziennej wyceny, a także postanowień pozwalających na szybkie upłynnienie lub kompensowanie zabezpieczenia w razie niewykonania zobowiązań lub nieuzupełnienia zabezpieczenia.

2. Za całkowicie zabezpieczone transakcje, o których mowa w § 94 pkt 1 i 2, uznaje się także transakcje, w przypadku których wartość zabezpieczenia jest nieistotnie niższa od wartości transakcji.

§ 96. Niedopasowania terminów zapadalności uwzględnia się zgodnie z zasadami określonymi w § 11 – 13 załącznika nr 17 do uchwały.

EKSPOZYCJE DETALICZNE

Tytuł I. Prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania (PD)

§ 97. Wartość PD dla ekspozycji detalicznych wynosi co najmniej 0,03%.

§ 98. Wartość PD dla dłużników, którzy nie wykonali swoich zobowiązań, lub w przypadku zastosowania podejścia opartego na zobowiązaniu, wartość PD dla ekspozycji, dla których nastąpiło niewykonanie zobowiązania wynosi 100%.

§ 99. Dla ryzyka rozmycia nabytych wierzytelności współczynnik PD jest równy oszacowaniom EL dotyczącym takiego ryzyka. Oszacowanie PD można zastosować, jeżeli bank może w wiarygodny sposób wyodrębnić wartości PD i LGD ze swoich oszacowań EL dla ryzyka rozmycia nabytych wierzytelności.

§ 100.1. Ochronę kredytową nieruchomości można uwzględnić, korygując wartości PD zgodnie z § 102.

2. Do ryzyka rozmycia, w stosunku do którego bank nie stosuje własnych oszacowań strat z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD), bank stosuje postanowienia ust. 1, pod warunkiem zgodności z zasadami, o których mowa w § 2 - 8 załącznika nr 17 do uchwały.

Tytuł II. Strata z tytułu niewykonania zobowiązania (LGD)

§ 101.1. Bank dokonuje własnych oszacowań wartości strat z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD) na podstawie zgody Komisji Nadzoru Finansowego i zgodnie z wymogami minimalnymi określonymi w § 124 - 261.

2. Współczynnik LGD dla ryzyka rozmycia nabytych wierzytelności wynosi 75%. Oszacowanie strat z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD) można zastosować, jeżeli bank może w wiarygodny sposób wyodrębnić wartości PD i LGD ze swoich oszacowań EL dla ryzyka rozmycia nabytych wierzytelności.

§ 102. Ochronę kredytową nieruchomości można uwzględnić jako wsparcie pojedynczej ekspozycji lub obejmujące całą pulę ekspozycji, korygując oszacowane PD lub LGD, zgodnie z wymogami minimalnymi określonymi w § 228-229 i § 233-236 i na podstawie zgody Komisji Nadzoru Finansowego. Bank nie przypisuje ekspozycjom zabezpieczonym gwarancjami takich skorygowanych wartości PD lub LGD, które powodowałyby, że skorygowana w ten sposób waga ryzyka byłaby niższa niż waga ryzyka porównywalnej, bezpośredniej ekspozycji wobec gwaranta.

§ 103. Dla celów § 37, współczynnik LGD porównywalnych ekspozycji bezpośrednich wobec dostawcy ochrony kredytowej jest równy współczynnikowi LGD przypisanemu niezabezpieczonemu instrumentowi względem gwaranta albo względem dłużnika, w zależności od tego, czy dostępne informacje i struktura gwarancji wskazywałyby, że kwota do odzyskania w przypadku niewykonania zarówno przez gwaranta, jak i dłużnika zobowiązań w trakcie obowiązywania umowy dotyczącej zabezpieczonej transakcji zależałaby od sytuacji finansowej odpowiednio gwaranta lub dłużnika.

EKSPOZYCJE W PAPIERACH KAPITAŁOWYCH WEDŁUG METODY OPARTEJ NA PD/LGD

Tytuł I. Prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania (PD)

§ 104. Wartość PD określa się na podstawie metod używanych dla ekspozycji wobec przedsiębiorców.

§ 105. Stosuje się następujące minimalne wartości PD:

- 1) 0,09 % dla ekspozycji w giełdowych papierach kapitałowych, gdzie inwestycja jest częścią długoterminowej relacji z klientem;
- 2) 0,09 % dla ekspozycji w papierach pozagiełdowych, gdzie dochody z inwestycji kapitałowych opierają się na regularnych i okresowych przepływach środków pieniężnych, niepochodzących z zysków kapitałowych;
- 3) 0,40 % dla ekspozycji w giełdowych papierach kapitałowych, włącznie z innymi pozycjami krótkimi, zgodnie z § 47-51;
- 4) 1,25 % dla wszystkich innych ekspozycji w papierach kapitałowych, włącznie z innymi pozycjami krótkimi, zgodnie z § 47-51.

Tytuł II. Strata z tytułu niewykonania zobowiązania (LGD)

§ 106. Ekspozycjom w papierach kapitałowych niepublicznych w odpowiednio zdywersyfikowanych portfelach można przypisać współczynnik LGD w wysokości 65 %.

§ 107. Ekspozycjom innym, niż określone w § 106, przypisuje się współczynnik LGD w wysokości 90 %.

Tytuł III. Termin zapadalności

§ 108. Wartość M wynosi 5 lat.

Część IV. Wartość ekspozycji

EKSPOZYCJE WOBEC PRZEDSIĘBIORCÓW, INSTYTUCJI, RZĄDÓW I BANKÓW CENTRALNYCH ORAZ EKSPOZYCJE DETALICZNE

§ 109.1. O ile przepisy niniejszego załącznika nie stanowią inaczej, wartość ekspozycji bilansowych mierzy się w kwocie brutto, czyli przed dokonaniem korekt wartości. Powyższa zasada dotyczy również aktywów, których cena zakupu różni się od kwoty należnej.

2. W przypadku nabytych aktywów różnicę pomiędzy kwotą należną i wartością netto wykazaną w bilansie banku oznacza się jako dyskonto, jeżeli kwota należna jest większa, lub jako premię, jeżeli jest ona mniejsza.

§ 110. Jeżeli bank korzysta z umów ramowych o kompensowaniu zobowiązań w odniesieniu do transakcji z przyrzeczeniem odkupu, transakcji udzielania lub otrzymania pożyczki papierów wartościowych lub towarów, wartość ekspozycji oblicza się zgodnie z § 2 - 8 załącznika nr 17 do uchwały.

§ 111. Przy bilansowej kompensacji kredytów i depozytów bank do obliczania wartości ekspozycji stosuje metody określone w § 2 - 8 załącznika nr 17 do uchwały.

§ 112. W przypadku umów leasingu, wartość ekspozycji jest równa zdyskontowanemu strumieniowi płatności z tytułu umowy leasingu, przy czym:

- 1) minimalne raty z tytułu umowy leasingu oznaczają płatności przypadające za okres umowy leasingu, które zobowiązany jest ponieść, lub do których może zostać zobowiązany korzystający oraz wszelkie opcje zakupu (tzn. opcje, odnośnie których istnieje uzasadnione przekonanie, że zostaną zrealizowane);

2) do kwoty minimalnych płatności z tytułu umowy leasingu zaliczyć należy również wszelkie gwarantowane wartości rezydualne spełniające warunki określone w § 26 załącznika nr 17 do uchwały dotyczące uznawania dostawców ochrony kredytowej, jak również wymogi minimalne dotyczące uznania innych rodzajów gwarancji, o których mowa w § 39 - 41 załącznika nr 17 do uchwały.

§ 113.1. W przypadku pozycji wymienionych w § 31 załącznika nr 2 do uchwały, z zastrzeżeniem ust. 2, wartość ekspozycji określa się według metod wymienionych w załączniku nr 16 do uchwały.

2. Kwotę ważoną ryzykiem dla każdej ekspozycji, która spełnia wymagania określone w § 27 i 43 załącznika nr 17 do uchwały, można skorygować według następujących zasad:

1) poprzez uwzględnienie aktualizacji wartości ekspozycji uwzględniającej jakość kredytową kontrahenta;

2) poprzez przyjęcie, że oczekiwana kwota straty odpowiadająca narażeniu na ryzyko kredytowe kontrahenta wynosi zero - o ile bank we wniosku, o którym mowa w § 1 ust. 2 wykazał, że ryzyko kredytowe kontrahenta zostało należycie uwzględnione w kalkulacji wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta w portfelu handlowym.

§ 114. Wartość ekspozycji do celów obliczania kwot ekspozycji ważonych ryzykiem nabytych wierzytelności jest równa kwocie ekspozycji, pomniejszonej o wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka rozmycia, przed uwzględnieniem technik ograniczenia ryzyka kredytowego.

§ 115.1. Jeżeli ekspozycja ma formę papierów wartościowych lub towarów odsprzedanych, zastawionych lub pożyczonych w ramach transakcji z przyrzeczeniem odkupu lub transakcji udzielania lub otrzymania pożyczki papierów wartościowych lub towarów, transakcji z długim terminem zapadalności oraz transakcji z opcją uzupełnienia zabezpieczenia kredytowego, wówczas z zastrzeżeniem § 116, wartość ekspozycji stanowi wartość papierów wartościowych lub towarów określoną zgodnie z § 1 uchwały.

2. W przypadku korzystania z kompleksowej metody ujmowania zabezpieczeń finansowych, określonej w § 44 - 88 załącznika nr 17 do uchwały, wartość ekspozycji powiększa się o kwotę korekty z tytułu zmienności odpowiadającą danym papierom wartościowym lub towarom. Wartość ekspozycji z tytułu transakcji z przyrzeczeniem odkupu, transakcji udzielania lub zaciągania pożyczek papierów wartościowych lub towarów, transakcji z długim terminem rozliczenia oraz transakcji z opcją uzupełnienia zabezpieczenia kredytowego można określić zgodnie z załącznikiem nr 16 do uchwały lub zgodnie z § 53-57 załącznika nr 17 do uchwały.

§ 116. Wartość ekspozycji z tytułu niespłaconych ekspozycji kredytowych kontrahenta centralnego, oblicza się zgodnie z § 7 załącznika nr 16 do uchwały, pod warunkiem, że ryzyko kredytowe kontrahenta centralnego związane ze wszystkimi uczestnikami umów zawieranych przez kontrahenta centralnego jest objęte codziennie pełnym zabezpieczeniem.

§ 117. Wartość ekspozycji w przypadku zobowiązań, wymienionych w § 118, oblicza się jako iloczyn przyznanej, lecz niewykorzystanej kwoty oraz współczynnika konwersji, przy czym współczynnik konwersji oznacza ułamek, którego:

1) licznik stanowi niewykorzystana według stanu na dzień, dla którego dokonuje się obliczeń, kwota zobowiązania, która w chwili niewykonania zobowiązania będzie wykorzystana, stanowiąc kwotę ekspozycji;

2) mianownik stanowi niewykorzystana na dzień, dla którego dokonuje się obliczeń, kwota zobowiązania, przy czym kwota zobowiązania ustalana jest w oparciu o ustalony limit,

chyba że faktyczny limit jest wyższy, a ekspozycja jest przypisana do klasy wymienionej w § 6 ust. 1 pkt 2.

§ 118. Bank korzysta z następujących współczynników konwersji:

1) dla niewykorzystanych zobowiązań kredytowych, które bank może bezwarunkowo wypowiedzieć w każdej chwili bez uprzedzenia, lub które umożliwiają w sposób efektywny wypowiedzenie umowy o linię kredytową wskutek pogorszenia wiarygodności kredytowej dłużnika stosuje się współczynnik konwersji 0%, przy czym:

a) warunkiem stosowania współczynnika konwersji 0% jest monitorowanie kondycji finansowej dłużnika oraz stosowanie procedur wewnętrznych, umożliwiających bankowi natychmiastowe wykrycie pogorszenia się wiarygodności kredytowej danego dłużnika,

b) niewykorzystane linie kredytowe można uznać za bezwarunkowo odwoływalne, jeżeli warunki umowy pozwalają bankowi odwołać je w pełnym zakresie dopuszczalnym w ramach ustawodawstwa w zakresie ochrony praw konsumenta;

2) dla akredytyw krótkoterminowych z tytułu przesyłki towarów stosuje się współczynnik konwersji 20% zarówno dla banku otwierającego, jak i potwierdzającego akredytywę;

3) dla niewykorzystanych zobowiązań zakupu odnawialnych nabytych wierzytelności, które są bezwarunkowo odwoływalne lub które dają bankowi możliwość automatycznego odwołania w dowolnej chwili bez uprzedniego powiadomienia, stosuje się współczynniki konwersji 0%, o ile bank aktywnie monitoruje sytuację finansową dłużnika, a stosowane procedury wewnętrzne umożliwiają natychmiastowe wykrycie pogorszenia wiarygodności kredytowej dłużnika;

4) dla innych linii kredytowych niż wymienione w pkt 1 i 2, programów gwarancji emisji krótkoterminowych (NIF) oraz odnawialnych gwarancji emisji (RUF), stosuje się współczynnik konwersji 75%;

5) bank, który spełnia minimalne kryteria dotyczące stosowania własnych oszacowań współczynników konwersji zgodnie z § 124 - 261, może po uzyskaniu zgody Komisji Nadzoru Finansowego stosować własne oszacowania współczynników konwersji do typów produktów wymienionych w pkt 1 - 4.

§ 119. Jeżeli zobowiązanie odnosi się do udzielenia innego zobowiązania, wówczas stosuje się niższy z dwóch współczynników konwersji im odpowiadających.

§ 120. Dla wszystkich pozycji pozabilansowych, innych niż wymienione w § 109 -119, wartość ekspozycji jest równa następującej części wartości nominalnej pozycji:

- 1) 100% w odniesieniu do pozycji o wysokim ryzyku;
- 2) 50% w odniesieniu do pozycji o średnim ryzyku;
- 3) 20% w odniesieniu do pozycji o nisko-średnim ryzyku;
- 4) 0% w odniesieniu do pozycji o niskim ryzyku;

przy czym przypisanie tych operacji pozabilansowych do poszczególnych klas ryzyka przeprowadza się zgodnie z § 100 załącznika nr 4 do uchwały.

EKSPOZYCJE KAPITAŁOWE

§ 121. Wartość ekspozycji jest równa wartości przedstawionej w sprawozdaniu finansowym banku.

§ 122. Wartość ekspozycji kapitałowych określa się następująco:

- 1) w przypadku inwestycji kapitałowych wycenianych według wartości godziwej - w których zmiany wartości są wykazywane bezpośrednio w rachunku zysków i strat, a następnie w funduszach własnych - wartość ekspozycji jest równa wartości godziwej przedstawionej w bilansie;
- 2) w przypadku inwestycji kapitałowych wycenianych według wartości godziwej - w których zmiany wartości nie są uwzględniane w rachunku zysków i strat, lecz są ujmowane jako odrębny składnik kapitału skorygowany o podatek - wartość ekspozycji jest równa wartości godziwej przedstawionej w bilansie;
- 3) w przypadku inwestycji kapitałowych wycenianych według ceny nabycia lub według niższej z ceny nabycia i wartości rynkowej, wartość ekspozycji stanowi cenę nabycia lub wartość rynkową przedstawioną w bilansie.

INNE AKTYWA NIEZWIĄZANE ZE ZOBOWIĄZANIEM KREDYTOWYM

§ 123. Wartość ekspozycji innych aktywów niezwiązanych ze zobowiązaniem kredytowym jest równa wartości przedstawianej w sprawozdaniach finansowych.

Część V. Wymogi minimalne dotyczące metody wewnętrznych ratingów

SYSTEMY RATINGOWE

Tytuł I. Zasady ogólne

§ 124. System ratingowy stanowią wszystkie metody, procesy, mechanizmy kontroli, systemy gromadzenia danych i systemy informatyczne, które wykorzystuje się przy ocenie ryzyka kredytowego, zaliczaniu ekspozycji do poszczególnych klas jakości lub puli (nadawaniu ratingu) oraz kwantyfikacji niewykonania zobowiązań i poniesionych strat dla określonego rodzaju ekspozycji.

§ 125. Jeżeli bank stosuje różne systemy ratingowe, zasady przyporządkowywania dłużnika lub transakcji do danego systemu ratingowego powinny być dokumentowane i stosowane w sposób właściwie odzwierciedlający poziom ryzyka.

§ 126. Kryteria i proces przypisywania podlegają okresowym przeglądom w celu określenia, czy są adekwatne do aktualnego portfela i warunków zewnętrznych.

Tytuł II. Struktura systemów ratingowych

Dział 1. Zasady ogólne

§ 127. Jeżeli bank stosuje bezpośrednio oszacowania parametrów ryzyka, wyniki takich oszacowań można traktować jako stopnie w ciągłej skali ratingowej.

Dział 2. Ekspozycje wobec przedsiębiorców, instytucji, rządów i banków centralnych

§ 128. System ratingowy uwzględnia charakterystykę ryzyka dłużnika i transakcji.

§ 129. System ratingowy zawiera skalę ratingową dłużników, która odzwierciedla wyłącznie kwantyfikację ryzyka niewykonania zobowiązań przez dłużników. Z zastrzeżeniem § 135, skala ratingowa dłużników składa się z co najmniej 7 klas dłużników wykonujących zobowiązania i jednej klasy dłużników, którzy nie wykonują zobowiązań.

§ 130. Klasa jakości dłużników oznacza kategorię ryzyka w ramach skali ratingowej dłużników wchodzącej w skład systemu ratingowego, do której zaliczani są dłużnicy według określonych i wyraźnych kryteriów ratingowych, na podstawie których otrzymuje się oszacowania PD, przy czym bank dokumentuje związek pomiędzy klasami jakości dłużników

pod względem poziomu ryzyka niewykonania zobowiązań, jaki oznacza każda klasa, oraz kryteriów używanych do wyróżnienia tego poziomu ryzyka.

§ 131. Bank, którego portfele ekspozycji są skoncentrowane w określonym segmencie rynku i w określonym zakresie ryzyka niewykonania zobowiązań, stosuje wystarczającą liczbę klas jakości dłużników, aby uniknąć nadmiernej koncentracji dłużników w jednej klasie. Znaczna koncentracja w ramach jednej klasy powinna zostać poparta przekonującymi empirycznymi dowodami na to, że dana klasa jakości dłużników obejmuje stosunkowo wąski przedział wartości PD oraz że ryzyko niewykonania zobowiązań, jakie generują wszyscy dłużnicy w tej klasie, mieści się w tym przedziale.

§ 132. Warunkiem wydania przez Komisję Nadzoru Finansowego zgody na stosowanie przez bank metody wewnętrznych ratingów obejmującej własne oszacowania strat z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD) do obliczania wymogu kapitałowego jest uwzględnienie w systemie ratingowym odrębnej skali ratingowej instrumentów, która odzwierciedla wyłącznie charakterystykę transakcji w zakresie wartości LGD.

§ 133. Klasa jakości instrumentów oznacza kategorię ryzyka w ramach skali instrumentów wchodzącej w skład systemu ratingowego, do której zaliczane są ekspozycje według określonych i wyraźnych kryteriów ratingowych, na podstawie których otrzymuje się własne oszacowania wartości LGD. Definicja klasy obejmuje zarówno zasady zaliczania ekspozycji do danej klasy, jak i kryteria różnicowania poziomów ryzyka poszczególnych klas.

§ 134. Znaczna koncentracja w ramach jednej klasy instrumentów musi zostać poparta empirycznymi dowodami na to, że dana klasa obejmuje stosunkowo wąski przedział wartości LGD, oraz że ryzyko, jakie generują wszystkie ekspozycje w tej klasie mieści się w tym przedziale.

§ 135. Bank stosujący metody określone w § 25 do przypisywania wag ryzyka ekspozycjom związanym z kredytowaniem specjalistycznym, nie tworzy skali ratingowej dłużników, która odzwierciedlałaby kwantyfikację niewykonania zobowiązań przez dłużnika odnoszącą się wyłącznie do tych ekspozycji, jednakże jest zobowiązany stosować do tych ekspozycji co najmniej 4 klasy dłużników wykonujących zobowiązania i co najmniej jedną klasę dłużników, którzy nie wykonują zobowiązań.

Dział 3. Ekspozycje detaliczne

§ 136. Systemy ratingowe uwzględniają zarówno ryzyko dłużnika jak i ryzyko transakcji, oraz obejmują wszystkie istotne charakterystyki ryzyka dłużnika i transakcji.

§ 137. Poziom dywersyfikacji ryzyka jest na tyle duży, że liczba ekspozycji w danej klasie lub puli wystarcza do miarodajnej kwantyfikacji i zatwierdzenia oszacowań charakterystyk straty na poziomie klasy lub puli, przy czym rozdziału ekspozycji i dłużników na poszczególne klasy lub pule dokonuje się tak, by uniknąć nadmiernej koncentracji.

§ 138. Proces przypisywania ekspozycji do klas lub puli zapewnia znaczącą dywersyfikację ryzyka, grupowanie odpowiednio jednorodnych ekspozycji oraz pozwala na dokładne i spójne szacowanie charakterystyk straty na poziomie klasy lub puli. W przypadku nabytych wierzytelności, przy grupowaniu ekspozycji uwzględnia się praktyki stosowane przez sprzedawcę w zakresie gwarantowania emisji oraz zróżnicowanie jego klientów.

§ 139. Klasyfikując ekspozycje do odpowiednich klas lub puli, bank bierze pod uwagę następujące czynniki ryzyka:

- 1) charakterystykę ryzyka dłużnika;

2) charakterystykę ryzyka transakcji, włącznie z rodzajami produktów lub zabezpieczeń, przy czym bank uwzględnia we właściwy sposób przypadki, w których kilka ekspozycji korzysta z tego samego zabezpieczenia;

3) zaległości kredytowe, chyba że bank przedstawi na żądanie Komisji Nadzoru Finansowego uzasadnienie, że zaległości takie nie są istotnym czynnikiem ryzyka.

Tytuł III. Przypisywanie ekspozycji do klas jakości lub puli

Dział 1. Zasady ogólne

§ 140. Bank stosuje definicje, procedury i kryteria służące przypisaniu ekspozycji do odpowiednich klas lub puli w ramach systemu ratingowego, spełniające poniższe wymagania:

1) definicje i kryteria klasy lub puli są wystarczająco szczegółowe, aby bez względu na rodzaj działalności, oddział i lokalizację, umożliwić osobom odpowiedzialnym za przyznawanie ocen ratingowych konsekwentne zaliczanie dłużników lub instrumentów stanowiących podobne ryzyko do tej samej klasy lub puli;

2) dokumentacja procesu nadawania ocen ratingowych umożliwia stronom trzecim zrozumienie zasad przypisywania ekspozycji do danych klas lub puli, odtworzenie procesu przypisywania i dokonanie oceny jego zasadności;

3) kryteria są zgodne z wewnętrznymi standardami kredytowymi obowiązującymi w banku oraz z procedurami postępowania wobec dłużników i ekspozycji zagrożonych.

§ 141. Przypisując dłużników do klas lub puli, bank uwzględnia wszystkie istotne informacje, przy czym:

1) informacje takie powinny być aktualne i umożliwiać bankowi dokonanie prognozy jakości kredytowej danej ekspozycji;

2) im mniej informacji znajduje się w posiadaniu banku, tym ostrożniej przypisuje on ekspozycje do klas lub puli dłużników i instrumentów;

3) jeżeli bank stosuje jako główny czynnik zewnętrzną ocenę ratingową, na podstawie której decyduje o przyznaniu wewnętrznej oceny ratingowej, powinien uwzględnić również inne, istotne informacje.

Dział 2. Ekspozycje wobec przedsiębiorców, instytucji, rządów i banków centralnych

§ 142. Częścią procesu udzielania kredytu jest przypisanie dłużnika do odpowiedniej klasy dłużników.

§ 143. Dla banku, który otrzymał zgodę na stosowanie własnych oszacowań strat z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD) i współczynników konwersji, każda ekspozycja jest w ramach procesu udzielania kredytu, przypisana do odpowiedniej klasy instrumentów.

§ 144. Bank wykorzystujący do przypisywania wag ryzyka ekspozycjom z tytułu kredytowania specjalistycznego metody określone w § 25-29, zalicza każdą taką ekspozycję do odpowiedniej klasy zgodnie z § 135.

§ 145. Każdej osobie prawnej, wobec której bank posiada ekspozycje, nadaje się oddzielny rating, przy czym bank obowiązany jest przedstawić odpowiednie zasady traktowania dłużników indywidualnych oraz grup powiązanych dłużników.

§ 146. Poszczególne ekspozycje wobec jednego dłużnika są zaliczane do tej samej klasy jakości dłużników, bez względu na ewentualne różnice pomiędzy poszczególnymi

transakcjami, przy czym ekspozycje wobec jednego dłużnika można zaliczyć do różnych klas jakości dłużnika w przypadku:

- 1) występowania ryzyka transferowego zależnie od tego, czy ekspozycje są nominowane w walucie krajowej, czy obcej;
- 2) jeżeli poprzez korektę sposobu przypisywania do klasy dłużników można uwzględnić fakt objęcia ekspozycji gwarancjami;
- 3) gdy przepisy dotyczące ochrony konsumentów, tajemnicy bankowej lub inne zabraniają przekazywania danych klientów.

Dział 3. Ekspozycje detaliczne

§ 147. Częścią procesu udzielania kredytu jest przypisanie każdej ekspozycji do odpowiedniej klasy lub puli.

Dział 4. Arbitralne korekty ratingów

§ 148. Do celów przypisywania ekspozycji do klas lub puli, bank określa przypadki, w których przyjęte parametry wejściowe i wyniki procesu przypisywania ratingu mogą być skorygowane w wyniku własnego osądu a także wskazuje pracowników banku odpowiedzialnych za zatwierdzenie takich zmian. Bank przechowuje informacje dotyczące wspomnianych zmian i osób odpowiedzialnych za ich zatwierdzenie. Bank analizuje jakość kredytową ekspozycji, których rating został skorygowany, w tym ocenia jakość kredytową ekspozycji, których rating został skorygowany przez poszczególne osoby, uwzględniając wszystkie osoby mające prawo do korekty ratingów.

Tytuł IV. Integralność procesu przyznawania ratingów

Dział 1. Ekspozycje wobec przedsiębiorców, instytucji, rządów i banków centralnych

§ 149. Przyznawanie ratingów oraz okresowe przeglądy ratingów są prowadzone lub zatwierdzone przez jednostkę lub podmiot niezależny, który nie odnosi bezpośrednich korzyści z decyzji dotyczących udzielenia kredytu.

§ 150. Bank aktualizuje oceny ratingowe co najmniej raz w roku, przy czym:

- 1) w przypadku dłużników o wyższym ryzyku i ekspozycji o skomplikowanej strukturze przeglądy są dokonywane z większą częstotliwością;
- 2) z chwilą uzyskania nowych, istotnych informacji na temat dłużnika lub ekspozycji, bank przeprowadza ponowną ocenę ratingową.

§ 151. Bank powinien stosować skuteczny system pozyskiwania i aktualizacji informacji dotyczących charakterystyk dłużnika, które wpływają na wartości PD, oraz charakterystyk transakcji, które wpływają na wartości LGD i współczynników konwersji.

Dział 2. Ekspozycje detaliczne

§ 152. Bank co najmniej raz w roku aktualizuje oceny ratingowe dłużników i instrumentów lub dokonuje przeglądu charakterystyk strat i zaległości kredytowych w każdej zidentyfikowanej puli ryzyka, w zależności, które z tych działań ma w danym przypadku zastosowanie, oraz co najmniej raz w roku na podstawie reprezentatywnej próbki dokonuje oceny wybranych ekspozycji z każdej puli, aby potwierdzić prawidłowość przypisania ekspozycji do puli ryzyka.

Tytuł V. Stosowanie modeli

§ 153. Bank może dokonywać przypisania ekspozycji do klas jakości dłużników, klas jakości instrumentów lub pul należności na podstawie modeli statystycznych i innych metod automatycznych, jeśli spełnia poniższe warunki:

- 1) bank wykaże, że moc prognostyczna modelu jest wysoka oraz że stosowanie modelu nie wpływa na zniekształcenie poziomu wymogów kapitałowych;
- 2) bank stosuje procedury służące weryfikacji danych wejściowych modelu obejmujące ocenę dokładności, kompletności i poprawności;
- 3) bank wykaże, że dane wykorzystane do budowy modelu są reprezentatywne dla ogółu dłużników lub ekspozycji danego banku;
- 4) model podlega regularnemu procesowi wewnętrznego zatwierdzania, obejmującemu monitorowanie jakości i stabilności wyników modelu, przegląd jego specyfikacji oraz porównywanie wyników modelu z obserwowanym stanem ekspozycji;
- 5) bank uzupełnia model statystyczny o element osądu i nadzoru ludzkiego, w zakresie przeglądu ratingów wygenerowanych przez model oraz zapewnienia prawidłowego stosowania modelu, przy czym:
 - a) procedury przeglądu nadanych ratingów mają na celu znalezienie i ograniczenie błędów wynikających z niedoskonałości modelu,
 - b) osoby nadzorujące działanie modelu biorą pod uwagę wszystkie istotne informacje nieuwzględniane w modelu,
 - c) bank dokumentuje sposób uzupełniania wyników modelu o własny osąd;
- 6) dobór danych wejściowych jest uzasadniony poprzez ich zdolność objaśniania charakterystyk ryzyka;
- 7) model nie jest znacząco statystycznie obciążony.

Tytuł VI. Dokumentacja systemu ratingowego

§ 154.1. Bank przechowuje informacje na temat budowy i szczegółów dotyczących funkcjonowania stosowanych systemów ratingowych.

2. Informacje, o których mowa w ust. 1, obejmują potwierdzenie spełnienia wymogów minimalnych, określonych w niniejszym załączniku, w szczególności zawierają informacje dotyczące różnicowania portfela, kryteriów ratingowych, odpowiedzialności pracowników dokonujących oceny ratingowej dłużników i ekspozycji, częstotliwości przeglądów ocen oraz nadzoru zarządu oraz osób zajmujących stanowiska kierownicze w banku nad procesem przypisywania ratingów.

§ 155. Bank przechowuje informacje dotyczące:

- 1) uzasadnienia wyboru danych kryteriów ratingowych, analizy stanowiącej podstawę dokonanego wyboru oraz wszystkich istotnych zmian w procesie oceny ryzyka;
- 2) organizacji przypisywania ratingów, obejmującą sam proces przyznawania ratingów oraz strukturę kontroli wewnętrznej.

§ 156. Bank przechowuje informacje dotyczące stosowanych wewnętrznie definicji niewykonania zobowiązania i straty oraz spójności tych definicji z definicjami określonymi w niniejszej uchwale.

§ 157. W przypadku stosowania w procesie przypisywania ratingów modeli statystycznych, o których mowa w § 153, bank dokumentuje metodologię wykorzystywanych modeli poprzez:

- 1) szczegółowy opis teorii, założeń lub podstaw matematycznych i empirycznych, na których opiera się przypisywanie oszacowań do klas, dłużników indywidualnych, ekspozycji lub puli, oraz źródło lub źródła danych wykorzystanych do szacowania modelu;
- 2) precyzyjny opis procesu statystycznej oceny modelu, obejmującej testy poza okresem próby oraz poza próbą i stanowiący podstawę wewnętrznego zatwierdzenia modelu;
- 3) wskazanie okoliczności, w których model nie działa skutecznie.

§ 158. Stosowanie modelu opracowanego przez dostawcę zewnętrznego, który zastrzega sobie do niego prawo własności, nie zwalnia z obowiązku prowadzenia dokumentacji ani żadnego innego wymogu dotyczącego systemów ratingowych, przy czym obowiązek spełnienia wymagań w tym względzie spoczywa na banku.

Tytuł VII. Zarządzanie danymi

§ 159. Bank gromadzi i przechowuje dane dotyczące wewnętrznych ocen ratingowych zgodnie z wymogami w zakresie ogłaszania informacji przez banki, określonymi w uchwale nr 385/2008 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 grudnia 2008 r. w sprawie szczegółowych zasad i sposobu ogłaszania przez banki informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących adekwatności kapitałowej oraz zakresu informacji podlegających ogłaszaniu (Dz. Urz. KNF Nr 8, poz. ...).

Dział 1. Ekspozycje wobec przedsiębiorców, instytucji, rządów i banków centralnych

§ 160. Bank gromadzi i przechowuje:

- 1) kompletne historie ocen ratingowych dłużników i uznanych gwarantów;
- 2) daty przyznania ocen ratingowych;
- 3) kluczowe dane i informacje na temat metodologii wykorzystanej przy przypisaniu ratingu;
- 4) dane osób odpowiedzialnych za przyznanie ratingu;
- 5) dane identyfikujące dłużników i ekspozycje, dla których wystąpiło niewykonanie zobowiązania;
- 6) daty i okoliczności wystąpienia niewykonania zobowiązania;
- 7) dane dotyczące wartości PD i zrealizowanych współczynników niewykonania zobowiązań związanych z klasami ratingowymi oraz migracji ratingów;
- 8) bank niestosujący własnych oszacowań wartości LGD i współczynników konwersji gromadzi i przechowuje dane dotyczące porównania zrealizowanych wartości LGD do wartości określonych w § 88 i 89 oraz porównania zrealizowanych współczynników konwersji do wartości określonych w § 117-118.

§ 161. Bank stosujący własne oszacowania wartości LGD i współczynników konwersji gromadzi i przechowuje:

- 1) kompletne dane historyczne związane z ocenami ratingowymi instrumentów oraz historię oszacowań strat z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD) i współczynników konwersji związanych z poszczególnymi skalami ocen ratingowych;
- 2) daty przyznania ratingów i sporządzenia oszacowań parametrów;
- 3) kluczowe dane i informacje na temat metodologii wykorzystanej przy przypisywaniu ratingów instrumentów oraz szacowaniu LGD i współczynników konwersji;

- 4) dane osób odpowiedzialnych za przyznanie ratingu instrumentom oraz osób odpowiedzialnych za szacowanie LGD i współczynników konwersji;
- 5) oszacowane i zrealizowane wartości LGD i współczynników konwersji związane z poszczególnymi ekspozycjami, dla których wystąpiło niewykonanie zobowiązania;
- 6) dane dotyczące wartości LGD ekspozycji przed i po ocenie skutków gwarancji lub kredytowego instrumentu pochodnego w przypadku tych banków, które uwzględniają skutki ograniczenia ryzyka kredytowego przez gwarancje lub kredytowe instrumenty pochodne przy szacowaniu LGD;
- 7) dane dotyczące składników straty dla każdej ekspozycji, dla której wystąpiło niewykonanie zobowiązania.

Dział 2. Ekspozycje detaliczne

§ 162. Bank gromadzi i przechowuje:

- 1) dane wykorzystywane w procesie przyporządkowywania ekspozycji do poszczególnych klas i pul;
- 2) szacunki wartości PD, LGD i współczynników konwersji związane z poszczególnymi klasami lub pulami ekspozycji;
- 3) dane identyfikujące dłużników i ekspozycje, dla których wystąpiło niewykonanie zobowiązania;
- 4) w przypadku ekspozycji, dla których wystąpiło niewykonanie zobowiązania, dane dotyczące klas lub pul, do których dane ekspozycje były przypisane w roku poprzedzającym niewykonanie zobowiązania oraz zrealizowane wartości LGD i współczynników konwersji;
- 5) dane dotyczące stóp strat dla ekspozycji zaliczonych do klasy odnawialnych ekspozycji detalicznych (QRRE).

Tytuł VIII. Testy warunków skrajnych stosowane w ocenie adekwatności kapitałowej

§ 163. Przy ocenie adekwatności kapitałowej bank wykorzystuje testy warunków skrajnych, uwzględniające zdarzenia lub zmiany warunków ekonomicznych, które mogą nastąpić w przyszłości, wywierając niekorzystny wpływ na ryzyko kredytowe ekspozycji banku oraz ocenę odporności banku na takie zmiany lub zdarzenia.

§ 164. Bank przeprowadza przynajmniej raz na kwartał testy warunków skrajnych w zakresie ryzyka kredytowego w celu oceny wpływu określonych warunków na wymogi kapitałowe w zakresie ryzyka kredytowego.

§ 165. Dokonany przez bank wybór testu może być weryfikowany podczas czynności nadzorczych.

§ 166. Stosowany test powinien być uzasadniony i ostrożny, uwzględniający co najmniej scenariusz łagodnej recesji.

§ 167. Bank w ramach symulacji warunków skrajnych ocenia migrację ratingów.

§ 168. Testy warunków skrajnych powinny obejmować portfele zawierające zdecydowaną większość ekspozycji banku.

§ 169. Bank stosujący zasady określone w § 21, w ramach testów warunków skrajnych dokonuje oceny wpływu pogorszenia się wiarygodności kredytowej dostawców ochrony

kredytowej, a w szczególności skutki, jakie wiążą się z niespełnieniem przez nich kryteriów uznawania.

KWANTYFIKACJA RYZYKA

Tytuł I. Zasady ogólne

Dział 1. Niewykonanie zobowiązania

§ 170. Zasady określania parametrów ryzyka związanego z poszczególnymi klasami lub pulami ratingowymi zostały określone w § 171-189.

Dział 2. Definicja niewykonania zobowiązania

§ 171. Przyjmuje się, że niewykonanie zobowiązania ma miejsce w odniesieniu do danego dłużnika, jeżeli wystąpiło co najmniej jedno z dwóch następujących zdarzeń:

- 1) bank uznaje, że dłużnik prawdopodobnie nie wywiąże się w pełni ze swoich zobowiązań kredytowych wobec banku, podmiotu dominującego wobec banku lub podmiotu zależnego banku bez konieczności podejmowania przez bank działań, takich jak realizacja zabezpieczenia, o ile takowe istnieje;
- 2) którakolwiek z ekspozycji o charakterze zobowiązania kredytowego dłużnika, wobec banku, podmiotu dominującego wobec banku lub podmiotu zależnego banku jest przeterminowana o ponad 90 dni, z zastrzeżeniem § 176.

§ 172. W przypadku linii kredytowej, za początek okresu przeterminowania uznaje się:

- 1) datę przekroczenia wyznaczonego limitu;
- 2) datę wyznaczenia nowego limitu niższego niż wykorzystana kwota kredytu;
- 3) datę wykorzystania kwoty kredytu bez zgody banku;

przy czym kwotę przekroczenia określa się stosując odpowiednio § 176.

§ 173. Wyznaczony limit oznacza limit, o którym powiadomiono dłużnika.

§ 174. W przypadku kart kredytowych ekspozycję uważa się za przeterminowaną z upływem terminu wymagalności płatności minimalnej.

§ 175. W przypadku ekspozycji detalicznych bank może stosować definicję niewykonania zobowiązania na poziomie instrumentu.

§ 176.1. Ekspozycję uznaje się za przeterminowaną, jeśli w przypadku ekspozycji detalicznych, kwota przeterminowana przekracza 500 złotych, a w przypadku pozostałych ekspozycji, kwota przeterminowana przekracza 3000 złotych.

2. Bank może ustalić niższe progi, od których uznaje ekspozycję za przeterminowaną, o ile jest w stanie udowodnić, że nie wpływa to na jakość oszacowań parametrów ryzyka.

§ 177. Następujące elementy stanowią przesłanki stwierdzenia niewykonania zobowiązania, o którym mowa w § 171 pkt 1:

- 1) bank zaprzestał naliczania od ekspozycji kredytowej odsetek do rachunku zysków i strat;
- 2) dokonanie odpisu z tytułu utraty wartości lub utworzenia rezerwy celowej na skutek wyraźnego pogorszenia wiarygodności kredytowej po powstaniu zobowiązania wobec banku;

- 3) zbycie przez bank ekspozycji ze znaczną stratą ekonomiczną związaną ze zmianą jej wiarygodności kredytowej;
- 4) zezwolenie przez bank na wymuszoną restrukturyzację zobowiązania kredytowego, o ile może to skutkować zmniejszeniem zobowiązań finansowych poprzez umorzenie istotnej części zobowiązania lub odroczenie spłaty kwoty głównej, odsetek lub - jeżeli dotyczy - prowizji;
- 5) złożenie przez bank wniosku o postawienie dłużnika w stan upadłości lub podobnego wniosku w odniesieniu do zobowiązań kredytowych dłużnika wobec banku, podmiotu dominującego wobec banku lub podmiotu zależnego banku;
- 6) postawienie dłużnika w stan upadłości lub uzyskanie przez niego podobnej ochrony prawnej, powodującej uniknięcie lub opóźnienie spłaty zobowiązań kredytowych wobec banku, podmiotu dominującego wobec banku lub podmiotu zależnego banku;
- 7) w przypadku ekspozycji kapitałowych, dla których wymóg kapitałowy obliczany jest zgodnie z metodą opartą na PD/LGD, zezwolenie przez bank na wymuszoną restrukturyzację ekspozycji kapitałowej.

§ 178. Bank stosujący dane zewnętrzne, które są niespójne z definicją niewykonania zobowiązania określoną w § 171, zobowiązany jest wykazać, że dokonano odpowiednich korekt w celu osiągnięcia jak największej spójności ze wspomnianą definicją.

§ 179. Jeżeli bank uzna, że do danej ekspozycji przestała mieć zastosowanie definicja niewykonania zobowiązania, bank przypisuje dłużnikowi lub instrumentowi rating jak ekspozycjom, dla których nie wystąpiło niewykonanie zobowiązania.

Dział 3. Wymogi ogólne dotyczące oszacowań

§ 180.1. Dla własnych oszacowań dotyczących parametrów ryzyka PD, LGD, współczynnika konwersji i EL, bank wykorzystuje wszystkie przydatne do tego dane, informacje i metody.

2. Oszacowania dokonywane są na podstawie danych historycznych, jak i empirycznych, a nie wyłącznie osądu własnego.

3. Oszacowania oparte są na istotnych czynnikach kształtujących poszczególne parametry ryzyka, przy czym im mniej danych posiada bank, tym ostrożniejsze powinny być oszacowania.

§ 181. Bank powinien być w stanie przedstawić zestawienia poniesionych strat, wyrażonych w postaci zrealizowanej częstotliwości niewykonania zobowiązań, zrealizowanego LGD i zrealizowanego współczynnika konwersji lub, w przypadku stosowania oszacowań EL, zrealizowanej straty, w rozbiciu na główne czynniki kształtujące poszczególne parametry ryzyka.

§ 182. Bank uwzględnia wszelkie zmiany dotyczące zasad udzielania kredytów lub prowadzenia postępowania windykacyjnego w okresie obserwacji, o którym mowa w § 197, 203, 214, 218, 225, 227, przy czym:

- 1) w oszacowaniach bank na bieżąco uwzględnia wpływ zmian technologicznych oraz nowe dane i informacje;
- 2) bank dokonuje przeglądu oszacowań wraz z pojawieniem się nowych informacji, nie rzadziej jednak niż raz do roku.

§ 183.1. Populacja ekspozycji objętych danymi stanowiącymi podstawę oszacowań, standardy kredytowania stosowane w okresie obserwacji i inne istotne czynniki powinny być porównywalne do ekspozycji, procedur i standardów banku.

2. Bank powinien być w stanie wykazać, że warunki ekonomiczne lub rynkowe, na których opierają się dane stanowiące podstawę oszacowań, odpowiadają warunkom obecnym lub warunkom w przewidywalnej przyszłości.

3. Liczba ekspozycji w próbie stanowiącej podstawę oszacowań oraz okres próby na potrzeby kwantyfikacji powinny być dobrane tak, by gwarantować dokładność i pewność oszacowań.

§ 184. Do nabytych wierzytelności, w oszacowaniach uwzględnia się wszystkie dostępne bankowi istotne informacje dotyczące jakości wierzytelności bazowych, łącznie z danymi dotyczącymi podobnych pakietów wierzytelności pochodzącymi od sprzedawcy, nabywającego banku lub ze źródła zewnętrznego, przy czym wszystkie dane uzyskane od sprzedawcy poddawane są przez bank nabywający weryfikacji.

§ 185. Bank uwzględnia w ostrożny sposób w swoich oszacowaniach przewidywany zakres błędów oszacowań, przy czym jeżeli stosowane metody i dane są niezadowalające i przewidywany zakres błędów podlega zwiększeniu, bank powinien dokonywać oszacowań z większą dozą ostrożności.

§ 186. Jeżeli szacunki stosowane przez bank do obliczania kwot ekspozycji ważonych ryzykiem są różne od tych, które wykorzystuje do celów wewnętrznych, bank zobowiązany jest dokumentować różnice oraz w razie konieczności uzasadnić ich istnienie.

§ 187. Jeżeli we wniosku, o którym mowa w § 8 ust. 2 uchwały, bank wykaże, że dane zebrane przed wejściem uchwały w życie zostały odpowiednio skorygowane w celu osiągnięcia jak największej zbieżności z definicjami niewykonania zobowiązania i straty, zgoda Komisji Nadzoru Finansowego, o której mowa w § 8 ust. 2 uchwały może zostać wydana z uwzględnieniem elastyczności w stosowaniu norm wymaganych dla danych.

§ 188. Jeżeli bank wykorzystuje dane zbiorcze pochodzące z innych banków, zobowiązany jest wykazać, że:

- 1) systemy i kryteria ratingowe innych banków są podobne do jego własnych;
- 2) rozpatrywany zbiór banków jest reprezentatywny względem portfela, którego dotyczą dane zbiorcze;
- 3) dane zbiorcze są konsekwentnie stosowane przez bank w oszacowaniach.

§ 189. Wykorzystywanie przez bank danych zbiorczych pochodzących z innych banków, nie zwalnia banku z odpowiedzialności za integralność systemów ratingowych, posiadania wystarczającej znajomości stosowanych wewnętrznie systemów ratingowych oraz skutecznego monitorowania i kontroli procesu przyznawania ocen ratingowych.

Tytuł II. Wymogi dotyczące szacowania wartości PD

Dział 1. Ekspozycje wobec przedsiębiorców, instytucji, rządów i banków centralnych

§ 190. Bank dokonuje oszacowań wartości PD według klas jakości dłużników na podstawie średnich długoterminowych jednorocznych współczynników niewykonania zobowiązań.

§ 191. W przypadku nabytych wierzytelności przedsiębiorców, bank może dokonywać oszacowań wartości EL według klas jakości dłużników na podstawie średnich długoterminowych jednorocznych odnotowanych współczynników niewykonania zobowiązań.

§ 192. Jeżeli bank szacuje średnie długoterminowe wartości PD i LGD dla nabytych wierzytelności przedsiębiorców, wykorzystując oszacowania wartości EL oraz odpowiednio oszacowania PD lub LGD, wymagane jest aby proces szacowania całkowitych strat spełniał

ogólne wymogi minimalne odnośnie szacowania wartości PD i LGD określone w niniejszym załączniku, a wynik był zgodny z pojęciem LGD, o którym mowa w § 205.

§ 193. Stosowanie technik szacowania PD należy wspierać analizą mającą na celu łączenie wyników stosowania różnych technik i dokonywania korekt ze względu na ograniczenia technik i posiadanych informacji.

§ 194. Jeżeli bank wykorzystuje dane wewnętrzne dotyczące zdarzeń niewykonania zobowiązań do szacowania wartości PD, w oszacowaniach należy uwzględniać zasady polityki kredytowej i zmiany w zakresie stosowanych systemów ratingowych oraz zwiększać przewidywany zakres błędów oszacowań w celu uwzględnienia zmian zasad polityki kredytowej i wszelkich różnic pomiędzy systemem ratingowym, który posłużył do wygenerowania danych a obecnym systemem ratingowym.

§ 195. Jeżeli bank przyporządkowuje swoje wewnętrzne klasy jakości do skali stosowanej przez zewnętrzną instytucję oceny wiarygodności kredytowej, a następnie przypisuje stosowanej przez siebie klasie współczynnik niewykonania zobowiązań odpowiadający klasie dłużników zewnętrznej instytucji oceny wiarygodności kredytowej, to przyporządkowanie takie opiera się na porównaniu wewnętrznych kryteriów ratingowych do kryteriów stosowanych przez zewnętrzną instytucję oceny wiarygodności kredytowej oraz na porównaniu wewnętrznych ratingów i zewnętrznych ocen wiarygodności kredytowej wspólnych dłużników, przy czym:

- 1) bank unika i eliminuje błędy i niespójności w procesie przyporządkowywania lub w wykorzystywanych danych;
- 2) kryteria zewnętrznej instytucji oceny wiarygodności kredytowej, na których opierają się dane wykorzystywane do kwantyfikacji są ukierunkowane jedynie na ryzyko niewykonania zobowiązań i nie uwzględniają charakterystyki transakcji;
- 3) bank w swojej analizie porównuje stosowane definicje niewykonania zobowiązań zgodnie z wymogami określonymi w § 171-179;
- 4) bank przechowuje informacje opisujące podstawy przyporządkowania.

§ 196. Jeżeli bank stosuje statystyczne modele prognozowania prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania spełniające wymagania, o których mowa w § 153, może szacować wartość PD w danej klasie jako prostą średnią arytmetyczną oszacowań prawdopodobieństw niewykonania zobowiązania dla poszczególnych dłużników.

§ 197.1. Bez względu na to, czy dla oszacowań wartości PD bank stosuje źródła danych zewnętrznych, wewnętrznych czy zbiorczych, bądź ich kombinację, długość wykorzystywanego okresu obserwacji wynosi co najmniej pięć lat dla co najmniej jednego źródła, przy czym, jeżeli dla któregoś ze źródeł okres obserwacji jest dłuższy, a dane są istotne, należy wykorzystać ten dłuższy okres.

2. Zasada, o której mowa w ust. 1 ma zastosowanie również do metody opartej na PD/LGD dla ekspozycji kapitałowych.

Dział 2. Ekspozycje detaliczne

§ 198. Bank dokonuje oszacowań wartości PD według klasy jakości dłużników lub według puli na podstawie średnich długoterminowych jednorocznych współczynników niewykonania zobowiązania.

§ 199. Niezależnie od przepisów § 198, oszacowania wartości PD można również wyznaczyć na podstawie poniesionych strat i odpowiadających im oszacowań wartości LGD.

§ 200. Głównie źródło informacji dla banku podczas oceny charakterystyki strat stanowią dane wewnętrzne dotyczące przypisywania ekspozycji do poszczególnych klas lub puli, a dane zewnętrzne (w tym dane zbiorcze) lub zewnętrzne modele statystyczne mogą być stosowane do kwantyfikacji pod warunkiem, że bank wykaże istotny związek pomiędzy:

- 1) procesem zaliczania ekspozycji do klas lub puli stosowanym przez bank i procesem stosowanym przez zewnętrzne źródło danych;
- 2) wewnętrznym profilem ryzyka banku i strukturą danych zewnętrznych.

§ 201. W przypadku nabytych wierzytelności detalicznych bank może stosować zewnętrzne i wewnętrzne dane źródłowe oraz wszystkie istotne źródła danych jako podstawę porównania.

§ 202. Bank może obliczać średnią długoterminową oszacowań PD i LGD dla ekspozycji detalicznych na podstawie oszacowania całkowitych strat oraz odpowiednich oszacowań PD lub LGD, jeśli podczas szacowania całkowitych strat spełnione są ogólne normy szacowania PD i LGD określone w niniejszym załączniku, a wynik jest zgodny z pojęciem LGD, o którym mowa w § 205.

§ 203.1. Bez względu na to, czy do oceny charakterystyki strat bank stosuje źródła danych zewnętrznych, wewnętrznych czy zbiorczych, bądź ich kombinację, długość okresu obserwacji wynosi co najmniej pięć lat dla co najmniej jednego źródła.

2. Jeżeli dla któregoś źródła okres obserwacji jest dłuższy, a dane są istotne, wówczas bank wykorzystuje ten dłuższy okres.

3. Bank nie musi przywiązywać równej wagi do wszystkich danych historycznych, o ile może przedstawić uzasadnienie, że dane z ostatnich okresów stanowią lepszą podstawę dla przewidywań stóp strat.

§ 204. Bank zobowiązany jest do identyfikowania i analizowania spodziewanych zmian parametrów ryzyka podczas trwania ekspozycji.

Tytuł III. Wymogi dotyczące oszacowań własnych wartości strat z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD)

Dział 1. Zasady ogólne

§ 205. Bank dokonuje oszacowań wartości LGD według klasy lub puli instrumentów na podstawie średniej zrealizowanej wartości LGD według klasy lub puli instrumentów, uwzględniając wszystkie przypadki niewykonania zobowiązań odnotowane w źródłach danych (średnia ważona niewykonaniem zobowiązań).

§ 206.1. Bank stosuje oszacowania strat z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD) odpowiadające recesji gospodarczej, o ile są one bardziej konserwatywne niż średnia długoterminowa.

2. Bank dopasowuje swoje oszacowania parametrów ryzyka dla poszczególnych klas i pul, tak by ograniczyć wpływ spadku koniunktury gospodarczej na wymóg kapitałowy, w celu zapewnienia przez system ratingowy generowania stałych oszacowań LGD według klas i pul.

§ 207. Bank uwzględnia stopień zależności pomiędzy ryzykiem dłużnika a ryzykiem zabezpieczenia lub dostawcy zabezpieczenia. Przypadki, w których występuje znacząca zależność są uwzględniane w ostrożny sposób.

§ 208. W ocenie wartości LGD, bank uwzględnia w ostrożny sposób niedopasowanie walutowe pomiędzy zobowiązaniem bazowym a zabezpieczeniem.

§ 209. Jeżeli w oszacowaniach strat z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD) uwzględnia się istnienie zabezpieczenia, oszacowania te oprócz szacunkowej wartości rynkowej zabezpieczenia, uwzględniają także skutki ewentualnej niezdolności banku do szybkiego objęcia kontroli nad zabezpieczeniem i jego upłynnienia.

§ 210. Jeżeli oszacowania strat z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD) uwzględniają zabezpieczenia, bank obowiązany jest do ustanowienia wewnętrznych kryteriów dotyczących zarządzania zabezpieczeniami, pewności prawnej i zarządzania ryzykiem, w przeważającej części zgodnych z tymi, które określono w § 30 - 43 załącznika nr 17 do uchwały.

§ 211. W takim zakresie, w jakim bank uznaje zabezpieczenie przy obliczaniu wartości ekspozycji w odniesieniu do ryzyka kredytowego kontrahenta zgodnie z § 12 - 73 załącznika nr 16 do uchwały, w oszacowaniach strat z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD) nie bierze pod uwagę kwot, jakie spodziewa się odzyskać z zabezpieczenia.

§ 212. Dla ekspozycji, dla której wystąpiło niewykonanie zobowiązania, LGD równa się sumie najlepszego oszacowania oczekiwanej straty (EL_{BE}) na danej ekspozycji oraz potencjalnej, dodatkowej stracie w okresie odzyskiwania należności. EL_{BE} uwzględnia bieżące warunki ekonomiczne oraz status ekspozycji.

§ 213. W zakresie, w jakim należne, niezapłacone opłaty z tytułu opóźnień w spłacie zostały uwzględnione w przychodach w rachunku zysków i strat banku, dodaje się je do kwoty ekspozycji i strat.

Dział 2. Ekspozycje wobec przedsiębiorców, instytucji, rządów i banków centralnych

§ 214. W przypadku ekspozycji wobec przedsiębiorców, instytucji, rządów i banków centralnych, oszacowania wartości LGD opierają się na danych z okresu co najmniej pięciu lat, przedłużanego o rok z upływem każdego roku po wdrożeniu przez bank metody wewnętrznych ratingów, do osiągnięcia okresu minimum siedmiu lat, dla co najmniej jednego źródła danych, przy czym jeżeli dla któregoś ze źródeł okres obserwacji jest dłuższy, a dane te są istotne, bank wykorzystuje ten dłuższy okres obserwacji.

Dział 3. Ekspozycje detaliczne

§ 215. W przypadku ekspozycji detalicznych, oszacowania strat z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD) można dokonać na podstawie poniesionych strat i odpowiednich oszacowań PD.

§ 216. W przypadku ekspozycji detalicznych, bank może uwzględniać kwoty do wykorzystania w przyszłości w szacunkach współczynników konwersji albo LGD.

§ 217. W przypadku nabytych wierzytelności detalicznych bank może stosować zarówno zewnętrzne, jak i wewnętrzne dane źródłowe do oszacowań strat z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD).

§ 218. Oszacowania wartości strat z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD) opierają się na danych z okresu co najmniej pięciu lat. Niezależnie od przepisów § 205, bank nie musi przywiązywać równej wagi do wszystkich danych historycznych, o ile może przedstawić uzasadnienie, że dane z ostatnich okresów stanowią lepszą podstawę przewidywań stóp strat.

Tytuł IV. Wymogi dotyczące oszacowań własnych współczynnika konwersji

Dział 1. Zasady ogólne

§ 219. Bank dokonuje oszacowań współczynników konwersji według klasy lub puli instrumentów na podstawie średniej oczekiwanych współczynników konwersji według klasy lub puli instrumentów, uwzględniając, z zastrzeżeniem § 227, wszystkie przypadki

niewykonania zobowiązań występujące w źródłach danych (średnia ważona niewykonaniem zobowiązań).

§ 220. Bank stosuje oszacowania współczynnika konwersji odpowiadające recesji gospodarczej, jeśli są one bardziej konserwatywne niż wynikające ze średniej długoterminowej. Ponieważ system ratingowy ma zapewnić generowanie stałych oszacowań współczynników konwersji według klas i pul, bank dopasowuje swoje oszacowania parametrów ryzyka dla poszczególnych klas i pul, tak by ograniczyć wpływ spadku koniunktury gospodarczej na kapitał.

§ 221. Współczynniki konwersji szacowane przez bank uwzględniają, z zastrzeżeniem § 216 i 226, możliwość wykorzystania przez dłużnika dodatkowych kwot do chwili zaistnienia zdarzenia niewykonania zobowiązania oraz w okresie późniejszym. Przy szacowaniu współczynnika konwersji należy w sposób ostrożny uwzględnić możliwość silniejszej, dodatniej korelacji pomiędzy częstotliwością niewykonania zobowiązań a wielkością współczynnika konwersji.

§ 222. Szacując współczynniki konwersji, bank uwzględnia swoje szczegółowe zasady i strategię przyjęte w zakresie monitorowania rachunków i płatności. Bank uwzględnia również swoją zdolność i gotowość do przeciwdziałania wykorzystywaniu kolejnych kwot kredytu w sytuacji wystąpienia przesłanek zagrożenia dla wykonania zobowiązania, w szczególności przy naruszeniu warunków umowy lub niewykonaniu zobowiązania z przyczyn technicznych.

§ 223. Bank stosuje odpowiednie systemy i procedury do monitorowania kwot przyznanych w ramach produktu, kwot wykorzystanych w odniesieniu do przyznanych linii kredytowych oraz zmian w kwotach zadłużenia według dłużnika i według klasy, przy czym bank powinien móc monitorować kwoty zadłużenia na bazie bieżącej.

§ 224. Jeżeli współczynniki konwersji stosowane przez bank do obliczania kwot ekspozycji ważonych ryzykiem są różne od tych, które bank wykorzystuje do celów wewnętrznych, obowiązany jest dokumentować różnice i przedstawić uzasadnienie stosowania różnych parametrów.

Dział 2. Ekspozycje wobec przedsiębiorców, instytucji, rządów i banków centralnych

§ 225. Oszacowania współczynnika konwersji opierają się na danych z okresu co najmniej pięciu lat, przedłużanego o rok każdego roku po wdrożeniu metody wewnętrznych ratingów przez bank, do osiągnięcia okresu minimum siedmiu lat, z co najmniej jednego źródła danych, przy czym jeżeli dla któregoś ze źródeł okres obserwacji jest dłuższy, a dane te są istotne, wówczas bank stosuje ten dłuższy okres.

Dział 3. Ekspozycje detaliczne

§ 226. W przypadku ekspozycji detalicznych, bank może uwzględniać kwoty do wykorzystania w przyszłości za pomocą współczynników konwersji albo LGD.

§ 227. Oszacowania współczynników konwersji opierają się na danych z okresu co najmniej pięciu lat, przy czym bank nie musi przywiązywać równej wagi do wszystkich danych historycznych, o ile może przedstawić uzasadnienie, że dane z ostatnich okresów stanowią lepszą podstawę przewidywań wykorzystania przyznanych limitów.

Tytuł V. Wymogi minimalne dotyczące oceny wpływu gwarancji i kredytowych instrumentów pochodnych

Dział 1. Ekspozycje wobec przedsiębiorców, instytucji, rządów i banków centralnych, gdzie stosuje się własne oszacowania wartości LGD oraz ekspozycje detaliczne

§ 228. Kryteria określone w § 229-236 nie stosują się do gwarancji udzielanych przez instytucje, rządy i banki centralne, jeżeli na podstawie zgody Komisji Nadzoru Finansowego, o której mowa w § 8 ust. 2 uchwały, bank stosuje metodę standardową obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego do ekspozycji wobec tych podmiotów. W tym przypadku stosuje się zasady określone w § 5 załącznika nr 4 do uchwały oraz § 2 - 8 załącznika nr 17 do uchwały.

§ 229. W przypadku gwarancji dla ekspozycji detalicznych, kryteria określone w § 228 mają zastosowanie w zakresie przypisywania ekspozycji do klas lub pul oraz do szacowania wartości PD.

Dział 2. Uznani gwaranci i gwarancje

§ 230. Bank określa jednoznaczne kryteria w zakresie rodzajów gwarantów uznawanych przez siebie do celów obliczania kwot ekspozycji ważonych ryzykiem.

§ 231. Do uznanych gwarantów stosuje się te same zasady, co do dłużników, zgodnie z przepisami § 140-153.

§ 232.1. Gwarancja udzielona przez podmiot, o którym mowa w § 230, powinna spełniać poniższe warunki:

- 1) umowa gwarancji zawarta została w formie pisemnej;
- 2) gwarancja jest nieodwołalna ze strony gwaranta, obowiązuje do chwili całkowitego uregulowania zobowiązania (w zakresie kwoty i terminu objętych gwarancją) i jest egzekwowalna na mocy obowiązującego prawa wobec gwaranta w obrębie jurysdykcji, gdzie posiada on aktywa podlegające egzekucji;
- 3) bank potrafi uzasadnić, że kryteria przypisywania ratingów odpowiednio uwzględniają potencjalne zmniejszenie efektów ograniczenia ryzyka kredytowego.

2. Bank może uwzględnić gwarancję spełniającą warunki, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 3, której warunki przewidują zwolnienie gwaranta z jego zobowiązań (gwarancja warunkowa), o ile uzyska zgodę Komisji Nadzoru Finansowego na uwzględnienie tej gwarancji.

Dział 3. Kryteria korekty

§ 233. Bank określa jednoznaczne kryteria w zakresie korygowania klas, pul lub oszacowań wartości LGD, spełniające wymogi minimalne, o których mowa w § 140-153, a w przypadku detalicznych i uznanych nabytych wierzytelności, jednoznaczne zasady przyporządkowania ekspozycji do poszczególnych klas i pul, uwzględniające wpływ gwarancji na obliczanie kwot ekspozycji ważonych ryzykiem.

§ 234. Kryteria, o których mowa w § 233, uwzględniają zdolność i gotowość gwaranta do wywiązania się z gwarancji, prawdopodobny termin płatności ze strony gwaranta, stopień skorelowania zdolności gwaranta do wywiązania się z gwarancji ze zdolnością dłużnika do spłaty oraz wielkość niepokrytego gwarancją ryzyka rezydualnego dłużnika.

Dział 4. Kredytowe instrumenty pochodne

§ 235.1. Wymogi minimalne dla gwarancji określone w niniejszym załączniku stosują się do prostych jednoimiennych (*single-name*) kredytowych instrumentów pochodnych.

2. W przypadku niedopasowania pomiędzy zobowiązaniem bazowym a zobowiązaniem referencyjnym kredytowego instrumentu pochodnego lub zobowiązaniem stosowanym przy stwierdzeniu wystąpienia zdarzenia kredytowego, stosuje się przepisy § 42 ust. 2 załącznika nr 17 do uchwały, a w przypadku ekspozycji detalicznych i uznanych wierzytelności nabytych

przez bank, przepisy § 42 ust. 2 załącznika nr 17 do uchwały stosuje się odpowiednio do procesu przyporządkowywania ekspozycji do poszczególnych klas i pul.

§ 236. Kryteria korekty LGD lub przypisywania do klas lub pul uwzględniają strukturę wypłat kredytowego instrumentu pochodnego i oceniają jego wpływ na poziom i termin spłat zobowiązań. Bank przeprowadza analizę innych form występującego ryzyka rezydualnego.

Tytuł VI. Wymogi minimalne dotyczące nabytych wierzytelności

Dział 1. Pewność prawna

§ 237. Struktura nabytej wierzytelności powinna gwarantować, że we wszelkich przewidywalnych okolicznościach bank zachowa prawo własności i kontrolę nad wszystkimi przepływami środków pieniężnych z tytułu wierzytelności, przy czym:

- 1) jeżeli dłużnik przekazuje środki bezpośrednio sprzedawcy lub jednostce obsługującej, bank regularnie kontroluje, czy płatności są przekazywane w całości i w terminie zastrzeżonym w umowie;
- 2) jednostka obsługująca oznacza podmiot zarządzający na bieżąco pakietem nabytych wierzytelności lub bazowymi ekspozycjami kredytowymi;
- 3) bank stosuje procedury gwarantujące, że prawo własności do wierzytelności i środków pieniężnych jest chronione przed skutkami opóźnień wywołanych postępowaniem upadłościowym lub działaniami prawnymi mogącymi znacząco opóźnić możliwość upłynięcia lub przeniesienia wierzytelności przez kredytodawcę lub przejęcia przez niego kontroli nad środkami pieniężnymi.

Dział 2. Skuteczność systemów monitorowania

§ 238. Bank monitoruje zarówno jakość nabytych wierzytelności, jak i kondycję finansową sprzedawcy i jednostki obsługującej, w szczególności:

- 1) ocenia korelację pomiędzy jakością nabytych wierzytelności i kondycją finansową sprzedawcy i jednostki obsługującej oraz ustala wewnętrzne zasady i procedury stanowiące odpowiednie zabezpieczenie przed ewentualną współzależnością, łącznie z przypisaniem wewnętrznego ratingu każdemu ze sprzedawców i jednostek obsługujących;
- 2) tworzy zasady i procedury kwalifikujące sprzedawców i jednostki obsługujące uwzględniając:
 - a) okresowe analizy dotyczące sprzedawców, jak i jednostek obsługujących, prowadzone przez bank lub podmiot zewnętrzny, w celu skontrolowania dokładności sporządzanych przez nich sprawozdań, wykrycia ewentualnych oszustw lub niedoskonałości w ich działaniach oraz zweryfikowania jakości polityki kredytowej sprzedającego oraz zasad i procedur ściągania wierzytelności przez jednostkę obsługującą,
 - b) wymóg dokumentowania wyników analiz;
- 3) ocenia charakterystykę nabytych pakietów wierzytelności, w tym nadmierne przedpłaty, historię zaległości finansowych sprzedawcy, długi zagrożone i odpisy na poczet takich długów, warunki płatności oraz ewentualnie konta korygujące;
- 4) wykorzystuje skuteczne zasady i procedury zbiorczego monitorowania koncentracji wierzytelności względem pojedynczych dłużników zarówno w ramach poszczególnych nabytych pul wierzytelności, jak i na poziomie wszystkich nabytych wierzytelności;

5) monitoruje terminowość otrzymywania od jednostki obsługującej szczegółowych sprawozdań dotyczących przeterminowania i rozmycia wierzytelności, które pozwalają bankowi na:

- a) zapewnienie zgodności z przyjętymi przez bank kryteriami uznawania i wytycznymi w zakresie przedpłat dotyczącymi nabytych wierzytelności,
- b) zapewnienie skutecznego środka monitorowania i potwierdzania warunków sprzedaży i stopnia rozmycia wierzytelności.

Dział 3. Skuteczność systemów wczesnego ostrzegania

§ 239. Bank powinien wykorzystywać systemy i procedury umożliwiające wczesne wykrycie pogorszenia się kondycji finansowej sprzedawcy wierzytelności i jakości nabytych wierzytelności oraz szybką reakcję na pojawiające się problemy, w szczególności:

- 1) zasady, procedury i systemy informatyczne służące monitorowaniu przypadków naruszenia warunków umowy;
- 2) zasady i procedury wszczynania działań prawnych i postępowania z nabytymi trudnymi wierzytelnościami.

Dział 4. Skuteczność systemów kontroli zabezpieczeń, dostępności kredytów i środków pieniężnych

§ 240. Bank powinien posiadać zasady i procedury kontroli nabytych wierzytelności, kredytów i środków pieniężnych, określające w szczególności istotne elementy programu zakupu wierzytelności, w tym stawki przedpłat, uznane zabezpieczenia, niezbędną dokumentację, limity koncentracji oraz sposoby traktowania wpływów gotówkowych, przy czym należy:

- 1) uwzględnić wszystkie istotne czynniki, takie jak kondycja finansowa sprzedawcy i jednostki obsługującej, koncentracja ryzyka i tendencje w zakresie jakości nabytych wierzytelności i bazy klientów sprzedawcy;
- 2) zapewnić, że odpowiednie środki będą uruchamiane wyłącznie pod warunkiem przedstawienia określonych zabezpieczeń i dokumentacji.

Dział 5. Zgodność z wewnętrznymi zasadami i procedurami

§ 241. Bank powinien wykorzystywać procedury służące ocenie zgodności ze wszystkimi wewnętrznymi zasadami i procedurami, obejmujące:

- 1) regularne kontrole wszystkich istotnych faz programu nabycia wierzytelności;
- 2) sprawdzenie, czy istnieje rozdział obowiązków pomiędzy oceną sprzedawcy i jednostki obsługującej a oceną dłużnika oraz oceną sprzedawcy i jednostki obsługującej a kontrolą sprzedawcy i jednostki obsługującej;
- 3) ocenę operacji jednostki rozliczeniowej ze szczególnym uwzględnieniem kwalifikacji, doświadczenia, liczby zaangażowanego personelu i zautomatyzowanych systemów wspomagających.

PROCES ZATWIERDZANIA OSZACOWAŃ WEWNĘTRZNYCH

§ 242. Bank powinien posiadać skuteczny system zatwierdzania dokładności i spójności systemów i procesów ratingowych oraz oszacowań wszystkich istotnych parametrów ryzyka (proces zatwierdzania oszacowań wewnętrznych). Bank powinien być w stanie wykazać, że jego wewnętrzny proces zatwierdzania oszacowań umożliwia spójną i zrozumiałą ocenę jakości wewnętrznych ratingów oraz systemów pomiaru ryzyka.

§ 243. Bank regularnie porównuje zrealizowane współczynniki niewykonania zobowiązań z oszacowaniami wartości PD dla każdej z klas oraz, w przypadku stosowania własnych oszacowań wartości LGD i współczynników konwersji, przeprowadza analogiczną analizę oszacowań wartości LGD i współczynników konwersji, przy czym:

- 1) w przypadku rozbieżności obserwowanych parametrów w stosunku do oszacowań, bank dokonuje szczegółowej analizy przyczyn takiego odchylenia;
- 2) do porównań stosuje się dane historyczne obejmujące jak najdłuższy okres;
- 3) bank dokumentuje i przechowuje dokumentację dotyczącą wykorzystywanych w porównaniach metod i danych;
- 4) wyniki analiz i dokumentacja podlegają aktualizacji co najmniej raz do roku.

§ 244.1. Bank wykorzystuje również inne niż wymienione w § 243 narzędzia oceny ilościowej oszacowań oraz porównuje oszacowania z odpowiednimi źródłami danych zewnętrznych.

2. Analizy, o których mowa w ust. 1, opierają się na danych, które są właściwe dla danego portfela, są regularnie aktualizowane oraz obejmują odpowiedni okres obserwacji.

3. Sporządzane przez bank wewnętrzne oceny funkcjonowania systemów ratingowych powinny być oparte o jak najdłuższy okres obserwacji.

§ 245. Metody i dane wykorzystywane przy ocenie ilościowej oszacowań pozostają spójne w czasie, przy czym zmiany dotyczące metod i danych wykorzystywanych w procesie szacowania i zatwierdzania (zarówno w źródłach danych, jak i wykorzystywanych okresach) są dokumentowane.

§ 246. Bank posiada wewnętrzne procedury postępowania w sytuacjach, gdy odstępstwa w obserwowanych wartościach PD, LGD, współczynników konwersji i strat całkowitych (przy stosowaniu wartości EL), stają się na tyle znaczące, że można na ich podstawie zakwestionować poprawność oszacowań, przy czym:

- 1) wspomniane procedury uwzględniają cykle koniunkturalne i inne czynniki systematyczne kształtujące zmienność współczynnika niewykonania zobowiązań i innych parametrów;
- 2) jeżeli obserwowane wartości nadal są wyższe niż wartości oczekiwane, wówczas bank podnosi wartość oszacowań w celu odzwierciedlenia poziomu niewykonania zobowiązań i poniesionych strat.

OBLICZANIE KWOT WAŻONYCH RYZYKIEM EKSPOZYCJI W PAPIERACH KAPITAŁOWYCH WEDŁUG METODY MODELI WEWNĘTRZNYCH

Tytuł I. Wymóg kapitałowy i kwantyfikacja ryzyka

§ 247. Przy obliczaniu wymogów kapitałowych bank jest zobowiązany spełniać następujące kryteria:

- 1) oszacowania potencjalnej straty nie są podatne na wpływ niekorzystnych zmian rynkowych, istotnych ze względu na profil ryzyka długoterminowego ekspozycji kapitałowych banku;
- 2) dane przedstawiające rozkład zwrotów dochodu uwzględniają najdłuższy okres dostępnych danych odzwierciedlający profil ryzyka ekspozycji banku w kapitałowych papierach wartościowych;

- 3) wykorzystywane dane pozwalają na szacowanie strat w sposób konserwatywny, statystycznie wiarygodny i odporny, a tym samym szacunki strat nie są oparte wyłącznie na osądzie własnym;
- 4) bank jest w stanie przedstawić uzasadnienie, że zastosowany test warunków skrajnych zapewnia konserwatywne oszacowania potencjalnych strat w długoterminowym cyklu rynkowym i koniunkturalnym;
- 5) bank łączy analizę empiryczną dostępnych danych z korektą opartą na możliwie wielu nieuwzględnionych w modelu czynnikach w celu uzyskania odpowiednio realistycznych i zachowawczych wyników modelu;
- 6) przy konstruowaniu modeli wartości zagrożonej określających potencjalne kwartalne straty bank może wykorzystać dane kwartalne lub przeliczyć dane o wyższej częstotliwości na dane kwartalne za pomocą odpowiedniej metody analitycznej, popartej empirycznymi dowodami oraz precyzyjnymi i dobrze udokumentowanymi analizami;
- 7) podejście, o którym mowa w pkt 6 stosowane jest przez bank w sposób restrykcyjny i konsekwentny;
- 8) w przypadku ograniczeń w dostępie do danych, bank zwiększa poziom restrykcyjności w swoich oszacowaniach potencjalnej straty;
- 9) w stosowanych modelach należy uwzględnić wszystkie istotne czynniki ryzyka związane ze zwrotami z ekspozycji kapitałowych, w tym zarówno ogólne, jak i szczególne ryzyko związane z portfelem kapitałowych papierów wartościowych;
- 10) stosowane modele powinny wyjaśniać historyczne wahania cen w odpowiedni sposób i uwzględniać zarówno wielkość potencjalnych koncentracji, jak i zmiany w ich strukturze, wykazując przy tym odporność na niesprzyjające środowisko rynkowe;
- 11) czynniki ryzyka ujęte w danych wykorzystywanych do sporządzania oszacowań ściśle odpowiadają lub przynajmniej są porównywalne do ekspozycji kapitałowych banku;
- 12) model wewnętrzny odpowiada profilowi ryzyka i złożoności portfela kapitałowych papierów wartościowych banku, przy czym jeżeli bank posiada istotne pakiety ekspozycji kapitałowych, których zmiany wartości mają charakter nieliniowy, modele wewnętrzne projektuje się tak, by odpowiednio uwzględnić ryzyka związane z takimi ekspozycjami;
- 13) przyporządkowanie indywidualnych pozycji do innych, zbliżonych ekspozycji, indeksów rynkowych i czynników ryzyka jest wiarygodne, intuicyjne i oparte na solidnych przesłankach;
- 14) stosowane czynniki ryzyka są odpowiednie i pokrywają zarówno ryzyko ogólne, jak i szczególne, co znajduje potwierdzenie w posiadanych przez bank analizach empirycznych;
- 15) oszacowania zmienności zwrotów z ekspozycji w kapitałowych papierach wartościowych obejmują istotne, dostępne dane, informacje i metody, przy czym należy stosować dane wewnętrzne, które poddano wcześniej niezależnej weryfikacji oraz dane ze źródeł zewnętrznych (w tym dane zbiorcze);
- 16) bank stosuje rygorystyczny i kompleksowy program testów warunków skrajnych.

Tytuł II. Proces zarządzania ryzykiem i instrumenty kontrolne

§ 248. Mając na względzie opracowanie i wykorzystanie modeli wewnętrznych do celów określania wymogu kapitałowego, bank ustala zasady, procedury i metody kontroli w celu zapewnienia integralności modelu i procesu jego tworzenia, obejmujące:

1) całkowitą integrację modelu wewnętrznego z funkcjonującymi w banku zarządczymi systemami informacyjnymi oraz z zarządzaniem portfelem ekspozycji kapitałowych w portfelu bankowym, przy czym modele wewnętrzne należy uznać za całkowicie zintegrowane z zarządzaniem ryzykiem banku, jeżeli są one stosowane do:

a) pomiaru i oceny wyników portfela ekspozycji kapitałowych (włącznie z wynikami skorygowanymi o ryzyko),

b) alokacji kapitału wewnętrznego do ekspozycji kapitałowych i ogólnej oceny adekwatności kapitałowej i procesu zarządzania ekspozycjami kapitałowymi;

2) systemy zarządzania, procedury i funkcje kontrolne obejmujące okresowe i niezależne przeglądy wszystkich elementów procesu tworzenia modeli wewnętrznych, łącznie z zatwierdzaniem zmian w modelach, wprowadzaniem i weryfikacją parametrów i danych wejściowych oraz przeglądem wyników, np. w formie bezpośredniej weryfikacji oszacowań ryzyka, przy czym:

a) przeglądy służą ocenie dokładności, kompletności i adekwatności danych i parametrów wejściowych i wyników modelu oraz pozwalają zarówno wykryć i ograniczyć potencjalne błędy, wynikające ze znanych niedoskonałości modelu, jak i zidentyfikować dotąd nieznaną niedoskonałość modelu,

b) przeglądy mogą być przeprowadzane przez niezależną jednostkę wewnętrzną lub niezależną stronę trzecią;

3) właściwe systemy i procedury monitorowania limitów inwestycyjnych i ryzyka ekspozycji w kapitałowych papierach wartościowych;

4) zapewnienie niezależnego funkcjonowania jednostki lub osób odpowiedzialnych za projektowanie i stosowanie modelu od jednostki lub osób odpowiedzialnych za zarządzanie poszczególnymi inwestycjami;

5) powierzanie zadań w zakresie tworzenia modeli pracownikom posiadającym odpowiednie kwalifikacje, a w przypadku korzystania z usług podmiotów zewnętrznych, przeprowadzenie weryfikacji ich kwalifikacji.

Tytuł III. Zatwierdzanie i dokumentacja

§ 249. Bank stosuje sprawdzony system zatwierdzania modeli wewnętrznych, weryfikujący dokładność i spójność modeli wewnętrznych i procesów ich tworzenia, oraz dokumentuje wszystkie istotne elementy modeli wewnętrznych, procesy ich tworzenia i zatwierdzania.

§ 250. Bank stosuje w sposób konsekwentny wewnętrzną procedurę zatwierdzania w celu oceny działania modeli wewnętrznych i procesów ich tworzenia.

§ 251. Metody i dane wykorzystywane przy ocenie ilościowej oszacowań pozostają spójne w czasie, przy czym zmiany dotyczące metod i danych wykorzystywanych w procesie szacowania i zatwierdzania (zarówno w źródłach danych, jak i wykorzystywanych okresach) są dokumentowane.

§ 252. Bank regularnie porównuje faktyczne zwroty z kapitałowych papierów wartościowych (obliczone z wykorzystaniem zrealizowanych, jak i niezrealizowanych zysków i strat) z oszacowaniami modeli, przy czym:

1) do porównań stosuje się dane historyczne obejmujące jak najdłuższy okres;

2) bank dokumentuje i przechowuje dokumentację dotyczącą metod i danych wykorzystywanych w porównaniach;

3) wyniki analiz i dokumentacja podlegają aktualizacji co najmniej raz w roku.

§ 253.1. Bank wykorzystuje również inne niż wymienione w § 252 narzędzia oceny ilościowej oszacowań oraz porównuje oszacowania z danymi zewnętrznymi.

2. Analizy, o których mowa w ust. 1, opierają się na danych, które są właściwe dla danego portfela, są regularnie aktualizowane oraz obejmują odpowiedni okres obserwacji.

3. Sporządzane przez bank wewnętrzne oceny funkcjonowania modeli powinny być oparte o jak najdłuższy okres obserwacji.

§ 254. Bank tworzy wewnętrzne procedury działania w sytuacjach, kiedy porównanie zrealizowanych zwrotów z tytułu kapitałowych papierów wartościowych z oszacowaniami modeli podważa prawidłowość oszacowań lub samych modeli, przy czym procedury te w szczególności powinny uwzględniać cykle koniunkturalne i podobne czynniki systematyczne wpływające na zmienności zwrotów z tytułu kapitałowych papierów wartościowych. Bank dokumentuje zmiany wprowadzone do modeli wewnętrznych w wyniku przeglądów oraz zapewnia ich zgodność z odpowiednimi procedurami obowiązującymi w banku.

§ 255. Modele wewnętrzne i procesy ich tworzenia są dokumentowane, a stosowna dokumentacja obejmuje obowiązki osób i jednostek zaangażowanych w procesy tworzenia, zatwierdzania oraz przeglądu modeli.

ŁAD KORPORACYJNY I NADZÓR

Tytuł I. Zasady ogólne

§ 256. W zakresie ładu korporacyjnego, bank zobowiązany jest spełniać następujące wymagania:

1) wszystkie istotne aspekty procesu tworzenia ratingów i oszacowań podlegają zatwierdzeniu przez zarząd banku lub komitet, w skład którego wchodzi przedstawiciele zarządu oraz osoby zajmujące stanowiska kierownicze w banku, posiadający ogólną wiedzę w zakresie systemów ratingowych banku oraz szczegółową znajomość związanych z nimi sprawozdań zarządczych;

2) osoby zajmujące stanowiska kierownicze w banku zawiadamiają zarząd banku lub komitet, o którym mowa w pkt 1, o istotnych zmianach lub wyjątkach od ustalonych procedur mających istotny wpływ na działanie systemów ratingowych banku;

3) osoby zajmujące stanowiska kierownicze w banku posiadają odpowiednią wiedzę w zakresie budowy i działania systemów ratingowych, zapewniają na bieżąco poprawne działanie systemów ratingowych, są regularnie informowane przez jednostki kontroli ryzyka o działaniu procesu ratingowego, obszarach wymagających usprawnienia oraz postępach w eliminowaniu stwierdzonych niedociągnięć;

4) wewnętrzna analiza profilu ryzyka kredytowego banku, oparta na ratingach, jest istotnym elementem sprawozdań zarządczych spełniających następujące wymogi:

a) sprawozdania obejmują co najmniej profil ryzyka według klas, migrację pomiędzy klasami, szacunki odpowiednich parametrów według klas oraz porównanie zrealizowanych współczynników niewykonania zobowiązań, LGD i współczynników konwersji z wartościami oczekiwanymi oraz wyniki testów warunków skrajnych,

b) częstotliwość sprawozdań zależy od wagi i rodzaju informacji oraz hierarchii odbiorcy.

Tytuł II. Kontrola ryzyka kredytowego

§ 257. Bank powinien posiadać jednostkę lub jednostki kontroli ryzyka kredytowego, niezależne od jednostek odpowiedzialnych za inicjowanie i odnawianie ekspozycji, podlegające bezpośrednio zarządowi banku, do których zadań należy:

- 1) zaprojektowanie lub wybór, a następnie wdrożenie, kontrola, zapewnienie jakości i obsługa systemów ratingowych;
- 2) regularne dostarczanie i analizowanie sprawozdań z działania systemów ratingowych.

§ 258. Zakres działań jednostki (jednostek) kontroli ryzyka kredytowego obejmuje:

- 1) testowanie i monitorowanie klas i pul;
- 2) sporządzanie i analizowanie sprawozdań podsumowujących działanie systemów ratingowych banku;
- 3) wdrażanie procedur sprawdzania, czy definicje klas i pul są stosowane w spójny sposób w poszczególnych oddziałach i rejonach działalności banku;
- 4) dokonywanie przeglądów i dokumentowanie wszelkich zmian w procesie przypisywania ocen ratingowych z uwzględnieniem przyczyn takich zmian;
- 5) dokonywanie przeglądów kryteriów ratingowych w celu oceny ich przydatności w przewidywaniu ryzyka oraz dokumentowanie i przechowywanie informacji na temat zmian w procesie ratingowym, kryteriów lub indywidualnych parametrów ratingowych;
- 6) aktywny udział w projektowaniu lub wyborze, a następnie we wdrażaniu i uaktualnianiu modeli stosowanych w systemach ratingowych;
- 7) kontrola i nadzór nad modelami stosowanymi w procesie ratingowym;
- 8) bieżące przeglądy i wprowadzanie zmian w modelach stosowanych w procesie ratingowym.

§ 259. Bank stosujący dane zbiorcze zgodnie z § 188-189, może zlecić podmiotowi zewnętrznemu następujące zadania:

- 1) dostarczanie informacji dotyczącej testowania i monitorowania klas i pul;
- 2) tworzenie sprawozdań podsumowujących działanie systemów ratingowych banku;
- 3) dostarczanie informacji dotyczących przeglądów kryteriów ratingowych w celu oceny ich przydatności w przewidywaniu ryzyka;
- 4) dokumentowanie zmian dotyczących procesu ratingowego, kryteriów lub indywidualnych parametrów ratingowych;
- 5) dostarczanie informacji dotyczących bieżących przeglądów i zmian modeli stosowanych w procesie ratingowym.

§ 260. Bank zlecający podmiotowi zewnętrznemu zadania, o których mowa w § 259, obowiązany jest do zapewnienia Komisji Nadzoru Finansowego dostępu do wszystkich istotnych informacji pochodzących od tego podmiotu, koniecznych do zbadania zgodności z wymogami minimalnymi, a także możliwości przeprowadzenia kontroli w siedzibie tego podmiotu w takim samym zakresie, jak w siedzibie banku.

Tytuł III. Audyt wewnętrzny

§ 261. Komórka audytu wewnętrznego, co najmniej raz w roku, dokonuje przeglądu systemów ratingowych banku i ich funkcjonowania, w szczególności w obszarze funkcjonowania działu kredytowego i oszacowań wartości PD, LGD, EL oraz

współczynników konwersji. Przegląd obejmuje zgodność ze wszystkimi obowiązującymi minimalnymi wymaganiami w zakresie metod zaawansowanych.

Załącznik nr 6 do uchwały nr 380/2008
Komisji Nadzoru Finansowego
z dnia 17 grudnia 2008 r.
(poz.)

OBLICZANIE WYMOGU KAPITAŁOWEGO Z TYTUŁU RYZYKA WALUTOWEGO

Część I. Szczególne zasady wyznaczania pozycji

§ 1. Pierwotne pozycje w walutach obcych oraz pierwotne pozycje w złocie, zwane dalej łącznie walutowymi pozycjami pierwotnymi, oblicza się zgodnie z zasadami określonymi w załączniku nr 2 do uchwały, przy czym:

- 1) przez instrumenty bazowe należy rozumieć poszczególne waluty obce oraz złoto, a także wszelkie inne instrumenty bazowe wyrażone w walucie obcej lub indeksowane do waluty obcej;
- 2) przez parametry cenowe należy rozumieć kursy walut obcych oraz cenę złota;
- 3) w rachunku pozycji pierwotnych uwzględnia się:
 - a) walutowe operacje bilansowe,
 - b) walutowe transakcje pozabilansowe,
 - c) operacje bilansowe i transakcje pozabilansowe, których instrument bazowy jest indeksowany do waluty obcej,
 - d) nieodwołalne gwarancje lub inne instrumenty o zbliżonym charakterze, jeżeli dla tych instrumentów istnieje duże prawdopodobieństwo, że zostaną uruchomione oraz że staną się nieodwołalne,
 - e) przyszłe koszty lub przychody walutowe w części zabezpieczonej przed ryzykiem walutowym.

§ 2. Bank może uznać wybrane walutowe pozycje pierwotne za pozycje o charakterze strukturalnym, które podlegają wyłączeniu z rachunku pozycji walutowych, przy czym:

- 1) walutowe pozycje pierwotne o charakterze strukturalnym rozumiane są jako długoterminowe salda bilansowe związane z posiadaniem i utrzymywaniem:
 - a) dotacji dla oddziałów zagranicznych banku oraz akcji i udziałów w podmiotach zależnych oraz stowarzyszonych w rozumieniu ustawy o rachunkowości, jeśli dotacje te oraz akcje i udziały pomniejszają fundusze własne banku,
 - b) pozycji mających na celu zabezpieczenie adekwatności kapitałowej banku przed ryzykiem walutowym - w szczególności zabezpieczenie przed ryzykiem walutowym denominowanych w walucie obcej elementów rachunku funduszy własnych;
- 2) przed wyłączeniem bank zawiadamia Komisję Nadzoru Finansowego o uznaniu walutowych pozycji pierwotnych za pozycje strukturalne, przedkładając:
 - a) informacje dotyczące rodzaju, wielkości i struktury walutowej tych pozycji,

b) uzasadnienie celowości zastosowania wyłączenia w kontekście ekspozycji na ryzyko walutowe.

§ 3. W przypadku zmian stanu faktycznego w stosunku do informacji wymienionych w § 2 pkt 2, bank zaprzestaje wyłączenia pozycji strukturalnych, chyba że uprzednio zawiadomi Komisję Nadzoru Finansowego, stosując odpowiednio przepisy § 2 pkt 2.

§ 4. Do rachunku pozycji pierwotnych wynikających z jednostek uczestnictwa w instytucjach zbiorowego inwestowania, bank włącza pośrednie ekspozycje, jakie powstają wskutek zaangażowania w jednostki uczestnictwa instytucji zbiorowego inwestowania, uwzględniając ich rzeczywiste pozycje walutowe, przy czym:

1) bank może oprzeć się na informacjach uzyskanych od innych podmiotów na temat pozycji walutowych instytucji zbiorowego inwestowania, o ile dokonał weryfikacji prawidłowości sporządzania tych sprawozdań;

2) jeżeli bank nie posiada informacji na temat pozycji walutowych w instytucji zbiorowego inwestowania, zakłada się, iż instytucja zbiorowego inwestowania dokonała lokat walutowych w maksymalnie dozwolonym dla siebie zakresie, a w odniesieniu do pozycji objętych portfelem handlowym, bank przy obliczaniu wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka walutowego uwzględnia maksymalny poziom ryzyka pośredniego, jakie wiąże się z utrzymywaniem pozycji poprzez instytucję zbiorowego inwestowania, w następujący sposób:

a) zakłada się proporcjonalne zwiększenie pozycji walutowych instytucji zbiorowego inwestowania aż do maksymalnej wartości ekspozycji względem bazowych składników lokat wynikających z uprawnień inwestycyjnych,

b) pozycję walutową instytucji zbiorowego inwestowania traktuje się jak pozycję w odrębnej walucie, przy czym jeśli znany jest znak pozycji walutowej instytucji zbiorowego inwestowania, długą pozycję pierwotną instytucji zbiorowego inwestowania można dodać do sumy długich pozycji netto banku w poszczególnych walutach a krótką pozycję pierwotną instytucji zbiorowego inwestowania można dodać do sumy krótkich pozycji netto banku w poszczególnych walutach - przed dokonaniem tych obliczeń nie zezwala się na wzajemną kompensację pozycji walutowej instytucji zbiorowego inwestowania i pozycji netto banku w poszczególnych walutach.

§ 5. Pozycje pierwotne w walutach obcych lub złocie mogą być dyskontowane do wartości bieżącej.

§ 6. Bank może dwie waluty uznać za silnie ze sobą skorelowane, jeżeli obliczone na podstawie dziennych kursów obowiązujących w ciągu poprzednich trzech lat prawdopodobieństwo, iż ewentualna strata poniesiona z tytułu utrzymania przeciwstawnych pozycji netto jednakowej wysokości w tych walutach nie przekroczy w ciągu następnych dziesięciu dni roboczych 4% wartości takiej pozycji dopasowanej (po przeliczeniu na walutę bilansową), wynosi 0,99.

§ 7. W przypadku określonym w § 6, w rachunku pozycji walutowej całkowitej bank uwzględnia pozycję niedopasowaną w walutach silnie ze sobą skorelowanych, wyznaczając ją jako bezwzględną wartość różnicy między długą pozycją netto w jednej z walut i krótką pozycją netto w drugiej z walut, oznaczając ją jako długą, gdy różnica jest dodatnia, lub krótką, gdy różnica jest ujemna.

§ 8. W przypadku walut objętych umową międzynarodową lub porozumieniem międzynarodowym ograniczającym maksymalne wahania kursów tych walut w stosunku do innych walut objętych porozumieniem, bank może uwzględniać w rachunku pozycji

walutowej całkowitej pozycję niedopasowaną w tych walutach, wyznaczając ją jako bezwzględną wartość różnicy między sumą długich pozycji netto w tych walutach i sumą krótkich pozycji netto w tych walutach, oznaczając ją jako długą, gdy różnica jest dodatnia, lub krótką, gdy różnica jest ujemna.

§ 9. W przypadku walut państw członkowskich uczestniczących w drugim etapie Unii Gospodarczej i Walutowej bank może uwzględniać w rachunku pozycji walutowej całkowitej pozycję niedopasowaną w tych walutach, wyznaczając ją jako bezwzględną wartość różnicy między sumą długich pozycji netto w tych walutach i sumą krótkich pozycji netto w tych walutach, oznaczając ją jako długą, gdy różnica jest dodatnia, lub krótką, gdy różnica jest ujemna.

§ 10. Jeżeli kurs utworzonej na mocy porozumień międzynarodowych rozliczeniowej waluty obcej lub jednostki rozliczeniowej jest ustalany w stosunku do koszyka wybranych walut obcych, to salda wyrażone w tej walucie lub jednostce rozliczeniowej można uwzględniać w rachunku walutowych pozycji pierwotnych odpowiednio po ich rozłożeniu na waluty składowe.

Część II. Obliczanie wymogu kapitałowego

ZASADY OGÓLNE

§ 11. Łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego oblicza się dla portfela bankowego i portfela handlowego łącznie, jako sumę:

- 1) wymogów kapitałowych obliczonych na podstawie § 12 - 14;
- 2) wymogu kapitałowego obliczonego metodą podstawową, określoną w § 15, metodą wartości zagrożonej, określoną w § 16, lub metodą mieszaną, określoną w § 17;
- 3) wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka walutowego w odniesieniu do jednostek uczestnictwa w instytucji zbiorowego inwestowania obliczonego jako 20% pozycji netto w każdej z tych jednostek.

§ 12. Jeżeli bank uznał dwie waluty za silnie ze sobą skorelowane, wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego w zakresie pozycji dopasowanej w tych walutach, wyznacza się jako 4% pozycji dopasowanej w tych walutach, równej mniejszej z kwot określonych jako długa pozycja netto w jednej z walut i krótka pozycja netto w drugiej z walut.

§ 13. W przypadku określonym w § 8, bank oblicza wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego w zakresie pozycji dopasowanej w tych walutach jako iloczyn pozycji dopasowanej w walutach objętych umową międzyrządową i 50% dopuszczalnej granicy wahania kursów walut, określonej w umowie, przy czym pozycję dopasowaną w tych walutach wyznacza się jako mniejszą z kwot określonych jako suma długich pozycji netto w tych walutach i suma krótkich pozycji netto w tych walutach.

§ 14. W przypadku określonym w § 9, bank oblicza wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego w zakresie pozycji dopasowanej w tych walutach jako iloczyn pozycji dopasowanej i 1,6%, przy czym pozycję dopasowaną w tych walutach wyznacza się jako mniejszą z kwot określonych jako suma długich pozycji netto w tych walutach i suma krótkich pozycji netto w tych walutach.

METODA PODSTAWOWA

§ 15. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego oblicza się metodą podstawową, jako:

- 1) 8% pozycji walutowej całkowitej - jeżeli pozycja walutowa całkowita przewyższa 2% funduszy własnych banku;
- 2) zero - jeżeli pozycja walutowa całkowita nie przewyższa 2% funduszy własnych banku.

METODA WARTOŚCI ZAGROŻONEJ

§ 16. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego oblicza się metodą wartości zagrożonej:

- 1) zgodnie z zasadami określonymi w załączniku nr 19 do uchwały, przyjmując że parametrami cenowymi są kursy walutowe i cena złota;
- 2) wymóg kapitałowy oblicza się, z zastrzeżeniem § 1 – 10 niniejszego załącznika oraz § 16 załącznika nr 2 do uchwały, dla wszystkich walutowych pozycji pierwotnych.

METODA MIESZANA

§ 17. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego oblicza się metodą mieszaną, zgodnie z następującymi zasadami:

- 1) bank określa zakres zastosowania metody wartości zagrożonej, poprzez wyodrębnienie walutowych pozycji pierwotnych objętych tą metodą;
- 2) wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego dla walutowych pozycji pierwotnych objętych metodą wartości zagrożonej oblicza się poprzez odpowiednie zastosowanie do tych pozycji metody wartości zagrożonej;
- 3) wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego dla walutowych pozycji pierwotnych nieobjętych metodą wartości zagrożonej oblicza się jako 8% kwoty obliczonej poprzez odpowiednie zastosowanie do tych pozycji zasad wyznaczania pozycji walutowej całkowitej;
- 4) wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego oblicza się jako sumę wymogów kapitałowych, o których mowa w pkt 2 i 3.

Załącznik nr 7 do uchwały nr 380/2008

Komisji Nadzoru Finansowego

z dnia 17 grudnia 2008 r.

(poz.)

OBLICZANIE WYMOGU KAPITAŁOWEGO Z TYTUŁU RYZYKA CEN TOWARÓW

Część I. Szczególne zasady wyznaczania pozycji

ZASADY OGÓLNE

§ 1. Przez towary rozumie się dowolne materialne przedmioty handlu określone co do rodzaju i gatunku, których ilość może być wyrażona w fizycznych jednostkach miary, z wyłączeniem złota, środków trwałych oraz przedmiotów stanowiących prawne zabezpieczenia ekspozycji banku.

§ 2. Dla celów obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka cen towarów można pominać pozycje pierwotne w towarach wynikające z operacji finansowania zapasów towarów.

§ 3. Pozycje w towarach oblicza się dla poszczególnych towarów jednorodnych zgodnie z zasadami określonymi w załączniku nr 2 do uchwały, przy czym:

- 1) przez instrumenty bazowe należy rozumieć poszczególne towary jednorodne;
- 2) przez parametry cenowe należy rozumieć ceny towarów jednorodnych.

§ 4. Dla celów obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka cen towarów, za towar jednorodny uznaje się:

- 1) towary identyczne;
- 2) towary wzajemnie zastępowalne;
- 3) towary będące bliskimi substytutami, jeśli współczynnik korelacji między zmianami cen tych towarów wynosi nie mniej niż 0,9 w okresie co najmniej jednego roku.

§ 5. W przypadku występowania różnych cen towarów uznanych za towar jednorodny, cenę towaru jednorodnego wyznacza się jako średnią ważoną tych cen.

§ 6. W rachunku łącznego wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka cen towarów pomija się równe co do wartości bezwzględnej przeciwstawne pozycje pierwotne w danym towarze jednorodnym, których termin zapadalności przypada:

- 1) w tym samym dniu;
- 2) w odstępie co najwyżej 10 dni, jeśli wynikają one z transakcji dokonywanych na rynkach z codziennymi datami dostaw.

§ 7. W rachunku wymogu kapitałowego z tytułu cen towarów należy uwzględnić:

- 1) towary lub gwarantowane prawa własności towarów przekazane w ramach umów z udzielonym przyrzeczeniem odkupu;
- 2) towary przekazane w ramach umowy udzielenia pożyczki towarów.

§ 8. Jeśli krótka pozycja staje się wymagalna przed długą pozycją, bank powinien zabezpieczać się również przed ryzykiem braku płynności, które może występować na pewnych rynkach.

SZCZEGÓLNE INSTRUMENTY

§ 9. Terminowe kontrakty giełdowe oparte na towarach i terminowe zobowiązania do nabycia lub sprzedaży poszczególnych towarów należy włączyć do systemu pomiaru jako kwoty referencyjne w kategoriach standardowych jednostek miary i przypisać im zapadalność w zależności od daty wygaśnięcia.

§ 10. Transakcje zamiany towarów ze stałą ceną jednej strony transakcji i bieżącą ceną rynkową drugiej strony należy włączyć do metody terminów zapadalności jako szereg pozycji równych referencyjnej kwocie kontraktu, przy czym terminy zapadalności poszczególnych pozycji będą terminami każdej płatności z tytułu transakcji zamiany na potrzeby klasyfikacji do przedziałów zapadalności określonych w tabeli 1.

§ 11. Transakcje zamiany towarów, z różnymi towarami po jej obu stronach, należy ujmować w metodzie terminów zapadalności w odpowiednich tabelach odpowiadających tym towarom.

Część II. Obliczanie wymogu kapitałowego

ZASADY OGÓLNE

§ 12. Łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka cen towarów oblicza się dla portfela bankowego i portfela handlowego łącznie, metodą uproszczoną, określoną w § 13, metodą terminów zapadalności, określoną w § 14, rozszerzoną metodą terminów zapadalności, określoną w § 15 lub metodą wartości zagrożonej, określoną w § 16.

METODA UPROSZCZONA

§ 13. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka cen towarów oblicza się metodą uproszczoną, zgodnie z następującymi zasadami:

- 1) wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka cen danego towaru jednorodnego oblicza się jako sumę:
 - a) 15% globalnej pozycji netto w danym towarze jednorodnym,
 - b) 3% globalnej pozycji brutto w danym towarze jednorodnym;
- 2) łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka cen towarów oblicza się jako sumę wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka cen poszczególnych towarów jednorodnych, obliczonych zgodnie z pkt 1.

METODA TERMINÓW ZAPADALNOŚCI

§ 14. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka cen towarów oblicza się metodą terminów zapadalności, zgodnie z następującymi zasadami:

- 1) pozycje pierwotne (długie lub krótkie) w danym towarze jednorodnym, wyznaczone zgodnie z § 1 – 11, należy zaklasyfikować do jednego z przedziałów terminów zapadalności (przedziały) określonych w drugiej kolumnie tabeli nr 1.

Tabela 1

Numer przedziału	Przedziały terminów zapadalności (terminy rezydualne)	Stopa narzutu (w %)
(1)	(2)	(3)
1	0 - 1 miesiąc	1,50
2	> 1 - 3 miesiące	1,50

3	> 3 - 6 miesięcy	1,50
4	> 6 - 12 miesięcy	1,50
5	> 1 - 2 lata	1,50
6	> 2 - 3 lata	1,50
7	> 3 lata	1,50

2) pozycje pierwotne odpowiadające fizycznym zapasom danego towaru jednorodnego należy zaklasyfikować do pierwszego przedziału;

3) na podstawie klasyfikacji dokonanej zgodnie z pkt 1 w każdym przedziale oblicza się sumę pozycji pierwotnych długich i sumę pozycji pierwotnych krótkich;

4) mniejsza z kwot określonych jako:

a) suma pierwotnych pozycji długich w danym przedziale powiększona o niedopasowaną pozycję długą z poprzedniego przedziału,

b) suma pierwotnych pozycji krótkich w tym przedziale powiększona o niedopasowaną pozycję krótką z poprzedniego przedziału,

stanowi dopasowaną pozycję w danym przedziale, zaś bezwzględna wartość różnicy między tymi sumami stanowi niedopasowaną pozycję w tym przedziale (długą - jeśli różnica ta jest dodatnia lub krótką - jeśli różnica ta jest ujemna); w pierwszym przedziale nie dokonuje się powiększania sumy pozycji pierwotnych;

5) wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka ceny danego towaru jednorodnego oblicza się jako sumę:

a) dopasowanych pozycji w poszczególnych przedziałach, pomnożonych przez odpowiadające tym przedziałom stopy narzutu podane w trzeciej kolumnie tabeli przedstawionej w pkt 1,

b) niedopasowanych pozycji (długich lub krótkich) w poszczególnych przedziałach, z wyłączeniem ostatniego, pomnożonych przez 0,6% (stopa przeniesienia),

c) niedopasowanej pozycji (długiej lub krótkiej) w ostatnim przedziale, pomnożonej przez 15% (stopa rzeczywista);

6) łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka cen towarów oblicza się jako sumę wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka cen poszczególnych towarów jednorodnych, obliczonych zgodnie z pkt 5.

ROZSZERZONA METODA TERMINÓW ZAPADALNOŚCI

§ 15. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka cen towarów oblicza się rozszerzoną metodą terminów zapadalności, zgodnie z następującymi zasadami:

1) rozszerzona metoda terminów zapadalności stanowi modyfikację metody terminów zapadalności, przy czym zamiast stosowania minimalnych stóp narzutu, stóp przeniesienia i stóp rzeczywistych określonych w tabeli 1, stosuje się minimalne stopy określone w tabeli 2 i może być stosowana przez bank, który:

a) prowadzi aktywną działalność w zakresie obrotu towarowego,

b) posiada zdywersyfikowany portfel towarów,

c) nie spełnia wymagań niezbędnych do stosowania metody wartości zagrożonej, określonych w § 1 - 4 załącznika nr 19 do uchwały;

Tabela 2

	Metale szlachetne (oprócz złota)	Metale nieszlachetne	Produkty rolne (nie trwałe)	Inne, w tym surowce energetyczne
Stopa narzutu (%)	1,0	1,2	1,5	1,5
Stopa przeniesienia (%)	0,3	0,5	0,6	0,6
Stopa rzeczywista (%)	8	10	12	15

2) bank, który zamierza stosować rozszerzoną metodę terminów zapadalności, przed rozpoczęciem stosowania tej metody zawiadamia Komisję Nadzoru Finansowego o dokonanym wyborze, przesyłając uzasadnienie obejmujące informacje, o których mowa w pkt 1;

3) w przypadku zmiany stanu faktycznego w stosunku do informacji, o których mowa w pkt 1, bank obowiązany jest do zaprzestania stosowania rozszerzonej metody terminów zapadalności.

METODA WARTOŚCI ZAGROŻONEJ

§ 16. Łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka cen towarów oblicza się metodą wartości zagrożonej zgodnie z załącznikiem nr 19 do uchwały, przy czym jako parametry cenowe należy rozumieć ceny towarów jednorodnych.

Załącznik nr 8 do uchwały nr 380/2008
Komisji Nadzoru Finansowego
z dnia 17 grudnia 2008 r.
(poz.)

OBLICZANIE WYMOGU KAPITAŁOWEGO Z TYTUŁU RYZYKA CEN KAPITAŁOWYCH PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH

Część I. Uwagi ogólne

§ 1. Przez kapitałowe papiery wartościowe rozumie się:

- 1) akcje i prawa poboru;
- 2) kwity depozytowe;
- 3) jednostki uczestnictwa w instytucjach zbiorowego inwestowania;
- 4) inne papiery wartościowe obciążone ryzykiem cen kapitałowych papierów wartościowych;
- 5) element kapitałowy papierów wartościowych zamiennych na kapitałowe papiery wartościowe wymienione w pkt 1-4, wyodrębniony zgodnie z zasadami określonymi w § 7 załącznika nr 2 do uchwały.

§ 2. Pozycje pierwotne w kapitałowych papierach wartościowych wyznacza się zgodnie z zasadami określonymi w załączniku nr 2 do uchwały, przy czym:

- 1) przez instrumenty bazowe należy rozumieć poszczególne kapitałowe papiery wartościowe;
- 2) przez parametry cenowe należy rozumieć ceny poszczególnych kapitałowych papierów wartościowych, z zastrzeżeniem § 11 pkt 2.

§ 3. Kapitałowe papiery wartościowe pomniejszające fundusze własne banku wyłącza się z rachunku pozycji w kapitałowych papierach wartościowych.

§ 4.1. Dla celów obliczania pozycji netto w poszczególnych kapitałowych papierach wartościowych, pozycje pierwotne wynikające z operacji na koszykach (indeksach) kapitałowych papierów wartościowych lub, z zastrzeżeniem § 16 pkt 2, z operacji na jednostkach uczestnictwa w instytucjach zbiorowego inwestowania można:

- 1) rozkładać na pozycje pierwotne w poszczególnych kapitałowych papierach wartościowych zgodnie z ich aktualnym udziałem w koszyku (indeksie) lub jednostce uczestnictwa;
- 2) traktować jako pozycję pierwotną wynikającą z operacji na odrębnym kapitałowym papierze wartościowym, którego cena jest średnią ważoną ceną kapitałowych papierów wartościowych zaliczonych do koszyka (indeksu) lub jednostki uczestnictwa.

2. Bank, który dokonał kompensowania swoich pozycji w poszczególnych kapitałowych papierach wartościowych z pozycjami pierwotnymi wynikającymi z operacji na koszykach (indeksach) kapitałowych papierów wartościowych, zobowiązany jest do stosowania w rachunku pozycji pierwotnych narzutu w wysokości zabezpieczającej przed ryzykiem straty w wyniku zmiany ceny operacji, która nie byłaby w pełni skorelowana ze zmianą kursów akcji wchodzących w skład indeksu.

3. Bank stosuje odpowiednio postanowienia ust. 2, gdy posiada przeciwstawne pozycje w terminowych kontraktach na indeksy giełdowe, które nie są identyczne pod względem terminu realizacji kontraktu lub składu indeksu bądź też pod względem obu tych cech.

§ 5. Przez operacje na koszykach (indeksach) kapitałowych papierów wartościowych rozumie się:

- 1) terminowe kontrakty giełdowe typu „futures” na indeksy giełdowe akcji;
- 2) ekwiwalenty delta opcji na kontrakty określone w pkt 1;
- 3) ekwiwalenty delta opcji na indeksy kapitałowych papierów wartościowych.

§ 6. Łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka cen kapitałowych papierów wartościowych oblicza się jako jedną z poniższych sum:

1) sumy:

- a) wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka ogólnego cen kapitałowych papierów wartościowych z wyłączeniem jednostek uczestnictwa instytucji zbiorowego inwestowania, obliczonego zgodnie z zasadami określonymi w § 7,
- b) wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka szczególnego cen kapitałowych papierów wartościowych z wyłączeniem jednostek uczestnictwa instytucji zbiorowego inwestowania, obliczonego zgodnie z zasadami określonymi w § 8 – 10,
- c) wymogu kapitałowego z tytułu ogólnego i szczególnego ryzyka cen jednostek uczestnictwa instytucji zbiorowego inwestowania, obliczonego zgodnie z zasadami określonymi w § 12 - 18;

2) sumy:

- a) wymogu kapitałowego z tytułu ogólnego i szczególnego ryzyka cen kapitałowych papierów wartościowych z wyłączeniem jednostek uczestnictwa instytucji zbiorowego inwestowania, obliczonego zgodnie z zasadami określonymi w § 11 pkt 1 lub wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka szczególnego cen kapitałowych papierów wartościowych z wyłączeniem jednostek uczestnictwa instytucji zbiorowego inwestowania, obliczonego zgodnie z zasadami określonymi w § 8 – 10 i wymogu kapitałowego z tytułu ogólnego ryzyka cen kapitałowych papierów wartościowych z wyłączeniem jednostek uczestnictwa instytucji zbiorowego inwestowania, obliczonego zgodnie z zasadami określonymi w § 11 pkt 2,
- b) wymogu kapitałowego z tytułu ogólnego i szczególnego ryzyka cen jednostek uczestnictwa instytucji zbiorowego inwestowania, obliczonego zgodnie z zasadami określonymi w § 12 - 18.

Część II. Obliczanie wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka ogólnego cen kapitałowych papierów wartościowych

§ 7. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka ogólnego cen kapitałowych papierów wartościowych oblicza się dla pozycji pierwotnych w kapitałowych papierach wartościowych wynikających z operacji zaliczonych do portfela handlowego jako 8% globalnej pozycji netto w kapitałowych papierach wartościowych.

Część III. Obliczanie wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka szczególnego cen kapitałowych papierów wartościowych

ZASADY OGÓLNE

§ 8. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka szczególnego cen kapitałowych papierów wartościowych oblicza się dla pozycji pierwotnych w kapitałowych papierach wartościowych wynikających z operacji zaliczonych do portfela handlowego metodą podstawową, określoną w § 9, lub metodą uproszczoną, określoną w § 10.

METODA PODSTAWOWA

§ 9. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka szczególnego cen kapitałowych papierów wartościowych oblicza się metodą podstawową, zgodnie z następującymi zasadami:

1) każdą pozycję pierwotną w danym kapitałowym papierze wartościowym (długą lub krótką) należy zaklasyfikować do jednej z następujących grup:

a) pozycje w kapitałowych papierach wartościowych wynikające z transakcji terminowych, których przedmiotem są koszyki (indeksy) giełdowe uznanych giełd papierów wartościowych,

b) pozycje w kapitałowych papierach wartościowych płynnych i zdywersyfikowanych,

c) pozycje w kapitałowych papierach wartościowych emitowanych przez podmioty, które emitują instrumenty dłużne o niskim i obniżonym ryzyku szczególnym w rozumieniu załącznika nr 9 do uchwały, przy czym grupa nie obejmuje emitentów, dla których poziom ryzyka instrumentów dłużnych wynika z gwarantowania emisji, lub jej zabezpieczenia,

d) pozostałe pozycje w kapitałowych papierach wartościowych;

2) następujące indeksy można traktować jako indeksy giełdowe uznanych giełd papierów wartościowych:

Lp.	Nazwa indeksu	Kraj
1	S&P All Ords	Australia
2	ATX	Austria
3	BEL20	Belgia
4	SaoPaulo – Bovespa	Brazylia
5	PX 50	Czechy
6	CSE M&P Gen	Cypr
7	OMX Copenhagen 20	Dania
8	DJ Euro STOXX 50	Indeks międzynarodowy
9	Euronext 100	Indeks międzynarodowy
10	OMX Tallin	Estonia
11	OMX Helsinki General	Finlandia
12	CAC40	Francja
13	Athens Gen	Grecja
14	IBEX35	Hiszpania
15	EOE25	Holandia
16	Hang Seng	Hongkong
17	ISEQ Overall	Irlandia
18	ICEX-15	Islandia
19	Nikkei225	Japonia
20	TSE35	Kanada
21	OMX Vilnius	Litwa
22	Lux General	Luksemburg

23	OMX Riga	Łotwa
24	MSE Share Index	Malta
25	IPC Index	Meksyk
26	DAX	Niemcy
27	Oslo All-Share	Norwegia
28	WIG20	Polska
29	PSI General	Portugalia
30	SAX	Słowacja
31	SBI 20	Słowenia
32	SMI	Szwajcaria
33	OMX Stockholm 30	Szwecja
34	S&P 500	USA
35	Dow Jones Ind. Av.	USA
36	NASDAQ	USA
37	BUX	Węgry
38	FTSE 100	Wielka Brytania
39	FTSE mid-250	Wielka Brytania
40	MIB 30	Włochy

3) przez kapitałowe papiery wartościowe płynne i zdywersyfikowane rozumie się kapitałowe papiery wartościowe spełniające jednocześnie trzy poniższe warunki:

a) kapitałowy papier wartościowy ujęty jest w jednym z indeksów uznanych giełd papierów wartościowych,

b) utrzymywana przez bank pozycja netto w danym kapitałowym papierze wartościowym nie przekracza 10% globalnej pozycji brutto w kapitałowych papierach wartościowych,

c) łączna wartość utrzymywanych przez bank pozycji netto w poszczególnych kapitałowych papierach wartościowych, przekraczających 5% globalnej pozycji brutto, nie przekracza 50% pozycji globalnej brutto;

4) wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka szczególnego ceny danego kapitałowego papieru wartościowego oblicza się jako iloczyn pozycji netto w tym papierze wartościowym i stopy narzutu w wysokości:

a) 0% - w przypadku papieru wartościowego zaliczonego do grupy, o której mowa w pkt 1 lit. a,

b) 2% - w przypadku papieru wartościowego zaliczonego do grupy, o której mowa w pkt 1 lit. b i c,

c) 4% - w przypadku papieru wartościowego zaliczonego do grupy, o której mowa w pkt 1 lit. d;

5) wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka szczególnego cen kapitałowych papierów wartościowych oblicza się jako sumę wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka szczególnego cen poszczególnych papierów wartościowych, obliczonych zgodnie z pkt 4.

METODA UPROSZCZONA

§ 10. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka szczególnego cen kapitałowych papierów wartościowych oblicza się jako 4% globalnej pozycji brutto w kapitałowych papierach wartościowych, przy czym w rachunku tym nie uwzględnia się pozycji w kapitałowych

papierach wartościowych, wynikających z terminowych transakcji giełdowych, których przedmiotem są koszyki (indeksy) uznanych giełd papierów wartościowych.

Część IV. Metoda wartości zagrożonej

§ 11. Bank może stosować metodę wartości zagrożonej do obliczania łącznego wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka cen kapitałowych papierów wartościowych zgodnie z załącznikiem nr 19 do uchwały w zakresie:

- 1) ryzyka szczególnego i ryzyka ogólnego cen kapitałowych papierów wartościowych łącznie - przyjmując jako parametry cenowe ceny poszczególnych kapitałowych papierów wartościowych;
- 2) ryzyka ogólnego cen kapitałowych papierów wartościowych - przyjmując jako parametry cenowe indeksy rynków kapitałowych, na których są notowane poszczególne kapitałowe papiery wartościowe.

Część V. Wymóg kapitałowy z tytułu jednostek uczestnictwa funduszy zbiorowego inwestowania

§ 12. Z zastrzeżeniem § 13, wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka szczególnego i ogólnego cen jednostek uczestnictwa w instytucjach zbiorowego inwestowania, można obliczać jako sumę poniższych kwot:

- 1) 32% pozycji netto w każdej z jednostek uczestnictwa, z wyjątkiem jednostek uczestnictwa, o których mowa w pkt 2;
- 2) 20% pozycji netto w odniesieniu do jednostek uczestnictwa, dla których bank dokonuje obliczenia wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka walutowego oraz ryzyka szczególnego i ogólnego cen jednostek uczestnictwa instytucji zbiorowego inwestowania, zgodnie z § 16 załącznika nr 2 do uchwały.

§ 13. Bank może obliczać wymóg kapitałowy stosując zasady, o których mowa w § 15 - 18, w zakresie pozycji netto w jednostkach uczestnictwa instytucji zbiorowego inwestowania założonych przez spółki nadzorowane przez właściwe władze lub mające siedzibę na terenie Rzeczypospolitej Polskiej lub państw członkowskich, które spełniają następujące kryteria:

- 1) prospekt emisyjny instytucji zbiorowego inwestowania lub równoważny dokument określają:
 - a) kategorie aktywów, stanowiących lokaty,
 - b) odpowiednie ograniczenia inwestycyjne, jeśli występują, i metody ich obliczania,
 - c) maksymalny poziom dźwigni finansowej, jeśli jest dozwolona,
 - d) działania mające na celu ograniczenie ryzyka kontrahenta z tytułu inwestycji w pozagiełdowe finansowe instrumenty pochodne lub transakcji typu „repo”, jeśli takie transakcje są dozwolone;
- 2) publikowane są półroczne i roczne sprawozdania instytucji zbiorowego inwestowania, co umożliwia dokonanie oceny aktywów i zobowiązań, dochodu i operacji w okresie sprawozdawczym;
- 3) jednostki uczestnictwa instytucji zbiorowego inwestowania podlegają codziennie wykupowi za gotówkę pochodzącą z aktywów własnych na żądanie posiadacza jednostek;

4) inwestycje w jednostki uczestnictwa instytucji zbiorowego inwestowania są oddzielone od aktywów jednostki zarządzającej instytucją zbiorowego inwestowania;

5) bank przeprowadza odpowiednią ocenę ryzyka instytucji zbiorowego inwestowania.

§ 14. Zasady, o których mowa w § 15 - 18 mogą być stosowane w odniesieniu do instytucji zbiorowego inwestowania państwa trzeciego, jeżeli spełniają warunki określone w § 13.

§ 15. Jeżeli bank posiada informacje na temat codziennych lokat kapitałowych bazowych instytucji zbiorowego inwestowania, może dokonać przeglądu tych lokat w celu obliczenia wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka ogólnego i szczególnego cen jednostek uczestnictwa w instytucjach zbiorowego inwestowania zgodnie z metodami określonymi w niniejszym załączniku lub zgodnie z metodą wartości zagrożonej określoną w załączniku nr 19 do uchwały, przy czym:

1) pozycje w jednostkach uczestnictwa instytucji zbiorowego inwestowania traktuje się jak pozycje w lokatach bazowych tej instytucji;

2) dopuszcza się kompensowanie pozycji w inwestycjach bazowych instytucji zbiorowego inwestowania i w innych pozycjach posiadanych przez bank, jeżeli bank posiada taką ilość jednostek uczestnictwa, która pozwala na wykup lub tworzenie jednostek w zamian za lokaty bazowe.

§ 16. Bank może obliczać wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka szczególnego i ogólnego cen jednostek uczestnictwa instytucji zbiorowego inwestowania zgodnie z metodami określonymi w niniejszym załączniku lub zgodnie z metodą wartości zagrożonej, określoną w załączniku nr 19 do uchwały, w odniesieniu do pozycji, które w założeniu służą odwzorowaniu struktury i wyników zewnętrznie generowanego indeksu albo stałego koszyka kapitałowych papierów wartościowych lub dłużnych papierów wartościowych, pod warunkiem, że spełnione zostały następujące warunki:

1) celem zezwolenia wydanego instytucji zbiorowego inwestowania jest odwzorowanie struktury oraz wyników zewnętrznie generowanego indeksu lub stałego koszyka kapitałowych papierów wartościowych lub dłużnych papierów wartościowych;

2) obliczona dla okresu co najmniej sześciu miesięcy korelacja pomiędzy dziennymi wahaniami cen jednostek uczestnictwa instytucji zbiorowego inwestowania a wartością indeksu lub zawartym w nim koszykiem kapitałowych papierów wartościowych lub dłużnych papierów wartościowych wynosi co najmniej 0,9 - korelacja oznacza współczynnik korelacji między dziennymi dochodami z tytułu jednostek uczestnictwa instytucji zbiorowego inwestowania dopuszczanej do obrotu na giełdzie a wartością indeksu lub zawartego w nim koszyka kapitałowych papierów wartościowych lub dłużnych papierów wartościowych.

§ 17. W przypadku, gdy bank nie posiada informacji na temat codziennych lokat bazowych instytucji zbiorowego inwestowania, może obliczać wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka szczególnego i ogólnego cen jednostek uczestnictwa instytucji zbiorowego inwestowania zgodnie z metodami określonymi w niniejszym załączniku, jeżeli spełnione zostały następujące warunki:

1) pozycja netto w jednostkach instytucji zbiorowego inwestowania będzie określona jako bezpośredni udział w lokatach tej instytucji, których struktura jest oszacowana przy założeniu, że instytucja zbiorowego inwestowania w pierwszej kolejności inwestuje w najwyższym dozwolonym zakresie w te klasy aktywów, które wiążą się z najwyższym wymogiem kapitałowym z tytułu ryzyka szczególnego i ogólnego cen jednostek

uczestnictwa tej instytucji, następnie zaś w porządku malejącym, aż do osiągnięcia limitu inwestycyjnego;

2) przy obliczaniu wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka szczególnego i ogólnego cen jednostek uczestnictwa instytucji zbiorowego inwestowania, bank uwzględnia maksymalne ekspozycje pośrednie, wynikające z oszacowanej struktury lokat tej instytucji, określone poprzez proporcjonalne zwiększanie wielkości pozycji netto w jednostkach uczestnictwa instytucji zbiorowego inwestowania aż do osiągnięcia maksymalnego dozwolonego poziomu ekspozycji z tytułu lokat bazowych;

3) wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka szczególnego i ogólnego cen jednostek uczestnictwa instytucji zbiorowego inwestowania nie może być wyższy niż kwota obliczona na podstawie § 12.

§ 18. Bank może korzystać z obliczeń i informacji uzyskanych od innych podmiotów na temat wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka szczególnego i ogólnego cen jednostek uczestnictwa instytucji zbiorowego inwestowania objętych przepisami § 15 i 17, zgodnie z zasadami określonymi w niniejszym załączniku, upewniwszy się, co do prawidłowości takich obliczeń i sprawozdań.

Załącznik nr 9 do uchwały nr 380/2008

Komisji Nadzoru Finansowego

z dnia 17 grudnia 2008 r.

(poz.)

OBLICZANIE WYMOGU KAPITAŁOWEGO

Z TYTUŁU RYZYKA SZCZEGÓLNEGO CEN INSTRUMENTÓW DŁUŻNYCH

Część I. Szczególne zasady wyznaczania pozycji

§ 1. Przez instrumenty dłużne rozumie się:

- 1) dłużne papiery wartościowe, w tym między innymi: bony skarbowe, obligacje, listy zastawne, certyfikaty depozytowe, czek bankierskie, z wyłączeniem jednostek uczestnictwa instytucji zbiorowego inwestowania i własnych dłużnych papierów wartościowych;
- 2) depozyty i lokaty, w tym także hipotetyczne depozyty i lokaty wynikające z dekompozycji pozabilansowych transakcji terminowych na stopę procentową;
- 3) inne instrumenty dłużne będące przedmiotem obrotu handlowego (np. papiery komercyjne przedsiębiorstw).

§ 2. Pozycje pierwotne w instrumentach dłużnych wyznacza się zgodnie z załącznikiem nr 2 do uchwały, w podziale na waluty denominacji tych instrumentów, przy czym:

- 1) przez instrument bazowy należy rozumieć instrument dłużny;
- 2) przez parametr cenowy należy rozumieć rentowność do wykupu lub cenę instrumentu dłużnego.

§ 3. W rachunku łącznego wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych uwzględnia się tę spośród pozycji pierwotnych wynikających z dekompozycji pozabilansowej transakcji terminowej, której odpowiada dłuższy termin zapadalności (pomija się pozycje pierwotne odpowiadające terminowi zapadalności transakcji).

§ 4. Przez pozycje o niskim ryzyku szczególnym rozumie się pozycje pierwotne w instrumentach bazowych emitowanych lub gwarantowanych przez rządy centralne, emitowanych przez banki centralne, organizacje międzynarodowe, wielostronne banki rozwoju lub jednostki samorządu terytorialnego lub władze lokalne państw członkowskich, którym można przypisać 1 stopień jakości kredytowej, lub którym można przypisać wagę ryzyka 0% w metodzie standardowej obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego zgodnie z załącznikiem nr 4 do uchwały.

§ 5. Przez pozycje o obniżonym ryzyku szczególnym rozumie się pozycje pierwotne w instrumentach bazowych:

- 1) emitowanych lub gwarantowanych przez rządy centralne, emitowane przez banki centralne, organizacje międzynarodowe, wielostronne banki rozwoju lub jednostki samorządu terytorialnego lub władze lokalne Rzeczypospolitej Polskiej lub państw członkowskich, którym można przypisać 2 lub 3 stopień jakości kredytowej w metodzie standardowej obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego zgodnie z załącznikiem nr 4 do uchwały;

2) emitowanych lub gwarantowanych przez instytucje, którym można przypisać 1 lub 2 stopień jakości kredytowej w metodzie standardowej obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego zgodnie z załącznikiem nr 4 do uchwały;

3) emitowanych lub gwarantowanych przez instytucje, którym można przypisać 3 stopień jakości kredytowej dla ekspozycji krótkoterminowych w metodzie standardowej obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego zgodnie z załącznikiem nr 4 do uchwały;

4) emitowanych lub gwarantowanych przez przedsiębiorców, którym można przypisać 1 lub 2 stopień jakości kredytowej w metodzie standardowej obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego zgodnie z załącznikiem nr 4 do uchwały;

5) pozycje pierwotne w instrumentach bazowych innych niż wymienione w pkt 1 – 4:

a) pozycje długie i krótkie w aktywach kwalifikujących się do stopnia jakości kredytowej odpowiadającego co najmniej klasie inwestycyjnej w procesie przyporządkowania dla metody standardowej obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego zgodnie z załącznikiem nr 15 do uchwały,

b) pozycje długie i krótkie w aktywach, dla których ze względu na wypłacalność emitenta wartość współczynnika PD wyliczona na podstawie metody wewnętrznych ratingów zgodnie z załącznikiem nr 5 do uchwały nie jest wyższa niż wartość tego parametru dla aktywów, o których mowa powyżej w lit. a,

c) pozycje długie i krótkie w aktywach, dla których niedostępna jest ocena kredytowa uznanej instytucji zewnętrznej oceny wiarygodności kredytowej oraz które spełniają następujące warunki:

- bank uznaje je za wystarczająco płynne,
- ich jakość inwestycyjna jest w opinii banku co najmniej równoważna jakości aktywów, o których mowa w lit. a,
- są dopuszczone do obrotu na przynajmniej jednym rynku regulowanym w Rzeczypospolitej Polskiej lub państwie członkowskim lub na jednej z uznanych giełd papierów wartościowych,

d) pozycje długie i krótkie w aktywach emitowanych przez instytucje podlegające wymogom adekwatności kapitałowej równoważnym tym określonym w uchwale, które spełniają następujące warunki:

- są uznane przez zainteresowane banki za wystarczająco płynne,
- ich jakość inwestycyjna jest w opinii banku, co najmniej równoważna jakości aktywów, o których mowa w lit. a,

e) pozycje w instrumentach emitowanych przez instytucje, które spełniają następujące warunki:

- są uznane za posiadające jakość kredytową porównywalną lub wyższą niż 2 stopień jakości kredytowej nadawany instytucjom w metodzie standardowej obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego zgodnie z załącznikiem nr 4 do uchwały,
- ich emitenci podlegają wymogom nadzorczym i regulacyjnym porównywalnym do regulacji w sprawie adekwatności kapitałowej banków.

§ 6. Przez pozycje o wysokim ryzyku szczególnym rozumie się pozycje pierwotne w instrumentach bazowych:

- 1) emitowanych lub gwarantowanych przez rządy centralne, emitowane przez banki centralne, organizacje międzynarodowe, wielostronne banki rozwoju lub jednostki samorządu terytorialnego lub władze lokalne Rzeczypospolitej Polskiej lub państw członkowskich lub instytucje, którym można przypisać 4 lub 5 stopień jakości kredytowej w metodzie standardowej obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego zgodnie z załącznikiem nr 4 do uchwały;
- 2) emitowanych lub gwarantowanych przez instytucje, którym można przypisać 3 stopień jakości kredytowej w metodzie standardowej obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego zgodnie z załącznikiem nr 4 do uchwały;
- 3) emitowanych lub gwarantowanych przez przedsiębiorców, którym można przypisać 3 lub 4 stopień jakości kredytowej w metodzie standardowej obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego zgodnie z załącznikiem nr 4 do uchwały;
- 4) nieposiadających ratingu uznanej instytucji zewnętrznej oceny wiarygodności kredytowej.

§ 7. Przez pozostałe pozycje rozumie się pozycje pierwotne w instrumentach bazowych:

- 1) emitowanych lub gwarantowanych przez rządy centralne, emitowane przez banki centralne, organizacje międzynarodowe, wielostronne banki rozwoju lub jednostki samorządu terytorialnego lub władze lokalne Rzeczypospolitej Polskiej lub państw członkowskich lub instytucje, którym można przypisać 6 stopień jakości kredytowej w metodzie standardowej obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego zgodnie z załącznikiem nr 4 do uchwały;
- 2) emitowanych lub gwarantowanych przez przedsiębiorców, którym można przypisać 5 lub 6 stopień jakości kredytowej w metodzie standardowej obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego zgodnie z załącznikiem nr 4 do uchwały.

§ 8. Bank podejmuje decyzję dotyczącą oceny ryzyka pozycji w instrumentach bazowych i zaliczenia do pozycji o obniżonym ryzyku, przy czym ocena ta zostaje poddana weryfikacji w czasie czynności nadzorczych.

§ 9. W przypadku banków stosujących metodę wewnętrznych ratingów, określoną w załączniku nr 5 do uchwały, warunkiem uzyskania stopnia jakości kredytowej jest posiadanie przez dłużnika wewnętrznego ratingu z poziomem prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania (PD) nieprzekraczającym poziomu wyznaczonego dla tego stopnia w skali oceny wiarygodności kredytowej dla ekspozycji wobec przedsiębiorców w metodzie standardowej obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego zgodnie z załącznikiem nr 4 do uchwały.

§ 10. Pozycjom w instrumentach bazowych niezaliczonych do grup o niskim lub obniżonym ryzyku szczególnym, należy przypisać 8 lub 12% stopę narzutu z tytułu tego ryzyka, zgodnie z tabelą umieszczoną w § 14.

§ 11. Zaliczone do portfela handlowego pozycje pierwotne wynikające z umów związanych z sekurytyzacją aktywów, które w przypadku zaliczenia do portfela bankowego, podlegałyby odliczeniom od funduszy własnych zgodnie z przepisami uchwały, o której mowa w § 11 ust. 2 pkt 1 niniejszej uchwały, lub wadze ryzyka 1250%, należy obciążyć wymogiem kapitałowym nie niższym niż wynikający z przepisów § 46 - 123 załącznika nr 18 do uchwały.

§ 12. Zaliczone do portfela handlowego wynikające z sekurytyzacji nieposiadające ratingu, pozycje pierwotne w instrumentach wsparcia płynnościowego należy obciążyć wymogiem kapitałowym nie niższym niż wynikający z § 46 - 123 załącznika nr 18 do uchwały.

§ 13. W odniesieniu do pozycji w instrumentach bazowych, w przypadku których występuje zagrożenie wypłacalności podmiotu wspierającego płynność emisji, należy stosować maksymalną stopę narzutu wskazaną w tabeli umieszczonej w § 14.

Część II. Obliczanie wymogu kapitałowego

METODA PODSTAWOWA

§ 14. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych oblicza się zgodnie z następującymi zasadami:

- 1) wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych oblicza się dla pozycji pierwotnych wynikających z operacji zaliczonych do portfela handlowego;
- 2) pozycje netto w poszczególnych instrumentach dłużnych wyrażonych w danej walucie zalicza się do jednej z grup wymienionych w pierwszej kolumnie poniższej tabeli;

Grupy pozycji	Rezydualny termin zapadalności	Stopa narzutu (w%)
(1)	(2)	(3)
Pozycje o niskim ryzyku szczególnym		0,00
Pozycje o obniżonym ryzyku szczególnym	do 6 miesięcy	0,25
	> 6 – 24 miesiące	1,00
	> 24 miesiące	1,60
Pozycje o wysokim ryzyku szczególnym		8,00
Pozostałe pozycje		12,00

3) wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych wyrażonych w danej walucie oblicza się jako sumę iloczynów pozycji netto w tych instrumentach, obliczonych zgodnie z § 1 - 13, przez stopy narzutu odpowiadające grupom pozycji, do których zostały zaliczone, określone w trzeciej kolumnie tabeli, o której mowa w pkt 2;

4) łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych (dla wszystkich walut) oblicza się jako sumę wymogów kapitałowych obliczonych dla poszczególnych walut zgodnie z pkt 3.

METODA WARTOŚCI ZAGROŻONEJ

§ 15. Bank może stosować metodę wartości zagrożonej do obliczania łącznego wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych wyłącznie na zasadach określonych w § 8 załącznika nr 10 do uchwały.

Załącznik nr 10 do uchwały nr 380/2008
Komisji Nadzoru Finansowego
z dnia 17 grudnia 2008 r.
(poz.)

OBLICZANIE WYMOGU KAPITAŁOWEGO Z TYTUŁU RYZYKA OGÓLNEGO STÓP PROCENTOWYCH

Część I. Szczególne zasady wyznaczania pozycji

§ 1. Przez instrumenty bazowe rozumie się instrumenty dłużne, w tym także instrumenty dłużne wynikające z dekompozycji pozabilansowych transakcji terminowych dokonanej zgodnie z załącznikiem nr 2 do uchwały.

§ 2. Pozycje netto w instrumentach bazowych wyznacza się, z zastrzeżeniem § 4, zgodnie z załącznikiem nr 2 do uchwały, z uwzględnieniem szczególnych zasad określonych w załącznikach nr 6 - 10 do uchwały, przy czym:

1) przez kupon rozumie się relację pomiędzy nominalną wartością jednorocznych płatności odsetkowych z tytułu utrzymywania danej pozycji pierwotnej a nominalną wartością tej pozycji;

2) przez rentowność do wykupu rozumie się stopę rentowności w skali roku, przy której bieżąca wartość godziwa instrumentu bazowego jest równa zdyskontowanym na dzień sprawozdawczy za pomocą tej stopy wartościom wszystkich znanych przyszłych płatności z tytułu tego instrumentu zgodnie z ich rezydualnymi terminami zapadalności;

3) przez średni okres zwrotu rozumie się średnią ważoną liczby lat od dnia sprawozdawczego do dnia zapadalności poszczególnych ekspozycji z tytułu danego instrumentu bazowego, z wagami równymi udziałom płatności za poszczególne okresy w całkowitej wartości godziwej tego instrumentu (przy zastosowaniu odpowiedniej dla danego instrumentu rentowności do wykupu);

$$D = \frac{(\sum_{t=1}^m ((t C_t) / ((1+r)^t)))}{(\sum_{t=1}^m ((C_t) / ((1+r)^t)))}$$

gdzie D oznacza średni okres zwrotu
r rentowność do wykupu
C_t płatność gotówkową
m termin wykupu

4) przez zaktualizowany średni okres zwrotu rozumie się średni okres zwrotu zdyskontowany za pomocą odpowiedniej dla danego instrumentu bazowego rentowności do wykupu przy założeniu rocznego okresu dyskonta;

5) przez rezydualny termin zapadalności rozumie się okres pomiędzy dniem sprawozdawczym a dniem:

a) zapadalności pozycji netto – w przypadku pozycji w instrumentach bazowych opartych na stałej stopie procentowej,

b) najbliższej zmiany oprocentowania – w przypadku pozycji w instrumentach bazowych opartych na zmiennej stopie procentowej.

§ 3. Przeciwstawne pozycje netto w instrumentach bazowych wynikające z transakcji pozabilansowych salduje się, z zastrzeżeniem § 4, zgodnie z postanowieniami § 22 załącznika nr 2 do uchwały.

§ 4. Pozycje netto w instrumentach bazowych, które zgodnie z załącznikiem nr 9 nie mogą być zaliczone do grup o niskim lub obniżonym ryzyku szczególnym, nie można kompensować z pozycjami w innych instrumentach bazowych.

Część II. Obliczanie wymogu kapitałowego

ZASADY OGÓLNE

§ 5. Łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka ogólnego stóp procentowych oblicza się dla pozycji wynikających z operacji zaliczonych do portfela handlowego metodą terminów zapadalności, o której mowa w § 6, metodą zaktualizowanego średniego okresu zwrotu, o której mowa w § 7, lub metodą wartości zagrożonej, o której mowa w § 8.

METODA TERMINÓW ZAPADALNOŚCI

§ 6. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka ogólnego stóp procentowych oblicza się metodą terminów zapadalności, zgodnie z następującymi zasadami:

1) pozycje netto dzieli się na dwie grupy w zależności od wysokości kuponu w następujący sposób:

- a) grupa A – obejmująca pozycje netto z kuponem równym 3% lub większym,
- b) grupa B – obejmująca pozycje netto z kuponem mniejszym od 3%;

2) pozycje netto w instrumentach bazowych (długie i krótkie) wyrażone w danej walucie, obliczone zgodnie z § 1 - 4, zalicza się do jednego z przedziałów terminów zapadalności (przedział), podzielonych na trzy strefy przedziałów zapadalności (strefa), z uwzględnieniem wysokości kuponu, zgodnie z następującą tabelą:

		Przedziały terminów zapadalności (terminy rezydualne)		Mnożnik (w %)	Założona zmiana stóp procentowych (w %)
		Grupa A	Grupa B		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
	1	do 1 miesiąca	do 1 miesiąca	0,00	-
Pierwsza	2	> 1 – 3 miesiące	> 1 – 3 miesiące	0,20	1,00
	3	> 3 – 6 miesięcy	> 3 – 6 miesięcy	0,40	1,00
	4	> 6 – 12 miesięcy	> 6 – 12 miesięcy	0,70	1,00
	5	> 1 – 2 lata	> 1 – 1,9 lat	1,25	0,90
Druga	6	> 2 – 3 lata	> 1,9 – 2,8 lat	1,75	0,80
	7	> 3 – 4 lata	> 2,8 – 3,6 lat	2,25	0,75
	8	> 4 – 5 lat	> 3,6 – 4,3 lat	2,75	0,75
	9	> 5 – 7 lat	> 4,3 – 5,7 lat	3,25	0,70
Trzecia	10	> 7 – 10 lat	> 5,7 – 7,3 lat	3,75	0,65
	11	> 10 – 15 lat	> 7,3 – 9,3 lat	4,50	0,60
	12	> 15 – 20 lat	> 9,3 – 10,6 lat	5,25	0,60
	13	> 20 lat	> 10,6 – 12 lat	6,00	0,60
	14		> 12 – 20 lat	8,00	0,60
	15		> 20 lat	12,50	0,60

- 3) na podstawie klasyfikacji dokonanej zgodnie z pkt 2, w każdym przedziale oblicza się ważone pozycje netto (długie i krótkie) jako iloczyny wartości godziwych poszczególnych pozycji netto i mnożników odpowiadających tym przedziałom;
- 4) mniejsza z kwot określonych jako suma ważonych pozycji netto długich i suma ważonych pozycji netto krótkich w danym przedziale stanowi ważoną pozycję dopasowaną w danym przedziale, zaś bezwzględna wartość różnicy między tymi kwotami stanowi ważoną pozycję niedopasowaną w tym przedziale (długą - jeśli różnica ta jest dodatnia lub krótką - jeśli różnica ta jest ujemna);
- 5) mniejsza z kwot określonych jako suma ważonych długich pozycji niedopasowanych i suma ważonych krótkich pozycji niedopasowanych w danej strefie stanowi ważoną pozycję dopasowaną w tej strefie, zaś bezwzględna wartość różnicy między tymi kwotami stanowi ważoną pozycję niedopasowaną w tej strefie (długą - jeśli różnica ta jest dodatnia lub krótką - jeśli różnica ta jest ujemna);
- 6) ważoną pozycję dopasowaną pomiędzy strefami pierwszą i drugą stanowi mniejsza z kwot określonych jako:
 - a) ważona długa (krótka) pozycja niedopasowana w pierwszej strefie,
 - b) ważona krótka (długa) pozycja niedopasowana w drugiej strefie;
- 7) ważoną pozycję dopasowaną pomiędzy strefami drugą i trzecią stanowi mniejsza z kwot określonych jako:
 - a) ważona długa (krótka) pozycja niedopasowana w drugiej strefie, pomniejszona o ważoną pozycję dopasowaną pomiędzy strefami pierwszą i drugą,
 - b) ważona krótka (długa) pozycja niedopasowana w trzeciej strefie;
- 8) obliczenia, o których mowa w pkt 6 i 7, można przeprowadzić przyjmując odwrotną numerację stref;
- 9) ważoną pozycję dopasowaną pomiędzy strefami pierwszą i trzecią stanowi mniejsza z kwot określonych jako:
 - a) ważona długa (krótka) pozycja niedopasowana w pierwszej strefie, pomniejszona o ważoną pozycję dopasowaną pomiędzy strefami pierwszą i drugą,
 - b) ważona krótka (długa) pozycja niedopasowana w trzeciej strefie pomniejszona o ważoną pozycję dopasowaną pomiędzy strefami drugą i trzecią;
- 10) wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka ogólnego stóp procentowych w danej walucie oblicza się jako sumę:
 - a) 10% sumy ważonych pozycji dopasowanych w poszczególnych przedziałach,
 - b) 40% ważonej pozycji dopasowanej w strefie pierwszej,
 - c) 30% ważonej pozycji dopasowanej w strefie drugiej,
 - d) 30% ważonej pozycji dopasowanej w strefie trzeciej,
 - e) 40% ważonej pozycji dopasowanej pomiędzy strefami pierwszą i drugą,
 - f) 40% ważonej pozycji dopasowanej pomiędzy strefami drugą i trzecią,
 - g) 150% ważonej pozycji dopasowanej pomiędzy strefami pierwszą i trzecią,

h) 100% pozycji globalnej netto obliczonej dla ważonych pozycji pierwotnych, zgodnie z zasadami określonymi w załączniku nr 2 do uchwały, z uwzględnieniem zasad określonych w § 1- 4;

11) łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka ogólnego stóp procentowych oblicza się jako sumę wymogów kapitałowych obliczonych dla poszczególnych walut zgodnie z pkt 10.

METODA ZAKTUALIZOWANEGO ŚREDNIEGO OKRESU ZWROTU

§ 7. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka ogólnego stóp procentowych oblicza się metodą zaktualizowanego średniego okresu zwrotu, zgodnie z następującymi zasadami:

1) dla każdej pozycji netto w instrumencie bazowym wyrażonym w danej walucie oblicza się:

- a) rentowność do wykupu,
- b) średni okres zwrotu,
- c) zaktualizowany średni okres zwrotu;

2) Pozycje netto w instrumentach bazowych wyrażone w danej walucie, obliczone zgodnie z § 1- 4, należy zaklasyfikować do jednej ze stref zaktualizowanego średniego okresu zwrotu (strefa) zgodnie z następującą tabelą:

Strefa	Zaktualizowany średni okres zwrotu instrumentu bazowego pozycji pierwotnej (w latach)	Założona zmiana rentowności do wykupu (w %)
(1)	(2)	(3)
1	do 1,0	1,00
2	> 1,0 – 3,6	0,85
3	> 3,6	0,70

3) w każdej strefie oblicza się okresowo ważone pozycje netto (długie i krótkie) jako iloczyn wartości godziwych poszczególnych pozycji netto, ich zaktualizowanych średnich okresów zwrotu oraz wielkości założonych zmian rentowności do wykupu odpowiadających tym strefom;

4) w każdej strefie oblicza się sumę okresowo ważonych pozycji netto długich i sumę okresowo ważonych pozycji netto krótkich; mniejsza z tych sum stanowi okresowo ważoną pozycję dopasowaną w tej strefie, zaś bezwzględna wartość różnicy między tymi sumami stanowi okresowo ważoną pozycję niedopasowaną w tej strefie (długą - jeśli różnica ta jest dodatnia lub krótką - jeśli różnica ta jest ujemna);

5) okresowo ważoną dopasowaną pozycję pomiędzy strefami pierwszą i drugą stanowi mniejsza z kwot określonych jako:

- a) okresowo ważona długa (krótka) pozycja niedopasowana w pierwszej strefie,
- b) okresowo ważona krótka (długa) pozycja niedopasowana w drugiej strefie;

6) okresowo ważoną dopasowaną pozycję pomiędzy strefami drugą i trzecią stanowi mniejsza z kwot określonych jako:

- a) okresowo ważona długa (krótka) pozycja niedopasowana w drugiej strefie, pomniejszona o okresowo ważoną dopasowaną pozycję pomiędzy strefami pierwszą i drugą,

- b) okresowo ważona krótka (długa) pozycja niedopasowana w trzeciej strefie;
- 7) obliczenia, o których mowa w pkt 5 i 6, można przeprowadzić przyjmując odwrotną numerację stref;
- 8) okresowo ważoną pozycję dopasowaną pomiędzy strefami pierwszą i trzecią stanowi mniejsza z kwot określonych jako:
 - a) okresowo ważona długa (krótka) pozycja niedopasowana w pierwszej strefie, pomniejszona o okresowo ważoną pozycję dopasowaną pomiędzy strefami pierwszą i drugą,
 - b) okresowo ważona krótka (długa) pozycja niedopasowana w trzeciej strefie, pomniejszona o okresowo ważoną pozycję dopasowaną pomiędzy strefami drugą i trzecią;
- 9) wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka ogólnego stóp procentowych dla danej waluty oblicza się jako sumę:
 - a) 2% sumy okresowo ważonych pozycji dopasowanych w poszczególnych strefach,
 - b) 40% okresowo ważonej pozycji dopasowanej pomiędzy strefami pierwszą i drugą,
 - c) 40% okresowo ważonej pozycji dopasowanej pomiędzy strefami drugą i trzecią,
 - d) 150% okresowo ważonej pozycji dopasowanej pomiędzy strefami pierwszą i trzecią,
 - e) 100% pozycji globalnej netto obliczonej dla okresowo ważonych pozycji pierwotnych, zgodnie z zasadami określonymi w załączniku nr 2 do uchwały, z uwzględnieniem zasad określonych w § 1- 4;
- 10) łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka ogólnego stóp procentowych oblicza się jako sumę wymogów kapitałowych obliczonych dla poszczególnych walut zgodnie z pkt 9.

METODA WARTOŚCI ZAGROŻONEJ

§ 8. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka ogólnego stóp procentowych oblicza się metodą wartości zagrożonej, zgodnie z następującymi zasadami:

- 1) bank może stosować metodę wartości zagrożonej do obliczania łącznego wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka ogólnego stóp procentowych zgodnie z załącznikiem nr 19 do uchwały, przy czym jako parametry cenowe należy rozumieć rentowności do wykupu instrumentów powszechnie uznawanych na danym rynku za wolne od ryzyka kredytowego (w szczególności: instrumenty skarbowe, hipotetyczne depozyty i lokaty wynikające z dekompozycji pozabilansowych transakcji terminowych na stopę procentową, oparte na średnich stopach procentowych rynku międzybankowego);
- 2) bank może uwzględnić w obliczeniach, o których mowa w § 5, ryzyko szczególne instrumentów dłużnych, poprzez przyjęcie, że parametrami cenowymi odpowiadającymi pozycjom w tych instrumentach są ich rzeczywiste rynkowe rentowności do wykupu;
- 3) dla każdej waluty należy:
 - a) zdefiniować co najmniej sześć przedziałów terminów zapadalności,
 - b) określić odrębne parametry cenowe jako rentowności do wykupu reprezentacyjne dla każdego z przedziałów, o których mowa w lit. a,
 - c) zaklasyfikować pozycje pierwotne do odpowiednich przedziałów, o których mowa w lit. a;

4) model wartości zagrożonej w zakresie ryzyka ogólnego stóp procentowych musi uwzględniać zróżnicowanie poziomów rentowności do wykupu dla różnych instrumentów bazowych.

Załącznik nr 11 do uchwały nr 380/2008
Komisji Nadzoru Finansowego
z dnia 17 grudnia 2008 r.
(poz.)

**OBLICZANIE WYMOGU KAPITAŁOWEGO
Z TYTUŁU RYZYKA ROZLICZENIA, DOSTAWY ORAZ RYZYKA
KREDYTOWEGO KONTRAHENTA**

Część I. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rozliczenia, dostawy oraz z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta

§ 1. Łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rozliczenia, dostawy oraz z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta oblicza się jako sumę wymogów kapitałowych obliczonych na podstawie § 2 – 8.

Część II. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rozliczenia i ryzyka dostawy

§ 2. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rozliczenia i ryzyka dostawy oblicza się jako sumę wymogów kapitałowych obliczonych zgodnie z § 3 i 4 dla operacji zaliczonych do portfela handlowego, których umowy termin rozliczenia minął, za wyjątkiem transakcji z udzielonym lub otrzymanym przyrzeczeniem odkupu oraz transakcji udzielania lub przyjmowania pożyczek papierów wartościowych lub towarów.

§ 3. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rozliczenia oblicza się dla operacji, których instrumentem bazowym są waluty obce, towary, kapitałowe papiery wartościowe oraz instrumenty dłużne, zgodnie z poniższymi zasadami:

- 1) dla każdej operacji oblicza się różnicę między jej wartością godziwą a wartością wynikającą z ustalonej ceny rozliczenia instrumentu bazowego;
- 2) różnice, o których mowa w pkt 1, stanowiące potencjalny zysk banku, mnoży się przez współczynniki przeliczeniowe odpowiadające przedziałom opóźnień określonych w pierwszej kolumnie poniższej tabeli zgodnie z liczbą dni, jakie upłynęły po umownym dniu rozliczenia danej operacji:

Przedział opóźnienia (liczba dni roboczych po dniu zapadalności)	Współczynnik przeliczeniowy (w %)
(1)	(2)
5 – 15	8
16 – 30	50
31 – 45	75
46 i więcej	100

- 3) wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rozliczenia stanowi suma składników obliczonych zgodnie z pkt 2.

§ 4. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka dostawy instrumentów do rozliczenia w późniejszym terminie oblicza się dla operacji, których instrumentem bazowym są waluty obce, towary i papiery wartościowe, zgodnie z poniższymi zasadami:

1) wymóg kapitałowy oblicza się w następujących przypadkach:

- a) gdy bank zapłacił za papiery wartościowe, waluty obce lub towary przed ich otrzymaniem lub dostarczył papiery wartościowe, waluty obce lub towary przed otrzymaniem za nie zapłaty,
- b) w przypadku transakcji transgranicznych, gdy upłynął jeden lub więcej dni od czasu dokonania tej płatności lub dostawy;

2) dla każdej operacji oblicza się wymóg kapitałowy, przy czym:

- a) do daty pierwszej przewidzianej w umowie płatności lub dostawy – wymóg kapitałowy wynosi zero,
- b) od daty pierwszej przewidzianej w umowie płatności lub dostawy do upływu czterech dni po drugiej płatności lub dostawie – wymóg kapitałowy oblicza się według zasad określonych w załączniku nr 4 do uchwały,
- c) od 5 dni roboczych po drugiej przewidzianej w umowie płatności lub dostawie aż do wygaśnięcia transakcji – pomniejsza się fundusze własne o zapłaconą kwotę lub wartość dostarczonych instrumentów, powiększoną o wartość bieżącej ekspozycji dodatniej;

3) w przypadku, o którym mowa w pkt 2 lit. b, bank stosujący metodę wewnętrznych ratingów do obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego może:

- a) przypisać współczynniki PD na podstawie zewnętrznej oceny wiarygodności kredytowej kontrahenta, w przypadku kontrahentów, wobec których nie posiada żadnych innych ekspozycji zaliczonych do portfela bankowego,
- b) jeżeli bank stosuje własne współczynniki LGD, z zastrzeżeniem pkt 4, może przypisać współczynniki LGD określone w § 89 załącznika nr 5 do uchwały, o ile podejście to jest stosowane konsekwentnie w odniesieniu do wszystkich ekspozycji z tytułu dostawy instrumentów do rozliczenia w późniejszym terminie;

4) w przypadku, o którym mowa w pkt 2 lit. b, bank stosujący metodę wewnętrznych ratingów do obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego może stosować wagi ryzyka jak dla obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego metodą standardową lub stosować wagę ryzyka 100%, o ile podejście to jest stosowane konsekwentnie w odniesieniu do wszystkich ekspozycji z tytułu dostawy instrumentów do rozliczenia w późniejszym terminie;

5) jeżeli kwota ekspozycji dodatniej wynikająca z transakcji dostawy z późniejszym terminem rozliczenia jest nieistotna, bank może do takich ekspozycji stosować wagę ryzyka 100%.

§ 5. W przypadku całkowitej awarii systemu rozliczeniowego lub rozrachunkowego, bank nie oblicza wymogów kapitałowych, o których mowa w § 2 i 3, aż do wznowienia normalnego działania tych systemów. Jeżeli w tych okolicznościach kontrahent nie zdoła rozliczyć swojej transakcji nie jest to uznawane za niewykonanie zobowiązania w rozumieniu przepisów dotyczących ryzyka kredytowego.

Część III. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta

§ 6. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta oblicza się jako 8% sumy kwot ekspozycji ważonych ryzykiem, wyznaczonych na podstawie § 7 i 8, dla następujących operacji zaliczonych do portfela handlowego:

- 1) pozagełdowych transakcji pochodnych oraz kredytowych instrumentów pochodnych;
- 2) transakcji z udzielonym lub otrzymanym przyrzeczeniem odkupu oraz transakcji udzielania lub przyjmowania pożyczek papierów wartościowych lub towarów;
- 3) transakcji z opcją uzupełnienia zabezpieczenia kredytowego opartych na papierach wartościowych lub towarach;
- 4) transakcji z długim terminem rozliczenia.

§ 7. Wartość ekspozycji oraz kwoty ekspozycji ważone ryzykiem dla tych ekspozycji oblicza się zgodnie z zasadami obliczania tych wielkości na potrzeby obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego odpowiednio metodą standardową lub metodą wewnętrznych ratingów, przy czym:

1) aby określić wielkość przyszłej ekspozycji kredytowej w przypadku transakcji swap przychodu całkowitego (*total return swap*) oraz transakcji swap ryzyka kredytowego (*credit default swap*) z tytułu kredytowych instrumentów pochodnych, wartość nominalną instrumentu mnoży się przez następujące wskaźniki procentowe:

a) 5% - w przypadku zobowiązania referencyjnego, które prowadzą do ekspozycji bezpośredniej banku, byłoby pozycją o niskim lub obniżonym ryzyku w rozumieniu § 1 – 13 załącznika nr 9 do uchwały,

b) 10% - w przypadku zobowiązania referencyjnego, które prowadzą do ekspozycji bezpośredniej banku, nie byłoby pozycją o niskim lub obniżonym ryzyku w rozumieniu § 1 – 13 załącznika nr 9 do uchwały,

c) w przypadku transakcji swap ryzyka kredytowego bankowi, którego ekspozycja z tytułu zamiany stanowi pozycję długą w instrumencie bazowym, zezwala się na zastosowanie wartości 0% do potencjalnej przyszłej ekspozycji kredytowej, chyba że transakcja ta podlega procedurze rozwiązania z chwilą stwierdzenia niewypłacalności podmiotu, którego ekspozycja z tytułu swapu stanowi pozycję krótką w instrumencie bazowym, mimo że w ramach tego instrumentu nie nastąpiło jeszcze niewykonanie zobowiązania,

d) w przypadku, gdy kredytowy instrument pochodny zapewnia ochronę uruchamianą w następstwie „*n*-tego niewykonania zobowiązania” w ramach określonej liczby zobowiązań bazowych, o tym, który z określonych w lit. a – c wskaźników procentowych ma zastosowanie, decyduje wartość zobowiązania o *n*-tej w kolejności najniższej wiarygodności kredytowej, określonej poprzez ustalenie, czy zobowiązanie to byłoby pozycją o obniżonym ryzyku w rozumieniu § 1 - 13 załącznika nr 9 do uchwały gdyby zostało przyjęte przez bank;

2) w obliczeniach kwot ekspozycji ważonych ryzykiem bankowi nie zezwala się na uznawanie skutków zabezpieczenia finansowego przy zastosowaniu metody uproszczonej ujmowania zabezpieczeń finansowych, określonej w § 60 – 66 załącznika nr 17 do uchwały;

3) w przypadku transakcji z udzielonym lub otrzymanym przyrzeczeniem odkupu oraz transakcji udzielania lub przyjmowania pożyczek papierów wartościowych lub towarów zaliczonych do portfela handlowego wszystkie instrumenty finansowe i towary,

które kwalifikują się do objęcia portfelem handlowym, można traktować jako uznane zabezpieczenie;

4) w przypadku ekspozycji z tytułu pozagiełdowych transakcji pochodnych, zaliczonych do portfela handlowego, za uznane zabezpieczenie można przyjąć towary kwalifikujące się do objęcia portfelem handlowym;

5) jeżeli instrumenty lub towary uznane za zabezpieczenie zgodnie z pkt 3 lub 4, w przypadku, gdy takie instrumenty finansowe lub towary, które nie zostały dopuszczone zgodnie z załącznikiem nr 17 do uchwały stanowią przedmiot udzielanej pożyczki, są zbywane lub dostarczane, bądź też stanowią przedmiot zaciąganej pożyczki, są nabywane lub przyjmowane jako zabezpieczenie rzeczowe lub w innej formie w ramach takiej transakcji, korekty z tytułu zmienności oblicza się w następujący sposób:

a) gdy bank wykorzystuje metodę korekt z tytułu zmienności opartych na metodzie nadzorczej, zgodnie z § 44 – 88 załącznika nr 17 do uchwały, traktuje się je w taki sam sposób, jak dopuszczone do obrotu na uznanej giełdzie akcje nieobjęte głównym indeksem,

b) gdy bank stosuje korekty z tytułu zmienności oparte na metodzie oszacowań własnych, zgodnie z § 44 – 88 załącznika nr 17 do uchwały, korekty z tytułu zmienności obliczane są dla każdej indywidualnej pozycji,

c) gdy bank stosuje metodę modeli wewnętrznych zgodnie z § 53 – 57 załącznika nr 17 do uchwały, tę samą metodę może stosować w portfelu handlowym,

d) uznaje się kompensowanie zobowiązań z tytułu transakcji z udzielonym lub otrzymanym przyrzeczeniem odkupu oraz transakcji udzielania lub przyjmowania pożyczek papierów wartościowych lub towarów jak również innych transakcji opartych na rynku kapitałowym zaliczonych zarówno do portfela handlowego, jak i bankowego, jeżeli są one objęte umowami ramowymi o wzajemnym kompensowaniu zobowiązań, o ile kompensowane transakcje spełnią następujące warunki:

- wszystkie transakcje podlegają codziennej wycenie według wartości rynkowej,
- wszelkie pozycje stanowiące przedmiot zaciąganej pożyczki, nabywane lub przyjmowane w ramach takich transakcji mogą zostać uznane jako zabezpieczenie finansowe dla celów obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego, przy czym nie stosuje się wówczas przepisów pkt 3 - 5 lit. a – c.

§ 8. W przypadku, gdy kredytowy instrument pochodny wchodzący w skład portfela handlowego, został uznany za wewnętrzną transakcję zabezpieczającą, a ochronę kredytową uznano za spełniającą warunki uznawania, określone w załączniku nr 17 do uchwały, ryzyko kontrahenta z tytułu tego instrumentu, uznaje się za równe zero.

Załącznik nr 12 do uchwały nr 380/2008
Komisji Nadzoru Finansowego
z dnia 17 grudnia 2008 r.
(poz.)

OBLICZANIE WYMOGU KAPITAŁOWEGO Z TYTUŁU PRZEKROCZENIA LIMITU KONCENTRACJI ZAANGAŻOWAŃ I LIMITU DUŻYCH ZAANGAŻOWAŃ

Część I. Zasady ogólne

§ 1. Dla celów niniejszego załącznika przez podmiot rozumie się pojedynczy podmiot lub podmioty powiązane kapitałowo lub organizacyjnie, w rozumieniu w art. 4 ust.1 pkt 16 ustawy – Prawo bankowe.

§ 2. Zaangażowanie banku wobec podmiotu oblicza się zgodnie z zasadami określonymi w art. 71 ustawy – Prawo bankowe oraz w uchwale w sprawie limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań.

§ 3. Łączny wymóg kapitałowy z tytułu przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań oblicza się zgodnie z § 4 – 8 lub § 9, w zależności od skali działalności banku.

Część II. Banki, których skala działalności handlowej jest znacząca

§ 4. Zaangażowanie banku wobec danego podmiotu oblicza się jako sumę:

1) zaangażowania banku wobec tego podmiotu w portfelu handlowym, obejmującej:

a) nadwyżkę długich pozycji netto nad krótkimi pozycjami netto we wszystkich instrumentach bazowych emitowanych przez ten podmiot, wynikających z operacji zaliczonych do portfela handlowego, obliczonych zgodnie z zasadami określonymi w załączniku nr 3 uchwały,

b) pozycję netto w gwarantowanych emisjach papierów wartościowych tego podmiotu, obliczoną zgodnie z zasadami określonymi w § 10 i 11 załącznika nr 2 do uchwały,

c) zaangażowania wobec tego podmiotu wynikające z operacji, o których mowa w załączniku nr 11 do uchwały, rozumianą jako suma:

- iloczynu sumy wymogów kapitałowych określonych w § 1 - 3 załącznika nr 11 do uchwały przez liczbę 12,5,

- sumy ekwiwalentów bilansowych operacji, o których mowa w § 4 i 5 załącznika nr 11 do uchwały;

2) zaangażowania banku wobec tego podmiotu w portfelu bankowym, stanowiącej sumę wierzytelności i zobowiązań pozabilansowych, o których mowa w art. 71 ustawy – Prawo bankowe, wynikających z operacji z tym podmiotem, zaliczonych do portfela bankowego, zgodnie z zasadami określonymi w uchwale w sprawie limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań, z wyłączeniem aktywów pomniejszających fundusze własne.

§ 5. Wymóg kapitałowy z tytułu przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań wobec danego podmiotu oblicza się:

1) zgodnie z § 6 - jeśli spełnione są wszystkie warunki określone w pkt 33 załącznika nr 1 do uchwały w sprawie limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań;

2) zgodnie z § 7 – jeśli nie jest spełniony którykolwiek z warunków określonych w pkt 33 załącznika nr 1 do uchwały Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań.

§ 6. W przypadku, o którym mowa w § 5 pkt 1:

1) z zaangażowania banku wobec danego podmiotu w portfelu handlowym wyodrębnia się składniki o łącznej wartości równej nadwyżce zaangażowania ponad limit koncentracji zaangażowań określony w art. 71 ust. 1 ustawy – Prawo bankowe (nadwyżka koncentracji), którym przypisano najwyższe:

a) stopy narzutu z tytułu ryzyka szczególnego zgodnie z § 8 i 9 załącznika nr 8 lub załącznikiem nr 9 do uchwały,

b) wagi ryzyka kontrahenta lub współczynniki przeliczeniowe zgodnie z załącznikiem nr 11 do uchwały;

2) wymóg kapitałowy z tytułu przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań wobec danego podmiotu, oblicza się jako:

a) jeśli nadwyżka koncentracji istnieje nie dłużej niż 10 dni – 200% sumy wymogów kapitałowych, obliczonych na podstawie § 8 i 9 załącznika nr 8, załącznika nr 9 i załącznika nr 11 do uchwały, dla składników, o których mowa w pkt 1,

b) jeśli nadwyżka koncentracji istnieje dłużej niż 10 dni – sumę iloczynów:

- wymogów kapitałowych obliczonych na podstawie § 8 i 9 załącznika nr 8, załącznika nr 9 i załącznika nr 11 do uchwały, dla składników, o których mowa w pkt 1, zaklasyfikowanych do odpowiednich przedziałów nadwyżki zaangażowania określonych w pierwszej kolumnie poniższej tabeli,

oraz

- odpowiadających tym składnikom współczynników określonych w drugiej kolumnie tej tabeli, przy czym zaliczanie składników do poszczególnych przedziałów należy wykonać począwszy od pierwszego z tych przedziałów zaliczając do niego składnik o najniższej stopie narzutu, wadze ryzyka lub współczynniku przeliczeniowym, poprzez kolejne przedziały zaliczając do nich składniki o coraz to wyższych stopach narzutu, wagach ryzyka lub współczynnikach przeliczeniowych.

Nadwyżka koncentracji (w relacji do funduszy własnych) w %	Współczynnik w %
(1)	(2)
do 40	200
40 - 60	300
60 - 80	400
80 - 100	500
100 - 250	600
powyżej 250	900

§ 7. W przypadku, o którym mowa w § 5 pkt 2, wymóg kapitałowy z tytułu przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań wobec danego podmiotu stanowi nadwyżka koncentracji obliczona dla tego podmiotu.

§ 8. Łączny wymóg kapitałowy z tytułu przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań oblicza się jako większą z następujących dwóch kwot:

1) suma wymogów kapitałowych z tytułu przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań wobec poszczególnych podmiotów, obliczonych:

a) zgodnie z § 6 w przypadku zaangażowań, o których mowa w § 5 pkt 1,

b) zgodnie z § 7 w przypadku zaangażowań, o których mowa w § 5 pkt 2;

2) nadwyżka sumy dużych zaangażowań wobec poszczególnych podmiotów (w portfelu bankowym i handlowym łącznie) ponad limit dużych zaangażowań.

Część III. Banki, których skala działalności handlowej nie jest znacząca

§ 9. Łączny wymóg kapitałowy z tytułu przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań stanowi większa z kwot określonych jako:

1) suma nadwyżek zaangażowań banku wobec poszczególnych podmiotów ponad limity określone w art. 71 ust. 1 ustawy-Prawo bankowe;

2) nadwyżka sumy dużych zaangażowań banku wobec poszczególnych podmiotów ponad limit określony w art. 71 ust. 2 ustawy-Prawo bankowe.

Załącznik nr 13 do uchwały nr 380/2008
Komisji Nadzoru Finansowego
z dnia 17 grudnia 2008 r.
(poz.)

OBLICZANIE WYMOGU KAPITAŁOWEGO Z TYTUŁU PRZEKROCZENIA PROGU KONCENTRACJI KAPITAŁOWEJ

Część I. Obliczanie przekroczenia progu koncentracji kapitałowej

§ 1. Przekroczenie progu koncentracji kapitałowej oblicza się w zakresie portfela bankowego i portfela handlowego łącznie jako większą z liczb określonych jako:

- 1) suma kwot, o jakie poszczególne znaczne zaangażowania kapitałowe przekraczają 15% funduszy własnych banku;
- 2) kwota, o jaką suma znacznych zaangażowań kapitałowych przekracza 60% funduszy własnych banku.

§ 2. Przez zaangażowanie kapitałowe, o którym mowa w § 1, rozumie się:

- 1) posiadane przez bank akcje lub udziały w innym podmiocie;
- 2) wniesione dopłaty - w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością;
- 3) wniesione wkłady lub zadeklarowane sumy komandytowe - w zależności od tego, która z tych kwot jest większa - w spółce komandytowej lub komandytowo-akcyjnej;
- 4) udzielone pożyczki podporządkowane.

§ 3. Przez znaczne zaangażowanie kapitałowe, o którym mowa w § 1, rozumie się zaangażowanie kapitałowe spełniające co najmniej jeden z poniższych warunków:

- 1) zaangażowanie stanowi co najmniej 10% kapitału podmiotu;
- 2) zaangażowanie uprawnia do wykonywania co najmniej 10% głosów w organie stanowiącym podmiotu lub umożliwia wywieranie znaczącego wpływu na zarządzanie podmiotem;
- 3) wartość bilansowa zaangażowania stanowi co najmniej 10% funduszy własnych banku.

§ 4. W rachunku przekroczenia progu koncentracji kapitałowej, o którym mowa w § 1, nie uwzględnia się znacznych zaangażowań kapitałowych:

- 1) w bankach krajowych i instytucjach kredytowych, a także w bankach zagranicznych podlegających nadzorowi właściwych władz nadzorczych;
- 2) w instytucjach finansowych;
- 3) w zakładach ubezpieczeń;
- 4) w innych podmiotach niż wymienione w pkt 1-3, do wysokości kwoty pomniejszającej fundusze własne banku z tytułu zaangażowań kapitałowych tych innych podmiotów w podmiotach, o których mowa w pkt 1-3;
- 5) w izbach rozliczeniowych, o których mowa w art. 67 ustawy – Prawo bankowe;
- 6) w międzybankowych przedsiębiorstwach telekomunikacyjnych, w których co najmniej 75% kapitału stanowią zaangażowania kapitałowe banków;

- 7) w instytucjach, o których mowa w art. 105 ust. 4 ustawy – Prawo bankowe, w których co najmniej 75% kapitału stanowią zaangażowania kapitałowe banków;
- 8) w podmiotach, których wyłącznym przedmiotem działalności jest świadczenie usług w zakresie edukacji kadr bankowych, w których co najmniej 75% kapitału stanowią zaangażowania kapitałowe banków;
- 9) w przedsiębiorstwach pomocniczych usług bankowych, w których co najmniej 75% kapitału stanowią zaangażowania kapitałowe banków;
- 10) w podmiotach, w których bank utrzymuje zaangażowanie kapitałowe w związku z jego udziałem w procesie naprawczym tych podmiotów;
- 11) przejętych w związku z wykonywaniem umowy o subemisję usługową;
- 12) przejętych w związku ze świadczeniem usług pośrednictwa (na rachunek własny w imieniu klienta).

Część II. Łączny wymóg kapitałowy z tytułu przekroczenia progu koncentracji kapitałowej

§ 5. Łączny wymóg kapitałowy z tytułu przekroczenia progu koncentracji kapitałowej jest równy kwocie przekroczenia progu koncentracji kapitałowej, obliczonej zgodnie z § 1 - 4.

Załącznik nr 14 do uchwały nr 380/2008
Komisji Nadzoru Finansowego
z dnia 17 grudnia 2008 r.
(poz.)

OBLICZANIE WYMOGU KAPITAŁOWEGO Z TYTUŁU RYZYKA OPERACYJNEGO

Część I. Zasady ogólne

§ 1. Ryzyko operacyjne jest to możliwość wystąpienia straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności procesów wewnętrznych, ludzi i systemów lub ze zdarzeń zewnętrznych, obejmując również ryzyko prawne.

§ 2.1. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego oblicza się, z zastrzeżeniem ust. 2, 3 i 4, jedną z metod:

- 1) metodą podstawowego wskaźnika, o której mowa w § 4 – 15;
- 2) metodą standardową, o której mowa w § 16 – 33;
- 3) zaawansowaną metodą pomiaru, o której mowa w § 34 – 67.

2. Bank stosujący metodę, o której mowa w § 16 – 33 nie może jej zmienić na metodę, o której mowa w § 4 – 15, chyba że uzyska zgodę Komisji Nadzoru Finansowego wydaną na jego wniosek, zawierający uzasadnienie celowości zmiany metody obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego.

3. Bank stosujący metodę określoną w § 34 – 67 nie może jej zmienić na metody, o których mowa w § 4 – 15 lub § 16 – 33, chyba że uzyska zgodę Komisji Nadzoru Finansowego wydaną na jego wniosek, zawierający uzasadnienie celowości zmiany metody obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego.

4. Łączenie metod obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego możliwe jest po uzyskaniu zgody Komisji Nadzoru Finansowego wydanej na wniosek banku, zgodnie z § 68 – 71.

§ 3. Bank obliczający wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego, niezależnie od stosowanej metody, zobowiązany jest stosować zasady zarządzania ryzykiem, zgodnie z uchwałą nr 383/2008 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 grudnia 2008 r. w sprawie szczegółowych zasad funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz szczegółowych warunków szacowania przez banki kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego (Dz. Urz. KNF Nr 8, poz. ...),

Część II. Metoda podstawowego wskaźnika

WSKAŹNIK

§ 4. Wskaźnik stanowi średnią za okres trzech lat, wyników określonych na podstawie § 9 – 13 lub § 14.

§ 5. Średnią oblicza się, z zastrzeżeniem § 7, na koniec roku obrotowego na podstawie wyników z ostatnich trzech dwunastomiesięcznych okresów.

§ 6. Jeżeli dane finansowe nie zostały zbadane przez biegłego rewidenta, bank może wykorzystać dane szacunkowe. Po uzyskaniu opinii z badania sprawozdania finansowego

przez biegłego rewidenta bank dokonuje niezwłocznie stosownej aktualizacji wyliczeń wskaźnika.

§ 7. Wyniku za którekolwiek z trzech lat obrotowych, jeżeli jest ujemny lub równy zero, nie uwzględnia się w obliczeniach średniej.

§ 8. Wskaźnik oblicza się jako iloraz sumy dodatnich wartości wyników oraz liczby lat z dodatnimi wartościami wyników.

BANKI STOSUJĄCE PRZEPISY USTAWY O RACHUNKOWOŚCI

§ 9. Bank, który sporządza sprawozdanie finansowe zgodnie z ustawą o rachunkowości, oblicza wynik jako sumę pozycji rachunku zysków i strat banku wymienionych w tabeli nr 1, ustalonych zgodnie z zasadami określonymi w tej ustawie, przy czym każda pozycja musi być uwzględniona odpowiednio ze znakiem dodatnim lub ujemnym.

Tabela nr 1

1	Przychody z tytułu odsetek
2	Koszty z tytułu odsetek
3	Przychody z tytułu prowizji
4	Koszty z tytułu prowizji
5	Przychody z udziałów lub akcji, pozostałych papierów wartościowych i innych instrumentów finansowych o zmiennej kwocie dochodu
6	Wynik operacji finansowych
7	Wynik z pozycji wymiany
8	Pozostałe przychody operacyjne

§ 10. Pozycje określone w tabeli nr 1 powinny uwzględniać korekty określone w § 11 – 13.

§ 11.1. Wynik uwzględnia koszty z tytułu opłat za usługi określone w art. 6 a ustawy - Prawo bankowe dostarczone przez podmiot, który jest w stosunku do banku: podmiotem dominującym lub zależnym albo podmiotem zależnym od podmiotu dominującego wobec banku lub podmiotem podlegającym nadzorowi właściwych władz lub nadzorowi równoważnemu na podstawie odrębnych przepisów.

2. Dla potrzeb określenia wyniku, przychody z tytułu leasingu operacyjnego oraz z tytułu najmu lub dzierżawy nieruchomości komercyjnych uwzględnia się w pozostałych przychodach operacyjnych a przychody i koszty z tytułu leasingu finansowego odpowiednio w przychodach i kosztach z tytułu odsetek.

§ 12. W wyniku nie uwzględnia się następujących pozycji rachunku zysków i strat:

- 1) salda utworzonych i rozwiązanych rezerw celowych;
- 2) kosztów operacyjnych, w tym kosztów z tytułu opłat za usługi na rzecz banku, z zastrzeżeniem § 11;
- 3) zrealizowanych zysków i strat ze sprzedaży pozycji z portfela bankowego;
- 4) przychodów z tytułu zdarzeń nadzwyczajnych lub występujących nieregularnie;
- 5) przychodów z tytułu odszkodowań uzyskanych z tytułu ubezpieczenia.

§ 13. W wyniku nie uwzględnia się przychodów z tytułu dywidend otrzymanych od podmiotu, który jest w stosunku do banku: podmiotem dominującym lub zależnym albo podmiotem zależnym od podmiotu dominującego wobec banku, jeśli umożliwi to uniknięcie podwójnego naliczania przychodów wewnątrzgrupowych.

BANKI STOSUJĄCE MIĘDZYNARODOWE STANDARDY RACHUNKOWOŚCI

§ 14. Bank, który sporządza sprawozdanie finansowe zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości, Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej oraz związanymi z nimi interpretacjami ogłoszonymi w formie rozporządzeń, na podstawie art. 2 ust. 3 ustawy o rachunkowości, oblicza wynik jako sumę pozycji z rachunku zysków i strat wymienionych w tabeli nr 2, z uwzględnieniem przepisów § 9 - 13.

Tabela nr 2

1	Przychody z tytułu odsetek
2	Koszty z tytułu odsetek
3	Przychody z tytułu dywidend
4	Przychody z tytułu opłat i prowizji
5	Koszty z tytułu opłat i prowizji
6	Zrealizowany wynik z aktywów i zobowiązań finansowych innych niż wyceniane według wartości godziwej ze skutkiem odnoszonym do rachunku zysków i strat (w zakresie pozycji zaliczanych do portfela handlowego)
7	Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu
8	Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych według wartości godziwej ze skutkiem odnoszonym do rachunku zysków i strat (w zakresie pozycji zaliczanych do portfela handlowego)
9	Wynik z tytułu korekt wartości godziwej w rachunkowości zabezpieczeń
10	Wynik z różnic kursowych netto (rewaluacja)
11	Pozostałe przychody operacyjne

WYMÓG KAPITAŁOWY

§ 15. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego według metody podstawowego wskaźnika stanowi 15% wskaźnika, określonego zgodnie z zasadami przedstawionymi w § 4 – 8.

Wymóg kapitałowy K oblicza się według poniższego wzoru:

$$K = \frac{\sum_{i=0}^2 \max(w_i; 0)}{n} \times 15\%$$

gdzie:

w_i – roczny wynik w i -tym roku, ustalony zgodnie z przepisami § 9 – 13 lub § 14

n – liczba lat w których $w_i > 0$

Przy obliczaniu wymogu uwzględnia się rok obrotowy, za który dokonuje się obliczenia ($i = 0$) oraz dwa kolejne lata go poprzedzające ($i = 1, 2$).

Część III. Metoda standardowa

KRYTERIA KWALIFIKUJĄCE

§ 16. Bank, który zamierza stosować metodę standardową, zobowiązany jest spełniać następujące warunki:

- 1) posiada udokumentowany system oceny ryzyka operacyjnego oraz zarządzania nim, ściśle powiązany z procesem zarządzania ryzykiem banku, a wynik oceny stanowi integralną część procesu monitorowania i kontroli profilu ryzyka operacyjnego banku;
- 2) posiada określony zakres odpowiedzialności osób w ramach tego systemu;
- 3) określa swój stopień narażenia na ryzyko operacyjne;
- 4) prowadzi rejestr zdarzeń operacyjnych, w tym istotnych strat wynikających z ryzyka operacyjnego;
- 5) system oceny i zarządzania ryzykiem operacyjnym podlega regularnym i niezależnym przeglądom;
- 6) wdrożył system raportowania, w ramach którego sporządzane są raporty wewnętrzne na temat ryzyka operacyjnego dla zarządu oraz komórek organizacyjnych banku;
- 7) posiada procedury podejmowania działań w oparciu o informacje zawarte w raportach zarządczych.

§ 17. Bank przeprowadza analizę spełniania warunków, o których mowa w § 16, z uwzględnieniem rozmiaru i skali działalności banku oraz zasady proporcjonalności.

PODZIAŁ NA LINIE BIZNESOWE

§ 18. Bank stosujący metodę standardową dokonuje podziału całej działalności na linie biznesowe, zgodnie z tabelą nr 3 przy zastosowaniu zasad określonych w § 19.

Tabela nr 3

Linia biznesowa	Rodzaje czynności	Współczynnik przeliczeniowy
Bankowość inwestycyjna	Gwarantowanie emisji instrumentów finansowych lub subemisja instrumentów finansowych z gwarancją przejęcia emisji Usługi związane z gwarantowaniem emisji Doradztwo inwestycyjne Doradztwo dla podmiotów gospodarczych w zakresie struktury kapitałowej, strategii branżowej i zagadnień pokrewnych oraz doradztwo i usługi w zakresie fuzji i przejęć podmiotów gospodarczych Badania inwestycyjne i analizy finansowe oraz inne formy ogólnych zaleceń w sprawie transakcji związanych z instrumentami finansowymi	18%
Działalność dealerska	Zawieranie transakcji na własny rachunek Usługi brokerskie na rynku pieniężnym Przyjmowanie oraz przekazywanie zleceń	18%

	<p>związanych z instrumentami finansowymi</p> <p>Wykonywanie zleceń w imieniu klienta</p> <p>Subemisja instrumentów finansowych bez gwarancji przejęcia emisji</p> <p>Operacje w alternatywnym systemie obrotu określonym w art.3 ust 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi</p>	
<p>Detaliczna działalność brokerska (obsługa osób fizycznych lub małych i średnich przedsiębiorstw spełniających warunki, o których mowa w § 21 załącznika nr 4 do uchwały)</p>	<p>Przyjmowanie oraz przekazywanie zleceń związanych z instrumentami finansowymi</p> <p>Wykonywanie zleceń w imieniu klienta</p> <p>Subemisja instrumentów finansowych z gwarancją przejęcia emisji</p>	12%
<p>Bankowość komercyjna (w tym obsługa małych i średnich przedsiębiorstw nie spełniających warunków, o których mowa w § 21 załącznika nr 4 do uchwały)</p>	<p>Przyjmowanie depozytów i innych wkładów pieniężnych płatnych na żądanie</p> <p>Udzielanie kredytów i pożyczek gotówkowych</p> <p>Leasing finansowy</p> <p>Gwarancje i inne zobowiązania pozabilansowe</p>	15%
<p>Bankowość detaliczna (obsługa osób fizycznych lub małych i średnich przedsiębiorstw spełniających warunki, o których mowa w § 21 załącznika nr 4 do uchwały)</p>	<p>Przyjmowanie depozytów i wkładów pieniężnych płatnych na żądanie</p> <p>Udzielanie kredytów i pożyczek gotówkowych</p> <p>Leasing finansowy</p> <p>Gwarancje i inne zobowiązania pozabilansowe</p>	12%
<p>Płatności i rozliczenia</p>	<p>Usługi związane z transferem środków pieniężnych</p> <p>Emitowanie instrumentów płatniczych i administrowanie nimi</p>	18%
<p>Usługi pośrednictwa (agencyjne)</p>	<p>Przechowywanie instrumentów finansowych i administrowanie nimi na rachunkach klientów, w tym usługi powiernicze i podobne, takie jak zarządzanie gotówką lub zabezpieczeniami</p>	15%
<p>Zarządzanie aktywami</p>	<p>Zarządzanie portfelem</p> <p>Zarządzanie instytucjami zbiorowego inwestowania</p> <p>Inne formy zarządzania aktywami</p>	12%

§ 19. Bank zobowiązany jest opracować i udokumentować szczegółowe zasady przyporządkowania czynności do poszczególnych linii biznesowych oraz kryteria dezagregacji wskaźnika pomiędzy linie biznesowe, na podstawie poniższych zasad:

- 1) wszystkie czynności muszą być przypisane do odpowiednich linii biznesowych w sposób wyczerpujący oraz wewnętrznie spójny;
- 2) czynność, której nie można jednoznacznie przyporządkować do określonej linii biznesowej, a która pełni funkcję pomocniczą w stosunku do czynności przypisanej do linii biznesowej, należy przypisać do linii biznesowej, którą wspomaga; jeśli funkcja pomocnicza wspomaga więcej niż jedną linię biznesową, wówczas bank przypisuje ją do linii, z którymi jest ona związana, na podstawie obiektywnych kryteriów przyporządkowania, proporcjonalnie do wielkości przyporządkowanego do nich wyniku z tytułu odsetek i wyniku pozaodsetkowego;
- 3) jeśli danej czynności nie można przyporządkować do określonej linii biznesowej, należy przypisać ją do takiej linii biznesowej, której przypisano najwyższy współczynnik przeliczeniowy; tą samą linię biznesową stosuje się do pozostałych zbliżonych czynności pomocniczych;
- 4) w celu przeprowadzenia dezagregacji wskaźnika pomiędzy poszczególne linie biznesowe, bank może zastosować udokumentowane metody wewnętrznej wyceny, w szczególności koszty poniesione w ramach jednej linii biznesowej, lecz zaliczane do innej linii biznesowej można przenieść do tej, której dotyczą, np. z wykorzystaniem wewnętrznych cen transferowych pomiędzy dwiema liniami biznesowymi;
- 5) przypisanie czynności do linii biznesowych dla celów obliczania wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka operacyjnego musi być zgodne z przypisaniem tych czynności do kategorii użytych w odniesieniu do ryzyka kredytowego oraz ryzyka rynkowego;
- 6) zarząd banku jest odpowiedzialny za ustalenie zasad przyporządkowania czynności do poszczególnych linii biznesowych a rada nadzorcza banku sprawuje kontrolę nad tym procesem;
- 7) proces przyporządkowywania czynności do linii biznesowych musi podlegać niezależnemu przeglądowi dokonywanemu przez osoby lub komórki organizacyjne niezwiązane z tym procesem.

§ 20. Jeśli rodzaje czynności przedstawione w tabeli 3 nie wyczerpują wszystkich występujących w banku, bank jest zobowiązany przyporządkować występujące rodzaje czynności z uwzględnieniem zasad określonych w § 19.

WYMÓG KAPITAŁOWY DLA LINII BIZNESOWEJ

§ 21. Wymóg kapitałowy dla linii biznesowej jest równy, z zastrzeżeniem § 27 – 31, średniej obliczonej na koniec roku obrotowego narzutów kapitałowych określonych w § 24 z ostatnich trzech dwunastomiesięcznych okresów.

§ 22. Bank może wykorzystać dane szacunkowe, jeżeli dane finansowe nie zostały zbadane przez biegłego rewidenta. Po uzyskaniu opinii z badania sprawozdania finansowego przez biegłego rewidenta, bank dokonuje niezwłocznie stosownej aktualizacji obliczeń wymogu kapitałowego.

§ 23. Bank określa wynik dla każdej linii biznesowej - przyporządkowując cały wynik obliczony zgodnie z § 9 – 13 lub § 14 do wszystkich linii biznesowych.

§ 24. Dla każdej linii biznesowej w każdym z trzech lat bank oblicza narzut kapitałowy, jako wynik przyporządkowany tej linii biznesowej pomnożony przez współczynnik przeliczeniowy określony w tabeli nr 3.

§ 25. Jeżeli w danym roku występuje ujemny narzut kapitałowy dla określonej linii biznesowej, który wynika z ujemnej wartości wyniku, to taki narzut uwzględnia się w obliczeniu łącznego wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego obliczonego według metody standardowej, określonego w § 33.

§ 26. Jeśli suma narzutów kapitałowych z wszystkich linii biznesowych w danym roku jest ujemna, obserwacji z tego roku nie uwzględnia się w liczniku średniej, określonej w § 21.

ALTERNATYWNY WSKAŹNIK

§ 27. Bank może obliczać wymóg kapitałowy dla linii biznesowych: bankowość detaliczna oraz bankowość komercyjna określonych w tabeli nr 3 przy wykorzystaniu alternatywnego wskaźnika.

§ 28. Alternatywny wskaźnik dla linii biznesowych: bankowość detaliczna oraz bankowość komercyjna, oblicza się jako średnią dla ostatnich trzech dwunastomiesięcznych okresów z wartości kredytów i pożyczek w każdym roku, określonej w § 29, pomnożoną przez współczynnik 0,035.

§ 29. Wartość kredytów i pożyczek w każdym roku określa się na podstawie średniej sumy całkowitych wykorzystanych kwot kredytów i pożyczek według wartości nominalnej (bez pomniejszania o utworzone rezerwy celowe oraz odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości) na koniec każdego miesiąca roku obrotowego.

§ 30. W linii biznesowej bankowość detaliczna uwzględnia się kredyty i pożyczki zaklasyfikowane do tej linii.

§ 31. W linii biznesowej bankowość komercyjna uwzględnia się:

- 1) kredyty i pożyczki zaklasyfikowane do tej linii;
- 2) papiery wartościowe zaliczane do portfela bankowego.

KRYTERIA KWALIFIKUJĄCE DO STOSOWANIA ALTERNATYWNEGO WSKAŹNIKA

§ 32. Bank może stosować alternatywny wskaźnik, określony w § 27 – 31, jeżeli uzyska zgodę Komisji Nadzoru Finansowego na jego stosowanie. Komisja Nadzoru Finansowego wydaje zgodę, jeżeli:

- 1) bank spełnia kryteria kwalifikujące określone w § 16 – 17;
- 2) w przeważającej części bank prowadzi działalność w zakresie linii biznesowych: bankowość detaliczna lub komercyjna, które łącznie stanowią co najmniej 90% wartości wyniku obliczonego zgodnie z § 9 – 13 lub § 14;
- 3) znacząca część działalności banku w zakresie linii biznesowych: bankowość detaliczna lub komercyjna dotyczy kredytów, które charakteryzują się wysokim prawdopodobieństwem niewykonania zobowiązania (PD), przy czym alternatywny wskaźnik zapewnia lepsze podstawy do oceny ryzyka operacyjnego.

ŁĄCZNY WYMÓG KAPITAŁOWY

§ 33. Łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego według metody standardowej, stanowi sumę wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka operacyjnego wszystkich linii biznesowych w banku, zgodnie z zasadami określonymi w § 16 – 32.

Łączny wymóg kapitałowy K oblicza się według poniższego wzoru:

$$K = \frac{\sum_{i=0}^2 \max \left(\sum_{j=1}^8 w_{ij} \times \beta_j; 0 \right)}{3}$$

gdzie

w_{ij} – roczny wynik odsetkowy i pozaodsetkowy w i-tym roku i j-tej linii biznesowej, ustalony zgodnie z § 9 - 14, z zastrzeżeniem, że w przypadku stosowania alternatywnego wskaźnika dla linii biznesowych: bankowość detaliczna oraz bankowość komercyjna w_{ij} określa się jako wartość kredytów i pożyczek obliczoną zgodnie z § 29 i pomnożoną przez współczynnik 0,035.

β_j – współczynnik przeliczeniowy określony dla j-tej linii biznesowej

Przy obliczaniu wymogu uwzględnia się rok obrotowy, za który dokonuje się wyliczeń ($i = 0$) oraz dwa kolejne lata go poprzedzające ($i = 1, 2$).

Część IV. Zaawansowana metoda pomiaru

PRZEPISY OGÓLNE

§ 34. Po uzyskaniu zgody Komisji Nadzoru Finansowego, bank może stosować zaawansowaną metodę pomiaru ryzyka operacyjnego na podstawie własnych systemów pomiaru ryzyka operacyjnego.

§ 35. Komisja Nadzoru Finansowego, analizując wnioski banku dotyczące stosowania zaawansowanej metody pomiaru, dokonuje oceny spełniania przez bank norm określonych w § 3 oraz kryteriów kwalifikujących określonych § 36– 60.

KRYTERIA KWALIFIKUJĄCE

Tytuł I. Normy jakościowe

§ 36. Wewnętrzny system pomiaru ryzyka operacyjnego banku stanowi integralną część jego codziennych procedur zarządzania.

§ 37. Zadania w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym są realizowane przez wyznaczone osoby lub niezależną komórkę organizacyjną.

§ 38. W banku są regularnie sporządzane sprawozdania na temat ekspozycji na ryzyko operacyjne oraz poniesionych strat. Bank posiada procedury właściwych działań naprawczych.

§ 39. System zarządzania ryzykiem operacyjnym banku powinien być dobrze udokumentowany. Bank powinien posiadać sprawdzone sposoby zapewnienia zgodności funkcjonowania tego systemu z dokumentacją oraz zasady postępowania w przypadku braku zgodności.

§ 40. Procesy zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz systemy pomiaru tego ryzyka są poddawane regularnym przeglądom przeprowadzanym przez audytorów wewnętrznych lub zewnętrznych.

§ 41. Wydając zgodę, o której mowa w § 34, Komisja Nadzoru Finansowego dokonuje analizy systemu pomiaru ryzyka operacyjnego, obejmującej sprawdzenie :

- 1) czy procedury związane z wewnętrznym zatwierdzaniem systemu pomiaru ryzyka funkcjonują w sposób zadowalający;
- 2) czy przepływ danych oraz procedury związane z systemem pomiaru ryzyka są przejrzyste i ogólnie dostępne.

Tytuł II. Normy ilościowe

Dział 1. Normy dotyczące procesu

§ 42. Bank oblicza wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego z uwzględnieniem zarówno oczekiwanych strat, jak i nieoczekiwanych strat, chyba że potrafi uzasadnić na żądanie Komisji Nadzoru Finansowego, iż oczekiwane straty są we właściwy sposób ujęte w jego wewnętrznych zasadach prowadzenia działalności.

§ 43. Miara ryzyka operacyjnego musi obejmować potencjalnie dotkliwe wypadki skrajne, osiągając normę pewności porównywalną z przedziałem ufności na poziomie 99,9% przez okres jednego roku.

§ 44. Norma pewności, określona w § 43, jest spełniona, jeżeli system pomiaru ryzyka operacyjnego danego banku spełnia, określone w § 48 – 60, warunki dotyczące wewnętrznych i zewnętrznych danych, analiz scenariuszy, czynników odzwierciedlających otoczenie gospodarcze i systemy kontroli wewnętrznej. Bank zobowiązany jest posiadać udokumentowaną metodę ważenia stopnia zastosowania wymienionych wymagań w ramach całościowego systemu pomiaru ryzyka operacyjnego.

§ 45. System pomiaru ryzyka obejmuje główne czynniki ryzyka, które wpływają na kształt ogona rozkładu oszacowań strat.

§ 46. Korelacja strat wynikłych z ryzyka operacyjnego w ramach poszczególnych oszacowań ryzyka operacyjnego może być uwzględniana jedynie wówczas, gdy bank jest w stanie uzasadnić Komisji Nadzoru Finansowego, że stosowany system pomiaru korelacji jest rzetelny, wdrożony w sposób należyty, oraz że uwzględnia niepewność wyniku towarzyszącą tego typu pomiarom, w szczególności podczas występowania warunków skrajnych. Bank musi weryfikować swoje założenia odnośnie korelacji, stosując odpowiednie techniki ilościowe i jakościowe.

§ 47. System pomiaru ryzyka powinien być wewnętrznie spójny i w miarę możliwości nie uwzględniać wielokrotnie tych samych ocen jakościowych lub technik redukcji ryzyka, które zostały już uznane w innych obszarach objętych rachunkiem adekwatności kapitałowej.

Dział 2. Normy dotyczące wewnętrznych danych

§ 48. Wewnętrzne miary ryzyka operacyjnego są obliczone na podstawie obserwacji historycznej obejmującej okres co najmniej pięciu poprzedzających lat. W przypadku gdy bank po raz pierwszy przystępuje do zaawansowanej metody pomiaru, dopuszcza się trzyletni okres obserwacji.

§ 49. Bank jest w stanie przyporządkować wewnętrzne dane historyczne dotyczące strat do linii biznesowych określonych w tabeli nr 3 oraz do rodzajów zdarzeń określonych w tabeli nr 4, a także w razie konieczności dostarczyć te dane Komisji Nadzoru Finansowego. Bank posiada udokumentowane, obiektywne kryteria przypisania strat do określonych linii biznesowych i rodzajów zdarzeń.

§ 50. Straty wynikłe z ryzyka operacyjnego, które są związane z ryzykiem kredytowym i które w przeszłości były ujęte w wewnętrznych bazach danych dotyczących ryzyka kredytowego, należy zapisać w bazach danych dotyczących ryzyka operacyjnego i traktować odrębnie. Takie straty nie podlegają obciążeniom kapitałowym z tytułu ryzyka operacyjnego, dopóki traktuje się je jako straty wynikłe z ryzyka kredytowego do celów obliczania minimalnych wymogów kapitałowych. Straty wynikłe z ryzyka operacyjnego, które są związane z ryzykiem rynkowym, włącza się w zakres wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego.

§ 51. Wewnętrzne dane banku dotyczące strat muszą zawierać informacje obejmujące wszystkie istotne działania i ekspozycje pochodzące ze wszystkich podsystemów oraz lokalizacji geograficznych. Bank powinien być w stanie wykazać, że nieuwzględnione w

danych banku działania lub ekspozycje, zarówno indywidualnie, jak i w ujęciu zagregowanym, nie mają istotnego wpływu na całokształt oszacowań ryzyka. Bank jest zobowiązany określić odpowiednie progi minimalnych strat do celów gromadzenia wewnętrznych danych o stratach.

§ 52. Oprócz informacji na temat kwot straty brutto bank gromadzi informacje dotyczące daty zdarzenia skutkującego stratą, kwot odzyskanych ze straty brutto, a także informacje opisowe na temat czynników lub przyczyn zdarzenia skutkującego stratą.

§ 53. Bank jest zobowiązany ustanowić szczegółowe kryteria alokacji do poszczególnych linii biznesowych danych o stratach wywołanych zdarzeniem w komórkach organizacyjnych realizujących wybrane zadania na zasadzie zcentralizowanej lub działaniem wykraczającym swoim zasięgiem poza jedną linię biznesową, a także powstałych na skutek zdarzeń rozciągniętych w czasie, lecz powiązanych ze sobą.

§ 54. Bank powinien posiadać udokumentowane procedury odniesienia danych historycznych do sytuacji obecnej, w tym ustalenia możliwości zastosowania ocen subiektywnych, skalowania lub innych korekt, oceny stopnia możliwości ich zastosowania oraz określenia osoby lub jednostki upoważnionej do podejmowania decyzji w tym zakresie.

Dział 3. Normy dotyczące zewnętrznych danych

§ 55. W ramach systemu pomiaru ryzyka operacyjnego bank stosuje odpowiednie zewnętrzne dane, w szczególności gdy istnieją podstawy, by przypuszczać, że bank jest narażony na występujące sporadycznie, aczkolwiek potencjalnie wysokie straty. Bank systematycznie określa sytuacje wymagające zastosowania zewnętrznych danych oraz posiada metodologię uwzględniania tych danych w systemie pomiaru. Warunki oraz procedury stosowania zewnętrznych danych są regularnie przeglądane, dokumentowane oraz poddawane okresowym, niezależnym przeglądom dokonywanym przez osoby lub komórki organizacyjne niezwiązane z tym procesem.

Dział 4. Normy dotyczące analizy scenariuszy

§ 56. W celu uzyskania wiarygodnej oceny skali możliwych strat wynikających z ryzyka operacyjnego w odniesieniu do szczególnie niekorzystnych zdarzeń, bank przeprowadza analizy scenariuszy (symulacje) oparte na opiniach ekspertów oraz danych zewnętrznych. Oceny takie powinny być następnie weryfikowane i aktualizowane na podstawie porównań z rzeczywistością poniesionymi stratami, co ma na celu uwierzytelnienie ich wyników.

Dział 5. Normy dotyczące czynników otoczenia gospodarczego oraz kontroli wewnętrznej

§ 57. Stosowana w skali całego banku metodologia oceny ryzyka obejmuje kluczowe czynniki otoczenia gospodarczego i kontroli wewnętrznej, które mogą wpłynąć na zmianę profilu ryzyka operacyjnego.

§ 58. Wybór każdego czynnika musi być uzasadniony jego istotnym wpływem na zmianę ryzyka, co potwierdzają własne doświadczenia i eksperckie oceny danych obszarów działalności.

§ 59. Wrażliwość ocen ryzyka na zmiany czynników oraz względna waga różnych czynników opierają się na dobrze uzasadnionych przesłankach. Poza uchwyceniem zmian ryzyka dzięki usprawnieniu kontroli ryzyka, należy w stosowanej metodologii ująć również potencjalny wzrost ryzyka na skutek większej złożoności lub wzrostu skali działalności banku.

§ 60. Metodologia, o której mowa w § 59, jest udokumentowana i poddawana niezależnemu przeglądowi innych komórek banku. Proces ten oraz jego rezultaty są weryfikowane i

aktualizowane na podstawie porównania z wewnętrznymi danymi na temat faktycznie poniesionych strat oraz z odpowiednimi danymi zewnętrznymi.

WPLYW UBEZPIECZENIA I INNYCH MECHANIZMÓW TRANSFERU RYZYKA

§ 61. Bank może w obliczaniu wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka operacyjnego uwzględniać wpływ:

- 1) ubezpieczenia, z uwzględnieniem warunków określonych w § 62 – 65;
- 2) innych mechanizmów transferu ryzyka, pod warunkiem, że bank potrafi uzasadnić na żądanie Komisji Nadzoru Finansowego, iż z tego powodu osiągnął widoczny efekt redukcji ryzyka.

§ 62. Bank dokonuje weryfikacji, czy podmiot zobowiązany z tytułu polisy posiada zezwolenie na prowadzenie działalności ubezpieczeniowej lub reasekuracyjnej oraz posiada ocenę minimalnej zdolności do spłaty odszkodowań określoną przez uznaną zewnętrzną instytucję oceny wiarygodności kredytowej, odpowiadającą co najmniej 3 stopniowi jakości kredytowej, zgodnie z zasadami dotyczącymi wazenia ryzyka ekspozycji wobec instytucji w metodzie standardowej obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego zgodnie z załącznikiem nr 4 do uchwały.

§ 63. Polisa ubezpieczeniowa i zasady ubezpieczania banku powinny spełniać następujące kryteria:

- 1) początkowy okres ważności polisy ubezpieczeniowej wynosi co najmniej jeden rok; w przypadku polis, dla których okres ważności pozostaje krótszy niż jeden rok, bank dokonuje koniecznych korekt ubezpieczenia, które odzwierciedlają zmniejszający się okres ważności polisy, aż do pełnej stuprocentowej korekty dla polis, których pozostały okres ważności wynosi 90 dni i krócej;
- 2) okres wypowiedzenia polisy wynosi co najmniej 90 dni;
- 3) polisa nie posiada wyłączeń lub ograniczeń, które uruchamiane są działaniami nadzorczymi organu sprawującego nadzór nad rynkiem ubezpieczeniowym lub które, w przypadku niewypłacalności banku, uniemożliwiałyby syndykowi lub likwidatorowi przeprowadzenie egzekucji z tytułu szkód lub kosztów poniesionych przez bank, z wyjątkiem zdarzeń mających miejsce po rozpoczęciu przejęcia masy upadłościowej przez syndyka lub postępowania likwidacyjnego w stosunku do banku, pod warunkiem że polisa ubezpieczeniowa zawiera postanowienia, które mogą wykluczyć wszelkie grzywny, kary finansowe lub odszkodowania z tytułu naruszenia przepisów karnych nakładane przez właściwe organy;
- 4) obliczenia związane z ograniczeniem ryzyka uwzględniają zakres ubezpieczenia w sposób na tyle przejrzysty i spójny, by wykazać rzeczywiste prawdopodobieństwo wystąpienia straty i jej wpływ na określanie wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego;
- 5) ubezpieczenie zapewnia strona trzecia; w przypadku gdy ubezpieczenia dokonują powiązane z bankiem firmy ubezpieczeniowe lub inne podmioty, ubezpieczane ryzyko musi być przekazane, na przykład w drodze reasekuracji, niezależnemu podmiotowi, spełniającemu niniejsze kryteria kwalifikujące;
- 6) zasady uwzględniania ubezpieczenia są należycie uzasadnione i udokumentowane.

§ 64. W ramach zasad uwzględniania ubezpieczenia stosuje się obniżki lub korekty kwot uznanego ubezpieczenia w przypadku:

- 1) pozostałego okresu ważności polisy ubezpieczeniowej krótszego niż jeden rok, jak określono w § 63 pkt 1;
- 2) terminu wypowiedzenia polisy krótszego niż jeden rok;
- 3) niepewności dotyczącej płatności, jak również niedopasowania zakresów polis ubezpieczeniowych.

§ 65. Zmniejszenie wymogu kapitałowego z tytułu uznania ubezpieczenia nie przekracza wartości 20% wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego przed uwzględnieniem technik redukcji ryzyka.

WNIOSEK DOTYCZĄCY STOSOWANIA METOD ZAAWANSOWANEGO POMIARU NA POZIOMIE GRUPY Z UDZIAŁEM BANKU

§ 66. W przypadku, gdy bank, będący unijną instytucją dominującą i jego podmioty zależne lub bank będący podmiotem zależnym od unijnego podmiotu dominującego w holdingu finansowym zamierzają stosować zaawansowaną metodę pomiaru, powinny one we wniosku o wydanie zgody Komisji Nadzoru Finansowego na stosowanie metody zaawansowanego pomiaru, zawrzeć opis metod stosowanych podczas alokacji wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego pomiędzy poszczególne podmioty grupy.

§ 67. We wniosku, o którym mowa w § 66, należy wskazać, czy i w jaki sposób uwzględnione zostaną efekty dywersyfikacji w systemie pomiaru ryzyka.

Część V. Łączenie metod

ŁĄCZENIE ZAAWANSOWANEJ METODY POMIARU Z INNYMI METODAMI

§ 68. Bank może połączyć stosowanie zaawansowanej metody pomiaru z metodą podstawowego wskaźnika lub z metodą standardową, z zastrzeżeniem następujących warunków:

- 1) uwzględnione są wszystkie czynniki ryzyka operacyjnego danego banku, a stosowana metodologia w ocenie Komisji Nadzoru Finansowego uwzględnia różne rodzaje działalności, lokalizacji geograficznych, struktur prawnych lub organizacyjnych banku;
- 2) spełnione są kryteria kwalifikujące określone w § 16 – 17 i § 36 – 60 dla części obszarów działalności objętych odpowiednio metodą standardową oraz zaawansowaną metodą pomiaru;
- 3) w dniu wdrożenia zaawansowanej metody pomiaru obejmuje ona znaczącą część ryzyka operacyjnego banku;
- 4) bank zobowiązuje się stopniowo wdrożyć zaawansowaną metodę pomiaru względem istotnej części swoich operacji zgodnie z harmonogramem uzgodnionym z Komisją Nadzoru Finansowego.

ŁĄCZENIE METODY PODSTAWOWEGO WSKAŹNIKA Z METODĄ STANDARDOWĄ

§ 69. Bank może połączyć stosowanie metody podstawowego wskaźnika z metodą standardową jedynie w wyjątkowych okolicznościach, takich jak w szczególności podjęcie przez bank nowego rodzaju działalności, co może wymagać okresu przejściowego dla pełnego wprowadzenia metody standardowej.

§ 70. Zgoda, o której mowa w § 2 ust. 4, wydawana jest na wniosek banku, który zawiera następujące informacje:

- 1) uzasadnienie banku dla przejściowego łączenia metod;

2) zobowiązanie banku do pełnego wprowadzenia metody standardowej zgodnie z harmonogramem uzgodnionym z Komisją Nadzoru Finansowego.

§ 71. Zgoda Komisji Nadzoru Finansowego, o której mowa w § 2 ust. 4, określa termin pełnego wprowadzenia metody standardowej przez bank.

Część VI. Klasyfikacja zdarzeń operacyjnych

§ 72. Klasyfikację zdarzeń operacyjnych określa tabela nr 4.

Tabela nr 4

Rodzaj zdarzenia	Definicja
Oszustwa wewnętrzne	Straty spowodowane działaniem polegającym na celowej defraudacji, sprzeniewierzeniu majątku, obejściach regulacji, przepisów prawa lub przepisów wewnętrznych przedsiębiorstwa, wyłączając straty wynikające z różnorodności lub dyskryminacji pracowników, które dotyczą co najmniej jednej strony wewnętrznej.
Oszustwa zewnętrzne	Straty spowodowane celowym działaniem polegającym na defraudacji, sprzeniewierzeniu majątku lub obejściu regulacji prawnych przez stronę trzecią.
Zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwo w miejscu pracy	Straty powstałe na skutek działań niezgodnych z przepisami lub porozumieniami dotyczącymi zatrudnienia, bezpieczeństwa i higieny pracy, wypłaty odszkodowań z tytułu uszkodzenia ciała lub straty wynikające z nierównego traktowania i dyskryminacji pracowników.
Klienci, produkty i praktyki operacyjne	Straty wynikające z niewywiązania się z obowiązków zawodowych względem określonych klientów, będące skutkiem działań nieumyślnych lub zaniedbania (w tym wymagań powierniczych i stosownego zachowania) lub też związane z charakterem bądź konstrukcją produktu.
Szkody związane z aktywami rzeczowymi	Straty powstałe na skutek straty lub szkody w aktywach rzeczowych w wyniku klęski żywiołowej lub innych wydarzeń.
Zakłócenia działalności banku i awarie systemów	Straty powstałe na skutek zakłóceń działalności banku lub awarii systemów.
Wykonanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi	Straty powstałe na skutek nieprawidłowego rozliczenia transakcji lub wadliwego zarządzania procesami operacyjnymi oraz wynikłe ze stosunków z kontrahentami i sprzedawcami.

Załącznik nr 15 do uchwały nr 380/2008
Komisji Nadzoru Finansowego
z dnia 17 grudnia 2008 r.
(poz.)

**ZASADY STOSOWANIA OCEN WIARYGODNOŚCI KREDYTOWEJ
NADAWANYCH PRZEZ ZEWNĘTRZNE INSTYTUCJE OCENY
WIARYGODNOŚCI KREDYTOWEJ ORAZ STOSOWANIA OCEN
WIARYGODNOŚCI KREDYTOWEJ NADAWANYCH PRZEZ AGENCJE
KREDYTÓW EKSPORTOWYCH**

Część 1. Zasady ogólne

STOSOWANE POJĘCIA

§ 1. Przez zewnętrzną instytucję oceny wiarygodności kredytowej rozumie się instytucję nadającą oceny wiarygodności kredytowej mierzące wiarygodność kredytową.

§ 2. Przez uznaną zewnętrzną instytucję oceny wiarygodności kredytowej rozumie się zewnętrzną instytucję oceny wiarygodności kredytowej, określoną w uchwale Komisji Nadzoru Finansowego, zgodnie z art. 128 ust. 6 pkt 6 ustawy – Prawo bankowe.

§ 3. Poprzez agencję kredytów eksportowych rozumie się instytucję oferującą ubezpieczenie wspieranych przez państwo kredytów eksportowych w danym kraju, w szczególności Korporację Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych S.A.

§ 4. Poprzez macierz przejścia rozumie się macierz mierząca prawdopodobieństwo podwyższenia lub obniżenia danej oceny wiarygodności kredytowej w określonym czasie.

**ZAKRES I WARUNKI WYKORZYSTYWANIA OCEN WIARYGODNOŚCI KREDYTOWEJ
NADAWANYCH PRZEZ ZEWNĘTRZNE INSTYTUCJE OCENY WIARYGODNOŚCI KREDYTOWEJ**

§ 5.1. Bank może korzystać z ocen wiarygodności kredytowej, nadawanych przez uznane zewnętrzne instytucje oceny wiarygodności kredytowej w celu ustalenia wagi ryzyka:

- 1) ekspozycji zgodnie z zasadami określonymi w załączniku nr 4 do uchwały;
- 2) pozycji sekurytyzacyjnej w rozumieniu § 5 załącznika nr 18 do uchwały, zgodnie z zasadami określonymi w tym załączniku.

2. Bank stosuje oceny kredytowe, zgodnie z przepisami § 7 - 10.

§ 6. Ocena wiarygodności kredytowej uznanej zewnętrznej instytucji oceny wiarygodności kredytowej może być wykorzystywana dla celów ustalenia wagi ryzyka dla pozycji sekurytyzacyjnej, o ile spełnia dodatkowo następujące warunki:

- 1) nie istnieje niedopasowanie między typami płatności ujętymi w ocenie kredytowej a typami płatności, do których uprawniony jest bank na mocy umowy stanowiącej podstawę rozpatrywanej pozycji sekurytyzacyjnej;
- 2) ocena jest dostępna publicznie dla rynku, przy czym:
 - a) za publicznie dostępne uznaje się tylko te oceny wiarygodności kredytowej, które zostały opublikowane w sposób ogólnie dostępny oraz zostały zawarte w macierzy przejścia danej zewnętrznej instytucji oceny wiarygodności kredytowej,

b) nie uznaje się za publicznie dostępne ocen kredytowych, które są udostępnione jedynie ograniczonej liczbie podmiotów.

Część 2. Wykorzystywanie ocen kredytowych do określenia wagi ryzyka

ZASADY OGÓLNE

§ 7. Bank może wyznaczyć jedną lub kilka uznanych zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej oraz agencji kredytów eksportowych sporządzających uznane oceny wiarygodności kredytowej, w celu wykorzystywania nadawanych przez nie ocen kredytowych dla celów, o których mowa w § 5 ust. 1.

§ 8. Bank, który zdecyduje się korzystać z ocen wiarygodności kredytowej uznanej zewnętrznej instytucji oceny wiarygodności kredytowej lub agencji kredytów eksportowych dla danej klasy ekspozycji, jest zobowiązany stosować te oceny konsekwentnie do wszystkich ekspozycji należących do tej klasy.

USTALENIE WAGI RYZYKA

§ 9. Dla celów ustalenia wagi ryzyka:

1) ekspozycji zgodnie z załącznikiem nr 4 do uchwały, bank zobowiązany jest stosować następujące zasady:

a) jeżeli bank zdecyduje się korzystać z ocen wiarygodności kredytowej uznanej zewnętrznej instytucji oceny wiarygodności kredytowej lub agencji kredytów eksportowych, jest zobowiązany stosować te oceny w sposób konsekwentny i ciągły,

b) bank może korzystać tylko z tych ocen wiarygodności kredytowej uznanej zewnętrznej instytucji oceny wiarygodności kredytowej, które uwzględniają wszystkie należne bankowi kwoty zarówno z tytułu kwoty głównej, jak i odsetek;

2) ekspozycji sekurytyzacyjnej, z zastrzeżeniem § 10, bank korzysta z ocen kredytowych zgodnie z § 41-44 załącznika nr 18 do uchwały.

§ 10. W odniesieniu do ekspozycji, dla których dostępne są oceny kredytowe wyznaczonych przez bank uznanych zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej lub agencji kredytów eksportowych:

1) jeżeli danej ekspozycji nadano tylko jedną ocenę kredytową, ocenę tą wykorzystuje się do określenia wagi ryzyka tej pozycji;

2) jeżeli dla danej ekspozycji dostępne są dwie oceny kredytowe, a każda z nich odpowiada innej wadze ryzyka danej ekspozycji, bank stosuje wyższą wagę ryzyka;

3) jeżeli dla danej ekspozycji dostępne są więcej niż dwie oceny kredytowe, uwzględnia się dwie oceny z najniższymi wagami ryzyka, przy czym:

a) jeżeli dwie najniższe wagi ryzyka różnią się od siebie, stosuje się wyższą wagę ryzyka,

b) jeżeli dwie najniższe wagi ryzyka są identyczne, stosuje się tę wagę ryzyka.

OCENA KREDYTOWA EMITENTA I EMISJI

§ 11. Jeżeli dany program emisji lub instrument, z którym jest związana ekspozycja, posiada ocenę kredytową, ocenę tą wykorzystuje się do określenia wagi ryzyka tej ekspozycji.

§ 12. Jeżeli nie istnieje żadna ocena kredytowa dotycząca bezpośrednio określonej ekspozycji, istnieje natomiast ocena konkretnego programu emisji lub instrumentu, z którym ekspozycja

nie jest związana, lub też istnieje ogólna ocena kredytowa emitenta stosuje się jedną z tych ocen pod warunkiem, że:

- 1) wskazuje ona wyższą wagę niż ta, która odnosiłaby się do ekspozycji nieposiadających oceny kredytowej lub
- 2) wskazuje ona równą co do wartości lub niższą wagę ryzyka, a rozpatrywana ekspozycja charakteryzuje się równym lub wyższym stopniem uprzywilejowania niż dany program emisji lub instrument lub odpowiednio niezabezpieczone ekspozycje uprzywilejowane tego emitenta.

§ 13. Postanowienia § 11 i 12 nie naruszają przepisów § 76-80 załącznika nr 4 do uchwały.

§ 14. Oceny wiarygodności kredytowej emitenta będącego przedsiębiorcą nie można stosować w odniesieniu do innego emitenta, będącego jego podmiotem dominującym lub zależnym.

DLUGO- I KRÓTKOTERMINOWE OCENY KREDYTOWE

§ 15. Krótkoterminowe oceny kredytowe mogą być wykorzystywane jedynie w przypadku ekspozycji wobec banków i przedsiębiorców.

§ 16. Każdą ocenę krótkoterminową, z zastrzeżeniem § 17 i 18 niniejszego załącznika oraz § 54 załącznika nr 4 do uchwały, stosuje się wyłącznie do ekspozycji, której dotyczy i nie jest ona podstawą określania wagi ryzyka dla jakiegokolwiek innej ekspozycji.

§ 17. Jeżeli krótkoterminowy instrument, posiadający ocenę kredytową, otrzymuje wagę ryzyka 150%, to wszystkie nieposiadające oceny kredytowej, niezabezpieczone ekspozycje wobec tego samego dłużnika również otrzymują wagę ryzyka 150%.

§ 18. Jeżeli krótkoterminowy instrument, posiadający ocenę kredytową, wykazuje wagę ryzyka 50% lub 100%, to wszystkie nieposiadające oceny kredytowej ekspozycje, których pierwotny efektywny termin zapadalności jest nie dłuższy niż trzy miesiące, otrzymują wagi ryzyka nie niższe niż 100%.

POZYCJE W WALUCIE KRAJOWEJ I OBCEJ

§ 19. Ocena kredytowa, która dotyczy pozycji denominowanej w walucie krajowej dłużnika nie może być wykorzystywana do wyliczenia wagi ryzyka innej ekspozycji wobec tego samego dłużnika, denominowanej w walucie obcej.

§ 20. Jeżeli ekspozycja powstała na skutek udziału banku w kredycie udzielonym przez wielostronny bank rozwoju, posiadający uznany na rynku status wierzyciela uprzywilejowanego, ekspozycji tej może być przypisana ocena kredytowa zobowiązań dłużnika w walucie krajowej.

Załącznik nr 16 do uchwały nr 380/2008
Komisji Nadzoru Finansowego
z dnia 17 grudnia 2008 r.
(poz.)

WYZNACZANIE EKWIWALENTU BILANSOWEGO TRANSAKCJI POZABILANSOWYCH W CELU UWZGLĘDNIENIA RYZYKA KREDYTOWEGO KONTRAHENTA

Część I. Zasady ogólne

DEFINICJE

§ 1. Użyte poniżej terminy oznaczają:

- 1) ryzyko kredytowe kontrahenta (CCR) oznacza ryzyko niewykonania zobowiązania przez kontrahenta transakcji przed ostatecznym rozliczeniem przepływów środków pieniężnych związanych z tą transakcją;
- 2) kontrahent centralny oznacza podmiot, który pośredniczy pomiędzy kontrahentami umów będących w obrocie na jednym lub większej liczbie rynków finansowych, stając się kupującym dla każdego sprzedawcy i sprzedawcą dla każdego kupującego;
- 3) transakcje z długim terminem rozliczenia (*long settlement transactions*) oznaczają transakcje, w których kontrahent zobowiązuje się dostarczyć papiery wartościowe, towary lub walutę w zamian za środki pieniężne, inne instrumenty finansowe lub towary (albo odwrotnie) w terminie, który jest dłuższy niż zwyczajowo przyjęty na rynku dla danego rodzaju transakcji i wynosi ponad pięć dni roboczych od daty zawarcia transakcji przez bank;
- 4) transakcje z opcją uzupełnienia zabezpieczenia kredytowego (*margin lending transactions*) oznaczają transakcje, w których bank udziela kredytu w związku z nabyciem, sprzedażą, przeniesieniem lub obrotem papierami wartościowymi; transakcje takie nie obejmują kredytów innego rodzaju, które także posiadają zabezpieczenie w postaci papierów wartościowych;
- 5) pakiet kompensowania (*netting set*) oznacza grupę transakcji z pojedynczym kontrahentem, które objęte są umową ramową, o której mowa w art. 85 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. Nr 60, poz. 535 z późn. zm.⁵) i dla których uznaje się kompensowanie zgodnie z § 74-78 niniejszego załącznika oraz załącznikiem nr 17 do uchwały; każdą transakcję, która nie podlega umowie ramowej, uznanej zgodnie z § 74-78 niniejszego załącznika, należy traktować jako odrębny pakiet kompensowania (*netting set*);
- 6) pozycja ryzyka (*risk position*) oznacza wartość liczbową odpowiadającą ryzyku transakcji, przypisaną tej transakcji zgodnie z metodą standardową, określoną w § 12-33, na podstawie wcześniej ustalonego algorytmu;
- 7) pakiet zabezpieczający (*hedging set*) oznacza grupę pozycji ryzyka wynikających z transakcji w ramach pojedynczego pakietu kompensowania (*netting set*), gdzie jedynie saldo takich transakcji ma znaczenie dla określenia wartości ekspozycji zgodnie z metodą standardową, o której mowa w § 12-33;

- 8) umowa o dostarczenie zabezpieczenia (*margin agreement*) oznacza umowę lub część umowy, na mocy której jeden kontrahent dostarcza drugiemu zabezpieczenie, w przypadku gdy ekspozycja drugiego kontrahenta wobec pierwszego przekracza określony poziom;
- 9) próg zabezpieczenia (*margin threshold*) oznacza maksymalną kwotę należności z tytułu ekspozycji pozostałą do spłacenia, po przekroczeniu której jedna ze stron uzyskuje prawo żądania dostarczenia zabezpieczenia;
- 10) okres ryzyka w związku z uzupełnieniem zabezpieczenia (*margin period of risk*) oznacza czas, jaki upływa od ostatniej wymiany zabezpieczenia pakietu kompensowania (*netting set*) obejmującego transakcje z kontrahentem niewykonującym zobowiązań do chwili zlikwidowania pozycji danego kontrahenta i ponownego zabezpieczenia związanego z tym ryzyka rynkowego;
- 11) efektywny termin rozliczenia (*effective maturity*) według metody modeli wewnętrznych dla pakietu kompensowania (*netting set*) z terminem rozliczenia dłuższym niż jeden rok oznacza, stosunek łącznej kwoty oczekiwanej ekspozycji w okresie trwania transakcji dokonanych ogółem w ramach pakietu kompensowania (*netting set*), zdyskontowanej stopą dochodu wolną od ryzyka, do łącznej kwoty oczekiwanej ekspozycji w okresie jednego roku z tytułu transakcji dokonanych w ramach pakietu kompensowania (*netting set*), zdyskontowanej stopą dochodu wolną od ryzyka; w przypadku prognoz czasowych dla okresu krótszego niż jeden rok, efektywny termin rozliczenia można skorygować, tak by uwzględniał ryzyko prolongowane (*rollover risk*), zastępując oczekiwaną ekspozycję przez efektywną oczekiwaną ekspozycję;
- 12) kompensowanie międzyproduktowe (*cross-product netting*) oznacza ujęcie transakcji dotyczących różnych kategorii produktów w ramach jednego pakietu kompensowania (*netting set*) zgodnie z zasadami dotyczącymi tego typu kompensowania określonymi w niniejszym załączniku;
- 13) bieżąca wartość rynkowa (*current market value – CMV*) oznacza do celów części V niniejszego załącznika wartość rynkową netto portfela transakcji z jednym kontrahentem w ramach pakietu kompensowania (*netting set*); przy obliczaniu bieżącej wartości rynkowej (CMV) używa się zarówno dodatnich, jak i ujemnych wartości rynkowych;
- 14) rozkład wartości rynkowych (*distribution of market values*) oznacza przewidywany rozkład prawdopodobieństwa wartości rynkowych netto transakcji dokonanych w ramach pakietu kompensowania (*netting set*) na określoną datę w przyszłości (okres prognozowania) dokonany na podstawie wartości rynkowych zrealizowanych z tytułu takich transakcji do chwili obecnej;
- 15) rozkład ekspozycji (*distribution of exposures*) oznacza przewidywany rozkład prawdopodobieństwa wartości rynkowych, w którym przewidywane ujemne wartości rynkowe netto ustala się jako zero;
- 16) rozkład neutralny pod względem ryzyka (*risk-neutral distribution*) oznacza rozkład wartości rynkowych lub ekspozycji w określonym terminie, obliczony na podstawie implikowanych wartości rynkowych, takich jak implikowana zmienność;
- 17) rozkład faktyczny (*actual distribution*) oznacza rozkład wartości rynkowych lub ekspozycji w określonym terminie, obliczony przy użyciu historycznych lub zrealizowanych wartości rynkowych, takich jak zmienność obliczona na podstawie zaobserwowanych w przeszłości zmian cen i stóp procentowych;
- 18) bieżąca ekspozycja (*current exposure*) oznacza większą spośród dwóch wartości: zera albo wartości rynkowej transakcji lub portfela transakcji dokonanych z kontrahentem w

ramach pakietu kompensowania (*netting set*), która to wartość stanowiłaby stratę z chwilą niewykonania zobowiązania przez kontrahenta, przy założeniu, że w przypadku jego upadłości wartości takich transakcji nie można odzyskać;

19) ekspozycja szczytowa (*peak exposure*) to wysoki percentyl rozkładu ekspozycji w dowolnym czasie w przyszłości przed terminem zapadalności najdłuższej transakcji z pakietu kompensowania (*netting set*);

20) ekspozycja oczekiwana (*expected exposure*) oznacza średni rozkład ekspozycji w dowolnym czasie w przyszłości przed terminem rozliczenia najdłuższej transakcji w ramach pakietu kompensowania (*netting set*);

21) efektywna ekspozycja oczekiwana (*effective expected exposure*) w określonym terminie (oznaczonym jako konkretna data) oznacza maksymalną oczekiwaną ekspozycję występującą w tym terminie lub w dowolnym wcześniejszym terminie; jako rozwiązanie alternatywne, w odniesieniu do określonego terminu pojęcie to można zdefiniować jako wyższą z dwóch wartości: oczekiwanej ekspozycji w tym terminie albo efektywnej ekspozycji w dowolnym terminie wcześniejszym;

22) dodatnia ekspozycja oczekiwana (*expected positive exposure – EPE*) oznacza średnią ważoną oczekiwanych ekspozycji w funkcji czasu, gdzie poszczególne wagi odpowiadają proporcji, jaką dana ekspozycja stanowi w stosunku do całego przedziału czasowego; przy obliczaniu minimalnego wymogu kapitałowego średnią wyznacza się na podstawie pierwszego roku lub, jeśli termin rozliczenia wszystkich umów z pakietu kompensowania (*netting set*) przypada przed upływem jednego roku, na podstawie okresu odpowiadającego umowie z najdłuższym terminem rozliczenia;

23) efektywna dodatnia ekspozycja oczekiwana (*effective expected positive exposure*) oznacza średnią ważoną efektywnych oczekiwanych ekspozycji w funkcji czasu wyznaczoną na podstawie pierwszego roku lub, jeśli termin rozliczenia wszystkich umów w ramach pakietu kompensowania (*netting set*) przypada przed upływem jednego roku - na podstawie okresu odpowiadającego umowie o najdłuższym terminie rozliczenia, gdzie poszczególne wagi odpowiadają proporcji, jaką dana oczekiwana ekspozycja stanowi w stosunku do przedziału czasowego (obejmującego jeden rok lub okres odpowiadający terminowi rozliczenia umowy o najdłuższym terminie rozliczenia – jeśli termin rozliczenia wszystkich umów przypada przed upływem jednego roku);

24) korekta wyceny kredytowej (*credit valuation adjustment*) oznacza korektę wartości portfela operacji z danym kontrahentem do poziomu średniej wartości rynkowej (*mid-market*); korekta ta odzwierciedla wartość rynkową ryzyka kredytowego wynikającego z niewykonania warunków umów zawartych z kontrahentem, przy czym może ona uwzględniać wartość rynkową ryzyka kredytowego kontrahenta lub wartość rynkową ryzyka kredytowego zarówno banku, jak i kontrahenta;

25) jednostronna korekta wyceny kredytowej (*one-sided credit valuation adjustment*) oznacza korektę wyceny kredytowej, która uwzględnia wartość rynkową ryzyka kredytowego kontrahenta z punktu widzenia banku, nie odzwierciedla natomiast wartości rynkowej ryzyka kredytowego banku z punktu widzenia kontrahenta;

26) ryzyko prolongowane (*rollover risk*) oznacza kwotę, o którą obniża się dodatnią ekspozycję oczekiwaną, gdy oczekuje się, że przyszłe transakcje z kontrahentem będą dokonywane w sposób ciągły; przy obliczeniu oczekiwanej ekspozycji dodatniej nie ujmuje się dodatkowej ekspozycji powstałej w wyniku takich przyszłych transakcji;

27) ogólne ryzyko korelacji (*general wrong-way risk*) powstaje, gdy prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania przez kontrahentów pozostaje w korelacji dodatniej z ogólnymi czynnikami ryzyka rynkowego;

28) szczególne ryzyko korelacji (*specific wrong-way risk*) powstaje wówczas, gdy ekspozycja wobec danego kontrahenta pozostaje w korelacji dodatniej z prawdopodobieństwem niewykonania przez niego zobowiązań, spowodowanej charakterem transakcji zawieranych z tym kontrahentem (bank jest narażony na szczególne ryzyko korelacji, jeżeli oczekuje się, że przyszła wartość ekspozycji wobec konkretnego kontrahenta będzie wysoka, w przypadku gdy prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania przez takiego kontrahenta jest także wysokie).

Część II. Wybór metody obliczania ekwiwalentu bilansowego transakcji pochodnych w celu uwzględnienia ryzyka kredytowego kontrahenta

§ 2. 1. Bank, z zastrzeżeniem przepisów § 3 – 8, ustala wartość ekspozycji dla transakcji pochodnych określonych w § 31 załącznika nr 2 do uchwały za pomocą jednej z metod określonych w § 10-73, z tym że metoda określona w § 11 nie może być stosowana:

1) przez bank, którego skalę działalności handlowej uznaje się za znaczącą zgodnie z § 3 ust. 2 uchwały;

2) do wyznaczania kwoty ekspozycji dla transakcji pochodnych innych niż wymienione w § 31 pkt 1 i 2 załącznika nr 2 do uchwały.

2. Metody wyznaczania kwoty ekspozycji mogą być łączone zgodnie z poniższymi zasadami:

1) metody, o których mowa w § 10 i 11 mogą być łączone jedynie w ramach grupy, w której działa bank;

2) bank nie działający w ramach grupy, stosuje wyłącznie jedną z metod określonych w § 10-73;

3) metody, o których mowa w § 10-33 mogą być łączone przez bank nie działający w ramach grupy w przypadkach określonych w § 31.

§ 3. Za zgodą Komisji Nadzoru Finansowego, bank może stosować metodę modelu wewnętrznego określoną w § 34-73 dla obliczania wartości ekspozycji dla następujących transakcji:

1) transakcje pochodne określone w § 31 załącznika nr 2 do uchwały;

2) transakcje z przyrzeczeniem odkupu;

3) transakcje udzielania lub zaciągania pożyczek papierów wartościowych lub towarów;

4) transakcje z opcją uzupełnienia zabezpieczenia kredytowego;

5) transakcje z długim terminem rozliczenia.

§ 4. Jeżeli bank nabywa ochronę kredytową w postaci kredytowego instrumentu pochodnego dla ekspozycji zaliczanej do portfela bankowego lub dla ekspozycji wynikającej z ryzyka kredytowego kontrahenta (CCR), wymóg kapitałowy z tytułu zabezpieczanych aktywów może być obliczony zgodnie z § 89-97 załącznika nr 17 do uchwały lub po uzyskaniu zgody Komisji Nadzoru Finansowego zgodnie z § 21 i 22 załącznika nr 5 do uchwały lub § 115 załącznika nr 5 do uchwały, przy czym w takich przypadkach wartość ekspozycji z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta dla wspomnianych wyżej kredytowych instrumentów pochodnych ustala się jako zero.

§ 5. Wartość ekspozycji na ryzyko kredytowe kontrahenta wynikające z sprzedaży transakcji swap ryzyka kredytowego (*credit default swap*) zaliczanych do portfela bankowego, gdzie są one traktowane jako ochrona kredytowa zapewniana przez bank i podlegają wymogowi kapitałowemu z tytułu ryzyka kredytowego w wysokości pełnej kwoty nominalnej wynosi zero.

§ 6. Zgodnie z metodami, o których mowa w § 10-73, wartość ekspozycji wobec danego kontrahenta jest równa sumie wartości ekspozycji obliczonych dla każdego pakietu kompensowania (*netting set*) zawartego z tym kontrahentem.

§ 7. Jeżeli ekspozycje na ryzyko kredytowe kontrahenta (CCR) wobec kontrahenta centralnego z udziałem wszystkich uczestników zawieranych przez niego umów są codziennie w pełni zabezpieczone, wartość ekspozycji na ryzyko kredytowe kontrahenta równą zero można przypisać następującym ekspozycjom:

1) umowy na transakcje pochodne lub transakcje z przyrzeczeniem odkupu, transakcje udzielania i zaciągania pożyczek papierów wartościowych i towarów, transakcje z długim terminem rozliczenia i transakcje z opcją uzupełnienia zabezpieczenia, które zostały zawarte z kontrahentem centralnym i pozostają nierozliczone i nie zostały przez tego kontrahenta odrzucone;

2) ekspozycje wobec kontrahenta centralnego wynikające z umów o kredytowy instrument pochodny, transakcje z przyrzeczeniem odkupu, transakcje udzielania i zaciągania pożyczek papierów wartościowych i towarów, transakcje z długim terminem rozliczenia i transakcje z opcją uzupełnienia zabezpieczenia oraz inne rodzaje ekspozycji które pozostają nierozliczone.

§ 8.1. Ekspozycje powstałe w wyniku transakcji z długim terminem rozliczenia można obliczyć przy użyciu jednej z metod, o których mowa w § 10-73, niezależnie od metod wybranych w odniesieniu do pozagięldowych transakcji pochodnych i pozagięldowych transakcji z przyrzeczeniem odkupu, transakcji udzielania i zaciągania pożyczek papierów wartościowych i towarów oraz transakcji z opcją uzupełnienia zabezpieczenia.

2. Przy obliczaniu wymogów kapitałowych z tytułu transakcji z długim terminem rozliczenia, bank stosujący metodę wewnętrznych ratingów, o której mowa w załączniku nr 5 do uchwały, może na stałe stosować do takich transakcji wagi ryzyka zgodne z metodą standardową określoną w załączniku nr 4 do uchwały, niezależnie od istotności tych transakcji.

§ 9.1. Dla stosowania metod, o których mowa w § 10 i 11, bank może stosować kwotę nominalną transakcji pozabilansowej lub wartość jej ekwiwalentu delta w przypadku opcji, pod warunkiem, że stanowi ona właściwy miernik ryzyka wynikającego z tej transakcji.

2. Jeżeli umowa przewiduje zwielokrotnienie przepływów środków pieniężnych, kwota nominalna transakcji podlega odpowiedniej korekcie w celu uwzględnienia efektu tego zwielokrotnienia na profil ryzyka wynikający z transakcji.

Część III. Metody obliczania ekwiwalentu bilansowego transakcji pozabilansowych w celu uwzględnienia ryzyka kredytowego kontrahenta

METODA WYCENY RYNKOWEJ

§ 10.1. Ekwiwalent bilansowy transakcji pozabilansowej oblicza się jako sumę kosztu zastąpienia i przyszłej potencjalnej ekspozycji kredytowej, przy czym:

1) za koszt zastąpienia przyjmuje się:

a) wartość rynkową danej transakcji – gdy jest ona dodatnia,

b) zero – gdy wyżej wymieniona wartość rynkowa jest ujemna lub równa zero;

2) przyszłą potencjalną ekspozycję kredytową, z wyjątkiem jednowalutowych transakcji zamiany zmiennej stopy procentowej na zmienną stopę procentową, w przypadku których oblicza się jedynie koszt zastąpienia, oblicza się jako iloczyn nominalnej kwoty transakcji pozabilansowej (lub wartości jej ekwiwalentu delta w przypadku opcji) i wagi ryzyka produktu przypisanej tej transakcji zgodnie z tabelą nr 1.

Tabela nr 1

	Instrument bazowy ¹	Rezydualny termin zapadalności ²		
		do 1 roku	ponad 1 rok – do 5 lat	ponad 5 lat
		(w %) ³		
	(1)	(2)	(3)	(4)
1	Stopy procentowe (instrumenty dłużne)	0,00	0,50	1,50
2	Waluty obce i złoto	1,00	5,00	7,50
3	Instrumenty kapitałowe	6,00	8,00	10,00
4	Metale szlachetne z wyjątkiem złota	7,00	7,00	8,00
5	Towary inne niż metale szlachetne lub złoto	10,00	12,00	15,00

¹ Instrumenty bazowe wyrażone w walucie obcej zalicza się do walut obcych. Transakcje, których instrumentów bazowych nie można przypisać do żadnej z kategorii, przypisuje się do kategorii „Towary inne niż metale szlachetne lub złoto”

² Termin od dnia sprawozdawczego do ustalonego dnia zapadalności transakcji. Dla transakcji, których rozliczenia dokonuje się w określonych terminach i ponownie ustala warunki, tak że wartość rynkowa transakcji jest w tych terminach równa zero, rezydualny termin zapadalności jest równy okresowi do najbliższego terminu takiego rozliczenia. W przypadku transakcji stopy procentowej spełniających te kryteria i mających rezydualny termin zapadalności ponad jeden rok, waga ryzyka produktu nie może być niższa od 0,5%.

³ Dla transakcji z wielokrotną wymianą ich instrumentów bazowych (lub ich wartości rynkowych), wagi ryzyka produktu mnoży się przez liczbę takich wymian pozostałych do realizacji zgodnie z warunkami transakcji.

2. W przypadku umów dotyczących metali szlachetnych, z wyjątkiem złota i towarów innych niż metale szlachetne, bank może obliczać wysokość przyszłej potencjalnej ekspozycji kredytowej stosując wagi ryzyka produktu określone w tabeli nr 2, o ile w odniesieniu do wymienionych w § 31 pkt 3 i 5 załącznika nr 2 do uchwały umów dotyczących tych towarów, bank stosuje metodę, o której mowa w § 15 załącznika nr 7 do uchwały.

Tabela nr 2

	Instrument bazowy	Rezydualny termin zapadalności		
		do 1 roku	ponad 1 rok – do 5 lat	ponad 5 lat
		(w %)		
	(1)	(2)	(3)	(4)
1	Metale szlachetne z wyjątkiem złota	2,00	5,00	7,50
2	Metale nieszlachetne	2,50	4,00	8,00
3	Produkty rolne (nietrwale)	3,00	5,00	9,00
4	Towary inne (w tym surowce)	4,00	6,00	10,00

energetyczne)			
----------------	--	--	--

METODA ZAANGAŻOWANIA PIERWOTNEGO

§ 11. Ekwiwalent bilansowy transakcji pozabilansowej oblicza się jako iloczyn nominalnej kwoty transakcji pozabilansowej (lub wartości jej ekwiwalentu delta w przypadku opcji) i współczynnika konwersji kredytowej przypisanego tej transakcji zgodnie z tabelą nr 3.

Tabela nr 3

	Instrument bazowy ¹	Pierwotny termin zapadalności ²		
		do 1 roku	ponad 1 rok - do 2 lat	ponad 2 lata (za każdy rozpoczęty rok ³)
		w % ⁴		
	(1)	(3)	(4)	(5)
1	Stopy procentowe (instrumenty dłużne)	0,50	1,00	1,00
2	Waluty obce i złoto	2,00	5,00	3,00

¹ Instrumenty bazowe wyrażone w walucie obcej zalicza się do walut obcych.

² Od dnia zawarcia transakcji do ustalonego dnia jej zapadalności, przy czym w przypadku transakcji na stopę procentową bank może także dokonywać klasyfikacji na podstawie rezydualnego terminu zapadalności.

³ Maksymalnie do 100% łącznie za cały okres trwania transakcji.

⁴ Dla transakcji z wielokrotną wymianą ich instrumentów bazowych (lub ich wartości godziwych), wagi ryzyka produktu mnoży się przez liczbę takich wymian pozostałych do realizacji zgodnie z warunkami transakcji.

METODA STANDARDOWA

§ 12. Metodę standardową można stosować jedynie do obliczania ekwiwalentu bilansowego pozagiełdowych transakcji pochodnych oraz transakcji z długim terminem rozliczenia.

§ 13.1. Wartość ekspozycji oblicza się oddzielnie dla każdego pakietu kompensowania (*netting set*), po pomniejszeniu o ewentualne zabezpieczenie według następującego wzoru:

wartość ekspozycji wynosi:

$$\beta * \max \left(CMV - CMC; \sum_j \left| \sum_i RPT_{ij} - \sum_i RPC_{ij} \right| * CCRM_j \right)$$

gdzie:

CMV oznacza bieżącą wartość rynkową portfela transakcji w ramach pakietu kompensowania (*netting set*) z kontrahentem przed uwzględnieniem zabezpieczenia, co oznacza, że

$$CMV = \sum_i CMV_i$$

CMV_i oznacza bieżącą wartość rynkową transakcji i,

CMC oznacza bieżącą wartość rynkową zabezpieczenia rzeczowego przypisanego pakietowi kompensowania (*netting set*), przez co

$$CMC = \sum_i CMC_i$$

gdzie CMC_i oznacza bieżącą wartość rynkową zabezpieczenia i ,

i = wskaźnik oznaczający transakcję,

l = wskaźnik oznaczający zabezpieczenie,

j = wskaźnik oznaczający daną kategorię pakietu zabezpieczającego (*hedging set*).

Pakiety zabezpieczające (*hedging sets*) odpowiadają czynnikom ryzyka, dla których pozycje ryzyka o przeciwstawnych znakach mogą być kompensowane, dając pozycję ryzyka netto, na której opiera się następnie pomiar ekspozycji,

RPT_{ij} = pozycja ryzyka z tytułu transakcji i w odniesieniu do pakietu zabezpieczającego j (*hedging set*),

RPT_l = pozycja ryzyka z tytułu zabezpieczenia l w odniesieniu do pakietu zabezpieczającego j (*hedging set*),

$CCRM_j$ = wielokrotność ryzyka kredytowego kontrahenta (CCR) określona w tabeli 2 w odniesieniu do pakietu zabezpieczającego j (*hedging set*),

$\beta = 1,4$.

Zabezpieczenie uzyskane od kontrahenta ma znak dodatni; zabezpieczenie udzielone kontrahentowi ma znak ujemny.

2. Dla celów metody standardowej uznaje się zabezpieczenia określone w § 18 załącznika nr 17 do uchwały i § 7 pkt 3, 4 oraz 5 lit. a – c załącznika nr 11 do uchwały.

§ 14.1. Jeżeli pozagiełdowa transakcja pochodna o liniowym profilu ryzyka polega na wymianie instrumentu finansowego na płatność, tę część transakcji, która zawiera płatność określa się jako stronę płatnościową transakcji (*payment leg*).

2. Transakcje, które polegają na wymianie jednej płatności na drugą, składają się z dwóch stron płatnościowych. Na strony takie składają się uzgodnione w umowie płatności brutto, łącznie z kwotą referencyjną transakcji.

3. Bank może w obliczeniach wymogu kapitałowego nie uwzględniać ryzyka stopy procentowej wynikającego ze stron płatnościowych transakcji, jeśli termin zapadalności wynosi mniej niż jeden rok.

4. Transakcje, które składają się z dwóch stron płatnościowych nominowanych w tej samej walucie, takie jak na przykład transakcje swap stopy procentowej, bank może traktować jako pojedynczą transakcję łączną. Dla takiej transakcji łącznej obowiązują sposoby traktowania stosowane do stron płatnościowych.

§ 15. Transakcje o liniowym profilu ryzyka, których przedmiotem są kapitałowe papiery wartościowe (w tym indeksy giełdowe), złoto, inne metale szlachetne lub inne towary, przyporządkowuje się do pozycji pierwotnych w odpowiednich kapitałowych papierach wartościowych (lub indeksie giełdowym) lub towarach (w tym w złocie i innych metalach szlachetnych) oraz do pozycji pierwotnych w rachunku ryzyka stopy procentowej dla strony płatnościowej danej transakcji. Jeśli strona taka jest denominowana w walucie obcej, dodatkowo przyporządkowuje się ją w rachunku ryzyka walutowego do pozycji pierwotnych w danej walucie.

§ 16. Transakcje o liniowym profilu ryzyka, których przedmiotem są instrumenty dłużne, w rachunku ryzyka stopy procentowej przyporządkowuje się do jednej pozycji pierwotnej ze względu na dany instrument dłużny oraz do innej pozycji pierwotnej ze względu na stronę płatnościową transakcji. Transakcje o liniowym profilu ryzyka, które polegają na wymianie

jednej płatności za drugą, w tym terminowe transakcje wymiany, w rachunku ryzyka stopy procentowej przyporządkowuje się do pozycji dla każdej ze stron płatnościowych. Jeżeli bazowy instrument dłużny jest nominowany w walucie obcej, instrument taki przyporządkowuje się do pozycji pierwotnej ryzyka w danej walucie. Jeżeli strona płatnościowa jest nominowana w walucie obcej, podobnie przyporządkowuje się ją do pozycji pierwotnej w tej walucie. Wartość ekspozycji przypisana walutowej transakcji typu swap bazowy wynosi zero.

§ 17. Wielkość pozycji pierwotnej z tytułu transakcji o liniowym profilu ryzyka stanowi efektywna wartość nominalna (cena rynkowa pomnożona przez ilość) instrumentów bazowych (w tym towarów) przeliczonych na walutę krajową banku, z wyjątkiem instrumentów dłużnych.

§ 18. W przypadku instrumentów dłużnych i stron płatnościowych transakcji wielkość pozycji pierwotnej stanowi iloczyn efektywnej wartości nominalnej ekspozycji brutto (w tym kwoty nominalnej) przeliczonej na walutę krajową banku oraz zaktualizowanego średniego okresu zwrotu odpowiednio instrumentu dłużnego lub strony płatnościowej transakcji.

§ 19. Wielkość pozycji pierwotnej z tytułu transakcji swap ryzyka kredytowego (*credit default swap*) stanowi wartość nominalna referencyjnego instrumentu dłużnego pomnożona przez rezydualny termin zapadalności transakcji swap ryzyka kredytowego.

§ 20. Wielkość pozycji pierwotnej z tytułu pozagiełdowej transakcji pochodnej o nieliniowym profilu ryzyka, w tym opcji i opcji na transakcje swap (*swaption*), jest równa ekwiwalentowi delta efektywnej wartości nominalnej instrumentu bazowego transakcji, z wyjątkiem przypadku, gdy instrumentem bazowym jest instrument dłużny.

§ 21. Wielkość pozycji pierwotnej z tytułu pozagiełdowej transakcji pozabilansowej o nieliniowym profilu ryzyka, w tym opcji i opcji na transakcje swap (*swaption*), której instrumentem bazowym jest instrument dłużny lub strona płatnościowa transakcji, jest równa iloczynowi ekwiwalentu delta efektywnej wartości nominalnej instrumentu dłużnego lub strony płatnościowej oraz zaktualizowanego średniego okresu zwrotu odpowiednio instrumentu dłużnego lub strony płatnościowej transakcji.

§ 22. Przy obliczaniu pozycji pierwotnej zabezpieczenie uzyskane od kontrahenta traktuje się jak ekspozycję wobec kontrahenta z tytułu umowy na transakcję pozabilansową (pozycja długa) płatną tego samego dnia, podczas gdy udzielone zabezpieczenie traktuje się jak zobowiązanie wobec kontrahenta (pozycja krótka) płatne tego samego dnia.

§ 23. Bank może stosować następujący wzór do wyznaczania wielkości i oznaczenia strony (znaku) pozycji pierwotnych :

1) dla instrumentów bazowych innych niż instrumenty dłużne:

efektywna wartość nominalna transakcji lub

ekwiwalent delta nominalnej wartości transakcji =
$$P_{ref} \frac{\partial V}{\partial p}$$

gdzie:

P_{ref} oznacza cenę instrumentu bazowego wyrażoną w walucie referencyjnej,

V oznacza wartość instrumentu finansowego (w przypadku opcji: cena opcji; w przypadku transakcji o liniowym profilu ryzyka: wartość samego instrumentu bazowego),

p = cena instrumentu bazowego wyrażona w tej samej walucie co V ;

2) dla instrumentów dłużnych i stron płatnościowych we wszystkich rodzajach transakcji: iloczyn wartości nominalnej transakcji oraz zaktualizowanego średniego okresu zwrotu lub iloczyn ekwiwalentu delta nominalnej wartości transakcji oraz zaktualizowanego średniego okresu zwrotu

$$\frac{\partial V}{\partial r}$$

gdzie:

V oznacza wartość transakcji (w przypadku opcji: cena opcji; w przypadku transakcji o liniowym profilu ryzyka: odpowiednio wartość samego instrumentu bazowego lub strony płatnościowej);

r oznacza wysokość stopy procentowej

Jeżeli wartość V denominowana jest w walucie innej niż waluta referencyjna, wartość instrumentu pochodnego przelicza się na walutę referencyjną, mnożąc ją przez odpowiedni kurs wymiany.

§ 24. Pozycje pierwotne grupuje się w pakiety zabezpieczające (*hedging sets*). Dla każdego pakietu zabezpieczającego (*hedging set*) oblicza się bezwzględną wartość sumy powstałych pozycji pierwotnych. Sumę taką określa się jako pozycję pierwotną netto i przedstawia jako:

$$\left| \sum_i RPT_{ij} - \sum_i RPC_{ij} \right|$$

we wzorach podanych w § 13.

§ 25. W rachunku ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych, dla pozycji pierwotnej z tytułu środków pieniężnych zdeponowanych przez kontrahenta jako zabezpieczenie, z tytułu stron płatnościowych transakcji i bazowych instrumentów dłużnych – stanowiących pozycje o niskim lub obniżonym ryzyku szczególnym, zgodnie z załącznikiem nr 9 do uchwały – istnieje w odniesieniu do każdej waluty sześć pakietów zabezpieczających (*hedging sets*), zgodnie z tabelą 1. Pakiety zabezpieczające (*hedging sets*) określa się użyciu dwóch kryteriów: „terminu rozliczenia” i „stóp procentowych odniesienia”.

Tabela 1:

	Stopy procentowe oparte na stopach rządowych dłużnych papierów wartościowych	Stopy procentowe oparte na stopach innych niż stopy rządowych papierów wartościowych
Termin zapadalności	≤ 1 rok	≤ 1 rok
Termin zapadalności	>1 – ≤ 5 lat	>1 – ≤ 5 lat
Termin zapadalności	> 5 lat	> 5 lat

§ 26. W rachunku ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych, dla pozycji pierwotnej z tytułu bazowych instrumentów dłużnych lub stron płatnościowych transakcji, których stopa oprocentowania jest powiązana z referencyjną stopą procentową reprezentującą rynkowy poziom stóp procentowych, rzeczywisty termin zapadalności stanowi okres do kolejnej zmiany stóp oprocentowania. W pozostałych przypadkach rzeczywisty okres zapadalności oznacza czas pozostały do wykupu bazowego instrumentu bazowego lub w przypadku strony płatnościowej transakcji czas trwania transakcji.

§ 27. Na każdego emitenta papieru dłużnego, stanowiącego instrument bazowy transakcji swap ryzyka kredytowego (*credit default swap*), przypada jeden pakiet zabezpieczający (*hedging set*).

§ 28.1. W rachunku ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych, dla pozycji pierwotnej z tytułu depozytów środków pieniężnych przekazanych kontrahentowi jako zabezpieczenie, gdy kontrahent nie posiada zobowiązań o niskim ryzyku szczególnym oraz wynikających z bazowych instrumentów dłużnych o wysokim ryzyku szczególnym i pozostałych pozycji określonych w załączniku nr 9 do uchwały, które podlegają obciążeniu kapitałowemu wyższemu niż 1,60% na każdego emitenta przypada jeden pakiet zabezpieczający (*hedging set*).

2. Jeżeli strona płatnościowa transakcji jest odwzorowaniem takiego instrumentu dłużnego, jeden pakiet zabezpieczający (*hedging set*) przypada także na każdego emitenta dłużnego instrumentu bazowego.

3. Bank może przypisać temu samemu pakietowi zabezpieczającemu (*hedging set*) pozycje pierwotne wynikające z instrumentów dłużnych określonego emitenta lub dłużnych instrumentów bazowych tego samego emitenta, których odwzorowaniem są strony płatnościowe lub które stanowią instrument bazowy transakcji swap ryzyka kredytowego (*credit default swap*).

§ 29.1. Instrumenty bazowe, inne niż instrumenty dłużne (kapitałowe papiery wartościowe, metale szlachetne, towary i inne) przypisuje się tym samym pakietom zabezpieczającym (*hedging sets*) tylko wtedy, gdy są one identyczne lub podobne do siebie. W każdym innym przypadku przypisuje się je oddzielnym pakietom zabezpieczającym (*hedging sets*).

2. Podobieństwo instrumentów ustala się w sposób następujący:

- 1) w przypadku kapitałowych papierów wartościowych instrumentami podobnymi są papiery pochodzące od tego samego emitenta; indeks kapitałowych papierów wartościowych traktuje się jako oddzielnego emitenta;
- 2) w przypadku metali szlachetnych instrumentami podobnymi są takie, które dotyczą tego samego metalu. Indeks metali szlachetnych traktuje się jako oddzielny metal szlachetny;
- 3) w przypadku energii elektrycznej instrumentami podobnymi są takie prawa i zobowiązania do dostawy energii, które odnoszą się do tego samego okresu obciążenia szczytowego lub pozaszczytowego w ciągu doby;
- 4) w przypadku towarów instrumentami podobnymi są takie, które dotyczą tego samego towaru. Indeks towarów traktuje się jako oddzielny rodzaj towaru.

§ 30. Mnożniki ryzyka kredytowego kontrahenta CCR (CCRM) dla poszczególnych kategorii pakietów zabezpieczających (*hedging sets*) podane są w tabeli 2.

Tabela 2:

	Kategorie pakietów zabezpieczających (<i>hedging set</i>)	Mnożnik ryzyka kredytowego kontrahenta CCR (CCRM)
1.	Stopy procentowe	0,2%
2.	Stopy procentowe dla pozycji ryzyka z tytułu referencyjnych instrumentów dłużnych, będących przedmiotem transakcji swap ryzyka kredytowego (<i>credit default swap</i>) i obciążonych niskim i	0,3%

	obniżonym ryzykiem szczególnym, określonych w załączniku nr 9 do uchwały, które podlegają obciążeniu kapitałowemu równemu lub niższemu niż 1,60 %.	
3.	Stopy procentowe dla pozycji pierwotnej z tytułu instrumentów dłużnych lub referencyjnych instrumentów dłużnych o wysokim ryzyku szczególnym i pozostałych pozycji określonych w załączniku nr 9 do uchwały, które podlegają obciążeniu kapitałowemu wyższemu niż 1,60 %.	0,6%
4.	Waluty obce	2,5%
5.	Energia elektryczna	4,0%
6.	Złoto	5,0%
7.	Kapitałowe papiery wartościowe	7,0%
8.	Metale szlachetne (z wyjątkiem złota)	8,5%
9.	Inne towary (z wyjątkiem metali szlachetnych i energii elektrycznej)	10,0%
10.	Instrumenty bazowe pozagiełdowych transakcji pochodnych (OTC) nienależące do żadnej z powyższych kategorii.	10,0%

Instrumenty bazowe pozagiełdowych transakcji pozabilansowych, o których mowa w pkt 10 tabeli 2, przypisuje się oddzielnym, pojedynczym pakietom zabezpieczającym (*hedging sets*) odpowiadającym każdej z kategorii instrumentu bazowego.

§ 31. Bank, który nie uzyskał zgody Komisji Nadzoru Finansowego na stosowanie modelu dla celów obliczania wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka rynkowego, w przypadku transakcji o nieliniowym profilu ryzyka lub stron płatnościowych transakcji oraz transakcji, których przedmiotem są instrumenty dłużne, dla których nie może obliczyć na podstawie modelu odpowiednio współczynnika delta lub zaktualizowanego średniego okresu zwrotu instrumentu, zobowiązany jest stosować metodę wyceny rynkowej, określoną w § 10. W obliczeniach wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka rynkowego, nie uznaje się wtedy wpływu kompensowania.

§ 32. Bank powinien posiadać procedury wewnętrzne służące weryfikacji, że transakcja została objęta prawnie skuteczną umową ramową spełniającą wymogi, o których mowa w § 74-78, zanim transakcja ta zostanie zaliczona do pakietu zabezpieczającego (*hedging set*).

§ 33. Bank korzystający z zabezpieczenia w celu ograniczenia swojego ryzyka kredytowego kontrahenta CCR, powinien posiadać procedury wewnętrzne służące weryfikacji, że spełnia ono standardy pewności prawnej określone w załączniku nr 17 do uchwały, zanim uzna efekty zabezpieczenia w swoich obliczeniach.

METODA MODELU WEWNĘTRZNEGO

Tytuł I. Zasady ogólne

§ 34.1. Za zgodą Komisji Nadzoru Finansowego bank może stosować metodę modelu wewnętrznego (IMM) do obliczania ekwiwalentu bilansowego transakcji określonych w § 3 pkt 1, lub transakcji określonych w § 3 pkt 1, 3 i 4, lub transakcji określonych w § 3 pkt 1 - 4, przy czym każdy z powyższych przypadków może obejmować również transakcje wymienione w § 3 pkt 5.

2. Bank może zdecydować o tym, aby nie stosować metody modelu wewnętrznego do ekspozycji nieistotnych pod względem wielkości i ryzyka.

3. Warunkiem stosowania metody modelu wewnętrznego przez bank jest spełnienie wymogów określonych w niniejszym załączniku.

§ 35. Zgoda, o której mowa w § 34 ust. 1, może zakładać wprowadzanie metody modelu wewnętrznego sukcesywnie w odniesieniu do poszczególnych typów transakcji, w tym czasie bank może korzystać z metod określonych w § 10 lub § 12 - 33. O ile przepisy niniejszego załącznika nie stanowią inaczej, bank nie jest zobowiązany do stosowania konkretnego rodzaju modelu.

§ 36. W przypadku wszystkich pozagiełdowych transakcji pochodnych i wszystkich transakcji z długim terminem rozliczenia, nieobjętych zgodą na stosowanie metody modelu wewnętrznego, bank korzysta z metod określonych w § 10 lub § 12 - 33.

§ 37.1. Jeżeli bank, który stosuje metodę modelu wewnętrznego przestaje spełniać wymagania określone w niniejszym załączniku, zobowiązany jest przedstawić Komisji Nadzoru Finansowego plan przywrócenia stanu zgodności z tymi wymaganiami albo wykazać, że skutki niezgodności są nieistotne.

2. Bank, który stosuje metodę modelu wewnętrznego, może powrócić do stosowania metod określonych w § 10 lub § 12 - 33, o ile wykaze zasadność takiego działania i uzyska zgodę Komisji Nadzoru Finansowego.

Tytuł II. Wartość ekspozycji

§ 38.1. Wartość ekspozycji oblicza się na poziomie pakietu kompensowania (*netting set*).

2. Model wewnętrzny określa przewidywany rozkład zmian wartości rynkowej pakietu kompensowania (*netting set*) wynikających ze zmienności parametrów rynkowych, takich jak stopy procentowe czy kursy walut.

3. Przy pomocy modelu wewnętrznego oblicza się wartości ekspozycji dla danego pakietu kompensowania (*netting set*) w dowolnym czasie w przyszłości, biorąc pod uwagę zmiany parametrów rynkowych.

4. W przypadku kontrahentów transakcji z opcją uzupełniania zabezpieczenia model może także uwzględniać przyszłe zmiany poziomu zabezpieczenia.

§ 39. Prognozując rozkład zmian wartości rynkowej dla pakietu kompensowania (*netting set*), bank może uwzględnić zabezpieczenia finansowe określone w § 18 załącznika nr 17 do uchwały i § 7 pkt 3, 4 i 5 lit. a – c załącznika nr 11 do uchwały, pod warunkiem, że zabezpieczenie takie spełnia wymagania właściwe dla metody modelu wewnętrznego w zakresie ilości, jakości i rodzaju danych.

§ 40. Wartość ekspozycji oblicza się, z zastrzeżeniem § 44, jako iloczyn współczynnika alfa i efektywnej oczekiwanej ekspozycji dodatniej (EPE):

$$\text{wartość ekspozycji} = \alpha \times \text{efektywna EPE}$$

gdzie:

alfa (α) równa się 1,4,

efektywną oczekiwaną ekspozycją dodatnią (EPE) oblicza się, szacując wartość oczekiwaną ekspozycji (EEt) jako średnią ekspozycję liczoną w określonym terminie w przyszłości t , gdzie średnią tę uzyskuje się na podstawie wszystkich możliwych wartości

czynników ryzyka rynkowego w przyszłości. Według modelu wewnętrznego wartość EE szacuje się w szeregu terminów przyszłych $t_1, t_2, t_3 \dots$

§ 41. Efektywną EE oblicza się jako:

$$\text{Efektywna } EE_{tk} = \max(\text{efektywna } EE_{tk-1}; EE_{tk})$$

gdzie:

t_0 oznacza bieżącą datę, a efektywna EE_{t_0} jest równa bieżącej ekspozycji.

§ 42. W tym ujęciu efektywna oczekiwana ekspozycja dodatnia EPE stanowi średnią efektywną EE w ciągu pierwszego roku przyszłej ekspozycji. Jeżeli termin zapadalności wszystkich umów w ramach pakietu kompensowania (*netting set*) przypada przed upływem jednego roku, EPE jest średnią oczekiwanej ekspozycji (EE) wyznaczoną do terminu zapadalności wszystkich umów w ramach takiego pakietu. Efektywną EPE oblicza się jako średnią ważoną efektywnej EE:

$$\text{Efektywna } EPE = \sum_{k=1}^{\min(1 \text{ rok}; \text{termin zapadalności})} \text{Efektywna } EE_{tk} * \Delta t_k$$

gdzie:

wagi $\Delta t_k = t_k - t_{k-1}$ dopuszczają przypadek, w którym przyszłą ekspozycję oblicza się w nierównych odstępach czasu.

§ 43. Miary oczekiwanej ekspozycji albo ekspozycji szczytowej wyznacza się na podstawie rozkładu ekspozycji, uwzględniającego możliwość braku normalności takiego rozkładu.

§ 44. Bank może stosować bardziej konserwatywną miarę ekspozycji, niż ta wyliczona jako iloczyn mnożnika alfa (α) i efektywnej oczekiwanej ekspozycji dodatniej EPE, obliczona dla każdego kontrahenta według formuły określonej w § 40.

§ 45.1. Bank może stosować własne oszacowania α , gdzie α oblicza się jako iloraz kapitału wewnętrznego wynikającego z pełnej symulacji ekspozycji z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta (CCR) wszystkich kontrahentów (licznik) do kapitału wewnętrznego opartego na efektywnej oczekiwanej ekspozycji dodatniej EPE (mianownik), gdzie EPE przyjmuje się jako stałą niespłaconą kwotę ekspozycji. Wartość α nie może być niższa niż 1,2.

2. Bank zobowiązany jest wykazać, że jego wewnętrzne oszacowania α uwzględniają w liczniku istotne przyczyny stochastycznej zależności rozkładu wartości rynkowych transakcji lub portfeli transakcji według kontrahentów.

3. W wewnętrznych oszacowaniach α bank uwzględnia granulację portfeli.

§ 46. Bank stosując metodę modelu wewnętrznego zobowiązany jest przestrzegać następujących wymogów:

1) licznik i mianownik α są obliczane w sposób konsekwentny pod względem metodologii stosowania modeli, specyfikacji parametrów i składu portfela;

2) stosowana metoda opiera się na przyjętej przez bank koncepcji kapitału wewnętrznego, jest dobrze udokumentowana i podlega zatwierdzeniu przez niezależną komórkę organizacyjną lub komitet;

3) bank weryfikuje swoje oszacowania co najmniej raz na kwartał lub częściej, w przypadku gdy skład portfela ulega zmianom z upływem czasu;

4) bank ocenia ryzyko modelu.

§ 47. W razie potrzeby, parametry zmienności i korelacji czynników ryzyka rynkowego stosowane przy wspólnej symulacji ryzyka rynkowego i kredytowego bank uzależnia od czynnika ryzyka kredytowego, tak, by uwzględnić potencjalny wzrost zmienności lub korelacji w razie pogorszenia się koniunktury gospodarczej.

§ 48. Jeżeli pakiet kompensowania (*netting set*) objęty jest umową o uzupełnieniu zabezpieczenia, bank stosuje jedną z następujących miar efektywnej oczekiwanej ekspozycji dodatniej (EPE):

- 1) efektywna EPE bez uwzględnienia umowy o uzupełnieniu zabezpieczenia;
- 2) próg (*threshold*), jeśli ma wartość dodatnią, wynikający z umowy o uzupełnieniu zabezpieczenia, powiększony o narzut, który uwzględnia potencjalny wzrost kwoty ekspozycji w okresie ryzyka w związku z uzupełnieniem zabezpieczenia (*margin period of risk*), przy czym:
 - a) narzut ten oblicza się jako oczekiwany wzrost ekspozycji w pakiecie kompensowania (*netting set*), począwszy od poziomu bieżącej ekspozycji równego zeru poprzez cały okres uzupełniania zabezpieczenia ryzyka objęty umową,
 - b) limit dolny wynosi odpowiednio pięć dni roboczych dla pakietów kompensowania (*netting set*) złożonych wyłącznie z transakcji typu repo, pod warunkiem że podlegają one codziennemu uzupełnianiu zabezpieczenia i codziennej wycenie rynkowej, oraz dziesięć dni roboczych dla innych pakietów kompensowania (*netting set*) przez cały okres objęty umową uzupełniania zabezpieczenia ryzyka;
- 3) jeżeli model wewnętrzny uwzględnia skutki uzupełniania zabezpieczenia podczas szacowania oczekiwanej ekspozycji (EE), miarę EE obliczoną za pomocą modelu bank może zastosować bezpośrednio w równaniu podanym w § 41.

Tytuł III. Wymogi minimalne dotyczące stosowania metody modelu wewnętrznego

Dział 1. Kontrola CCR

§ 49.1. Bank posiada jednostkę odpowiedzialną za opracowanie i stosowanie systemu zarządzania ryzykiem kredytowym kontrahenta (CCR), w tym za wstępną i okresową akceptację modelu.

2. Jednostka wewnętrzna kontroluje integralność danych wejściowych do modelu pomiaru ryzyka banku, przygotowuje i analizuje raporty dotyczące wyników funkcjonowania stosowanego przez bank modelu pomiaru ryzyka, łącznie z oceną związku pomiędzy poziomem ryzyka, a limitami kredytowymi i handlowymi.

3. Jednostka wewnętrzna jest niezależna od jednostek odpowiedzialnych za udzielanie, odnawianie lub obrót ekspozycjami.

4. Jednostka, o której mowa w ust. 1 składa się z odpowiednio wykwalifikowanej kadry i podlega bezpośrednio osobie zajmującej stanowisko kierownicze w banku.

5. Praca jednostki, o której mowa w ust.1, jest ściśle związana z codziennym procesem zarządzania ryzykiem banku, a jej wynik musi w związku z tym stanowić integralną część procesu planowania, monitorowania i kontrolowania profilu ryzyka kredytowego i ogólnego profilu ryzyka banku.

§ 50. Bank ustala zasady, procesy i systemy w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym kontrahenta (CCR), które opierają się na solidnych założeniach i są konsekwentnie stosowane, przy czym za podstawowe elementy zarządzania ryzykiem kredytowym kontrahenta (CCR) uznaje się:

- 1) rozpoznanie;
- 2) pomiar;
- 3) zarządzanie;
- 4) zatwierdzanie i sprawozdawczość wewnętrzną w zakresie ryzyka kredytowego kontrahenta (CCR).

§ 51.1. W zasadach zarządzania ryzykiem stosowanych przez bank uwzględnia się ryzyko rynkowe, płynności, operacyjne, jakie może wiązać się z ryzykiem kredytowym kontrahenta (CCR).

2. Ryzykiem kredytowym należy zarządzać w sposób kompleksowy (sumując ekspozycje z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta (CCR) z innymi ekspozycjami kredytowymi).

§ 52. Zarząd i osoby zajmujące stanowiska kierownicze w banku zobowiązane są do uczestnictwa w procesie kontroli CCR i odpowiadają za jego właściwą organizację. Zarząd i osoby zajmujące stanowiska kierownicze w banku zobowiązane są posiadać wiedzę dotyczącą ograniczeń i założeń stosowanego modelu, wpływu, jaki mogą one mieć na miarodajność wyników, jak również wpływu niepewności otoczenia rynkowego oraz wpływu wywieranego na model przez specyfikę prowadzonej działalności.

§ 53. Dzielne sprawozdania na temat ekspozycji banku z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta (CCR) muszą być sprawdzane przez osoby, posiadające uprawnienia do decydowania o obniżaniu pozycji powstałych za sprawą decyzji poszczególnych pracowników lub kierowników działu kredytowego, czy też o obniżeniu ogólnej ekspozycji danej instytucji kredytowej z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta (CCR).

§ 54. System zarządzania ryzykiem kredytowym kontrahenta (CCR) banku stosuje się w powiązaniu z wewnętrznymi limitami w zakresie udzielania kredytów i prowadzenia działalności handlowej, które są powiązane z modelem pomiaru ryzyka w sposób spójny i zrozumiały dla pracowników wszystkich szczebli.

§ 55. W ramach pomiaru ryzyka kredytowego kontrahenta (CCR) bank mierzy wykorzystanie linii kredytowych w perspektywie dziennej i w ciągu dnia. Pomiarowi podlega także bieżąca ekspozycja przed i po ustanowieniu zabezpieczenia. Na poziomie portfela i kontrahenta bank oblicza i monitoruje ekspozycję szczytową lub potencjalną przyszłą ekspozycję (PFE) w wybranym przez siebie przedziale ufności. Bank bierze pod uwagę pozycje charakteryzujące się wysoką wartością lub dużą koncentracją, w tym grupy kontrahentów powiązanych ze sobą pod względem branży, rynku itp.

§ 56. Bank stosuje rutynowy i rygorystyczny program testów warunków skrajnych jako uzupełnienie analizy ryzyka kredytowego kontrahenta (CCR) opartej na codziennych wynikach stosowania modelu pomiaru ryzyka. Wyniki takich testów podlegają okresowej weryfikacji przez osoby zajmujące stanowiska kierownicze w banku oraz znajdują odzwierciedlenie w zasadach i limitach ustalanych przez osoby zajmujące stanowiska kierownicze w banku i zarząd w odniesieniu do ryzyka kredytowego kontrahenta (CCR). Tam, gdzie testy warunków skrajnych ujawniają szczególną podatność na określone okoliczności, należy podjąć bezzwłoczne działania w celu przeciwdziałania zagrożeniom.

§ 57. Bank stosuje rutynowe działania zapewniające utrzymanie zgodności ze zbiorem zasad wewnętrznych oraz mechanizmów kontroli i procedur w zakresie działania systemu zarządzania ryzykiem kredytowym kontrahenta (CCR). Dokumentacja związana z systemem zarządzania ryzykiem kredytowym kontrahenta stosowanym przez bank jest przechowywana

przez bank w formie papierowej i zawiera wyjaśnienia dotyczące technik empirycznych służących pomiarowi tego ryzyka.

§ 58. Bank przeprowadza regularnie niezależną weryfikację systemu zarządzania ryzykiem kredytowym kontrahenta (CCR) za pomocą własnego systemu kontroli wewnętrznej. Weryfikacja ta obejmuje zarówno działalność jednostek o których mowa w § 49, jak i niezależnej jednostki kontroli ryzyka kredytowego kontrahenta (CCR). Weryfikacja procesu zarządzania ryzykiem kredytowym kontrahenta (CCR) odbywa się regularnie i uwzględnia przynajmniej:

- 1) poprawność dokumentacji systemu i procesu zarządzania;
- 2) organizację jednostki kontrolującej;
- 3) uwzględnianie miar CCR w codziennym zarządzaniu ryzykiem;
- 4) proces zatwierdzania modeli i systemów wyceny stosowanych przez pracowników jednostek handlowych i ewidencyjnych;
- 5) zatwierdzanie wszelkich istotnych zmian w procesie pomiaru;
- 6) zakres CCR ujęty w modelu pomiaru ryzyka;
- 7) spójność systemu informowania zarządu i osób zajmujących stanowiska kierownicze w banku;
- 8) dokładność i kompletność danych dotyczących ryzyka kredytowego kontrahenta (CCR);
- 9) weryfikację mającą na celu ocenę spójności, terminowości i rzetelności źródeł danych wykorzystywanych do zasilania modeli wewnętrznych, a także niezależność tych źródeł;
- 10) dokładność i zasadność założeń dotyczących zmienności i korelacji;
- 11) dokładność wycen i obliczeń związanych z przekształceniem ryzyka;
- 12) sprawdzenie dokładności modelu poprzez częste weryfikacje historyczne.

Dział 2. Test praktyczny

§ 59. Rozkład ekspozycji powstały w wyniku zastosowania wewnętrznego modelu obliczania efektywnej EPE jest ściśle związany z codziennym procesem zarządzania ryzykiem kredytowym kontrahenta (CCR) banku, w tym: zawieraniem umów kredytowych, zarządzaniem ryzykiem kredytowym kontrahenta (CCR), wewnętrzną alokacją kapitału i systemem zarządzania bankiem (ładu korporacyjnego banku).

§ 60.1. Przedkładając Komisji Nadzoru Finansowego wnioski o wyrażenie zgody na stosowanie modelu EPE, bank wykazuje, że wewnętrzny model obliczania rozkładu ekspozycji, na podstawie którego oblicza EPE, jest w przeważającej części zgodny z minimalnymi wymogami określonymi w tej części oraz był stosowany przez okres co najmniej roku przed uzyskaniem zgody Komisji Nadzoru Finansowego.

2. Bank zobowiązany jest do gromadzenia i przechowywania informacji pozwalających na przeprowadzenie analizy praktycznego wykorzystania modelu wewnętrznego generującego rozkład ekspozycji z tytułu CCR.

§ 61. Test praktycznego zastosowania modelu uważa się za miarodajny, jeśli bank stosuje inne miary ryzyka kredytowego kontrahenta CCR, takie jak ekspozycja szczytowa lub potencjalna przyszła ekspozycja (PFE), oparte na rozkładzie ekspozycji ustalonym za pomocą tego samego modelu, który jest wykorzystywany do obliczania EPE.

§ 62.1. Bank stosuje systemy pozwalające w razie potrzeby dokonywać codziennych oszacowań EE, chyba że przedłoży Komisji Nadzoru Finansowego informacje wskazujące, że ekspozycje z tytułu CCR uzasadniają niższą częstotliwość obliczeń.

2. Bank dokonuje obliczeń EE w profilu czasowym horyzontów prognostycznych, który rzetelnie uwzględnia strukturę czasową przyszłych przepływów środków pieniężnych, terminy zapadalności umów oraz w sposób odpowiadający wielkości i składowi ekspozycji.

§ 63.1. Pomiar, monitorowanie i kontrolowanie ekspozycji przeprowadza się przez cały okres obowiązywania umów dotyczących transakcji objętych pakietem kompensowania (netting set) (nie tylko w perspektywie jednego roku).

2. Bank stosuje procedury służące rozpoznaniu i kontroli ryzyka, w przypadku gdy ekspozycja wobec kontrahenta ma okres zapadalności dłuższy niż jeden rok.

3. Prognozowany wzrost wartości ekspozycji stanowi daną wejściową do modelu kapitału wewnętrznego banku.

Dział 3. Testy warunków skrajnych

§ 64.1. W ocenie adekwatności kapitałowej ryzyka kredytowego kontrahenta (CCR) bank stosuje procedury przeprowadzania testów warunków skrajnych, których wyniki porównuje się z miarami EPE i traktuje jako część systemu oceny kapitału wewnętrznego.

2. Testy warunków skrajnych obejmują również rozpoznanie ewentualnych zdarzeń lub zmian warunków ekonomicznych, które mogłyby mieć w przyszłości niekorzystny wpływ na ekspozycje kredytowe banku oraz ocenę wpływu skutków tych zmian na bank.

§ 65. Bank poddaje swoje ekspozycje ryzyka kredytowego kontrahenta (CCR) testom warunków skrajnych, obejmującym łącznie czynniki ryzyka rynkowego i kredytowego. W testach uwzględnia się w szczególności:

- 1) ryzyko koncentracji (wobec pojedynczego kontrahenta lub grupy kontrahentów);
- 2) ryzyko korelacji pomiędzy ryzykiem rynkowym i kredytowym;
- 3) ryzyko wystąpienia zmian na rynku, spowodowanych zlikwidowaniem pozycji kontrahenta; testy uwzględniają wpływ takich zmian na rynku na pozycje własne banku, oraz obejmują skutki tego wpływu jako element oceny ryzyka kredytowego kontrahenta (CCR).

Dział 4. Ryzyko korelacji

§ 66. Banki powinny przywiązywać odpowiednią wagę do ekspozycji, które wywołują w znaczącej mierze ogólne ryzyko korelacji (*general wrong-way risk*).

§ 67. Banki powinny posiadać procedury służące rozpoznawaniu, monitorowaniu i kontrolowaniu przypadków szczególnego ryzyka korelacji (*specific wrong-way risk*), począwszy od zawarcia umowy dotyczącej transakcji poprzez cały okres jej obowiązywania.

Dział 5. Spójność stosowania modelu

§ 68.1. Model wewnętrzny powinien uwzględniać warunki i specyfikacje transakcji w sposób terminowy, kompletny i ostrożny.

2. Warunki transakcji obejmują w szczególności:

- 1) wartości nominalne wynikające z umowy;
- 2) termin zapadalności;
- 3) aktywa referencyjne;

- 4) uzgodnienia dotyczące uzupełniania zabezpieczenia;
 - 5) uzgodnienia dotyczące kompensowania.
3. Informacje dotyczące warunków umowy i specyfikacji wynikających z umowy przechowywane są w bezpiecznej bazie danych, która podlega bieżącej i okresowej kontroli wewnętrznej.
4. Proces uznawania umów dotyczących kompensowania wymaga spełnienia następujących warunków:
- 1) weryfikacja prawna jest dokonywana w formie pisemnej przez służby prawne banku, potwierdza prawną wykonalność kompensowania;
 - 2) informacje na temat umów dotyczących kompensowania są umieszczane w bazie danych, o której mowa w ust. 3, przez komórkę organizacyjną niezależną od komórki zawierającej umowę.
5. Zasilanie modelu wewnętrznego danymi odnośnie warunków i specyfikacji transakcji podlega kontroli prowadzonej przez komórkę audytu wewnętrznego. Bank powinien posiadać procedury pozwalające na przeprowadzenie procesu uzgadniania pomiędzy modelem wewnętrznym i systemami danych źródłowych, które pozwalają na bieżąco sprawdzać, czy warunki i specyfikacje transakcji są uwzględniane w EPE w sposób prawidłowy lub przynajmniej ostrożny.
6. W modelu wewnętrznym, do obliczania bieżących ekspozycji, wykorzystuje się aktualne dane rynkowe, przy czym:
- 1) jeżeli do szacowania zmienności i korelacji wykorzystywane są dane historyczne, obejmują one okres co najmniej trzech lat i są aktualizowane co kwartał lub częściej, jeśli wymagają tego warunki rynkowe;
 - 2) dane obejmują pełen zakres warunków ekonomicznych, takich jak pełen cykl koniunkturalny;
 - 3) jednostka niezależna od jednostki odpowiedzialnej za sprzedaż (*business unit*) weryfikuje i zatwierdza cenę dostarczoną przez jednostkę odpowiedzialną za sprzedaż (*business unit*);
 - 4) dane uzyskuje się niezależnie od obszarów operacyjnych, w odpowiednim czasie i w całości zasilają one model wewnętrzny i są przechowywane w bezpiecznej bazie danych podlegającej formalnemu i okresowemu audytowi;
 - 5) bank posiada procedurę zapewniania spójności danych, która pozwala oczyścić dane z błędnych lub nadzwyczajnych obserwacji;
 - 6) w przypadku, gdy model opiera się na zastępczych danych rynkowych, dotyczy to m.in. nowych produktów, dla których dane historyczne z ostatnich trzech lat nie są dostępne, zasady wewnętrzne banku identyfikują te dane zastępcze, a bank wykazuje empirycznie, że dane zastępcze w sposób ostrożny oddają ryzyko występujące przy niekorzystnych warunkach rynkowych;
 - 7) jeżeli model wewnętrzny uwzględnia wpływ zabezpieczenia na zmiany wartości rynkowej pakietu kompensowania (*netting set*), bank posiada odpowiednie dane historyczne do oszacowania zmienności zabezpieczenia.

§ 69.1. Model podlega wewnętrznemu procesowi zatwierdzania modeli, stanowiącego część zasad i procedur stosowanych przez bank.

2. Proces zatwierdzania modeli określa:

- 1) rodzaj testów, których przeprowadzenie jest niezbędne dla zapewnienia wewnętrznej spójności modelu;
- 2) warunki, w których następuje naruszenie przyjętych założeń, co może skutkować zaniżeniem wartości EPE.

3. Proces zatwierdzania obejmuje przegląd kompleksowości działania modelu.

§ 70.1. Bank monitoruje odpowiednie składowe ryzyka i stosuje procedury służące korygowaniu własnych oszacowań EPE, w przypadku, gdy składowe ryzyka stają się znaczące.

2. Procedury służące korygowaniu oszacowań EPE obejmują:

- 1) identyfikację przez bank ekspozycji narażonych na szczególne ryzyko korelacji (*specific wrong-way risk*) i zarządzanie takimi ekspozycjami;
- 2) w przypadku ekspozycji, których profil ryzyka rośnie po jednym roku bank regularnie porównuje oszacowania EPE za okres jednego roku z wartością EPE obejmującą cały okres trwania ekspozycji;
- 3) w przypadku ekspozycji z rezydualnym terminem zapadalności poniżej jednego roku bank regularnie porównuje koszt zastąpienia (bieżąca ekspozycja) z faktycznie zrealizowanym profilem ekspozycji oraz przechowuje dane umożliwiające takie porównanie.

§ 71. Bank powinien stosować wewnętrzne procedury pozwalające sprawdzić przed zaliczeniem danej transakcji do pakietu kompensowania (*netting set*), czy jest ona objęta umową ramową o kompensowaniu, która spełnia warunki określone w § 74 – 78.

§ 72. Bank, który wykorzystuje zabezpieczenie w celu zmniejszenia ryzyka kredytowego kontrahenta (CCR), powinien posiadać wewnętrzne procedury, które pozwalają sprawdzić przed uwzględnieniem posiadanego zabezpieczenia w obliczeniach, czy zabezpieczenie takie spełnia warunki dotyczące pewności prawnej, o których mowa w załączniku nr 17 do uchwały.

Dział 6. Warunki niezbędne do zatwierdzenia modelu

§ 73. Model EPE banku, kwalifikuje się do zatwierdzenia, jeżeli spełnia następujące warunki:

- 1) wymagania jakościowe określone w załączniku nr 19 do uchwały;
- 2) przy pomiarze ekspozycji ryzyka kredytowego kontrahenta (CCR) stopy procentowe, kursy walut, ceny kapitałowych papierów wartościowych i towarów oraz inne czynniki ryzyka rynkowego objęte są prognozami długoterminowymi; moc prognostyczna modelu w zakresie prognozowania czynników ryzyka rynkowego jest poddawana weryfikacji w długim horyzoncie czasowym;
- 3) modele wyceny stosowane do obliczania ekspozycji CCR przy określonym scenariuszu przyszłych, gwałtownych wahań czynników ryzyka rynkowego poddaje się stosownej weryfikacji jako część procesu zatwierdzania modelu; modele wyceny opcji uwzględniają nieliniowy charakter wartości opcji w odniesieniu do czynników ryzyka rynkowego;
- 4) model EPE uwzględnia informacje charakterystyczne dla danych transakcji w celu zgrupowania ekspozycji na poziomie pakietu kompensowania (*netting set*), przy czym bank sprawdza poprawność przypisania na potrzeby modelu, transakcji do właściwych pakietów kompensowania (*netting set*);

5) model EPE powinien zawierać poniższe informacje charakterystyczne dla danych transakcji, które pozwalają uwzględnić skutki uzupełnienia zabezpieczenia kredytowego:

- a) bieżącą kwotą uzupełnienia oraz kwoty, które byłyby przekazywane między kontrahentami w przyszłości,
- b) charakter umów o uzupełnieniu zabezpieczenia (umowy jednostronne lub dwustronne),
- c) częstotliwość wezwań do uzupełnienia zabezpieczenia,
- d) okres ryzyka w związku z uzupełnieniem zabezpieczenia,
- e) minimalny próg ekspozycji niepodlegającej uzupełnieniu zabezpieczenia, jaki gotowy jest zaakceptować bank,
- f) minimalną kwotę transferu,
- g) prognozuje zmiany wartości rynkowej udzielonego zabezpieczenia lub uwzględnia przepisy załącznika nr 17 do uchwały;

6) statystyczna weryfikacja historyczna przeprowadzona na reprezentatywnych portfelach kontrahentów stanowi część procesu zatwierdzania modelu, przy czym bank dokonuje takiej weryfikacji w regularnych odstępach czasu na reprezentatywnej grupie portfeli kontrahentów (faktycznych lub hipotetycznych), dokonując wyboru reprezentatywnych portfeli na podstawie stopnia wrażliwości na istotne czynniki ryzyka kredytowego oraz korelacji, na jakie bank jest narażony;

7) jeżeli weryfikacja historyczna modelu, polegająca na określeniu różnic pomiędzy faktycznie powstałymi ekspozycjami a rozkładem prognozowanym przez model wskazuje, że model nie jest wystarczająco dokładny, Komisja Nadzoru Finansowego uchyla zgodę, o której mowa w § 34 ust. 1 na stosowanie modelu przez bank lub zobowiązuje bank do niezwłocznego przedstawienia Komisji harmonogramu działań zmierzających do usprawnienia modelu.

Część IV. Umowy ramowe o kompensowaniu (kompensowanie poprzez odnowienie zobowiązań, inne umowy ramowe o kompensowaniu)

DOPUSZCZALNE RODZAJE KOMPENSOWANIA

§ 74.1. Do celów tej części niniejszego załącznika przez kontrahenta rozumie się jakiegokolwiek przedsiębiorcę (w tym osobę fizyczną prowadzącą działalność gospodarczą) uprawnionego do zawierania umów ramowych o kompensowaniu.

2. Przez umowę ramową o kompensowaniu dotyczącą różnych linii produktów rozumie się umowę pomiędzy bankiem i kontrahentem, która tworzy zobowiązanie obejmujące wszystkie umowy ramowe oraz transakcje należące do różnych kategorii produktów. Umowy ramowe o kompensowaniu dotyczące różnych linii produktów obejmują kompensowanie wyłącznie na zasadzie dwustronnej.

3. Dla celów kompensowania różnych linii produktów, następujące kategorie produktów uznaje się za różne:

- 1) transakcje z przyrzeczeniem odkupu, transakcje z otrzymaniem przyrzeczenia odkupu, transakcje udzielenia lub otrzymania papierów wartościowych lub towarów;
- 2) transakcje z obowiązkiem uzupełnienia zabezpieczenia kredytowego (*margin lending transactions*);
- 3) instrumenty pochodne wymienione w § 31 załącznika nr 2 do uchwały.

4. Następujące rodzaje kompensowania umownego uznaje się za ograniczające ryzyko:

- 1) umowy ramowe o kompensowaniu przez odnowienie zobowiązań zawarte pomiędzy bankiem i kontrahentem, zgodnie z którymi wzajemne należności i zobowiązania stron zostają przekształcone w taki sposób, że każdorazowo przy odnowieniu zobowiązań określona zostaje pojedyncza kwota netto, przez co powstaje nowa umowa, która unieważnia umowy poprzednie;
- 2) inne niż określone w pkt 1 umowy zawarte między bankiem i kontrahentem;
- 3) umowy ramowe o kompensowaniu dotyczące różnych linii produktów w przypadku banków, które otrzymały zgodę Komisji Nadzoru Finansowego na stosowanie metody modelu wewnętrznego, określonej w § 34 - 73 - w odniesieniu do transakcji objętych tą metodą.

WARUNKI UZNAWANIA UMÓW RAMOWYCH O KOMPENSOWANIU

§ 75.1. Kompensowanie umowne uznaje się za ograniczające ryzyko, jeżeli spełnione są następujące warunki:

1) bank posiada zawartą z kontrahentem umowę ramową, która tworzy zobowiązanie obejmujące wszystkie transakcje podlegające kompensowaniu i powoduje, że w przypadku niewykonania zobowiązań przez kontrahenta wskutek jego niewywiązania się z warunków umowy, upadłości, likwidacji lub innych okoliczności o podobnym charakterze, kwota należna bankowi lub wymagalna od niego stanowić będzie jedynie sumę netto wartości dodatnich i ujemnych poszczególnych transakcji objętych umową ramową wycenionych według ich bieżącej wartości rynkowej;

2) bank udostępnił Komisji Nadzoru Finansowego pisemne opinie prawne wraz z uzasadnieniem stwierdzające, że w przypadku zakwestionowania umowy na drodze sądowej, właściwe sądy i władze administracyjne uznałyby w okolicznościach, o których mowa w pkt 1, że kwota należna bankowi lub wymagalna od niego stanowić będzie jedynie sumę netto, na podstawie:

a) prawa właściwego dla siedziby kontrahenta, a także, jeśli kontrahentem tym jest oddział zagraniczny danego przedsiębiorstwa, stosownie do prawa właściwego dla miejsca, w którym znajduje się ten oddział,

b) prawa właściwego dla poszczególnych transakcji objętych umową ramową o kompensowaniu,

c) prawa właściwego dla wszelkich umów lub umów niezbędnych do wykonania kompensowania umownego;

3) bank posiada procedury zapewniające monitorowanie obowiązujących przepisów w zakresie kompensowania umownego;

4) bank przechowuje dokumenty dotyczące kompensowania umownego;

5) wyniki kompensowania są uwzględniane przy obliczaniu przez bank zagregowanej ekspozycji narażonej na ryzyko kredytowe danego kontrahenta stanowiącej podstawę zarządzania ryzykiem kredytowym kontrahenta (CCR);

6) dla każdego kontrahenta wyliczana jest zagregowana ekspozycja narażona na ryzyko kredytowe w odniesieniu do wszystkich transakcji; taka łączna wartość jest wykorzystywana dla celów określania limitów kredytowych oraz kapitału wewnętrznego.

2. Kompensowanie umowne nie będzie uznane za ograniczające ryzyko, jeżeli na podstawie przeprowadzonej przez Komisję Nadzoru Finansowego analizy skuteczności prawnej umowy

oraz w razie konieczności konsultacji z władzami nadzorczymi właściwymi dla kontrahenta będącego stroną umowy ramowej, nie zostanie jednoznacznie uprawdopodobniona skuteczność prawna umowy w odniesieniu do któregośkolwiek z kontrahentów. Jeżeli którakolwiek z właściwych władz nadzorczych nie jest przekonana co do skuteczności prawnej umowy w tym zakresie, umowa ramowa o kompensowaniu nie jest uznana za ograniczającą ryzyko w stosunku do któregośkolwiek z kontrahentów.

3. Komisja Nadzoru Finansowego w analizie, o której mowa w ust. 2 uwzględnia dostarczone przez bank opinie prawne wraz z uzasadnieniem, sporządzone dla poszczególnych rodzajów kompensowania umownego.

4. Umowa zawierająca postanowienie zezwalające kontrahentowi, który wywiązał się ze swoich zobowiązań umownych, na dokonanie jedynie ograniczonych płatności lub żadnych płatności na rzecz majątku strony, która nie wykonała swoich zobowiązań umownych, nawet gdy strona ta jest wierzycielem netto (klauzula jednostronnego odstąpienia od umowy), nie może być uznana za ograniczającą ryzyko.

5. Niezależnie od spełniania kryteriów określonych w ust. 1 – 4, umowy ramowe o kompensowaniu dotyczące różnych linii produktów muszą spełniać następujące kryteria:

1) kwota netto określona w ust. 1 pkt 1 stanowi sumę netto dodatnich i ujemnych wartości zamknięcia każdej pojedynczej dwustronnej umowy ramowej podlegającej kompensowaniu oraz dodatniej i ujemnej wartości wyceny rynkowej poszczególnych transakcji („kwota netto dla różnych linii produktów”);

2) pisemna opinia prawna wraz z uzasadnieniem określona w ust. 1 pkt 2, uwzględnia kwestię ważności i wykonalności całej umowy ramowej o kompensowaniu dotyczącej różnych linii produktów zgodnie z jej warunkami oraz kwestię wpływu umowy ramowej o kompensowaniu na istotne postanowienia innych dwustronnych umów ramowych objętych kompensowaniem; za opinię prawną uznaje się opinię spełniającą wymagania określone w przepisach obowiązujących w Rzeczypospolitej Polskiej lub państwie członkowskim, w którym bank ma siedzibę lub wykaz przepisów, które dotyczą wszelkich istotnych kwestii w omawianej sprawie;

3) bank posiada odpowiednie procedury określone w ust. 1 pkt 3 pozwalające sprawdzić, że wszystkie transakcje, które ma obejmować kompensowanie, objęte są opinią prawną;

4) uwzględniając umowy ramowe o kompensowaniu dotyczące różnych linii produktów, bank przestrzega wymogów uznawania dwustronnych umów ramowych o kompensowaniu oraz wymogów dotyczących uznawania ograniczenia ryzyka kredytowego, w odniesieniu do wszystkich umów ramowych i transakcji objętych kompensowaniem.

SKUTKI UZNAWANIA UMÓW

§ 76. Kompensowanie do celów metody standardowej, określonej w § 12 - 33 i metody modelu wewnętrznego, określonej w § 34 - 73 uznaje się według zasad określonych dla tych metod.

Dział 1. Uwzględnianie umów ramowych o kompensowaniu poprzez odnowienie zobowiązań

§ 77.1. W przypadku umowy ramowej o kompensowaniu poprzez odnowienie zobowiązań, bank wylicza kwoty ważne ryzykiem na podstawie pojedynczych kwot z odnowienia zobowiązań, zamiast odpowiednich kwot brutto.

2. Ekwiwalent bilansowy ustala się:

- 1) w metodzie wyceny rynkowej ustala się koszt zastąpienia oraz kwotę nominalną instrumentu bazowego, z uwzględnieniem zawartej umowy ramowej o kompensowaniu przez odnowienie zobowiązań;
- 2) w metodzie zaangażowania pierwotnego ustala się kwotę nominalną instrumentu bazowego, z uwzględnieniem zawartej umowy ramowej o kompensowaniu przez odnowienie zobowiązań.

Dział 2. Inne umowy ramowe o kompensowaniu

§ 78. Wykorzystując umowy o kompensowaniu inne niż określone w § 77, ekwiwalent bilansowy ustala się:

- 1) w metodzie wyceny rynkowej - jako sumę:
 - a) wynikającego z umowy ramowej o kompensowaniu, kosztu zastąpienia netto transakcji objętych daną umową ramową, równego:
 - wartości rynkowej wynikającej z umowy – jeżeli wartość ta jest dodatnia lub
 - zeru – gdy wartość ta nie jest dodatnia,

oraz

- b) wynikającej z umowy ramowej o kompensowaniu przyszłej ekspozycji kredytowej z tytułu transakcji objętych umową ramową, obliczonej jako:

$$PCE_{\text{netto}} = 0,4 * PCE_{\text{brutto}} + 0,6 * NGR * PCE_{\text{brutto}}$$

gdzie:

PCE_{netto} – wynikająca z umowy ramowej o kompensowaniu wysokość przyszłej ekspozycji na ryzyko kredytowe z tytułu wszystkich transakcji objętych umową ramową,

PCE_{brutto} - suma potencjalnych ekspozycji narażonych na ryzyko kredytowe w przyszłości z tytułu wszystkich transakcji objętych umową ramową, obliczonych poprzez pomnożenie referencyjnych kwot kapitału tych umów przez wskaźniki procentowe wymienione w tabeli 1,

NGR - wskaźnik netto/brutto, który może być wyznaczony:

- w wyniku wyliczenia indywidualnego, jako iloraz wynikającego z umowy ramowej o kompensowaniu, kosztu zastąpienia netto transakcji objętych daną umową ramową (licznik) oraz sumy kosztów zastąpienia poszczególnych transakcji objętych daną umową ramową (mianownik),
- w wyniku wyliczenia łącznego, jako iloraz sumy wynikających z umowy ramowej o kompensowaniu, wyznaczonych dla obu stron umowy, kosztów zastąpienia netto transakcji objętych daną umową ramową (licznik) oraz sumy kosztów zastąpienia poszczególnych transakcji objętych daną umową ramową (mianownik),

przy czym bank obowiązany jest do zachowania konsekwencji w stosowaniu wybranego podejścia w zakresie obliczania NGR;

- 2) w metodzie zaangażowania pierwotnego:
 - a) kwoty nominalne instrumentu bazowego mnoży się przez wskaźniki procentowe wymienione w tabeli 2, przy czym jednorodne instrumenty pochodne można

uwzględnić jako pojedynczą umowę z kwotą nominalną instrumentu bazowego stanowiącą równowartość wpływów netto,

b) wskaźniki procentowe mające zastosowanie do wszelkich innych umów objętych umową ramową o kompensowaniu można pomniejszyć zgodnie z tabelą 3.

TABELA 3		
Pierwotny termin płatności ⁶	Umowy stopy procentowej	Umowy wymiany walutowej
Do jednego roku	0,35%	1,50%
Od jednego roku do dwóch lat	0,75%	3,75%
Dodatek za każdy następny rok	0,75%	2,25%

⁶ W przypadku umów stopy procentowej, bank może stosować termin płatności pierwotny, bądź rzeczywisty, przy czym bank zobowiązany jest poinformować Komisję Nadzoru Finansowego o dokonany wyborze.

§ 79. Przez jednorodne transakcje pochodne rozumie się terminowe transakcje wymiany walutowej lub inne podobne, dla których kwota nominalna instrumentu bazowego stanowi równowartość przepływów środków pieniężnych, o ile rozliczenie tych przepływów przypada na tę samą datę waluty i następuje w całości lub częściowo w tej samej walucie.

Załącznik nr 17 do uchwały nr 380/2008

Komisji Nadzoru Finansowego

z dnia 17 grudnia 2008 r.

(poz.)

OGRANICZANIE RYZYKA KREDYTOWEGO

Część I. Warunki uznawania

ZASADY OGÓLNE

§ 1. Do celów niniejszego załącznika:

- 1) zabezpieczona transakcja kredytowa - oznacza dowolną transakcję skutkującą powstaniem ekspozycji zabezpieczonej instrumentami wymienionymi w § 16 – 22 (zabezpieczeniem rzeczowym), której warunki nie obejmują przyznania bankowi prawa częstego pobierania (uzupełniania) depozytu zabezpieczającego;
- 2) transakcja oparta na rynku kapitałowym - oznacza dowolną transakcję skutkującą powstaniem ekspozycji zabezpieczonej instrumentami wymienionymi w § 16 – 22 (zabezpieczeniem rzeczowym), której warunki obejmują przyznanie bankowi prawa częstego pobierania (uzupełniania) depozytu zabezpieczającego.

§ 2. Stosowane techniki ograniczenia ryzyka kredytowego łącznie z działaniami podejmowanymi przez bank oraz procedurami i zasadami wdrożonymi w banku, skutkują ustanowieniem zabezpieczeń prawnie skutecznych i podlegających egzekucji we wszystkich właściwych jurysdykcjach.

§ 3. Bank podejmuje wszelkie działania niezbędne dla zapewnienia skuteczności techniki ograniczenia ryzyka kredytowego oraz eliminowania ryzyka związanego ze stosowaniem zabezpieczeń kredytowych.

§ 4.1. Ochrona kredytowa rzeczywista oznacza technikę ograniczania ryzyka kredytowego, w której zmniejszenie ryzyka kredytowego z tytułu ekspozycji banku wynika z prawa tego banku – w przypadku niewykonania zobowiązania przez kontrahenta, niewypłacalności, upadłości lub innego dotyczącego kontrahenta zdarzenia kredytowego określonego w dokumentacji transakcji oraz jeśli jest to konieczne depozytariusza przechowującego zabezpieczenie – do upłynnienia, dokonania transferu lub przejęcia, bądź zatrzymania określonych aktywów lub kwot.

2. W przypadku rzeczywistej ochrony kredytowej, aktywa stanowiące przedmiot zabezpieczenia muszą być odpowiednio płynne, zaś ich wartość długookresowa na tyle stabilna, by dać pewność skuteczności zastosowanej ochrony kredytowej, wzięwszy pod uwagę metodę używaną do obliczania kwot ekspozycji ważonych ryzykiem oraz dopuszczalny stopień uznania aktywów za zabezpieczenie. Stopień korelacji pomiędzy wartością aktywów wykorzystanych do ochrony, a wiarygodnością kredytową dłużnika nie może być nadmierny.

3. Odpowiednią płynność, o której mowa w ust. 2, należy rozumieć jako sytuację, gdy w przypadku sprzedaży, można uzyskać cenę netto nie odbiegającą od cen rynkowych.

4. Nadmierny stopień korelacji, o którym mowa w ust. 2, oznacza wpływ pogorszenia oceny wiarygodności kredytowej dłużnika na jakość zabezpieczenia.

§ 5.1. Ochrona ryzyka kredytowego nierzeczywista oznacza technikę ograniczania ryzyka kredytowego, w której zmniejszenie ryzyka kredytowego banku z tytułu ekspozycji wynika ze zobowiązania strony trzeciej do zapłacenia określonej kwoty w przypadku niewykonania

zobowiązania przez dłużnika lub wystąpienia innych, określonych w umowie, zdarzeń kredytowych.

2. W przypadku nierzeczywistej ochrony ryzyka kredytowego, warunkiem uznania zabezpieczenia jest odpowiednia wiarygodność strony udzielającej ochrony oraz aby umowa o ochronie kredytowej była prawnie skuteczna we wszystkich jurysdykcjach, tak, by dać pewność skuteczności zastosowanej ochrony kredytowej, biorąc pod uwagę metodę używaną do obliczania kwot ekspozycji ważonych ryzykiem oraz dopuszczalny stopień uznania ochrony.

3. W przypadku nierzeczywistej ochrony ryzyka kredytowego w formie innej niż gwarancja lub kredytowy instrument pochodny, stosuje się odpowiednio przepisy niniejszego załącznika dotyczące gwarancji.

§ 6. Ekspozycja, w stosunku do której bank zastosował ograniczenie ryzyka kredytowego, nie może generować kwoty ważonej ryzykiem lub kwoty oczekiwanych strat wyższej niż identyczna ekspozycja, której ryzyko kredytowe nie zostało ograniczone.

§ 7. Jeżeli kwota ekspozycji ważona ryzykiem uwzględnia technikę ograniczenia ryzyka kredytowego odpowiednio zgodnie z załącznikiem nr 4 lub nr 5 do uchwały, nie uwzględnia się tej techniki ograniczenia ryzyka kredytowego na podstawie przepisów niniejszego załącznika.

§ 8. Bank powinien posiadać procedury zarządzania ryzykiem, umożliwiające kontrolowanie ryzyka, na które może być narażony w wyniku stosowania technik ograniczania ryzyka kredytowego.

§ 9. Bez względu na to, czy przy obliczaniu kwot ekspozycji ważonych ryzykiem oraz odpowiednio kwot oczekiwanych strat stosowane są techniki ograniczenia ryzyka kredytowego czy też nie, bank dokonuje pełnej oceny ryzyka kredytowego ekspozycji bazowej i przechowywania odpowiedniej dokumentacji w tym zakresie. W celu realizacji tego wymogu, dla transakcji z przyrzeczeniem odkupu, transakcji udzielenia lub otrzymania pożyczki papierów wartościowych lub towarów, ekspozycja bazowa jest uwzględniana w kwocie netto ekspozycji.

§ 10. Środki pieniężne, papiery wartościowe lub towary nabyte, pożyczone lub otrzymane w ramach transakcji z przyrzeczeniem odkupu lub transakcji udzielenia lub otrzymania pożyczki papierów wartościowych lub towarów traktowane są jako zabezpieczenie.

§ 11.1. Przy obliczaniu kwot ekspozycji ważonych ryzykiem, na zasadach określonych w § 98-101, dopuszczalne jest niedopasowanie terminów zapadalności, gdy rezydualny termin zapadalności ochrony kredytowej jest krótszy niż rezydualny termin zapadalności zabezpieczonej ekspozycji.

2. Nie uznaje się ochrony o rezydualnym terminie zapadalności krótszym niż trzy miesiące, jeżeli termin zapadalności ekspozycji bazowej jest dłuższy niż termin zapadalności ochrony kredytowej.

3. W następujących przypadkach nie uznaje się ochrony kredytowej, jeżeli występuje niedopasowanie terminów zapadalności:

1) pierwotny termin zapadalności ochrony kredytowej wynosi mniej niż rok;

2) w przypadku ekspozycji krótkoterminowej, której termin zapadalności (M) zgodnie z § 94 załącznika nr 5 do uchwały podlega dolnej granicy 1 dnia, a nie 1 roku.

§ 12. Jeżeli bank obliczający kwoty ekspozycji ważone ryzykiem metodą standardową zgodnie z załącznikiem nr 4 do uchwały, dysponuje więcej niż jednym sposobem

ograniczenia ryzyka kredytowego w odniesieniu do danej ekspozycji (np. ekspozycja objęta częściowo zabezpieczeniem rzeczowym, a częściowo gwarancjami), zobowiązany jest do podziału ekspozycji na części objęte poszczególnymi instrumentami ograniczenia ryzyka kredytowego (tj. część objętą zabezpieczeniem rzeczowym i część objętą gwarancją), a kwotę ekspozycji ważoną ryzykiem dla każdej części oblicza oddzielnie.

§ 13. Jeżeli ochrona kredytowa pochodząca od jednego dostawcy posiada różne terminy zapadalności, należy odpowiednio zastosować podejście, o którym mowa w § 12.

UZNAWANIE OCHRONY KREDYTOWEJ RZECZYWISTEJ

Tytuł I. Kompensowanie ekspozycji bilansowych

§ 14.1. Bank może uznać, z zastrzeżeniem ust. 2, kompensowanie wzajemnych sald bilansowych między nim a kontrahentem.

2. W wyniku umowy ramowej o kompensowaniu ekspozycji bilansowych, zmiany kwot ekspozycji ważonych ryzykiem oraz odpowiednio kwot oczekiwanych strat mogą dotyczyć wyłącznie kredytów i depozytów banku.

Tytuł II. Umowy ramowe o kompensowaniu ekspozycji pozabilansowych obejmujące transakcje z przyrzeczeniem odkupu, transakcje udzielania lub otrzymania pożyczki papierów wartościowych lub towarów oraz inne transakcje oparte na rynku kapitałowym

§ 15. Jeżeli bank stosuje kompleksową metodę ujmowania zabezpieczeń finansowych określoną w § 67 - 80, może uznać skutki umów ramowych o kompensowaniu obejmujących transakcje z przyrzeczeniem odkupu, transakcje udzielania lub otrzymania pożyczki papierów wartościowych lub towarów lub inne transakcje oparte na rynku kapitałowym, zawarte z kontrahentem. Z zastrzeżeniem przepisów załącznika nr 11 do uchwały warunkiem uznania ustanowionych zabezpieczeń oraz papierów wartościowych lub towarów będących przedmiotem pożyczki w ramach tego rodzaju umów, za ochronę kredytową, jest spełnienie wymogów określonych w § 17 i 18.

Tytuł III. Zabezpieczenia rzeczowe

§ 16. W przypadku, gdy stosowana technika ograniczenia ryzyka kredytowego opiera się na prawie banku do upłynnienia lub zatrzymania aktywów, uznanie zabezpieczenia uzależnione jest od tego, czy kwoty ekspozycji ważone ryzykiem oraz odpowiednio kwoty oczekiwanych strat obliczane są metodą standardową czy metodą wewnętrznych ratingów. Uznanie takie zależy ponadto od tego, czy stosowana jest uproszczona czy kompleksowa metoda ujmowania zabezpieczeń finansowych, określona w § 67 - 80. W przypadku transakcji z przyrzeczeniem odkupu i transakcji pożyczek papierów wartościowych lub towarów, uznanie techniki ograniczenia ryzyka kredytowego zależy od tego, czy transakcja taka została zaliczona do portfela bankowego, czy handlowego.

Dział 1. Kryteria uznawania dla wszystkich metod i technik

§ 17.1. Następujące instrumenty finansowe można uznać za zabezpieczenie dla wszystkich metod i technik ograniczenia ryzyka kredytowego:

- 1) zdeponowane jako zabezpieczenie ekspozycji w banku udzielającym kredytu środki pieniężne lub bankowe instrumenty pieniężne rozumiane jako certyfikat depozytowy lub podobny instrument wystawiony przez bank udzielający kredytu;
- 2) emitowane przez rządy i banki centralne dłużne papiery wartościowe, posiadające ocenę wiarygodności kredytowej zewnętrznej instytucji oceny wiarygodności kredytowej lub agencji kredytów eksportowych uznanej dla celów metody standardowej określonej w

załączniku nr 4 do uchwały, której to ocenie można przypisać stopień jakości kredytowej równy lub wyższy niż 4, zgodnie z zasadami wazenia ryzykiem ekspozycji wobec rządów i banków centralnych;

3) emitowane przez instytucje dłużne papiery wartościowe, posiadające ocenę kredytową zewnętrznej instytucji oceny wiarygodności kredytowej uznanej dla celów metody standardowej określonej w załączniku nr 4 do uchwały, której to ocenie można przypisać stopień jakości kredytowej równy lub wyższy niż 3, zgodnie z zasadami wazenia ryzykiem ekspozycji wobec banków i instytucji kredytowych;

4) emitowane przez inne niż wymienione w pkt 2 – 3 podmioty, dłużne papiery wartościowe, posiadające ocenę zewnętrznej instytucji oceny wiarygodności kredytowej, uznanej dla celów metody standardowej określonej w załączniku nr 4 do uchwały, której to ocenie można przypisać stopień jakości kredytowej równy lub wyższy niż 3, zgodnie z zasadami wazenia ryzykiem ekspozycji wobec przedsiębiorców;

5) dłużne papiery wartościowe, posiadające ocenę kredytową krótkoterminową zewnętrznej instytucji oceny wiarygodności kredytowej uznanej dla celów metody standardowej określonej w załączniku nr 4 do uchwały, której to ocenie można przypisać stopień jakości kredytowej równy lub wyższy niż 3, zgodnie z zasadami wazenia ryzykiem ekspozycji krótkoterminowych;

6) akcje lub instrumenty dłużne zamienne uwzględnione w głównym indeksie giełdy, na której są dopuszczone do obrotu;

7) złoto.

2. Dla celów ust. 1 pkt 2 za dłużne papiery wartościowe emitowane przez rządy i banki centralne uznaje się także:

1) dłużne papiery wartościowe emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego i władze lokalne, ekspozycje wobec których traktowane są jak ekspozycje wobec rządów centralnych w metodzie standardowej obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego;

2) dłużne papiery wartościowe emitowane przez podmioty sektora publicznego, ekspozycje wobec których traktowane są jak ekspozycje wobec rządów centralnych w metodzie standardowej obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego;

3) dłużne papiery wartościowe emitowane przez wielostronne banki rozwoju, którym przypisuje się wagę ryzyka 0% w metodzie standardowej obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego;

4) dłużne papiery wartościowe emitowane przez organizacje międzynarodowe, którym przypisuje się wagę ryzyka 0% w metodzie standardowej obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego.

3. Dla celów ust. 1 pkt 3, za dłużne papiery wartościowe emitowane przez instytucje uznaje się także:

1) dłużne papiery wartościowe emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego i władze lokalne inne niż wymienione w ust. 2 pkt 2;

2) dłużne papiery wartościowe emitowane przez podmioty sektora publicznego, ekspozycje wobec których traktowane są jak ekspozycje wobec banków w metodzie standardowej obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego;

3) dłużne papiery wartościowe emitowane przez wielostronne banki rozwoju, inne niż te, którym przypisuje się wagę ryzyka 0% w metodzie standardowej obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego.

4. Dłużne papiery wartościowe emitowane przez instytucje, których papiery wartościowe nie posiadają oceny wiarygodności kredytowej uznanej zewnętrznej instytucji oceny wiarygodności kredytowej, mogą być uznane za zabezpieczenie, jeżeli spełniają następujące kryteria:

1) są dopuszczone do obrotu na jednej z uznanych giełd papierów wartościowych, których wykaz znajduje się w § 9 pkt 2 załącznika nr 8 do uchwały;

2) spełniają kryteria długu uprzywilejowanego;

3) wszystkie inne równorzędne pod względem uprzywilejowania i posiadające ocenę kredytową papiery wartościowe, wyemitowane przez instytucję, posiadają ocenę kredytową uznanej zewnętrznej instytucji oceny wiarygodności kredytowej, której właściwe władze przypisują stopień jakości kredytowej równy lub wyższy niż 3, zgodnie z zasadami ważenia ryzykiem ekspozycji wobec instytucji lub ekspozycji krótkoterminowych, określonymi w metodzie standardowej obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego;

4) bank udzielający kredytu nie posiada żadnych informacji, które sugerowałyby, że ocena kredytowa emitowanych papierów wartościowych może być niższa niż ta wskazana w pkt 3;

5) bank może wykazać, że płynność rynkowa danego papieru wartościowego jest wystarczająca dla uznania go za zabezpieczenie.

5. Jednostki instytucji zbiorowego inwestowania mogą stanowić uznane zabezpieczenie, jeżeli spełniają następujące warunki:

1) wartość jednostki publikowana jest codziennie;

2) inwestycje instytucji ograniczone są do instrumentów uznanych na mocy przepisów ust. 1 - 4;

przy czym stosowanie lub możliwość stosowania przez instytucję zbiorowego inwestowania transakcji pochodnych w celu zabezpieczenia dopuszczalnych inwestycji nie wpływa na fakt uznania zabezpieczenia w postaci jednostek danej instytucji.

6. Jeżeli papier wartościowy, o którym mowa w ust. 1 pkt 2 – 5, posiada dwie oceny kredytowe uznanych zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej stosuje się mniej korzystną z nich. W przypadkach, gdy dany papier wartościowy posiada więcej niż dwie oceny wiarygodności kredytowej uznanych zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej, należy uwzględnić dwie najkorzystniejsze z nich, a jeśli są różne, stosuje się mniej korzystną.

Dział 2. Dodatkowe warunki uznawania dla kompleksowej metody ujmowania zabezpieczeń finansowych

§ 18. Jeżeli bank stosuje kompleksową metodę ujmowania zabezpieczeń finansowych, określoną w § 67 - 80, poza zabezpieczeniami określonymi w § 17, za uznane zabezpieczenie rzeczowe uznać można dodatkowo następujące instrumenty finansowe:

1) akcje lub instrumenty dłużne zamienne nieobjęte głównym indeksem, ale znajdujące się w obrocie na uznanej giełdzie papierów wartościowych;

2) jednostki uczestnictwa instytucji zbiorowego inwestowania, jeżeli spełnione są jednocześnie następujące warunki:

a) wartość jednostki publikowana jest codziennie,

b) inwestycje instytucji ograniczają się do instrumentów uznawanych na podstawie § 17 ust. 1 – 4 oraz instrumentów wymienionych w pkt 1,

przy czym stosowanie lub możliwość stosowania przez instytucję zbiorowego inwestowania instrumentów pochodnych w celu zabezpieczenia dopuszczalnych inwestycji nie wpływa na fakt uznania zabezpieczenia w postaci jednostek danego funduszu.

Dział 3. Dodatkowe warunki uznawania dla metody wewnętrznych ratingów

Rozdział 1. Zasady ogólne

§ 19. Jeżeli bank oblicza kwoty ekspozycji ważone ryzykiem i kwoty oczekiwanych strat według metody wewnętrznych ratingów określonej w załączniku nr 5 do uchwały, obok zabezpieczeń, o których mowa w § 17 i 18, stosuje się zabezpieczenia wymienione w § 20 - 22.

Rozdział 2. Zabezpieczenia na nieruchomości

§ 20. Zabezpieczenie na nieruchomości może być uznawane w przypadku nieruchomości:

1) mieszkalnej położonej na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, która jest lub będzie zamieszкана bądź przeznaczona pod wynajem przez właściciela, lub nieruchomości komercyjnej, jeżeli są spełnione jednocześnie następujące warunki:

a) wartość nieruchomości nie zależy głównie od zdolności kredytowej dłużnika, przy czym nie wyklucza to sytuacji, w których czynniki makroekonomiczne wpływają na wartość nieruchomości, jak i zdolność kredytową dłużnika,

b) ryzyko dłużnika nie zależy głównie od przychodów z nieruchomości lub projektu, w rozumieniu § 1 załącznika nr 22 do uchwały, stanowiących przedmiot zabezpieczenia, ale od zdolności dłużnika do spłaty zobowiązania z innych źródeł, co oznacza, że spłata kredytu nie zależy głównie od przepływu środków pieniężnych generowanego przez nieruchomość stanowiącą przedmiot zabezpieczenia;

2) mieszkalnej położonej na terenie państwa członkowskiego, która jest lub będzie zamieszкана bądź przeznaczona pod wynajem przez właściciela, jeżeli:

a) spełnione są warunki określone w pkt 1 lit. a i b, albo

b) spełniony jest warunek określony w pkt 1 lit. a, przy czym nieruchomość mieszkalna położona jest na terenie państwa członkowskiego, w którym właściwe władze nadzorcze tego państwa odstąpiły od stosowania kryterium zawartego w pkt 1 lit. b;

3) komercyjnej, stanowiącej biura lub inne pomieszczenia komercyjne położonej na terenie państwa członkowskiego, w którym właściwe władze uznają takie zabezpieczenia, w następujących przypadkach:

a) spełnione są warunki określone w pkt 1 lit. a i b, albo

b) spełniony jest warunek określony w pkt 1 lit. a, przy czym nieruchomość komercyjna położona jest na terenie państwa członkowskiego, w którym właściwe władze nadzorcze tego państwa odstąpiły od stosowania kryterium zawartego w pkt 1 lit. b.

Rozdział 3. Inne zabezpieczenia rzeczowe

§ 21.1. Za zabezpieczenie można uznać także:

- 1) zastaw rejestrowy na samochodach osobowych i ciężarowych;
 - 2) przeniesienie prawa własności do samochodów osobowych i ciężarowych.
2. Bank może uznać zabezpieczenia wymienione w ust. 1, jeżeli są spełnione następujące warunki:
- 1) bank powinien wykazać, że ceny netto, jakie uzyskuje w przypadku realizacji zabezpieczenia, nie odbiegają znacznie od publicznie dostępnych cen rynkowych;
 - 2) nastąpił przelew praw z polisy ubezpieczenia samochodu będącego przedmiotem zabezpieczenia.

Rozdział 4. Leasing

§ 22. Jeżeli spełnione są wymogi określone w § 36, ekspozycja z tytułu umowy leasingowej, traktowana jest w sposób analogiczny, jak kredyty zabezpieczone tym samym typem majątku, co przedmiot umowy leasingu. W tym przypadku, można stosować odpowiednio przepisy § 83 ust. 5.

Tytuł IV. Inne rodzaje rzeczywistej ochrony kredytowej

Dział 1. Zdeponowane środki pieniężne lub bankowe instrumenty pieniężne w posiadaniu instytucji będącej stroną trzecią

§ 23. Zdeponowane w instytucji będącej stroną trzecią środki pieniężne lub bankowe instrumenty pieniężne, na rachunku nie mającym charakteru powierniczego rachunku zastrzeżonego i objęte umową przelewu na rzecz banku kredytującego, mogą stanowić uznaną ochronę kredytową.

Dział 2. Polisy ubezpieczenia na życie jako zabezpieczenie spłaty kredytu

§ 24. Polisa ubezpieczeniowa na życie, z której prawa zostały przeniesione na bank lub na której został ustanowiony zastaw na rzecz banku udzielającego kredytu może stanowić uznaną ochronę kredytową.

Dział 3. Papiery wartościowe banku z opcją odkupu na żądanie

§ 25. Instrumenty emitowane przez bank będący stroną trzecią, które podlegają odkupowi na żądanie przez ten bank, mogą stanowić uznaną ochronę kredytową.

UZNAWANIE OCHRONY KREDYTOWEJ NIERZECZYWISTEJ

Dział 1. Uznawanie dostawców ochrony kredytowej dla wszystkich metod

§ 26.1. Za uznanych dostawców ochrony kredytowej nierzeczywistej można uznać następujące podmioty:

- 1) rządy i banki centralne;
- 2) wielostronne banki rozwoju;
- 3) organizacje międzynarodowe, ekspozycjom wobec których przypisuje się wagę ryzyka 0% w metodzie standardowej obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego;
- 4) podmioty sektora publicznego, ekspozycje wobec których są traktowane jak ekspozycje wobec banków lub rządów centralnych w metodzie standardowej obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego;
- 5) jednostki samorządu terytorialnego i władze lokalne;

6) instytucje;

7) innych przedsiębiorców, w tym podmioty dominujące, zależne i blisko powiązane z bankiem, którzy:

a) posiadają ocenę kredytową uznanej zewnętrznej instytucji oceny wiarygodności kredytowej, której to ocenie przypisuje się stopień jakości kredytowej równy lub wyższy niż 2, zgodnie z zasadami ważenia ryzykiem ekspozycji wobec przedsiębiorców w metodzie standardowej obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego,

b) w przypadku banku obliczającego kwoty ekspozycji ważone ryzykiem oraz kwoty oczekiwanych strat według metody wewnętrznych ratingów dla ekspozycji, które nie posiadają oceny wiarygodności kredytowej wyznaczonej przez zewnętrzną instytucję oceny wiarygodności kredytowej, a których rating wewnętrzny wskazuje na prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania równoważne prawdopodobieństwu wynikającemu z ocen opracowanych przez zewnętrzną instytucję oceny wiarygodności kredytowej, którym to ocenom w metodzie standardowej obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego przypisuje się stopień jakości kredytowej równy lub wyższy niż 2, zgodnie z zasadami ważenia ryzykiem ekspozycji wobec przedsiębiorców.

2. W przypadku, gdy kwoty ekspozycji ważone ryzykiem oraz kwoty oczekiwanych strat obliczane są według metody wewnętrznych ratingów, warunkiem uznania za dostawcę ochrony kredytowej nierzeczywistej jest posiadanie wewnętrznego ratingu przyznanego przez bank, zgodnie z przepisami § 124 - 261 załącznika nr 5 do uchwały.

Dział 2. Uznawanie dostawców ochrony w ramach metody wewnętrznych ratingów

§ 27.1. Do uznanych dostawców ochrony nierzeczywistej, objętych traktowaniem określonym w § 21 i 22 załącznika nr 5 do uchwały, można zaliczyć instytucje, przedsiębiorstwa ubezpieczeniowe i reasekuracyjne oraz agencje kredytów eksportowych, które spełniają następujące warunki:

1) dostawca ochrony posiada wiedzę specjalistyczną w zakresie dostarczania nierzeczywistej ochrony kredytowej;

2) dostawca ochrony podlega przepisom równoważnym w stosunku do przepisów niniejszej uchwały lub posiadał w chwili dostarczania ochrony kredytowej ocenę wiarygodności kredytowej uznanej zewnętrznej instytucji oceny wiarygodności kredytowej, która odpowiada trzeciemu lub wyższemu stopniowi jakości kredytowej, zgodnie z zasadami ważenia ryzykiem ekspozycji wobec przedsiębiorców w metodzie standardowej obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego;

3) dostawca ochrony posiadał w chwili dostarczania ochrony kredytowej lub w jakimkolwiek późniejszym terminie rating wewnętrzny ze współczynnikiem PD równoważnym lub niższym od tego, który odpowiada drugiemu lub wyższemu stopniowi jakości kredytowej, zgodnie z zasadami ważenia ryzykiem ekspozycji wobec przedsiębiorców w metodzie standardowej obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego;

4) dostawca ochrony posiada rating wewnętrzny ze współczynnikiem PD równoważnym lub niższym od tego, który odpowiada trzeciemu lub wyższemu stopniowi jakości kredytowej, zgodnie z zasadami ważenia ryzykiem ekspozycji wobec przedsiębiorców w metodzie standardowej obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego.

2. Dla celów ust. 1, ochrona kredytowa zapewniona przez agencje kredytów eksportowych nie uwzględnia jakiegokolwiek bezpośredniej regwarancji rządu centralnego.

RODZAJE UZNANYCH KREDYTOWYCH INSTRUMENTÓW POCHODNYCH

Tytuł I. Zasady ogólne

§ 28.1. Następujące rodzaje kredytowych instrumentów pochodnych oraz instrumentów, które mogą składać się z takich kredytowych instrumentów pochodnych lub wywołują podobne do nich skutki ekonomiczne można traktować jako uznane zabezpieczenia:

- 1) transakcje swap ryzyka kredytowego (*credit default swap - CDS*);
- 2) transakcje swap przychodu całkowitego (*total return swap - TRS*);
- 3) instrumenty dłużne powiązane ze zdarzeniami kredytowymi (*credit linked notes – CLN*) w zakresie, w jakim są one opłacone środkami pieniężnymi.

2. Jeżeli bank nabywa ochronę kredytową poprzez zawarcie transakcji swap przychodu całkowitego i ewidencjonuje otrzymane płatności netto z tytułu takiej transakcji, jako przychody netto, nie księgując jednocześnie równoważającej te płatności utraty wartości zabezpieczonego składnika aktywów poprzez obniżenie wartości godziwej lub zwiększenie rezerw, zabezpieczenie kredytowe nie jest uznawane.

Tytuł II. Stosowanie wewnętrznych instrumentów zabezpieczających

§ 29.1. Jeżeli bank wykorzystuje wewnętrzne instrumenty zabezpieczające, wykorzystując kredytowy instrument pochodny - tj. zabezpiecza ryzyko kredytowe ekspozycji w portfelu bankowym za pomocą kredytowego instrumentu pochodnego zaksięgowanego w portfelu handlowym - warunkiem uznania ochrony do celów niniejszego załącznika jest dokonanie transferu ryzyka kredytowego, przeniesionego do portfela handlowego, na rzecz podmiotu lub podmiotów zewnętrznych.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, z zastrzeżeniem zgodności takiego transferu z wymogami dotyczącymi uznania ograniczenia ryzyka kredytowego, zawartymi w niniejszym załączniku, stosuje się wyszczególnione w § 44 - 103 zasady obliczania kwot ekspozycji ważonych ryzykiem oraz kwot oczekiwanej straty w przypadku nabycia ochrony kredytowej nieruchomości.

Część II. Wymogi minimalne w zakresie ochrony kredytowej

WYMOGI MINIMALNE W ZAKRESIE OCHRONY KREDYTOWEJ RZECZYWISTEJ

Tytuł I. Umowy ramowe o kompensowaniu ekspozycji bilansowych inne niż umowy ramowe o kompensowaniu ekspozycji pozabilansowych obejmujących transakcje z przyrzeczeniem odkupu, transakcje udzielania lub otrzymania pożyczki papierów wartościowych lub towarów lub inne transakcje oparte na rynku kapitałowym

§ 30. Umowy ramowe o kompensowaniu ekspozycji bilansowych inne niż umowy ramowe o kompensowaniu obejmujące transakcje z przyrzeczeniem odkupu, transakcje udzielania lub otrzymania pożyczki papierów wartościowych lub towarów lub inne transakcje oparte na rynku kapitałowym uznaje się za ograniczające ryzyko kredytowe, jeżeli:

- 1) umowy te obowiązują i są wykonalne we wszystkich właściwych jurysdykcjach, również w przypadku niewypłacalności lub upadłości kontrahenta;
- 2) bank ma w każdej chwili możliwość określenia tych aktywów i pasywów, które są objęte umową ramową o kompensowaniu ekspozycji bilansowych;
- 3) bank monitoruje i kontroluje ryzyko związane z zakończeniem ochrony kredytowej;

4) bank monitoruje i kontroluje odpowiednie ekspozycje w ujęciu netto.

Tytuł II. Umowy ramowe o kompensowaniu ekspozycji pozabilansowych obejmujących transakcje z przyrzeczeniem odkupu i/lub transakcje udzielania lub otrzymania pożyczki papierów wartościowych lub towarów lub inne transakcje oparte na rynku kapitałowym

§ 31. Umowy ramowe o kompensowaniu ekspozycji obejmujących transakcje z przyrzeczeniem odkupu, transakcje udzielania lub otrzymania pożyczki papierów wartościowych lub towarów lub inne transakcje oparte na rynku kapitałowym uznaje się za ograniczające ryzyko kredytowe, jeżeli spełnione są następujące warunki:

- 1) umowy obowiązują i są wykonalne we wszystkich właściwych jurysdykcjach, również w przypadku niewypłacalności lub upadłości kontrahenta;
- 2) umowy dają stronie wypełniającej zobowiązania prawo do szybkiego zakończenia i rozliczenia wszystkich transakcji objętych umową, w przypadku gdy kontrahent nie wywiązuje się ze swoich zobowiązań, jak również w przypadku jego upadłości lub niewypłacalności;
- 3) umowy zawierają postanowienia dotyczące kompensowania zysków i strat z transakcji rozliczonych w ramach umów ramowych, tak aby pojedyncza kwota netto stanowiła zobowiązania jednej strony wobec drugiej;
- 4) spełnione są wymogi minimalne dotyczące uznawania zabezpieczenia finansowego w ramach kompleksowej metody ujmowania zabezpieczeń finansowych określone w § 32.

Tytuł III. Zabezpieczenie finansowe

Dział 1. Wymogi minimalne dotyczące uznawania zabezpieczeń finansowych dla wszystkich metod

§ 32. Niezależnie od wybranej metody bank może uznać zabezpieczenia finansowe lub złoto, jeżeli spełniają następujące minimalne warunki uznania:

- 1) niska korelacja:
 - a) nie istnieje istotna dodatnia korelacja pomiędzy wiarygodnością kredytową dłużnika i wartością zabezpieczenia,
 - b) papiery wartościowe emitowane przez dłużnika lub powiązany podmiot z jego grupy nie stanowią uznanego zabezpieczenia, przy czym emitowane przez dłużnika obligacje zabezpieczone, o których mowa w § 77-81 załącznika nr 4 do uchwały, mogą być uznane za zabezpieczenie transakcji z przyrzeczeniem odkupu, jeżeli jest spełniony warunek określony w lit. a;
- 2) pewność prawna:
 - a) bank wypełnia wszelkie wymogi umowne i prawne oraz podejmuje wszelkie konieczne działania, aby zapewnić wykonalność umów w sprawie zabezpieczeń ryzyka kredytowego na mocy prawa mającego zastosowanie do tytułu prawnego banku do przedmiotu zabezpieczenia,
 - b) bank powinien posiadać opinie prawne wskazujące na wykonalność umów w sprawie zabezpieczeń ryzyka kredytowego we wszystkich właściwych jurysdykcjach oraz monitorować sytuację w tym zakresie;
- 3) wymagania operacyjne:

- a) umowy zabezpieczeń ryzyka kredytowego powinny być odpowiednio udokumentowane, zawierać przejrzystą i skuteczną procedurę szybkiego upłynniania zabezpieczenia,
- b) bank powinien stosować sprawdzone procedury kontroli ryzyka wynikającego ze stosowania zabezpieczenia, w tym ryzyka nieudanej lub ograniczonej ochrony kredytowej, ryzyka wyceny, ryzyka związanego z zakończeniem ochrony przed ryzykiem kredytowym, ryzyka koncentracji wynikającej ze stosowania zabezpieczenia oraz oddziaływania na ogólny profil ryzyka banku,
- c) bank powinien posiadać dokumentację dotyczącą zasad postępowania i praktyki działania w odniesieniu do poszczególnych rodzajów i wartości akceptowanego zabezpieczenia,
- d) bank oblicza wartość rynkową zabezpieczenia i odpowiednio ją aktualizuje co najmniej raz na sześć miesięcy lub za każdym razem, gdy bank uznał, że nastąpiło znaczne zmniejszenie wartości rynkowej zabezpieczenia,
- e) jeżeli zabezpieczenie zdeponowane jest u strony trzeciej, bank podejmuje odpowiednie działania w celu zapewnienia, że strona ta dokonuje rozdziału między zabezpieczeniem a aktywami własnymi.

Dział 2. Dodatkowe minimalne wymogi dotyczące uznawania zabezpieczenia finansowego w metodzie uproszczonej traktowania zabezpieczeń finansowych

§ 33. Poza warunkami wskazanymi w § 32, w przypadku metody uproszczonej traktowania zabezpieczeń finansowych, warunkiem uznania zabezpieczenia finansowego jest aby rezydualny termin zapadalności ochrony kredytu nie był krótszy niż rezydualny termin zapadalności ekspozycji.

Tytuł IV. Wymogi minimalne dotyczące uznawania zabezpieczenia na nieruchomości

§ 34. Zabezpieczenie na nieruchomości jest uznawane, jeżeli spełnione są następujące warunki:

- 1) pewność prawna:
 - a) hipoteka lub inne zabezpieczenie podlegają egzekucji w jurysdykcji właściwej dla zawarcia umowy kredytowej oraz są prawidłowo i terminowo zarejestrowane,
 - b) w umowach uwzględnia się zabezpieczenie prawidłowo ustanowione (które spełnia wszystkie wymogi prawne),
 - c) umowa w sprawie zabezpieczenia oraz przepisy prawne, na podstawie których została zawarta, pozwalają bankowi na zrealizowanie zabezpieczenia w odpowiednim terminie;
- 2) monitorowanie wartości nieruchomości:
 - a) wartość nieruchomości jest monitorowana regularnie, nie rzadziej niż raz w roku w odniesieniu do nieruchomości komercyjnych i nie rzadziej niż co trzy lata w odniesieniu do nieruchomości mieszkalnych,
 - b) w przypadku istotnych zmian warunków rynkowych, należy przeprowadzać monitorowanie wartości nieruchomości z częstotliwością większą niż określona w lit. a,
 - c) do monitorowania wartości nieruchomości i określania nieruchomości wymagających ponownej wyceny mogą być wykorzystywane metody statystyczne,

d) aktualizacja wyceny nieruchomości jest dokonywana przez niezależnego rzeczoznawcę, jeżeli istnieją przesłanki wskazujące, że wartość nieruchomości mogła istotnie się obniżyć w stosunku do ogółu cen rynkowych na rynku nieruchomości,

e) w przypadku kredytów przekraczających równowartość w złotych kwoty 3 000 000 euro obliczonej według średniego kursu euro ogłaszanego przez NBP obowiązującego w dniu sprawozdawczym lub 5% funduszy własnych banku, wycena nieruchomości podlega aktualizacji przeprowadzanej przez niezależnego rzeczoznawcę przynajmniej raz na trzy lata,

f) za niezależnego rzeczoznawcę uznaje się osobę posiadającą kwalifikacje, umiejętności i doświadczenie konieczne do przeprowadzania wyceny, niezależną od procesu decyzyjnego w sprawie udzielania kredytu;

3) dokumentacja - rodzaje nieruchomości mieszkalnych i komercyjnych akceptowanych przez bank jako zabezpieczenie oraz polityka w zakresie udzielania kredytów zabezpieczonych nieruchomościami są przejrzysto udokumentowane;

4) ubezpieczenie - bank posiada i stosuje procedury ustalania, czy nieruchomości, stanowiące przedmiot zabezpieczenia, są odpowiednio ubezpieczone od szkód.

Tytuł V. Wymogi minimalne uznawania innych zabezpieczeń rzeczowych

§ 35. Inne zabezpieczenia rzeczowe są uznawane, jeżeli spełnione są następujące warunki:

1) umowa w sprawie zabezpieczenia jest obowiązująca i wykonalna we wszystkich właściwych jurysdykcjach i pozwala bankowi na uzyskanie w odpowiednim terminie wartości majątku stanowiącego zabezpieczenie;

2) dopuszcza się jedynie prawo zabezpieczenia z prawem pierwszeństwa lub obciążenie dotyczące majątku stanowiącego zabezpieczenie; w związku z tym bank ma pierwszeństwo przed wszystkimi innymi wierzycielami do zrealizowanych zysków z zabezpieczenia;

3) wartość majątku jest monitorowana nie rzadziej niż raz w roku; częstsze monitorowanie wymagane jest w razie istotnych zmian warunków rynkowych;

4) umowa kredytowa zawiera szczegółowy opis zabezpieczenia i szczegółowe wytyczne dotyczące sposobu i częstotliwości ponownej wyceny;

5) akceptowane przez bank rodzaje zabezpieczenia rzeczowego oraz zasady i procedury określania odpowiedniej wysokości wartości każdego rodzaju zabezpieczenia w stosunku do kwoty ekspozycji są przejrzysto udokumentowane w wewnętrznych regulaminach i procedurach kredytowych;

6) polityka kredytowa banku w zakresie struktury transakcji określa wymogi dotyczące odpowiedniej wysokości zabezpieczenia w zależności od kwoty ekspozycji, możliwości szybkiego upłynięcia przedmiotu zabezpieczenia, możliwości obiektywnego ustalenia ceny lub wartości rynkowej, częstotliwości z jaką można tę wartość bez trudu uzyskać (łącznie z ocenami biegłych lub wycenami) oraz zmienność wartości przedmiotu zabezpieczenia lub odpowiednik tej zmienności;

7) zarówno pierwotna wycena, jak i rewaluacja w pełni uwzględniają pogorszenie jakości lub techniczną przestarzałość zabezpieczenia; podczas wyceny i rewaluacji zabezpieczenia, którego wartość zależy od mody lub daty, szczególną uwagę należy poświęcić skutkom upływu czasu;

8) bankowi przysługuje prawo do kontroli stanu faktycznego majątku; bank stosuje zasady i procedury uwzględniające wykorzystanie prawa do kontroli stanu faktycznego;

9) bank posiada i stosuje procedury ustalania, czy majątek przyjęty jako zabezpieczenie jest odpowiednio ubezpieczony od szkód.

Tytuł VI. Wymogi minimalne uznawania ekspozycji z tytułu umowy leasingu jako zabezpieczeń rzeczowych

§ 36. Ekspozycje wynikające z umowy leasingu traktowane są jako zabezpieczone tym samym typem majątku, co przedmiot leasingu, jeżeli spełnione są następujące warunki:

- 1) spełnione są warunki uznania zabezpieczenia w postaci majątku takiego samego typu, jak przedmiot umowy leasingu, o którym mowa w § 34-35;
- 2) finansujący stosuje odpowiedni system zarządzania ryzykiem w odniesieniu do wykorzystania przedmiotu umowy leasingu, jego wieku oraz okresu przewidywanego zużycia, w tym właściwą kontrolę wartości przedmiotu zabezpieczenia;
- 3) istnieją przepisy regulujące prawo własności finansującego do przedmiotu umowy leasingu oraz przysługującą mu z tego tytułu możliwość egzekwowania w odpowiednim terminie swoich praw jako właściciela;
- 4) o ile nie określono tego przy obliczaniu wartości LGD, różnica pomiędzy wartością niespłaconej kwoty, a rynkową wartością przedmiotu zabezpieczenia nie może zawyżać zakresu ograniczenia ryzyka kredytowego aktywów objętych umową leasingu.

Tytuł VII. Wymogi minimalne dotyczące uznawania innych rodzajów ochrony kredytowej rzeczowej

Dział 1. Zdeponowane środki pieniężne lub bankowe instrumenty pieniężne trzymane w banku będącym stroną trzecią

§ 37. Zdeponowane w banku będącym stroną trzecią środki pieniężne lub bankowe instrumenty pieniężne, na rachunku nie mającym charakteru powierniczego rachunku zastrzeżonego, mogą stanowić uznaną ochronę kredytową zgodnie z § 86, jeżeli spełnione są następujące warunki:

- 1) wierzytelność dłużnika od banku będącego stroną trzecią jest przelana lub zastawiona na rzecz banku udzielającego kredytu i przelew ten lub zastaw są prawnie skuteczne i wykonalne we wszystkich właściwych jurysdykcjach;
- 2) bank będący stroną trzecią jest powiadomiony o ustanowieniu zastawu lub przelewu wierzytelności;
- 3) na skutek powiadomienia, o którym mowa w pkt 2, bank będący stroną trzecią może dokonywać płatności jedynie na rzecz banku udzielającego kredytu, lub na rzecz innych stron za zgodą tego banku;
- 4) zastaw lub przelew są bezwarunkowe i nieodwołalne.

Dział 2. Polisy ubezpieczeniowe na życie

§ 38. Cesję praw z polisy ubezpieczeniowej na życie na rzecz banku udzielającego kredytu uznaje się jako zabezpieczenie, jeżeli spełnione są następujące warunki:

- 1) firma wystawiająca polisę ubezpieczeniową na życie może zostać uznana za dostawcę ochrony kredytowej nierzeczowej zgodnie z § 26;
- 2) na polisie ubezpieczeniowej na życie jest ustanowiony zastaw lub cesja praw na rzecz banku udzielającego kredytu;

- 3) firmę wystawiającą ubezpieczenie na życie powiadamia się o ustanowieniu zastawu lub cesji polisy, w następstwie czego nie może ona wypłacać kwot należnych zgodnie z umową bez zgody banku udzielającego kredytu;
- 4) wartość wykupu polisy nie podlega obniżkom;
- 5) bank udzielający kredytu posiada prawo wykupu polisy i wypłaty w odpowiednim terminie wartości wykupu, jeżeli dłużnik nie wykona swojego zobowiązania wynikającego z kredytu;
- 6) bank udzielający kredytu jest informowany przez posiadacza polisy o wszelkich zaległościach w jej opłacaniu;
- 7) okres ochrony kredytowej obejmuje cały okres do terminu zapadalności kredytu; w przypadku, gdy stosunek prawny wynikający z umowy ubezpieczenia wygasa wcześniej, niż stosunek prawny wynikający z umowy kredytu, bank jest zobowiązany do zapewnienia, by kwota wynikająca z umowy ubezpieczenia stanowiła zabezpieczenie spłaty kredytu do końca obowiązywania umowy kredytowej;
- 8) zastaw lub cesja polisy są prawnie skuteczne i wykonalne we wszystkich jurysdykcjach właściwych dla zawarcia umowy kredytowej.

WYMOGI MINIMALNE W ZAKRESIE OCHRONY KREDYTOWEJ NIERZECZYWISTEJ I INSTRUMENTÓW DŁUŻNYCH POWIĄZANYCH Z RYZYKIEM KREDYTOWYM

Tytuł I. Wymogi dla gwarancji i kredytowych instrumentów pochodnych

§ 39. Ochrona kredytowa w formie gwarancji lub kredytowego instrumentu pochodnego jest uznawana, z zastrzeżeniem § 40 ust. 1, jeżeli spełnione są następujące warunki:

- 1) ochrona kredytowa jest bezpośrednia;
- 2) zakres ochrony kredytowej jest jasno określony i bezsporny;
- 3) umowa o ochronie kredytowej nie zawiera żadnych klauzul, których wypełnienie leży poza bezpośrednią kontrolą kredytodawcy, a które:
 - a) zezwalają dostawcy ochrony kredytowej na jednostronne wypowiedzenie umowy o ochronę,
 - b) podnosiłyby efektywny koszt ochrony w wyniku obniżenia jakości kredytowej zabezpieczonej ekspozycji,
 - c) mogłyby zwolnić dostawcę ochrony z obowiązku terminowej wypłaty, w przypadku gdy pierwotny dłużnik nie uiści zapadłych należnych płatności,
 - d) mogłyby umożliwiać skrócenie przez dostawcę ochrony terminu zapadalności ochrony kredytowej;
- 4) ochrona kredytowa jest prawnie skuteczna i wykonalna we wszystkich jurysdykcjach właściwych w momencie zawarcia umowy kredytowej;
- 5) bank posiada odpowiednie systemy zarządzania potencjalną koncentracją ryzyka wynikającą ze stosowania gwarancji lub kredytowych instrumentów pochodnych, jak również potrafi wykazać, w jaki sposób strategia dotycząca wykorzystywania zabezpieczeń w formie kredytowych instrumentów pochodnych i gwarancji jest wynikiem procesu zarządzania ogólnym profilem ryzyka banku.

Tytuł II. Regwarancje państwowe i inne regwarancje sektora publicznego

§ 40.1. Jeżeli ekspozycja jest zabezpieczona gwarancją, która jest regwarantowana przez rząd lub bank centralny, jednostkę samorządu terytorialnego, władze lokalne lub podmiot sektora publicznego, od których należności są traktowane jako ekspozycje wobec rządu centralnego państwa, którego prawu organy te podlegają, wielostronny bank rozwoju, którym przypisuje się wagę ryzyka 0% bądź też podmiot sektora publicznego, od którego należności są traktowane jako ekspozycje wobec banków zgodnie z metodą standardową obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego określoną w załączniku nr 4 do uchwały, ekspozycja taka może być traktowana jako zabezpieczona gwarancją przez dany podmiot, gdy spełnione są następujące warunki:

- 1) regwarancja obejmuje wszystkie elementy ryzyka kredytowego danej ekspozycji;
- 2) zarówno pierwotna gwarancja jak i regwarancja spełniają wymogi dotyczące gwarancji, określone w § 39 i 41, z wyjątkiem wymogu bezpośredniego charakteru w przypadku regwarancji;
- 3) regwarancja wystawiana przez dany podmiot zapewnia skuteczną ochronę kredytową, oraz jej skuteczność ochrony na podstawie doświadczeń historycznych jest efektywnie nie niższa niż skuteczność ochrony poprzez gwarancję bezpośrednią wystawioną przez ten podmiot.

2. Postanowienia ust. 1 stosuje się w odniesieniu do ekspozycji zabezpieczonej regwarancją wystawioną przez podmiot niewymieniony w ust. 1 w przypadku, gdy spełnione są łącznie następujące warunki:

- 1) regwarancja ekspozycji jest bezpośrednio zabezpieczona gwarancją udzieloną przez jeden z podmiotów wymienionych w ust. 1;
- 2) spełnione są warunki określone w ust. 1.

Tytuł III. Dodatkowe wymogi dotyczące gwarancji

§ 41. Gwarancja jest uznawana, jeżeli poza wymienionymi w § 39, spełnione są również następujące warunki:

- 1) w przypadku stwierdzenia niewykonania zobowiązania lub nieuregulowania płatności przez kontrahenta, bank udzielający kredytu ma prawo we właściwym czasie zażądać od gwaranta wszelkich środków pieniężnych należnych zgodnie z warunkami ochrony kredytowej, przy czym płatność ze strony gwaranta nie zależy od tego, czy bank uprzednio zażądał płatności od dłużnika;
- 2) w przypadku nierzeczywistego zabezpieczenia kredytowego obejmującego hipoteczne kredyty mieszkaniowe, wymogi o których mowa w pkt 1 oraz w § 39 pkt 3 lit. c muszą być spełnione w terminie 24 miesięcy od daty niewykonania zobowiązania;
- 3) gwarancja jest wyraźnie udokumentowanym zobowiązaniem podjętym przez gwaranta;
- 4) gwarancja obejmuje wszystkie rodzaje płatności, których dłużnik ma dokonać w związku z ekspozycją, przy czym jeżeli określone rodzaje płatności są wyłączone z gwarancji, uznana wartość gwarancji dostosowuje się odpowiednio do jej ograniczonego zakresu.

Tytuł IV. Dodatkowe wymogi dotyczące kredytowych instrumentów pochodnych

§ 42.1. Kredytowy instrument pochodny jest uznawany, jeżeli poza wymienionymi w § 39, spełnione są również następujące warunki:

- 1) zdarzenia kredytowe określone w ramach kredytowego instrumentu pochodnego obejmują co najmniej:

a) niezapłacenie kwot należnych zgodnie z warunkami zobowiązania bazowego obowiązującymi w momencie niezapłacenia (przy uwzględnieniu okresu karencji spłat zbliżonego lub krótszego niż okres karencji spłat zobowiązania bazowego),

b) upadłość, niewypłacalność lub niezdolność dłużnika do spłaty zadłużenia albo pisemne oświadczenie dłużnika o ogólnej niezdolności do terminowej spłaty zadłużenia lub zdarzenia o podobnym charakterze,

c) restrukturyzacja zobowiązania bazowego obejmująca umorzenie lub odroczenie spłaty kwoty głównej, odsetek lub prowizji, prowadząca do wystąpienia straty kredytowej (tj. korekta wartości lub inne, podobne obciążenie rachunku zysków i strat);

2) jeżeli zdarzenie kredytowe określone w ramach kredytowego instrumentu pochodnego nie obejmuje restrukturyzacji zobowiązania bazowego, o której mowa w pkt 1 lit.c, ochrona kredytowa może pomimo to zostać uznana, z zastrzeżeniem obniżenia uznanej wartości zgodnie z § 90;

3) w przypadku kredytowych instrumentów pochodnych, które umożliwiają rozliczenia gotówkowe, stosuje się sprawdzony proces wyceny, pozwalający na wiarygodne oszacowanie straty; uzyskanie wyceny zobowiązania bazowego następujące po zdarzeniu kredytowym ma miejsce w ściśle określonym terminie;

4) jeżeli uprawnienie i zdolność nabywcy ochrony do przekazania zobowiązania bazowego dostawcy zabezpieczenia są wymagane do dokonania rozliczenia, warunki zobowiązania bazowego stanowią, że nie można bez podania powodu odmówić zgody wymaganej do takiego przekazania;

5) strony odpowiedzialne za stwierdzenie, czy nastąpiło zdarzenie kredytowe są wskazane w sposób wyraźny, przy czym decyzja w tym zakresie nie należy wyłącznie do kompetencji dostawcy zabezpieczenia. Nabywca ochrony jest uprawniony do powiadomienia dostawcy ochrony o wystąpieniu zdarzenia kredytowego.

2. Niedopasowanie w ramach kredytowego instrumentu pochodnego między zobowiązaniem bazowym a zobowiązaniem referencyjnym (tj. zobowiązaniem wykorzystywanym do określenia wartości rozliczeń gotówkowych albo zobowiązaniem podlegającym dostawie) lub między zobowiązaniem bazowym i zobowiązaniem pozwalającym stwierdzić wystąpienie zdarzenia kredytowego jest dozwolone jedynie, jeżeli spełnione są następujące warunki:

1) zobowiązanie referencyjne lub zobowiązanie pozwalające stwierdzić wystąpienie zdarzenia kredytowego (w zależności od przypadku) posiada równy lub niższy stopień uprzywilejowania w stosunku do zobowiązania bazowego;

2) zobowiązanie bazowe oraz zobowiązanie referencyjne lub zobowiązanie pozwalające stwierdzić wystąpienie zdarzenia kredytowego (w zależności od przypadku) posiadają tego samego dłużnika, rozumianego jako ten sam podmiot prawny, oraz istnieją wykonalne na mocy prawa klauzule (*cross-default* lub *cross-acceleration*), zgodnie z którymi niewykonanie jednego z zobowiązań skutkuje uznaniem drugiego z nich za niewykonane.

Tytuł V. Wymagania przy kwalifikacji do postępowania określonego w § 21 i 22 załącznika nr 5 do uchwały

§ 43. Ochrona kredytowa w postaci gwarancji lub kredytowego instrumentu pochodnego kwalifikuje się do traktowania określonego w § 21 i 22 załącznika nr 5 do uchwały, jeżeli spełnione są następujące warunki:

1) zobowiązanie bazowe dotyczy jednej z grup ekspozycji:

- a) wobec przedsiębiorców określonych w § 6 załącznika nr 5 do uchwały, z wyłączeniem ekspozycji wobec zakładów ubezpieczeń i reasekuracji,
 - b) wobec samorządów terytorialnych i władz lokalnych lub podmiotu sektora publicznego, której nie traktuje się jako ekspozycji wobec rządu centralnego lub banku centralnego zgodnie z § 6 załącznika nr 5 do uchwały,
 - c) wobec małych lub średnich przedsiębiorców, klasyfikowanych jako ekspozycje detaliczne zgodnie z § 6 ust. 1 pkt 4 załącznika nr 5 do uchwały;
- 2) dłużnicy zobowiązania bazowego nie należą do tej samej grupy powiązanych podmiotów, co dostawca ochrony;
- 3) ekspozycja jest zabezpieczona przy pomocy jednego z następujących instrumentów:
- a) jednopodmiotowe kredytowe instrumenty pochodne (*single name unfunded credit derivatives*) lub jednopodmiotowe gwarancje (*single name guarantees*),
 - b) stanowiące produkty koszykowe, kredytowe instrumenty pochodne uruchamiane pierwszym niewykonaniem zobowiązania (*first to default credit derivatives*) – omawiany sposób traktowania stosuje się do tego spośród aktywów w koszyku, którego cechuje najniższa ważona ryzykiem kwota ekspozycji,
 - c) stanowiące produkty koszykowe, kredytowe instrumenty pochodne uruchamiane n-tym w kolejności niewykonaniem zobowiązania (*n-th to default credit derivatives*) – uzyskana ochrona kwalifikuje się do omawianego sposobu traktowania, gdy uzyskano również uznaną ochronę obejmującą poprzednie w kolejności (n-1) niewykonania zobowiązań lub gdy już dla (n-1) aktywów w koszyku nastąpiło niewykonanie zobowiązania. W takim przypadku omawiany sposób traktowania stosuje się do tego spośród aktywów w koszyku, którego cechuje najniższa ważona ryzykiem kwota ekspozycji;
- 4) ochrona kredytowa spełnia wymagania ustanowione w § 39, 41 i 42;
- 5) waga ryzyka przypisana ekspozycji przed zastosowaniem metod określonych w § 21 i 22 załącznika nr 5 do uchwały, nie uwzględnia ochrony kredytowej;
- 6) bank ma prawo oczekiwać płatności ze strony dostawcy ochrony kredytowej bez konieczności podejmowania środków prawnych zmierzających do wyegzekwowania ekspozycji od kontrahenta; bank podejmuje odpowiednie działania, by potwierdzić w możliwie największym stopniu, że dostawca ochrony gotowy jest dokonać niezwłocznie płatności w razie wystąpienia zdarzenia kredytowego;
- 7) nabyta ochrona kredytowa pokrywa wszelkie straty kredytowe poniesione na zabezpieczonej części ekspozycji, które powstały w wyniku zdarzeń kredytowych określonych w umowie;
- 8) w przypadku, gdy struktura płatności przewiduje dostawę instrumentu bazowego, istnieje pewność prawna, co do możliwości dostarczenia kredytu, instrumentów dłużnych lub zobowiązania warunkowego; jeżeli bank zamierza dostarczyć zobowiązanie inne niż ekspozycja bazowa, jest zobowiązany upewnić się, że dostarczane zobowiązanie jest na tyle płynne, by bank mógł je nabyć w celu dostawy zgodnie z umową;
- 9) umowy o ochronę kredytową powinny być zawarte na piśmie;
- 10) bank stosuje procedurę pozwalającą zidentyfikować nadmierną korelację między zdolnością kredytową dostawcy ochrony oraz dłużnika ekspozycji bazowej spowodowaną

tym, że ich jakość kredytowa zależy od wspólnych czynników, innych niż systematyczne czynniki ryzyka;

11) w przypadku ochrony przed ryzykiem rozmycia, sprzedawca nabywanych wierzytelności nie może być uczestnikiem tej samej grupy powiązanych podmiotów, co dostawca ochrony.

Część III. Obliczanie skutków ograniczenia ryzyka kredytowego

RZECZYWISTA OCHRONA KREDYTOWA

Tytuł I. Instrumenty dłużne powiązane ze zdarzeniami kredytowymi (*credit linked notes*)

§ 44. Inwestycje w instrumenty dłużne powiązane z ryzykiem kredytowym, emitowane przez bank udzielający kredytu, mogą być traktowane jako zabezpieczenie gotówkowe.

Tytuł II. Kompensowanie ekspozycji bilansowych

§ 45. Kredyty oraz depozyty złożone w banku udzielającym kredytu, objęte kompensowaniem ekspozycji bilansowych, są traktowane jako zabezpieczenie gotówkowe.

Tytuł III. Umowy ramowe o kompensowaniu ekspozycji pozabilansowych obejmujące transakcje z przyrzeczeniem odkupu i/lub transakcje udzielania lub otrzymania pożyczki papierów wartościowych lub towarów i/lub inne transakcje oparte na rynku kapitałowym

Dział 1. Obliczanie w pełni skorygowanej wartości ekspozycji

Rozdział 1. Obliczanie w pełni skorygowanej wartości ekspozycji na podstawie nadzorczych korekt z tytułu zmienności lub własne oszacowania korekt z tytułu zmienności

§ 46. Z zastrzeżeniem § 53 - 57, korekty z tytułu zmienności, dokonywane przy obliczaniu w pełni skorygowanej wartości ekspozycji (E^*) dla ekspozycji podlegających umowie ramowej o kompensowaniu ekspozycji obejmującej transakcje z przyrzeczeniem odkupu lub umowy udzielania lub otrzymania pożyczki papierów wartościowych lub towarów lub inne transakcje oparte na rynku kapitałowym, oblicza się stosując nadzorcze korekty z tytułu zmienności lub oszacowania własne korekt z tytułu zmienności, o których mowa w § 69 – 78, dla kompleksowej metody ujmowania zabezpieczeń finansowych. W przypadku zastosowania oszacowań własnych obowiązują te same warunki i wymogi, co w przypadku kompleksowej metody ujmowania zabezpieczeń finansowych.

§ 47. Pozycja netto w każdym typie papierów wartościowych lub towarów obliczana jest jako różnica pomiędzy całkowitą wartością papierów wartościowych lub towarów danego rodzaju, przekazanych w drodze pożyczki, zbytych lub dostarczonych w ramach ramowej umowy o kompensowaniu ekspozycji, a całkowitą wartością papierów wartościowych lub towarów tego samego rodzaju, pożyczonych, nabytych lub otrzymanych w ramach tej umowy.

§ 48. Dla celów § 47 typ papierów wartościowych oznacza papiery wartościowe emitowane przez ten sam podmiot, posiadające tę samą datę emisji, ten sam termin zapadalności i podlegające tym samym warunkom oraz tym samym okresom upływnienia, zgodnie z § 69 - 78.

§ 49. Pozycja netto w każdej walucie innej niż waluta rozliczeniowa ramowej umowy o kompensowaniu ekspozycji, obliczana jest jako różnica pomiędzy całkowitą wartością papierów wartościowych denominowanych w danej walucie, przekazanych w drodze pożyczki, zbytych lub dostarczonych w zakresie ramowej umowy o kompensowaniu ekspozycji, powiększoną o kwotę środków pieniężnych w danej walucie, przekazanych w

drodze pożyczki lub przelanych w ramach tej umowy, a całkowitą wartością papierów wartościowych denominowanych w danej walucie, pożyczonych, nabytych lub otrzymanych w ramach tej umowy, powiększoną o kwotę środków pieniężnych w danej walucie pożyczonych lub otrzymanych w ramach tej umowy.

§ 50. Korektę z tytułu zmienności odpowiadającą danemu typowi papierów wartościowych lub pozycji w środkach pieniężnych stosuje się do wartości bezwzględnej zarówno długiej, jak i krótkiej pozycji netto w papierach wartościowych danego rodzaju.

§ 51. Korektę z tytułu zmienności ryzyka walutowego (f_x) stosuje się zarówno do długiej, jak i krótkiej pozycji netto w każdej walucie innej niż waluta rozliczeniowa ramowej umowy o kompensowaniu ekspozycji.

§ 52.1. E^* oblicza się według następującego wzoru:

$$E^* = \max \{0, [(\sum(E) - \sum(C)) + \sum(|\text{pozycja netto w każdym typie papierów wartościowych}| \times H_{\text{sec}}) + (\sum|E_{fx}| \times H_{fx})]\}.$$

2. Jeżeli kwoty ekspozycji ważone ryzykiem obliczane są przy wykorzystaniu metody standardowej zgodnie z załącznikiem nr 4 do uchwały, E jest wartością ekspozycji dla każdej z osobna ekspozycji w ramach umowy, która to wartość obowiązywałaby przy braku ochrony kredytowej, natomiast jeżeli kwoty ekspozycji ważone ryzykiem i kwoty oczekiwanych strat obliczane są przy wykorzystaniu metody wewnętrznych ratingów zgodnie z załącznikiem nr 5 do uchwały E jest wartością ekspozycji dla każdej z osobna ekspozycji w ramach umowy, która to wartość obowiązywałaby przy braku ochrony kredytowej.

3. C jest wartością pożyczonych, nabytych lub otrzymanych papierów wartościowych lub towarów, bądź też środków pieniężnych pożyczonych lub otrzymanych w związku z każdą taką ekspozycją.

4. $\sum(E)$ jest sumą wszystkich E w ramach umowy.

5. $\sum(C)$ jest sumą wszystkich C w ramach umowy.

6. E_{fx} jest pozycją netto (dodatnią lub ujemną) w danej walucie innej niż waluta rozliczeniowa umowy, obliczoną zgodnie z § 49.

7. H_{sec} jest korektą z tytułu zmienności odpowiadającą danemu rodzajowi papierów wartościowych.

8. H_{fx} jest korektą z tytułu zmienności ryzyka walutowego.

9. E^* jest w pełni skorygowaną wartością ekspozycji.

Rozdział 2. Obliczanie w pełni skorygowanej wartości ekspozycji na podstawie modeli wewnętrznych

§ 53. Do obliczania w pełni skorygowanej wartości ekspozycji (E^*) wynikającej ze stosowania uznanej ramowej umowy o kompensowaniu ekspozycji, obejmującej transakcje z przyrzeczeniem odkupu lub transakcje udzielania lub otrzymania pożyczki papierów wartościowych lub towarów lub inne transakcje oparte na rynku kapitałowym bank może, po uzyskaniu zgody Komisji Nadzoru Finansowego, stosować modele wewnętrzne, które pozwalają oszacować potencjalną zmianę wartości niezabezpieczonej kwoty ekspozycji ($\sum E - \sum C$) przy uwzględnieniu płynności danych instrumentów oraz skutków korelacji pomiędzy pozycjami w papierach wartościowych objętymi umową ramową o kompensowaniu ekspozycji.

§ 54. Zgoda Komisji Nadzoru Finansowego, o której mowa w § 34 ust. 1, może obejmować stosowanie przez bank własnych modeli wewnętrznych do transakcji z opcją uzupełnienia

zabezpieczenia, pod warunkiem że transakcje takie są objęte umową ramową o wzajemnym kompensowaniu ekspozycji, która spełnia wymagania określone w § 74 - 78 załącznika nr 16 do uchwały.

§ 55. Bank może korzystać z modeli wewnętrznych niezależnie od wyboru metody obliczania wymogu kapitałowego w zakresie ryzyka kredytowego, przy czym jeżeli bank zamierza stosować modele wewnętrzne, musi uczynić to w odniesieniu do wszystkich kontrahentów i papierów wartościowych, z wyłączeniem portfeli nieistotnych, w przypadku których dopuszcza się zastosowanie nadzorczych korekt z tytułu zmienności lub oszacowań własnych korekt z tytułu zmienności, określonych w § 46 - 52.

§ 56. Bank może stosować metodę modeli wewnętrznych, jeśli uzyskał zgodę Komisji Nadzoru Finansowego na stosowanie metody wartości zagrożonej dla celów rachunku wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka rynkowego określonej w załączniku nr 19 do uchwały.

§ 57.1. Bank, który nie uzyskał zgody Komisji Nadzoru Finansowego na stosowanie metody wartości zagrożonej dla celów rachunku wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka rynkowego określonej w załączniku nr 19 do uchwały, może stosować metodę modeli wewnętrznych po uzyskaniu zgody Komisji Nadzoru Finansowego na stosowanie modelu wewnętrznego dla celów obliczania w pełni skorygowanej wartości ekspozycji w oparciu o model wewnętrzny.

2. Warunkiem uzyskania zgody Komisji Nadzoru Finansowego na stosowanie modelu wewnętrznego dla celów obliczania w pełni skorygowanej wartości ekspozycji w oparciu o model wewnętrzny jest, aby stosowany przez bank system zarządzania ryzykiem związanym z transakcjami objętymi umową ramową o kompensowaniu ekspozycji był spójny pod względem metodologicznym i wdrożony w należyty sposób, w szczególności zaś spełniał niżej wymienione wymagania jakościowe:

1) wewnętrzny model pomiaru ryzyka stosowany do obliczania potencjalnej zmienności cenowej dla transakcji jest ściśle zintegrowany z procesem codziennego zarządzania ryzykiem banku i stanowi podstawę przygotowywania sprawozdawczości ryzyka przekazywanych zarządowi banku i osobom zajmującym stanowiska kierownicze w banku;

2) bank posiada jednostkę kontroli ryzyka, która jest niezależna od jednostek odpowiedzialnych za zawieranie transakcji i podlega bezpośrednio zarządowi banku i osobom zajmującym stanowiska kierownicze w banku; jednostka kontroli ryzyka jest odpowiedzialna za następujące zadania:

a) stworzenie i wdrożenie systemu zarządzania ryzykiem prowadzonej działalności,

b) sporządzanie i analizowanie dziennych raportów dotyczących wyników modelu pomiaru ryzyka i niezbędnych działań do podjęcia w zakresie ustalania limitów pozycji;

3) dzienne sprawozdania przygotowywane przez jednostkę kontroli ryzyka są analizowane w zależności od potrzeb przez zarząd banku lub osoby zajmujące stanowiska kierownicze w banku, które posiadają uprawnienia do wprowadzania ograniczeń zajmowanych pozycji oraz ogólnego poziomu ekspozycji na ryzyko;

4) bank powinien zatrudniać w jednostce kontroli ryzyka wystarczającą liczbę pracowników wykwalifikowanych w zakresie korzystania z zaawansowanych modeli;

5) bank stosuje procedury monitorowania i zapewniania zgodności z udokumentowanym zbiorem wewnętrznych zasad i mechanizmów kontroli dotyczących ogólnego działania systemu pomiaru ryzyka;

6) bank posiada dane historyczne potwierdzające wystarczającą dokładność modeli banku w pomiarze ryzyka, co potwierdza weryfikacja historyczna wyników modeli obejmująca dane z co najmniej jednego roku;

7) bank przeprowadza regularnie rygorystyczne programy testów warunków skrajnych, a wyniki tych testów są poddawane przeglądowi przez zarząd banku i osoby zajmujące stanowiska kierownicze w banku, znajdując odzwierciedlenie w ustanawianych zasadach zarządzania ryzykiem i limitach;

8) bank jest zobowiązany przeprowadzać, w ramach procesu audytu wewnętrznego, niezależny przegląd systemu pomiaru ryzyka, obejmujący zarówno działalność jego jednostek handlowych, jak i niezależnej jednostki kontroli ryzyka;

9) co najmniej raz w roku bank przeprowadza przegląd systemu zarządzania ryzykiem;

10) model wewnętrzny spełnia wymogi, o których mowa w § 14 – 18 załącznika nr 19 do uchwały.

3. Przy obliczaniu potencjalnej zmiany wartości, spełnione są następujące wymogi minimalne:

1) obliczanie potencjalnej zmiany wartości przeprowadza się co najmniej raz dziennie;

2) ustala się jednostronny przedział ufności 99%;

3) okres prognozy (założony okres utrzymywania stałej wielkości i struktury pozycji pierwotnych – okres utrzymywania pozycji) wynosi:

a) 5 dni roboczych – dla transakcji innych niż wymienione w lit. b,

b) 10 dni roboczych – dla transakcji z przyrzeczeniem odkupu papierów wartościowych lub transakcji udzielania lub otrzymania pożyczki papierów wartościowych;

4) efektywny okres obserwacji historycznych wynosi co najmniej jeden rok, z wyjątkiem przypadków w których znaczny wzrost zmienności cen uzasadnia krótszy okres obserwacji;

5) aktualizacja zbioru danych dokonywana jest nie rzadziej, niż co trzy miesiące.

4. Wewnętrzny model pomiaru ryzyka uwzględnia odpowiednio dużą liczbę czynników ryzyka, w tym wszystkie istotne czynniki ryzyka zmian cen.

5. Bank może uwzględniać w modelu korelacje empiryczne w ramach kategorii ryzyka i pomiędzy kategoriami ryzyka, o ile system pomiaru korelacji jest właściwy i spójnie wdrożony.

6. W pełni skorygowaną wartość ekspozycji (E^*) banku stosującego metodę modeli wewnętrznych oblicza się według następującego wzoru:

$$E^* = \max \{0, [(\sum(E) - \sum(C)) + (\text{wynik VaR modeli wewnętrznych})]\},$$

gdzie:

Jeżeli kwoty ekspozycji ważone ryzykiem wyznaczone są na podstawie obliczeń wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego metodą standardową zgodnie z załącznikiem nr 4 do uchwały, E jest wartością ekspozycji dla każdej ekspozycji z osobna w ramach umowy, która to wartość obowiązywałaby przy braku ochrony kredytowej.

Jeżeli kwoty ekspozycji ważone ryzykiem i kwoty oczekiwanych strat wyznaczone są na podstawie obliczeń wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego metodą wewnętrznych ratingów zgodnie z załącznikiem nr 5 do uchwały, E jest wartością ekspozycji

dla każdej ekspozycji z osobna w ramach umowy, która to wartość obowiązywałaby przy braku ochrony kredytowej.

C jest bieżącą wartością pożyczonych, nabytych lub otrzymanych papierów wartościowych, albo pożyczonych lub otrzymanych środków pieniężnych w odniesieniu do każdej takiej ekspozycji.

$\sum(E)$ jest sumą wszystkich E w ramach umowy

$\sum(C)$ jest sumą wszystkich C w ramach umowy.

7. Obliczając wartość ekspozycji ważonych ryzykiem przy użyciu modeli wewnętrznych, bank korzysta z wyników modelu z poprzedniego dnia roboczego.

Dział 2. Obliczanie kwot ekspozycji ważonych ryzykiem i kwot oczekiwanych strat dla transakcji z przyrzeczeniem odkupu lub transakcji udzielania lub otrzymania pożyczki papierów wartościowych lub towarów lub innych transakcji opartych na rynku kapitałowym objętych umowami ramowymi o kompensowaniu ekspozycji

Rozdział 1. Metoda standardowa

§ 58. Wartość E* obliczona zgodnie z § 46 - 57 jest wartością ekspozycji wobec kontrahenta z tytułu transakcji objętych umowami ramowymi o kompensowaniu ekspozycji do celów obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego metodą standardową do celów § 7 - 99, załącznika nr 4 do uchwały.

Rozdział 2. Metoda wewnętrznych ratingów

§ 59. Wartość E* obliczona zgodnie z § 46 - 57 jest wartością ekspozycji wobec kontrahenta z tytułu transakcji objętych umowami ramowymi o kompensowaniu zobowiązań do celów załącznika nr 5 do uchwały.

Tytuł IV. Zabezpieczenie finansowe

Dział 1. Uproszczona metoda ujmowania zabezpieczeń finansowych

Rozdział 1. Zasady ogólne

§ 60. Bank może stosować metodę uproszczoną ujmowania zabezpieczeń finansowych, pod warunkiem, że kwoty ekspozycji ważone ryzykiem oblicza zgodnie z metodą standardową obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego określoną w załączniku nr 4 do uchwały.

§ 61. Bank nie może stosować jednocześnie uproszczonej metody ujmowania zabezpieczeń finansowych i kompleksowej metody ujmowania zabezpieczeń finansowych.

Rozdział 2. Wycena

§ 62. W ramach metody uproszczonej, uznanemu zabezpieczeniu finansowemu przypisuje się wartość równą jego wartości rynkowej, określonej zgodnie z § 32.

Rozdział 3. Obliczanie kwot ekspozycji ważonych ryzykiem

§ 63. Tym częściom ekspozycji, które są zabezpieczone wartością rynkową uznanego zabezpieczenia, przypisuje się wagę ryzyka, która obowiązywałaby dla potrzeb metody standardowej obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego, gdyby kredytodawca posiadał bezpośrednią ekspozycję wobec instrumentu zabezpieczenia, przy czym:

- 1) waga ryzyka zabezpieczonej części ekspozycji wynosi co najmniej 20%, z wyłączeniem przypadków określonych w § 64 – 66;

2) części ekspozycji nieobjętej zabezpieczeniem przypisuje się wagę ryzyka, która byłaby stosowana do niezabezpieczonej ekspozycji wobec kontrahenta dla potrzeb metody standardowej obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego zgodnie z załącznikiem nr 4 do uchwały.

Rozdział 4. Transakcje z przyrzeczeniem odkupu i transakcje udzielania lub otrzymania pożyczki papierów wartościowych

§ 64. Zabezpieczonej części ekspozycji z tytułu transakcji, które spełniają kryteria wymienione w § 77 i 78, można przypisać wagę ryzyka równą 0%. Jeżeli kontrahent będący stroną takiej transakcji nie jest podstawowym uczestnikiem rynku, stosuje się wagę ryzyka równą 10%.

Rozdział 5. Pozagieldowe transakcje pochodne (OTC) podlegające codziennej wycenie rynkowej

§ 65.1. W części objętej zabezpieczeniem, wartościom ekspozycji określonym zgodnie z załącznikiem nr 16 do uchwały dla pozagieldowych transakcji pochodnych (OTC) określonych w § 31 załącznika nr 2 do uchwały, podlegających codziennej wycenie rynkowej, można przypisać w zależności od rodzaju zabezpieczenia następującą wagę ryzyka:

- 1) 0%, jeżeli zabezpieczone są środkami pieniężnymi, zgodnie z § 17 ust. 1, oraz nie zachodzi niedopasowanie walutowe;
- 2) 10%, jeżeli są zabezpieczone dłużnymi papierami wartościowymi emitowanymi przez rządy i banki centralne, którym w metodzie standardowej obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego przypisuje się wagę ryzyka równą 0% i nie zachodzi niedopasowanie walutowe.

2. Dla celów ust. 1 pkt 2 za dłużne papiery wartościowe emitowane przez rządy i banki centralne uznaje się także:

- 1) dłużne papiery wartościowe emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego lub władze lokalne, którym w metodzie standardowej obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego przypisuje się wagę ryzyka równą 0%;
- 2) dłużne papiery wartościowe emitowane przez wielostronne banki rozwoju, którym w metodzie standardowej obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego przypisuje się wagę ryzyka równą 0%;
- 3) dłużne papiery wartościowe emitowane przez organizacje międzynarodowe, którym w metodzie standardowej obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego przypisuje się wagę ryzyka równą 0%.

Rozdział 6. Inne transakcje

§ 66. Innym transakcjom niż wymienione w § 64 i 65 można przypisać wagę ryzyka 0%, jeżeli ekspozycja i zabezpieczenie są denominowane w tej samej walucie oraz jeżeli spełniony jest jeden z poniższych warunków:

- 1) zabezpieczeniem są zdeponowane środki pieniężne, o których mowa w § 17 ust. 1;
- 2) zabezpieczenie ma postać dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez rządy lub banki centralne, którym w metodzie standardowej obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego można przypisać wagę ryzyka równą 0%, a do wartości rynkowej zabezpieczenia został zastosowany współczynnik dyskonta 20%, przy czym za dłużne papiery wartościowe emitowane przez rządy i banki centralne uznaje się także instrumenty wymienione w § 65 ust. 2.

Dział 2. Kompleksowa metoda ujmowania zabezpieczeń finansowych

Rozdział 1. Zasady ogólne

§ 67. Zabezpieczenia finansowe uwzględniane są w metodzie kompleksowej zgodnie z poniższymi zasadami:

- 1) w celu uwzględnienia czynnika zmienności cen, przy wycenie zabezpieczenia finansowego wartość rynkowa zabezpieczenia podlega korekcie z tytułu zmienności, zgodnie z § 69 - 78;
- 2) z zastrzeżeniem określonego w pkt 3 sposobu traktowania niedopasowań walutowych w przypadku pozagiełdowych transakcji pochodnych (OTC), jeżeli zabezpieczenie jest denominowane w walucie różnej od waluty, w której denominowana jest ekspozycja bazowa, do korekty z tytułu zmienności dodaje się korektę uwzględniającą zmienność kursu walutowego, adekwatną do rodzaju zabezpieczenia, zgodnie z § 69 - 78;
- 3) w przypadku pozagiełdowych transakcji pochodnych (OTC), objętych umowami ramowymi o kompensowaniu ekspozycji, uznanymi na podstawie przepisów załącznika nr 16 do uchwały, oraz jeżeli zachodzi niedopasowanie pomiędzy walutą zabezpieczenia a walutą rozliczeniową, stosuje się korektę uwzględniającą zmienność kursu walutowego, przy czym stosuje się tylko jedną korektę z tytułu zmienności, nawet jeśli transakcje objęte umową ramową o kompensowaniu ekspozycji obejmują wiele walut.

Rozdział 2. Obliczanie wartości skorygowanych

§ 68.1. W odniesieniu do wszystkich transakcji, z wyjątkiem tych objętych uznanymi umowami ramowymi o kompensowaniu ekspozycji, wobec których stosuje się przepisy ustanowione w § 46 - 59, wartość zabezpieczenia skorygowaną o czynnik zmienności, oblicza się w następujący sposób:

$$C_{VA} = C \times (1 - H_C - H_{FX})$$

2. Wartość ekspozycji skorygowaną o czynnik zmienności oblicza się w następujący sposób:

$$E_{VA} = E \times (1 + H_E), \text{ oraz w przypadku pozagiełdowych transakcji pochodnych: } E_{VA} = E.$$

3. W pełni skorygowaną wartość ekspozycji, uwzględniającą zarówno zmienność, jak i ograniczające ryzyko skutki zabezpieczenia, oblicza się w następujący sposób:

$$E^* = \max \{0, [E_{VA} - C_{VAM}]\}$$

4. Na potrzeby ust. 1-3:

- 1) E oznacza wartość ekspozycji, która zostałaby określona odpowiednio zgodnie z metodą standardową określoną w załączniku nr 4 do uchwały lub metodą wewnętrznych ratingów, określoną w załączniku nr 5 do uchwały, jeżeli ekspozycja nie byłaby zabezpieczona. W tym celu bank, obliczający wartości ekspozycji ważone ryzykiem zgodnie z metodą standardową określoną w załączniku nr 4 do uchwały, stosuje w obliczeniach ekwiwalentu bilansowego ekspozycji pozabilansowych wagę ryzyka 100 % zamiast wag określonych w § 100 załącznika nr 4 do uchwały. Podobnie bank, obliczający wartości ekspozycji ważone ryzykiem zgodnie z metodą wewnętrznych ratingów określoną w załączniku nr 5 do uchwały, w odniesieniu do ekspozycji określonych w § 117 - 123 załącznika nr 5 do uchwały, stosuje współczynnik konwersji w wysokości 100 %, zamiast współczynników konwersji określonych w § 117 - 123 załącznika nr 5 do uchwały;
- 2) E_{VA} jest wartością ekspozycji skorygowaną o czynnik zmienności;
- 3) C_{VA} jest wartością zabezpieczenia skorygowaną o czynnik zmienności;

- 4) C_{VAM} jest wartością C_{VA} skorygowaną dodatkowo o niedopasowanie terminów zapadalności zgodnie z przepisami § 98 - 101;
- 5) H_E jest korektą z tytułu zmienności odpowiadającą ekspozycji (E), obliczoną zgodnie z § 69 - 78;
- 6) H_C jest korektą z tytułu zmienności odpowiadającą zabezpieczeniu, obliczoną zgodnie z § 69 - 78;
- 7) H_{FX} jest korektą z tytułu zmienności odpowiadającą niedopasowaniu walutowemu, obliczoną zgodnie z § 69 - 78;
- 8) E^* jest w pełni skorygowaną wartością ekspozycji, uwzględniającą zmienność i ograniczające ryzyko skutki zabezpieczenia.

Rozdział 3. Obliczanie korekt z tytułu zmienności

§ 69. Korekty z tytułu zmienności można obliczyć na dwa sposoby: zgodnie z metodą nadzorczych korekt z tytułu zmienności, o której mowa w § 71 lub na podstawie metody oszacowań własnych korekt z tytułu zmienności, o której mowa w § 72 - 74.

§ 70.1. Bank może stosować nadzorcze korekty z tytułu zmienności lub oszacowania własne niezależnie od tego, czy do obliczania kwot ekspozycji ważonych ryzykiem stosuje metodę standardową zgodnie z załącznikiem nr 4 do uchwały, czy metodę wewnętrznych ratingów zgodnie z załącznikiem nr 5 do uchwały, przy czym bank stosujący metodę oszacowań własnych korekt z tytułu zmienności, musi ją stosować w odniesieniu do wszystkich rodzajów instrumentów, z wyjątkiem portfeli nieistotnych, gdzie dopuszcza się stosowanie metody nadzorczej.

2. Jeżeli zabezpieczenie składa się z szeregu uznanych pozycji, korekta z tytułu zmienności

$$H = \sum_i a_i H_i$$

wynosi , przy czym a_i jest proporcją danej pozycji do całego zabezpieczenia, a H_i jest korektą z tytułu zmienności stosowaną do tej pozycji.

Oddział 1. Nadzorcze korekty z tytułu zmienności

§ 71.1. W ramach metody nadzorczej, przy założeniu codziennej aktualizacji wartości, stosuje się korekty z tytułu zmienności przedstawione w tabelach 1-4.

Tabela 1

Stopień jakości kredytowej, z którym związana jest ocena wiarygodności kredytowej dłużnego papieru wartościowego	Rezydualny termin zapadalności	Korekty z tytułu zmienności dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez podmioty, o których mowa w § 17 ust. 1 pkt 2	Korekty z tytułu zmienności dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez podmioty, o których mowa w § 17 ust. 1 pkt 3 i 4
--	--------------------------------	--	--

		Dwudziestodniowy okres upłynnienia (%)	Dziesięciodniowy okres upłynnienia (%)	Pięciodniowy okres upłynnienia (%)	Dwudziestodniowy okres upłynnienia (%)	Dziesięciodniowy okres upłynnienia (%)	Pięciodniowy okres upłynnienia (%)
1	≤ 1 rok	0,707	0,5	0,354	1,414	1	0,707
	>1 ≤ 5 lat	2,828	2	1,414	5,657	4	2,828
	> 5 lat	5,657	4	2,828	11,314	8	5,657
2-3	≤ 1 rok	1,414	1	0,707	2,828	2	1,414
	>1 ≤ 5 lat	4,243	3	2,121	8,485	6	4,243
	> 5 lat	8,485	6	4,243	16,971	12	8,485
4	≤ 1 rok	21,213	15	10,607	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
	>1 ≤ 5 lat	21,213	15	10,607	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
	> 5 lat	21,213	15	10,607	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy

Tabela 2

Stopień jakości kredytowej, z którym związana jest ocena kredytowa krótkoterminowego dłużnego papieru wartościowego	Korekty z tytułu zmienności dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez podmioty, o których mowa w § 17 ust. 1 pkt 2, z ratingami krótkoterminowymi			Korekty z tytułu zmienności dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez podmioty, o których mowa w § 17 ust. 1 pkt 3 i 4, z ratingami krótkoterminowymi		
	Dwudziestodniowy okres upłynnienia (%)	Dziesięciodniowy okres upłynnienia (%)	Pięciodniowy okres upłynnienia (%)	Dwudziestodniowy okres upłynnienia (%)	Dziesięciodniowy okres upłynnienia (%)	Pięciodniowy okres upłynnienia (%)
1	0,707	0,5	0,354	1,414	1	0,707
2-3	1,414	1	0,707	2,828	2	1,414

Tabela 3

Inne rodzaje zabezpieczeń lub ekspozycji			
	Dwudziestodniowy okres upłynnienia (%)	Dziesięciodniowy okres upłynnienia (%)	Pięciodniowy okres upłynnienia (%)
Akcje objęte indeksem głównym, instrumenty dłużne zamienne objęte indeksem głównym	21,213	15	10,607

Inne papiery kapitałowe lub instrumenty dłużne zamienne dopuszczone do obrotu na uznanej giełdzie	35,355	25	17,678
Środki pieniężne	0	0	0
Złoto	21,213	15	10,607

Tabela 4

Korekta z tytułu zmienności w przypadku niedopasowania walutowego		
Dwudziestodniowy okres upływnienia (%)	Dziesięciodniowy okres upływnienia (%)	Pięciodniowy okres upływnienia (%)
11,314	8	5,657

2. Przepisy ust. 1 stosuje się z uwzględnieniem poniższych zasad:

- 1) w przypadku zabezpieczonych transakcji kredytowych okres upływnienia wynosi 20 dni roboczych;
- 2) w przypadku transakcji z przyrzeczeniem odkupu, z wyjątkiem przypadków, w których transakcje te obejmują transfer towarów lub gwarantowanych praw związanych z tytułem do towarów, oraz transakcji udzielania lub otrzymania pożyczki papierów wartościowych, okres upływnienia wynosi 5 dni roboczych;
- 3) w przypadku transakcji opartych na rynku kapitałowym, innych niż wymienione w pkt 1 i 2, okres upływnienia wynosi 10 dni roboczych;
- 4) stopień jakości kredytowej, o którym mowa w ust. 1 w tabelach 2i 3 oraz w pkt 8, z którym związana jest ocena wiarygodności kredytowej dłużnego papieru wartościowego, jest stopniem przypisanym przez Komisję Nadzoru Finansowego tej ocenie wiarygodności kredytowej do celów obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego metodą standardową, w uchwale, o której mowa w art. 128 ust. 6 pkt 6 ustawy – Prawo bankowe, przy uwzględnieniu przepisów § 17 ust. 6;
- 5) w przypadku nieuznanych papierów wartościowych lub towarów, przekazanych w formie kredytu lub zbywanych w ramach transakcji z przyrzeczeniem odkupu lub transakcji udzielania lub otrzymania pożyczki papierów wartościowych lub towarów, korekta z tytułu zmienności jest równa korekcie stosowanej w przypadku kapitałowych papierów wartościowych dopuszczonych do obrotu na uznanej giełdzie, nie uwzględnionych w głównym indeksie;
- 6) w przypadku uznanych jednostek instytucji zbiorowego inwestowania, korekta z tytułu zmienności, z zastrzeżeniem pkt 7, jest wyznaczona jako średnia ważona korekt z tytułu zmienności, jakie można zastosować do aktywów, w które ta instytucja zainwestowała, z uwzględnieniem okresu upływnienia transakcji określonego w pkt 1;
- 7) jeżeli bank nie posiada wiedzy na temat rodzaju aktywów, w które zainwestowała instytucja zbiorowego inwestowania, to korekta z tytułu zmienności jest równa najwyższej korekcie z tytułu zmienności, jaką można zastosować w przypadku aktywów, w które ta instytucja ma prawo inwestować;
- 8) w przypadku emitowanych przez instytucje dłużnych papierów wartościowych nie posiadających nadanej oceny wiarygodności kredytowej, spełniających kryteria uznawania

zawarte w § 17 ust. 4, korekty z tytułu zmienności są wyznaczane tak, jak w przypadku papierów wartościowych emitowanych przez instytucje lub przedsiębiorców, posiadających zewnętrzną ocenę wiarygodności kredytowej, której przypisany jest stopień jakości kredytowej równy 2 lub 3.

Oddział 2. Oszacowania własne korekt z tytułu zmienności

§ 72. Jeżeli bank spełnia wymogi określone w § 73 i 74, może za zgodą Komisji Nadzoru Finansowego stosować własne oszacowania zmienności w celu obliczania korekt z tytułu zmienności stosowanych do zabezpieczeń i ekspozycji, zgodnie z następującymi zasadami:

- 1) jeżeli dłużne papiery wartościowe posiadają ocenę wiarygodności kredytowej uznanej zewnętrznej instytucji oceny wiarygodności kredytowej, odpowiadającą ocenie wiarygodności kredytowej na poziomie inwestycyjnym lub wyższym, bank może obliczać szacunkową wartość zmienności w odniesieniu do poszczególnych kategorii papierów wartościowych;
- 2) przy określaniu odpowiednich kategorii papierów wartościowych bank uwzględnia rodzaj emitenta papierów wartościowych, zewnętrzną ocenę wiarygodności kredytowej tych papierów, rezydualny termin zapadalności i zmodyfikowany średni okres trwania, przy czym oszacowania zmienności są reprezentatywne dla papierów wartościowych zaliczonych przez bank do danej kategorii;
- 3) w przypadku dłużnych papierów wartościowych, które posiadają ocenę wiarygodności kredytowej uznanej zewnętrznej instytucji oceny wiarygodności kredytowej, a która odpowiada ocenie wiarygodności kredytowej poniżej wiarygodności inwestycyjnej oraz w przypadku innych uznanych zabezpieczeń, korekty z tytułu zmienności oblicza się osobno dla każdego papieru wartościowego;
- 4) bank stosujący własne oszacowania korekt z tytułu zmienności szacuje zmienność zabezpieczenia lub niedopasowania walutowego, nie uwzględniając przy tym korelacji pomiędzy niezabezpieczoną ekspozycją, zabezpieczeniem lub kursami wymiany.

§ 73. Bank może stosować własne oszacowania zmienności w celu obliczania korekt z tytułu zmienności stosowanych do zabezpieczeń i ekspozycji, jeżeli spełnione są następujące kryteria ilościowe:

- 1) przy obliczaniu korekt z tytułu zmienności stosuje się jednostronny przedział ufności 99%;
- 2) w przypadku zabezpieczonej transakcji kredytowej okres upłynnienia wynosi 20 dni roboczych, w przypadku transakcji z przyrzeczeniem odkupu (z wyjątkiem przypadków, w których transakcje te obejmują transfer towarów lub gwarantowanych praw związanych z tytułem do towarów oraz z wyjątkiem transakcji udzielania lub otrzymania pożyczki papierów wartościowych) okres upłynnienia wynosi 5 dni roboczych, a w przypadku innych transakcji opartych na rynku kapitałowym, okres upłynnienia wynosi 10 dni roboczych;
- 3) bank może stosować korekty z tytułu zmienności obliczone na podstawie krótszych lub dłuższych okresów upłynnienia i przeskalowane odpowiednio w górę lub w dół do okresu upłynnienia określonego w pkt 2 dla danego rodzaju transakcji, przy zastosowaniu wzoru pierwiastka kwadratowego czasu:

$$H_M = H_N \sqrt{T_M / T_N},$$

gdzie:

T_M stanowi odpowiedni okres upływnienia,

H_M stanowi wartość korekty z tytułu zmienności dla okresu upływnienia określonego w pkt 2,

H_N stanowi korektę z tytułu zmienności opartą na okresie upływnienia T_N ;

4) bank uwzględnia brak płynności aktywów o niższej jakości, przy czym:

a) w przypadku wątpliwości, co do płynności zabezpieczenia, okres upływnienia korygowany jest w górę,

b) bank identyfikuje przypadki, w których dane historyczne mogą zaniżać potencjalną zmienność (np. sztywny kurs walutowy) i w takich przypadkach korzysta z odpowiednich testów warunków skrajnych;

5) okres obserwacji historycznych (okres próby) wykorzystywany do obliczania korekt zmienności wynosi co najmniej rok, przy czym:

a) w przypadku zastosowania systemu ważenia obserwacji lub innych metod w odniesieniu do obserwacji, efektywny okres obserwacji wynosi co najmniej jeden rok, co oznacza, że średnia ważona czasowego opóźnienia numerów poszczególnych obserwacji nie jest krótsza niż 6 miesięcy,

b) w przypadku znacznego wzrostu zmienności cenowej, bank jest zobowiązany obliczać korekty z tytułu zmienności przy wykorzystaniu krótszego okresu obserwacji;

6) bank aktualizuje zbiory danych i oblicza korekty z tytułu zmienności co najmniej raz na trzy miesiące oraz za każdym razem, gdy zachodzą istotne zmiany cen rynkowych.

§ 74. Własne oszacowania zmienności w celu obliczania korekt z tytułu zmienności stosowanych do zabezpieczeń i ekspozycji mogą być stosowane, jeżeli spełnione są następujące kryteria jakościowe:

1) oszacowania zmienności stosowane są w codziennym procesie zarządzania ryzykiem banku, w szczególności w odniesieniu do wewnętrznych limitów ekspozycji;

2) jeżeli okres upływnienia stosowany przez bank w codziennym procesie zarządzania ryzykiem jest dłuższy niż okres określony w niniejszym załączniku dla danego typu transakcji, korekty z tytułu zmienności zostają przeskalowane w górę zgodnie ze wzorem pierwiastka kwadratowego czasu określonym w § 73 pkt 3;

3) bank powinien stosować procedury monitorowania i zapewniania zgodności z udokumentowanym zbiorem zasad i mechanizmów kontroli dotyczących działania systemu szacowania korekt z tytułu zmienności i uwzględniania tych oszacowań w procesie zarządzania ryzykiem;

4) w ramach wewnętrznego procesu przeglądu banku, komórka audytu wewnętrznego prowadzi regularnie niezależne przeglądy systemu szacowania korekt z tytułu zmienności, przy czym co najmniej raz w roku dokonuje się kompleksowego przeglądu całego systemu szacowania korekt z tytułu zmienności i ich uwzględniania w procesie zarządzania ryzykiem banku, przy uwzględnieniu co najmniej następujących aspektów:

a) włączania oszacowanych korekt z tytułu zmienności do codziennego procesu zarządzania ryzykiem,

b) zatwierdzania wszelkich istotnych zmian w procesie szacowania korekt z tytułu zmienności,

- c) sprawdzania spójności, terminowości oraz wiarygodności źródeł danych wykorzystywanych w systemie szacowania korekt z tytułu zmienności, w tym ocena stopnia niezależności źródeł pozyskiwania danych,
- d) dokładności i poprawności założeń dotyczących zmienności.

Oddział 3. Przeskalowanie korekt z tytułu zmienności

§ 75.1. Korekty z tytułu zmienności, o których mowa w § 72 wymagają przeprowadzania codziennej aktualizacji wyceny.

2. Jeżeli bank stosuje własne oszacowania korekt z tytułu zmienności zgodnie z § 72 - 74, są one obliczane, z zastrzeżeniem § 76, na podstawie codziennej aktualizacji wyceny.

§ 76. Jeżeli aktualizacja wyceny odbywa się rzadziej niż raz dziennie, stosuje się większe korekty z tytułu zmienności, obliczając je poprzez przeskalowanie korekt z tytułu zmienności dla codziennej wyceny za pomocą następującego wzoru pierwiastka kwadratowego czasu:

$$H = H_M \sqrt{\frac{N_R + (T_M - 1)}{T_M}},$$

gdzie:

H stanowi stosowaną korektę z tytułu zmienności

H_M stanowi korektę z tytułu zmienności przy codziennej aktualizacji wyceny

N_R stanowi rzeczywistą liczbę dni roboczych pomiędzy aktualizacjami wyceny

T_M stanowi okres upływnienia dla danego rodzaju transakcji.

Oddział 4. Warunki stosowania korekty z tytułu zmienności równej 0%

§ 77.1. Bank może, w odniesieniu do transakcji z przyrzeczeniem odkupu i transakcji udzielania lub otrzymania pożyczki papierów wartościowych przez bank, zamiast stosowania korekt z tytułu zmienności obliczonych zgodnie z § 69 - 76, stosować korektę z tytułu zmienności równą 0%, pod warunkiem że bank stosuje nadzorcze korekty z tytułu zmienności lub własne oszacowania korekt z tytułu zmienności i spełnia następujące warunki:

- 1) zarówno ekspozycja, jak i zabezpieczenie stanowią środki pieniężne lub instrumenty dłużne rządów lub banków centralnych w rozumieniu przepisów § 17 ust. 1 pkt 2, którym w metodzie standardowej obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego zgodnie z załącznikiem nr 4 do uchwały można przypisać wagę ryzyka w wysokości 0%;
- 2) zarówno ekspozycja, jak i zabezpieczenie są denominowane w tej samej walucie;
- 3) termin zapadalności transakcji nie przekracza jednego dnia albo zarówno ekspozycja, jak i zabezpieczenie, podlegają codziennej wycenie rynkowej lub codziennej korekcie wartości depozytu zabezpieczającego;
- 4) przewidywany okres pomiędzy ostatnią wyceną rynkową następującą przed niedokonaniem przez kontrahenta uzupełnienia wartości depozytu zabezpieczającego i upłynieniem zabezpieczenia nie przekracza czterech dni roboczych;
- 5) transakcja jest rozliczana za pomocą systemu rozliczeń, wykorzystywanego dla tego typu transakcji;
- 6) dokumentacja umowy jest standardową dokumentacją stosowaną na rynku w transakcjach z przyrzeczeniem odkupu lub transakcjach pożyczki danego rodzaju papierów wartościowych;

7) umowa dotycząca transakcji określa, że w przypadku, gdy kontrahent nie dopełni obowiązku dostarczenia środków pieniężnych lub papierów wartościowych lub uzupełnienia zabezpieczenia albo też w inny sposób nie wykona swych zobowiązań, umowa ta podlega natychmiastowemu rozwiązaniu;

8) kontrahent zalicza się do podstawowych uczestników rynku, przy czym za podstawowych uczestników rynku uznaje się następujące podmioty:

a) podmioty wymienione w § 17 ust. 1 pkt 2, ekspozycjom wobec których w metodzie standardowej obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego zgodnie z załącznikiem nr 4 do uchwały można przypisać wagę ryzyka w wysokości 0%,

b) instytucje w rozumieniu przepisów § 17 ust. 3,

c) inne spółki finansowe, łącznie z firmami ubezpieczeniowymi, jeżeli ekspozycje wobec nich spełniają jeden z poniższych warunków:

- otrzymują wagę ryzyka równą 20 % w metodzie standardowej obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego zgodnie z załącznikiem nr 4 do uchwały,

- w przypadku banków obliczających kwoty ekspozycji ważone ryzykiem oraz kwoty oczekiwanych strat w obliczeniach wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego metodą wewnętrznych ratingów zgodnie z załącznikiem nr 5 do uchwały, nie posiadają oceny wiarygodności kredytowej nadanej przez uznaną zewnętrzną instytucję oceny wiarygodności kredytowej, a które według ratingu wewnętrznego banku cechują się prawdopodobieństwem niewykonania zobowiązania równym prawdopodobieństwu wynikającemu z uznanej zewnętrznej oceny wiarygodności kredytowej, której Komisja Nadzoru Finansowego przypisała w uchwale, o której mowa w art. 128 ust. 6 pkt 6 ustawy – Prawo bankowe stopień jakości kredytowej równy lub wyższy niż dwa dla potrzeb ważenia ryzykiem ekspozycji wobec przedsiębiorców w metodzie standardowej obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego zgodnie z załącznikiem nr 4 do uchwały,

d) instytucje zbiorowego inwestowania tworzone na podstawie odrębnych przepisów, podlegające wymaganiom kapitałowym lub wymaganiom w zakresie dźwigni finansowej,

e) fundusze emerytalne tworzone na podstawie odrębnych przepisów,

f) uznane izby rozliczeniowe.

2. Postanowień ust. 1 nie stosuje się do banków, które stosują metodę modeli wewnętrznych, określoną w § 53 - 57.

§ 78. Bank może zastosować podejście określone w § 77 ust. 1 w odniesieniu do transakcji z przyrzeczeniem odkupu papierów wartościowych emitowanych przez rząd innego państwa członkowskiego lub transakcji udzielania lub otrzymania pożyczki takich papierów, jeżeli właściwe władze tego państwa członkowskiego zezwalają nadzorowanym przez siebie bankom na stosowanie takiego podejścia.

Rozdział 4. Obliczanie kwot ekspozycji ważonych ryzykiem i kwot oczekiwanych strat

Oddział 1. Metoda standardowa

§ 79. Za wartość ekspozycji do celów obliczania ekspozycji ważonych ryzykiem zgodnie z metodą standardową określoną w załączniku nr 4 do uchwały uznaje się E* obliczone zgodnie z § 68. W przypadku operacji pozabilansowych określonych w § 100 załącznika nr 4 do

uchwały, wartość ekspozycji ważonych ryzykiem wylicza się jako iloczyn wartości E* oraz wag ryzyka określonych w § 100 załącznika nr 4 do uchwały.

Oddział 2. Metoda wewnętrznych ratingów

§ 80. Współczynnik LGD*, oznaczający efektywną stratę z tytułu niewykonania zobowiązań, traktowany jest jako współczynnik LGD dla potrzeb załącznika nr 5 do uchwały i oblicza się go zgodnie z niniejszym wzorem:

$$\text{LGD}^* = \text{LGD} \times [(E^*/E)],$$

gdzie:

LGD oznacza współczynnik LGD (strata z tytułu niewykonania zobowiązań), który miałby zastosowanie do ekspozycji zgodnie z metodą wewnętrznych ratingów określoną w załączniku nr 5 do uchwały, gdyby ekspozycja nie była zabezpieczona,

E oznacza wartość ekspozycji obliczoną zgodnie z § 68,

E* oznacza wartość obliczoną zgodnie z § 68.

Tytuł V. Inne uznane zabezpieczenia dla celów metody wewnętrznych ratingów

Dział 1. Wycena

Rozdział 1. Zabezpieczenie na nieruchomości

§ 81.1. Nieruchomość wyceniana jest przez niezależnego rzeczoznawcę według wartości rynkowej lub poniżej tej wartości.

2. Jeżeli bank jest uprawniony zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa do stosowania wyceny nieruchomości według wartości bankowo-hipotecznej, nieruchomość może być wyceniona przez niezależnego rzeczoznawcę według tej wartości lub poniżej tej wartości.

3. Wartość rynkowa oznacza szacunkową kwotę, za którą zainteresowany nabywca powinien zakupić daną nieruchomość od właściciela zainteresowanego sprzedażą na warunkach rynkowych w dniu przeprowadzania wyceny, o ile właściciel dołożył należytej staranności w celu znalezienia najlepszego nabywcy i gdzie każda ze stron posiada niezbędną wiedzę oraz działa w sposób świadomy i rozważnie. Wartość rynkowa jest jasno i przejrzysto udokumentowana.

4. Wartość bankowo-hipoteczna oznacza wartość nieruchomości określoną w drodze ostrożnej oceny przyszłej zbywalności nieruchomości przy uwzględnieniu cech nieruchomości w długim okresie, warunków normalnych i specyficznych dla lokalnego rynku, obecnego sposobu wykorzystania oraz odpowiednich alternatywnych zastosowań nieruchomości, bez uwzględniania w tej wycenie czynników spekulacyjnych. Wartość bankowo-hipoteczna jest jasno i przejrzysto udokumentowana.

5. Wartość zabezpieczenia wyznacza się jako wartość rynkową lub wartość bankowo-hipoteczną pomniejszoną, jeśli jest to uzasadnione, o kwotę wynikającą z monitorowania wartości nieruchomości zgodnie z § 34 pkt 2 oraz o kwotę wszelkich wcześniejszych roszczeń względem nieruchomości.

Rozdział 2. Inne rodzaje zabezpieczenia rzeczowego

§ 82. Majątek ruchomy wyceniany jest według wartości rynkowej, która stanowi szacunkową kwotę za którą zainteresowany nabywca mógłby w dniu wyceny zakupić daną ruchomość od sprzedawcy w drodze bezpośredniej transakcji na warunkach rynkowych.

Dział 2. Obliczanie kwot ekspozycji ważonych ryzykiem i kwot oczekiwanych strat

Rozdział 1. Zasady ogólne

§ 83.1. Współczynnik LGD*, oznaczający efektywną stratę z tytułu niewykonania zobowiązania, traktowany jest jako współczynnik LGD dla potrzeb załącznika nr 5 do uchwały i oblicza się go, z zastrzeżeniem § 84, zgodnie z ust. 2 - 5.

2. Jeżeli stosunek wartości zabezpieczenia (C) do wartości ekspozycji (E) jest niższy niż wartość progowa C* (minimalny wymagany poziom zabezpieczenia ekspozycji), określona zgodnie z tabelą 6, to wartość LGD* jest równa wartości LGD, ustalonej w załączniku nr 5 do uchwały dla niezabezpieczonych ekspozycji wobec danego kontrahenta.

3. Jeżeli stosunek wartości zabezpieczenia do wartości ekspozycji przekracza drugą, wyższą wartość progową C** (tj. poziom zabezpieczenia wymagany, aby być w pełni uznanym przy wyliczaniu współczynnika LGD) określoną zgodnie z tabelą 6, to wartość LGD* jest równa wartości LGD* określonej zgodnie z tabelą 6.

4. Jeżeli wymagany poziom zabezpieczenia C** nie został osiągnięty w odniesieniu do ekspozycji jako całości, ale poziom zabezpieczenia jest wyższy niż C*, ekspozycja taka traktowana jest jako dwie następujące ekspozycje - część, dla której osiągnięty jest wymagany poziom zabezpieczenia C** oraz część pozostała.

5. W tabeli 6 przedstawiono odpowiednie współczynniki LGD* oraz wymagane poziomy zabezpieczenia dla zabezpieczonych części ekspozycji:

Tabela 6

Minimalna wartość LGD dla zabezpieczonej części ekspozycji

	LGD* dla ekspozycji uprzywilejowanych lub warunkowych ekspozycji uprzywilejowanych	LGD* dla ekspozycji podporządkowanych lub warunkowych ekspozycji podporządkowanych	Minimalny wymagany poziom zabezpieczenia ekspozycji (C*)	Minimalny wymagany poziom zabezpieczenia ekspozycji (C**)
Nieruchomości mieszkalne/nieruchomości komercyjne	35%	65%	30%	140%
Inne zabezpieczenia	40%	70%	30%	140%

Rozdział 2. Alternatywne traktowanie zabezpieczenia na nieruchomości

§ 84. Bank może przypisać wagę ryzyka 50% do części ekspozycji w pełni zabezpieczonej na nieruchomości mieszkalnej lub komercyjnej, znajdującej się na terenie państwa członkowskiego, jeżeli rynek w tym państwie członkowskim jest dobrze rozwinięty i długotrwały oraz właściwe władze nadzorcze w tym państwie członkowskim zezwalają instytucjom kredytowym podlegającym ich jurysdykcji na takie traktowanie zgodnie z warunkami stosowanymi w tym państwie członkowskim.

Tytuł VI. Obliczanie kwot ekspozycji ważonych ryzykiem i kwot oczekiwanych strat w przypadku mieszanych puli zabezpieczeń

§ 85. Jeżeli kwoty ekspozycji ważone ryzykiem oraz kwoty oczekiwanych strat obliczane są na podstawie metody wewnętrznych ratingów, a ekspozycja posiada zarówno zabezpieczenie finansowe, jak i inną uznaną formę zabezpieczenia, współczynnik LGD* (efektywna strata z tytułu niewykonania zobowiązań) traktowany jest jako LGD dla potrzeb załącznika nr 5 do uchwały i obliczany w następujący sposób:

1) bank dokonuje podziału wartości ekspozycji skorygowanej o czynnik zmienności (tj. wartości po zastosowaniu korekty z tytułu zmienności określonej zgodnie z § 68) na części, z których każda objęta jest tylko jednym rodzajem zabezpieczenia:

- a) część zabezpieczona uznanym zabezpieczeniem finansowym,
- b) część zabezpieczona zabezpieczeniem na nieruchomości komercyjnej lub nieruchomości mieszkalnej,
- c) część zabezpieczona innym uznanym zabezpieczeniem,
- d) część niezabezpieczona;

2) współczynnik LGD* dla każdej części ekspozycji obliczany jest odrębnie, zgodnie z przepisami niniejszego załącznika.

Tytuł VII. Inne rodzaje ochrony kredytowej rzeczywistej

Dział 1. Depozyty ulokowane w banku będącym stroną trzecią

§ 86. Jeżeli spełnione są warunki określone w § 37, ochronę kredytową wynikającą z przepisów § 23 można traktować jak gwarancję udzieloną przez bank będący stroną trzecią.

Dział 2. Polisy ubezpieczeniowe na życie, na których ustanowiono zastaw lub cesję praw na rzecz banku udzielającego kredytu

§ 87. Jeżeli spełnione są warunki określone w § 38, ochronę kredytową wynikającą z przepisów § 24 można traktować jak gwarancję firmy wystawiającej ubezpieczenie na życie, przy czym wartość uznanej ochrony kredytowej jest równa wartości wykupu polisy ubezpieczeniowej.

Dział 3. Papiery wartościowe banku z opcją odkupu na żądanie

§ 88. Instrumenty uznane na podstawie § 25 można traktować jak gwarancję banku emitującego te instrumenty, przy czym wartość uznanej ochrony kredytowej wyznacza się w następujący sposób:

- 1) jeżeli instrument podlega odkupowi po cenie nominalnej, kwota ta stanowi wartość ochrony;
- 2) jeżeli instrument podlega odkupowi po cenie rynkowej, wartość uznanej ochrony kredytowej wyznacza się w taki sam sposób, jak w przypadku zabezpieczenia w postaci dłużnych papierów wartościowych określonych w § 17 ust. 4.

OCHRONA KREDYTOWA NIERZECZYWISTA

Tytuł I. Wycena

§ 89. Wartość ochrony kredytowej nierzeczywistej (G) stanowi kwotę, którą dostawca ochrony zobowiązał się uiścić w przypadku niewykonania zobowiązania lub niedotrzymania terminu płatności przez kredytobiorcę lub zaistnienia innych określonych zdarzeń kredytowych.

§ 90. W przypadku kredytowych instrumentów pochodnych, które do zdarzeń kredytowych nie zaliczają restrukturyzacji zobowiązania bazowego, obejmującej umorzenie lub odroczenie spłaty kwoty głównej, odsetek lub prowizji, i prowadzącej do wystąpienia straty kredytowej (tj. aktualizacji wartości lub innego podobnego obciążenia rachunku zysków i strat):

- 1) wartość ochrony kredytowej obliczonej zgodnie z § 89 zostaje obniżona o 40 %, jeżeli kwota, którą dostawca ochrony zobowiązał się uiścić, nie przekracza wartości ekspozycji;

2) wartość ochrony kredytowej jest nie wyższa niż 60 % wartości ekspozycji, jeżeli kwota, którą dostawca ochrony zobowiązał się uiścić, przekracza wartość ekspozycji.

§ 91.1. Jeżeli ochrona kredytowa nierzeczywista denominowana jest w walucie innej niż waluta ekspozycji (niedopasowanie walutowe), wartość ochrony kredytowej obniża się poprzez zastosowanie korekty z tytułu zmienności H_{FX} w następujący sposób:

$$G^* = G \times (1 - H_{FX}),$$

gdzie:

G stanowi nominalną wartość ochrony kredytowej,

G^* stanowi wartość G skorygowaną o ryzyko walutowe,

H_{FX} stanowi korektę z tytułu zmienności obejmującą każde niedopasowanie walutowe między ochroną kredytową a zobowiązaniem bazowym.

2. Jeżeli nie zachodzi niedopasowanie walutowe to $G^* = G$

§ 92. Korekta z tytułu zmienności stosowana w przypadku niedopasowania walutowego może być obliczana na podstawie korekt nadzorczych lub oszacowań własnych korekt, określonych w § 69 - 76.

Tytuł II. Obliczanie kwot ekspozycji ważonych ryzykiem i kwot oczekiwanych strat

Dział 1. Ochrona częściowa – podział na transze

§ 93. Jeżeli bank przenosi część ryzyka kredytowego w jednej lub więcej transzach, stosuje się zasady określone w załączniku nr 18 do uchwały, przy czym progi istotności, poniżej których nie dokonuje się płatności w przypadku straty, uważane są za równoważne zachowanym pozycjom pierwszej straty oraz skutkujące transferem ryzyka podzielonym na transze.

Dział 2. Metoda standardowa

Rozdział 1. Ochrona pełna

§ 94. Do celów rachunku kwot ekspozycji ważonych ryzykiem zgodnie z § 7 – 19 załącznika nr 4 do uchwały, wartość g stanowi wagę ryzyka przypisywaną ekspozycji w pełni objętej ochroną nierzeczywistą (G_A), przy czym g stanowi wagę ryzyka ekspozycji wobec dostawcy ochrony, określoną w obliczeniach wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego metodą standardową zgodnie z załącznikiem nr 4 do uchwały, a G_A oznacza wartość G^* , obliczoną zgodnie z § 91, skorygowaną dodatkowo o niedopasowanie terminów zapadalności zgodnie z § 98 – 101.

Rozdział 2. Ochrona częściowa – równość pod względem uprzywilejowania (subpartycypacja)

§ 95. Jeżeli zabezpieczona kwota jest mniejsza niż wartość ekspozycji, a zabezpieczone i niezabezpieczone części są równe pod względem uprzywilejowania, a tym samym bank i dostawca zabezpieczenia mają proporcjonalny, ustalony udział w stratach (subpartycypacja), obniżenie wymogów kapitałowych określa się także proporcjonalnie. Do celów rachunku kwot ekspozycji ważonych ryzykiem zgodnie z częścią II, załącznika nr 4 do uchwały, kwoty ekspozycji ważone ryzykiem oblicza się według następującego wzoru:

$$(E - G_A) \times r + G_A \times g,$$

gdzie:

E oznacza wartość ekspozycji;

G_A oznacza wartość G^* , obliczoną zgodnie z § 91, skorygowaną dodatkowo o niedopasowanie terminów zapadalności zgodnie z § 98 - 101.

r oznacza wagę ryzyka ekspozycji wobec dłużnika, określoną w obliczeniach wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego metodą standardową zgodnie z załącznikiem nr 4 do uchwały,

g oznacza wagę ryzyka ekspozycji wobec dostawcy ochrony, określoną w obliczeniach wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego metodą standardową zgodnie z załącznikiem nr 4 do uchwały.

Rozdział 3. Gwarancje rządowe

§ 96. Bank może przypisać wagę ryzyka kredytowego 0% ekspozycjom lub częściom ekspozycji gwarantowanym przez rządy lub banki centralne Rzeczypospolitej Polskiej lub państw członkowskich, jeżeli dana gwarancja spełnia warunki przewidziane dla tego rodzaju zabezpieczenia określone w § 39 - 41 i jest denominowana w walucie krajowej dłużnika, a ekspozycja jest finansowana w tej samej walucie.

Dział 3. Metoda wewnętrznych ratingów – ochrona pełna lub ochrona częściowa przy równości względem uprzywilejowania

§ 97.1. W przypadku ochrony pełnej i ochrony częściowej przy równości pod względem uprzywilejowania, ochronę kredytową uznaje się dla celów obliczania kwot ekspozycji ważonych ryzykiem zgodnie z zasadami określonymi w ust. 2 - 4.

2. Wartość PD dla zabezpieczonej części ekspozycji (opartej na skorygowanej wartości ochrony kredytowej G_A) może być do celów § 80 – 108 załącznika nr 5 do uchwały zastąpiona wartością PD dostawcy zabezpieczenia lub, w przypadku, gdy pełną substytucję uznaje się za nieuzasadnioną, wartością PD zawierającą się w przedziale pomiędzy wartością PD dla dłużnika a wartością PD dla gwaranta.

3. W przypadku ekspozycji podporządkowanych i niepodporządkowanej ochrony nierzeczywistej można stosować do celów § 80 – 108 załącznika nr 5 do uchwały wartość LGD przypisaną ekspozycjom uprzywilejowanym.

4. W przypadku niezabezpieczonej części ekspozycji wartość PD jest równa współczynnikowi PD dłużnika, a LGD jest równe LGD ekspozycji bazowej.

5. G_A oznacza wartość G^* , obliczoną zgodnie z § 91, skorygowaną dodatkowo o niedopasowanie terminów zapadalności zgodnie z § 98 - 101.

Część IV. Niedopasowanie terminów zapadalności

DEFINICJA TERMINU ZAPADALNOŚCI

§ 98.1. Efektywny termin zapadalności zobowiązania bazowego to najdłuższy pozostały okres, przed upływem którego dłużnik jest zobowiązany wykonać swoje zobowiązania, nie dłuższy jednak niż 5 lat.

2. Termin zapadalności ochrony kredytowej jest okresem pozostałym do najwcześniejszego terminu, w którym ochrona może wygasnąć, lub zostać zakończona.

3. Jeżeli dostawca ochrony kredytowej posiada zgodnie z umową prawo przerwania działania ochrony kredytowej, za termin zapadalności takiego zabezpieczenia przyjmuje się najwcześniejszy termin, w którym dostawca może skorzystać z tej możliwości.

4. Jeżeli bank, jako nabywca zabezpieczenia posiada prawo do rozwiązania umowy o ochronie, a umowa przewiduje korzystne warunki wykupu instrumentu przez bank przed umownym terminem zapadalności, wówczas za termin zapadalności ochrony uznaje się okres

pozostały do najwcześniejszego terminu, w którym bank może skorzystać z tej opcji; w pozostałych przypadkach można uznać, że opcja ta nie wpływa na termin zapadalności ochrony kredytowej.

5. Jeżeli działanie kredytowego instrumentu pochodnego ustaje przed upływem okresu karencji wymaganego do stwierdzenia niewykonania zobowiązania bazowego, w wyniku nieuregulowania należnych płatności, termin zapadalności ochrony skraca się o długość okresu karencji.

WYCENA OCHRONY KREDYTOWEJ

Tytuł I. Transakcje z ochroną kredytową rzeczywistą – uproszczona metoda ujmowania zabezpieczeń finansowych

§ 99. Jeżeli występuje niedopasowanie pomiędzy terminem zapadalności ekspozycji oraz terminem zapadalności ochrony, ochrona nie jest uznawana.

Tytuł II. Transakcje podlegające ochronie kredytowej rzeczywistej – kompleksowa metoda ujmowania zabezpieczeń finansowych

§ 100. Przy ustalaniu skorygowanej wartości zabezpieczenia uwzględnia się termin zapadalności ochrony kredytowej oraz termin zapadalności ekspozycji, zgodnie z następującym wzorem:

$$C_{VAM} = C_{VA} \times (t-t^*) / (T-t^*),$$

gdzie:

C_{VA} oznacza wartość zabezpieczenia skorygowaną o czynnik zmienności, obliczoną zgodnie z § 68, lub kwotę ekspozycji w zależności od tego, która z tych kwot jest niższa,

t oznacza liczbę lat pozostałą do terminu zapadalności ochrony kredytowej, obliczoną zgodnie z § 98, lub wartość T w zależności od tego, która z tych wartości jest niższa,

T oznacza liczbę lat pozostałą do terminu zapadalności ekspozycji, obliczoną zgodnie z § 98, lub liczbę 5 - w zależności od tego, która z tych liczb jest niższa

t^* równa się 0,25.

C_{VAM} oznacza wartość C_{VA} skorygowaną dodatkowo o niedopasowanie terminów zapadalności, zawartą we wzorze na w pełni skorygowaną wartość ekspozycji (E^*), określonym w § 68.

Tytuł III. Transakcje podlegające ochronie kredytowej nierzeczywistej

§ 101. Przy ustalaniu skorygowanej wartości ochrony bank uwzględnia termin zapadalności ochrony kredytowej oraz termin zapadalności ekspozycji, zgodnie z następującym wzorem:

$$G_A = G^* \times (t-t^*) / (T-t^*),$$

gdzie:

G^* oznacza kwotę ochrony kredytowej skorygowaną o niedopasowanie walutowe,

G_A oznacza wartość G^* skorygowaną o niedopasowanie terminów zapadalności,

t oznacza liczbę lat pozostałą do terminu zapadalności ochrony kredytowej, obliczoną zgodnie z § 98, lub wartość T w zależności od tego, która z tych wartości jest niższa,

T oznacza liczbę lat pozostałą do terminu zapadalności ekspozycji, obliczoną zgodnie z § 98, lub liczbę 5 w zależności od tego, która z tych liczb jest niższa,

t^* równa się 0,25,

G_A oznacza wartość ochrony do celów § 89 - 97.

Część V. Techniki ograniczania ryzyka kredytowego koszyka ekspozycji

KREDYTOWE INSTRUMENTY POCHODNE URUCHAMIANE PIERWSZYM NIEWYKONANIEM ZOBOWIĄZANIA (*FIRST-TO-DEFAULT CREDIT DERIVATIVES*)

§ 102. Jeżeli bank uzyskuje ochronę kredytową wielu ekspozycji na warunkach przewidujących, że pierwsze niewykonanie zobowiązania wśród ekspozycji uruchamia płatność, powodując jednocześnie wygaśnięcie umowy, bank może zmienić sposób obliczania kwot ekspozycji ważonych ryzykiem oraz odpowiednio kwot oczekiwanych strat w odniesieniu do ekspozycji, która w razie braku zabezpieczenia kredytowego skutkowałaby najniższą kwotą ekspozycji ważoną ryzykiem obliczoną stosownie do przepisów niniejszego załącznika, metodą standardową określoną w załączniku nr 4 do uchwały lub metodą wewnętrznych ratingów określoną w załączniku nr 5 do uchwały, jednak wyłącznie, jeżeli wartość ekspozycji jest niższa lub równa wartości ochrony kredytowej.

KREDYTOWE INSTRUMENTY POCHODNE URUCHAMIANE n -TYM NIEWYKONANIEM ZOBOWIĄZANIA (*N-TH-TO-DEFAULT CREDIT DERIVATIVES*)

§ 103. Jeżeli zgodnie z warunkami ochrony kredytowej płatność uruchamiana jest n -tym niewykonaniem zobowiązania w ramach koszyka ekspozycji, bank nabywający ochronę może ją uznać jedynie w celu obliczenia kwot ekspozycji ważonych ryzykiem oraz odpowiednio kwot oczekiwanych strat, jeżeli uzyskał ochronę kredytową również dla od 1 do $n-1$ przypadków niewykonania zobowiązań lub jeżeli nastąpiło już $n-1$ przypadków niewykonania zobowiązań. W takim przypadku należy stosować metodę określoną w § 102, dotyczącą kredytowych instrumentów pochodnych uruchamianych pierwszym niewykonaniem zobowiązania, dostosowaną odpowiednio do produktów uruchamianych n -tym niewykonaniem zobowiązania.

Załącznik nr 18 do uchwały nr 380/2008
Komisji Nadzoru Finansowego
z dnia 17 grudnia 2008 r.
(poz.)

OBLICZANIE KWOT EKSPozyCJI WAŻONYCH RYZYKIEM W PRZYPADKU SEKURYTYZACJI AKTYWÓW

Część I. Definicje oraz zasady ogólne

DEFINICJE

§ 1. Sekurytyzacja oznacza transakcję, program lub strukturę prawno-organizacyjną, w wyniku której ryzyko kredytowe związane z ekspozycją bazową lub pulą ekspozycji bazowych ulega podziałowi na transze o następujących cechach:

- 1) płatności w ramach transakcji, programu lub struktury zależą od dochodów z tytułu ekspozycji lub puli ekspozycji;
- 2) hierarchia transz określa rozkład strat w ciągu okresu trwania transakcji lub struktury.

§ 2. Sekurytyzacja tradycyjna oznacza sekurytyzację obejmującą przeniesienie sekurytyzowanych ekspozycji bazowych do jednostki specjalnego przeznaczenia (podmiotu emisyjnego) lub funduszu sekurytyzacyjnego, który emituje papiery wartościowe. Przeniesienie ekspozycji bazowych odbywa się w drodze przekazania prawa własności do sekurytyzowanych ekspozycji bazowych przez bank inicjujący lub poprzez subpartycypację. Wyemitowane papiery wartościowe nie stanowią zobowiązań banku inicjującego.

§ 3. Sekurytyzacja syntetyczna oznacza sekurytyzację, w której podział na transze odbywa się poprzez zastosowanie kredytowych instrumentów pochodnych lub gwarancji, a pula ekspozycji bazowych jest wykazywana w bilansie banku inicjującego.

§ 4. Transza oznacza ustalony umownie segment ryzyka kredytowego związanego z ekspozycją lub wieloma ekspozycjami, przy czym pozycja w takim segmencie obciążona jest większym lub mniejszym ryzykiem straty z tytułu ryzyka kredytowego w stosunku do pozycji o tej samej wartości nominalnej w każdym innym segmencie, przy czym nie uwzględnia się ochrony kredytowej zapewnionej przez stronę trzecią bezpośrednio posiadaczom pozycji w danym segmencie lub innych segmentach.

§ 5. Pozycja sekurytyzacyjna oznacza dowolną ekspozycję z tytułu sekurytyzacji.

§ 6. Bank inicjujący oznacza:

- 1) bank, który samodzielnie lub za pośrednictwem podmiotów powiązanych, bezpośrednio lub pośrednio, był zaangażowany w umowę, z której wynikają zobowiązania (lub potencjalne zobowiązania) dłużnika (lub potencjalnego dłużnika), skutkujące ekspozycją, która podlega sekurytyzacji;
- 2) bank, który nabywa ekspozycje strony trzeciej, ujmuje je we własnym bilansie, a następnie poddaje sekurytyzacji.

§ 7. Bank sponsorujący oznacza bank inny niż bank inicjujący, który organizuje i zarządza programem emisji papierów komercyjnych zabezpieczonych aktywami lub innym programem sekurytyzacyjnym, w ramach którego nabywane są ekspozycje od jednostek zewnętrznych.

§ 8. Wsparcie jakości kredytowej oznacza ustalenie umowne, na mocy którego jakość kredytowa pozycji sekurytyzacyjnej ulega poprawie w stosunku do sytuacji braku takiego ustalenia umownego, wliczając w to wsparcie jakości kredytowej zapewniane przez transe podporządkowane i inne rodzaje ochrony kredytowej.

§ 9. Jednostka specjalnego przeznaczenia do celów sekurytyzacji (podmiot emisyjny) oznacza podmiot, o którym mowa w art. 92a ust. 3 ustawy – Prawo bankowe, utworzony w celu przeprowadzenia jednej lub wielu sekurytyzacji, którego działalność ogranicza się do działań odpowiadających temu celowi, struktura ukształtowana jest w celu oddzielenia jego zobowiązań od zobowiązań banku inicjującego, a posiadacze udziałów w takiej jednostce mają prawo zastawiać je lub wymieniać bez żadnych ograniczeń.

§ 10. Marża nadwyżkowa oznacza otrzymane odsetki i prowizje związane z ekspozycjami sekurytyzowanymi po odliczeniu kosztów i wydatków.

§ 11. Opcja odkupu końcowego oznacza zawartą w umowie możliwość odkupu lub zamknięcia przez bank inicjujący pozycji sekurytyzacyjnych przed spłatą wszystkich ekspozycji bazowych, kiedy kwota ekspozycji z tytułu ekspozycji bazowych spada poniżej określonego poziomu.

§ 12. Instrument wsparcia płynności oznacza pozycję sekurytyzacyjną wynikającą z tytułu postanowień umownych dotyczących zapewnienia finansowania, mającego na celu zapewnienie terminowości przepływów pieniężnych do inwestorów.

§ 13. Kirb oznacza wartość równą 8% kwot ekspozycji ważonych ryzykiem, które byłyby obliczone na podstawie metody wewnętrznych ratingów do obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego określonej w załączniku nr 5 do uchwały dla ekspozycji sekurytyzowanych, gdyby nie były one poddane sekurytyzacji, powiększoną o kwotę oczekiwanych strat związanych z tymi ekspozycjami, obliczoną na podstawie metody wewnętrznych ratingów.

§ 14. Metoda ratingów zewnętrznych oznacza metodę obliczania kwot ekspozycji ważonych ryzykiem dla pozycji sekurytyzacyjnych zgodnie z § 94-99.

§ 15. Metoda formuły nadzorczej oznacza metodę obliczania kwot ekspozycji ważonych ryzykiem dla pozycji sekurytyzacyjnych zgodnie z §100-102.

§ 16. Pozycja bez zewnętrznej oceny wiarygodności kredytowej oznacza pozycję sekurytyzacyjną, dla której zgodnie z § 5 ust. 1 oraz uchwałą Komisji Nadzoru Finansowego, o której mowa w art. 128 ust. 6 pkt 6 ustawy – Prawo bankowe, nie istnieje uznana ocena wiarygodności kredytowej, dokonana przez uznaną zewnętrzną instytucję oceny wiarygodności kredytowej.

§ 17. Pozycja z oceną wiarygodności kredytowej oznacza pozycję sekurytyzacyjną, dla której zgodnie z § 5 ust. 1 oraz uchwałą Komisji Nadzoru Finansowego, o której mowa w art. 128 ust. 6 pkt 6 ustawy – Prawo bankowe, istnieje uznana ocena wiarygodności kredytowej, dokonana przez uznaną zewnętrzną instytucję oceny wiarygodności kredytowej.

§ 18. Program emisji papierów komercyjnych zabezpieczonych aktywami („program ABCP”) oznacza program sekurytyzacyjny, w ramach którego emitowane są głównie komercyjne papiery wartościowe z pierwotnym terminem zapadalności wynoszącym jeden rok lub krócej.

ZASADY OGÓLNE

§ 19.1. Jeżeli bank stosuje metodę standardową obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego zgodnie z załącznikiem nr 4 do uchwały, w przypadku klasy ekspozycji, do której byłyby przypisane ekspozycje sekurytyzowane zgodnie z § 20 - 23 załącznika nr 4

do uchwały, bank oblicza kwotę ekspozycji ważonej ryzykiem w odniesieniu do pozycji sekurytyzacyjnej zgodnie z § 46 - 83.

2. W innych przypadkach, niż określone w ust. 1, bank oblicza kwotę ekspozycji ważonej ryzykiem w odniesieniu do pozycji sekurytyzacyjnej zgodnie z § 46 - 50 oraz § 84 - 123.

§ 20. Jeżeli istotna część ryzyka kredytowego związanego z ekspozycjami sekurytyzowanymi została przeniesiona z banku inicjującego na inny podmiot zgodnie z § 32 – 38, bank inicjujący może:

1) w przypadku sekurytyzacji tradycyjnej, wyłączyć ekspozycje, które poddano sekurytyzacji z obliczeń kwot ekspozycji ważonych ryzykiem oraz, w stosownych przypadkach, kwot oczekiwanych strat;

2) w przypadku sekurytyzacji syntetycznej, obliczać w stosunku do ekspozycji sekurytyzowanych kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem oraz, w stosownych przypadkach, kwoty oczekiwanych strat, zgodnie z § 32 – 38.

§ 21.1. W przypadku, o którym mowa w § 20, bank inicjujący oblicza kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem określone w niniejszym załączniku w stosunku do pozycji, które posiada w danej sekurytyzacji.

2. Jeżeli bank inicjujący nie przekaze istotnej części ryzyka kredytowego na rzecz innego podmiotu zgodnie z ust. 1, kwot ekspozycji ważonych ryzykiem dla pozycji wynikających z takiej sekurytyzacji nie oblicza się.

§ 22. W celu obliczenia kwoty ekspozycji ważonej ryzykiem dla pozycji sekurytyzacyjnej, pozycji przypisuje się wagi ryzyka na podstawie wiarygodności kredytowej pozycji, którą można ustalić poprzez odniesienie do oceny wiarygodności kredytowej nadanej przez zewnętrzną instytucję oceny wiarygodności kredytowej lub w inny sposób, zgodnie z przepisami niniejszego załącznika.

§ 23. Jeżeli ekspozycja dotyczy różnych transz sekurytyzacyjnych, ekspozycja względem każdej z transz uznawana jest za odrębną pozycję sekurytyzacyjną. Uznaje się, że dostawcy ochrony kredytowej dla pozycji sekurytyzacyjnych utrzymują pozycje sekurytyzacyjne. Pozycje sekurytyzacyjne obejmują ekspozycje wynikające ze związanych ze strukturą sekurytyzacyjną transakcji pochodnych na stopę procentową lub walutowych transakcji pochodnych.

§ 24. Jeżeli pozycja sekurytyzacyjna objęta jest rzeczywistą lub nierzeczywistą ochroną kredytową, waga ryzyka stosowana wobec tej pozycji może zostać zmieniona zgodnie § 5 i 6 załącznika nr 4 do uchwały, z uwzględnieniem § 2, § 4 ust. 2, § 5 ust. 2, § 6 oraz § 7 załącznika nr 17 do uchwały.

§ 25. Z wyjątkiem ekspozycji pomniejszających sumę funduszy własnych określonych w § 2 ust. 1 lit. d uchwały w sprawie funduszy własnych, kwota ekspozycji ważonej ryzykiem wliczana jest do całkowitej kwoty ekspozycji banku ważonych ryzykiem dla celów § 6 ust. 1 pkt 1 niniejszej uchwały.

§ 26. W celu ustalenia wagi ryzyka pozycji sekurytyzacyjnej zgodnie z § 22 – 25, bank może zastosować ocenę wiarygodności kredytowej nadaną przez uznaną zewnętrzną instytucję oceny wiarygodności kredytowej.

§ 27. Korzystanie przez bank z ocen kredytowych uznanej instytucji oceny wiarygodności kredytowej do obliczania ważonych ryzykiem kwot ekspozycji zgodnie z § 22 - 25 odbywa się w sposób spójny i zgodny z zasadami określonymi w § 39 – 45.

§ 28. W przypadku sekurytyzacji ekspozycji odnawialnych z opcją przedterminowej spłaty ekspozycji, bank inicjujący oblicza zgodnie z § 46 – 123 dodatkową kwotę ekspozycji ważonej ryzykiem w związku z możliwym wzrostem poziomu ryzyka kredytowego w wyniku uruchomienia opcji przedterminowej spłaty.

§ 29. Ekspozycja odnawialna oznacza ekspozycję, w przypadku której jest dopuszczalne, aby salda zadłużenia klientów zmieniały się na podstawie ich decyzji o pożyczaniu lub spłacie zadłużenia w ramach uzgodnionego limitu, natomiast opcja przedterminowej spłaty oznacza klauzulę umowną nakazującą, w przypadku zaistnienia określonych zdarzeń, wykup pozycji inwestorów przed pierwotnie określonym terminem zapadalności wyemitowanych papierów wartościowych.

§ 30. Bank inicjujący, który w zakresie sekurytyzacji skorzystał z postanowień § 20-21 w celu obliczenia kwot ekspozycji ważonych ryzykiem lub bank sponsorujący, mając na względzie ograniczenie potencjalnych lub rzeczywistych strat inwestorów, nie mogą udzielać wsparcia jakości kredytowej sekurytyzacji wykraczającego poza ich zobowiązania wynikające z umowy.

§ 31. Jeżeli bank inicjujący lub sponsorujący narusza postanowienia § 30 w zakresie sekurytyzacji, udzielając wsparcia jakości kredytowej sekurytyzacji wykraczającego poza jego obowiązki wynikające z umowy dotyczącej programu sekurytyzacyjnego, zobowiązany jest do uwzględniania sekurytyzowanych ekspozycji w rachunku ekspozycji ważonych ryzykiem bez uwzględniania wpływu sekurytyzacji oraz do podania do publicznej wiadomości faktu udzielenia wsparcia nieobjętego umową i informacji o wpływie takiego działania na wymogi kapitałowe.

Część II. Wymogi minimalne dotyczące uznawania transferu istotnej części ryzyka kredytowego oraz obliczania kwot ekspozycji ważonych ryzykiem i kwot oczekiwanych strat dla ekspozycji objętych sekurytyzacją

WYMOGI MINIMALNE DOTYCZĄCE UZNAWANIA TRANSFERU ISTOTNEJ CZĘŚCI RYZYKA KREDYTOWEGO W SEKURYTYZACJI TRADYCYJNEJ

§ 32. W przypadku sekurytyzacji tradycyjnej bank inicjujący może wyłączyć ekspozycje sekurytyzowane z obliczeń kwot ekspozycji ważonych ryzykiem oraz kwot oczekiwanych strat, jeśli istotna część ryzyka kredytowego związana z tymi ekspozycjami została przekazana stronie trzeciej, a transfer ten spełnia następujące warunki:

- 1) dokumentacja sekurytyzacji odzwierciedla istotę ekonomiczną transakcji;
- 2) bank inicjujący oraz jego wierzyciele nie mają tytułu prawnego do sekurytyzowanych ekspozycji, również w przypadku upadłości i przejęcia masy upadłościowej przez syndyka, co jest poparte opinią prawną sporządzoną przez uprawnioną osobę;
- 3) wyemitowane w ramach sekurytyzacji papiery wartościowe nie stanowią zobowiązań banku inicjującego;
- 4) przyjmujący ekspozycję jest jednostką specjalnego przeznaczenia do celów sekurytyzacji (podmiot emisyjny) lub funduszem sekurytyzacyjnym;
- 5) bank inicjujący nie zachowuje efektywnej lub pośredniej kontroli nad przekazanymi ekspozycjami, przy czym:
 - a) bank inicjujący zachowuje efektywną kontrolę nad przekazanymi ekspozycjami, jeśli posiada prawo odkupu wcześniej przekazanych ekspozycji od przejmującego ekspozycje, aby zrealizować związane z nimi korzyści, lub jeśli jest zobowiązany do ponownego przejęcia ryzyka przekazanego wraz z ekspozycjami,

- b) zachowanie przez bank inicjujący praw do administrowania przekazanymi ekspozycjami nie stanowi samo w sobie pośredniej kontroli ekspozycji;
- 6) w przypadku występowania opcji odkupu końcowego spełnione są następujące warunki:
- a) realizacja opcji odkupu końcowego następuje według uznania banku inicjującego,
 - b) opcja odkupu końcowego może być wykonana jedynie w przypadku, gdy 10% lub mniej pierwotnej wartości nominalnej ekspozycji sekurytyzowanych pozostaje niespłacone,
 - c) opcja odkupu końcowego nie jest sformułowana w sposób mający na celu uniknięcie przypisania strat do pozycji wsparcia jakości kredytowej lub innych pozycji będących w posiadaniu inwestorów, ani też w jakikolwiek inny sposób mający na celu udzielenie wsparcia jakości kredytowej;
- 7) umowa, na podstawie której bank przelewa sekurytyzowane wierzytelności, nie zawiera klauzul stwierdzających, że:
- a) za wyjątkiem przypadku opcji przedterminowej spłaty, wymaga się, by bank inicjujący podwyższał jakość kredytową pozycji sekurytyzacyjnych, w tym między innymi poprzez zmianę bazowych ekspozycji kredytowych lub zwiększenie dochodów wypłacanych inwestorom w przypadku pogorszenia się jakości kredytowej ekspozycji sekurytyzowanych,
 - b) w przypadku pogorszenia się jakości kredytowej puli ekspozycji bazowych zwiększeniu ulegają dochody należne posiadaczom pozycji sekurytyzacyjnych.

WYMOGI MINIMALNE DOTYCZĄCE UZNAWANIA TRANSFERU ISTOTNEJ CZĘŚCI RYZYKA KREDYTOWEGO W SEKURTYZACJI SYNTETYCZNEJ

§ 33. W przypadku sekurytyzacji syntetycznej bank inicjujący może obliczać kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem oraz odpowiednio kwoty oczekiwanych strat dla ekspozycji objętych sekurytyzacją zgodnie z § 34 - 35, jeśli istotna część ryzyka kredytowego została przekazana stronie trzeciej poprzez rzeczywistą lub nierzeczywistą ochronę kredytową, a transfer ten spełnia następujące warunki:

- 1) dokumentacja sekurytyzacji odzwierciedla istotę ekonomiczną transakcji;
- 2) ochrona kredytowa, za pośrednictwem której przekazywane jest ryzyko kredytowe spełnia kryteria dopuszczalności oraz inne wymogi niezbędne do uznania takiego zabezpieczenia określone w § 2, § 4 ust. 2, § 5 ust. 2, § 6 oraz § 7 załącznika nr 17 do uchwały, z tym że jednostek specjalnego przeznaczenia (podmiotów emisyjnych) nie uznaje się za dopuszczalnych dostawców ochrony nierzeczywistej;
- 3) instrumenty stosowane w celu transferu ryzyka kredytowego nie zawierają warunków, które:
 - a) narzucają znaczące progi istotności, poniżej których, w razie wystąpienia zdarzenia kredytowego, nie jest uruchamiana ochrona kredytowa,
 - b) pozwalają na zakończenie ochrony na skutek pogorszenia się jakości kredytowej ekspozycji bazowych,
 - c) w przypadkach innych niż opcja przedterminowej spłaty nakładają na bank inicjujący wymóg podwyższenia jakości kredytowej pozycji sekurytyzacyjnych,

d) zwiększają koszt ochrony kredytowej ponoszony przez bank lub dochód wypłacany posiadaczom pozycji sekurytyzacyjnych z tytułu pogorszenia się jakości kredytowej ekspozycji bazowych;

4) bank posiada opinię prawną sporządzoną przez uprawnioną osobę, potwierdzającą możliwość wyegzekwowania ochrony kredytowej w obrębie wszystkich właściwych jurysdykcji.

WYMOGI MINIMALNE DOTYCZĄCE OBLICZANIA KWOT EKSPOZYCJI WAŻONYCH RYZYKIEM PRZEZ BANK INICJUJĄCY DLA EKSPOZYCJI PODDANYCH SEKURTYZACJI SYNTETYCZNEJ

§ 34.1. W przypadku, gdy spełnione są warunki określone w § 33, obliczając kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem dla ekspozycji sekurytyzowanych, bank inicjujący sekurytyzację syntetyczną zobowiązany jest, z uwzględnieniem § 36 - 38, stosować metody obliczeniowe określone w § 46 – 123.

2. W przypadku, gdy spełnione są warunki określone w § 33, jeśli do obliczania kwot ekspozycji ważonych ryzykiem dla ekspozycji sekurytyzowanych bank inicjujący sekurytyzację syntetyczną wykorzystuje metodę wewnętrznych ratingów określoną w załączniku nr 5 do uchwały, kwota oczekiwanej straty w odniesieniu do ekspozycji sekurytyzowanych jest równa zeru.

§ 35. Przepisy § 34 odnoszą się do całej puli ekspozycji sekurytyzowanych. Z uwzględnieniem przepisów § 36 - 38, bank inicjujący oblicza kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem w odniesieniu do wszystkich transz sekurytyzacyjnych zgodnie z § 46 – 123, z uwzględnieniem zasad uznawania technik ograniczania ryzyka kredytowego, w szczególności, gdy dana transza przekazywana jest stronie trzeciej za pośrednictwem ochrony nieruchomości, bank, obliczając kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem, przypisuje tej transzy wagę ryzyka tej strony trzeciej.

SPOSOBY TRAKTOWANIA PRZYPADKÓW NIEDOPASOWANIA TERMINÓW ZAPADALNOŚCI W SEKURTYZACJI SYNTETYCZNEJ

§ 36. Do celów obliczania kwot ekspozycji ważonych ryzykiem zgodnie z § 34, uwzględnia się zgodnie z § 37 – 38, niedopasowanie terminów między ochroną kredytową, na skutek której osiąga się podział na transze, a ekspozycjami sekurytyzowanymi.

§ 37. Za termin zapadalności ekspozycji sekurytyzowanych przyjmuje się najdłuższy termin zapadalności dowolnej z tych ekspozycji, nie dłuższy jednak niż pięć lat. Termin zapadalności ochrony kredytowej określa się zgodnie z załącznikiem nr 17 do uchwały.

§ 38. Bank inicjujący nie uwzględnia niedopasowania terminów zapadalności w obliczaniu kwot ekspozycji ważonych ryzykiem, którym zgodnie z § 46 – 123 przypisuje się wagę ryzyka 1250% a w odniesieniu do wszelkich innych transz podejście do niedopasowania terminów zapadalności określone w załączniku nr 17 do uchwały, stosuje się zgodnie z następującym wzorem:

$$RW^* = [RW(SP) \times (t-t^*)/(T-t^*)] + [RW(Ass) \times (T-t)/(T-t^*)]$$

gdzie:

RW* oznacza kwotę ekspozycji ważonej ryzykiem do celów rachunku wymogów kapitałowych określonego w § 6 ust.1 uchwały,

RW (Ass) oznacza kwotę ekspozycji ważonej ryzykiem dla ekspozycji sekurytyzowanych, bez uwzględnienia sekurytyzacji, obliczoną proporcjonalnie do udziału transzy w strukturze sekurytyzacyjnej,

RW(SP) oznacza kwotę ekspozycji ważonej ryzykiem obliczoną zgodnie z § 34, gdyby nie występowało niedopasowanie terminów zapadalności,

T oznacza termin zapadalności ekspozycji bazowych wyrażony w latach,
t oznacza termin zapadalności ochrony kredytowej wyrażony w latach,
t* równa się 0,25.

Część III. Zewnętrzna ocena jakości kredytowej

KRYTERIA, JAKIE MUSZĄ SPEŁNIAĆ ZEWNĘTRZNE INSTYTUCJE OCENY WIARYGODNOŚCI KREDYTOWEJ

§ 39. Dla potrzeb obliczania kwot ekspozycji ważonych ryzykiem na mocy § 46 – 123, ocena wiarygodności kredytowej opracowana przez uznaną zewnętrzną instytucję oceny wiarygodności kredytowej musi spełnić warunki określone w § 6 załącznika nr 15 do uchwały.

STOSOWANIE ZEWNĘTRZNYCH OCEN WIARYGODNOŚCI KREDYTOWEJ

§ 40. Bank stosuje w odniesieniu do posiadanych pozycji sekurytyzacyjnych oceny wiarygodności kredytowej uznanych zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej zgodnie z przepisami załącznika nr 15 do uchwały.

§ 41. Bank nie może stosować ocen wiarygodności kredytowej danej zewnętrznej instytucji oceny wiarygodności kredytowej do swoich pozycji w określonych transzach oraz ocen wiarygodności kredytowej innej zewnętrznej instytucji oceny wiarygodności kredytowej do swoich pozycji w innych transzach w ramach tej samej struktury sekurytyzacyjnej, niezależnie od tego czy transze te posiadają, czy nie posiadają oceny wiarygodności kredytowej nadane przez pierwszą z zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej wymienionych w § 10 załącznika nr 15 do uchwały.

§ 42. W przypadku, gdy ochrona kredytowa, uznana na podstawie przepisów załącznika nr 17 do uchwały, zapewniana jest bezpośrednio jednostce specjalnego przeznaczenia do celów sekurytyzacji (podmiotowi emisyjnemu) i ochrona ta znajduje odzwierciedlenie w ocenie wiarygodności kredytowej pozycji nadanej przez wyznaczoną zewnętrzną instytucję oceny wiarygodności kredytowej, można zastosować wagę ryzyka przypisaną do tej oceny.

§ 43. Jeśli ochrona nie jest uznana na podstawie przepisów załącznika nr 17 do uchwały, nie uznaje się też związanej z nią oceny wiarygodności kredytowej.

§ 44. Nie uznaje się oceny wiarygodności kredytowej pozycji nadanej przez wyznaczoną zewnętrzną instytucję oceny wiarygodności kredytowej, jeżeli ochrona kredytowa nie jest zapewniana jednostce specjalnego przeznaczenia do celów sekurytyzacji (podmiotowi emisyjnemu), lecz bezpośrednio pozycji sekurytyzacyjnej.

PRZYPORZĄDKOWANIE ZEWNĘTRZNYCH OCEN WIARYGODNOŚCI KREDYTOWEJ

§ 45. Przeporządkowanie zewnętrznych ocen wiarygodności kredytowej następuje zgodnie z przepisami załącznika nr 15 do uchwały.

Część IV. Obliczenia

OBLICZANIE KWOT EKSPOZYCJI WAŻONYCH RYZYKIEM

§ 46. Dla celów § 22 - 25 kwotę ekspozycji ważonej ryzykiem dla pozycji sekurytyzacyjnej oblicza się jako iloczyn wartości ekspozycji z tytułu pozycji sekurytyzacyjnej oraz wagi ryzyka przypisanej zgodnie z niniejszym załącznikiem.

§ 47. Obliczenia kwot ekspozycji ważonej ryzykiem dla pozycji sekurytyzacyjnej przeprowadza się z uwzględnieniem przepisów § 48, z tym że:

1) w przypadku, gdy bank oblicza kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem zgodnie z § 51 - 83, wartość pozycji sekurytyzacyjnej, która stanowi pozycję bilansową, jest równa jej wartości bilansowej;

2) w przypadku, gdy bank oblicza kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem zgodnie z § 84 - 123, wartość pozycji sekurytyzacyjnej, która stanowi pozycję bilansową, jest równa jej wartości bilansowej z wyłączeniem korekt wartości;

3) wartość pozycji sekurytyzacyjnej, która stanowi pozycję pozabilansową, równa się jej wartości nominalnej pomnożonej przez współczynnik konwersji, zgodnie z przepisami niniejszego załącznika, przy czym współczynnik ten wynosi 100%, chyba że przepisy niniejszego załącznika stanowią inaczej.

§ 48. Wartość ekspozycji wynikająca z pozycji sekurytyzacyjnej z tytułu transakcji pochodnych określonych w § 31 załącznika nr 2 do uchwały, ustala się zgodnie z załącznikiem nr 16 do uchwały.

§ 49. W przypadku, gdy pozycja sekurytyzacyjna objęta jest ochroną kredytową rzeczywistą, wartość ekspozycji wynikającej z tej pozycji może zostać skorygowana zgodnie z załącznikiem nr 17 do uchwały i przepisami niniejszego załącznika.

§ 50. W przypadku, gdy bank posiada dwie lub więcej pokrywających się pozycji sekurytyzacyjnych, jest zobowiązany, w zakresie, w jakim pozycje te pokrywają się, włączyć do obliczeń kwot ekspozycji ważonych ryzykiem jedynie te pozycje lub części pozycji, które skutkują wyższymi kwotami ekspozycji ważonych ryzykiem. Pokrywanie się pozycji oznacza, że pozycje w całości lub w części narażone są na to samo ryzyko, tak że pokrywającym się częściom pozycji odpowiada jedna ekspozycja.

OBLICZANIE KWOT EKSPOZYCJI WAŻONYCH RYZYKIEM WEDŁUG METODY STANDARDOWEJ

Tytuł I. Zasady ogólne

§ 51. Kwotę ekspozycji ważonej ryzykiem wynikającą z pozycji sekurytyzacyjnej posiadającej zewnętrzną ocenę wiarygodności kredytowej, oblicza się z zastrzeżeniem § 53, stosując do wartości ekspozycji wagę ryzyka związaną ze stopniem jakości kredytowej, przypisanym przez Komisję Nadzoru Finansowego zgodnie z art. 128 ust. 4 ustawy – Prawo bankowe do określonej oceny wiarygodności kredytowej, jak wyszczególniono w tabelach 1 i 2.

Tabela 1. Pozycje inne niż z zewnętrznymi krótkoterminowymi ocenami wiarygodności kredytowej

Stopień Kredytowej Jakości	1	2	3	4	5 i niższy
Waga ryzyka	20%	50%	100%	350%	1250%

Tabela 2. Pozycje z zewnętrznymi krótkoterminowymi ocenami wiarygodności kredytowej

Stopień Kredytowej Jakości	1	2	3	Wszystkie inne zewnętrzne oceny wiarygodności kredytowej
Waga ryzyka	20%	50%	100%	1250%

§ 52. Z zastrzeżeniem przepisów § 54-64, kwotę ekspozycji ważonej ryzykiem wynikającą z pozycji sekurytyzacyjnej bez ratingu oblicza się stosując wagę ryzyka 1250%.

Tytuł II. Bank inicjujący i sponsorujący

§ 53. Dla banku inicjującego lub sponsorującego kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem obliczone w odniesieniu do posiadanych pozycji sekurytyzacyjnych mogą ograniczać się do kwot ekspozycji ważonych ryzykiem, które zostałyby wyznaczone dla ekspozycji sekurytyzowanych, gdyby nie były one poddane sekurytyzacji. Podejście to ma zastosowanie pod warunkiem zastosowania wagi ryzyka 150% do wszystkich pozycji przeterminowanych oraz tych należących do nadzorczych kategorii wysokiego ryzyka wśród ekspozycji sekurytyzowanych.

Tytuł III. Sposoby uwzględniania pozycji bez zewnętrznej oceny wiarygodności kredytowej

§ 54. Bank utrzymujący pozycję sekurytyzacyjną bez zewnętrznej oceny wiarygodności kredytowej może stosować metody określone w § 55 - 58 do obliczania kwoty ekspozycji ważonej ryzykiem wynikającej z tej pozycji, pod warunkiem, że skład puli ekspozycji sekurytyzowanych jest znany bankowi przez czas trwania programu sekurytyzacyjnego.

§ 55. Bank posiadający pozycję sekurytyzacyjną może zastosować średnioważoną wagę ryzyka, która miałaby zastosowanie do ekspozycji bazowych objętych sekurytyzacją zgodnie z metodą standardową obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego, pomnożoną przez współczynnik koncentracji określony w § 56.

§ 56. Współczynnik koncentracji równa się sumie wartości nominalnych wszystkich transz struktury sekurytyzacyjnej, podzielonej przez sumę wartości nominalnej transzy, w której bank utrzymuje pozycję sekurytyzacyjną oraz transz o równym lub niższym stopniu uprzywilejowania, niż transza, w której bank utrzymuje pozycję sekurytyzacyjną.

§ 57. Waga ryzyka, o której mowa w § 55 nie może przewyższyć 1250% lub być poniżej jakiegokolwiek wagi ryzyka zastosowanej do transzy posiadającej ocenę kredytową, a która jest transzą o wyższym stopniu uprzywilejowania.

§ 58. W przypadku, gdy bank nie może określić wag ryzyka dla ekspozycji sekurytyzowanych zgodnie z metodą standardową określoną w załączniku nr 4 do uchwały, pozycji sekurytyzacyjnej przypisuje się wagę ryzyka 1250%.

Tytuł IV. Sposoby uwzględniania pozycji sekurytyzacyjnych w transzy drugiej straty lub o wyższym pierwszeństwie w programie ABCP

§ 59. Z zastrzeżeniem możliwości korzystniejszego traktowania na podstawie przepisów § 61 - 64 dotyczących instrumentów wsparcia płynności, bank może zastosować do pozycji sekurytyzacyjnych, spełniających warunki określone w § 60, wagę ryzyka o wartości 100% lub najwyższą wagę ryzyka, która byłaby zastosowana przez bank posiadający pozycję sekurytyzacyjną, względem dowolnej ekspozycji bazowej objętej sekurytyzacją zgodnie z metodą standardową – w zależności od tego, która z tych dwóch wartości jest wyższa.

§ 60. Podejście zgodne z § 59 jest dopuszczalne, jeśli pozycja sekurytyzacyjna:

- 1) dotyczy transzy, która w sensie ekonomicznym stanowi w sekurytyzacji pozycję drugiej straty lub bardziej uprzywilejowaną, a transza pierwszej straty dostarcza znaczącego wsparcia jakości kredytowej dla transzy drugiej straty;
- 2) posiada zewnętrzną ocenę wiarygodności kredytowej na poziomie inwestycyjnym lub wyższym;
- 3) stanowi pozycję banku, który nie posiada pozycji w transzy pierwszej straty.

Tytuł V. Sposoby uwzględniania instrumentów wsparcia płynności nieposiadających ratingu

Dział 1. Dopuszczalne instrumenty wsparcia płynności

§ 61. Do określenia wartości ekspozycji wynikającej z instrumentu wsparcia płynności bank może zastosować współczynnik konwersji 20% w odniesieniu do wartości nominalnej instrumentu wsparcia płynności z pierwotnym terminem zapadalności nie dłuższym niż rok oraz współczynnik konwersji 50% w odniesieniu do wartości nominalnej instrumentu wsparcia płynności z pierwotnym terminem zapadalności dłuższym niż rok, jeżeli spełnione są następujące warunki:

- 1) dokumentacja instrumentu wsparcia płynności jasno określa i ogranicza okoliczności, w których instrument może być wykorzystany;
- 2) instrumentu nie można wykorzystać w celu dostarczenia wsparcia jakości kredytowej poprzez pokrycie strat poniesionych przed datą uruchomienia instrumentu, w tym poprzez zapewnienie płynności ekspozycjom nieobsługiwanym w momencie wykorzystania instrumentu lub przez nabycie aktywów powyżej ich wartości godziwej;
- 3) instrumentu nie stosuje się w celu stałego lub regularnego finansowania transakcji sekurytyzacyjnej;
- 4) spłata zobowiązań z tytułu wykorzystania instrumentu wsparcia płynności nie jest podporządkowana w stosunku do ekspozycji wobec inwestorów, innych niż ekspozycje z tytułu procentowych lub walutowych transakcji pochodnych, opłat lub innych tego typu płatności, ani też nie podlega zrzeczeniu się lub odroczeniu;
- 5) instrumentu wsparcia płynności nie można uruchomić, po tym jak wszystkie instrumenty wsparcia jakości kredytowej, korzystne dla danego instrumentu wsparcia płynności, zostały zrealizowane;
- 6) postanowienia umowne dotyczące zapewnienia finansowania zawierają klauzulę umowną, z której wynika:
 - a) automatyczne obniżenie kwoty, która może być wykorzystana, o wysokość kwoty ekspozycji dla których nastąpiło niewykonanie zobowiązania, w rozumieniu przepisów załącznika nr 5 do uchwały lub,
 - b) zaprzestanie korzystania z instrumentu wsparcia płynności, gdy pula ekspozycji sekurytyzowanych składa się z instrumentów posiadających zewnętrzną ocenę wiarygodności kredytowej, jeśli średnia zewnętrzna ocena wiarygodności kredytowej puli spadnie poniżej zewnętrznej oceny wiarygodności kredytowej na poziomie inwestycyjnym.

§ 62. Waga ryzyka dla dopuszczalnego instrumentu wsparcia płynności jest równa najwyższej wadze, która byłaby zastosowana przez bank posiadający ekspozycje sekurytyzowane do którejkolwiek z ekspozycji bazowych objętych sekurytyzacją zgodnie z metodą standardową obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego określoną w załączniku nr 4 do uchwały.

Dział 2. Instrumenty wsparcia płynności dostępne wyłącznie w przypadku zaburzeń funkcjonowania rynku

§ 63. W celu określenia wartości ekspozycji można zastosować współczynnik konwersji równy 0% w odniesieniu do wartości nominalnej instrumentu wsparcia płynności, który może zostać uruchomiony wyłącznie w przypadku zaburzeń funkcjonowania rynku, przy czym zaburzenie funkcjonowania rynku oznacza przypadek, gdy więcej niż jedna jednostka specjalnego przeznaczenia do celów sekurytyzacji w ramach różnych transakcji nie jest w stanie ponowić emisji zapadających papierów komercyjnych i niemożność ta nie jest

spowodowana pogorszeniem jakości kredytowej samej jednostki specjalnego przeznaczenia do celów sekurytyzacji (podmioty emisyjne) lub pogorszeniem jakości kredytowej sekurytyzowanych ekspozycji, o ile instrument wsparcia płynności spełnia warunki określone w § 61.

Dział 3. Linie zaliczek gotówkowych

§ 64. W celu określenia wartości ekspozycji z tytułu linii zaliczek gotówkowych można zastosować współczynnik konwersji równy 0% w odniesieniu do wartości nominalnej instrumentu wsparcia płynności, który jest bezwarunkowo odwoływalny, jeżeli spełnione są warunki określone w § 61 a spłata wierzytelności z tytułu wykorzystania instrumentu posiada pierwszeństwo w stosunku do wszystkich innych roszczeń do przepływów pieniężnych z tytułu sekurytyzowanych ekspozycji.

Tytuł VI. Dodatkowe wymogi kapitałowe w stosunku do sekurytyzacji ekspozycji odnawialnych z opcją przedterminowej spłaty ekspozycji

Dział 1. Zasady ogólne

§ 65. Oprócz kwot ekspozycji ważonych ryzykiem wynikających z pozycji sekurytyzacyjnych, bank inicjujący oblicza dodatkowo kwotę ekspozycji ważonych ryzykiem zgodnie z zasadami, o których mowa w § 66 - 80, jeżeli dokonuje sprzedaży ekspozycji odnawialnych w ramach sekurytyzacji zawierającej opcję przedterminowej spłaty.

§ 66. Bank inicjujący oblicza kwotę ekspozycji ważonej ryzykiem w odniesieniu do sumy udziałów jednostki inicjującej i udziału inwestorów w danej strukturze sekurytyzacyjnej.

§ 67. W przypadku struktur sekurytyzacyjnych, w ramach których ekspozycje bazowe objęte sekurytyzacją zawierają ekspozycje odnawialne i nieodnawialne, bank inicjujący stosuje podejście, o którym mowa w § 68 - 69 jedynie w odniesieniu do tej części puli ekspozycji bazowych, która zawiera ekspozycje odnawialne.

§ 68.1. Dla celów przepisów § 65 - 80 przez udział jednostki inicjującej rozumie się wartość ekspozycji tej części nominalnej puli wykorzystanych kwot ekspozycji odnawialnych, sprzedanych w ramach sekurytyzacji, której udział w całej puli wierzytelności sprzedanych w ramach sekurytyzacji określa proporcję przepływów pieniężnych z tytułu spłat kapitału, odsetek oraz innych kwot wynikających z ekspozycji, które nie służą dokonywaniu płatności na rzecz posiadaczy pozycji sekurytyzacyjnych, z zastrzeżeniem, że udział jednostki inicjującej nie jest podrzędny w stosunku do udziału inwestorów.

2. Udział inwestorów oznacza wartość ekspozycji pozostałej nominalnej puli wykorzystanych kwot ekspozycji odnawialnych.

§ 69. Ekspozycji banku inicjującego, determinującą jego prawa względem udziału jednostki inicjującej zgodnie z § 68, nie uważa się za pozycję sekurytyzacyjną, lecz za proporcjonalną ekspozycję względem ekspozycji sekurytyzowanych przy założeniu braku sekurytyzacji.

Dział 2. Zwolnienia z dodatkowych wymogów kapitałowych związanych z opcją przedterminowej spłaty ekspozycji

§ 70. Z wymogu obliczania dodatkowej kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem, o którym mowa w § 65, zwolniony jest bank inicjujący następujące rodzaje sekurytyzacji:

- 1) sekurytyzację ekspozycji odnawialnych, w przypadku której inwestorzy ponoszą pełne ryzyko związane z przyszłą wysokością wykorzystanej kwoty ekspozycji odnawialnych przez kredytobiorców, co oznacza że ryzyko ekspozycji bazowych nie przechodzi z powrotem na bank inicjujący nawet po wystąpieniu przedterminowej spłaty;

2) sekurytyzację, w przypadku której opcja przedterminowej spłaty jest uruchamiana jedynie przez zdarzenia niezwiązane z sekurytyzowanymi aktywami lub bankiem inicjującym, takie jak istotne zmiany w przepisach prawnych.

Dział 3. Maksymalny dodatkowy wymóg kapitałowy z tytułu sekurytyzacji ekspozycji odnawialnych z opcją przedterminowej spłaty ekspozycji

§ 71. W przypadku banku inicjującego, podlegającego wymogom określonym w § 65, suma kwot ekspozycji ważonych ryzykiem w odniesieniu do jego pozycji w udziale inwestorów oraz kwot ekspozycji ważonych ryzykiem, obliczonych zgodnie z § 65, nie przekracza wyższej z wartości:

- 1) kwot ekspozycji ważonych ryzykiem, obliczonych w odniesieniu do pozycji banku w udziale inwestorów;
- 2) kwot ekspozycji ważonych ryzykiem, które byłyby obliczone przez bank posiadający ekspozycje bazowe w odniesieniu do ekspozycji sekurytyzowanych w kwocie równej udziałowi inwestorów, przy założeniu braku sekurytyzacji.

§ 72. Potrącenie zysków netto, jeśli takie występują, z tytułu kapitalizacji przyszłych dochodów z sekurytyzacji, wymagane dla potrzeb rachunku funduszy własnych zgodnie z uchwałą w sprawie funduszy własnych, dokonywane jest niezależnie od wyznaczenia maksymalnego dodatkowego wymogu kapitałowego, określonego w § 71.

Dział 4. Obliczanie kwot ekspozycji ważonych ryzykiem w stosunku do sekurytyzacji ekspozycji odnawialnych z opcją przedterminowej spłaty ekspozycji

§ 73. Kwota ekspozycji ważonych ryzykiem obliczona zgodnie z § 65, stanowi iloczyn następujących elementów:

- 1) udziału inwestorów;
- 2) odpowiedniego współczynnika konwersji, określonego w § 75 - 80;
- 3) średnioważonej wagi ryzyka, która zostałaby zastosowana do ekspozycji sekurytyzowanych przy założeniu braku sekurytyzacji.

§ 74. Opcję przedterminowej spłaty ekspozycji uważa się za kontrolowaną w przypadku, gdy spełnione są następujące warunki:

- 1) bank inicjujący posiada plany zapewnienia kapitału i zachowania płynności, zapewniające bankowi wystarczający kapitał i płynność w przypadku przedterminowej spłaty;
- 2) przez cały okres transakcji obowiązuje podział spłat odsetek, kapitału, wydatków, strat i odzyskanych ekspozycji pomiędzy udziałem banku inicjującego a udziałem inwestorów proporcjonalnie do salda niespłaconych ekspozycji wyznaczanego przynajmniej raz w miesiącu;
- 3) za okres spłaty uważa się czas wystarczający do uregulowania lub uznania za zobowiązanie niewykonalne 90% całkowitej wartości ekspozycji (łącznie udziału banku inicjującego i inwestorów) z początku procesu przedterminowej spłaty;
- 4) tempo spłaty nie jest szybsze niż w przypadku spłaty liniowej w okresie, o którym mowa w pkt 3.

§ 75. W przypadku sekurytyzacji z opcją przedterminowej spłaty ekspozycji detalicznych, które są niezatwierdzone i bezwarunkowo odwołalne bez konieczności wcześniejszego uprzedzenia, a przedterminową spłatę uruchamia spadek poziomu marży nadwyżkowej do

określonego poziomu, bank porównuje średni poziom marży nadwyżkowej z trzech ostatnich miesięcy z poziomami obowiązkowej blokady marży nadwyżkowej.

§ 76. W przypadku, gdy sekurytyzacja nie wymaga blokady marży nadwyżkowej, przyjmuje się, że poziom blokady marży nadwyżkowej jest o 4,5 punktu procentowego wyższy niż poziom marży nadwyżkowej, przy którym uruchamia się proces przedterminowej spłaty.

§ 77. Odpowiedni współczynnik konwersji określa się zgodnie z poziomem faktycznej średniej marży nadwyżkowej z trzech ostatnich miesięcy zgodnie z tabelą 3.

Tabela 3

	Sekurytyzacja z kontrolowaną opcją spłaty przedterminowej	Sekurytyzacja z niekontrolowaną opcją spłaty przedterminowej
Średnia marża nadwyżkowa z trzech miesięcy	Współczynnik konwersji	Współczynnik konwersji
Powyżej poziomu A	0%	0%
Poziom A	1%	5%
Poziom B	2%	15%
Poziom C	10%	50%
Poziom D	20%	100%
Poziom E	40%	100%

§ 78. W tabeli 3 poziom A oznacza poziom marży nadwyżkowej niższy od 133,33% poziomu blokady marży nadwyżkowej, ale nie niższy od 100% tego poziomu; poziom B oznacza poziom marży nadwyżkowej niższy od 100% poziomu blokady marży nadwyżkowej, ale nie niższy od 75% tego poziomu; poziom C oznacza poziom marży nadwyżkowej niższy od 75% poziomu blokady marży nadwyżkowej, ale nie niższe od 50% tego poziomu; poziom D oznacza poziom marży nadwyżkowej niższy od 50% poziomu blokady marży nadwyżkowej, ale nie niższy od 25 % tego poziomu; poziom E oznacza poziom marży nadwyżkowej niższy od 25 % poziomu blokady marży nadwyżkowej.

§ 79. W innych, niż wymienione w § 73 - 78, przypadkach sekurytyzacji z opcją kontrolowanej spłaty przedterminowej ekspozycji odnawialnych stosuje się kredytowy współczynnik konwersji równy 90%.

§ 80. W innych, niż wymienione w § 73 - 78, przypadkach sekurytyzacji z opcją niekontrolowanej spłaty przedterminowej ekspozycji odnawialnych stosuje się kredytowy współczynnik konwersji 100%.

Tytuł VII. Uznanie ograniczenia ryzyka kredytowego względem pozycji sekurytyzacyjnych

§ 81. W przypadku uzyskania ochrony kredytowej pozycji sekurytyzacyjnych obliczone kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem mogą uwzględniać ochronę kredytową, zgodnie z załącznikiem nr 17 do uchwały.

Tytuł VIII. Zmniejszenie kwot ekspozycji ważonych ryzykiem

§ 82. Zgodnie z § 2 ust. 1 lit. d uchwały w sprawie funduszy własnych, w przypadku pozycji sekurytyzacyjnych, którym przypisuje się wagę ryzyka 1250%, bank może zastosować podejście alternatywne w stosunku do uwzględniania pozycji w rachunku aktywów ważonych ryzykiem i pomniejszyć fundusze własne o wartość takich ekspozycji. W tym celu, przy

obliczaniu wartości ekspozycji można uwzględnić dopuszczalną ochronę rzeczywistą, w sposób zgodny z przepisami § 81.

§ 83. W przypadku, gdy bank korzysta z opcji wskazanej w § 82, kwotę 12,5 razy większą od kwoty potrąconej zgodnie z tym przepisem odejmuje się dla celów § 53 od kwoty określonej w § 53 jako maksymalna kwota ekspozycji ważonych ryzykiem, obliczonej przez bank inicjujący lub sponsorujący.

OBLICZANIE KWOT EKSPOZYCJI WAŻONYCH RYZYKIEM WEDŁUG METODY WEWNĘTRZNYCH RATINGÓW

Tytuł I. Hierarchia metod

Dział 1. Zasady ogólne

§ 84. Kwotę ekspozycji ważonej ryzykiem dla pozycji sekurytyzacyjnej oblicza się zgodnie z przepisami § 85 – 123.

§ 85. Do obliczenia kwoty ekspozycji ważonej ryzykiem dla pozycji z zewnętrzną oceną wiarygodności kredytowej lub dla pozycji, wobec której można zastosować implikowaną zewnętrzną ocenę wiarygodności kredytowej, stosuje się metodę ratingów zewnętrznych, określoną w § 94 – 99.

§ 86. W odniesieniu do pozycji bez ratingu bank stosuje metodę formuły nadzorczej, określoną w § 100 - 102, z wyjątkiem sytuacji, gdy bank posiada zezwolenie Komisji Nadzoru Finansowego na zastosowanie metody wewnętrznych oszacowań, określonej w § 90 - 92.

§ 87. Bank, niebędący bankiem inicjującym lub sponsorującym, może stosować metodę formuły nadzorczej jedynie za zgodą Komisji Nadzoru Finansowego.

§ 88. W przypadku, gdy bank inicjujący lub sponsorujący nie jest w stanie obliczyć wartości Kirb, a nie uzyskał zgody Komisji Nadzoru Finansowego na zastosowanie metody wewnętrznych oszacowań dla pozycji objętych programem ABCP, a także w przypadku innych banków, które nie uzyskały zgody na zastosowanie metody formuły nadzorczej lub, dla pozycji objętych programem ABCP, metody wewnętrznych oszacowań, pozycjom sekurytyzacyjnym bez zewnętrznej oceny wiarygodności kredytowej, które nie podlegają implikowanej zewnętrznej ocenie wiarygodności kredytowej, przypisuje się wagę ryzyka równą 1250%.

Dział 2. Zastosowanie implikowanej zewnętrznej oceny wiarygodności kredytowej

§ 89. Bank przyznaje pozycji sekurytyzacyjnej nieposiadającej zewnętrznej oceny wiarygodności kredytowej implikowaną zewnętrzną ocenę wiarygodności kredytowej równoważną zewnętrznej ocenie wiarygodności kredytowej tych pozycji posiadających zewnętrzną ocenę (pozycji odniesienia), które są pozycjami najbardziej uprzywilejowanymi, ale pod każdym względem podporządkowanymi w stosunku do rozpatrywanej pozycji nie posiadającej zewnętrznej oceny wiarygodności kredytowej, jeśli zostały spełnione następujące minimalne wymogi operacyjne:

- 1) pozycje odniesienia są pod każdym względem podporządkowane w stosunku do rozpatrywanej pozycji sekurytyzacyjnej nieposiadającej oceny;
- 2) termin zapadalności pozycji odniesienia jest taki sam lub dłuższy od terminu zapadalności rozpatrywanej pozycji nieposiadającej oceny;
- 3) implikowana zewnętrzna ocena wiarygodności kredytowej jest na bieżąco aktualizowana i odzwierciedla wszelkie zmiany w zewnętrznej ocenie wiarygodności kredytowej pozycji odniesienia.

Dział 3. Metoda wewnętrznych oszacowań dla pozycji w programach ABCP

§ 90. Bank może przyznać pozycji nieposiadającej zewnętrznej oceny wiarygodności kredytowej w programie komercyjnych papierów wartościowych, zabezpieczonych aktywami, ocenę wynikową, o której mowa w § 92, jeśli uzyska zgodę Komisji Nadzoru Finansowego na stosowanie przez bank metody wewnętrznych oszacowań, wydawaną o ile zostaną spełnione następujące warunki:

- 1) komercyjne papiery wartościowe wyemitowane w ramach programu posiadają zewnętrzną ocenę wiarygodności kredytowej;
- 2) bank przedstawił Komisji Nadzoru Finansowego informację potwierdzającą, że jego wewnętrzna ocena wiarygodności kredytowej danej pozycji opiera się na publicznie dostępnej metodologii oceny stosowanej przez jedną lub więcej uznanych zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej w zakresie zewnętrznych ocen wiarygodności kredytowej papierów wartościowych zabezpieczonych aktywami typu podlegającego sekurytyzacji w danej transakcji;
- 3) do zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej, których metodologia została wykorzystana zgodnie z wymogami określonymi w pkt 2, zalicza się również te zewnętrzne instytucje oceny wiarygodności kredytowej, które przyznały zewnętrzną ocenę kredytową papierom komercyjnym wyemitowanym w ramach programu, przy czym elementy ilościowe, takie jak dobór czynników skrajnych, stosowane w przyporządkowaniu pozycji do określonego stopnia jakości kredytowej, są ustalone przynajmniej na tyle konserwatywnie, jak stosowane w metodologii oceny zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej;
- 4) tworząc wewnętrzne metody oszacowań, bank bierze pod uwagę upublicznione metodologie przyznawania ocen wiarygodności kredytowej uznanych zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej, które dokonują oceny papierów komercyjnych wyemitowanych w ramach programu ABCP, przy czym bank dokumentuje spełnienie tego wymogu i regularnie aktualizuje istniejącą dokumentację, zgodnie z pkt 7-8;
- 5) metoda wewnętrznych oszacowań banku zawiera klasy ocen jakości kredytowej, które korespondują z klasami ocen wiarygodności kredytowej uznanych zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej, przy czym odwzorowanie klas musi być udokumentowane;
- 6) metoda wewnętrznych oszacowań jest stosowana w wewnętrznym procesie zarządzania ryzykiem banku, włączając w to proces decyzyjny oraz informację zarządczą i proces alokacji kapitału;
- 7) wewnętrzni lub zewnętrzni audytorzy, zewnętrzna instytucja oceny wiarygodności kredytowej, komórki lub osoby realizujące zadania w zakresie zarządzania ryzykiem banku albo wewnętrznej kontroli kredytowej dokonują regularnych przeglądów procesów związanych z oszacowaniami wewnętrznymi oraz oceny jakości wewnętrznych oszacowań jakości kredytowej ekspozycji banku w ramach programu ABCP;
- 8) jeśli komórki lub osoby realizujące zadania w zakresie kontroli wewnętrznej, kontroli kredytowej lub zarządzania ryzykiem banku dokonują przeglądu, o którym mowa w pkt 7, nie powinny być związane z obsługą programu ABCP, jak również z obszarem relacji z klientami;
- 9) bank monitoruje trafność swoich wewnętrznych ocen wiarygodności kredytowej w czasie, aby ocenić skuteczność wewnętrznych metod oszacowań oraz dokonuje

niezbędnych korekt stosowanej metodologii, jeśli zachowanie ekspozycji regularnie odbiega od zachowania implikowanego przez wewnętrzne oceny;

10) program ABCP zawiera zasady gwarantowania emisji w formie wytycznych kredytowych i inwestycyjnych;

11) decydując o zakupie aktywów, administrator programu:

a) bierze pod uwagę rodzaj nabywanych aktywów, rodzaj oraz wartość ekspozycji wynikających z tytułu zapewnienia instrumentów wsparcia płynności i wsparcia jakości kredytowej, rozkład strat oraz prawny i ekonomiczny rozdział między przekazywanymi aktywami a podmiotem sprzedającym aktywa,

b) przeprowadza analizę kredytową profilu ryzyka sprzedawcy aktywów, która zawiera analizę przeszłych oraz oczekiwanych wyników finansowych, bieżącej pozycji na rynku, oczekiwanej konkurencyjności, dźwigni finansowej, przepływów środków pieniężnych oraz wskaźnika pokrycia odsetek zyskiem i oceny jakości kredytowej jego długu,

c) dokonuje przeglądu norm gwarantowania emisji stosowanych przez sprzedawcę aktywów, jego możliwości obsługi płatności oraz procesów windykacji należności;

12) zasady gwarantowania emisji w ramach programu ABCP ustanawiają minimalne kryteria dopuszczalności aktywów, które w szczególności:

a) wykluczają zakup aktywów, które są znacząco przeterminowane lub zagrożone niewykonaniem zobowiązania,

b) ograniczają nadmierną koncentrację ekspozycji wobec pojedynczych dłużników lub w poszczególnych obszarach geograficznych,

c) ograniczają termin spłaty nabywanych aktywów;

13) program ABCP zawiera zasady i procesy ściągania należności, które uwzględniają potencjał operacyjny i jakość kredytową podmiotu obsługującego płatności oraz zmniejsza ryzyko związane ze sprzedawcą lub podmiotem obsługującym płatności za pomocą różnych metod, takich jak stosowanie klauzul umownych uwzględniających bieżącą jakość kredytową sprzedawcy lub podmiotu obsługującego płatności, mających zapobiegać przemieszaniu aktywów;

14) oszacowanie łącznych strat w puli aktywów, której zakup przewiduje program ABCP, musi uwzględniać wszystkie źródła potencjalnego ryzyka, takie jak ryzyko kredytowe i ryzyko rozmycia, przy czym:

a) jeśli wsparcie jakości kredytowej oferowane przez sprzedawcę jest ustalane jedynie na podstawie strat związanych z ryzykiem kredytowym, ustanawia się oddzielną rezerwę w związku z ryzykiem rozmycia, jeśli ryzyko to jest istotne w kontekście danej puli ekspozycji,

b) przy określaniu wymaganej wielkości wsparcia jakości kredytowej w ramach programu dokonuje się przeglądu informacji z kilku minionych lat, w tym informacji na temat poniesionych strat kredytowych, zaległości w płatnościach kredytowych i przypadków rozmycia ekspozycji oraz wskaźnika obrotu należności;

15) program ABCP zakłada wykorzystanie przy zakupie ekspozycji, narzędzi strukturalnych, na przykład automatycznych mechanizmów wygaszających, w celu zmniejszenia potencjalnego negatywnego wpływu pogorszenia się jakości kredytowej portfela bazowego.

§ 91. Komisja Nadzoru Finansowego może wydać zgodę o której mowa w § 90, przy założeniu wykorzystania metodologii oceny zewnętrznej instytucji oceny wiarygodności kredytowej, która nie jest publicznie dostępna, jeżeli jest to uzasadnione szczególnym charakterem sekurytyzacji, w szczególności jej wyjątkową strukturą.

§ 92. Bank zalicza pozycję nie posiadającą zewnętrznej oceny wiarygodności kredytowej do jednej z klas jakości kredytowej, o których mowa w § 90 pkt 5, przy czym:

- 1) pozycji przypisuje się ocenę wynikową odpowiadającą zewnętrznej ocenie jakości kredytowej zgodnej z daną klasą jakości kredytowej;
- 2) w przypadku, gdy ocena wynikowa w chwili rozpoczęcia sekurytyzacji jest na poziomie inwestycyjnej wiarygodności kredytowej lub wyższym, uznaje się ją za tożsamą z uznaną zewnętrzną oceną wiarygodności kredytowej nadaną przez uznaną instytucję oceny wiarygodności kredytowej dla potrzeb obliczania kwoty ekspozycji ważonej ryzykiem.

Tytuł II. Maksymalna kwota ekspozycji ważonych ryzykiem

§ 93. W przypadku banku inicjującego, sponsorującego lub innych banków, które mogą obliczyć wartość Kirb, kwota ekspozycji ważonych ryzykiem obliczana w odniesieniu do ich pozycji sekurytyzacyjnych może być ograniczona do kwoty wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego i ryzyka rozmycia równego sumie:

- 1) 8% kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem, która byłaby obliczona dla ekspozycji sekurytyzowanych przy założeniu ujęcia ich w bilansie banku i braku sekurytyzacji;
- 2) wartości oczekiwanych strat w odniesieniu do tych ekspozycji.

Tytuł III. Metoda ratingów zewnętrznych

§ 94. Według metody ratingów zewnętrznych kwotę ekspozycji ważonej ryzykiem dla pozycji sekurytyzacyjnej posiadającej zewnętrzną ocenę wiarygodności kredytowej oblicza się przy zastosowaniu do wartości ekspozycji wagi ryzyka związanej ze stopniem jakości kredytowej przypisanym określonej zewnętrznej ocenie wiarygodności kredytowej w uchwale Komisji Nadzoru Finansowego, o której mowa w art. 128 ust. 4 ustawy – Prawo bankowe (tabele 4 i 5), pomnożonej przez współczynnik 1,06.

Tabela 4. Pozycje inne niż posiadające zewnętrzne krótkoterminowe oceny wiarygodności kredytowej.

Stopień jakości kredytowej	Waga ryzyka		
	A	B	C
1	7%	12%	20%
2	8%	15%	25%
3	10%	18%	35%
4	12%	20%	35%
5	20%	35%	35%
6	35%	50%	50%
7	60%	75%	75%
8	100%	100%	100%
9	250%	250%	250%
10	425%	425%	425%
11	650%	650%	650%
poniżej 11	1250%	1250%	1250%

Tabela 5. Pozycje posiadające zewnętrzne krótkoterminowe oceny wiarygodności kredytowej.

Stopień jakości kredytowej	Waga ryzyka		
	A	B	C
1	7%	12%	20%
2	12%	20%	35%
3	60%	75%	75%
Pozostałe zewnętrzne oceny wiarygodności kredytowej	1250%	1250%	1250%

§ 95. Wagi ryzyka określone w kolumnie A każdej tabeli stosuje się, z zastrzeżeniem przepisów § 96 - 97, w przypadku gdy pozycja znajduje się w najbardziej uprzywilejowanej transzy sekurytyzacji. Przy określaniu, czy dana transza jest najbardziej uprzywilejowana do wyżej wymienionych celów, nie wymaga się uwzględniania kwot należnych z tytułu walutowych transakcji pochodnych, transakcji pochodnych opartych na stopie procentowej, należnych opłat lub innych podobnych płatności.

§ 96. Wagę ryzyka w wysokości 6% można zastosować dla pozycji, która jest najbardziej uprzywilejowaną transzą sekurytyzacji, o ile transza ta jest uprzywilejowana pod każdym względem w odniesieniu do innej transzy, która otrzymałaby wagę ryzyka 7% zgodnie z § 94, pod warunkiem że:

- 1) Komisja Nadzoru Finansowego wyda bankowi zgodę na zastosowanie wagi ryzyka 6%, jeżeli takie podejście jest uzasadnione w związku ze zdolnością absorpcji strat przez transze podporządkowane;
- 2) pozycja posiada zewnętrzną ocenę wiarygodności kredytowej zgodną z pierwszym stopniem jakości kredytowej w tabeli 4 lub tabeli 5 lub, jeśli pozycja nie posiada zewnętrznej oceny wiarygodności kredytowej, wymagania zawarte w § 89 pkt 1 - 3 są spełnione, przy czym pozycja odniesienia oznacza pozycję w transzy podporządkowanej, która otrzymałaby wagę ryzyka 7% zgodnie z § 94.

§ 97.1. Wagi ryzyka określone w kolumnie C w tabeli 4 i 5 stosuje się w przypadku, gdy pozycja sekurytyzacyjna znajduje się w strukturze sekurytyzacyjnej z efektywną liczbą ekspozycji sekurytyzowanych mniejszą niż sześć, przy czym przy obliczaniu efektywnej liczby ekspozycji sekurytyzowanych, ekspozycje wielokrotne wobec jednego dłużnika należy traktować jako pojedynczą ekspozycję.

2. Efektywną liczbę ekspozycji oblicza się według wzoru:

$$N = \frac{(\sum_i EAD_i)^2}{\sum_i EAD_i^2}$$

gdzie EAD_i stanowi sumę wartości wszystkich ekspozycji wobec i -tego dłużnika, przy czym i oznacza numer kolejny dłużnika.

W przypadku sekurytyzacji ekspozycji już objętych sekurytyzacją (resekurytyzacja), bank uwzględnia liczbę ekspozycji w resekurytyzowanej puli, a nie liczbę ekspozycji bazowych w puli pierwotnej.

Jeśli bank posiada informację o udziale w portfelu największej ekspozycji, C_1 , bank może przyjąć N równe $1/C_1$.

§ 98. Wagi ryzyka w kolumnie B stosuje się do wszystkich innych pozycji sekurytyzacyjnych.

§ 99. Ograniczenie ryzyka kredytowego pozycji sekurytyzacyjnych może być uznane zgodnie z § 109 – 111.

Tytuł IV. Metoda formuły nadzorczej

§ 100. Z zastrzeżeniem przepisów § 106 – 108, waga ryzyka dla pozycji sekurytyzacyjnych zgodnie z metodą formuły nadzorczej stanowi większą z następujących wartości: 7% lub waga ryzyka, którą należy zastosować zgodnie z § 101.

§ 101.1. Z zastrzeżeniem przepisów § 106 - 108, waga ryzyka ekspozycji równa się

$$12.5 \times (S[L+T] - S[L]) / T$$

gdzie

$$S[x] = \begin{cases} x & \text{jeśli } x \leq Kirbr \\ Kirbr + K[x] - K[Kirbr] + (d \cdot Kirbr / \omega) (1 - e^{\omega(Kirbr - x) / Kirbr}) & \text{jeśli } Kirbr < x \end{cases}$$

gdzie

$$h = (1 - Kirbr / ELGD)^N$$

$$c = Kirbr / (1 - h)$$

$$v = \frac{(ELGD - Kirbr) Kirbr + 0.25 (1 - ELGD) Kirbr}{N}$$

$$f = \left(\frac{v + Kirbr^2}{1 - h} - c^2 \right) + \frac{(1 - Kirbr) Kirbr - v}{(1 - h) \tau}$$

$$g = \frac{(1 - c)c}{f} - 1$$

$$a = g \cdot c$$

$$b = g \cdot (1 - c)$$

$$d = 1 - (1 - h) \cdot (1 - Beta [Kirbr ; a, b])$$

$$K[x] = (1 - h) \cdot ((1 - Beta [x; a, b]) x + Beta [x; a + 1, b] c).$$

$$\tau = 1000,$$

$$\text{i } \omega = 20.$$

Beta [x, a, b] oznacza wartość dystrybuanty rozkładu Beta z parametrami a i b w punkcie x.

T (grubość transzy, w której znajduje się dana pozycja sekurytyzacyjna) wyznacza się jako stosunek wartości nominalnej transzy do sumy wartości ekspozycji wyznaczonych dla poszczególnych sekurytyzowanych ekspozycji. Dla celów obliczenia T wartość ekspozycji z tytułu instrumentu pochodnego określonego w § 31 załącznika nr 2 do uchwały, o ile jej bieżący koszt zastąpienia nie jest dodatni, równa się przyszłej potencjalnej ekspozycji kredytowej obliczonej zgodnie z załącznikiem nr 16 do uchwały.

Kirbr oblicza się jako stosunek a) wartości Kirb do b) sumy wartości ekspozycji wyznaczonych dla poszczególnych sekurytyzowanych ekspozycji. Kirbr wyraża się w formie ułamka dziesiętnego (na przykład Kirb równy 15% puli wyraża się jako Kirbr równy 0,15).

L (poziom wsparcia jakości kredytowej) wyznacza się jako stosunek wartości nominalnej wszystkich transz podporządkowanych wobec transzy, w której znajduje się dana pozycja, do sumy wartości ekspozycji wyznaczonych dla poszczególnych sekurytyzowanych ekspozycji. W pomiarze L nie uwzględnia się skapitalizowanych przyszłych dochodów. Przy obliczaniu poziomu wsparcia jakości kredytowej, ekspozycji wobec kontrahentów z tytułu transakcji pochodnych określonych w § 31 załącznika nr 2 do uchwały, stanowiących transze mniej uprzywilejowane w stosunku do transzy rozpatrywanej, można przyjąć według bieżącego kosztu zastąpienia, bez uwzględnienia wartości przyszłych potencjalnych ekspozycji kredytowych.

N oznacza efektywną liczbę ekspozycji obliczoną zgodnie z § 97.

ELGD, średnią stratę z tytułu niewykonania zobowiązań ważoną ekspozycją, oblicza się według wzoru:

$$ELGD = \frac{\sum_i LGD_i \cdot EAD_i}{\sum_i EAD_i}$$

gdzie LGD_i oznacza średnią wartość LGD związaną ze wszystkimi ekspozycjami względem i -tego dłużnika (gdzie i oznacza numer kolejny dłużnika), a wartość LGD określa się zgodnie z metodą wewnętrznych ratingów dla obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego określoną w załączniku nr 5 do uchwały.

W przypadku resekurytyzacji do pozycji sekurytyzowanych stosuje się wartość LGD równą 100%.

Jeżeli ryzyko niewykonania zobowiązań i ryzyko rozmycia dotyczące nabytych wierzytelności są traktowane w ramach sekurytyzacji w sposób zbiorczy (np. dostępna jest pojedyncza rezerwa albo zabezpieczenie nadwyżkowe w celu pokrycia strat z obu źródeł), LGD_i odpowiada średniej ważonej wartości LGD dla ryzyka kredytowego i 75 % LGD dla ryzyka rozmycia. W tym przypadku wagi stanowią odpowiednio wymogi kapitałowe wyliczone odrębnie dla ryzyka kredytowego i dla ryzyka rozmycia.

2. Jeśli wartość ekspozycji, największej ekspozycji sekurytyzowanej C_1 , nie przekracza 3 % sumy wartości ekspozycji sekurytyzowanych, wówczas do celów metody formuły nadzorczej bank może przyjąć, że wartość LGD równa się 50 %, a N równa się

$$N = \left(C_1 C_m + \left(\frac{C_m - C_1}{m - 1} \right) \text{maks.} \{ 1 - m C_1, 0 \} \right)^{-1}$$

albo

$$N = 1 / C_1.$$

C_m oblicza się jako stosunek sumy wartości „m” największych ekspozycji do sumy wartości ekspozycji sekurytyzowanych. Wartość „m” może zostać określona przez bank.

W przypadku sekurytyzacji obejmującej ekspozycje detaliczne bank może stosować $h = 0$ oraz $v = 0$ w ramach metody formuły nadzorczej.

§ 102. Ograniczenie ryzyka kredytowego pozycji objętych sekurytyzacją może być uznane zgodnie z § 109 - 110 oraz § 112 - 116.

Tytuł V. Instrumenty wsparcia płynności

Dział 1. Zasady ogólne

§ 103. Do celów określenia wartości ekspozycji z tytułu nieposiadającej zewnętrznej oceny wiarygodności kredytowej pozycji sekurytyzacyjnej w formie określonych rodzajów instrumentów wsparcia płynności, stosuje się przepisy § 104 - 108.

Dział 2. Instrumenty wsparcia płynności dostępne wyłącznie w przypadku zaburzeń funkcjonowania rynku

§ 104. W odniesieniu do wartości nominalnej instrumentu wsparcia płynności, który może być wykorzystany jedynie w przypadku zaburzenia funkcjonowania rynku oraz który spełnia warunki określone w § 61 dla dopuszczalnego instrumentu wsparcia płynności, stosuje się współczynnik konwersji 20%.

Dział 3. Linie zaliczek gotówkowych

§ 105. W odniesieniu do wartości nominalnej instrumentu wsparcia płynności, który spełnia warunki określone w § 64, stosuje się współczynnik konwersji 0%.

Dział 4. Szczególne sposoby postępowania, gdy nie można obliczyć wartości „Kirb”

§ 106. W przypadku, gdy obliczanie kwot ekspozycji ważonych ryzykiem dla sekurytyzowanych ekspozycji, tak jakby nie były one objęte sekurytyzacją, jest utrudnione, bank może po uzyskaniu zgody Komisji Nadzoru Finansowego, przejściowo stosować metodę obliczania kwot ekspozycji ważonych ryzykiem, o której mowa w § 107 i 108, w odniesieniu do pozycji sekurytyzacyjnej bez zewnętrznej oceny wiarygodności kredytowej w postaci instrumentu wsparcia płynności, który spełnia warunki dopuszczalnego instrumentu wsparcia płynności zawarte w § 61 lub § 104.

§ 107. W odniesieniu do pozycji sekurytyzacyjnej w postaci instrumentu wsparcia płynności można zastosować najwyższą wagę ryzyka, jaka byłaby zastosowana w metodzie standardowej obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego zgodnie z załącznikiem nr 4 do uchwały w odniesieniu do którejkolwiek z sekurytyzowanych ekspozycji, gdyby nie były one poddane sekurytyzacji.

§ 108. Aby określić wartość ekspozycji z tytułu pozycji sekurytyzacyjnej w postaci instrumentu wsparcia płynności, do wartości nominalnej instrumentu wsparcia płynności stosuje się następujące współczynniki konwersji:

- 1) 20% - jeśli instrument wsparcia płynności spełnia warunki określone w § 104;
- 2) 50% - jeśli pierwotny termin zapadalności instrumentu wsparcia płynności wynosi jeden rok lub krócej;
- 3) 100% - w przypadkach niewymienionych w pkt 1 i 2.

Tytuł VI. Uznanie ograniczenia ryzyka kredytowego pozycji sekurytyzacyjnych

Dział 1. Ochrona kredytowa rzeczywista

§ 109. Za dopuszczalną ochronę kredytową rzeczywistą uznaje się jedynie ochronę dopuszczoną w metodzie standardowej obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego, w zakresie i na zasadach określonych w załącznikach nr 4 i nr 17 do uchwały, przy czym minimalne kryteria określone w tych załącznikach muszą być spełnione.

Dział 2. Ochrona kredytowa nierzeczywista

§ 110. Ochronę kredytową nierzeczywistą oraz uznawanych dostawców ochrony kredytowej nierzeczywistej uznaje się w zakresie i na zasadach określonych w załączniku nr 17 do uchwały, przy czym minimalne kryteria określone w tych załącznikach muszą być spełnione.

Dział 3. Obliczanie wymogów kapitałowych dla pozycji sekurytyzacyjnych objętych instrumentami ograniczania ryzyka kredytowego

Rozdział 1. Metoda ratingów zewnętrznych

§ 111. W przypadku, gdy kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem oblicza się przy zastosowaniu metody ratingów zewnętrznych, wartość ekspozycji lub kwota ekspozycji ważonej ryzykiem dla pozycji sekurytyzacyjnej, względem której uzyskano ochronę kredytową, mogą zostać zmienione zgodnie z przepisami załącznika nr 17 do uchwały w zakresie, w jakim te przepisy stosują się do obliczeń kwot ekspozycji ważonych ryzykiem zgodnie z metodą standardową obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego.

Rozdział 2. Metoda formuły nadzorczej – pełna ochrona

§ 112. W przypadku, gdy kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem oblicza się przy zastosowaniu metody formuły nadzorczej, bank oblicza efektywną wagę ryzyka danej pozycji sekurytyzacyjnej, dzieląc kwotę ekspozycji ważonej ryzykiem dla danej pozycji przez wartość ekspozycji wyznaczoną dla danej pozycji sekurytyzacyjnej i mnożąc wynik przez 100.

§ 113. W przypadku ochrony kredytowej rzeczywistej, kwotę ekspozycji ważonej ryzykiem dla pozycji sekurytyzacyjnej oblicza się jako iloczyn efektywnej wagi ryzyka określonej w § 112 oraz wartości ekspozycji dla danej pozycji skorygowanej o rzeczywistą ochronę kredytową. Wartość ekspozycji dla danej pozycji skorygowaną o rzeczywistą ochronę kredytową oznacza wartość E^* , obliczoną zgodnie z załącznikiem nr 17 do uchwały w celu obliczenia kwot ekspozycji ważonych ryzykiem zgodnie z metodą standardową obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego, przyjmując, że E równe jest wartości ekspozycji wyznaczonej dla danej pozycji sekurytyzacyjnej.

§ 114. W przypadku ochrony kredytowej nierzeczywistej kwotę ekspozycji ważonej ryzykiem dla pozycji sekurytyzacyjnej oblicza się, jako iloczyn G_A , tj. kwoty ochrony skorygowanej o wszelkie przypadki niedopasowania walutowego oraz niedopasowania terminów zapadalności, obliczonej zgodnie z przepisami załącznika nr 17 do uchwały, oraz efektywnej wagi ryzyka dostawcy ochrony, a następnie dodaje się otrzymaną wartość do kwoty odpowiadającej iloczynowi wielkości pozycji sekurytyzacyjnej pomniejszonej o G_A oraz efektywnej wagi ryzyka określonej zgodnie z § 112.

Rozdział 3. Metoda formuły nadzorczej – częściowa ochrona

§ 115. Jeśli ograniczenie ryzyka kredytowego obejmuje „pierwszą stratę” lub straty ustalane na zasadzie proporcjonalnej przypadające na pozycję sekurytyzacyjną, bank może zastosować przepisy § 112 – 114.

§ 116. W przypadkach innych, niż wymienione w § 115, bank traktuje pozycję sekurytyzacyjną jako dwie lub więcej pozycji, przy czym części uznanej za niezabezpieczoną odpowiada pozycja o niższej jakości kredytowej. Do obliczenia kwoty ekspozycji ważonej ryzykiem dla tej pozycji stosuje się przepisy § 100 - 102, z zastrzeżeniem że „ T ” koryguje się do wartości e^* , w przypadku ochrony rzeczywistej, oraz do $T-g$, w przypadku ochrony nierzeczywistej, gdzie:

- 1) e^* oznacza stosunek E^* do całkowitej kwoty nominalnej puli bazowej;
- 2) E^* oznacza skorygowaną wielkość pozycji sekurytyzacyjnej, obliczoną zgodnie z przepisami załącznika nr 17 do uchwały w zakresie, w jakim te przepisy stosują się do obliczania kwot ekspozycji ważonych ryzykiem zgodnie z metodą standardową obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego określoną w załączniku nr 4 do

uchwały, przyjmując, że E równe jest wartości ekspozycji wyznaczonej dla danej pozycji sekurytyzacyjnej;

3) g oznacza stosunek wartości nominalnej zabezpieczenia ryzyka kredytowego skorygowanego o wszelkie przypadki niedopasowania walutowego oraz niedopasowania terminów zapadalności zgodnie z przepisami załącznika nr 17 do uchwały do sumy wartości ekspozycji sekurytyzowanych.

W przypadku ochrony nierzeczywistej do części pozycji nieobjętej skorygowaną wartością „T” stosuje się wagę ryzyka dostawcy ochrony.

Tytuł VII. Dodatkowe wymogi kapitałowe dotyczące sekurytyzacji ekspozycji odnawialnych z opcją przedterminowej spłaty ekspozycji

§ 117. Jeżeli bank inicjujący dokonuje sprzedaży ekspozycji odnawialnych w ramach sekurytyzacji z opcją przedterminowej spłaty, obok kwot ekspozycji ważonych ryzykiem, obliczanych w odniesieniu do posiadanych przez bank pozycji sekurytyzacyjnych, bank zobowiązany jest do obliczenia kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem zgodnie z § 65-80.

§ 118. Do celów § 117 wyłącza się stosowanie przepisów § 68 i 69 i stosuje się następujące zasady:

1) udział banku inicjującego jest równy sumie:

a) wartości ekspozycji tej części nominalnej puli wykorzystanych kwot ekspozycji odnawialnych, sprzedanych w ramach sekurytyzacji, której udział w całej puli ekspozycji sprzedanych w ramach sekurytyzacji definiuje proporcję przepływów pieniężnych z tytułu kwoty głównej, odsetek oraz innych powiązanych kwot, które nie są dostępne w celu dokonania płatności na rzecz posiadaczy pozycji sekurytyzacyjnych,

b) wartości ekspozycji tej części puli niewykorzystanych kwot linii kredytowych lub ekspozycji odnawialnych, których kwoty wykorzystane zostały odsprzedane do programu sekurytyzacyjnego, przy czym procentowy udział tej części, w odniesieniu do całkowitej wartości niewykorzystanych kwot linii kredytowych jest taki sam, jak udział procentowy wartości ekspozycji określonej w lit. a w stosunku do wartości ekspozycji z tytułu puli wykorzystanych kwot odsprzedanych do programu sekurytyzacyjnego;

2) aby zaklasyfikować udział, jako udział banku inicjującego, udział ten nie może być podporządkowany w stosunku do udziału inwestorów;

3) udział inwestorów oznacza wartość ekspozycji z tytułu nominalnej części puli wykorzystanych kwot ekspozycji odnawialnych, nie wchodzącej w zakres pkt 1 lit. a, powiększoną o wartość ekspozycji z tytułu tej części puli niewykorzystanych kwot linii kredytowych, których kwoty wykorzystane zostały odsprzedane do programu sekurytyzacyjnego, a ta część puli nie wchodzi w zakres pkt 1 lit. b;

4) ekspozycji banku inicjującego, z której wynikają jego prawa względem części udziału banku inicjującego, o której mowa w pkt 1 lit. a, nie uważa się za pozycję sekurytyzacyjną, lecz za proporcjonalną ekspozycję względem sekurytyzowanych kwot wykorzystanych ekspozycji odnawialnych przy założeniu braku sekurytyzacji, w wysokości określonej na podstawie pkt 1 lit. a;

5) bank inicjujący posiada kwotę ekspozycji proporcjonalną do niewykorzystanych kwot linii kredytowych, których wykorzystane kwoty zostały odsprzedane w ramach sekurytyzacji, w wysokości określonej na podstawie pkt 1 lit. b.

Tytuł VIII. Obniżenie kwot ekspozycji ważonych ryzykiem

§ 119. Kwotę ekspozycji ważonej ryzykiem dla pozycji sekurytyzacyjnej, w odniesieniu do której stosuje się wagę ryzyka równą 1250%, można obniżyć o 12,5-krotność kwoty wszelkich dokonanych przez bank aktualizacji wartości sekurytyzowanych ekspozycji. W zakresie, w jakim uwzględnia się korekty wartości do tego celu, nie uwzględnia się ich do celów obliczeń wskazanych w załączniku nr 5 do uchwały.

§ 120. Kwotę ekspozycji ważonej ryzykiem dla pozycji sekurytyzacyjnej można obniżyć o 12,5-krotność kwoty wszelkich dokonanych przez bank korekt wartości tej pozycji.

§ 121. Bank może nie uwzględniać w obliczeniach kwoty ekspozycji ważonej ryzykiem pozycji sekurytyzacyjnej, której przypisuje się wagę ryzyka 1250%, jeżeli dokonał pomniejszenia funduszy własnych o wartość ekspozycji z tytułu tej pozycji zgodnie z § 2 ust. 1 lit. d uchwały w sprawie funduszy własnych.

§ 122. Do celów § 121:

1) wartość ekspozycji z tytułu pozycji sekurytyzacyjnych można obliczyć na podstawie kwoty ekspozycji ważonej ryzykiem, uwzględniając przy tym wszelkie zniżki dokonane zgodnie z przepisami § 118 - 120;

2) przy obliczaniu wartości ekspozycji można uwzględnić uznaną ochronę kredytową rzeczywistą w sposób spójny z podejściem określonym w § 109 - 116;

3) w przypadku zastosowania metody formuły nadzorczej w celu obliczenia kwot ekspozycji ważonych ryzykiem oraz gdy $L \leq Kirbr$ i $[L+T] > Kirbr$, pozycję można traktować jak dwie pozycje, przy czym L równa się $Kirbr$ w odniesieniu do tej spośród tych dwóch pozycji, która ma większy stopień uprzywilejowania.

§ 123. W przypadku, gdy bank korzysta z możliwości wskazanej w § 121, 12,5-krotność kwoty potrąconej zgodnie z § 121 odejmuje się od kwoty określonej w § 93 jako maksymalna kwota ekspozycji ważonych ryzykiem.

Część V. Subpartycypacja

§ 124.1. Wierzytelności, w przypadku których ryzyko kredytowe banku zostało w całości lub części przeniesione na inny podmiot poprzez subpartycypację, ujmuje się w rachunku aktywów ważonych ryzykiem zgodnie z następującymi zasadami:

1) w części proporcjonalnej do ustalonego udziału tego podmiotu w stratach, wierzytelności traktuje się jak ekspozycje gwarantowane (poręczone) przez ten podmiot i przypisuje się wagę ryzyka odpowiadającą temu podmiotowi;

2) w części proporcjonalnej do ustalonego udziału banku w stratach, wierzytelności traktuje się jak ekspozycje od pierwotnego dłużnika i przypisuje się wagę ryzyka odpowiadającą temu dłużnikowi;

3) części ekspozycji wyłączonej z proporcjonalnego podziału strat, podporządkowanej względem pozostałej części wierzytelności w zakresie absorpcji strat, przypisuje się wagę ryzyka zgodnie z przepisami § 32 – 123;

4) w części przeniesionej na towarzystwo funduszy inwestycyjnych tworzące fundusz sekurytyzacyjny lub na fundusz sekurytyzacyjny, przypisuje się wagę ryzyka 0%, proporcjonalnie do otrzymanej kwoty z tytułu sprzedaży;

5) bank informuje Komisję Nadzoru Finansowego o zamiarze przeprowadzenia subpartycypacji oraz przedstawia strukturę transakcji - informacja powinna w szczególności zawierać: dane dotyczące statusu podmiotu emisyjnego uczestniczącego w

subpartycypacji, projekt umowy banku z tym podmiotem oraz opis alokacji ryzyka kredytowego.

2. Wierzytelnościom, w przypadku których ryzyko kredytowe innego podmiotu zostało w całości lub części przeniesione na bank:

1) w części objętej proporcjonalnym udziałem w stratach:

a) do wysokości ustalonego udziału banku w stratach - przypisuje się wagę ryzyka odpowiadającą pierwotnemu dłużnikowi,

b) do wysokości ustalonego udziału tego podmiotu w stratach - przypisuje się wagę ryzyka odpowiadającą temu podmiotowi;

2) w części podporządkowanej względem części, o której mowa w pkt 1, w zakresie absorpcji strat - przypisuje się wagę ryzyka zgodnie z przepisami § 32 – 123.

Załącznik nr 19 do uchwały nr 380/2008
Komisji Nadzoru Finansowego
z dnia 17 grudnia 2008 r.
(poz.)

METODA WARTOŚCI ZAGROŻONEJ

Część I. Uwagi ogólne

§ 1. Metoda wartości zagrożonej (VaR) służy do szacowania ryzyka rynkowego rozumianego jako strata na utrzymywanych pozycjach w instrumentach bazowych z tytułu zmian parametrów cenowych.

§ 2. Wartość zagrożona jest rozumiana jako przewidywana wielkość straty na utrzymywanych pozycjach w instrumentach bazowych z tytułu zmian parametrów cenowych, obliczona na podstawie modelu statystycznego, zwanego modelem wartości zagrożonej, o parametrach szacowanych na podstawie obserwacji tych zmian, której przekroczenie w ustalonym okresie prognozy może wystąpić z prawdopodobieństwem równym założonemu poziomowi istotności.

§ 3. Metoda wartości zagrożonej polega na zastosowaniu modelu wartości zagrożonej do obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka rynkowego i może być stosowana przez bank, jeśli są spełnione następujące wymogi:

- 1) zasady zarządzania ryzykiem rynkowym są wewnętrznie spójne, a bank posiada wdrożoną rutynową procedurę zapewniającą zgodność modelu wartości zagrożonej z zasadami zarządzania ryzykiem oraz z procedurami kontroli wewnętrznej w zakresie ryzyka;
- 2) bank posiada pełną dokumentację budowy modelu wartości zagrożonej;
- 3) bank posiada wystarczającą liczbę pracowników odpowiednio wykwalifikowanych w posługiwaniu się modelem wartości zagrożonej, zarówno w obszarach sprzedaży, jak i kontroli ryzyka, audytu oraz rozliczania transakcji;
- 4) zadanie zarządzania ryzykiem rynkowym jest wykonywane przez jednostkę kontroli ryzyka, tj. jednostkę organizacyjną lub pracowników, która jest niezależna od jednostek dokonujących operacji obciążonych tym ryzykiem, zarówno organizacyjnie, jak i w zakresie wpływu wyników na operacjach obciążonych ryzykiem rynkowym na składniki wynagrodzeń jej pracowników, przy czym do zadań tej jednostki należy w szczególności:
 - a) projektowanie i wprowadzanie systemów zarządzania ryzykiem w banku,
 - b) opracowywanie i analizowanie dziennych sprawozdań na temat wyników modelu pomiaru ryzyka oraz odpowiednich środków, które są podejmowane w celu utrzymania limitów pozycji,
 - c) wstępna i bieżąca akceptacja modelu;
- 5) zarząd i osoby sprawujące stanowiska kierownicze w banku aktywnie uczestniczą w procesie kontrolowania ryzyka rynkowego;ienne sprawozdania przygotowywane przez jednostkę kontroli ryzyka są analizowane przez osoby posiadające wystarczające upoważnienia do wprowadzania zarówno ograniczeń pozycji utrzymywanych przez poszczególnych dealerów, jak i całkowitej ekspozycji banku na ryzyko;

6) bank poddaje model wewnętrznej akceptacji przed skierowaniem wniosku do Komisji Nadzoru Finansowego o wydanie zgody na stosowanie metody wartości zagrożonej, jak również dokonuje jego oceny przy okresowych przeglądach całego procesu zarządzania ryzykiem, a przede wszystkim w przypadku wystąpienia istotnych zmian w strukturze rynku lub zmian w strukturze portfeli, które mogą sprawić, że model przestanie być odpowiedni;

7) akceptacja, o której mowa w pkt 6, obejmuje co najmniej następujące działania:

a) testy mające wykazać, czy założenia przyjęte w ramach modelu wewnętrznego są prawidłowe i czy nie nastąpiło niedoszacowanie lub zawyżenie ryzyka,

b) bank przeprowadza własne testy akceptacyjne modelu, dokonywane niezależnie od przewidzianych w § 14 – 18 weryfikacji, uwzględniające strukturę ryzyka swoich portfeli,

c) zastosowanie hipotetycznych portfeli w celu zbadania, czy model może uwzględniać szczególne właściwości strukturalne, które mogą potencjalnie wystąpić, np. istotne ryzyka bazowe i ryzyko koncentracji;

8) model wartości zagrożonej jest ściśle zintegrowany z codziennym procesem zarządzania ryzykiem w banku oraz używany w połączeniu z wewnętrznymi limitami działalności obciążonej ryzykiem rynkowym;

9) konstrukcja limitów w zakresie ryzyka rynkowego uwzględnia wyniki testów skrajnych warunków, o których mowa w § 16;

10) w ramach procesu audytu wewnętrznego w banku przeprowadza się niezależną weryfikację modelu wartości zagrożonej;

11) przynajmniej raz w roku, w ramach prac komórki audytu wewnętrznego, bank dokonuje przeglądu całego procesu zarządzania, w tym działalności jednostek odpowiedzialnych za sprzedaż oraz działalności niezależnej jednostki kontroli ryzyka, w szczególności w zakresie oceny:

a) dokumentacji procesu zarządzania ryzykiem oraz systemu zarządzania ryzykiem,

b) organizacji jednostki kontroli ryzyka,

c) integracji modelu wartości zagrożonej z codziennym zarządzaniem ryzykiem rynkowym,

d) procesu wewnętrznego zatwierdzania modelu wartości zagrożonej oraz systemów wycen, używanych przez dealerów i służby finansowo-księgowe,

e) procesu zatwierdzania wszelkich znaczących zmian w modelu wartości zagrożonej,

f) rodzajów ryzyka rynkowego ujmowanych przez model wartości zagrożonej,

g) integralności systemu informacji zarządczej,

h) dokładności i kompletności danych o pozycjach wykorzystywanych przez model wartości zagrożonej,

i) weryfikacji spójności, terminowości i solidności źródeł danych używanych do zasilania modelu wartości zagrożonej, włącznie z niezależnością takich źródeł danych,

j) poprawności założeń na temat zmienności, korelacji, poprawności wycen oraz obliczeń dotyczących wrażliwości na ryzyko,

k) dokładności wyceny sald bilansowych i pozabilansowych stanowiących ekspozycję na ryzyko rynkowe oraz wyników modelu wartości zagrożonej,

l) weryfikacji dokładności modelu wartości zagrożonej poprzez dokonywanie przeglądu wyników weryfikacji historycznej i rewaluacyjnej, o których mowa w § 14 – 15;

12) model wartości zagrożonej posiada udokumentowaną historię jego funkcjonowania w banku, potwierdzającą wystarczającą dokładność pomiaru ryzyka.

§ 4. Model wartości zagrożonej może być stosowany przez bank do celów obliczania wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka szczególnego związanego z handlowymi pozycjami w instrumentach dłużnych i kapitałowych, jeżeli poza warunkami, o których mowa w § 3, spełnione są następujące warunki:

1) dotyczące modelu:

a) model objaśnia historyczne wahania cen związanych z portfelem,

b) w modelu uwzględniona jest koncentracja w kategoriach wielkości oraz zmiany struktury portfela,

c) model jest odporny na niekorzystne warunki rynkowe,

d) model jest testowany w ramach weryfikacji uwzględniającej ocenę, czy ryzyko szczególne zostało dokładnie ujęte,

e) w modelu uwzględniono ryzyko powiązane z rodzajem instrumentu, tj. model nie pomija istotnych nieprzewidywalnych (idiosynkratycznych) różnic między podobnymi, ale nie identycznymi pozycjami,

f) model uwzględnia ryzyko wystąpienia niekorzystnych zdarzeń;

2) dotyczące banku:

a) jeżeli bank narażony jest na ryzyko, którego nie uwzględnia się w pomiarze VaR, ponieważ wykracza ono poza dziesięciodniowy okres utrzymywania pozycji i 99-procentowy przedział pewności (zdarzenia o niskim prawdopodobieństwie wystąpienia, lecz poważnych skutkach) – wpływ takich wydarzeń znajduje odzwierciedlenie w wewnętrznej ocenie kapitałowej,

b) przy pomocy modelu bank ocenia w sposób zachowawczy ryzyko wynikające z pozycji o niższej płynności lub pozycji o ograniczonej przejrzystości cenowej, zakładając realne scenariusze rozwoju rynku,

c) model korzysta z dokładnych i kompletnych danych,

d) w sytuacjach, gdy brak jest dostatecznych danych lub nie oddają one rzeczywistej zmienności pozycji czy portfela, mogą być stosowane estymacje wskaźników rynkowych, przy czym powinny one być odpowiednio zachowawcze;

3) bank korzysta z nowych technik i praktyk w miarę ich rozwoju;

4) bank posiada metodologię uwzględniania w obliczeniach wymogów kapitałowych, wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka niewykonania zobowiązania w odniesieniu do pozycji objętych portfelem handlowym, jeżeli przewyższa on wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka niewykonania zobowiązania w odniesieniu do tych pozycji obliczony w oparciu o VaR, przy czym:

a) w obliczeniach uwzględnia się nadwyżkowy wymóg kapitałowy, obliczony jako różnica pomiędzy wymogiem kapitałowym z tytułu ryzyka niewykonania zobowiązania

w odniesieniu do pozycji objętych portfelem handlowym i wymogiem kapitałowym z tytułu ryzyka niewykonania zobowiązania w odniesieniu do tych pozycji obliczonym na podstawie metody wartości zagrożonej,

b) aby uniknąć podwójnego obliczania, bank może przy obliczaniu wymogu kapitałowego z tytułu nadwyżkowego ryzyka niewykonania zobowiązania, wziąć pod uwagę to, w jakim zakresie ryzyko takie zostało już uwzględnione w obliczeniach dokonanych metodą wartości zagrożonej, szczególnie w przypadku pozycji pierwotnych, których w razie niekorzystnych warunków rynkowych lub przesłanek wskazujących na pogorszenie warunków rynkowych nie można zamknąć w ciągu 10 dni,

c) jeżeli bank uwzględni nadwyżkowe ryzyko niewykonania zobowiązania poprzez narzut kapitałowy, musi posiadać metodologię wewnętrznego zatwierdzania wartości tego narzutu,

d) bank wykazuje, że stosowana metoda spełnia normy jakościowe porównywalne do obowiązujących dla metody wewnętrznych ratingów określonej w załączniku nr 5 do uchwały, przy założeniu, że poziom ryzyka jest stały oraz, o ile jest to konieczne, podlega korektom uwzględniającym wpływ takich czynników jak: płynność, koncentracja, instrumenty zabezpieczające oraz opcjonalność,

e) bank, który nie posiada wewnętrznie opracowanej metody ujmowania nadwyżkowego ryzyka niewykonania zobowiązań, oblicza wartość narzutu kapitałowego przy użyciu metodologii właściwej dla metody standardowej określonej w załączniku nr 4 do uchwały lub metody wewnętrznych ratingów określonej w załączniku nr 5 do uchwały,

f) w odniesieniu do ekspozycji gotówkowych lub ekspozycji z tytułu sekurytyzacji syntetycznej, które podlegałyby odliczeniom zgodnym z zasadami określonymi w § 2 ust. 1 lit. d uchwały w sprawie funduszy własnych, lub takich, których waga ryzyka wynosi 1250% zgodnie z § 46 – 123 załącznika nr 18 do uchwały, obciążenie kapitałowe jest nie mniejsze niż wynika to z wyżej wymienionych przepisów, przy czym:

- bank, który w odniesieniu do tych ekspozycji prowadzi działalność dealerską, może stosować inne sposoby traktowania, o ile potrafi wykazać, że poza intencjami handlowymi istnieje także płynny dwukierunkowy rynek ekspozycji sekurytyzacyjnych lub – w przypadku sekurytyzacji syntetycznej – że wykorzystuje on wyłącznie kredytowe instrumenty pochodne w stosunku do samych ekspozycji sekurytyzacyjnych lub wszystkich elementów składowych związanego z nimi ryzyka,

- uznaje się, że rynek dwustronny istnieje, gdy występują na nim składane w dobrej wierze oferty kupna i sprzedaży, tak że możliwe jest określenie w ciągu jednego dnia ceny rozsądnie powiązanej z ostatnią ceną sprzedaży lub dokonanie na zasadach rynkowych i w dobrej wierze kupna bądź sprzedaży po takiej cenie w stosunkowo krótkim czasie, który odpowiada obowiązującym zwyczajom handlowym,

- aby bank mógł zastosować takie odstępstwo, o którym mowa w tiret pierwszym, musi posiadać wystarczającą ilość danych rynkowych do tego, by przy takich ekspozycjach w pełni uwzględnić koncentracje ryzyka niewykonania zobowiązań w ramach wewnętrznej metody pomiaru nadwyżkowego ryzyka niewykonania zobowiązań zgodnie z podanymi wyżej zasadami.

Część II. Obliczanie wartości zagrożonej

§ 5. Wartość zagrożoną oblicza się przyjmując:

- 1) poziom istotności równy 0,01;
- 2) okres prognozy (założony okres utrzymywania stałej wielkości i struktury pozycji pierwotnych – okres utrzymywania pozycji):
 - a) 10 dni roboczych – w celu obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka rynkowego,
 - b) 1 dzień roboczy – w celu weryfikacji modelu wartości zagrożonej;
- 3) oszacowania parametrów modelu wartości zagrożonej (w szczególności: zmienności, współczynników korelacji) na podstawie wiarygodnych danych historycznych za okres obejmujący co najmniej 250 dni roboczych (okres próby);
- 4) kwartalną aktualizację zbioru danych.

§ 6. Pod warunkiem zachowania ciągłości dopuszcza się:

- 1) stosowanie metody wartości zagrożonej do obliczania wymogu kapitałowego z tytułu różnych rodzajów ryzyka rynkowego jednocześnie pod warunkiem, że model oblicza przynajmniej jeden z łącznych wymogów kapitałowych, o których mowa w załącznikach nr 6–8 oraz nr 10, z zastrzeżeniem § 13 załącznika nr 6 do uchwały i § 11 załącznika nr 8 do uchwały;
- 2) przyjęcie krótszego okresu utrzymywania pozycji niż określony w § 5 pkt 2 tiret pierwszym, pod warunkiem odpowiedniego przeskalowania wyniku na wielkość odpowiadającą okresowi 10 dni roboczych;
- 3) przy zachowaniu wymogu określonego w § 5 pkt 3, stosowanie schematów ważenia obserwacji w okresie próby pod warunkiem dostosowania okresu próby tak, aby ważona średnia numerów obserwacji w próbie obliczona przy zastosowaniu schematu ważenia przyjętego dla ważenia obserwacji była równa co najmniej 125, przy zachowaniu malejącej numeracji (od najwyższego numeru do 1) chronologicznie uporządkowanych obserwacji w próbie;
- 4) uwzględnianie w modelu skrajnie niekorzystnych związków korelacyjnych lub empirycznych związków korelacyjnych pomiędzy zmianami poszczególnych parametrów cenowych.

§ 7. Banki dokonujące transakcji opcyjnych uwzględniają w obliczeniach wartości zagrożonej:

- 1) nieliniowość zmian wartości opcji względem zmian bieżących parametrów cenowych;
- 2) wpływ innych (niż zmiany bieżących parametrów cenowych) czynników wpływających na wartość opcji.

§ 8. Oszacowania parametrów modelu należy aktualizować przynajmniej raz w miesiącu.

§ 9. Model powinien ujmować wystarczającą liczbę czynników ryzyka w zależności od skali aktywności banku na poszczególnych rynkach, a w szczególności czynniki wymienione w § 10 - 13.

§ 10. W zakresie ryzyka stopy procentowej:

1) system pomiaru ryzyka uwzględnia zbiór czynników ryzyka odpowiadających stopom procentowym w każdej walucie, w której bank utrzymuje pozycje bilansowe lub pozabilansowe wrażliwe na stopy procentowe;

2) bank modeluje krzywe dochodowości stosując w odniesieniu do każdej z krzywych dochodowości jedno z ogólnie przyjętych podejść, przy czym dla istotnych ekspozycji na ryzyko stopy procentowej w najważniejszych walutach i na najważniejszych rynkach, krzywa dochodowości jest podzielona na co najmniej sześć segmentów zapadalności w celu ujęcia wahań zmienności stóp wzdłuż krzywej dochodowości;

3) system pomiaru ryzyka uwzględnia ryzyko niedoskonale skorelowanych przesunięć między różnymi krzywymi dochodowości.

§ 11.1. W zakresie ryzyka walutowego system pomiaru ryzyka uwzględnia czynniki ryzyka odpowiadające złotu i poszczególnym walutom obcym, w których denominowane są pozycje banku.

2. W odniesieniu do instytucji zbiorowego inwestowania uwzględnia się rzeczywiste pozycje walutowe, przy czym bank może skorzystać ze sprawozdań strony trzeciej na temat pozycji walutowej w takiej instytucji, upewniwszy się co do ich prawidłowości - jeśli bank nie posiada informacji na temat pozycji walutowych w instytucji zbiorowego inwestowania, taka pozycja jest traktowana osobno i zgodnie z § 4 załącznika nr 6 do uchwały.

§ 12. W zakresie ryzyka cen instrumentów kapitałowych w systemie pomiaru ryzyka jest stosowany odrębny czynnik ryzyka przynajmniej dla każdego rynku instrumentów kapitałowych, w których bank utrzymuje znaczące pozycje.

§ 13. W zakresie ryzyka cen towarów:

1) w systemie pomiaru ryzyka jest stosowany oddzielny czynnik ryzyka przynajmniej dla każdego towaru, w którym bank utrzymuje znaczące pozycje;

2) system pomiaru ryzyka także ujmuje ryzyko niedoskonale skorelowanych przesunięć między podobnymi ale nie identycznymi towarami oraz ryzyko zmian cen terminowych wynikające z niedopasowania terminów zapadalności;

3) system pomiaru ryzyka także uwzględnia charakterystyki rynkowe, w szczególności daty dostawy i zakres uprawnień dealerów do zamykania pozycji.

Część III. Weryfikacja modelu wartości zagrożonej

§ 14. Bank jest zobowiązany do codziennego porównywania wartości zagrożonych obliczonych dla poprzedzających dany dzień 250 kolejnych dni roboczych (okres weryfikacji), z rzeczywistymi dziennymi stratami na pozycjach pierwotnych objętych modelem wartości zagrożonej, uwzględniającymi rzeczywiste zmiany parametrów cenowych, wielkości i strukturę pozycji pierwotnych (weryfikacja historyczna).

§ 15. Bank jest zobowiązany do porównywania przynajmniej raz na kwartał wartości zagrożonych, obliczonych dla poprzedzających dany dzień 250 kolejnych dni roboczych (okres weryfikacji), z rewaluacyjnymi stratami na pozycjach pierwotnych objętych modelem wartości zagrożonej, z tytułu rzeczywistych zmian parametrów cenowych, obliczonymi przy założeniu utrzymywania przez 24 godziny stałej wielkości i struktury pozycji pierwotnych (weryfikacja rewaluacyjna). W pierwszym roku stosowania modelu bank może dokonywać weryfikacji rewaluacyjnej powiększając sukcesywnie okres weryfikacji od jednego kwartału do 250 dni roboczych.

§ 16. Bank jest zobowiązany do dokonywania przynajmniej raz na kwartał serii symulacji wpływu skrajnie niekorzystnych warunków na wynik na pozycjach pierwotnych objętych modelem wartości zagrożonej oraz na poziom wartości zagrożonej (test skrajnych warunków), uwzględniających między innymi skrajne zakłócenia:

- 1) parametrów cenowych;
- 2) poziomu płynności rynków;
- 3) siły związków korelacyjnych zmian parametrów cenowych;
- 4) zmienności parametrów cenowych;
- 5) struktury i wielkości pozycji pierwotnych i innych specyficznych uwarunkowań banku w zakresie ryzyka rynkowego.

§ 17. Testy skrajnych warunków uwzględniają ryzyko koncentracji, istnienie rynków jednokierunkowych (*one-way markets*), ryzyko wystąpienia zdarzeń nietypowych i niestałych, sprzecznych z założeniami modelu wahań cen (*jump-to-default risks*), nieliniowość charakterystyk produktów, znacznych ujemnych pozycji wykonania opcji (*out-of-the-money positions*), występowanie pozycji podlegających zjawisku zaniżonych cen (*gapping of prices*) oraz inne składowe ryzyka, które mogą nie zostać należycie uwzględnione w modelu szacowania wartości zagrożonej, w tym okresowi wymaganemu do zabezpieczenia portfela lub zarządzania ryzykiem w trudnych warunkach rynkowych.

§ 18. Bank jest zobowiązany do posiadania pełnej dokumentacji przeprowadzonych obliczeń wartości zagrożonej, wyników weryfikacji historycznych, weryfikacji rewaluacyjnych oraz testów skrajnych warunków.

Część IV. Stosowanie metody wartości zagrożonej

§ 19. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rynkowego obliczony w oparciu o model wartości zagrożonej jest równy większej z dwóch kwot obliczonych jako:

- 1) wartość zagrożona obliczona w dniu poprzednim, powiększona, o ile to konieczne, o narzut z tytułu nadwyżkowego ryzyka niewykonania zobowiązań, o którym mowa w § 4;
- 2) średnia arytmetyczna wartości zagrożonych obliczonych w 60 poprzednich dniach roboczych, pomnożona przez współczynnik korygujący k , powiększona, o ile to konieczne, o narzut z tytułu nadwyżkowego ryzyka niewykonania zobowiązań, o którym mowa w § 4.

§ 20. Współczynnik korygujący k ustala się zgodnie z poniższą tabelą na podstawie weryfikacji historycznej, o której mowa w § 14, w zależności od liczby n określonej jako ilość dni w okresie weryfikacji, o którym mowa w § 14 - 15, w których rzeczywista strata na pozycjach pierwotnych objętych modelem wartości zagrożonej przekroczyła wartość zagrożoną wyznaczoną na dany dzień roboczy:

Liczba przekroczeń n	Współczynnik korygujący k
nie więcej niż 4	3,00
5	3,40
6	3,50
7	3,65
8	3,75

9	3,85
10 i więcej	4,00

§ 21. W przypadku każdorazowego przekroczenia, powodującego zwiększenie współczynnika korygującego k , zidentyfikowanego przez bank w trakcie procesu weryfikacji bank jest zobowiązany niezwłocznie, nie później jednak niż 5 dni roboczych po zakończeniu weryfikacji, powiadomić Komisję Nadzoru Finansowego o stwierdzonych przekroczeniach.

Załącznik nr 20 do uchwały nr 380/2008
Komisji Nadzoru Finansowego
z dnia 17 grudnia 2008 r.
(poz.)

ZAWIADOMIENIE O PRZEKROCZENIU NORMY ADEKWATNOŚCI KAPITAŁOWEJ
w dniu

Nazwa banku: _____ Numer rozliczeniowy: _____

Kapitał na pokrycie ryzyka stan na dzień w tys. zł

	Kategoria	Kwota
		A1
A1	FUNDUSZE WŁASNE w tym:	
B1	Fundusze podstawowe	
B3	Fundusze uzupełniające	
B5	Powiększenia – pomniejszenia	
C1	KAPITAŁ KRÓTKOTERMINOWY*)	
D1	Zysk rynkowy na portfelu handlowym (narastająco)	
D3	Zobowiązania podporządkowane (zaliczone)	
D5	Straty na portfelu bankowym (narastająco)	
D9	Bezwzględna wartość kapitału podmiotów zależnych, jeżeli kapitał ten jest mniejszy od zera	
E1	Kapitał dostępny: A1+ C1	

Wymogi kapitałowe

	Kategoria	Suma pozycji netto		Wymóg kapitałowy
		Długie	Krótkie	D1
		B1	C1	
G1	Ryzyko kredytowe oraz ryzyko rozmycia**)		X	
H1	Przekroczenie limitu koncentracji zaangażowań		X	
I1	Ryzyko rynkowe objęte modelem	X	X	
I4	Ryzyko rynkowe nie objęte modelem w tym:	X	X	
J1	- Ryzyko walutowe			
K1	- Ryzyko cen towarów			
L1	- Ryzyko cen kapitałowych papierów wartościowych*) w tym:			
L2	Ryzyko szczególne	X	X	
L3	Ryzyko ogólne	X	X	
M1	- Ryzyko ogólne stóp procentowych*)	X	X	
N1	- Ryzyko szczególne cen instrumentów dłużnych*)			
O1	Ryzyko rozliczenia-dostawy oraz kontrahenta*)	X	X	
P2	Przekroczenie progu koncentracji kapitałowej		X	
P4	Ryzyko operacyjne		X	
Q1	Inne			
R1	Całkowity wymóg kapitałowy G1+H1+I1+I4+O1+ P2+P4+Q1	X	X	
T1	Niedobór kapitału na pokrycie ryzyka: E1 – R1	X	X	

*) Dotyczy tylko banków, których działalność handlowa jest znacząca, podać w kwocie wynikającej z § 5 uchwały.

***) W kolumnie "Długie" podać wartość sumy aktywów i zobowiązań pozabilansowych ważonych ryzykiem.

Uwaga: Bank dołącza do zawiadomienia objaśnienie przyczyn przekroczenia normy adekwatności kapitałowej oraz opis działań podjętych w celu osiągnięcia tej normy.

Sporządził: _____

Data sporządzenia: _____

Nr telefonu: _____

Zatwierdził: _____

Załącznik nr 21 do uchwały nr 380/2008
Komisji Nadzoru Finansowego
z dnia 17 grudnia 2008 r.
(poz.)

OBLICZANIE PORÓWNAWCZEGO WYMOGU KAPITAŁOWEGO

Część I. Obliczanie porównawczego wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego

ZASADY OGÓLNE

§ 1. Klasyfikację podmiotów dla celów przypisania wag ryzyka poszczególnym kategoriom aktywów i udzielonych zobowiązań pozabilansowych określono w § 11-14.

§ 2. Sumę aktywów ważonych ryzykiem oblicza się jako sumę wartości poszczególnych kategorii aktywów pomnożonych przez przypisane im procentowe wagi ryzyka, zgodnie z § 15-20.

§ 3. Sumę udzielonych zobowiązań pozabilansowych ważonych ryzykiem oblicza się jako sumę iloczynów ekwiwalentów bilansowych udzielonych zobowiązań pozabilansowych i odpowiadających im procentowych wag ryzyka kontrahenta, określonych w § 27-30.

§ 4. Ekwiwalent bilansowy udzielonego zobowiązania pozabilansowego oblicza się:

- 1) zgodnie z § 21 – w przypadku udzielonych pozabilansowych zobowiązań warunkowych;
- 2) zgodnie z § 22-26 – w przypadku udzielonych zobowiązań pozabilansowych wynikających z transakcji pozabilansowych.

§ 5. Aktywom i udzielonym zobowiązaniom pozabilansowym, których spłata uzależniona jest od podmiotu innego niż dłużnik, przypisuje się wyższą z wag ryzyka przypisanych dłużnikowi lub temu podmiotowi.

Tytuł I. Operacje z otrzymanym i udzielonym przyrzeczeniem odkupu

§ 6. Należności lub udzielone zobowiązania pozabilansowe, w zależności od określonego w odrębnych przepisach sposobu ich ujmowania w sprawozdaniu finansowym, wynikające z operacji dokonywanych na podstawie umowy z udzielonym lub otrzymanym przyrzeczeniem odkupu, uwzględnia się w rachunku aktywów lub zobowiązań pozabilansowych ważonych ryzykiem, jako zabezpieczone należności lub udzielone zobowiązania pozabilansowe.

Tytuł II. Sekurytyzacja

§ 7.1. Wierzytelności przeniesione na inny podmiot (sekurytyzacja), można wyłączyć z rachunku aktywów i zobowiązań pozabilansowych ważonych ryzykiem, pod warunkiem że:

- 1) umowa sekurytyzacji zapewnia spełnienie wymogów określonych w art. 92a ustawy – Prawo bankowe;
- 2) bank posiada opinię prawną sporządzoną przez osobę uprawnioną potwierdzającą, że umowa sekurytyzacji zapewnia spełnienie warunków, o których mowa w pkt 1, według przepisów prawa właściwego dla obu stron umowy;
- 3) bank poinformował Komisję Nadzoru Finansowego o zamiarze dokonania sekurytyzacji oraz przedstawił jej strukturę – informacja powinna w szczególności

zawierać: dane dotyczące statusu podmiotu emisyjnego, projekt umowy banku z podmiotem emisyjnym oraz opis alokacji ryzyka kredytowego.

2. Nabytym przez bank papierom wartościowym wyemitowanym w ramach sekurytyzacji, z zastrzeżeniem § 32 – 33 załącznika nr 18 do uchwały, przypisuje się wagę ryzyka zgodnie z ich klasyfikacją, przy czym:

- 1) papierom wartościowym posiadającym zewnętrzną ocenę wiarygodności kredytowej niższą niż inwestycyjna oraz nieposiadającym takiej oceny nie można przypisać wagi ryzyka niższej niż 100%;
- 2) papierom wartościowym transzy podporządkowanej względem innych transz w zakresie absorpcji strat przypisuje się wagę ryzyka 1250%;
- 3) papierom wartościowym transzy pośredniej nie można przypisać wagi ryzyka niższej niż 50%.

Tytuł III. Subpartycypacja

§ 8.1. Wierzytelności, w przypadku których ryzyko kredytowe banku zostało w całości lub części przeniesione na inny podmiot (subpartycypacja), ujmuje się w rachunku aktywów ważonych ryzykiem zgodnie z następującymi zasadami:

- 1) w części proporcjonalnej do ustalonego udziału tego podmiotu w stratach, wierzytelności traktuje się jak należności gwarantowane (poręczone) przez ten podmiot i przypisuje się wagę ryzyka odpowiadającą temu podmiotowi;
- 2) w części proporcjonalnej do ustalonego udziału banku w stratach, wierzytelności traktuje się jak należności od pierwotnego dłużnika i przypisuje się wagę ryzyka odpowiadającą temu dłużnikowi;
- 3) części ekspozycji wyłączonej z proporcjonalnego podziału strat, podporządkowanej względem pozostałej części wierzytelności w zakresie absorpcji strat, przypisuje się wagę ryzyka 1250%;
- 4) w części przeniesionej na towarzystwo funduszy inwestycyjnych tworzące fundusz sekurytyzacyjny lub na fundusz sekurytyzacyjny, przypisuje się wagę ryzyka 0%, proporcjonalnie do otrzymanej kwoty z tytułu sprzedaży.

2. Wierzytelnościom, w przypadku których ryzyko kredytowe innego podmiotu zostało w całości lub części przeniesione na bank:

- 1) w części objętej proporcjonalnym udziałem w stratach:
 - a) do wysokości ustalonego udziału banku w stratach – przypisuje się wagę ryzyka odpowiadającą pierwotnemu dłużnikowi,
 - b) do wysokości ustalonego udziału tego podmiotu w stratach – przypisuje się wagę ryzyka odpowiadającą temu podmiotowi;
- 2) w części podporządkowanej względem części, o której mowa w lit. a, w zakresie absorpcji strat – przypisuje się wagę ryzyka 1250%.

Tytuł IV. Pochodne transakcje kredytowe

§ 9.1. Aktywom lub udzielonym zobowiązaniom pozabilansowym, których ryzyko kredytowe zostało zabezpieczone pochodną transakcją kredytową można przypisać odpowiednio wagę ryzyka w przypadku aktywów lub wagę ryzyka kontrahenta odpowiadającą należności od kontrahenta banku będącego stroną tej transakcji, pod warunkiem że:

- 1) transakcja ta skutecznie i w całości przenosi ryzyko kredytowe na kontrahenta, oraz
- 2) bank posiada opinię prawną sporządzoną przez osobę uprawnioną potwierdzającą, że umowa zawarcia transakcji zapewnia spełnienie warunku określonego w pkt 1.

2. Udzielonym zobowiązaniom pozabilansowym wynikającym z zawartych przez bank pochodnych transakcji kredytowych, w wyniku których bank przejmuje ryzyko kredytowe innego podmiotu przypisuje się wagę ryzyka kontrahenta odpowiadającą aktywu referencyjnemu transakcji.

Tytuł V. Kompensowanie transakcji pozabilansowych

§ 10.1. Kompensowaniu mogą podlegać transakcje pozabilansowe, które spełniają następujące warunki:

- 1) są objęte umową ramową o kompensowaniu;
- 2) umowa ramowa o kompensowaniu przewiduje, że w przypadku jej rozwiązania zostanie obliczona i wypłacona tylko jedna kwota stanowiąca sumę wyników rynkowych na wszystkich transakcjach pozabilansowych objętych umową;
- 3) rozwiązanie umowy ramowej o kompensowaniu może nastąpić na skutek niewykonania zobowiązań przez jednego z kontrahentów;
- 4) bank posiada opinię prawną sporządzoną przez osobę uprawnioną potwierdzającą, że umowa ramowa o kompensowaniu spełnia warunki, o których mowa w § 75 ust. 1 pkt 2 załącznika nr 16 do uchwały, według przepisów prawa właściwego dla obu stron umowy;
- 5) bank monitoruje zmiany przepisów prawa, o których mowa w pkt 4.

2. Ekwiwalent bilansowy transakcji pozabilansowych objętych umową ramową o kompensowaniu oblicza się:

- 1) w metodzie zaangażowania pierwotnego:
 - a) dla transakcji terminowych jednorodnych – poprzez zastosowanie zasad określonych w § 11 załącznika nr 16 do uchwały, przyjmując że wszystkie transakcje jednorodne objęte umową ramową stanowią jedną transakcję terminową z nominalną kwotą równą sumie nominalnych kwot poszczególnych transakcji jednorodnych z uwzględnieniem kompensacji wzajemnych roszczeń,
 - b) dla pozostałych transakcji terminowych – jako 75% sumy ekwiwalentów bilansowych obliczonych dla tych transakcji zgodnie z § 11 załącznika nr 16 do uchwały,przy czym przez transakcje pozabilansowe jednorodne rozumie się transakcje pozabilansowe tego samego rodzaju, rozliczane wyłącznie w formie pieniężnej, z identycznymi instrumentami bazowymi i umownymi terminami rozliczenia;
- 2) w metodzie wyceny rynkowej – jako sumę:
 - a) kosztu zastąpienia netto transakcji objętych daną umową ramową o saldowaniu równego:
 - sumie wyników rynkowych na wszystkich transakcjach pozabilansowych objętych umową ramową o saldowaniu obliczonych za okres od powstania zobowiązań, bez uwzględnienia § 4 ust. 3 uchwały – jeżeli suma ta jest dodatnia lub
 - zeru - gdy suma ta nie jest dodatnia,

oraz

b) oczekiwanej przyszłej straty na transakcjach objętych umową ramową, obliczonej jako 40% sumy oczekiwanych przyszłych strat na tych transakcjach, obliczonych zgodnie z § 10 ust. 2 pkt 2 załącznika nr 16 do uchwały, powiększonej o 60% sumy oczekiwanych przyszłych strat na tych transakcjach pomnożonej przez iloraz kosztu zastąpienia netto tych transakcji i sumy kosztów zastąpienia poszczególnych transakcji.

KLASYFIKACJA PODMIOTÓW

Tytuł I. Zasady ogólne

§ 11. W klasyfikacji podmiotów przedstawionej w § 12 - 14 przez państwa należące do strefy A rozumie się:

- 1) państwa członkowskie Unii Europejskiej (EU);
- 2) państwa członkowskie Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD);
- 3) państwa, które zawarły porozumienia w sprawie udzielania kredytów z Międzynarodowym Funduszem Walutowym (IMF), w związku z Ogólnym Porozumieniem o Zaciąganiu Kredytów (GAB).

Tytuł II. Podmioty klasy I

§ 12. Do podmiotów klasy I należą:

- 1) rządy i banki centralne państw należących do strefy A (w tym Skarb Państwa Rzeczypospolitej Polskiej i Narodowy Bank Polski), a także instytucje rządowe szczebla centralnego;
- 2) Korporacja Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych S. A., w zakresie umów ubezpieczenia eksportowego lub gwarancji ubezpieczeniowych, objętych gwarancjami Skarbu Państwa, zawartych lub udzielonych na podstawie przepisów ustawy o gwarantowanych przez Skarb Państwa ubezpieczeniach eksportowych;
- 3) Bankowy Fundusz Gwarancyjny;
- 4) wiarygodne giełdy i izby rozliczeniowe, wymagające codziennego regulowania depozytów zabezpieczających – w przypadku gdy są one stroną pozabilansowej transakcji pochodnej (oceny wiarygodności giełdy lub izby rozliczeniowej dokonuje bank i przekazuje tę ocenę Komisji Nadzoru Finansowego, która może zmienić proponowaną przez bank kwalifikację).

Tytuł III. Podmioty klasy II

§ 13. Do podmiotów klasy II należą:

- 1) banki krajowe i instytucje kredytowe, a także banki zagraniczne mające siedzibę w państwach należących do strefy A;
- 2) władze lokalne lub regionalne państw należących do strefy A (w tym jednostki samorządów terytorialnych Rzeczypospolitej Polskiej) i ich związki;
- 3) wielostronne banki rozwoju:
 - a) Międzynarodowy Bank Odbudowy i Rozwoju,
 - b) Międzynarodowa Korporacja Finansowa,
 - c) Międzyamerykański Bank Rozwoju,
 - d) Azjatycki Bank Rozwoju,

- e) Afrykański Bank Rozwoju,
 - f) Bank Rozwoju Rady Europy,
 - g) Nordycki Bank Inwestycyjny,
 - h) Karaibski Bank Rozwoju,
 - i) Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju,
 - j) Europejski Fundusz Inwestycyjny,
 - k) Międzyamerykańska Korporacja Inwestycyjna,
 - l) Wielostronna Agencja Gwarantowania Inwestycji,
 - m) Międzynarodowy Mechanizm Finansowania Szczepień,
 - n) Islamski Bank Rozwoju.;
- 4) Europejski Bank Inwestycyjny.

Tytuł IV. Podmioty klasy III

§ 14. Do podmiotów klasy III należą podmioty niezaliczone do klasy I lub II.

PROCENTOWE WAGI RYZYKA AKTYWÓW

§ 15. W przedstawionej poniżej klasyfikacji aktywa rozumiane są łącznie ze związanymi z nimi innymi należnościami, jeśli należności te ujęte są w rachunku zysków i strat.

Tytuł I. Waga ryzyka 0%

§ 16. Następującym aktywom przypisuje się wagę ryzyka 0%:

- 1) środki pieniężne w kasie i równoważne pozycje gotówkowe;
- 2) środki banku zrzeszonego na rachunku rezerwy obowiązkowej w banku, w którym jest on zrzeszony;
- 3) aktywa wynikające z wyceny pozabilansowych transakcji pochodnych;
- 4) naliczone odsetki ujęte w przychodach zastrzeżonych;
- 5) należności od podmiotów klasy I;
- 6) należności od podmiotów klasy II i III, w części zabezpieczonej:
 - a) kwotą pieniężną przelaną na rachunek banku, zgodnie z art. 102 ustawy – Prawo bankowe,
 - b) gwarancjami (poręczeniami) udzielonymi przez podmioty klasy I,
 - c) dłużnymi papierami wartościowymi, których emitentem jest podmiot klasy I;
- 7) dłużne papiery wartościowe, których emitentem jest podmiot klasy I;
- 8) dłużne papiery wartościowe, których emitentem jest podmiot klasy II lub III, w części gwarantowanej (poręczonej) przez podmioty klasy I;
- 9) aktywa niewymienione w pkt 5-8 pomniejszające fundusze własne (w tym aktywa biur maklerskich funkcjonujących w strukturach banku – w przypadku gdy fundusze własne tych biur zostały wyłączone z funduszy własnych banku).

Tytuł II. Waga ryzyka 20%

§ 17. Następującym aktywom przypisuje się wagę ryzyka 20%:

- 1) należności od podmiotów klasy II, w części nieobjętej wagą ryzyka 0%;

2) należności od podmiotów klasy III, w części nieobjętej wagą ryzyka 0%, ale zabezpieczonej:

a) gwarancjami (poręczeniami) udzielonymi przez podmioty klasy II,

b) dłużnymi papierami wartościowymi, których emitentem jest podmiot klasy II;

3) dłużne papiery wartościowe, których emitentem jest podmiot klasy II;

4) dłużne papiery wartościowe, których emitentem jest podmiot klasy III, w części nieobjętej wagą ryzyka 0%, ale gwarantowanej (poręczonej) przez podmioty klasy II.

Tytuł III. Waga ryzyka 50%

§ 18. Następującym aktywom przypisuje się wagę ryzyka 50%:

1) należności od podmiotów klasy III, w części nieobjętej wagami ryzyka 0% i 20%, ale zabezpieczonej hipoteką ustanowioną na nieruchomości mieszkalnej, którą dłużnik zamieszkuje lub będzie zamieszkiwał, bądź też oddał lub odda w najem lub dzierżawę, do wysokości nie wyższej niż:

a) wysokość dokonanego wpisu do księgi wieczystej, oraz

b) kwoty równej:

– 50% wartości ustalonej na podstawie wyceny rzeczoznawcy majątkowego (jeżeli wycena nie uwzględnia wcześniej powstałych obciążeń, to wartość tę pomniejsza się najpierw o łączną ich kwotę), lub

– 60% bankowo-hipotecznej wartości nieruchomości, ustalonej zgodnie z art. 22 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o listach zastawnych i bankach hipotecznych (Dz. U. z 2003 r. Nr 99, poz. 919),

pod warunkiem, że wysokość raty kapitałowej lub odsetkowej nie jest uzależniona od zmian kursu waluty lub walut innych niż waluty przychodów osiąganym przez dłużnika;

2) pozostałe bilansowe konta rozrachunkowe (konta porządkujące).

Tytuł IV. Waga ryzyka 100%

§ 19. Następującym aktywom przypisuje się wagę ryzyka 100%:

1) należności nieobjęte wagami ryzyka 0%, 20%, 50% lub 1250% (w tym należności z tytułu rozrachunków z kontrahentami, których tożsamości nie można ustalić);

2) papiery wartościowe, w części nieobjętej wagami ryzyka 0%, 20%, 50% lub 1250%, udziały i inne składniki funduszy własnych innych podmiotów, niepomniejszające funduszy własnych banku;

3) pozostałe aktywa niepomniejszające funduszy własnych banku, nieobjęte wagami ryzyka 0%, 20%, 50% lub 1250%.

Tytuł V. Waga ryzyka 1250%

§ 20. Następującym aktywom przypisuje się wagę ryzyka 1250%:

1) wyemitowane w ramach sekurytyzacji nabyte przez bank zgodnie z § 7 papiery wartościowe transzy podporządkowanej względem innych transz w zakresie absorpcji strat;

2) wierzytelności objęte subpartycypacją, w części ekspozycji wyłączonej z proporcjonalnego podziału strat, podporządkowanej względem pozostałej części wierzytelności w zakresie absorpcji strat.

KLASYFIKACJA UDZIELONYCH ZOBOWIĄZAŃ POZABILANSOWYCH

Tytuł I. Ekwiwalent bilansowy udzielonych pozabilansowych zobowiązań warunkowych

§ 21. Ekwiwalent bilansowy udzielonego pozabilansowego zobowiązania warunkowego oblicza się jako iloczyn nominalnej wartości zobowiązania i procentowej wagi ryzyka produktu przypisanej mu zgodnie z poniższą klasyfikacją:

- 1) waga ryzyka produktu 0% (ryzyko niskie) – niewykorzystane zobowiązania kredytowe (zobowiązania udzielenia kredytu, zakupu papierów wartościowych, udzielenia gwarancji, poręczenia lub akceptu) z pierwotnym terminem zapadalności do jednego roku lub które można bezwarunkowo wypowiedzieć w każdej chwili bez uprzedzenia;
- 2) waga ryzyka produktu 20% (ryzyko nisko-średnie):
 - a) udzielone akredytywy dokumentowe, dla których zabezpieczenie stanowi wysłany towar,
 - b) inne udzielone zobowiązania wygasające z chwilą realizacji transakcji będącej ich podstawą, dla których zabezpieczenie stanowi wysłany towar;
- 3) waga ryzyka produktu 50% (ryzyko średnie):
 - a) akredytywy dokumentowe otwarte i akredytywy dokumentowe potwierdzone, z wyłączeniem akredytyw objętych wagą ryzyka produktu 20%,
 - b) udzielone gwarancje jakości odsprzedawanych towarów i gwarancje zapłaty odszkodowania (w szczególności gwarancje przetargowe, gwarancje dobrego wykonania umowy, gwarancje zapłaty cła i gwarancje zapłaty podatku) oraz inne udzielone gwarancje i poręczenia niestanowiące zabezpieczenia aktywów osób trzecich,
 - c) nieodwołalne akredytywy zabezpieczające niestanowiące zabezpieczenia aktywów osób trzecich,
 - d) niewykorzystane udzielone zobowiązania kredytowe i podobne zobowiązania z pierwotnym terminem zapadalności powyżej jednego roku;
- 4) waga ryzyka produktu 100% (ryzyko wysokie):
 - a) udzielone gwarancje i poręczenia zabezpieczające aktywa osób trzecich,
 - b) nieodwołalne akredytywy zabezpieczające aktywa osób trzecich,
 - c) udzielone akcepty,
 - d) udzielone poręczenia weksłowe,
 - e) udzielone zobowiązania z tytułu transakcji z prawem zwrotu przedmiotu transakcji lub roszczeń z nim związanych,
 - f) nieopłacona część akcji i papierów wartościowych,
 - g) pozostałe udzielone pozabilansowe zobowiązania warunkowe,
 - h) kredytowe transakcje pochodne.

Tytuł II. Ekwiwalent bilansowy transakcji pozabilansowych

§ 22. Dla celów obliczania ekwiwalentu bilansowego transakcji pozabilansowych stosuje się:

- 1) w bankach, których skala działalności handlowej jest znacząca – metodę wyceny rynkowej, określoną w § 10 załącznika nr 16 do uchwały;
- 2) w bankach, których skala działalności handlowej nie jest znacząca:
 - a) metodę wyceny rynkowej, określoną w § 10 załącznika nr 16 do uchwały, lub metodę zaangażowania pierwotnego, określoną w § 11 załącznika nr 16 do uchwały – do

transakcji pozabilansowych, których instrumentem bazowym jest waluta lub instrument dłużny,

b) metodę wyceny rynkowej, określoną w § 10 załącznika nr 16 do uchwały – do pozostałych transakcji pozabilansowych.

§ 23. Ekwiwalent bilansowy transakcji pozabilansowych oblicza się bez uwzględnienia § 4 ust. 3 uchwały.

§ 24. Ekwiwalent bilansowy transakcji pozabilansowych można obliczać z uwzględnieniem kompensowania transakcji zgodnie z zasadami określonymi w § 10.

§ 25. Ekwiwalent bilansowy transakcji sprzedaży opcji jest równy zero.

§ 26. Ekwiwalent bilansowy operacji dokonywanych na podstawie umowy z udzielonym lub otrzymanym przyrzeczeniem odkupu, których ujmowanie jako zobowiązania pozabilansowe wymagane jest przez inne przepisy, jest równy bilansowej wartości przedmiotu operacji.

Tytuł III. Procentowe wagi ryzyka kontrahenta

§ 27. Waga ryzyka kontrahenta 0%:

1) podmioty klasy I;

2) podmioty klasy II i III, w zakresie operacji pozabilansowych z tymi podmiotami w części zabezpieczonej:

a) przelewem środków pieniężnych na rachunek banku, zgodnie z art. 102 ust. 1 ustawy – Prawo bankowe,

b) gwarancjami (poręczeniami) udzielonymi przez podmioty klasy I,

c) dłużnymi papierami wartościowymi, których emitentem jest podmiot klasy I.

§ 28. Waga ryzyka kontrahenta 20%:

1) podmioty klasy II, w zakresie operacji pozabilansowych nieobjętych wagą ryzyka kontrahenta 0%;

2) podmioty klasy III w zakresie operacji pozabilansowych nieobjętych wagą ryzyka kontrahenta 0%, w części zabezpieczonej:

a) gwarancjami (poręczeniami), udzielonymi przez podmioty klasy II,

b) dłużnymi papierami wartościowymi, których emitentem jest podmiot klasy II.

§ 29. Waga ryzyka kontrahenta 50% przypisana jest podmiotom klasy III w zakresie transakcji pozabilansowych nieobjętych niższymi wagami ryzyka kontrahenta.

§ 30. Waga ryzyka kontrahenta 100% przypisana jest podmiotom klasy III w zakresie operacji pozabilansowych nieobjętych niższymi wagami ryzyka kontrahenta.

Część II. Obliczanie porównawczego wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych

Tytuł I. Szczególne zasady wyznaczania pozycji

§ 31. Przez pozycje o niskim ryzyku szczególnym rozumie się pozycje pierwotne:

1) w instrumentach bazowych, którym przypisano wagę ryzyka równą 0% zgodnie z § 16;

2) wynikające z operacji, których wartość w terminie rozliczenia zależy wyłącznie od rentowności do wykupu instrumentów powszechnie uznawanych na danym rynku za wolne

od ryzyka kredytowego (w szczególności: instrumenty skarbowe, hipotetyczne depozyty i lokaty).

§ 32. Przez pozycje o obniżonym ryzyku szczególnym rozumie się pozycje pierwotne w instrumentach bazowych:

- 1) którym przypisano wagę ryzyka równą 20% zgodnie z § 17;
- 2) dopuszczonych do obrotu na regulowanych rynkach papierów wartościowych krajów, z których pochodzą indeksy wymienione w § 9 pkt 2 załącznika nr 8 do uchwały;
- 3) posiadających ocenę na poziomie co najmniej inwestycyjnym przyznaną przez co najmniej dwie z poniższych zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej:
 - a) Moody's Investors Services,
 - b) Standard & Poor's Corporation,
 - c) Fitch IBCA,
 - d) Duff & Phelps,
 - e) Thomson Bank Watch.

Tytuł II. Obliczanie porównawczego wymogu kapitałowego

METODA PODSTAWOWA

§ 33. Porównawczy wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych oblicza się dla pozycji pierwotnych wynikających z operacji zaliczonych do portfela handlowego.

§ 34. Pozycje netto w poszczególnych instrumentach dłużnych wyrażonych w danej walucie zalicza się do jednej z grup wymienionych w pierwszej kolumnie poniższej tabeli.

Grupy pozycji	Rezydualny termin zapadalności	Stopa narzutu (w%)
(1)	(2)	(3)
Pozycje o niskim ryzyku szczególnym		0,00
Pozycje o obniżonym ryzyku szczególnym	do 6 miesięcy	0,25
	> 6 – 24 miesiące	1,00
	> 24 miesiące	1,60
Pozostałe pozycje		8,00

§ 35. Porównawczy wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych wyrażonych w danej walucie oblicza się jako sumę iloczynów pozycji netto w tych instrumentach, obliczonych zgodnie z § 1-3 załącznika nr 9 do uchwały, przez stopy narzutu odpowiadające grupom pozycji, do których zostały zaliczone, określone w trzeciej kolumnie tabeli, o której mowa w § 34.

§ 36. Porównawczy łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych (dla wszystkich walut) oblicza się jako sumę wymogów kapitałowych obliczonych dla poszczególnych walut zgodnie z § 35.

Część III. Obliczanie porównawczego wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka rozliczenia-dostawy oraz ryzyka kontrahenta

PORÓWNAWCZY WYMÓG KAPITAŁOWY Z TYTUŁU RYZYKA ROZLICZENIA-DOSTAWY

Tytuł I. Zasady ogólne

§ 37. Porównawczy łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rozliczenia-dostawy oblicza się dla operacji zaliczonych do portfela handlowego.

§ 38. W przypadku operacji, których umowny termin rozliczenia minął, za wyjątkiem transakcji z udzielonym lub otrzymanym przyrzeczeniem odkupu oraz transakcji udzielania lub przyjmowania pożyczek papierów wartościowych lub towarów, oblicza się różnicę między ich wartością godziwą a wartością wynikającą z ustalonej ceny rozliczenia instrumentu bazowego.

§ 39. Operacje, dla których różnica, o której mowa w § 38, stanowi potencjalny zysk banku, zalicza się do przedziałów opóźnień określonych w pierwszej kolumnie poniższej tabeli zgodnie z liczbą dni, jakie upłynęły po ich umownym dniu rozliczenia:

Przedział opóźnienia (liczba dni roboczych po dniu zapadalności)	Współczynnik przeliczeniowy (w %)	Współczynnik przeliczeniowy (w %)
(1)	(2)	(3)
5 – 15	8	0,5
16 – 30	50	4,0
31 – 45	75	9,0
46 i więcej	100	zgodnie z § 43 lit. b)

§ 40. Porównawczy łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rozliczenia-dostawy oblicza się metodą podstawową określoną w § 41-42 lub metodą uproszczoną, określoną w § 43-44.

Tytuł II. Metoda podstawowa

§ 41. Porównawczy wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rozliczenia-dostawy w danym przedziale opóźnienia oblicza się jako sumę różnic, określonych w § 39 (potencjalny zysk banku), obliczonych dla poszczególnych operacji zaliczonych do danego przedziału opóźnienia, pomnożoną przez odpowiadający danemu przedziałowi opóźnienia współczynnik przeliczeniowy z kolumny drugiej tabeli przedstawionej w § 39.

§ 42. Porównawczy łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rozliczenia-dostawy oblicza się jako sumę wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka rozliczenia-dostawy obliczonych zgodnie z § 41 w poszczególnych przedziałach opóźnienia.

Tytuł III. Metoda uproszczona

§ 43. Porównawczy wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rozliczenia-dostawy w danym przedziale opóźnienia oblicza się jako:

- 1) sumę nominalnych kwot operacji, o których mowa w § 38, zaliczonych do tego przedziału, pomnożoną przez odpowiedni współczynnik przeliczeniowy z trzeciej kolumny tabeli przedstawionej w § 39 – w przypadku operacji, których rozliczenie opóźnione jest o 45 dni roboczych i mniej;
- 2) sumę różnic, określonych w § 39 (potencjalny zysk banku), odpowiadających operacjom zaliczonym do tego przedziału – w przypadku pozycji, których rozliczenie opóźnione jest o 46 dni roboczych i więcej.

§ 44. Porównawczy łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rozliczenia-dostawy oblicza się jako sumę porównawczych wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka rozliczenia-dostawy obliczonych zgodnie z § 43 w poszczególnych przedziałach opóźnienia.

PORÓWNAWCZY WYMÓG KAPITAŁOWY Z TYTUŁU RYZYKA KONTRAHENTA

§ 45. Porównawczy łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kontrahenta oblicza się dla operacji zaliczonych do portfela handlowego, jako sumę wymogów kapitałowych określonych w § 46-49.

Tytuł I. Dokonane przedpłaty i wysłane instrumenty bazowe

§ 46. Porównawczy wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kontrahenta operacji polegających na dokonaniu zapłaty lub dostawy instrumentu bazowego operacji przed otrzymaniem dostawy lub zapłaty oblicza się jako 8% sumy należnej gotówki lub wartości godziwej należnych instrumentów bazowych pomnożonych przez wagi ryzyka przypisane poszczególnym kontrahentom zgodnie z § 1-30:

- 1) w przypadku operacji krajowych – od dnia dokonania przez bank zapłaty lub dostawy instrumentu bazowego;
- 2) w przypadku operacji transgranicznych – od dnia następnego po dniu dokonania przez bank zapłaty lub dostawy instrumentu bazowego.

Tytuł II. Transakcje z udzielonym i otrzymanym przyrzeczeniem odkupu, transakcje udzielania i przyjmowania pożyczek papierów wartościowych i towarów

§ 47. Porównawczy wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kontrahenta transakcji z udzielonym lub otrzymanym przyrzeczeniem odkupu oraz transakcji przyjmowania lub udzielania pożyczek papierów wartościowych i towarów oblicza się jako 8% różnic między wartościami godziwymi instrumentów bazowych operacji oraz kwotami otrzymanymi lub przekazanymi (lub wartościami godziwymi zabezpieczeń udzielonych lub otrzymanych), jeśli różnice te stanowią potencjalny zysk banku, pomnożonych przez wagi ryzyka przypisane poszczególnym kontrahentom zgodnie z przepisami § 1-30.

Tytuł III. Transakcje pozabilansowe

§ 48. Porównawczy wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kontrahenta transakcji pozabilansowych oblicza się zgodnie z metodologią obliczania porównawczego wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego określoną w § 1-30.

Tytuł IV. Inne operacje

§ 49. Porównawczy wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kontrahenta innych operacji zaliczonych do portfela handlowego, w tym należności wynikających z opłat, prowizji, odsetek, dywidend i depozytów zabezpieczających związanych z operacjami zaliczonymi do portfela handlowego, oblicza się zgodnie z zasadami określonymi w § 1-30.

Załącznik nr 22 do uchwały nr 380/2008
Komisji Nadzoru Finansowego
z dnia 17 grudnia 2008 r.
(poz.)

ZASADY PRZYPISYWANIA EKSPOZYCJI Z TYTUŁU KREDYTOWANIA SPECJALISTYCZNEGO DO KATEGORII RYZYKA PRZEZ BANKI STOSUJĄCE METODĘ WEWNĘTRZNYCH RATINGÓW

Część I. Definicje rodzajów kredytowania specjalistycznego

Tytuł I. Definicja finansowania projektów

§ 1.1. Finansowanie projektów jest rozumiane jako metoda finansowania, w której kredytodawca oczekuje przychodów generowanych głównie przez pojedynczy projekt, stanowiący zarówno źródło spłaty oraz zabezpieczenie ekspozycji.

2. Finansowanie projektów dotyczy dużych, złożonych i kosztownych projektów infrastrukturalnych, które mogą dotyczyć obiektów przemysłowych, infrastruktury transportowej, ochrony środowiska naturalnego lub infrastruktury telekomunikacyjnej.

3. Finansowanie projektów jest realizowane poprzez finansowanie budowy nowych projektów infrastrukturalnych lub refinansowanie istniejącej infrastruktury, z modernizacją lub bez.

4. Jeśli spłata ekspozycji zależy głównie od stabilnego, zdywersyfikowanego, posiadającego odpowiednią wiarygodność kredytową, zobowiązanego do spłaty umową, użytkownika końcowego, ekspozycję uznaje się za zabezpieczoną ekspozycję wobec tego użytkownika końcowego.

Tytuł II. Definicja finansowania nieruchomości przychodowych

§ 2.1. Finansowanie nieruchomości przychodowych jest rozumiane jako metoda finansowania, w przypadku której perspektywy spłaty i odzysku z ekspozycji zależą głównie od przepływów gotówkowych generowanych przez nieruchomość. Pierwotnym źródłem tych przepływów zazwyczaj jest rata leasingowa, czynsz najmu lub sprzedaż nieruchomości.

2. Finansowanie nieruchomości przychodowych dotyczy zapewniania finansowania nieruchomości, w szczególności lokali biurowych przeznaczonych do wynajęcia, powierzchni sklepowych, wielorodzinnych budynków mieszkalnych, powierzchni przemysłowej lub magazynowej, hoteli.

3. Finansowanie nieruchomości przychodowych, w odróżnieniu od ekspozycji wobec przedsiębiorców zabezpieczonych na nieruchomościach, cechuje się silną dodatnią korelacją pomiędzy perspektywą spłaty ekspozycji i perspektywą odzysku z ekspozycji w przypadku niewykonania zobowiązania, przy czym obie zależą od przepływów gotówkowych generowanych przez nieruchomość.

Tytuł III. Definicja finansowania obiektów

§ 3.1 Finansowanie obiektów jest rozumiane jako metoda finansowania, gdzie spłata ekspozycji zależy od przepływów pieniężnych generowanych przez finansowane aktywa, zastawione u kredytodawcy lub przeniesione na niego. Podstawowym źródłem tych przepływów pieniężnych mogą być umowy najmu lub leasingu z jednym lub wieloma kontrahentami.

2. Finansowanie obiektów dotyczy metody finansowania zakupu aktywów, takich jak statki, samoloty, satelity, wagony kolejowe i samochody.

3. Jeśli kondycja finansowa i zdolność obsługi długu przez dłużnika umożliwiają spłatę zadłużenia bez konieczności posiadania wsparcia w postaci zastawionych aktywów, ekspozycja winna być traktowana jako zabezpieczona ekspozycja korporacyjna.

Tytuł IV. Definicja finansowania towarów

§ 4.1. Finansowanie towarów jest rozumiane jako metoda finansowania, w której ekspozycje spłacane są z przychodów ze sprzedaży towarów, a dłużnik nie posiada niezależnej zdolności do spłaty ekspozycji.

2. Finansowanie towarów dotyczy złożonego kredytowania krótkoterminowego mającego na celu finansowanie rezerw, zapasów lub należności z tytułu giełdowych kontraktów opartych na towarach.

3. Finansowanie towarów ma miejsce, gdy pożyczkobiorca nie prowadzi innej działalności i nie posiada innych istotnych aktywów w swoim bilansie. Złożony charakter tego finansowania projektuje się w celu skompensowania niskiej zdolności kredytowej pożyczkobiorcy. Rating ekspozycji bardziej odzwierciedla automatyzm jej rozliczania się oraz umiejętność projektowania złożonych transakcji przez kredytodawcę, niż wiarygodność kredytową dłużnika.

4. Finansowanie rezerw, zapasów lub należności, kredytobiorców będących przedsiębiorcami, w przypadku których bank jest w stanie oceniać wiarygodność kredytową dłużnika w oparciu o szerszy zakres jego bieżącej działalności, a wartość towaru służy jako instrument redukcji ryzyka, a nie podstawowe źródło spłaty, nie może być klasyfikowane jako finansowanie towarów.

Część II. Zasady przypisania ekspozycji z tytułu finansowania specjalistycznego

§ 5.1. Bank dokonuje przypisania pozycji z tytułu poszczególnych składowych ryzyka związanego z ekspozycjami, o których mowa w § 1 – 4, uwzględniając co najmniej:

- 1) zasady przypisania określone w tabeli 1 dla ekspozycji z tytułu finansowania projektów;
- 2) zasady przypisania określone w tabeli 2 dla ekspozycji z tytułu nieruchomości przychodowych;
- 3) zasady przypisania określone w tabeli 3 dla ekspozycji z tytułu finansowania obiektów;
- 4) zasady przypisania określone w tabeli 4 dla ekspozycji z tytułu finansowania towarów.

2. Bank przypisuje ekspozycję z tytułu kredytowania specjalistycznego do kategorii 5, jeśli ekspozycja ta spełnia przesłanki niewykonania zobowiązania dla ekspozycji należącej do klasy ekspozycji wobec przedsiębiorców określone w § 171 – 179 załącznika nr 5 do uchwały.

§ 6.1. Bank może stosować zasady bardziej szczegółowe niż określone w § 5.

2. Bank może wyróżniać inne rodzaje kredytowania specjalistycznego i stosować po uzyskaniu zgody Komisji Nadzoru Finansowego odmienne zasady przypisywania ekspozycji do kategorii ryzyka niż określone w § 5.

3. Jeśli bank nie uwzględni charakteru kredytowania specjalistycznego zgodnie z § 29 ust. 2 załącznika nr 5 do uchwały a kwota ekspozycji związanych z kredytowaniem

specjalistycznym, nie jest w ocenie banku znacząca, bank może stosować zasady o mniejszym stopniu szczegółowości, niż określone w § 5.

Tabela 1

Kryterium	Kategoria			
	1	2	3	4
Kondycja finansowa				
Uwarunkowania rynkowe	Niewielu konkurencyjnych dostawców lub istotna i trwała przewaga w zakresie lokalizacji, kosztów lub technologii. Popyt jest silny i nadal wzrasta.	Niewielu konkurencyjnych dostawców lub lepsza od przeciętnej lokalizacja, koszty lub technologia, sytuacja ta może jednak nie być trwała. Popyt jest silny i stabilny.	Projekt nie posiada przewagi w zakresie lokalizacji, kosztów lub technologii. Istnieje odpowiedni i stabilny popyt.	Projekt posiada gorszą od przeciętnej lokalizację, koszty lub technologię. Popyt jest słaby i nadal spada.
Wskaźniki finansowe (np. <i>wskaźnik obsługi zadłużenia (DSCR – [debt service coverage ratio])</i> , <i>wskaźnik pokrycia okresu kredytowania (LLCR – [loan life coverage ratio])</i> , <i>wskaźnik pokrycia cyklu projektu (PLCR – [project life coverage ratio])</i> oraz <i>wskaźnik relacji zadłużenia do kapitału [debt-to-equity ratio]</i>) Analiza warunków skrajnych	Bardzo dobre wskaźniki finansowe w relacji do ryzyka projektu; bardzo solidne założenia ekonomiczne. Projekt jest w stanie wypełnić związane z nim zobowiązania finansowe w utrzymujących się, bardzo niekorzystnych warunkach skrajnych w gospodarce lub sektorze.	Wskaźniki finansowe bardzo dobre do dopuszczalnych w relacji do ryzyka projektu; solidne założenia ekonomiczne projektu. Projekt jest w stanie wypełnić związane z nim zobowiązania w typowych warunkach skrajnych w gospodarce lub sektorze. Zaniechanie realizacji projektu jest prawdopodobne tylko w bardzo niekorzystnych warunkach ekonomicznych.	Standardowe wskaźniki finansowe w relacji do poziomu ryzyka projektu. Projekt jest wrażliwy na warunki skrajne, które nie są rzadkie w trakcie cyklu gospodarczego, i może zostać zaniechany w typowej recesji.	Napięte wskaźniki finansowe w relacji do ryzyka projektu. Bez szybkiej poprawy uwarunkowań zewnętrznych prawdopodobne jest zaniechanie projektu.
<i>Struktura finansowa</i> Porównanie okresu kredytowania z okresem funkcjonowania projektu Harmonogram spłaty zadłużenia	Okres funkcjonowania projektu znacznie przekracza okres kredytowania. Splata rozłożona wyłącznie na raty.	Okres funkcjonowania projektu przekracza okres kredytowania. Splata rozłożona wyłącznie na raty.	Okres funkcjonowania projektu przekracza okres kredytowania. Splata rozłożona na raty oraz ograniczoną spłatą końcową.	Okres funkcjonowania projektu może być krótszy od okresu kredytowania. Wyłącznie jednorazowa splata końcowa lub splata rozłożona na raty z wysoką spłatą końcową.
Uwarunkowania polityczne i prawne				
Ryzyko polityczne, w tym ryzyko transferu, z uwzględnieniem rodzaju projektu i instrumentów redukcji ryzyka	Bardzo małe narażenie; w razie potrzeby, silne instrumenty redukcji ryzyka.	Małe narażenie; w razie potrzeby, zadowalające instrumenty redukcji ryzyka.	Średnie narażenie; w razie potrzeby, dostateczne instrumenty redukcji ryzyka.	Duże narażenie; brak lub słabe instrumenty redukcji ryzyka.

Ryzyko siły wyższej (wojna, niepokoje społeczne, itd.)	Małe narażenie	Dopuszczalne narażenie.	Standardowa ochrona.	Znaczne ryzyka, nie w pełni zredukowane.
Wsparcie ze strony rządu oraz długookresowe znaczenie projektu dla kraju.	Projekt o strategicznym znaczeniu dla kraju (w szczególności zorientowany na eksport). Silne wsparcie ze strony rządu.	Projekt uznawany za ważny dla kraju. Dobry poziom wsparcia rządowego.	Projekt może nie mieć strategicznego znaczenia, ale przynosi krajowi niekwestionowane korzyści. Wsparcie rządowe może nie być sformalizowane. Zmiany regulacyjne mogą być przewidywane z dostatecznym poziomem pewności.	Projekt nie posiada kluczowego znaczenia dla kraju. Brak lub słabe wsparcie rządowe.
Stabilność uwarunkowań prawnych i regulacyjnych (ryzyko zmian prawnych). Uzyskanie, na podstawie właściwych lokalnych przepisów prawnych, wszelkiego niezbędnego wsparcia oraz zezwoleń na korzystanie z ulg	Korzystne i stabilne długookresowe uwarunkowania regulacyjne. Bardzo dobre.	Korzystne i stabilne średniookresowe uwarunkowania regulacyjne. Zadawalające.	Dostateczne.	Bieżące lub przyszłe zagadnienia regulacyjne mogą wpływać na projekt. Słabe.
Egzekwowalność kontraktów, zabezpieczenia kredytowego i ochrony kredytowej	Kontrakty, zabezpieczenie kredytowe i ochrona kredytowa są egzekwowalne.	Kontrakty, zabezpieczenie kredytowe i ochrona kredytowa są egzekwowalne.	Kontrakty, zabezpieczenie kredytowe i ochrona kredytowa są uznawane za egzekwowalne, pomimo ewentualnego występowania pewnych mało istotnych problemów.	Istnieją nierozwiązane istotne problemy dotyczące faktycznej egzekwowalności kontraktów, zabezpieczenia kredytowego i ochrony kredytowej.
Cechy transakcji				
<i>Ryzyko projektu i technologii</i>	W pełni sprawdzona technologia i projekt.	W pełni sprawdzona technologia i projekt.	Sprawdzona technologia i projekt – problemy związane z rozpoczęciem projektu są łagodzone przez dobry pakiet dotyczący realizacji.	Niesprawdzona technologia i projekt; istnieją problemy technologiczne i / lub związane z całością projektu.
<i>Ryzyko budowlane</i>				
Pozwolenia i lokalizacja	Uzyskano wszystkie pozwolenia.	Nadal nie uzyskano niektórych pozwoleń, lecz ich otrzymanie jest bardzo prawdopodobne.	Nadal nie uzyskano niektórych pozwoleń, lecz proces ich uzyskiwania jest dobrze określony, a procedura uznawana za rutynową.	Nadal nie uzyskano podstawowych pozwoleń, a procedury ich uzyskiwania nie można uznać za rutynową. Ich uzyskanie może się wiązać ze spełnieniem ważnych warunków.
Rodzaj kontraktu budowlanego	Kontrakt techniczny i wykonawczy (EPC) określa cenę oraz datę zakończenia budowy i oddania pod klucz.	Kontrakt określa cenę oraz datę zakończenia budowy i oddania pod klucz.	Kontrakt określa cenę oraz datę zakończenia budowy i oddania pod klucz i został zawarty z jednym lub kilkoma wykonawcami.	Kontrakt w ogóle lub częściowo nie określa ceny, w momencie zakończenia budowy i oddania pod klucz a także napotyka problemy z licznymi wykonawcami.
Gwarancje realizacji	Wysoki poziom likwidacji	Istotny poziom likwidacji	Odpowiedni poziom	Nieodpowiedni poziom likwidacji szkód lub brak

	szkód wspierany przez podstawy finansowe i / lub silne gwarancje realizacji od inwestorów posiadających doskonałą pozycję finansową.	szkód wspierany przez podstawy finansowe i / lub gwarancje realizacji od inwestorów posiadających dobrą pozycję finansową.	likwidacji szkód wspierany przez podstawy finansowe i / lub gwarancje realizacji od inwestorów posiadających dobrą pozycję finansową.	wsparcia przez podstawy finansowe, albo słabe gwarancje realizacji.
Doświadczenie i kondycja finansowa wykonawcy w realizacji podobnych projektów.	Bardzo dobre	Dobre	Zadowalające	Słabe
<i>Ryzyko działalności</i>				
Zakres i charakter kontraktów dotyczących eksploatacji i konserwacji (EiK)	Korzystny, długoterminowy kontrakt EiK, precyzyjnie określający elementy związane z realizacją umowy, oraz / lub rezerwy na poczet EiK.	Długoterminowy kontrakt EiK, oraz / lub rachunki rezerw EiK.	Ograniczony kontrakt EiK lub utworzono rezerwy na EiK.	Brak kontraktu EiK: ryzyko wysokich kosztów operacyjnych wykracza poza instrumenty redukcji ryzyka.
Profesjonalizm, doświadczenie i siła finansowa podmiotu eksploatującego.	Bardzo wysokie lub zaawansowana pomoc techniczna inwestorów.	Wysokie	Dopuszczalne	Ograniczone / słabe, albo lokalny podmiot eksploatujący uzależniony od władz lokalnych.
<i>Ryzyko odstąpienia od nabycia</i>				
(a) w przypadku kontraktu „bierz lub płać” lub kontraktu z ustaloną ceną nabycia.	Doskonała zdolność kredytowa nabywcy; korzystne warunki wypowiedzenia; termin kontraktu znacznie przekracza termin spłaty zadłużenia.	Dobra zdolność kredytowa nabywcy; korzystne warunki wypowiedzenia; termin kontraktu przekracza termin spłaty zadłużenia.	Odpowiednia kondycja finansowa nabywcy; normalne warunki wypowiedzenia; generalnie termin kontraktu taki sam jak termin spłaty zadłużenia.	Słaba kondycja nabywcy; słabe warunki wypowiedzenia; termin kontraktu nie przekracza terminu spłaty zadłużenia.
(b) w przypadku braku kontraktu „bierz lub płać” lub kontraktu z ustaloną ceną za odstąpienie:	Projekt zakłada wytwarzanie podstawowych usług lub towarów, będących przedmiotem szerokiego obrotu na rynku światowym; rynek może wchłonąć jego produkty po projektowanych cenach nawet przy niższych od historycznych stopach wzrostu rynku.	Projekt zakłada wytwarzanie podstawowych usług lub towarów, będących przedmiotem szerokiego obrotu na rynku regionalnym, i może je wchłonąć po projektowanych cenach przy historycznych stopach wzrostu rynku.	Towar jest sprzedawany na ograniczonym rynku, który może go wchłonąć jedynie po cenach niższych od projektowanych.	Popyt na produkty projektu istnieje tylko ze strony jednego lub kilku nabywców, albo jego produkty generalnie nie są sprzedawane na zorganizowanym rynku.
<i>Ryzyko dostawy</i>				
Ryzyko związane z ceną, wielkością i transportem materiałów; doświadczenie i siła finansowa dostawcy.	Długoterminowy kontrakt dostawczy z dostawcą posiadającym doskonałą pozycję finansową.	Długoterminowy kontrakt dostawczy z dostawcą posiadającym dobrą pozycję finansową.	Długoterminowy kontrakt dostawczy z dostawcą posiadającym dobrą pozycję finansową – może się utrzymywać pewien poziom ryzyka ceny.	Krótkoterminowy kontrakt dostawczy, albo długoterminowy kontrakt dostawczy z dostawcą posiadającym słabą pozycję finansową – definitywnie utrzymuje się pewien poziom ryzyka ceny.
Ryzyka zasobów (np. eksploatacja zasobów naturalnych)	Zbadane przez niezależnego audytora, sprawdzone i zagospodarowane zasoby znacznie powyżej	Zbadane przez niezależnego audytora, sprawdzone i zagospodarowane zasoby powyżej	Sprawdzone zasoby mogą w odpowiedni sposób zaspokajać potrzeby projektu aż do terminu spłaty	W pewnym stopniu projekt opiera się na potencjalnych i niezagospodarowanych zasobach.

	wymogów w całym cyklu projektu.	wymogów w całym cyklu projektu.	zadłużenia.	
<p>Kondycja finansowa inwestora</p> <p>Historia działalności, kondycja finansowa inwestora oraz jego doświadczenie w kraju / sektorze. Wsparcie ze strony inwestora, odzwierciedlone przez zaangażowanie kapitałowe, klauzulę własności i zapewnienie dodatkowego finansowania w razie konieczności</p>	<p>Silny inwestor z doskonałą historią działalności i dobrą pozycją finansową.</p> <p>Silne. Projekt ma dla inwestora duże znaczenie strategiczne (podstawowa działalność – długoterminowa strategia).</p>	<p>Dobry inwestor z zadowalającą historią działalności i dobrą pozycją finansową.</p> <p>Dobre. Projekt ma dla inwestora znaczenie strategiczne (podstawowa działalność – długoterminowa strategia).</p>	<p>Odpowiedni inwestor z odpowiednią historią działalności i dobrą pozycją finansową.</p> <p>Odpowiednie. Projekt uznaje się za ważny dla inwestora (podstawowa działalność).</p>	<p>Słaby inwestor charakteryzujący się brakiem lub wątpliwym doświadczeniem i / lub słabą pozycją finansową.</p> <p>Ograniczone. Projekt nie ma podstawowego znaczenia z punktu widzenia strategii lub podstawowej działalności.</p>
<p>Pakiet zabezpieczający</p> <p>Zawarte kontrakty i otwarte rachunki</p> <p>Zabezpieczenie aktywów, z uwzględnieniem ich jakości, wartości i płynności.</p> <p>Kontrolowanie przepływów gotówki przez kredytodawcę (np. rachunki z możliwością inwestowania nadwyżek lub wyrównywania niedoborów, niezależne rachunki powiernicze).</p> <p>Siła pakietu umów (obowiązkowe przedpłaty, opóźnienia spłat, kaskada płatności, ograniczenia dywidendy...)</p> <p>Środki rezerwowe (obsługa zadłużenia, eksploatacja i konserwacja, wznowienie i zastąpienie, nieprzewidziane zdarzenia, etc.)</p>	<p>Wszystkie</p> <p>Zabezpieczenie z prawem pierwszeństwa¹ – dotyczy wszystkich aktywów projektu, kontraktów, pozwoleń i rachunków koniecznych do jego prowadzenia.</p> <p>Skuteczne.</p> <p>Pakiet umów jest silny dla tego rodzaju projektu. Projekt nie może przewidywać zaciągania dodatkowego zadłużenia.</p> <p>Dłuższy od przeciętnego okres pokrycia, wszystkie środki rezerwowe w pełni sfinansowane gotówką lub akredytywami banku o wysokim ratingu.</p>	<p>Niemal wszystkie</p> <p>Prawo do zabezpieczenia – dotyczy wszystkich aktywów projektu, kontraktów, pozwoleń i rachunków koniecznych do jego prowadzenia.</p> <p>Zadowalające.</p> <p>Pakiet umów jest zadowalający dla tego rodzaju projektu. Projekt może przewidywać zaciąganie bardzo ograniczonego dodatkowego zadłużenia.</p> <p>Przeciętny okres pokrycia, wszystkie środki rezerwowe w pełni sfinansowane.</p>	<p>W normie</p> <p>Akceptowalne prawo do zabezpieczenia – dotyczy wszystkich aktywów projektu, kontraktów, pozwoleń i rachunków koniecznych do jego prowadzenia. Dostateczne.</p> <p>Pakiet umów jest dostateczny dla tego rodzaju projektu. Projekt może przewidywać zaciąganie ograniczonego dodatkowego zadłużenia.</p> <p>Przeciętny okres pokrycia, wszystkie środki rezerwowe w pełni sfinansowane.</p>	<p>W ograniczonym zakresie</p> <p>Niska ochrona kredytowa lub zabezpieczenie kredytowe dla kredytodawców; słaba, niewystarczająca klauzula dotycząca zabezpieczenia.</p> <p>Słabe.</p> <p>Pakiet umów nie jest wystarczający dla tego rodzaju projektu. Projekt może przewidywać zaciąganie nieograniczonego dodatkowego zadłużenia.</p> <p>Krótszy od przeciętnego okres pokrycia, środki rezerwowe sfinansowane przepływami gotówki z działalności operacyjnej.</p>

Tabela 2.

Kryterium	Kategoria			
	1	2	3	4
Kondycja finansowa				
Uwarunkowania rynkowe	Podaż i popyt dla tego rodzaju projektu i lokalizacji znajdują się obecnie w równowadze. Liczba wchodzących na rynek konkurencyjnych nieruchomości jest równa lub niższa od przewidywanego popytu.	Podaż i popyt dla tego rodzaju projektu i lokalizacji znajdują się obecnie w równowadze. Liczba wchodzących na rynek konkurencyjnych nieruchomości jest mniej więcej równa przewidywanemu popytowi.	Uwarunkowania rynkowe znajdują się mniej więcej w równowadze. Nieruchomości konkurencyjne wchodzą na rynek, a inne znajdują się w fazie planowania. Projekt i możliwości mogą nie być najnowocześniejsze w porównaniu z nowymi projektami.	Uwarunkowania rynkowe są słabe. Nie wiadomo kiedy nastąpi poprawa warunków rynkowych i powrót do równowagi. Projekt traci najemców po wygaśnięciu umów najmu. Nowe warunki najmu są mniej korzystne niż warunki określone w wygasających umowach.
Wskaźniki finansowe i stopień zaawansowania	Wskaźnik pokrycia zadłużenia (DSCR) uznaje się za dobry (DSCR nie jest odpowiednią miarą w fazie budowy), a relacja kredytu do wartości nieruchomości (LTV) uznawana jest za niską dla tego rodzaju nieruchomości. Jeśli istnieje rynek wtórny, to transakcja jest zawarta zgodnie ze standardami rynkowymi.	Wskaźniki DSCR (który nie jest odpowiednią miarą w fazie budowy nieruchomości) i LTV są zadowalające. Jeśli istnieje rynek wtórny, to transakcja jest zawarta zgodnie ze standardami rynkowymi.	Poziom wskaźnika DSCR zmalał, a wartość nieruchomości spadła, co spowodowało wzrost wskaźnika LTV.	Wartość wskaźnika DSCR dla nieruchomości znacznie spadła, a wskaźnik LTV jest znacznie wyższy od standardów obowiązujących przy udzielaniu nowych kredytów.
Analiza warunków skrajnych	Struktura zasobów, struktura umów warunkowych i zobowiązań umożliwia zapewnienie obsługi wszystkich zobowiązań finansowych w okresie bardzo poważnych zakłóceń finansowych (dotyczących np. stóp procentowych, wzrostu gospodarczego).	Przychody z nieruchomości zapewnią obsługę zobowiązań finansowych w okresie utrzymujących się zakłóceń finansowych (dotyczących np. stóp procentowych, wzrostu gospodarczego).	W okresie spadkowego trendu w gospodarce, spadną przychody nieruchomości, co ograniczy jej zdolność do finansowania nakładów kapitałowych i znacznie zwiększy ryzyko niewykonania zobowiązania.	Kondycja finansowa nieruchomości jest napięta i występuje niebezpieczeństwo niewykonania zobowiązania, chyba że warunki ulegną szybkiej poprawie.
Przewidywalność przepływów pieniężnych (a) W przypadku nieruchomości ukończonych i mających zawarte umowy najmu	Umowy najmu nieruchomości zawarto na długie okresy z najemcami o dobrej zdolności kredytowej, ich daty wygaśnięcia są rozłożone w czasie. Nieruchomość posiada historię odnawiania umów po wygaśnięciu umów najmu. Wskaźnik pustostanów jest niski.	Większość umów najmu nieruchomości zawarto na długie okresy z najemcami o różnej zdolności kredytowej. Nieruchomość charakteryzuje się normalnym poziomem rotacji najemców po wygaśnięciu umów najmu. Wskaźnik pustostanów jest niski.	Większość umów najmu nieruchomości zawarto raczej na średnie niż długie okresy z najemcami o różnej zdolności kredytowej. Nieruchomość charakteryzuje się umiarkowanym poziomem rotacji najemców po	Umowy najmu nieruchomości zawarto na różne terminy z najemcami o różnej zdolności kredytowej. Nieruchomość charakteryzuje się bardzo wysokim poziomem rotacji najemców po wygaśnięciu umów najmu. Wskaźnik

	Wydatki (konserwacja, ubezpieczenie, zapewnienie bezpieczeństwa i podatki od nieruchomości) są przewidywalne.	Wydatki są przewidywalne.	wygaśnięciu umów najmu. Wskaźnik pustostanów jest umiarkowany. Wydatki są stosunkowo przewidywalne, lecz zróżnicowane w relacji do przychodów.	pustostanów jest wysoki. Ponosi się znaczne wydatki na przygotowywanie miejsca dla nowych najemców.
(b) W przypadku nieruchomości ukończonych, lecz nie mających zawartych wszystkich umów najmu	Usługi najmu spełniają lub przekraczają prognozy. Projekt powinien uzyskać stabilizację w krótkim okresie.	Usługi najmu spełniają lub przekraczają prognozy. Projekt powinien uzyskać stabilizację w krótkim okresie.	Większa część usług najmu spełnia prognozy, jednak przez jakiś czas stabilizacja nie zostanie osiągnięta.	Czyszcze na rynku kształtują się poniżej oczekiwań. Pomimo osiągnięcia docelowego wskaźnika obłożenia, przepływy pieniężne są napięte ze względu na niezadowalające przychody.
(c) W przypadku nieruchomości w fazie budowy	Nieruchomość jest w całości z góry wynajęta przez cały okres kredytowania lub z góry sprzedana najemcy lub nabywcy, którzy posiadają ocenę inwestycyjną, albo bank posiada zobowiązanie kredytodawcy z oceną inwestycyjną do przejęcia finansowania.	Nieruchomość jest w całości z góry wynajęta lub z góry sprzedana najemcy lub nabywcy, którzy posiadają zdolność kredytową, albo bank posiada zobowiązanie kredytodawcy posiadającego zdolność kredytową do ciągłego finansowania.	Wynajem przebiega zgodnie z prognozami, ale może wystąpić sytuacja, że budynek nie będzie z góry wynajęty, albo może nie występować przejęcie finansowania. Bank może być ciągłym kredytodawcą.	Jakość nieruchomości ulega pogorszeniu ze względu na przekroczenie kosztów, pogorszenie warunków rynkowych, rezygnację najemców lub inne czynniki. Może mieć miejsce spór ze stroną zapewniającą ciągłe finansowanie.
Charakterystyka aktywa				
Lokalizacja	Nieruchomość jest położona w bardzo atrakcyjnym pożądanym miejscu, które jest dogodne dla usług poświadczonych przez najemców.	Nieruchomość jest położona w pożądanym miejscu, które jest dogodne dla usług poświadczonych przez najemców.	Położenie nieruchomości nie zapewnia przewagi konkurencyjnej.	Położenie, ukształtowanie, projekt i konserwacja nieruchomości przyczyniły się do trudności dotyczących nieruchomości.
Projekt i stan	Nieruchomość jest preferowana ze względu na jej projekt, ukształtowanie i konserwację, jest także bardzo konkurencyjna w stosunku do nowych nieruchomości.	Nieruchomość jest odpowiednia pod względem projektu, ukształtowania i konserwacji. Projekt nieruchomości i możliwości, których dostarcza, są konkurencyjne w stosunku do nowych nieruchomości.	Nieruchomość jest odpowiednia pod względem projektu, ukształtowania i konserwacji.	W ukształtowaniu, projekcie lub konserwacji nieruchomości występują niedogodności.
Nieruchomość jest w trakcie budowy	Budżet budowy jest konserwatywny, a ryzyko techniczne ograniczone. Wykonawcy posiadają wysokie kwalifikacje.	Budżet budowy jest konserwatywny, a ryzyko techniczne ograniczone. Wykonawcy posiadają wysokie kwalifikacje.	Budżet budowy jest odpowiedni, a wykonawcy posiadają przeciętne kwalifikacje.	Realizacja projektu przekroczyła budżet, albo jest nierealna biorąc pod uwagę ryzyko techniczne. Wykonawcy mogą nie posiadać odpowiednich kwalifikacji.
Siła inwestora / dewelopera				
Potencjał finansowy i wola wspierania nieruchomości	Inwestor / deweloper wniósł znaczny wkład gotówkowy w budowę lub nabycie	Inwestor / deweloper wniósł istotny wkład gotówkowy w budowę lub nabycie	Wkład inwestor / dewelopera może być nieistotny lub mieć charakter	Inwestorowi / deweloperowi brakuje potencjału finansowego lub woli wspierania

	<p>nieruchomości. Inwestor / deweloper posiada znaczne środki oraz ograniczone zobowiązania bezpośrednie i warunkowe. Nieruchomości inwestora / dewelopera są zdywersyfikowane pod względem geograficznym i rodzaju nieruchomości.</p>	<p>nieruchomości. Kondycja finansowa inwestora / dewelopera umożliwia mu wspieranie nieruchomości w przypadku niedoborów przepływów gotówkowych. Nieruchomości inwestora / dewelopera są położone w kilku regionach geograficznych. Odpowiednia jakość kierownictwa i inwestorów. Inwestor lub kierownictwo posiadają pozytywną historię działalności w zakresie podobnych nieruchomości.</p>	<p>bezzotówkowy. Zasoby finansowe inwestora / dewelopera są przeciętne lub mniej niż przeciętne.</p>	<p>nieruchomości</p>
<p>Reputacja i historia działalności w zakresie podobnych nieruchomości</p>	<p>Doświadczone kierownictwo i wysoka jakość inwestorów. Bardzo dobra reputacja oraz długa i pozytywna historia działalności w zakresie podobnych nieruchomości.</p>	<p>Odpowiednia jakość kierownictwa i inwestorów. Inwestor lub kierownictwo posiadają pozytywną historię działalności w zakresie podobnych nieruchomości.</p>	<p>Średnia jakość kierownictwa i inwestorów. Historia działalności kierownictwa lub inwestora nie budzi poważnych zastrzeżeń.</p>	<p>Nieefektywne kierownictwo, jakość inwestorów poniżej standardu. Trudności kierownictwa lub inwestora przyczyniły się w przeszłości do trudności w zarządzaniu nieruchomościami.</p>
<p>Relacje z odpowiednimi uczestnikami rynku nieruchomości</p>	<p>Bardzo dobre relacje z głównymi uczestnikami rynku, takimi jak agencje wynajmu.</p>	<p>Sprawdzone relacje z głównymi uczestnikami rynku, takimi jak agencje wynajmu.</p>	<p>Odpowiednie relacje z agencjami wynajmu oraz innymi stronami świadczącymi ważne usługi dotyczące nieruchomości.</p>	<p>Słabe relacje z agencjami wynajmu i / lub innymi stronami świadczącymi ważne usługi dotyczące nieruchomości.</p>
<p>Pakiet zabezpieczeń</p>				
<p>Rodzaj zabezpieczenia</p>	<p>Zabezpieczenie z prawem pierwszeństwa¹</p>	<p>Zabezpieczenie z prawem pierwszeństwa¹</p>	<p>Zabezpieczenie z prawem pierwszeństwa¹</p>	<p>Zdolność kredytodawcy do przejęcia własności zastawu może być ograniczona .</p>
<p>Upoważnienie do pobierania czynszów (dotyczy nieruchomości wynajmowanych najemcom długoterminowym)</p>	<p>Kredytodawca uzyskał upoważnienie do pobierania czynszów. Utrzymuje bieżące informacje o najemcach, które ułatwią wystosowanie pism dotyczących bezpośredniego przekazywania czynszów kredytodawcy, takie jak aktualny stan wpłat czynszów oraz kopie umów najmu nieruchomości.</p>	<p>Kredytodawca uzyskał upoważnienie do pobierania czynszów. Utrzymuje bieżące informacje o najemcach, które ułatwią wystosowanie pism do najemców dotyczących bezpośredniego przekazywania czynszów kredytodawcy, takie jak aktualny stan wpłat czynszów oraz kopie umów najmu nieruchomości.</p>	<p>Kredytodawca uzyskał upoważnienie do pobierania czynszów. Utrzymuje bieżące informacje o najemcach, które ułatwią wystosowanie pism do najemców dotyczących bezpośredniego przekazywania czynszów kredytodawcy, takie jak aktualny stan wpłat czynszów oraz kopie umów najmu nieruchomości.</p>	<p>Kredytodawca nie uzyskał upoważnienia do pobierania czynszów i nie posiada informacji koniecznych do szybkiego wystosowania pism do najemców budynku.</p>
<p>Jakość ubezpieczenia</p>	<p>Odpowiednie</p>	<p>Odpowiednie</p>	<p>Odpowiednie</p>	<p>Poniżej standardu</p>

¹ Kredytodawcy na niektórych rynkach szeroko stosują struktury kredytowania obejmujące zabezpieczenia podporządkowane. Zabezpieczenia podporządkowane mogą wskazywać poziom ryzyka, jeżeli ogólny wskaźnik LTV, obejmujący wszystkie pozycje uprzywilejowane, nie przekracza typowego wskaźnika LTV dla pierwszej pożyczki.

Tabela 3

Kryterium	Kategoria			
	1	2	3	4
Sila finansowa				
Uwarunkowania rynkowe	Popyt jest silny i nadal rośnie, silne bariery wejścia, niska wrażliwość na zmiany technologiczne i prognozy gospodarcze.	Popyt jest silny i stabilny. Pewne bariery wejścia i pewna wrażliwość na zmiany technologiczne i prognozy gospodarcze.	Popyt jest odpowiedni i stabilny, ograniczone bariery wejścia, znaczna wrażliwość na zmiany technologiczne i prognozy gospodarcze.	Popyt jest słaby i spada, podatność na zmiany technologiczne i prognozy gospodarcze, bardzo niestabilne środowisko.
Wskaźniki finansowe (wskaźnik pokrycia zadłużenia i wskaźnik relacji kredytów do wartości)	Dobre wskaźniki finansowe biorąc pod uwagę rodzaj aktywa. Bardzo solidne założenia ekonomiczne.	Dobre / dopuszczalne wskaźniki finansowe biorąc pod uwagę rodzaj aktywa. Solidne założenia ekonomiczne projektu.	Standardowe wskaźniki finansowe dla tego rodzaju aktywa.	Agresywne wskaźniki biorąc pod uwagę rodzaj aktywa.
Analiza warunków skrajnych	Stabilne, długoterminowe przychody, pozwalające na przetrzymanie poważnych warunków skrajnych w toku cyklu gospodarczego.	Zadawalające przychody krótkoterminowe. Kredyt może pozwolić na przetrzymanie pewnych niekorzystnych uwarunkowań finansowych. Zaniechanie realizacji projektu jest prawdopodobne jedynie w bardzo niekorzystnych warunkach gospodarczych.	Niepewne przychody krótkoterminowe. Przepływy gotówkowe są podatne na warunki skrajne, które nie są zjawiskiem niezwykłym w toku cyklu gospodarczego. Niewykonanie zobowiązań z tytułu umowy kredytowej może wystąpić w warunkach normalnego spadku koniunktury.	Przychody charakteryzują się znaczną niepewnością, aktywa mogą zostać zaniechane nawet w normalnych warunkach gospodarczych, chyba że warunki się poprawią.
Płynność rynku	Rynek ma zasięg ogólnosiwiatowy; aktywa cechuje wysoka płynność.	Rynek ma zasięg ogólnosiwiatowy lub regionalny; aktywa cechuje relatywna płynność.	Rynek ma zasięg regionalny i w krótkim okresie cechuje się ograniczonymi perspektywami, co implikuje niższą płynność.	Rynek lokalny i / lub słabe perspektywy. Niska płynność lub brak płynności, szczególnie na rynkach niszowych.
Uwarunkowania polityczne i prawne				
Ryzyko polityczne, w tym ryzyko transferu	Bardzo niskie; jeśli konieczne, silne instrumenty redukcji ryzyka.	Niskie; jeśli konieczne, zadowalające instrumenty redukcji ryzyka.	Umiarkowane; dostateczne instrumenty redukcji ryzyka.	Wysokie; brak lub słabe instrumenty redukcji ryzyka.
Ryzyko prawne i regulacyjne	Jurysdykcja sprzyja przejmowaniu własności i egzekwowaniu kontraktów.	Jurysdykcja sprzyja przejmowaniu własności i egzekwowaniu kontraktów.	Jurysdykcja generalnie sprzyja przejmowaniu własności i egzekwowaniu kontraktów, ale przejęcie własności może trwać długo i / lub być trudne.	Słabe lub niestabilne uwarunkowania prawne i regulacyjne. W jurysdykcji przejęcie własności i wyegzekwowanie kontraktu może trwać długo lub być niemożliwe.
Cechy transakcji				
Porównanie okresu finansowania z okresem ekonomicznego życia aktywa	Pełna spłata w ratach / minimalna spłata końcowa. Brak okresu karencji.	Spłata końcowa bardziej istotna, ale nadal na zadowalającym poziomie.	Znaczna spłata końcowa z ewentualnymi okresami karencji.	Pełna lub wysoka spłata końcowa.
Ryzyko operacyjne				
Pozwolenia / licencje	Uzyskano wszystkie pozwolenia; aktywa	Uzyskano wszystkie pozwolenia lub trwa	Uzyskano większość poleceń lub trwa	Występują problemy z uzyskaniem

Zakres i charakter kontraktów eksploatacji i konserwacji (EiK)	spełniają obecne i przewidywane regulacje dotyczące bezpieczeństwa.	proces ich uzyskiwania; aktywa spełniają obecne i przewidywane regulacje dotyczące bezpieczeństwa.	proces ich uzyskiwania; uzyskanie brakujących pozwoleń uznaje się za rutynową procedurę; aktywa spełniają obecne regulacje dotyczące bezpieczeństwa.	wszystkich wymaganych pozwoleń. Może zaistnieć konieczność wprowadzenia zmian dotyczących części planowanej konfiguracji lub planowanej działalności. Brak kontraktu EIK: ryzyko wysokich kosztów operacyjnych wykracza poza czynniki redukcji.
Kondycja finansowa firmy zarządzającej oraz jej doświadczenie w zarządzaniu tego rodzaju aktywami i zdolność do ponownego wynajmu aktywa po wygaśnięciu umów najmu	Korzystny, długoterminowy kontrakt EIK, precyzyjnie określający elementy związane z realizacją umowy, oraz / lub rachunki rezerw EIK (jeśli potrzebne).	Długoterminowy kontrakt EIK, oraz / lub rachunki rezerw EIK (jeśli potrzebne).	Ograniczony kontrakt EIK lub rachunek rezerw EIK (jeśli potrzebny).	
Kondycja finansowa firmy zarządzającej oraz jej doświadczenie w zarządzaniu tego rodzaju aktywami i zdolność do ponownego wynajmu aktywa po wygaśnięciu umów najmu	Doskonałe doświadczenie i duża zdolność do ponownego wynajmu aktywa.	Zadawalające doświadczenie i zdolność do ponownego wynajmu aktywa.	Niewielkie lub krótkie doświadczenie oraz niepewna zdolność do ponownego wynajmu aktywa.	Brak doświadczenia lub brak informacji na ten temat oraz brak zdolności do ponownego wynajmu aktywa.
Cechy aktywa				
Porównanie do innych aktywów na tym samym rynku pod względem konfiguracji, rozmiaru, projektu i konserwacji (w przypadku samolotu wieku i wielkości) Wartość odsprzedaży	Duża przewaga pod względem projektu i konserwacji. Konfiguracja jest standardowa i pozwala obiektowi spełnić oczekiwania płynnego rynku.	Projekt i konserwacja powyżej przeciętnej. Standardowa konfiguracja, z bardzo ograniczonymi wyjątkami, pozwala obiektowi spełnić oczekiwania płynnego rynku.	Przeciętny projekt i konserwacja. Konfiguracja jest trochę nietypowa, przez co może zawęzić rynek dla obiektu.	Projekt i konserwacja poniżej przeciętnej. Aktywo jest bliskie końca swego ekonomicznego życia. Konfiguracja jest bardzo nietypowa; rynek dla obiektu jest bardzo ograniczony
Wrażliwość wartości i płynności aktywa na cykle gospodarcze	Aktualna wartość odsprzedaży znacznie przekracza wartość zadłużenia. Wartość i płynność aktywa są relatywnie niewrażliwe na cykle gospodarcze.	Wartość odsprzedaży w umiarkowanym stopniu przekracza wartość zadłużenia. Wartość i płynność aktywa są wrażliwe na cykle gospodarcze.	Wartość odsprzedaży nieznacznie przekracza wartość zadłużenia. Wartość i płynność aktywa są w dużym stopniu wrażliwe na cykle gospodarcze.	Wartość odsprzedaży jest niższa od wartości zadłużenia. Wartość i płynność aktywa są bardzo wrażliwe na cykle gospodarcze.
Kondycja finansowa inwestora Kondycja finansowa inwestora oraz jego doświadczenie w zarządzaniu tego rodzaju aktywami i zdolność do ponownego wynajmu aktywa po wygaśnięciu umów najmu	Doskonałe doświadczenie i duża zdolność do ponownego wynajmu aktywa.	Zadawalające doświadczenie i zdolność do ponownego wynajmu aktywa.	Niewielkie lub krótkie doświadczenie oraz niepewna zdolność do ponownego wynajmu aktywa.	Brak doświadczenia lub brak informacji na ten temat oraz brak zdolności do ponownego wynajmu aktywa.
Doświadczenie i siła finansowa	Inwestorzy z doskonałym	Inwestorzy z dobrym doświadczeniem i dobrą	Inwestorzy z odpowiednim	Inwestorzy wykazują brak lub wątpliwe

inwestorów	doświadczeniem i bardzo dobrą kondycją finansową.	kondycją finansową.	doświadczeniem i dobrą kondycją finansową.	doświadczenie lub słabości finansowe.
Pakiet zabezpieczeń				
Kontrolowanie aktywów	Dokumentacja prawna zapewnia kredytodawcy efektywną kontrolę (np. zabezpieczenie z prawem pierwszeństwa), albo struktura leasingu obejmująca takie zabezpieczenie) aktywa, albo spółki będącej jego właścicielem.	Dokumentacja prawna zapewnia kredytodawcy efektywną kontrolę (np. prawo do zabezpieczenia, albo struktura leasingu obejmująca takie zabezpieczenie) aktywa, albo spółki będącej jego właścicielem.	Dokumentacja prawna zapewnia kredytodawcy efektywną kontrolę (np. prawo do zabezpieczenia, albo struktura leasingu obejmująca takie zabezpieczenie) aktywa, albo spółki będącej jego właścicielem.	Kontrakt zapewnia kredytodawcy niewielkie zabezpieczenia i pozostawia miejsce dla pewnego ryzyka utraty kontroli nad aktywem.
Będące w dyspozycji kredytodawcy prawa i środki monitorowania położenia i stanu aktywa	Kredytodawca jest w stanie monitorować, w każdym czasie i miejscu, położenie i stan aktywa (regularne sprawozdania, możliwość prowadzenia inspekcji).	Kredytodawca jest w stanie monitorować, prawie w każdym czasie i miejscu, położenie i stan aktywa.	Kredytodawca jest w stanie monitorować, prawie w każdym czasie i miejscu, położenie i stan aktywa.	Kredytodawca posiada ograniczone możliwości monitorowania położenia i stanu aktywa.
Ubezpieczenie od szkód	Dobry zakres ubezpieczenia, które pokrywa także szkody dotyczące instrumentów zabezpieczenia kredytowego, i zostało zawarte z najlepszej jakości spółkami ubezpieczeniowymi.	Zadowalający zakres ubezpieczenia (które nie pokrywa szkód dotyczących instrumentów zabezpieczenia kredytowego), zawartego z dobrej jakości spółkami ubezpieczeniowymi.	Dostateczny zakres ubezpieczenia (które nie pokrywa szkód dotyczących instrumentów zabezpieczenia kredytowego), zawartego ze spółkami ubezpieczeniowymi o odpowiedniej jakości.	Słaby zakres ubezpieczenia (które nie pokrywa szkód dotyczących instrumentów zabezpieczenia kredytowego) albo ubezpieczenie zawarte ze spółkami ubezpieczeniowymi o słabej jakości.

Tabela 4.

Kryterium	Kategoria			
	1	2	3	4
Siła finansowa				
Poziom nadwyżki zabezpieczenia kredytowego transakcji handlowej Uwarunkowania polityczne i prawne Ryzyko kraju	Wysoka Ryzyko kraju nie występuje.	Dobra Ograniczona ekspozycja na ryzyko kraju (w szczególności, w przypadku kraju będącego wschodzącym rynkiem - lokowanie rezerw za granicą).	Zadawalająca Narażenie na ryzyko kraju (w szczególności, w przypadku kraju będącego wschodzącym rynkiem - lokowanie rezerw za granicą).	Słaba Duże narażenie na ryzyko kraju (w szczególności, w przypadku kraju będącego wschodzącym rynkiem - lokowanie rezerw w kraju). Tylko częściowa redukcja: Brak lokowania rezerw za granicą; Towar bez znaczenia strategicznego; Słaby nabywca.
Redukcja ryzyka kraju	Bardzo silna redukcja: Lokowanie rezerw za granicą; Towar o znaczeniu strategicznym; Nabywca najwyższej klasy.	Silna redukcja: Lokowanie rezerw za granicą; Towar o znaczeniu strategicznym; Silny nabywca.	Odpowiednia redukcja: Lokowanie rezerw za granicą; Towar o mniejszym znaczeniu strategicznym; Odpowiedni nabywca.	Tylko częściowa redukcja: Brak lokowania rezerw za granicą; Towar bez znaczenia strategicznego; Słaby nabywca.
Cechy aktywa Płynność i wrażliwość na uszkodzenia	Towar jest kwotowany na giełdzie i może być zabezpieczony kontraktami terminowymi i instrumentami pozagiełdowymi. Towar nie jest wrażliwy na uszkodzenie.	Towar jest kwotowany na giełdzie i może być zabezpieczony instrumentami pozagiełdowymi. Towar nie jest wrażliwy na uszkodzenie.	Towar nie jest kwotowany na giełdzie, ale cechuje się płynnością. Istnieje niepewność co do możliwości zabezpieczania. Towar nie jest wrażliwy na uszkodzenie.	Towar nie jest kwotowany na giełdzie. Jego płynność jest ograniczona ze względu na rozmiar i głębię rynku. Brak odpowiednich instrumentów zabezpieczających. Towar jest wrażliwy na uszkodzenie.
Siła finansowa inwestora				
Siła finansowa kontrahenta handlowego Historia działalności, w tym zdolność do zarządzania procesem logistycznym	Bardzo dobra w relacji do polityki handlowej i ryzyk Szerokie doświadczenie w zakresie takich transakcji. Obszerna historia skutecznego działania i ograniczania kosztów.	Dobra Wystarczające doświadczenie w zakresie takich transakcji. Lepsza od przeciętnej historia skutecznego działania i ograniczania kosztów.	Odpowiednia Ograniczone doświadczenie w zakresie takich transakcji. Przeciętna historia skutecznego działania i ograniczania kosztów.	Słaba Ogólnie ograniczone lub niepewne doświadczenie. Zmienne koszty i zyski.
Systemy kontroli handlu oraz polityka zabezpieczania	Dobre standardy wyboru kontrahenta, zabezpieczania i monitorowania.	Odpowiednie standardy wyboru kontrahenta, zabezpieczania i monitorowania.	Transakcje zawartych w przeszłości nie dotknęły żadne, albo dotknęły tylko niewielkie problemy.	Kontrahent poniósł znaczne straty z tytułu transakcji w przeszłości.
Pakiet zabezpieczeń Kontrola aktywów	W razie konieczności, zabezpieczenie z prawem pierwszeństwa zapewnia kredytodawcy w dowolnym czasie	W razie konieczności, zabezpieczenie z prawem pierwszeństwa zapewnia kredytodawcy w dowolnym czasie	W procesie przejmowania kontroli nad aktywami przez kredytodawcę znajduje się luka. Jest ona	Kontrakt niesie ryzyko utraty kontroli nad aktywem. Naprawa sytuacji może być

Ubezpieczenie od szkód	kontrolę prawną nad aktywami. Dobry zakres ubezpieczenia, które pokrywa także szkody dotyczące instrumentów zabezpieczenia kredytowego, i zostało zawarte z najlepszej jakości spółkami ubezpieczeniowymi.	kontrolę prawną nad aktywami. Zadowalający zakres ubezpieczenia (które nie pokrywa szkód dotyczących instrumentów zabezpieczenia kredytowego), zawartego z dobrej jakości spółkami ubezpieczeniowymi.	łagodzona przez ewentualną znajomość procesu handlowego lub przedsięwzięcia strony trzeciej. Dostateczny zakres ubezpieczenia (które nie pokrywa szkód dotyczących instrumentów zabezpieczenia kredytowego), zawartego ze spółkami ubezpieczeniowymi o odpowiedniej jakości.	zagrożona. Słaby zakres ubezpieczenia (które nie pokrywa szkód dotyczących instrumentów zabezpieczenia kredytowego) albo ubezpieczenie zawarto ze spółkami ubezpieczeniowymi o słabej jakości.
------------------------	---	--	---	---